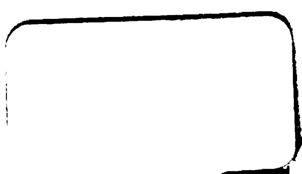
FUCKO
MISKATOVIC I STROSMAJER

VE RI TAS

„Miškatović i Strosmajer"

ili

pravda božja ovdje na zemlji.

Napisaó

Karlo Josip Fučko,

bivši svećenik djakovačke biskupije, kao dovršeni pravnik kod statističkoga ureda.

ZAGREB

Tiskom I. Kralja Preradovićeva ulica 4.

1892.

Miškatović i Strosmajer

ili

pravda božja ovdje na zemlji.

Napisaó

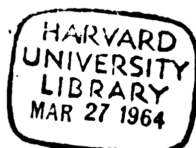
Karlo Josip Fučko,

bivši svećenik djakovačke biskupije, kao dovršeni pravnik kod statističkoga ureda.

ZAGREB

Tiskom I. Kralja Preradovićeva ulica 4.

1892.

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
MAR 27 1964

PREDGOVOR.

Povodom, da je Njegova preuzvišenost Josip Juraj Strosmajer »po milosti božjoj« i Jelačića bana djakovački biskup, napisao u svom »Glasniku« od 15. listopada 1890. bezprimjerno ogavan članak proti pokojnom Josipu Miškatoviću bivšem arkivaru, zastupniku i članu ugarsko-hrvatskoga državnoga sabora, nepazeć na svoje uzvišeno zvanje, čast, istinu i poštenje, niti na čednost i pristojnost prema ostalim crkvenim i svjetovnim dostojanstvenikom grada Zagreba, to smatrah nuždnim ventilom, da se i ova biskupova najprostija »paškvilada« poput neke iz mladjih godina biskupovanja, načrčkane proti svome metropoliti i kardinalu Jurju Hauliku izbaci na vidik, i time jednoć razkrinkaju literarna djela »prvog sina obzoraškog« pred licem ciele Hrvatske prije, nego li pukne proti njemu zaslužena osuda.

U tu svrhu poradi biskupovih po smislu sv. Pavla »tielesnih misli«, smierajućih hotimice iz nečistih političkih motiva povrediti grob pokojnog Miškatovića i ostale odlične pokojnikove prijatelje u gradu Zagrebu, pretiskao sam cieli članak iz »Glasnika«, da i ostali sinovi Hrvatske uvide, kakovim se podlim, nepristojnim i bogogrdnim sredstvom služi Strosmajer kršćanski biskup proti mrtvome čovjeku, nad kojega grobom izrekla je crkva svoj »Requiescat in pace«, te da upoznadu, kakovu ljubav izkazuje biskup prema iskrnjima, biskup, koji je prije sviuh pozvan liepim primjerom nesamo prema prijateljem, nego i prema istim političkim neprijateljem prednjačiti

Služeć se svojim pravom i najsvetijom dužnošću pieteta prema pokojniku, koji me je pismeno iz dobe sjemeništnog života g. 1857., opisujuć negda žalostni sjeminarski uzgoj i odhranjenje u Djakovu, kao vierna brata, prijatelja i zemljaka testamentarno obvezao, da proti osvetniku i samosilniku njegova povredjena groba ustanem, to sam nastojao odbiti sve ogavne osvade, te ih natovariti na ledja Njegove preuzvišenosti, koja je vikla tudje griehe nositi u košu pred sobom da ih vidi, a svoje grdne opačine zabacila na ledja da ih nevidi, nemisleć, da pisano stoji: Crimine suo nil gravius!

Medjutim na koliko sam scienio, da je potrebno s reciprocitetom odbiti iz »Glasnika« ogavne osvade, odurne potvore, proste pogrde i ono nečuveno bogogrdje, na toliko sam zabilježio svim iskrenim i dobroželećim sinovom naše domovine na vječitu opomenu, da se čuvaju od poznatih staroga farizeizma potomaka, — od dvoličnih i dvojezičnih smutljivaca, — od okužene natražnjačke nauke Strosmajerovaca, od svih laskavih i lukavih govora, sladkih rieči i licumjernih djela, kojimi su od postanka svoga više smutnjah u Hrvatskoj prouzrokovali, nego onaj stari Izrajelski narod, o kom su apoštoli sv Matej i Luka preobilno zabilježili.

U ono doba sam je Krst zagrmio: »Težko sì ga svietu od smutnje«, a ja velim otvoreno, da stoput težje u Hrvatskoj našoj domovini siromaškom narodu, koji mora rad političkih i crkvenih smutljivaca izčekivati sudnjega dana, dok se izpuni Krstova rieč: jaoh si ga onomu, kroz kog su smutnje došle u »Glasniku«! — Facta loquuntur!

Pisac.

Miškatović i Strosmajer
ili
pravda božja ovdje na zemlji.

Alineja I.

Motto: Neminem sequitur infamia ob deffensa publica negotia patriae suae.
Just. Imp.

Pisac djakovački biskup Josip Juraj Strosmajer navadja u svom „Glasniku“ od 15. listopada broj 19 pod naslovom „Qualis vita, mors est ita“ proti pokojnomu Josipu Miškatoviću sliedeće rieči:

„*Da bi o preminuću Jose Miškatovića najbolje bilo šutjeti.*“

Već ovim uvodom, crpljenim iz poremećenog nestalnog duševnog stanja, i uslied uzavrielih kipućih strasti razpoznaje se Njegova preuzvišenost, da mu je mjesto kršćanske ljubavi, treptila politička osveta.

Da je biskup šutio kao što je izgovorio, tim bi udovoljio onoj staroj kršćanskoj rečenici: Multa bona continet silentium, te bi po Pavlu apoštolu ostao mudrim, a nebi postao ludim po onom sv. pisma: dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt. Paul ad Rom. I. 21.

Iz ovoga se uvoda uvidja, kako je buktilo strastveno srce biskupa, pripravno nad grobom mrtvoga čovjeka proizvadjati barbarsku osvetu, zaboravljajuć na onu za svakog svećenika najsvetiju pri oltaru molitvu: Pone Domine custodiam ori meo, t. j. postavi gospode stražara na usta biskupa Strosmajera.

Kad bi biskup premučao, on bi najbolje kršćansko djelo pred Bogom, crkvom i pred kršćanskim narodom obavio po onoj crkvenoj rečenici nad grobom mrtvih ljudi: Requiescat in pace, t. j. neka počiva u miru božjem, neznajući kako će on kao biskup posred razkalašena življenja i uživanja dobarah svieta svoj slomljeni život dovršiti. Ali kad se biskup zaboravlja, da u sv. pismu ima preobilnoga materijala o „zlu jeziku“. opisanom po sv. Jakobu kao nemirnom zlu, prenapunjenim sa smrtonosnim otrovom. Jac. III. v. 7., ipak se odlučio najogavnije pisati, dokazujuć perom, da je dostojan „grobarom i rovarom“ nazvan biti.

Tim veća poruga za biskupa, što višeput izazvan kroz „Narodne Novine“ nije smijo pred strahom priznati svoga članka, dočim iz cielog blesgavog i ogavnog načina pisanja razpoznaje se poznata ptica pod imenom „kukavica“. Tim je dokazao, da neima u njem apoštolske slobode, kakovom se odlikuju pravi nadpastiri svoga stada.

Ta već jedina misao, da biskup stoji u redu kao kandidat smrti, morala bi ga odvratiti od onih u „Glasniku“ bogogrdnih i ogavnih izraza, jer bi morao znati, da će mu skoro braća mrtvačku piesan zapjevati: ‚Dolores inferni, circumdederunt t. j. kad ga paklenske muke obkole, po tom kao hrana budućih crvi, čemu da je digao rogove, te da nije prosutjeo i mislio na onu sv. pisma: Fili! in mortuum produce lacrymas — — — et non despicias sepulturam illius, t. j. Sinko! spusti nad mrtvim suzu tužaljku a groba mu neprezirаj.

Iz istoga uvoda uvidja se, da biskupu nije stalo do nauke sv. pisma, niti se je on sjetio na one rieči Horaca: Quaedam autem pars mecum moriatur oportet t. j. Horac je slušao uma glas, pa je zadjeo svirku za pás (pojas), niti je njemu stalo do vlastite blamaže pred svietom, s toga se njemu odvraća sa sv. pismom: Vac prophaetis insipientibus, qui sequntur spiritum suum et nihil vident, t. j. jaoh si ga čoravom proroku u Djakovu, koj sliedeći svoj tielesni duh baš ništa dalje od nosa nevidi.

Pisac biskup u „Glasniku“ nastavlja ovako:

„Ali šutjeti se neda, jer je strančarska strast, nevjerstvo i slobodno zidarstvo, koje u javnom životu od dana do dana sve više povladjuje i mah preotimlje; život i smrt nesretnoga pokojnika prot samome kršćanstvu, prot samome moralu, prot crkvi i sv. svećeničkom redu preobilno zlorabilo. — Budi dakle i nama, koji nesretnoga pokojnika predobro poznaiemo, dopušteno sa kršćanskoga gledišta nješta o životu i smrti pokojnikovoj reći. — Dužnost je to svakoga, koji istinu i pravdu ljubi, dužnost napose onoga, koji u duši svojoj otajstvom svetoga križa posvećenoj, osjeću snagu, da kršćanstvo i sveto svećeničko zvanje brani, i svaku pošast od naroda svoga odbije.“

Na ovo se biskupu odgovara, da se u obće brbljavome jeziku šutjeti neda, to leži u prirodjenoj žestini strastvenoga srdca i potamnjela uma biskupova, jer što njegov razum osnuje, to strast izvede, nemareć niti za molitvu psalmiste, da mu Bog postavi stražara kod brbljavog jezika, koji bi mu čuvao vrata ustiu njegovih, niti za proroka rieči: Čuvaj me Bože, da rad ustiju nepadnem i rad jezika nepoginem. Eccl XX. v. 23, s toga mu se i opet dogodilo ono sv. pisma: da kad se je gradio mudrim, postao je ludim. Sv. Pavao.

Što se predbacivanja „strančarske strasti“ dotiče, to se znade, da je djakovački starčić najvećma ogorčen poradi političkih odnošaja i postojećega u zemlji sistema i vladajućih faktora, jer uslied svojih „fiksivnih ideja“ nesmije proizvadjati komedijaške uloge, niti smije sa svojom utopljenom klerikalnom braćom i sa ostalom šarenjastom bagrom ljudi tvoriti ono, što bi u svom fantastičkom bjesnilu želio, osvjedočen, da su mu državne Gracije podrezale sve niti političkoga prediva, te da nije više kadar na poznatih krilih polećeti u visine, jer je Gundulić odavna zabilježio za njega: da što više krila stere, tim sve dublje pada.

Predbacivajuć pokojniku „strančarsku strast“, promašio je biskup pravi nišan, jer tko poznaje prijašnje odnošaje u Hrvatskoj dok se nije niti znalo za ime Strosmajera, i tko poznaje odnošaje, kad je pokojni Miškatović urednikom bio kod poznatih listova danas postojećih pod imenom „Obzoraša“, kad je pod firmom Josipa Strosmajera, Račkoga, Šuškovića i ostalih iz poznatog pokolenja prepobožnih otaca, svojim poznatim perom zastupao tadašnji njihov sistem i branio danas najneblagodarnoga biskupa, taj će priznati, da je jedinog Strosmajera „strančarska strast“ preobilno zlorabila pero, umne sile i život pokojnoga Miškatovića na zator hrvatskoga imena i državnih prava.

Ako je pokojnik okrenuo ledja od pobožnog tora i prešao i drugi logor pod zastavu državne obrane, to je učinio uslied svoga svestrano proniknutog duha, uslied nastalih odnošaja, stojećih pod žezlom i upravom Njegova Veličanstva, te nije dužan bio nikomu razlog davati na političkom i državnom polju, kao što se nesili nitko u Hrvatskoj da bud jednoj ili drugoj stranki pripada.

Nu neznamo kojemu sistemu služi biskup Strosmajer kao pravi tajni savjetnik Njeg. c. i kr. Apoštolskoga Veličanstva, kad se bahato usudjuje črčkati u pismu na sv. otca Leonu, dapače i u svojoj korizmenoj poslanici, a donjekle i u „Glasniku“ te bi željeti bilo, da se protumači pred Hrvatskom: kako se slaže biskupova zakletva

„juramentum fidelitatis“ sa onim njemu nopovoljnim al sankcioniranim sistemom u današnjoj Hrvatskoj? U tom grmu leži „stranačka strast“, u tom se uvidja „veleizdajstvo“ svoje vlastite domovine!

Tko se sieća god. 1870. kad se je pisalo, da rad izpražnjene nadbiskupske stolice u Zagrebu zahtjeva se od kandidata: čistoća života, dobar glas, mudrost, vjernost, a osobito da je mio vladaru, taj mora priznati, da je pokojni Miškatović kao urednik i kao najvjerniji prijatelj i najbolji kršćanin pred licem Strosmajera, povorku članaka napisao u slavu toga danas nezahvalnoga paškvilanta iz Djakova! Dà; pokojnik je svojim perom neblagodarnoga biskupa u pravoga andjela svietlosti pretvarao, akoprem je od dobe sjemeništa predobro poznavao, kakav je život biskup u gradu sa tobož sestrom „Mandicom“ i diljem poslie udatbe za poštenoga baruna Unukića, po kom je ona nesreća od prostoga roda postala „barunicom“ i nakon sliedivše sramotne i škandalozne razstave sa mužem onako plemenitim, na sramotu crkve, klera i naroda u konkubinatu živio. Sada nakon groba usudjuje se biskup nabacivati „stranačkom strasti“ na pokojnika, nad kojega grobom nije kadar dosta oplakati njegov život i smrt!

Osim toga, poznavao je pokojnik za mladih godina biskupovanja i mnoge druge odnošaje u dobi, kad je danas prestar a onda mladolik biskup širom svieta na praktična putovanja u nemoralne svrhe raztepo milijune po stranom svietu. — Isto tako poznavao je pokojnik kao negda najintimniji prijatelj Strosmajerov sve sramotne agitacije u Zagrebu god. 1870, agitacije, koje je biskup crkvenim novcem podpomagao šireć po zemlji nemir, razdor, zadjevice, spletkarije, smutnje, razne sastanke od svakojakih pijanka, kao i one poznate u Maksimiru, Ljubljani itd., ali za povisiti raztrubljenog „prvog sina domovine“ za nadbiskupa, žrtvovao je sve svoje duševne sile, da sada nakon uloženoga rada, na grobu nezahvalnost od biskupa žanje!

Da li je taj biskup plivajući u dubokom kalu „stranačke strasti“ bio vladaru mio onako, kako je pokojnikovo pero opisivalo, pero, koje je Strosmajer preobilno zlorabio, to se uvidja iz previšnjeg imenovanja pokojnog kardinala Mihalovića na izpražnjenu nadbiskupsku stolicu, a to se sjajno i veličanstveno doživilo i na dan pokopa 24. veljače 1891. kad je zastupnik Njegova Veličanstva preuzvišeni grof Paar prisustvovao sjajnom i nezaboravnom pokopu u Zagrebu.

Na temelju ovih ostaje istinom, da se samo jedinomu Strosmajeru u grieh pripisuje „stranačka strast“, koja je ne samo zlorabila pokojnikovo zlatno pero u taštu i izpraznu slavu svoga grobara, nego je ta „stranačka strast“ uzrokom razširenoj po cieloj zemlji korupciji tako, da će trebati još dugo vremena, dok se po državnom liečniku neizlieče okužene i zaražene bolesti.

Ta „stranačka strast“ biskupa Strosmajera, koji se već odavna pred licem hrvatskoga naroda poznaje kao „hircus politicus“ proizvadjala je dosta smutnjah i na crkvenom polju tako, da bi morao sviestan sin domovine takovog kao vraga izbjegavati po onom: Hic niger est, hunc tu Croata fuge t. j. Hrvati! to vam je crni mračnjak, toga izbjegavajte.

Za dokazati biskupu „stranačku strast“ najbolje ilustrira njegov članak kamo ga je njegova vrtoglavica zaniela i u ponor gnjusa strmoglavila, jer nekom bjesnoćom proti svakoj pristojnosti i čednosti, nepazeć na vjeru i čisti moral, navaljuje na mrtvoga grob, kao da se je pretvorio u poznatu zvier, koja mrtve izkapa i truležom se prehranjuje.

Dokaz „stranačke strasti“ dokazuje se sa negdašnjim listom redigiranim u Sisku pod imenom „Zatočnika“, u kom se kroz usta biskupova smjelo pisalo; *„da zatočnikova stranka perhorescira svietlom krunom, apoštolskim kraljem Ugarsko-Hrvatskim svečano zaprisežene temeljne zakone državne od g. 1867. i 1868., kao bezpravno izdajstvo i da je stranci kolovodjom preuzvišeni gosp. biskup Strosmajer.“*

Te je rieči donieo list „Sloga" od 1. kolovoza 1870. br. 86. bez da se je u ono doba pomolio perom Strosmajer, za odbiti od sebe ovako izdajnički učin i kriminalnu osvadu!

U istom se listu nalazi: dakle je Miškatoviću preuzvišeni g. biskup Strosmajer i političnim poglavicom!

Zar onaj jedini navod iz „Zatočnika" negraniči na izdajstvo biskupa Strosmajera i „stranačku strast", koju je doista preobilno preko okvira zakona zlorabio prema pokojnom Miškatoviću?!

Sve ono, što pisac biskup predbacuje drugim glede „strančarske strasti" iz svog zakutka i one mračnjačke biskupske palače, neusudjujuć se „Apostolica libertate" kao vrhovni pastir, koji polaže na papiru svoju dušu za svoje ovce, niti poimence ikoga imenovati i kako se pristoji mužu osvjedočenja pisati, — sve se to reflektira iz života pisca kao poznatoga tajnoga rovara i grobara na političko-crkvenoj areni.

Dokaz o „stranačkoj strasti" datira se još od dobe kako je Josip Strosmajer postao biskupom, kad se u obće govorilo o njem da kao uhoda izmedju kamarile bečke i svoje domovine poput današnjih brzojava raznaša glasove, a to se uslied poznavanja njegova nestalnog značaja, nestalnog političkog života i uslied obstojalih okolnosti mora vjerovati, jer je za dobe pokojnoga Miškatovića kao bivšega klerika u sjemeništu, za onda mlad biskup Strosmajer na praktičnom putovanju nalazio se kao onaj „der ewige Jude."

Ovu svoju špionažu kao „strančarski" biskup, koji do danas u svojoj 75. godini nikakova djela sastavio nije, niti je ikakove pobožne aforizme ostavio potomkom, tim je laglje nastavljao, čim se sve gradjanske i crkvene krieposti lagano plaštem biskupovim prekriju, a za onakav posao Bog ga je nadario talentom, voljom i putovanjem!

Ovu sramnu političku ulogu nastavljao je biskup uslied „stranačke strasti" diljem do god. 1861. kad je taj rimske crkve biskup u Vukovaru medju zidinami kloštra Franjevacah preporučio „ćiriliku" službenim jezikom županije sremske pred licem deputacije, predvedene po pokojnom Jovi Subotiću, da tim zamaže oči pravoslavne vjere sliedbenikom, ali odmah nakon kratkoga vremena grdio i ružio svoje okršteno djelo, komu je pravim otcem bio upravo onako, kao što je nakon smrti bana Mažuranića, poslie 18 godina učinio s nagodom, koju je blagoslovio a poslie lagao, da on toga nikada učinio nije. — Pa kakav je onda, takav je i sada do današnjega dana ostao Srbom prijatelj kao što je Crni Gjordja bio prijateljem Turaka!

Ovo se glede Srba pravoslavne vjere ističe radi toga, što biskupa „strančarska strast" najbolje se prikazuje iz onog sjemeništa u Djakovu, gdje se za dobe pokojnikove govorilo i učilo „Graeca fides, nulla fides," te što i danas postoje one intolerantne inštitucije sa groznom molitvom: pro extirpandis shismaticis, koje samo podmukli stvorovi po primjeru svoga biskupa mole. — Poslovica veli: Vuk menja dlaku ali ćudi nikada; a iskustvo uči: dok drugi iskreno tudju vjeru neštuje, dotle ne može niti svoje štovati, jer neodgovara ljubavi Boga i ljubavi iskrnjega. Meminisse juvabit:

Da se „strančarska strast" samoga biskupa odkrije, potrebno je znati, da je taj isti vladika kumovao čl. 42. od god. 1861. pa je proti propisu ovoga uslied sankcije potvrdjenoga članka prije, nego su Magjari saznali za sadržaj njegov, podnieo za dobe izpražnjene nadbiskupske stolice u Kaloči nekakav predlog poznatim govorom o „vitežkoj braći" poradi ugovaranja unije. On je dakle utro put nagodi, on je u izvješću kraljevinskoga odbora, podnešenom saboru podpisan predsjednikom uz bivšega perovodju pokojnoga Perkovca i u prisutnosti nagodbenoga mladog djevera kanonika Račkia. Sada pako, nakon toliko godina, kad se čulo iz ustiju preuzvišenoga g. bana Khuen Hedervarya u saboru god. 1890., da sàm biskup ustaje i tajno rovari proti istoj nagodbi,

kojoj je on osobno kumovao, baca krivnju u „Obzoru“ od 16. veljače 1891. nakon 18 godina na svog negda najmilijeg političkog druga i intimnog prijatelja pokojnoga bana Mažuranića! Tu se pita javno: što je radio Strosmajer kroz 18 godina, dok je Ivan Mažuranić živio i dok ga je stranka prava u svom listu „Hrvatskoj“ nemilo natezala poradi nagode? Zašto nije kao virilista, imajući pravo sjediti u saboru došao pred legislativno tielo hrvatskoga sabora i u istom obranio sebe od napadaja?! Zato nije, jer je on krivac, ma se stoput zaklinjao pred evangjeljem, nikada mu pošten sin domovine vjerovati neće.

Poznato je doduše, s kojih razloga stranka prava vodeć nečuvenu borbu proti „Obzorašem“ a najžešću za dobe izložbe u Zagrebu, al tko pametan da vjeruje u one rieči, koje je biskup pred poznatom deputacijom za dobe predane nekakove „adrese“ kad su najveće i najsjajnije svečanosti obavljene, pozvan kao „prvi sin“ na koncu izložbe u Zagreb, progovorio pred istima: „da on nespada u nikakovu političku stranku, da mu je nemilo, što se njegovo ime povlači po novinarskoj polemici.“ Tako piše list „Hrvatska“ od 28. listopada 1891. pod šifrom: „Denuncianti bez kraja“ isto tako od 29. listopada 1891.: da Strosmajer od g. 1873 nebavi se politikom, kako on u korizmenoj poslanici piše — a stranka prava u takove laži vjeruje!

Ta od vajkada je poznato, da Strosmajer nije nikakove politike javno i otvoreno vodio, niti je on ikada političke članke sastavljao, niti je njegova politička tendencija ikada uvažena bila pred licem sabora, niti izvan sabora u javnosti, nego je i do g. 1873 i nakon toga vazda tajno po zakutcih rovario i s novcem stekao svietovna glasa. Ali kad on kao biskup laže, da nije nagodu blagoslovio, da nespada nikakvoj političkoj stranci, da mu je nemilo da se povlači ime njegovo po novinarskoj polemici a iza ledja neprestano huška, kao što je negda pokojnog Miškatovića zavadjao svojom „strančarskom strašću“ čineć to iz jedinoga razloga, da ga stranka prava u miru božjem ostavi, dočim njegovi politički dnevničari gde mogu nasrću kao divja životinja na neslomljivoga značaja i nenadkriljeno umnoga staroga Dr. Antu Starčevića, kojega pero u visokoj starosti neprestano poslnje.

Tko danas vjeruje u rieči biskupa Strosmajera, taj doista nepozna onaj jezuitizam stare dobe, pod kojega „tužnom zastavom“ vojuje djakovački biskup, koji uprkos sviuh političkih uloga, nikada nije uspjeo.

Za rasaznati uzrok osvetljiva biskupa poradi predbačene pokojniku „stranačke strasti“, treba zapamtiti, da je pokojnik poznavajući predobro biskupa nekom sgodom rekao: „da biskup neima duše, ni srdca, a svojoj taštini za volju da bi sve učinio“. To, što je pokojnik javno rekao, to bje objelodanjeno u negdašnjoj „Slogi“ g. 1871., a to se njegovo proročanstvo izpunilo nad njegovim grobom po nekršćanskom biskupu Strosmajeru!

Onu je izreku o biskupu bez duše i srdca mogao samo Miškatović izreći, o kom je neki od starijih rodoljuba dobro rekao: da kao što je Čengeri vlastan o neumrlom Fr. Deaku izreći svoje mnienje, tako je kadar Miškatović temeljito prosuditi Strosmajera, jer se Čengeri smatrao ustima Deakovim ono, što Josip Miškatović svojim perom nepoznatom literatu i književniku Strosmajeru! Kolika tu razlika!!

Za upoznati „strančarsku strast“ biskupa, znadu dobro stariji svećenici zagrebačke biskupije, al da i mladji saznadu, potrebno je iztaknuti, da je negda mladi biskup djakovački napisao u svom političkom glasilu upravo reći „bećarski članak“ proti pok. Jurju Hauliku kardinalu i nadbiskupu sa podpisom „Sa Vuke“ (selo u djakovštini).

Saznavši pokojni Haulik, da je biskup Strosmajer pisao onaj pamflet, predbacujuć svomu kardinalu i nadbiskupu nedostojne izraze i napokon: „Pater Gregori, memento mori“! poradi česa bude Strosmajer javno kroz novine poznatim perom Haulikovim pročešljan tako, da je morao skrušeno moliti za oproštenje pokojnoga Haulika!

Taj su udarac osjetili za onda živući kanonici a najpače pošteni pokojni Zviršić, koji je glasno zavapio latinski: Per amorem Dei! molimo svi za biskupa pred milostivim kardinalom! Grozan je to potres bio u tamošnjem sjemeništu, al još su groznije moralne batine, koje je Strosmajer primio od neumrle uspomene pokojnoga Haulika kardinala zagrebačkoga. — I takovo patuljče usudjuje se mrtvome Miškatoviću predbacivati „strančarsku strast!"

Već ova okolnost najcrnije uspomene za Strosmajera dokazuje, kako se uz jogunasto i strastveno srdce nepromišljenost može do najogavnijih djela i do najvišjega bezumja „fiksivnih ideja" uzpeti, al ujedno radi zanešenosti fanatizma i licumjerja, te „stranačke strasti" u duboki jaz gnjusobe strmoglaviti.

Koje čudo, da je bezbožni biskup nad grobom pokojnika digao zabranjeni mač po kršćanskoj Krstovoj vjeri, kad se javno i danas znade, da pokojnik nije mogao u biskupu naziievati one vlastitosti, koje nikada imao nije, niti je odobravao one blesaste laske od brbljavacah razne bagre, nego je otvoreno rekao: da je biskup bez duše i srdca.

Koje čudo, da taj biskup ne samo „bez duše i srdca", nego i bez ikakova čuvstva napada grob mrtvoga čovjeka iz busija poput hajduka bez podpisa imena, kad se je usudio istim načinom napadati pokojnoga kardinala Haulika, kojega slavnoga muža izpuniše se rieči nakon groba: da „prvi sin domovine" neće nikada dobiti kardinalnog šešira, ma on imao na stotine svojih potajnih špiona u Rimu.

Na predbacivanje „nevjerstva" proti pokojniku morala bi hrvatska zemlja upitati biskupa, da li on imade patent od sv. Pavla Apoštola pišućeg na Timoteja, po kom bi trebao biskup najprije svoju kršćansku ljubav od čistoga srdca, dobre savjesti i nelicumjerne vjere dokazati. Dok tih s. Pavla apoštola vlastitostih nenosi Joso biskup pod svojim svilenim talarom; dok nečini ono, što sv. Matija evangelistą piše: sve što hoćete da čine ljudi vami, činite i vi njima, to je zakon; — dok on po s. Mati neštuje Pavlov glas: ljubite neprijatelje svoje, blagosivajte one, koji vas progone i proklinju: činite dobro onim, koji na vas mrze, — dok taj kršćanski biskup nedokąže, koja su to djela, rad kojih on pokojnika žigoše „nevjerstvom" proti kršćanstvu, — dotle mu se obranom Krsta i istih apoštola odgovara sa s. pismom: Genin ina viperarum t. j. zmijsko leglo, kako može dobro govoriti, kad je zločesto i opako, a usta biskupova govore zlo; ex superabundantia cordis. Mat. XII. 34.

Proti takovom farizejskom napadaju, zabilježeno je u s. pismu za biskupa riečmi; da dobar čovjek iz dobre kleti srdca iznosi dobro, a zao čovjek iz zle kleti srdca iznosi zlo. — Isus pako kroz usta istoga apoštola apostrofira biskupa riečmi: ja vam kažem, da će ljudi za svaku praznu rieč odgovarati na dan strašnoga suda. Mat. XII. 36.

Tu se pita, da li razumije biskup i njegovi uhode ovu osudu sina božjega? Ako razumiju, zašto nežive po propisu vjere kršćanske i tad su oni sami zločin nevjerstva proti kršćanstvu počinili; ako nerazumiju, tad ostaju blesge pred svietom.

Kao što pri civilnom sudu obstoji načelo „audiatur et altera pars" t. j. da se nitko nepreslušan ne može po zakonu odsuditi, tako isto nalazi se i u s. pismu izrično načelo obrane: Si male locutus demonstra mihi, si bene, cur me percutis, t. j. ako je zlo govorio pokojnik, neka dokaže biskup, ako je pako dobro, zašto ga udara, Ivan XVIII. 23. — Ovde se ne samo s ljubimcem Krstovim, nego i podpunim pravom pred licem naroda pita biskup: gdje u kojem članku od toliko hiljadah napisanih članaka po novinama, nalazi se predbačeno „nevjerstvo" proti kršćanstvu?

Čim to nedokazuje, niti je kadar dokazati biskup, niti imade poštenih i klasičnih svjedoka bud iz sredine značajnoga klera, bud iz otmenoga družtva svietovnjakah, tim ostaje napadač biskup ne samo prostom klevetušom i prostom lažom, nego živom slikom

onoga, iz kojega je nečisti duh iztjeran, uzeo sedam gorjih od sebe nečistih duhova i nastanio se u prepobožnom i od „silnih kriepostiˮ osušenom tielu Josipa Strosmajera. S toga mu se dogadja pod starost, da se izpunilo sv. pismo nad njim: posteriora fiunt pejora prioribus, t. j. čim dulje živi, tim gadnija djela dogadjaju se od prijašnjih njegove mladosti.

Kad se biskup nabacuje „nevjerstvomˮ proti kršćanstvu, sipajuć bezbožne striele na grob pokojnika, to on nedvojbeno znade, da se „apostasijaˮ najvećim zločinom smatra proti kršćanskoj vjeri, al bi morao i to znati, da je svojom potvorom najveću i najgadniju blasfemiju počinio pred licem crkve, pred kojom neima dosta u glavi suzah da okaje i oplače grob pokojnog Miškatovića.

Što bi se tek reklo o „nevjerstvuˮ Strosmajera kao zakletom biskupu i kao tajnom savjetniku Njegova Veličanstva glede poznatoga Kievskoga blagoslova i onoga kroz sve novinstvo Austro-Ugarske žigosanoga „veleizdajstvaˮ, koje on do danas nije niti pred saborom oprao niti se je pred javnošću obranio?

Što bi se reklo od „nevjerstvaˮ Strosmajera prema s. otcu papi pokojnom Pii IX. od dobe koncila, kad se je iz Rima rugao u svojem vlastitom pismu najvišjemu poglavaru crkve i kad se to njegovo pismo nalazi još u životu kod ljudih — te kad je ustao proti nepogrešivosti papinskoj, a slušati je morao od Pie IX. da će kao „odpadnikˮ umrieti. Zna se dobro, da je taj biskup načrčkao neku brošuricu od nekoliko listića proti nepogriešivosti, ali zna se i to, da je radi toga „nevjerstvaˮ morao na sramotu svoga imena opozvati, bojeći se da neizgubi biskupiju i dohodke!

Što bi se kazalo o „nevjerstvuˮ proti kršćanskoj crkvi, kad biskup u svom pismu upravljenom na papu Leona XIII. pred sv. stolicom laže, da se bavi više godina misijom o „vjeroizpovjesti milijuna Rusaˮ i u ovako priesnu laž tamo u Rimu vjeruju, nemisleći, da je on to pisao nakon one belovarske katastrofe, kad je čuo grozomoran ukor iz ustiuh Njegova c. i kr. apoštolskog Veličanstva i one rieči: „Sie sind Geisteskrankˮ, da se tom svetom lažju opere u Rimu.

Što da se iztakne o „nevjerstvuˮ biskupa glede pokojnoga kardinala Haulika i glede predšastnika pokojnoga Josipa Mihalovića. kad se dobro znade, kako se je ponašao prema Hauliku i kako prema Mihaloviću g. 1870. kad je i rukami i nogami okapao, rovario, agitirao i novac razsipao da zasjedne stolicu nadbiskupsku u Zagrebu, koja je evo i danas g. 1892. izpražnjena, ali na nju nikada sjesti neće „prvi sin domovineˮ. Kolika je to slava! Kolika li žalost! Koliko veselje za „prvog sina Djakovaˮ, da mu ni g 1870. ni sada g. 1892. uslied prazne nadbiskupske stolice nigdje ni spomena nema!!

Prema ovim iztaknutim činjenicama treba biskupa poradi predbacivanja „nevjerstva, kojim se on nekim slavohlepjem ponosi, pred javnošću upitati, koliko puta treba oprostiti bratu? a Isus odgovara: Ne sedam nego sedam put sedamdeset, Mat. XVIII., pa kako se taj biskup prema živome pokojniku i ostalim prijateljem pokojnika ponašao, da li po primjeru Krsta, koji je božanstveno čovječanski postupao, svoju vjeru plemenitom naukom branio i za nju život svoj položio, — ili po primjeru sotone, kojega pomoćju po primjeru farizejah predbacuje „nevjerstvoˮ. — Ako biskup kao nadpastir djakovačke ovčarnice nije vršio svoje dužnosti za života pok. Miškatovića pred strahom okretnoga i šiljatoga pera pokojnikova, bojeći se da mu se nebi dogodilo ono, što se sbilo t. z. Scarabeo stercorario t. j. govnovalju od striele sipajućeg Jupitra, tad je biskup propustom svojih dužnosti sam počinio zločin „nevjerstvaˮ proti najsvetijoj nauci Krsta.

Nakon smrti predbacivati pokojniku „nevjerstvoˮ proti kršćanstvu, okapajuć njegove mrtve kosti u grobu, nabacivajuć se iz nečistih političkih motiva, što pokojnik nije spadao u poznato šugavo Strosmajerovo stado, znači ne samo prelaziti sve granice

čednosti, nego i sve zloće i opačine starih poglavicah svećeničkih, koji su nad pravednom krvju Isusa kao pomamni krvoloci vikali: Crucifige! Propni! propni njega! — Tom sgodom budi rečeno biskupu ono, što je prorok Isaija starim židovom govorio a sv. Matejo napisao: „Taj narod slavi Krsta samo s ustima, a njegovo je srdce daleko od Krsta Mat. XV. ili s onom rečenicom: Non propter Jesum, sed esum — a tih je Bog trbu!

Ako uslied ovakovih zločina misli biskup, da se je u njeg preselio s. Duh i da u njem počiva Bog u onako griešnom tielu i otrovnom srdcu, što je on negda ordiniran govorio: Gospode! ti si moja baština i da je on toga s. Duha sebi monopolom stvorio, pa ako on u svojoj glavi drži, da iz njegovih poganih usta s. Duh progovara i onda, kad on proti drugima dve najveće zapovjedi božje gazi, to je već i tim načinom mišljenja i činjenja počinio grdno „nevjerstvo“ proti najsvetijoj nauci Krsta, koji zapovjeda: ljubi bližnjega svoga, bez tih nema ljubavi Boga.

Ta ciela je Hrvatska znatiželjna, da joj biskup protumači: da li je pokojni Miškatović sve do dobe izpražnjene stolice nadbiskupske u Zagrebu, kad je biskupu u prilog pisao i u zviezde ga dizao, zasvjedočio „nevjerstvo“ proti kršćanstvu, kad je posred kolovodje kršćanskoga biskupa Josipa Strosmajera, posred kanonika Račkoga, posred poznatog u Israjelu pokojnoga kanonika Šuškovića i posred tolikih političkih ugodnika baš u njihovom interesu pisao u poznatom „Zatočniku“, „Obzoru“, „Pozoru“ i sam Bog neka znade kako su se ostali poluklerikalni listovi zvali! Tu se javno pita, kako je moguće vjerovati biskupu, da je pokojnik počam od dobe sjeminišta 1857. pa diljem odreknuv se biskupije i svećeničkoga zvanja mogao kao mnogogodišnji urednik onih političkih listova u poluklerikalnom okviru sa positivnim znanjem i voljom Strosmajera sve do g. 1873. smatran biti: dobrim, poštenim, kriepostnim i vriednim kršćaninom tako, da se od biskupa nikakov kanonički prigovor učinio nije, dapače nikakav glas prodro nije sve do g. 1891. kad se biskup osokolio, da nad grobom pokojnika svoju strančku strast izlije svomu imenu i zvanju na vječito ruglo i sramotu.

Svi mi znademo, što ultramontanizam, jezuitizam i stari Strosmajer razumjeva pod onom s. pisma rečenicom: Omnis potestas a Deo! i kako jogunasto krdo tumači u svoje sobstvene svrhe, radi česa obično se nepokorava biskup; ali ako se ova vlast od Boga uporavi na Njegovo c. i kr. Apoštolsko Veličanstvo u kojega ruke biskup mora položiti subordiniran premilostivomu vladaru svoju zakletvu „juramentum fidelitatis“, pa ako se uvaži da isto Njegovo Veličanstvo prisiže na Ugarsko-Hrvatski ustav, to pitamo javno prema predbacivanju „nevjerstva“, kako se je ponašao biskup kao pravi tajni savjetnik krune, prema najvišjem gospodaru ciele monarkije, kad je nelojalno i nepatriotički ne samo brzojavku sa blagoslovom u Kiev slao, nego kad je i ostale svoje blagoslove širom zemalja dielio i kako se to slaže sa kršćanstvom, crkvom, vjerom i podaničkom vjernosti prema svojem premilostivom vladaru i istoj našoj domovini? To okrstiše novinari širom monarkije zločinom „veleizdajstva“, rad kojega u drugoj zemlji bio bi odavna preko granica odstranjen.

Nije li isto tako okrunjeni vladar sankcionirao postojeću nagodu, koju ako itko, to bi morao biskup na temelju svoje zakletve osobito rešpektirati kao „tajnj savjetnik“ Njegova Veličanstva; ali on ni toga državnoga akta danas neprzniaje u svojoj „korizmenoj poslanici“, akoprem se znade, da ga je on g. 1866. blagoslovio. Nesmatra li se ovakav neposluh prema zakletvi položenoj i prema podaničkoj dužnosti ne samo „nevjerstvom“ i „veleizdajom“ nego najgrubijom neblagodarnošću prema Veličanstvu, koje ga je udostojalo za biskupa u Djakovu imenovati!

Obično se veli: Quod licet Jovi, non licet bovi; pa ako je dopušteno opoziciji ustati proti nagodi, to njim nitko nezabranjuje; ali kad kršćanski biskup muti čisti izvor, kad on tajno i napokon javno piše i pobožno laže, da on nagodu blagosivao nije,

tad bi trebalo takovoga po primjeru pokojnoga Hanlika očešljati ili poput ostalih država pod obtužbu staviti i onamo poslati, kamo spada.

Kad se iz doprinešenih činjenica dokazuje biskupovo „nevjerstvo“ proti najsvetijoj nauci Krsta, i kad se znade, da je biskup predbacivanjem „nevjerstva“ proti kršćanstvu ostentativno izazvao smutnju poradi njemu neprijatnoga državnoga sistema, kojemu je pokojnik nakon svestrano zrelo prosudjenih odnošaja služio, to neka bude biskupu na utjehu rečeno sa sv. pismom: „Da sve, što izidje iz usta od srdca, ono pogani čovjeka, tim većma kršćanskoga biskupa, kao napastnika pokojnikova života, jer doista iz usta od srdca dolazi i lažno svetogrdno svjedočanstvo i isto hulenje na Boga, gaženjem zakona i bratske ljubavi iskrnjega.

Što se tiče nespretnog predbacivanja proti pokojniku sa „slobodnim zidarstvom“, kao da je i ovo zlorabilo život i smrt pokojnikovu, potrebno je nešto navesti, da je moguće vjerovati, da je biskup u kakovu „slobodnih zidarah ložu“ upisan bio i da je veliko čudo, što nije uslied ostalih laska postao kakovim t. z. velikim zidarskim kolovodjom (Freimaurer-Baumeister). —

Kad biskup predbacuje „slobodno zidarstvo“, to se pričinja, da on nezna do danas kakova je razlika izmedju t. z. „Freimaurer“ i „Freidenker“ i da mu nije poznat onaj kongres od slobodnih zidara u Lausani od g 1876. niti su mu poznati „slobodni umnici“ t. z. Freidenkern, kojih se velik broj baš iz reda svećeničkog na čelu neumrloga starine Dölingera nalazi i od kojih se pomen drugdje čini, a kamo li da su mu poznata djela, kojih se imena na stotine nalaze u istoj biblioteci našega sveučilišta. — Pa kako da ovih djela poznaje, kad se nebavi ni sa crkvenimi naučitelji, nego sa donkvižotom Lamenaisa i Talleyranda u svom „Glasniku“. Od kojih drugdje govora.

Kad biskup predbacuje „slobodno zidarstvo“, to on čini, jer znade, da njihovih loža imade sijaset po svietu a najpače u Magjarskoj, zaboravljajuć, da je sekta Nazarenah u jednoj njegovoj biskupiji stoput pogibelnija po kršćanstvo i čovječanstvo, nego li su slobodni zidari, koji sa braćom biskupovom Isusovci u jedan rog dušu tako, da kad „slobodne zidare“ proćeraju iz jedne, to jih Isusovci iz druge države kao „refugium peccatorum“ primaju i tako obratno. — Tomu bilo je primjerah, pa ako biskup nezna, to biva, jer o tome čitao nije.

Poznato je, da slobodni zidari vjeruju u Boga svoga „Baumeistera“ upravo onako kao Turci u svog Alah, Indijanci u svog Budhu i Brahmu, Židovi u svog Jehovu, Nazarenci u djakovštini opet u svoga, ali ti slobodni zidari služe se sa simbolom „zidarske žlice“ i „kožne pregače“. S toga je moguće vjerovati, da je biskupu omiljela slobodnih zidara vjera i da bi on želio još prije svoje smrti postati kakovim političkim „Baumeisterom“ u Hrvatskoj, da se neboji kakove državne žlice i pregače. — Naprotiv „Freidenkeri“ nepoznaju nikakova „Baumeistera“ niti imadu ikakav simbol, osim simbola prave i čiste religije u svom tielu, priznavajuć filozofičko-historička razmatranja najčvršćom polugom uma i razuma ljudskog, razuma, koji će napokon svoju pobjedu staviti po onom s. Pavla: P r o b a t e o m n i a e t q u o d b o n u m r e t i n e t e.

U ostalom, da je biskup čitao filozofičko-historička razmatranja slobodoumnih muževa t. z. Freidenkera, to bi se iz njih naučio više, nego je tečajem 75. godina svojim blesgavim pisanjem u „Glasniku“, „korizmenoj poslanici“ i ostalimi izmetinami dokazao. — Ta nedavno je u Englezkoj preminuo najžešći „Freidenker“ Charles Bradlaugh, koji je cielu Englezku u nakriž kao „Wanderprediger“ proputovao i svagde otvorenih srdaca nalazio, bez da pametan muž može pomisliti da je on Engleze pokvario, dočim kad bi glasoviti brbljavac pokušao mračnjačke propovjedi držati u Englezkoj, neznam da li mu se nebi dogodilo ono, što negda kralju Zvonimiru, kad je stare Hrvate nagovarao u Križarske ratove.

Tko je pokojnikov rad i posao bud u toliko godišnjem novinarstvu ili u državnom vieću i saboru promatrao, taj mora priznati, da iz njegovoga rada neviri nikakovo „slobodno zidarstvo", niti se je on brinuo za njihove sastanke i ona njihova duševna okapanja, nego je mogući vjerovati, da je biskup klatareć se po svietu osobito za vrieme mladjih godina prisustvovao kakovoj slobodnih zidara loži. Jer što se drugim nedopada, to se biskupu dopada. De gustibus non disputandum.

Osim toga, slobodni zidari uslied svoje širom Europe organisacije i manifestah neobičaju u skupštinama pretresivati političke i religiozne predmete, kao što biskup običaje po zakutcih o tome čapljuskati, to je ipak stalno, da na cielom svietu s onu i s ovu stranu velikoga Oceana nebi se našao jedan slobodni zidar, koji bi onako blesasto. ogavno, odurno, nepristojno, nemoralno, i gnjusno pisao, kao što je kršćanski biskup u svom „Glasniku" predbacujuć „slobodno zidarstvo" načrčkao i time samoga sebe osramotio.

Uslied predbacivanja biskupova proti pokojniku sa „slobodnim zidarstvom" kojega su lože otvorene vazda onakovim ljudem, kao što je djakovački biskup, opazit je, da se toga napastnika isti angjeo čuvar čiste savjesti ostavio i pretvorio ga uslied „strančarske strasti" u živoga sotonu, o kom pisano stoji: „non est pax impiis" t. j. da bezbožnici nemaju mira božjega.

Na predbacivanje iztaknutih atributa proti pokojniku, da su preobilno zlorabili život pokojnikov proti „moralu", odgovara se javno, da bi najpametnije bilo za biskupa da o moralu ni govorio nije; jer na obranu pokojnika mora se iztaknuti, da pokojnik nije drugčije živio, nego li sva braća u Krstu po cieloj djakovačkoj biskupiji i to uslied postojeće u gradjanskom zakonu zaprieke u Hrvatskoj, al biskup je živio u svom gradu sa tobožnjom sestrom „Mandicom" u tajnom konkubinatu. To se sve dogadjalo za dobe pokojnoga Miškatovića kao klerika, a kasnije udata za odličnoga baruna Unukića, sudbeno se razstavila od muža i došla natrag na sablazan cieloga klera, gdje je i djecu radjala.

Kako je taj biskup prije više godina živio sa poznatom koristicom „Zadrobiljkom" koju je on ispod ruke vodio na koncerte i s kojom je intimne odnošaje imao, poznate su okolnosti, što se je biskup šnjome užasno na sramotu klera rastao! Kako je živio sa poznatom Libušom, Castiglione, kako je sa poznatom Hrvaticom B. s kojom je postao otoc obitelji! od ovih bi se folianti napisati dali!!

Kako se nadalje slaže sa „moralom" biskupova života na temelju kanoničkih ustanova, koje mora svaki svećenik poznavati, ako se u javnosti istakne, da je i danas zabranjeno kleru, tim većma biskupu, stanovite vrsti pjesmice, koje dolaze pod imenom „cantus saeculares?". Pa ako nije dopušteno svećenikom pjevati pri gostbah pod kazan izključenja po Con. Cart., pri kojih se često biskup Strossmayer nalazio; pa kad su se strastno-ljubovne pjesme za vrieme bachunalijah u palači biskupovoj pjevale od mladoga u tu svrhu pozvanoga klera, a biskup se mlad posred mladih žena i gospoja medju kojimi se za onda ljepuška birtašica Genzička nalazila, nasladjivao, i to u dobi kad je pokojnik u sjemeništu bio, to pitamo: kako se slaže sa „moralom" života biskupova po concilu tridentinskom?

Dopuštamo, da je crkva ponješto ublažila one kanoničke ustanove riečmi: „ubi nulla est scandali, offensae, aut proprii lapsus occasio, sint laeti in domino. t. j. da ako se kroz „svjetovne pjesme" neradja smutnja, uvreda ili lagano padnuće u griešno poželjenje, neka se vesele u gospodu; — ali medju vatrom obkoljen čovjek biskup da se neopali — i da nebijahu škandala sa padom u griehe u palači biskupa, o tom neima dvojbe. Njegov mladji život dokazuje, a prigoda tata čini, — to se pako podpuno slaže sa „moralom" biskupova življenja!

Kako stojimo nadalje sa „moralom“ Strossmajera po ustanovi obstojećoj: „d e v i t a e t h o n e s t a t e c l e r i?“ Zar se ova ustanova proteže samo na nižji kler ili najvećma na biskupa, koji nebi smio sa tobožnjom sestrom „Mandicom“ bez škandala živiti u notorno-svetogrdnom konkubinatu, niti bi smio u svojoj biskupiji trpiti razširen malo ne po svih župah konkubinat?!

Kad taj biskup mrtvome čovjeku predbacuje „moral“, držeći se sada u 75. godini za nešto boljega od drugih, pa kad nakon razkalašenog života smatra sviet pokvarenim to bi želiti bilo, da se biskup povuče u kloštar, po slovu rieči Krstove: „Otidji, prodaj sve što posjeduješ i podieli sirotam“, tim bi barem nešto savršeuijim postao, da pred smrt neokapa mrtve grobove!

Al kako da biskup sluša rieči Krsta i da on ostavi crkvene dohodke u Djakovu, kad je njemu više ležeće do imetka, nego li do njegove razpuzle duše! — U tom leži njegova vjera, crkva, sv. red i „moral!“

Osim toga, kad se znade, da je s. Matejo zabilježio rieči: što koristi čovjeku (biskupu) ako cieo sviet dobije, na duši pako štetu trpi? XII. al ovakov savjet biskup drugim pripovieda a sam neobdržaje! — Nu kako bi bilo, kad bi on počeo na sebi experimentirati, kad se znade, da je onaj citat obratio sv. Zaveriusa, ali je ujedno i tisuće zločinacah odvratio od opakih mislih i zlih nakanah, samo ne znamo, bili mogao obratiti Strosmajera, da po primjeru pokojnoga kanonika Kulundjića u kakovom zabitnom kloštru oplače svoj „moralni život“ i pogrde nanešene u „Glasniku.“

Stara je rieč crkve i pape Hildebranda Gregora VII., da tko želi podučavati „moral“ o čistoći života, mora sam čistoga života biti. To uči vjera, to nalaže moral, to zahtjeva zvanje episkopata. — Protivno živeć, radjaju se smutnje pred licem naroda!

Odtud nastaje pitanje: zašto je čistoća života, to krasno cvieće morala propalo kod živućih Strosmajera svećenika? da li nije po onoj poslovici: Regis ad exemplum otus componitur mundus ili kraće rečeno: Qualis rex, talis grex, t. j. kakav je biskup, onakav je i nižji kler, koji je otvorenim okom negda gledao prozvanu u sjemeništu „Staatsmadame“ Mandicu, pa stoga gledišta nesmije biskup niti pokušati, da konkubinat iztrebi iz župnih dvorova. — U koze je kratak rep.

Kad bi se konkubinat kao kužna i najpogibelnija bolest iztrebila, tad bi djakovačko svećenstvo poput drugih sljedbenikah vodilo onakav život, kako je to sv. Pavo zabilježio, po tom bi bilo više dobra na ovom svietu. — Dok se pako Pavlova rieč, Isusa naredbe i naredba istoga s. Duha neprovede, dotle onaj, koji je živio u konkubinatu i kojega je biskupija okužena sa svetogrdnim konkubinatom, neima nikakova prava niti dužnosti predbacivati pokojniku, koji nije spadao u ovčarnicu Strosmajerovu.

Nami je u Hrvatskoj za čudo, da veliki moralista iz Djakova uslied praktičnih putovanja po svietu, s milijuni u djepu, nije sliedio glas Pavla Apoštola nalazećeg Titu učeniku: da postavi po gradovima presbitere, ako je koji bez grieha, od jedne drugarice muž, imajnći sinove, ne u tužbi bluda ili nepodložne, ter da se nije oženio poput citiranog biskupa Tallevranda u Glasniku! Po tom nebi doživio, da se i njemu predbaci zloporaba „morala“ proti vlastitomu imoralnomu življenju!

Što se tiče predbacivanja proti pokojniku „g l e d e c r k v e i sv. s v e ć e n i č k o g r e d a“ evo biskupu odgovora:

Pokojni Miškatović niti je ostavio crkvu kao kršćanin, niti je ikada proti crkvi pera svoga zamočio, kao što je učinio Pater Hyacinth glasoviti francezki propovjednik, kao što je dokazao Döllinger sa sjajnimi svoji djeli, kao što je učinio Biron, Uhlich, biskup Sedlitcki, 30 godišnji jesuita Karla Benisch i na stotine drugih, tim nije trebovao biskup predbacivati crkvu, koje nauku pokojnik je bolje poznavao i štovao nego li napastnik biskup Strosmajer. Jer kad bi pokojnik ostavio crkvu, to bi on prešao na koju drugu vjeru, koja i s t o t a k o s t o j i p o d o b r a n o m d r ž a v n o m, kao i crkva

biskupa djakovačkoga, bez da smije biskup kazati, da je država radi obrane sljedbenikah postala ateističkom. Pa upravo za to, što je pokojnik pošteno kršćanski mislio i u toj crkvi svoje trudne oči zatvorio digao je oružje biskup Strosmajer takovo, kakovo njegovomu svjetlomu umu odgovara i kojim je sam sebi totalni osramoćenja poraz prip avio!

Ta na hiljade svjedokah imade, koji su u odličnom dostojanstvu postavljeni i koji dalje vide nego li Strosmajera oko dopire, pa nikomu tečajem tolikih godina nepade na pamet posumnjati, da bi pokojnik išta proti crkvi napisao; čim protivna dokaza neima, tim se biskupova kleveta smatra ogavnijom a način pisanja superblasfemnim po onom Xta: Narodi! čuvajte se od kvasca farizejskog, t. j. od nauke Farizejah i Saducejah.

Ako se ikomu na svietu može prišiti nevjerstvo proti crkvi, to prvomu biskupu Strosmajeru, koji je u listu vlastoručno pisanim za dobe koncila u Rimu posprdno p oti pokojnom s. otcu Pii IX. pisao: da papa hoće veći od Boga biti! Et reliqua. — To se dogadjalo u dobi, kad se zlobnom oku Strosmajera nije svidjala na papi Pii IX. crljena sa zlatom izvezena kabanica sa onom tiarom na priestolju bi reć amfiteatralnom, zaokruženom od biskupah, kardinalah i onoga sjaja senatorah Rima.

Naravno, da se biskupu Strosmajeru ništa na svietu nedopada, što on do danas postići nemože, al opet nema toga odlikovanja, kog tašti biskup nebi oberučke primio, bez da je njemu ležeće za s. crkvu a najmanje za njegovu vlastitu dušu. Facta loquntur.

Dokaz tomu, da je biskupu više ležeće do dohodakah nego do vlastitog spasa duše, ma se sva evangjelja, sve poslanice i svi sveti otci i naučitelji crkve citirali, leži u dobi koncila, kad je čuvši onu gromovitu rieč: „Evviva il papa infallibile“ hotjeo se od rimske crkve odciepiti, al bojeći se za gubitak dohodakah iz vlastelinstva, dobio je svoj zasluženi „absterges“ od s. otca Pie IX. i tim: humiliavit caput suum!

Ovu je pokornost morao izkazati pred s. otcem, ali došavši natrag u domovinu skrpario je neku brošuricu proti „nepogriešivosti pape“, koju je opet morao opozvati, a tim dokazao pred svietom da je „nevjernikom“ postao proti crkvi i istomu s. svećeničkom redu, ma on stoput svoj zločin revocirao.

Ovo njegovo nevjerstvo proti crkvi, na čelu koje je postavljen s. otac papa, tim je ogavnije postalo, što su njegovi podplaćeni listovi u farizejski rog trubili, kako sjajne govore drži biskup u koncilu, gdje je on — prosti jim Bože njihovu glupost — čak i interese hrvatske zemlje zastupao; na što je pokojni Kvaternik u banskom dvoru dobro rekao: što vjerujete onim candravim listovom biskupa Strosmajera? zar bi on poput francezkoga Doupanloupe usudio se proti s. otcu javno govoriti, a neznate, da bi ga papa Pio IX. kroz svoje žandare dao u kakovu rupu zatvoriti.“

Bilo kako mu drago, ona škandalozna brošurica od nekoliko listićah tim se gadnijim nevjerstvom proti crkvi smatra, što se je u ono doba g. 1870. javno pisalo, da jedan isti čovjek na rimskom koncilu brani protestantizam — nepriznavajuć vlastitosti pape, a u Englezkom časopisu „Tabletu“ stojalo načrčkano očitovanje za najstrožiji katolicizam, izključujuć svaki upliv grčko-iztočne vjere iz okvira svoje djelatnosti. — Srbom pravoslavne vjere opomena, da se čuvaju od kvasca farizejskog!

Zar se tim teatralnim ponašanjem nedokazuje nevjerstvo proti crkvi i sljedbenikom pravoslavne vjere? Zar se iz ovoga neuvidja, da se i najnepoštenija sredstva izabiru u podle i sebične svrhe, i da tako do danas postupaju sljedbenici staroga arcijezaite? Tako se pisalo god. 1870., tako i danas po teoriji rade. — Est modus in rebus!

Za dokaz toga, da se Srbom pravoslavna vjere i Hrvatom bolje otvore oči o „prvom sinu domovine“, koji je kao „tajni savjetnik“ Njegova Veličantva do sada gazeć svoju vjernost i zakletvu, počinio izdajnička djela uslied nevjerstva proti

vlastitoj državi i crkvi, neka se samo dva primjera ravnanja radi Hrvatom i Srbom predoče.

Srbi! neznamo što je potaklo g. 1885. maticu srbsku, da se je obratila na kršćanskoga biskupa Strosmajera, niti trebamo izpitivati za uzroke, jer se iz njegova života najbolje razabire kako on na jeziku nosi pravoslavnu braću, a na srdcu neka ih Bog občuva od njegovih želja! Ali iz odgovora biskupovog, u kom je on zajamčio životom, zvanjem i djelovanjem da će ostati zatočnikom i promicateljem „ljubavi i sloge" medju bratskim narodom — to neka budu Srbi trojedne kraljevine sa cielim ostalim pravoslavjem izvan naših granica uvjereni, da je ovo najprostije prema njikovoj crkvi od kiselog kvasca umješeno licumierje. Jer ako igde može imati mjesta „ljubav", to ona nalazi u pjesničtvu, al u politici dokazao je prvi državnik europejski da njoj nema mjesta, jer ona svojom nogom pogazi i najnježniji cviet osjećanja. U ostalom, do danas neugledasmo u biskupa Stosmajera kao zatočnika i promicatelja „ljubavi i sloge" medju dva bratska plemena, nego ga opažamo, kako čas na jednoj strani proti svojoj crkvi, čas na drugoj proti pravoslavnoj vjeri svimi sredstvi nastoji, da samo još dublji jaz medju srodnimi elementi izkopa. Tim budi rečeno, da je licumjerna izdaja najsigurniji saveznik a Napoleon I. dobro je rekao; „izdaju volim, ali na izdajice mrzim." —

Hrvati! Istodobno, g. 1885. donešen je govor Strosmajera o svečanosti držanoj u Iloku, gdje je biskup govorio izmed ostalih i o Frankopanu — onaj čovjek, koji je nekoč ulogu špiona, pripuza i figuranta kod obstojeće „kamarile" igrao u dobi, kad su pravi otačbenici umom, perom, sabljom i požrtvovanjem vlastitoga života hrabrom mišicom branili prava svoje hrvatske domovine, pa kad govori o heroičkom Frankopanu, pokošenom od krvničke ruke negdašnjeg neprijatelja, tad se ovakav čovjek pred licem hrvatskoga sina zastiditi mora, kad samo pomisli na svetost imena Frankopana! —

Tom sgodom iztiče crkvu po običaju da nam nepreči sloge, jer je ona jedna i koji protivno tvrde u tih su nečiste misli! Zar se iz ovih rieči neuvidja njegovo podmuklo licumierje, kad on u jednoj crkvi u Iloku govori, da Srbom i Hrvatom zamaže oči; ako misli pod jednom rimokatoličku, tad doista „svojim nevjerstvom" vredja sljedbenike druge crkve, ako pako misli pod jednom crkvom pravoslavnu, tad je zapostavljajuć svoju rimokatoličku postao odpadnikom s. otca pape Lava XIII.

Tom je sgodom naveo za dokaz, kakovu je jaku vjeru u Boga i svemožnost imao Sobjeski, što je mladomu patru Ivanu Kapistranu ministrirao! Tako se ljudem mažu oči da nevide svjetlosti u pol biela dana! Vredna legenda za zabilježiti!

Ovo je navedeno samo primjera radi, da se jednoč, pred licen hrvatskoga i srbskoga naroda saznade, kako biskup poput leptira pada na svaki cviet a višeput i na najneugodnija mjesta, ali ni na jednom mirisavom cvietu neostaje dugo! U tom se pokazuje njegovo nevjerstvo proti vlastitoj crkvi i državi.

Na predbacivanje biskupa Strosmajera proti pokojniku, da je stranačka strast, nevjerstvo i slobodno zidarstvo zlorabilo život i smrt pokojnika proti — istomu s. svećeničkomu redu, budi tomu pastiru odgovoreno:

Pokojnik je predobro znao, da je on negda polaganjem zavjeta sa riečmi; Domine. tu es pars haereditatis meae, spadao u broj svećenstva; nu da nije ostao kod svećeničkoga reda pod velikim Rabbiom Strosmajerom, o tom bijaše dužnost biskupova za života upitati Josipa Miškatovića, koji bi njega jur naučio što znači sv. svećenički red!

Ako je pokojnik ostavio svećenički red i živio trajno u lajkalnom svietu kao muž obće štovan i odličan, tim on nije pogrdio svećeničkoga reda, nego se punim pravom može kazati, da on gorjega od sebe nehtjede služiti.

To je uzrok i na stotine drugih, rad kojih je pokojnik ostavio svećenički red, ali se nezna po sv. pismu: „Da li može biskup Strosmajer uslied svoga viso-

koga sv. svećeničkoga reda piti onaj kalež. iz koga je Isus pio, i krstiti se sa kršćenjem, kojim je Isus okršten?!"

Jer ovakovo pitanje o svećeničkom redu nespada na pokojnika, koji je kao javni kr. zemaljski arkivar i član obiuh sabora preminuo, niti stoji u ikakovu savezu sa životom i smrću pokojnika, nego se odnosi samo na napastnika Strosmajera, s toga budi mu na slavu rečeno sa nekoliko odlomakah iz sv. pisma.

Pita se javno; da li biskup Strosmajer radi nanizanih u svom „Glasniku" kršćanskih opačina i zloća, kao i radi ogavnih napadaja proti pokojniku i njegovim prijateljem nezaslužuje, da mu se sa sv. pismom kaže: Qui non accipit crucem suam et sequitur me, non est me dignus. Math. X. t. j. tko neuzme svoj križ i nepodje za menom, nije me dostojan. — Na temelju ovoga svjedočanstva, svi kršćani znadu, da je Isus svoj križ od drveta nosio na svojim ledjima i da su za njim sv. Petar, Pavao i drugi apoštoli noseć križ nasliedovali svoga naučitelja vjere; nu nezna se od Strosmajera, kad je on u životu nosio pretežki križ, osim onoga zlatnoga križa na prsi, da je u pravom smislu rieči dostojan biti nasljednikom Isusa Krsta i dostojnim sv. svećeničkoga reda. Nije bo dosta kazati: Ego sum episcopus t. j. ja sam biskup, nego treba pokazati djelom i primjerom onoga, koji nije hramove i manastire gradio, nego je svoj križ pokazao svietu govoreć; „Quem colis, hunc sequere", t. j. kog štuješ, toga sliedi. Čini li to biskup? Nikada.

Pita se javno, da li je biskup uslied svećeničkog reda ikada pomislio na ono priečje: „Precum vigilantia custos", i da li je on ikada promišljao u duhu apoštolah što znamenuje simbol približavajućeg se lava sa daleko stojećim evangjeoskim pietlom, o čem je odavna Martin Luter zagrmio „vigilate", a s. pismo iztaklo: „Vigilate et orate, nescitis enim quando tempus sit". Marc. XIII. t. j. bdijte i molite, jer neznate kad će vrieme doći. Jer kad bi bar sada u previsokoj starosti u duhu apoštolah „bdio i molio", nebi ga živi vrag iz njegova tiela na onako bogumrzka djela poticao, niti bi ih bez povrede sv. svećeničkog reda ikada načrčkao proti pokojnomu Miškatoviću.

Pita se javno biskup Strosmajer, koji je dobro poznavao pero Miškatovića i njegov bodri duh u životu: „Rectum non ventilat aura", da li je umjestno bilo od kršćanskoga biskupa nabacivati se sa svećeničkim redom proti pokojniku, na kog se taj red podnipošto neproteže, nego na samoga napadača biskupa, koj bi bar u starosti morao evangjelja glas pred očima imati: Ut jam non sumus parvuli fluctuantes, ut circumferamur omni vento doctrinae in nequitia luminum. S. Paulus od Eph. IV. v. 14. t. j. nebudi starče biskupe sličan maloj djeci, koju svaki vihor nauke ljulja i zanosi, u laži čovječjoj putem prevare. I tu se opaža, da je zaljuljanog biskupa uslied prirodjene mu gadne strasti ostavio dobri angjeo čuvar, kad je proti s. svećeničkom redu pisao i tim sebe slična onomu djetetu u evangjelju pred licem naroda prikazao i osramotio. — Tu vriedi ona rečenica: „Stultus und Stolz wachsen auf einem Holz".

Pita se javno: ima li biskup običnoga stida od ljudih, kad se na stotine inteligentnih muževa u Zagrebu nalazi, koji se dobro sjećaju kakove je usluge riečju i perom pokojnik učinio Strosmajeru, a taj se biskup iz grube neblagodarnosti usuljuje pokojniku predbacivati s. svećenički red, zaboravljajuć da pisano stoji: „Qui reddet mala pro bonis, non recedet malum de domo ejus". Prov. XVII., t. j. tko zlo za dobro vraća, od tog doma neodilazi zlo — a to je krupna istina za Josipa Strosmajera, koji je vikao u mutnoj vodi ribe loviti i tim prosti sviet obsienjivati sa istim svećeničkim s. redom.

Pita se biskup javno: zar on nezna uslied svoga s. svećeničkog reda da za svakoga čovjeka kršćanina a najpače za pokojnika ostaje nad njegovim grobom napisano: Etiam salus ex inimicis, t. j. spas mu je od neprijatelja Strosmajera i njegove mešetarske družine, i da ono naslikano stablo evangjelja sa jednim dielom suhih ogranaka i sa drugim dielom zelenoga lista predstavlja „arborem vitae, arborem gratiae divinae“. pa da dvie savite zmije jedna sa znakom s. križa, druga sa znakom grančice mira podpuno odgovaraju nauci sv. Pavla na Korintjane: „Aliis quidem odor mortis in mortem, aliis autem odor vitae in vitam, t. j. biskupu miris smrti za smrt a ostalim kršćanom i mirno u grobu počivajućem pokojniku, vazda miris životni za život. Tim većim pravom može se biskupu po smislu sv. Pavla kazati, da svojim načinom pisanja proti pokojniku nezaslužuje poradi svoga s. svećeničkoga biskupskog reda nazvati se pred licem naroda baš „nikakovim mirisom Krsta spasa našega“. II. Cor. II. v. 15.

Pita se javno: gde je biskup proučio mudrost nabacivati se proti pokojniku sa sv. svećeničkim redom, neobziruć se na poslanicu I. s. Ivana II.; u kojoj bi se morao biskup podučiti, kako je dužan obdržavati zapovjedi božje: „ljubiti braću i motriti želje svieta“, ne pako poput onog opisanog u istom evangjelju „Antikrsta“ dizati gadno oružje proti pokojniku i predbacivati mu sv. red, koji jedino na biskupa i svećenstvo spada, te koji se nikada toga sv. evangjelja Ivanova u svom životu držao nije po onom: „Nolite diligere mumdum neque ea quae in mundo sunt“, t. j. neljubite svieta niti onoga blaga što je na svietu. Tom sgodom budi rečeno biskupu pred cielim narodom, da kad on lažno upliće sv. red svećenički proti pokojniku, koji se ga odrekao, a sav sviet znade da biskup Strosmajer nosi na sebi s. svećenički red, to ovo isto evangjelje na dlanu dokazuje, da sva izklepetana ljubav Strosmajera izgledje kao ona vinogradska čegrtaljka za plašiti šumske kosove i da za sve vieke ostaje „luxuriosus amor“ t. j. plamen ljubavi bludne, nikada pako niti iz daleka „charitas“. — Veli bo se: O charitas, o raritas“. Dokgod pako biskup u svom životu nedokaže djelom, da je on postao dostojnim izreke pobožnoga Joba XXIX. v. 15. „Oculus fui coeco, et pes claudo“ t. j. oko bijah čoravom, a noga hromom, dotle on pred Bogom i pred ljudmi poleg sve njegove jezične ljubavi i svega sv. svećeničkoga zvanja ostaje po sv. pismu „lažom“.

Pita se javno biskup Strosmajer, da li on nespada medju ono po sv. pismu narisano družtvo, koje pod sjenatim stablom uz cimbale i frule, uz bukare i flaše i seoske snaše uživa razkoš svieta po onom: „Voluptas esca malorum“ t. j. razkoš je hrana biskupova, da on zaboravljajuć se sv. svećeničkoga reda najogavnije izraze upotrebljava proti pokojniku, nemisleći da je proroka Danijela pripravljen angjeo sa sjekirom, da podsječe ono stablo i da se ona poživinčena čeljad raztepe. Pisano bo stoji: „Succidite arborem, ut fugiant bestiae, ,quae subter eam sunt“. Dan. IV. v. 21., pa tim gorje po onoga, koji se u takovu družtvu sa sv. svećeničkim redom nalazi, ma stotina Virgila pjevalo: Vivite felices, quibus est fortuna peracta!

Napokon neka znade stari biskup, koga još nešto koža i kost drži na ovome svietu, da je odavna zabilježeno i njemu sa sv. svećeničkim redom: Diu vivere, diu torqueri, pa ako još sada misli kad mu sunce života zalazi, da je sladka osveta nad grobom pokojnika, to bi se ova rieč mogla nad njim ispuniti da mu nebude moguće nit živiti nit umrieti, pa onda bude ispunito ono, što je sv. Pavao takovim stvorovom na uspomenu napisao: „Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus“. Rom. VII. v. 24. t. j. Nesretnog mene Strosmajera, tko da me izbavi od tiela smrti moje!

„Ako je istina, što Horac o bajoslovnom Jupitru piše, da se je razjario vrhu nezadovoljstva ljudih, to se doista nezna, što bi danas napisao o Strosmajeru, koji iz zadovoljstva i iz objesti nasrče kao paklenska hijena na grob mrtvoga čovjeka!

Pisac zaključuje prvu alineju riečmi:

„Poznato je, da je Miškatović svećenikom biskupije djakovačke bio, već i sle strane pravo je i dužnost je, da se prema svemu onomu, što je povodom života i smrti — glas i sud čuje o Miškatoviću iz same biskupije“.

Ova ludost starog arcijesuite odbija se sama po sebi, jer je poznato, da je odavna pokojnik ostavio biskupiju i to radi jedinog biskupa Strosmajera, koga i opet velimo nije htjeo služiti kao gorjeg od sebe. Po tom su prestala sva prava i sve dužnosti biskupa prema pokojniku.

Ali kad se već biskup hvasta nekakvim posvećenim čuvarom vječne istine i raširiteljem slave božje i vječnoga spasenja, da tim pred nezrelim i nedotupavim stvorovima bar neki jesuitski efekt poluči; pa kad taj isti biskup smatra se ovlaštenim u ime prava i dužnosti progovarati, to bi on trebovao ako je pravi pastir na svoju se dužnost sjetiti za života pokojnoga Miškatovića. Dužnost se biskupu nalaže u sv. pismu riečmi: „Ako sagrieši brat tvoj prot tebi, idi, pa ga ukori medju četiri oka; ako te posluhne, budeš svoga brata predobiti: Ako te neposluhne uzmi sa sobom još jednoga — ma bilo kanonika Račkia ili dr. Frankia ili dr. Bauera — ili dvojicu, da u ustiuh dvojice ili trojice svjedokah stoji svaka rieč: Ako li neposluhne njih, reci crkvi, ako i crkvu neposluhne, neka ti bude kao poganin i publikan“. Mat. XVIII. v. 15—18.

Ovo je imperativni postupak, na kom se prva i najglavnija dužnost svakog pravog pastira i poštenog biskupa osniva; jer toga samovoljni i silovite krvi biskup nije za života pokojnikova obdržavao niti „ex officio christianae charitatis, niti „ex officio“ justitiae et legis Ecclesiae“, to nakon smrti pokojnika, ne samo da mu nepripada baš nikakovo pravo niti ikakova dužnost, nego se smatra krivcem pogažene za svakoga drugoga biskupa najsvetije kršćanske dužnosti, a po kriminalnom zakonu prkršiteljem ustanove kaznene prema pokojnikovu rodu.

Kad se biskup kao navjestitelj rieči božje nije usudio sa slobodom apoštolah na vidik pomoliti, da svoju dužnost vrši za života pokojnikova, pred kojega se perom plašio kao djavo groma, to je dokazao svoju skrajnu kukavštinu najprostije kršćanske kukavice, kad je svoje gnjusne i opake misli o nekakovu pravu i dužnosti nakon smrti na zamazani papir stavio! To je znak, da kao što se plašljiva ovca breca vuka, tako se je biskup pokojnikovog pera plašio.

Sram budi u javnosti takovog nadpastira, koji poradi straha pred prosviešćenim čovjekom trese se kao šiba nad vodom, da nesmije svoju najglavniju dužnost za života ovršiti, nego si tek poslie smrti bezobrazno usurpira tobožnje pravo i dužnost, da se tim većma njegovo blasfemno djelo i nekršćanska ljubav pred licem naroda odkrije.

Kad se već kršćanski biskup nežaca u javnosti progovoriti, da imade neka tobožnja prava i dužnosti proti pokojniku, to ga pitamo: dali on tako barbarski postupa u svojoj biskupiji prema živućem kleru, da ga bez opomenah evangjelja, bez preslušanja i bez onoga Xtovog: „Si male locutus demonstra mihi, si bene cur me percutis“, i bez ikakove kanoničke iztrage po onom pravilu pravničkom „audiatur et altera pars“, jednostavno prozove: poganinom, nevjernikom, Apostatom?! Sudeć njegov postupak proti pokojniku, moglo bi se zaključiti i prema živućem kleru, osobito ako mu koji nije poćudan i ako ga neprestance nekadi sa blagoslovljenim iz poznate frazeologije Strosmajerove tamjanom.

Da se je biskup radje osvrtao na ostale pastiroslovne dužnosti vrhovnoga pastira crkve prema sirotam, ubogim, nevoljnikom, udovicam i ostaloj sirotčadi po primjeru pokojnoga primasa i kardinala Ivana Simora, te da je po primjeru istoga, mjesto onih monahalnih sgrada u Djakovu sagradio inštitute po čovječanstvo potrebne, bar bi udovoljio onoj nauci, koju mala djeca uče, al koja se osniva širom u s. pismu. Jer ako su

negda rimski carevi Valentin i Valens u kodeksu rimskom zabilježili: „Christiani, episcopi praesertim cultus est, adjuvare pauperes et positos in necessitate." Cod. I. 4. sub f. 1. t. j. da je svakog kršćanina a najpače biskupa najsvetija dužnost da podpomaže siromake i nuždu trpeće, to danas uslied razvijene Krsta nauke tim se većma od svakoga vladike zahtjeva po onom Krsta: Misericordiam volo non sacrificia t. j. od biskupah zahtjevam milosrdje, a ne žrtve. —

Pita se, kojim obrazom može biskup na račun Boga svoje blasfemne i gadne izraze proti pokojnomu rabiti tobož na temelju nekakva prava i dužnosti?!

Zar je biskup zaboravio ono, što po ustijuh spasitelja s. Matejo piše: „Ja sam Bog Abrahamov i Bog Isakov, nije Bog mrtvih, nego živih." Mat. pog. XX.

Zar nezna biskup, da kaogod što krava pusti dojkinji na volju dok punu dižvu mlieka nenamuze i da ju onda nogom izvrne, da tako svak pravedan sam se odsudjuje onoga časa, čim griešno djelo počini, a što bi se tek reklo o biskupu Strosmajeru, koji si prisvaja vlast nad Bogom, da nad grobom pokojnika svoju otrovnu žuć iz svoga na polak oledenoga tiela tobož u ime prava i dužnosti razlije!

Samo blesan jugoslavenski mogao bi kazati, da biskup ima pravo i dužnost proti pokojniku pisati, a luda kreatura mogla bi njegovo biskupsko bezumlje nazvati pametnim, kad se po kršćanskoj nauci znade za većega gospodara na križu, koji upitan od Farisejah koja da je najveća zapovjed u zakonu odgovorio je: prva, ljubi gospoda Boga tvoga, a druga; ljubi iskrnjega svoga.

Tko ove dvie zapovjedi osnovane na pravoj vjeri Krsta u životu neovršuje, kao što dokazuje Josip Juraj Strosmajer kršćanski biskup, taj ne samo da gazi kršćanstvo, crkvu, moral i svećenički sveti red, nego taj se smatra po rimskom starom pravu „res" t. j. stvar neka, koja nikakova prava nije imala, a po kršćbnskoj vjeri živim licumjernim odpadnikom, dapače po s. Ivanu i razbojnikom (Mörder) prema uvredjenoj bratskoj ljubavi.

Uzalud bi tko mislio, da je biskup iz osvjedočenja prema pravu i dužnosti pisao proti pokojniku, jer iz cieloga kausalnoga saveza u tom članku prikažuje se „politička tendencija" onakova. kakova je obično prirodjena jezuitom, kojih se obilježje ravna po onom proti njim zabilježenom: „der Lauerblick vom Luchs, — die schlaue Hinterlist vom Fuchs, — das Grinzen von dem Faune, —Vom Tiegerthier die Tücke, — Vom Krokodil die Heuchelei, — die weinen kann, und wirgt. — To su vlastitosti Jezuitizma.

Da je iz jezuitske škole izišao Strosmajer, nebi savršenijim postao, kako je u praktičnom životu tolikoput zasvjedočio, da mu presvetomu srdcu veoma ugadja, kad može po svom farizejskom spolašnjem ponašanju pokojnika na račun prava pogrdjivati: ad majorem Dei gloriam!

Jezuitsko načelo ostaje: „Finis sanctificat media", pa bio mladi bio stari jezuita, polazio il nepolazio njihove inštitute, on neima prave domovine, a što čini, to čini okretno, kao kakav copriaš, gledajuć sviet sa podsmjehom lievoga lica a plačuć s desnim obrazom, ako nužda i potreba zahtjeva. — U nuždi mu je domovina — Rim!

Ovo njegovo polutansko lice iz cieloga članka prikazuje se u najljepšem odsievu njegova razpaljena srdca, pa zato črčkari pod izlikom, da se ogradi pravom i dužnosti proti pokojniku, upličuć u cieo članak čitav niz svoga dragocienog političkog bisera, kog je sabrao u tečaju svojih 75 godina!

Nu prije nego se obazriemo na alineju drugu, potrebno je pogledom na cieo članak pogledati na izvore sv. pisma, da se vidi, što je biskupa Strosmajera potaklo i osokolilo na candravo pisanje, i na tobožnja prava i dužnosti, a ti su izvori: oholost, samoljublje i huda požuda!

„Oholost“ je najgadnija opačina od sedam glavnih grieha, stojeć na čelu pred ostalimi posestrinami, te koja se već maloj dieci u učionah predaje, al koja je na stotine osoba u crkvenoj povjesti na koncu života najcrnije zamazalo, kao što je i biskupa okaljala.

Gdje se ova neman čovječanstva ugnjezdi, kao što si je otrovno gniezdo napravila pod biskupskim plaštem, tad za razpoznati „arogantna vladiku“, negleda se na izvanjske rieči o ljubavi, slogi i pobratimstvu Srbah i Hrvatah, niti na ista izvanjska ceremonijalna djela, ma izgledala sjajna kao žarko sunce, nego se motri na unutarnje srdce prave i čiste ljubavi prama Bogu i iskrnjemu. S toga pravi poznavaoc biskupa, negleda na izvanjsku njegovu pritvornu pobožnost, nehaji za njegove sladke, medene i izprazne rieči, nemari za tašte i nakićene govore, kakove obično „cviet inteligencije“ sastavlja, niti mu je stalo do nagomilanih izpraznih naslova „prvoga sina domovine“ i sav kvodlibet nanizanih laska, koje bi svakog čednog i skromnog pastira u dnu duše vredjale, — nego pravi poznavaoc motri na sva biskupova ona djela, koja on prema pokojniku i drugim njegovim prijateljem obavlja. Dokaz tomu je cieo članak u „Glasniku“.

Kad ohol biskup veli: da u Boga vjeruje a mrzi na brata svoga ili neljubi iskrnjega, takav ostaje po sv. Ivanu „lažom i krvnikom“ roda ljudskoga, te mu se ni onda nevjeruje, kad iz prirodjene oholosti prema drugima kani istinu govoriti. Dokaz tomu napadaji proti pokojnom Miškatoviću.

Oholost je upravo uzrokom, da biskup rad svojih raztrubljenih laska, smatrajuć sebe nešto izvanrednoga uslied prostranoga i slaboga srdca, pogrdjuje što mu na jezik dodje, te u svojoj zasljepljenosti i obmami utvara si, da ni sto Cypriana i Augustina njemu nisu parci, on bo se smatra većim od pok. Pie IX. i danas živućih državnika.

Recimo — dato non concesso — kad bi istina bila, što su neki jezuite lažno napisali da je nekoč kod kalvinah poslovicom ostalo; bolje sa Teodozom Bezom u pakao, nego s Kalvinom u raj doći, to bi danas svak kršćanin Hrvat — osim patentiranih njegocih slavitelja — morao stvoriti poslovicu: bolje sa pokojnim Miškatovićem u pakao, nego sa arogantnim Strosmajerom u raju pirovati.

Oholost je po svjedočanstvu sv. Luke evangeliste sbacila silnike s priestolja židinskoga i podigla poniženę, a crkvena povjest ilustrira njihova imena, dočim dubrovački pjesnik Gundulić divno je izpjevao taštu ljudsku oholost, koja čim višje u Djakovu stere svoja krila, tim dublje u ponore političke i crkvene upada. Tako se dogodilo i biskupu poradi članka u „Glasniku“, da se neusudjuje niti sam, niti kroz svoje bubnjare razglasiti da je on pisac, s toga mu budi odmjereno sa biblijom: „Pokaza silovitost svojom rukom, ali ga Bog razasuo ohola u misli srdca njegova. Luc. pag. I. v. 51. Iz oholosti radja se samoljublje.

„Samoljublje“ izvire kao dokaz iz sv. pisma kod poglavicah svećeničkih i farizejah, koji su se pobožni i ponizni pokazivali pred svietom, ovršavajuć dugačke molitve i častni post, dieleć milostinju od svojih dobara siromakom, ali sa hvalom pred Bogom da nisu kao i ostali ljudi Poleg svega toga čula se je rieč Krsta: Vae vobis scribae et pharisaei“.

Ovo ponašanje poglavicah svećeničkih i licumjeracah odgovara na vlas svim izvanjskim riečma biskupa Strosmajera, koji u svom zakutku misli: da nije kao ostali ljudi, — stoga koje čudo, da si biskup nješto višega utvara nego li doista jest, i da on sam nevjeruje da je onako kukavan i opak kao što je dokazao; ali od takova vladike zavedena opačinom samoljubja zabilježeno stoji po sv. Duhu: „Tko ima uho neka čuje: I angjelu Filadelfijske škole napiši — koji ima ključ Davidov, koji otvori i nitko nezatvori, koji zatvori i nitko neotvori.“ Apoc. Ivan. cap. III. v. 6. 7.

Da se samoljubje kod svakoga čovjeka opaža po onom starinskom: „Major lex amor est sibi“ to zavisi više manje od razne naravi ljudih, ali kod biskupa silnije i

smiješnije nego li kod ostalih sinovah zemlje; pa kad mu se ova slabost predbaci, tad postane stršenom, koji bi sav sviet i sve svoje neprijatelje žive i mrtve svojim žalcem usmrtio, kad bi se sviet prepustio ubadati. Ali na žalost njegovu, da se takova stršena neplaše pravi Hrvati, od kojih je sramotno u svoj politički koš utršenjački ućeran. —

Iz ovog krivog utvaranja, da je biskup uzvišeniji od drugih ljudih, nadahnulo se je njegovo srdce poput naduhnjena mjehura, kog najtananija iglica explodira, ali je ipak uzrokom, da niti mira i pokoja pruža pokojnom Miškatoviću, niti se mirno i čedno podo ogavnosti pokojnika od kog se stara i poštena majka sa sestrom u životu nalaze, te naša prema ostalim prijateljem pokojnika, a to je opet znak, da se na temelju sv. pisma pokazuje sličan licumjercima, koji su Bogu hvalili što nisu kao ostali ljudi. Figura docet.

Tim je sličan biskup onomu evandjeoskomu sudcu, o kom s. Luka piše: „Da se Boga plašio, a ljudih stidio nije." Luc. XVIII v. 2.; tim se odkriva njegova golotinja po istom evangelisti: „Carinar iz daleka stojeć nehtjede ni oka podignuti na nebo, nego udarajuć u prsa govori: Bože! budi milostiv meni griešniku."

Čim biskup u svom članku tavrlja u izobilju o Krstu spasu našem i ostala, to bi značilo po gornjem citatu s. Luke „da se Boga plaši" — si fabula vera, — ali grdeć i ostale prijatelje pokojnika. dokazao je po s. Luki: da se ljudih nestidi, a tim je sramotno ponižen i pred najkukavnijim stvorom kršćanskoga svieta; jer se podrznuo uzprotiviti pisanoj rieči božjoj i njegovoj božanskoj volji, hoteć istoga Boga ne samo nadmudriti nego i prevariti. To je pako najveći zločin pred okom previšnjega, kog neizbježiva plaća zabilježena postoji kod Ezechijela proroka XXVIII. v. 17.

Iz ovoga nečistoga izvora samoljubja radja se ona huda i neuredna požuda, o kojoj s. pismo spominje, al koja se duboko uvriežila poput korova u nadjubrenom srdcu biskupa Strosmajera.

„Neuredna i huda požuda" biskupa Strosmajera teži za time, da ga laskatelji „von Stufe zu Stufe" dižu, slave, tituliraju, tamjanom kade i većega nego heroičkog junaka u povjesti Periklesa, slavnijega nego Leonidu ili sigetskoga junaka Zrinjskoga prikažu pred prostim neuputnim svietom, dok ga pravom nakazom „monstrum horrendum" nesakuju i tim se proročanstvo pokojnika izpuni: da su mu laske nekoč svjetal um, sada doista potamnile. To se izpunilo. —

Naravno, da posred ovakovih okolnosti moraju laske biskupa sretnog i presretnog načiniti, tim većma, što ovakova „pia desideria" sam biskup radostno prima i neku izvanrednu slast kao „političke delikatese" u srdcu osjeća! Ali čim mu neide po volji, kao što mu se nedopada „život i smrt" pokojnika, njegovi prijatelji, onaj nevini vienac, pogreb, obredi crkveni, a najpače „politički odnošaji" u zemlji, — tad postaje uznemiren, nujan, košljiv, osvetljiv, cangrizljiv, jednom rieču: prava slika Hamana u knjizi Esther i donekle sotonom, koji se u slici andjela prikazuje.

Ova neuredna požuda, tim je po biskupa sramotnijom, što se je zaboravio, da samo u svojoj kući od svojih slugah i čeljadi kućne i u svojoj biskupiji može zahtjevati, da se čini ono, što on hoće, nikada pako prelaziti granice tudje biskupije, tražeć poput sotone zadjevice, kod njemu nenadležne zagrebačke crkvene oblasti, te svojim pakleńskim gnjevom izticati čitavo čislo ropotarničkih misli.

Ova neuredna požuda prema političkoj struji, koja mu se nikako kao „tajnom savjetniku" nedopada, lišila ga je očinjeg vida tako, da on u svojem bjesnilu nikoga na svietu nevidi većega i zaslužnijega, religiozniega i udrijega, nego li svoju presvetu osobu pred optičkim ogledalom svjetlosti!

Nepostigne li ovakav biskup uz neurednu i hudu požudu svoga cilja, kao što na žalost njegovu nikada u svom životu postigao nije, gdje mudriji faktori vladaju, kako no je dokazao pred istim koncilom u Rimu i svojom „svietovnom misijom" te kao što mu

neide za rukom danas niti u Hrvatskoj, — tad se koprcajuć posred strastih baca na polje najogavnije poživinčene osvete, na svoju vlastitu neizbrišivu sramotu!

Čim se u većjoj mjeri opaža gnjev i bjesnoća biskupova proti pokojniku, tim se većma skriva oholost, samoljubje i neuredna požuda pod plaštem episkopalnim, a takova vrst opačine smatra se po bibliji: „izvorom razjarenosti i svadje", proti kojoj je sv. Pavao apoštol kroz usta i duh Krsta progovorio: Netražimo lažne slave razdražujuć jedan drugoga i zavideć jedan drugomu. Gal. V. v. 26.

Zar nije timi riečmi sv. Pavla, kao i onima, koje se negde proveroiorum XIII. v. 13. čitaju, po samom utemeljitelju vjere dovoljno ožigosana izprazna i tašta slava Strosmajera, njegov izaziv proti pokojniku i ona prokleta zavist, što je pokojnik bio arkivarom, narodnim zastupnikom i članom zastupničke kuće zajedničkoga ugarsko-hrvatskoga sabora, te što je i druga odlikovanja i obćenito priznanje stekao, a osim toga, što je sa ponosom bio protivnik sviuh mamelukah, na čelu kojih figurira ulogu copriaša biskup Strosmajer.

Moralna nauka uči: čim se jednoč oholost, samoljublje i huda neuredna požuda nastane u srdcu, da mora kao neuasiečen kesten izkočiti, mora kao tinjajući oganj pod pepelom pretvoriti se u bukteći plamen, i tim se očituje ona težka zaražena rana na biskupovu srdcu u cielom „Glasniku".

Ovakav nemoralni takt borbe pod ogavnom zastavom, prirodjen je samo slavohlepnomu biskupu, koji sa veseljem traži zgodu da nezadovoljan vanjskimi čini, ruje u srdce, dušu i duh pokojnika i to sve na temelju nekakvog „prava i dužnosti", što jedino sveznajućem Bogu pripada.

Takovo pako ogavno djelo kadar je proizvadjati samo „prvi sin domovine", o kom da nije slučajno stari dr. Ante Starčević zapisao: „da na biskupovom držanju i obličju i govoru ništa opazio nije u što bi se zaljubio, ništa što bi ga na prijateljstvo ili štovanje ganulo". (vide: Nekolike uspomene pag. 13), mora se sa psyholožkog opažanja iz cieloga članka zaključiti, da u vladiki Strosmajeru neprebiva nikakovo kršćansko srdce, sklono na priznanje čovjećnosti i da je licumjerac kadar u svojoj oholosti i slavohlepju tako se poniznim i pobožnim predstaviti, da ga prosta svjetina nekim načinom doista kao takova pred Bogom smatra po onom sv. pisma: Ipse satanas transfigurat se in angelum lucis, t. j. isti sotona može se preobratiti u angjela svjetlosti.

Moralna načela uče, da je isto „oko" Jurja Strosmajera dokazom iztaknutih opačinah, jer tomu svjedoči opet grob pokojnika, kog je i okom okapao na sramotu svoga zvanja, pisano bo stoji: tko tajno opada bližnjega svoga, toga izgonim; tko je ohola oka i naduta srdca, toga netrpim. Psal. 101. v. 5. — Treba li vladiki i drugog dokaza, eno mu u pririečjih XXI. 4., pa nek čita, da mu jednoč čovječanska suza padne nad grobom onoga muža, komu za života nebje dostojnim odriešiti ni „corigia calceamentorum", t. j. kajase od cipelah.

Takav crkveni dostojanstvenik, pred kojega zlobnim okom ništa svetoga neima, neka slobodno otvori knjigu proroka Isaije III. 16. 17, od onih oholih kćerih Siona ili proroka Micha, koj piše o zločestom pokolenju, pak će osvjedoćen biti, kako Bog i ohole oko nad grobom prati i u čemu sam Bog ogavnost nalazi. Pror. VI.

Moral uči, da treba paziti i na ista „usta" iz kojih je izašlo ono smrdljivo cvieće u „Glasniku", a razum zapovjeda pametnu čovjeku da prije promisli, nego li na usta izadju gnjusobe, pisano bo stoji: „In ore fatuorum cor illorum, t. j. budale nose svoje srdce u ustima. Ali kako da vladika u svojoj nepogriešivoj slavi i taštom slavohlepju pomisli na citata sv. pisma proti samomu sebi, s toga budi mu i ovo rečeno za buduću njegovu molitvu: Quis dabit ori meo custodiam, et super labia mea signaculum certum (lokot), et non cadam! t. j. neka mu Bog

dade stražara ustima a na usne evangjeoski lokot, da se i opet nesgruva u kalužinu grieha.

Naravno, da je laglje vladiki drugim ljudem savjetovati, da si postave onaj iz staroga zavjeta „ signaculum certum" t. j. lokot na usta, nego da on sam nastoji od Boga izprositi ovu milost, s toga se i zaboravlja riečih s. Pavla: nevraćajte nikomu zlo za zlo; promišljajte o tom što je dobro pred svimi ljudmi. Jer upravo na ovakve i slične ovim Krsta nauke nemisli, da najprije sam po istih živi, s toga biva, da u pomanjkanju milosti božje nasrće gorućim paklenskim jezikom „bez evangjeoskog lokota" na mrtvo tielo pokojnika, nad kojega grobom bdije sam Bog, a sunce pravde božje izlazi nad njim, koje vladiku jednoć u grobu nikada ogrijati nemože. — Pokojniku slava! Et lux perpetua luceat ei!

Moral svjedoči na temelju s. pisma, da isti „jezik", kojim kršćanski vladika mlati poput zaludjela negda Saula, smatra se „pravom kugom". Pisano stoji: I jezik je vatra, sviet pun nepravde. Jak. III., pa kad se niti jezik kršćanskoga vladike nemože pripitomiti uslied ključajućih strasti u srdcu, jer se smatra po Jakobu Apoštolu: „nemirnim zlom, punim smrtonosnoga jeda", tad i taj dio od njegova prepobožnoga tiela poradi pogaženih zapovjedih božji ostaje: „lingva mali, pars pessima".

Nezna li takav vladika, koji okom, ustma, jezikom i s cielim svojim griešnim tielom — ako ima gdje gehene — stoji na otvorenom zjalu propasti i da sam Bog proti takovim opačinam, koje proizviru iz ohola i slavohlepna srdca, kao i prot ostalim njegovim bogogrdnim izrekama u „Glasniku" jasno u sv. pismu govori: „Da nemože niti ohol i slavohlepan, kao što niti ubojice, razbojnici i ostali zlotvori niti milosti božje, niti vječnoga života uživati." Dapače sam gospod Bog stavlja i ohola i slavohlepna i pogrditelja božjih zakona medju iste „sodomitičke griešnike" — pardon — po novoj nauci Strosmajera: medju bludnike. Ezech. XVI. Tako piše prorak Isaija XIII, tako prorok Amos VI. i u priričajah XV. et XVI. —

Za upoznati bjesnoću srdca vladike Strosmajera, koji u cielom članku sipa poput kakova vulkana živo ugljenje nad grobom pokojnika, treba spomenuti poslanicu I. Petra pog. V. gde se naukom Krsta govori: „tako vi mladi slušajte starješine, a svi se slušajte medju sobom i stecite poniznost, jer se Bog ponositim suprotivi: ponizite se dakle pod silnu ruku božju, da vas povisi kad dodje vrieme. I. Pet. V. v. 6. — Ovo što je s. Petar napisao, to je i s. Jakob učio: Gospod suprotivi se ponositim, a poniznim daje milost. Jak. IV v. 6.

Ako u tom pravcu s. pismo naláže u obće svim kršćanom, to ponajprije vladiki Strosmajeru da po s. bibliji živi i da se po njezinoj nauci kao nauci Krsta ravna, jer koja korist, rekao je neki otacah: ako se biblija znade a po njoj se neživi; tim gorje za vladiku, koji aplicira s. pismo prema drugim, a zaboravlja da je njegova najsvetija dužnost, da on živeć po njem dokaže svojim primjerom da je pravim nasljednikom nauke Krsta spasa ostalih ljudi. Na koliko se vladika drži s. pisma i iztaknutih opomena, dokazuje cieo članak, u kom se mjesto mirisava cvieća nabacuje nad grobom pokojnika najsmradnijim dračem, niklim u opakom vrtu njegova srdca.

Poznato je u obće, da mi netrebamo danas onog nadpisa iz orakula delfikanskog: „Nosce te ipsum" kao da bi n. p. vladika Strosmajer sebe spoznavao i svoje srdca tajne priobćio dok ga ono samo neizda; ali svak čovjek može sebe a najpače vladika dužan je po vjeri sam sebe izpitati i spoznati, ako bi svjetlošću sv. Duha ne samo rieči i djela, nego ujedno i svoje srdce u laboratoriju djakovačkom analisirao! Pa kad bi isti vladika sam sebe proučio, tad istom mogao bi tim laglje i svoga iskrnjega podučavati. Ali naravno je, da vladika laglje svoje oči upire na bližnje svoje, nego li na krupne mahne i teretne pogrieške svoje, s toga biva, da Strosmajer u zrcalu vidi same svoje tobož iskrnje, a sebe od ljepote tiela i od predivnog uresa duše nevidi!

Nu ovako moralni nauci neodgovaraju „prvom sinu domovine" kao provikanomu „veleumu", koji je doista već sa svojim člankom u „Glasniku" zaslužio najžalostnije svjedočanstvo, pa zato je sišao sa moralnog puta u poznatu kaložinu opačinah, da tim još i višji kakav naslov pred svojimi sljedbenici poluči.

Njegova preuzvišenost motri okom, kako ostali sviet nosi na ledji svoje griehe, a zaboravlja na svoje hrpe pretovarenih opačina, počinjenih u svojoj kući i izvan kuće, u svojoj domovini i izvana u inozemstvu, to sve na račun liepih riečih: omnia ad majorem Dei gloriam, zaboravljajuć da je i za njeg u bibliji napisano: crimine suo nil gravius!

Ovim budi rečeno, da vladiki nije stalo do obrane kršćanstva, jer se kršćanstvo na drugi način i na drugom mjestu brani, nikada pako ogavnim napadajem na grobu mrtvoga čovjeka; niti je njemu stalo do obrane crkve, svećeničkog reda, do pravde i istine. niti do sv. križa, niti do svega onoga, što je on u toj alineji strpao, napokon niti do iste njegove duše, do koje on izvanjski drži, jer tako mora biti, niti je njemu ležeće do izmišljenih dužnosti i fiktivnoga prava toboš proti pokojnom Josipu Miškatoviću — nego je njemu stalo do toga, da on proti vladajućemu sistemu nakon smrti pokojnoga neki suludasto sastavljeni demonstrativni čin proizvede, i time svoju „dušu", ako je imade, spasi.

Alineja II.

Pisac vladika Strosmajer navadja u „Glasniku" ovo.

„Miškatović je dost uman i darovit čovjek bio; at je ujedno bio duše odveć trome, mehke i rek bi razpuzle; bio je srdca prev će osjetljiva i na svako užiće, bez razlike preveć sklona i pohlepna; pak kako se obično duša i tielom i vanjštinom očituje, pokojnik je bio troma i kano ti liena hoda, a u slovljenju samom, ne samo rieči, nego i pojedine stavke bi mu se tromo razvlačile tada, kad bi govor i o vrlo važnih stvarih glasio".

Tko ovaj biskupov odlomak „Galimatijaša" pročita, u kom kršćanski vladika provikan nekakvim „veleumom" kao u snu bunca, taj će opaziti u onom kaosu mislih od uma, srdca, duše, hoda i slovljenja, da taj pisac neposjeduje zdravih kotača u glavi, nego da ga neka politička bezsviestica popada, bez da i sam znade o čemu piše i što bi htjeo kazati.

Neznamo doduše gde je učio sintaksu i pravila o sastavljanju periodičnih misli, nu ako je slučajno zaboravio regulu: „de doctrina praevia de modo formandi periodos simplices et compositos", to se moramo čuditi sada, da nakon tolikih godina u svojoj 75· godini života nije dalje dotjerao, nego li djače negda u nižoj gimnaziji!

Ele vladika priznaje, da je pokojni Miškatović dost uman i darovit čovjek bio, al da je duše bio odveć trome mehke i razpuzle! Divnih izreka i još divnijega načina pisanja za biskupa!

Ah! kako težko izpade iz pera vladike napisati: da je pokojnik dost uman i darovit čovjek bio; — pa jer ga i glede njegovih talenata od Boga mu po naravi hrdjavo klasificirao, to budi na utjehu Strosmajeru rečeno: da je pokojnik već za dobe mladosti uz poznavanje slavenskih jezika, o kojih vladika niti danas ni pojma neima, za dobe sjeminarskog života, dakle prije 30 godina baveć se sa literaturom domaćom i stranoga svieta daleko nadkrilio današnjeg 75. godišnjeg biskupa Strosmajera. Ali što je pokojnik pred 30 godina pisao i što je učeni kanonik pokojni Veber kao njegov negdašnji učitelj u zviezde dizao, pa diljem sve ono, što je pokojnik kao uzor žurnaliste kao višegodišnji urednik svojim nenadkriljenim perom na tom težkom i gorkom polju napisao

sve ovo i ostale kvalifikacije nedopadaju se biskupu, s toga on nepriznaje mu niti sveobće poznatoga talenta! Tim biskup dokazuje, da nevidi dalje od nosa.

Već sama neka prevedena pjesma po pokojniku u sjemeništu: „Vilko spava zaručnicom novom", koja se navodi radi dužnog pieteta prema pokojniku, koju je mladji kler uz ostale sa svim drugoga nepristojnoga kroja u sjemeništu i u biskupovoj palači prigodom karnevalah na slavu Strosmajera, njegove „Mandice" i prisutnih negda ljepoticah iz Djakova, pjevao, te koja je za onda dosta mladom vladiki omiljela, ovim dokazuje, da vladika ma živio još toliko godina, nebi kadar bio niti ovako nevine pjesme prevesti. — Ali pardon! Strosmajer nije pjesnik! On je sin jugoslavenske znanosti, nije sin umjetnosti! — Osim toga pokojnik je već u onoj dobi pisao u javne listove članke, kakove biskup nebi sastavio ni da Matuzalemovu dobu doživi.

Kad je javno poznato, da se je pokojnik prije 30 godina bavio žurnalistikom i beletristikom, a nakon toga uz nepristrano čitanje knjigah crpio najfiniju rutinu na žurnalističkom polju, pa kad nakon smrti „Hrvatska" od 30. rujna 1890. iztiče: „da je nadaren bio okretnim perom", a „Obzor" pri kom je pod prijašnjom zastavom vojevao: „da bi ova viest o smrti pokojnika u svoje vrieme raztužila cieli narod, koj bi oplakao darovita i duhovita zatočnika prava na novinarskom polju", — tad onaj djakovački patuljak iztiče svoju kukavnu ocjenu o tako darovitu i umnu mužu! Risum teneatis amici! Na sramotu biskupa isti ga njegov list pobija!

Istini za volju neka bude rečeno i to, da vladika nebi ni takova očitovanja o pokojniku dao. da mu nije lebdilo pred očima njegovo tašto slavohlepje, koje se diljem u istoj alineji nalazi, kad sam biskup piše o sebi, kako je pokojnika svojim troškom poslao u inozemstvo, o čemu će niže sliediti! Propria laus foetet, t. j. vlastita pohvala smrdi.

Sav kršćanski sviet znade, da kada se o ljubavi Boga i iskrnjega govori, da se po nauci Krsta gledje na srce čovjeka, da li je ovo sklono nju ovršavati, po tom kršćanska vjera nezna o nikakovoj „tromoj mehkoj i razpuzloj duši", kako to „veleumni" i „velemudri" biskup Strosmajer blebeće! Ali kad se je „veleumnomu" i „velemudromu" Strosmajeru prohtjelo izticati o tromoj, mehkoj i razpuzloj duši, to bi taj trifolium morao najprije u skrivenoj duši pod plaštem biskupa počivati; jer kad jedan biskup proživi 75 godinah u dobru, bez brige i posla, pa kad ništa mudra i znanstvena u životu nenapiše, što bi kakav takav ugled zaslužilo, tad doista moguće je da u „veleumnom" i „velemudrom" biskupu prebiva „troma, mehka i razpuzla duša" onako, kako mu je duh dosada podpunoma zasvjedočio!

Sudeć po ovoj novoj teoriji, koju je vladika Strosmajer o tromoj, mehkoj i razpuzloj duši napisao, željan je sviet izvanjski saznati, da li i ovi blesašti izrazi nepočivaju na kakovom temelju nove jezuitske znanosti, kao i sve ovim slične natražnjačke nauke toga glasovitoga Strosmajera?!

O pokojniku sav izobraženi sviet znade, da je kao publicista svojim obsežnim i temeljitim znanjem, svojim bistrim umom i svojim milinjem i liepotom mislih, te klasičnim slogom sastavakah zaslužio u svojoj domovini, da mu ime u analih hrvatskoga sabora i kod potomstva u ugodnoj uspomeni ostane. Ali za polučiti temeljito i obsežno znanje, nastojao je pokojnik upotrebiti umne sile, sakupljajuć u životu dragocieni materijal, koji ga je neumrlim stvorio. — Pa kad mu „velemudri biskup" prigovara i one u obće priznate gradjanske krieposti, koje su ukrašivale njegov cieo život, te podmiće u razjarenosti svojoj neku tromu, mehku i razpuzlu dušu, tad se mora zaključiti; da je „velemudri biskup" postao „velemudrim fantastom", ili da nestoji daleko od onoga instituta, gdje se „fiksivne i lude ideje" lieče.

Mogneće da se troma, mehka i razpuzla duša smatra „Strosmajerovom idejom“, kao i ona od „svietovne misije“, ali u oba slučaja, što se ludim smatra, to nemože nikada mudrim govorom biti!

Ako bi se duša u obće po vanjštini očitovala, kako to „veleinteligentni biskup“ nabada, to bi čovjek mislio, da kad Josip Juraj Strosmajer obuče svoje svileno odielo, da je on plemenitije duše nego li onaj na drvetu križa sin božji, koji je bez svilenog odiela svoj život i svoju dušu položio za cielokupno čovječanstvo, dosljedno i za pokojnika kao svestrano poznatoga boljega i poštenijega kršćanina, nego li je „velepobožni“ vladika djakovački!

Ako misli vladika za stalno, da se je duša pokojnika po vanjštini očitovala, to je pokojnik svojom vanjštinom uslied skromnoga gradjanskoga života dokazao pred javnošću, da je u njem plemeniti duh počivao, dočim u biskupovoj „duši“ s kojom je on sklopio neki pobližji „djavoski savez“ i s kojom on fraternizira kao da se njegova presveta osoba sa dušom očijuka, te da su nekom tajinstvenom obmanom tako pričvršćene, da neki izvanredni „foedus insaniae“ sačinjavaju, — počiva živi poglavica od nižjih korova Dominus Belzebub.

Kad bi se po nazorih vladike pazilo na vanjštinu i zaključivalo na „miomirisnu dušu“ Strosmajera, to bi on po samoj nošnji biskupskoj nadkrilio milione sirotah, kojih je duša doista pred Bogom većma uvažena nego li biskupa djakovačkoga. Osim toga kad bi čovjek pomislio na dobu mladoga nekad biskupa, koji je s friziranom glavom poput kakova glumca pod baldakinom u crkvi sjedio, to bi morao sa pokojnim primasom Ivanom Simorom ono o biskupu kazati, što je pokojni primas Simor nekom friziranom kapelanu rekao i to: „Höre, mein Junge, wenn Dein Gewissen nur halb so in der Ordnung gehalten wird, wie Deine Frisur, so steht Dir der Weg zum Himmelreiche jederzeit offen.“

Ako bi se „duša biskupova“ po vanjštini prosudjivala, kako on misli, to bi samo on posred milijuna sirotah imao pravu kršćansku dušu dočim milijuni siromakah, kojim je obećano carstvo nebesko te koji većma dušom i srdcem obožavaju Boga i ljube svoga iskrnjega, nego li „veleugledni“ biskup, morali bi skup sa pokojnikom u nekom tajnom prebivalištu očekivati svoga spasa! O presveta nauko „prvog sina domovine“, koja si tako mudra stvorila biskupa djakovačkoga da bi danas isti Horae u neprilici bio, kad bi nješto htjeo dodati onom: Facundi calices, quem non fecerunt disertum! Hor.

Da je bio pokojnik srdca preveć osjetljiva, al ne u onom nemoralnom smislu biskupa Strosmajera, koji po svom od mladosti mehkoputnom a u starosti okorjelom griešnom srdcu prosudjuje pokojnika o tom su stariji i mladji osvjedočeni, o tom mogu na hiljade hiljadah pripovjedati, kojim je uvjek ako su okolnosti dopušćale i savjetom i uputom i kao pravi Samaritčan u pomoć priticao, dočim kad bi se o neosjetljivom biskupovu srdcu iztaknuo samo broj sviuh onih osoba, kojim on po dužnosti zvanja svoga, po primjeru ugarskih biskupa, bud negdašnjim i sadanjim kapelanom, providjenim sa manjom godišnjom plaćom od istih pećara biskupovih, bud starim i iznemoglim župnikom providjenim sa najžalostnijom mirovinom, — nikada pritekao nije, kad je poput Kresusa sa milijuni razpolagao, — to bi doista najžalostniju sliku ljubavi bratske i milosrdja Xtovog sačinjavale! —

Osim do sada neiznešenih slučajeva, dogodilo se prije dvie godine, da se je neosjetljivo srdce biskupa smješilo, kad je njegova bivšeg sekretara a sada upravitelja župe prodan posjed za neznatnu cienu, komu visoka vlada, da od gladi nepogine, pruža godišnjih 200 for. kao privremenu učitelju u Kaniži kod Broda Dru. Franji Mihelčiću. — Nije li to sramota i grdno ruglo za raztrubljenog „prvog sina domovine“, da njegov negda tajnik a sada upravitelj najslabije župe pred

licem biskupa, mora od milosti visoke vlade živiti, da čovjek od nevolje neskapa u njegovoj biskupiji! —

Imade i takovih slučajeva, gdje taj biskup nije hteo niti bolestnomu svećeniku priskočiti u pomoć, kad je razpolagao sa milijuni! Sve je to dobro znao pokojni Miškatović!

Pokojnik je po načelih vjere živio i svakom ma najvećem neprijatelju oprostio, smatrajuć u svakom dostojanstvo čovječnosti, dočim stari arcijezuita činom u cielom članku dokazuje: da kao što neima nikakova načela u politici, tako ga neima ni u kršćanskoj vjeri, jer mu je srdce preveć osjetljivo na druge svrhe. —

Na onaj napadaj staroga biskupa, kojim on proti pokojniku upliče jezuitske misli uslied jezuitske prakse, navadjajuć ovo: na svako užiće bez razlike preveć sklona i pohlepna, budi mu odgovoreno, da si je sam Strosmajer najsaviestnije svjedočanstvo izdao svojom rukom: da na onakova „svakojaka užića“ i bludna djela samo je jedini biskup kadar misliti i proizvadjati, kao što je sa simuliranom sestrom „Mandicom“ u notorno — sakrilegnom konkubinatu u Djakovu živio!

Tko bi pako izbrojio sve moderne „Gracije“ toga čudorednoga biskupa djakovačkoga, kad je premnogo zabilježiti, da je sa stanovitom umjetnicom Ludmilom, sa poznatoga glasa groficom Castiglioue, notorno raztrubljenom B—m, s kojom se je osobno vozio sa kočijašem otcem nekog današnjeg konsistorijalca u biskupiji u neku svećeničku kuću, gdje je porodila biskupu Strosmajeru nezakonitog faćuka, da je i neko „Mojsijevo diete“ osobito šumom nadario, te s mnogimi ovdje u gradu, kao i izvan grada širom po svietu klatareć se u mehkoputnu življeuju sprovadjao dane i godine. Po tom sudeć mora se sa positivnošću odvratiti, da je samo takovog biskupa srdce „preveć osjetljivo“ i na „svako užiće bez razlike“ sklono, proizvadjalo mehkoputna djela, a tim mu je ne duša nego njegov duh postao bez ikakova rada i bez ikakova na svielo izdana literarna djela doista — razpuzlimi milijuni po svih krajevih svieta i to sve na slavu biskupa Strosmajera“.!

Nereci tkogod da ovo nije istina i da treba dokaza, jer u obće kad se „luxuriozna i lascivna“ djela proizvadjaju od najvišjega svećenika iz Djakova, to već i vrebci na krovu znadu, da neasistiraju dvojica akolitah kao svjedoci uz poznatu rečenicu: „Si non caste caute“. Osim toga zna se iz knjigah, da je bilo znamenitih muževa, koji su sličan neoženjen život sprovadjali, al tko da ustane dokazivati proti Horacu, Juvenalu, Svistu, Voltaire-u, Poppe-u i drugima, da su oni u drugom spolu nazrievali ogavnost, kad je isti stari Jeronim odavna zabilježio: Defficilis res est virginitas, ideoque rara t. j. djevojačtvo je težka stvar al stoga i riedka biela vrana. —

Poznamo i mi neku drugu vrst ljudih, koji su poput Atanasija, Cypriana, Tertulijana, Basileja i oba Gregora najugodniju zabavu nalazili sa pohvaljenim djevicam Bogu posvećenim, ali mi imademo poput Rimljanah dosta Vestalinkih, s kojimi se baš nije neugodno zabavljati, kao što po svoj prilici ugadja na svako užiće sklonu biskupu Strosmajeru.

Nu, da danas na obranu Strosmajera tkogod naprvo donese, da je on čist od onoga „svakojakog užića“ podmetnutog pokojniku, to bi se takav branitelj ma bio u osobi sam biskup morao osobitim patentom pravednoga Joba izkazati, pred kojim naslikanoj „Dei pudicitiae“ zatvara debelom krpom svoje oči i da je u istinu onakav život provodio, kako pravedan Job opisuje: Pepegi foedus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de virgine, t. j. sklopio je savez s očima, da nevide niti nepomisli na djevice.

Kad se već biskup veselim srdcem nabacuje na pokojnika, i kad je ono krasno cvieće morala sabrao iz sramotnih jezuitskih knjiga, koje doista do ogavnosti opisuju „luxuriam“, to ćemo toga prečistoga angjela djakovačkog, koj nije poput pravednoga

Joba nikakova saveza sa svojim očima sklopio, upitati: Kako je biskupu za dobe Josipa Miškatovića ugadjalo u biskupskom dvoru, kad su karnevali obdržavani bili? Zar prijatelju stari nestoji napisano i u novom zavjetu: Si te oculus scandalisaverit, erue eum, t. j. ako te oko smućuje, izkopaj ga; pa ako stari zavjet veli: da grieh dolazi od žene Eve i po njoj grieh, i ako su Isusovci 17. stoljeća naslikali ženu sjedeću na okostnici smrti s nadpisom: A muliere malum t. j. da od žene sve zlo dolazi, a dokazanim biva, da je vladika bio i da ostaje „preveć sklon" na svaka užića, jer ni danas neobičaje poput Joba zatvarati oči, niti po sv. pismu novoga zakona sebi izkopati oko, koje ga smućuje, tim je „veleumni biskup" sam o sebi i proti sebi svjedočanstvo na sramotu svoga zvanja izdao. — Medice cura te ipsum!

Ako misli biskup, da je njemu slobodno uslied „osjetljiva srdca" ili uslied po njemu klasično priznane jezuitske trome, mehke i razpuzle duše, koja u njegovoj krošnici tiela angjeoski sanak sniva, sve ono činiti. što se negda o Jupitru reklo: Quod licet Jovi non licet bovi; pa ako misli da može slobodno uslied sklona srdca na svakojako užiće i proti ustanovam koncila Tridentinskoga živieti, kao što je doista živio sa tobožnjom sestrom „Mandicom" a kasnije opetovano se veli „sablaznjivo razstavljenom" od muža baruna Unukića, te sprovadjati dane i godine poput bajoslovnog Jupitra, koji je sa sestrom Junonom a izvan toga sa boginjami i kćerkami svieta uživao rajske slasti, nemanje u onakovom savezu stojati kao Mars sa Venerom, Pluto sa Proserpinom, Amor sa Psyche — tad mu i u tom bilo prosto. Ali kad on „okaljan na tielu, srdcu, duši, oku, jeziku, ustima i istom grbavom hodu", napada neprovocira i bez ikakova uzroka pokojnika i sve u obće njegove prijatelje, višje svećenike i višje državne činovnike i ostale gradjane prisutne na grobu pokojnika, dapače i istu višju svoju predpostavljenu crkvenu oblast, tad mu se ne samo žig blasfemije nego i najdeblji žig infamije na njegov presveti obraz stavlja.

Pita se onaj farizej u Djakovu: u čem sastoji pokojnika „pohlepno srdce"? Zar ne mora biskupu rumen-stid u lice udariti, kad se znade, da pokojnik u skromnom svom životu težio je za znanjem, koje se samo trudom i mukom sakuplja, ne pako sa bezposlienošću poput biskupa Strosmajera, koji bi i danas bez kvalifikacija želio obim rukama i nogama polučiti ako ne nesudjenu stolicu nadbiskupsku, to ipak „kardinalski šešir" kog će nedvojbene iz Rima primiti tek onda, kada na onoj po njem poklonjenoj palici g. 1883. sv. otcu Leonu XIII, budu smokve cvale.

U čem sastoji pohlepno srdce pokojnoga Miškatovića, koji je po nauci sv. Pavla apoštola pišućeg Korintjanom živio, da kao što sv. Pavo nikomu u Makedoniji dosadjivao nije, niti je želio njim na teretu biti, tako isto nije niti pokojnik nikom u Hrvatskoj dosadjivao a najmanje neblagodarnomu biskupu Strosmajeru, koji se prodrznuo mrtvog čovjeka iz vječita sna buditi, da se radi toga biskupu kaže: kako se je iz lažna apoštola i prevarljiva poslanika hteo pretvoriti sa himbom i lukavstvom u Apoštola Krsta!

Pita se javno pred narodom: da li se nabačena pohlepa srdca smatra sa gledišta, što si je pokojnik nastojao pribaviti uvjet života za svoj obstanak, na koliko svaki čovjek dužan je svoje tjelesne i duševne potrebe podmirivati, ili se smatra gnjusnom pohlepom srdca Strosmajerova, kad „se je negda u javnosti lagalo" da su domaći sinovi hrdjavo opisani u Beču i u Pešti, kad se je iz petnih žila nastojalo pisati, šarati, intrigirati i lažno dokazivati: da za biskupom Strosmajerom sav narod uzdiše i želi ga za nadbiskupa u Zagrebu! Ta još se živi ljudi dobro sjećaju svih onih agitacija, obavljenih po gradu Zagrebu i po zemlji, kako se je mazalo, lagalo, obećavalo i obsjenjivalo sa svimi mogućimi samo nije poštenimi sredstvi, nebi li se ona provikana „zviezda predhodnica djakovačka" ušuljala do punih jasala g. 1870., kad je izpražnjena bila nadbiskupska stolica!

Tom zgodom što je cieo grad Zagreb gledao i slušao, dosta je da je stari Dr. Ante Starčević zabilježio a potomstvo neka prosudjuje: kako su adrese sastavljali i kako su obsjenjivali pućanstvo grada Zagreba. Stari je Ante Starčević zabilježio ovo:

„*Obećavalo se popovom*, da će jim Joza postavljen nadbiskupom zloće oprostiti, neće u ludnicu tjerati; dati će kapelanije, župe, kanonikate, najpraktičnije opatije i biskupije podieliti".

„*Obećavalo se učiteljem* povećanje plaće, da će ih k sebi na obede i večere pozivati".

„*Obećavalo se odvjetnikom*, da će ih za svoje odvjetnike uzeti i prevelikom plaćom nadariti".

„*Obećavalo se pekarom*, da će od njih kruh, *od mesarah meso, od trgovaca robu kupovati*".

„*Obećavalo se gradjanom Vlaške ulice*, da će jim se odpustiti sve daće, a koji neimaju kuće i zemlje, da će on kuće sagraditi i zemlje darovati".

„*Ostalim gradjanom*, da će jim svake subote novce dieliti i ostala, koja je zabilježio perom dr. Ante Starčević u knjizi „Pisma Magjarolacah 1879."

Nisu li ovo jasni dokazi, kojimi se na nezaboravnu sramotu biskupa Strosmajera mora njemu samomu predbaciti, da je njegovo „pohlepno srdce" bilo ognjištem i varivom po cieloj zemlji, da se tim laglje dočepa mastnih dohodaka u zagrebačkoj nadbiskupiji 1870.

Pita se javno, u čem je pokojnika srdce pohlepno bilo, da li za blagom i bogatstvom? Kad se u obće znade, da je pokojnik kao slobodan gradjanin i odličan državnik primjerno okolnostim u kojih se je nalazio i prema svomu zvanju imao i većih potreba, a tim niti je težio za blagom, niti je blaga i bogatstva ostavio. Ali se drugčije ima stvar sa biskupom Strosmajerom, koga je od vajkada težnja bila, da si bogatstvo pribavi na stolici nadbiskupskoj, jer mu je na stolici biskupskoj u Djakovu nješto manjkalo po onom Horacija: „Crescunt divitiae, tamen — curtae nescio quid semper abest rei", t. j. raslo je bogatstvo u Djakovu, ali trebalo je i povećega u Zagrebu.

Osim toga zna se već od dobe Ovidove, kako je on spjevao zlatni viek novca kojim se tobožnja ljubav stiče po onom: „Donec eris felix", pa je tako praktični ekonom biskup postupao sa onimi devastrianimi šumami, sakupljajuć blago, kojim bi spasio svoje pohlepno srdce! Nije li to jasnim dokazom, da upravo biskup nosi pohlepno srdce za blagom i bogatstvom, o kom bi se moglo reći: da mu je Pluto pravim bogom a kriepost jedine bisage, dok mu neodzvoni poslednji čas života pitajuć ga: Cui parasti divitias cujus erunt t. j. s vragom došlo, s vragom će i proći. Protepeni milioni svjedoče.

Pita se javno: da li je uslied biskupova predbacivanja težio pokojnik za odlikovanjem, koje je stekao samo uslied svojih na državnom polju stečenih zasluga, ili je predbacivanjem biskup sam sebe ošinuo, da je to upravo njemu prirodjeno svojstvo, koje mu pohlepnu srdcu ugadja? Ruku na prsa biskupe, priznavajuć: Mea culpa, mea maxima culpa! t. j. moj grieh, moj preveliki grieh! —

U ostalom, na koliko se stari jezuita proti pokojniku nabacuje, da se duša i tielom i vanjštinom očituje — to bi rado znali: što taj biskup pod njemu prirodjenom dušom razumjeva, i kakav upliv ta njegova duša imade na pokojnika, kojega se ni isti „hod" u životu Strosmajeru dopao nije! O sancta simplicitas!

Na koliko se biskup upire na dušu, bez da nam je označio, kako ona djeluje na tielo, vanjštinu i hod pokojnika, to uslied ovako osakaćeni mislih kršćanskoga biskupa smatramo mu ponajprije odgovoriti: da je takova nauka neki fantom, neka jezuitska utvara, koja u čovjeku neobstoji, i da po takovom pomućenom pojmu o duši pokojnika može se reći, da je u sebi nješto takovoga, što se ne može u pravom smislu izreći

tielom i dušom čovjeka; jer kao što se mlieko nemože s vitriolom, papir s vatrom, tako se lje nemože duša spojiti sa vanjštinom i tja sa „hodom“ čovjeka. —

Proti ovakovu bezumju kršćanskoga biskupa treba iztaknuti, da se svak izobražen čovjek smatra krunom naravi božje, pa da su ne samo prastari narodi upotrebljavali izraz: Vos Dii estis, nego da je isti Krst proti tadanjim Farizejom i poglavicam svećeničkim na njihova zabadanja i prigovaranja odriešito rekao: „Zar nebje vašim otcem progovoreno: Vos estis Dii? — Već ova Isusova nauka uči, da bogovi nesilaze po ljestvama ili na konopcu sa nebesa, nego se bozi radjaju i žive na zemlji.

Uzalud si utvara biskup jezuitske misli o duši spojenoj sa vanjskimi znaci i tja s hodom, jer zdrav razum ljudih nalazi čovjeka nadarena sa: „duhom, srdcem i voljom“. Ovo troje sačinjava pravoga čovjeka, koji mora i svoj duh i svoje srdce i svoju volju naobraziti, a to sve biva kroz usavršivanje duha ljudskoga ,ma se smatrao plodom božjim ili se smatrao onim talentom, o kom Krrt govori, da ga je dužan svaki izobražen čovjek rabiti po onom: Estote perfecti, sicut et pater Vester. — Pa ako čovjek nemože sa svim savršen biti, jer bi time jednak Bogu bio, to je pokojnik samo izobraženjem duha i oplemenjenjem srdca približio se k Bogu, a biskup sa svojom naukom i jezuitski pofarbanom dušom dopro je tako daleko, da njegova duša po njegovom načinu pisanja mora da je „brzoga hoda“ i moguće „repata“ kao repatica zviezda! Po tom sudeć, mora se zaključiti da je biskupa strašna i neizlječiva vrtoglavica pograbila, da on neshvaća ni božje nauke u sebi, niti sebe poznaje, niti istinu od laži razabire, niti nastoji da sprdnji svieta umakne, s toga se prikazuje njegova nauka o duši, da ona nešto tielesnoga na sebi nosi, čim se poznaje čak i „hod“ duše njegove!

Moguće da je „velemudri“ biskup sanjao, da je preko vrhunacah crkvenih tornjeva nogom hodio, pa što mu se u snu kao negda pobožnim patriarhom prikazalo, to je na papir stavio, ali nedaj Bože da se dogodi biskupu ono, što se je dogodilo onom evangjeoskom ludjaku, koji je koracajuć nogom — po biskupa nauci dušom — po vrhuncih tornjeva. na jednoć se strmoglavio, kako to s. pismo svjedoči: Communionem mortis scito, quoniam super pinnas urbium ambulas Syrah IX. t. j. tko vrh tornjeva hodi, smrt ga čeka, jer hodi po ugljenu.

Zar nije javno ruglo i sramota za kršćanskoga biskupa, da se u svojoj vrtoglavici zaboravlja tako daleko, da čak i isti „hod“ pokojnika u neki sdepasti i bedasti savez sa dušom dovodi? Zar nezna da u mnogo plemenitijem smislu stoji napisano: Vigilate! jer tko stoji, neka pazi da ne opadne, a takovom se obično odgovara: kako njegova preuzvišenost razumije, onako i piše, a kako u životu hodi, onako će ako Bog da i dovršiti. —

Dopuštamo, da je biskupa pri njegovoj trpezi neki laskavac prozvao Chrysostomom t. j. zlatoustim, ali kad on ovakove bedastoće opisuje, da iz svega pomalo napravi pravoga „Galimatijaša“, tad on zaslužuje prije, da mu sa predikat nekog brbljavca Barlete ovdje prišije: Nescit praedicare, qui nescit barletare.

Bože mili! što se sve nedopada biskupu Strosmajeru od pokojnika! Nezadovoljan sa pokojnika „hodom“ prelazi na njegovo „slovljenje“ i pojedine stavke!

Tako slična bezumja nebi lje ni najveći brbljavac Pater Rocco poznat negda Neapolitancem, niti onaj Pater a S. Clara poznat bečljanom. niti ikakova zagrebačka ili novosadska piljarica, niti pomislila a kamo li izgovorila proti pokojniku, jer većma ciene nauke crkve nad grobom, nego onaj vladika u Djakovu pri oltaru.

Nu na utjehu javnoga mnienja neka bude iztaknuto, da je pokojnika svaka rieč u dubokom snu više vriedila nego na stotine pripravljenih i memoriziranih govora Strosmajera, zaudarajućih kugom licumjerju i pošašću jezuitizma, toga zakletoga neprijatelja na putu civilisacije, prosviete i napriedka ljudskoga koljena. Osim toga pokojniku neka je na slavu njeogva neumrloga imena i duha pred javnošću rečeno, da je njegovo slo-

vljenje javno u hrvatskom saboru pred legistativnim tielom vazda svakom zgodom obćenito uvažavano i u listinah saborskih spisa zabilježeno; naprotiv biskupa Strosmajera „slovljenje" kroz nos kao što je neizbrisivo Dr. Ante Starčević zabilježio: preneugodno i vredjajuće sluh, k tomu rieč od vajkada slaba, a njegovo držanje kao ukradjeno, tudje, vrtljikavo i izgubljeno" nemože niti u privatnom a kamo u javnom životu ikakova efekta imati. Osim toga želio bi narod hrvatski jednoć prije smrti slušati biskupa u sabornici, gdje mu je mjesta i gdje pravo ima i donekle dužnost govoriti, da se podpuno osvjedoči, da li se biskupa Strosmajera slovljenje može prispodobiti sa negdašnjim pokojnoga Miškatovića?

Neka pokuša biskup doći u sabor, kako bi mu dužnost bila već poradi inkriminacijah, da se javno kao što se pristoji poštenim ljudem pred licem kompetentnoga foruma opravda, pa ako se istinitost ovih navoda o njegovom slovljenju neobistini, to pisac ovih redaka pripravan stoji: da se rad neistine kamenuje. — Kad dakle sam biskup nosi u svojih nozdrva pečat najneugodniji za kakova oratara, a njegova ga podplaćena družina slavi uzvišenijim nego li su nekoč iz škole Quintilianove izlazili govornici, tad bi za njeg pristojalo mučati, jer i ovim je sam sebe po nosu udario.

Na koliko stari arcijezuita dvolično piše i glede pokojnikovog hoda i slovljenja, moglo bi se rad neizvjestnosti nesmisla zaključiti, da biskupu nije toliko ležeće na njegovom licumjernom srdašcu do pokojnikova slovljenja, koliko do pokojnikovih govora držanih u saboru; jer ovo njega najžešće grize, da je pokojnik svojim pronicavim umom duboko shvaćao svaki saborski posao, tim većma, što je u mnogih struka crpio potrebno i obsežno znanje. Naprotiv da se Strosmajer nesmije ni približiti u hrvatski sabor znak je, da njegova razlupana duša niti ima potrebnog poznavanja poviesti niti poznavanju ustavnih zakona, niti poznavanja stručnoga zasjecajućeg u autonomni i prenešeni krug, niti ikakova stečena izkustva od prijašnjih sabora. — Osim toga, jer se u saboru nemogu naklapati sredovječne preživjele nauke mračnjačtva proti očevidnoj pogibelji napredka vremena, stoga taj glasoviti Pseudo-Chrysostomos najbolje čini da u zakutku djakovačkom pjeva i nadalje svoju pjesmicu: „trla baba lan, da joj projde dan", dok mu se nedogodi, što i mnogim biskupom po Rusiji, Pruskoj i Švicarskoj. —

Na ovakov izaziv biskupov proti pokojniku nuždno je na obranu pokojnika zapitati: gjde se je biskup svojim slovljenjem kao „prvi sin domovine" i kao provikani rodo- i domoljub" na javnom poprištu za interese državne i svoga naroda izkazao zaslužnim svakojakih naslova, kao što se je pokojni Miškatović svojim posebnim osvjedočenjem, svojom riečju i perom javno odlikovao? Čim se nigdje u analih zemlje nečita i u javnosti baš ništa nezna od političkog „patuljka" Strosmajera, pita se otvoreno: tko ga je ovlastio, da bogogrdno i bezsramno odkriva pokrov nad mrtvim pokojnikom, kog zasluge doprinešene u interesu cielokupne monarhije i priznatoga ugarsko-hrvatskoga sistema, stojećeg pod zaštitom krune i žezlom Njegova Veličanstva pod onim „Viribus unitis", ostaju perenalno zabilježene u listinah sabora, te kog je pero reproduciralo na hiljade hiljadah iz vlastitog znanja umno sastavljenih članaka, dočim da Joco Strosmajer uslied raztepenih milijuna po tudjih zemlja nije slučajno sagradio crkvu i manastire u Djakovu i žrtvovao u dobi kad je mislio postati nadbiskupom ono nekoliko hiljadah, koje je bacio kao mrvice na korist ovoga grada, ostao bi poslednjim čovjekom u zemlji.

Osim toga proti napadaču biskupu, koji se na sramotu svoga zvanja titra sa dušom i srdcem pokojnika, neka dobro zapamti sa gledišta vjere: da makar biskup još stotine hramovah dizao, al kad neima one goruće prema iskrnjem ljubavi, kakovu je imao ne biskup, ne svećenik, nego jednostavni djakon Laurentius, o kom se s Davidom veli: „Igne me examinasti", koji je sve svoje dobro sirotam podielio i sam o sebi reći mogao: non est inventa in me iniquitas, a najpače kad nepokazuje dužnog pieteta prema pokojniku, niti prema živim prijateljem iz raznih striliša, tad izgledje biskup kao

onaj: „aes sonans et cymbalum tinniens." Takav se primjer nalazi zabilježen i o katekumenu Martinu, s. Franji, s. Jerolimu, Angustinu, Greguru V, Ivanu Zlatoustom, Basilieju, Atanasiju i ostalimi; ali ni jednom od ovih nepade niti na kraj pameti, da bi gazeć zapovjedi božje proti iskrnjemu svomu ikoga premetali i razgrtali u grobu, kao što čini dvonožna hijena djakovačka koja zamotana sa plaštem episkopalnim, al moralnom lopatom u ruci po primjeru najprostijega grobara prekapa grob pokojnoga Miškatovića sa najogavnijimi izrazi, kakovimi se nebi ni zadnja njegova ovca u biskupiji služila.!

Pisac u „Glasniku" iztiče dalje ovo:

„Pokojnik bi, da se je znao i umio svoga svetoga zvanja (reda) i one božje milosti, koja mu je rukopoloženjem u dio pala, čvrsto i nepomično držati, da se jv znao i umio ozbiljnomu radu i ozbiljnoj muci i nauci u sv. zvanju svomu posvetiti, dobar i koristan svećenik postati mogao; ali je mogao polag svoje slabe naravi i polag prirodjene svoje pohote i tako duboko pasti, da se više nikad nepodigne. Žalibože ovo se posledn je na sramotu svećeničkoga zvanja i na obću sablazan dogodilo." — Tako biskup piše, a drugi ovako misle:

Da bi pokojnik uslied svoga naravnoga dara nuz knjigu i nauku, uz razumno i mudro razmišljavanje stvarih i dogodjajah, doista koristnim svećenikom postao, o tom netrebamo nikakova proročanstva patera Strosmajera; nu stalno je to, da je mnogo koristnijim i po državu i po narod postao, što baš ništa do značajnosti, iskrenosti, rodoljubja i slavičnosti biskupove držao nije, te što se je prije reda oslobodio patera Strosmajera.

Ako si biskup utvara u farizejskom smislu, da je kadar uslied svoje griešne i nečiste ruke čudesa tvoriti „rukopoloženjem svojim" nad glavami glupakah, koji ništa nečitaju i ništa po Pavlu apoštolu nepromišljavaju po onom: P r o b a t e o m n i a, e t q u o d b o n u m r e t i n e t e, niti se knjigami i znanstvenim predmetima zanimaju, — to neka slobodno nad svojom jednomišljenom političkom braćom i nadalje „svoje rukopoloženje" obavlja, možebiti će od njih kakovu drugu „političku stranku" prekrojiti. — Ali iskreno govoreć, razlozi iskustva i osvjedočenja uče, da pokojni Miškatović od „rukopoloženja" biskupa Strosmajera baš nikakove koristi imao nije, nego što si je čitanjem, trudom i mukom pribavio.

Razlog počiva na ovom: tko pošteno sa trudom, mukom i naporom u zajednici ljudih živi, i tko si potrebna znanja za privatni i javni život pribavi, u tom doista i milost božja stanuje, bez da ju treba izčekivati od kakova „rukopoloženja" biskupa Strosmajera, kao što suha zemlja izčekuje dažda.

Izkustvo je pokojnoga naučilo, da svaki, koji u biskupiji služi i koji nepotreban ali recimo usualan sveti tamjan neprinosi samo jedared u životu, taj je pred jogunastim i naprašitim biskupom izgubljen, satrven i nikad koristan svećenik. Sve je to pokojnik bistrim okom gledao a primjeri su dokazom, da je pogibeljno u taštu slavu i izpraznost biskupovu dirati, kao i onu okolnost, o kojoj je odavna Plinius zabilježio: **M u l t i f a m a m, c o n s c i e n t i a m p a u c i v e r e n t u r.** On je poznavao onaj nekoč gadni uzgoj u sjemeništu, gdje su dva Sukića, dva živa sokola, jedan bez sposobnostih rektor, drugi bez znanja vicerektor odgojivali kler na takav način, da bi se mjesto sjemeništa prije nazvati moglo zavodom tajne špionaže, denunciacijah i svega ostaloga, samo ne ono, kakovo ime na sebi nosi. —

Pokojnik je dobro motrio kakovo se sjeme u tom djakovačkom sjemeništu sije i kakove plodove donaša te je predvidjao u duhu, da u takovoj biskupiji, gdje se podlost, licumjerstvo i laske smatraju za poštena i kriepostna djela, da njemu neima obstanka. Osim toga, gdje se neobdržavaju crkveni propisi, niti se pazilo na sviest, da se za-

službiji promoviraju, nego da pod protekcijom stojeći napred koracaju a povrh toga kad je opazio, da se na političke spletkarije, intriguje, rovarenja i tajna agitiranja više drži nego do značajnosti muževah, te napokon kad je skroz proučio svoga bivšeg biskupa poznatoga radi „primae informationis“ praznovjerca, tad mu je okrenuo za naviek ledja i tim se oslobodio pravoga u čovječjoj koži strastvenoga napastnika. —

Osim toga, kad je i pokojni Miškatović kao klerik pozornim okom gledao što se sve u biskupovu dvoru dogadjalo, tako od strane biskupa živućeg u konkubinatu sa opisanom „Mandicom“, kao i od strane njegova bivšeg sekretara živućeg sa nekom koralisticom — i to sve pod jednim krovom, tad je stekao osvjedočenje, da se i u tom biskupovu dvoru mjesto svete ljubavi božje, sprovadja neka luxuriozna ljubav žrtvovana presvetoj boginji Veneri pod zastavom najogadnije bludnosti, i da se tu neživi po ustanovah crkve: „De vita et honestate cleri“.

Pokojnik je predobro poznavao veliku djakovačku gajbu nad kojom se nadvijala negda mlogo mladja „orlušina“ da rad pogažene tašte izpraznosti pognjavi i progoni sve što se orlovoj visini ruga, odkud je nastala ona sveta Pavlova rieč: „Foris pugnae intus timores“, t. j. izvana borba, iznutra strah. —

Pokojnik se je osvjedočio već od dvora biskupova, da nije uzalud mudri Salamon za premudra biskupa živućeg u putenoj i bludnoj ljubavi zabilježio: „Si non ambulaverit ad manum tuam (Mandica!), confundat te in conspectu inimicorum“. t. j. ako nebi biskup plesao kako mu sestra „Mandica‘ zasvira, osramotila bi ga pred licem njegovih neprijatelja.

Pokojnik je i ostala ovdje nepopisana i gledao i slušao i doživjeo, uvjeren, da se negde u starom zakonu čita, da što koristi ako siromašni kapelan ili na slaboj župi postavljen župnik gradi, kad drugi u Djakovu ruši? Što koristi, kad jedan neprestano moli, podučava, propovjedi drži i najtežje pastoralne funkcije sa pogibelju života u zabitnih zakutci obavlja, kad drugi u Djakovu biskup grdi, proklinje, progania a pokraj svega nikakova posla neima, nego u mrtvoj lienosti sprovadja dane života?! Ali je pokojnik i to znao, da onaj, koji drugom kruh u znoju lica stečen oduzimlje da se smatra po sv. pismu razbojnikom, jer zapisano stoji; „Panis egentium vita sanguinis est, qui defrandat illum, homo sanguinis est“, t. j. sirota neima ništa osim kruha, a tko mu kruh odužme, ostaje razbojnikom.

Pokojnik je jednom riečju; bistrim umom i stečenim iskustvom uvidio, da on nikada prave i iskrene ljubavi nije nazrievao u biskupu Strosmajeru, nego jedinu njegovu izpraznu taštinu i slavohlepje, osvjedočen, da pod takovim krovom njemu neima obstanka, s toga je viečni savez sa biskupom slomio, želeći ostaloj braći neka koristno djeluju samo Bogu na slavu, i narodu na korist ali nikada ponositom, osvetljivom i slavohlepnom Josipu Jurju Strosmajeru!

Proti predbacivanju daljnjem tobož „na pokojnika slabu narav i prirodjenu pohotu“ i to na račun djakovačkoga ordinariata razkapati mu grobnicu, znači toliko; koliko ne imati štovanja prema Bogu, vjeri, crkvi, moralu i istom zdravu razumu, zaboravljajuć što je negda sv. Carlo Boromeo na opomenu svim živućim biskupom zabilježio: „Da je zločest i neizkusan liečnik, koji želi liečiti tudje rane, a sam nezna svoju ranu izvidati.

Onaj stršenački napadaj biskupov proti pokojniku, da kad bi ostao u biskupiji, mogao je radi slabe naravi duboko pasti kao što je, veli biskup, doista pao, kadar je prosti sviet i ostale ljude nepoznavajući pokojnika zavesti tako, kao da je pokojnik u Bog zna kakav duboki ponor upao i strmoglavio život, bez da navadja dokaze kao što se pristoji poštenim ljudma. S toga stavlja se javno upit na biskupa Strosmajera:

Zar nije pokojnik pošteuije živio otvoreno pred licem izobraženoga svieta i pred licem cieloga naroda, znajući, da je koristnije služiti pred licem naroda državnomu sis-

temu nego li biskupu Strosmajeru u biskupiji, u kojoj bi „najprije biskup morao svetoga života biti, da čistim rukama i čistim tielom stupa pred žrtvenike svetih oltara", ne pako sprovadjati u potaji bludan a k tomu protukršćanski život onakav, kakav upisuje pokojniku u nekakav grieh i duboki pád.

Dobro je poznata ona jezuitsko moralna rieč: „Si non caste caute" ali mogu li se neopisana bludna djela iz razpuzle duše Strosmajera sakriti pred onim koji vedri i oblači i koji u ljudska srdca gledje te sa priestolja božjeg kao jedini sudac prosudjuje?

Nije li koncil Tridentinski sjajno i glede biskupa zabilježio: „Integritas praesidentium salus est subditorum", da se po ovoj rečenici imaju vladati njegova braća u Krstu, ali nedao Bog da se za ovakovim primjerom svoga predpostavljenoga povedu, kao što se ni pokojnik nije zavesti dao. No kad je biskup svoje nemoralne misli izbacio o nekakvom dubokom padu proti pokojniku, to ga pokojnikov duh na moralne misli sv. pisma upućuje i s istim pita: Qui alium doces, se non doces; qui dicis non moechandum, moecharis, t. j. sv. pismo veli: Starče, druge podučavaš a sam sebe nepodučavaš, drugim veliš nečini preljuba a sam si ga proizvadjao. A sv. Pavao apoštol nadovezuje: Serve nequam, ex ore tuo te judico, t. j. nevriedni slugo kršćanski biskupe, odsudjen si iz svega, što kroz tvoja usta prolazi.

Da je pokojni Miškatović do zadnjega časa svoga života pisao u prilog biskupu, kako je to neoplakani pokojnik najnezahvalnijemu Strosmajeru za dobe izpražnjene stolice nadbiskupske 1870. dokazao, tad nebi po premudrom nazoru biskupa nikada ni posrnuo a kamo li duboko pao, kao što bar misli biskup o sebi da nije duboko padao kad se je na svoju sramotu porugivao sv. otcu pokojnomu Pii IX. i kad je želio „svjetovnu misiju" Rusiji, te kad je tvorio i ostala Bogu mrzka i odurna djela proti iskrnjima svojima. — Osim toga smatrao bi biskup pokojnika doista kriepostnim a sav „cviet inteligencije", kako su bar o smrti pokojnika pisali: „Oplakali bi sa cielim narodom, kako oni obično misle da se pod „Obzoraši" smatra „cieo narod hrvatski", darovita i duhovita zatočnika svojih prava na novinarskom polju", dočim biskup Strosmajer pripravan bi položio vienac sa cviećem uz običnu pratnju jezikom njegove nakadjene ljubavi, milosti božje i spasenja duše njegove!

Medjutim o padu pokojnika netreba biskup nikakove brige voditi, jer zakon vječne ljubavi božje ostaje nepromjenljiv za sva vremena i za sve narode i samo za poštene ljude; jer se smatra sa gledišta čiste vjere: da je nebeski dar božji, izvor prebivališta u ljudskom tielu, blaženo života stablo, stvoriteljem ljudih kao bogovah na zemlji i podieliteljem sreće, te vječnim izvorom neumrlosti u trajnoj svjetlosti cieloga života pokojnikova tako, da ga je ovaj zakon vječne ljubavi ne samo pratio u životu i na posljednjem času njegova od svieta zadnjeg razstanka, nego ga prati trajno i preko istoga groba.

Ovaj zakon božje ljubavi može samo u čistom, skrovnom, mirnom i religioznom srdcu počivati, nikada u onako strastvenom, nečistom, uzburkanom i protukršćanskom, kakovo nosi Strosmajer pod svojom predebelom kožom i onim sjajnim al okaljanim plaštem crkvenim, nemisleć na početnika vjere i njegovu svemu svietu naloženu nauku

Gazeć nauku i zakon vječne ljubavi u zanešenosti svojih strasti, dokazao je biskup sam o sebi da je doista duboko pao, kad je i ovu pogrdu na nečista usta izrigao jedino nagonom poradi političkih njemu i njegovoj lukavoj braći neprijatnih okolnosti, te onoga položaja, u koj se je Strosmajer sa ostalimi zanešenjaci strmoglavio i tim sav politički kapital proigrao.

Po načelih vjere smatraju se svi ljudi predmetom ljubavi, a onaj, koji je u crkvi kršten ili recimo nekršten, al toleriran pod obranom državnih zakona, čim je svojim razumom uspjeo do stanovitog stepena savršenosti, smatra se ne samo slikom i prilikom božjom nego istim bogovom jednak po onom: „Vos Dii estis". — Pa kad

je pokojnik služeć se svojim talentom, svojim bistrim razumom i doista plemenitim srdcem izkazivao ljubav iskrnjega prema svojoj braći, a k tomu u privatnom i javnom životu posred svoje doista poštene obitelji — akoprem nevjenčan kao što živi i sam biskup ljakovački — provadjao ugledan gradjanski život, to se pita javno: može li debljega bezobrazluka biti nego kad se kršćanski biskup sa poganim jezikom nabacuje proti pokojniku da je „duboko pao", i tim onu nevinu obitelj al vazda većega poštovanja dostojniju, nego li bijaše poznata obitelj Strosmajera, ostentativno vriedja. Ovim je izpunjena rečenica: „Tko vrh sebe pljuje, na sveti mu obraz pada"!

Neka bude biskup uvjeren, da pokojni Miškatović nije duboko pao, jer takav muž, koji je više u svom životu napisao nego li je kadar Strosmajer da baš Matuzalemov viek proživi jezikom izklepetati, te koji si je dubokim svojim znanjem i nenadkriljenim žurnalističkim perom prokrčio put i u hrvatskom i u državnom ugarsko-hrvatskom saboru, polučio je za svoje ime „neumrlost", koja se nebriše brbljanjem kršćanskoga biskupa iz Djakova, dapače, tim je većma uzvišena neumrlost Miškatovićeva nakon posmrtne slave, čim je dublji pad za samoga sebe načrčkao „Galimatijaš" djakovačke biskupije.

Da bi pokojni Miškatović i bez premudrosti Strosmajera koristan bio za biskupiju, e tom ne ima ni najmanje dvojbe, jer ako ikada to bi sada potrebovao Strosmajer prokušana muža za njegove jezuitske svrhe: „Finis sanctificat media!" — No kad je sudbina drugčije odredila sa pokojnika životom, a pokojnik je dobro sudio o bogoslovu doktoru Strosmajeru: „Non idem esse, theologum esse et sapere", i da po kršćanskom smislu „zanijekanje samoga sebe" uzima se sa gledišta državnoga u diametralno, protivnom smislu: ne toliko za svoju, koliko za cieloga čovječanstva napredak i sreću, te kada je pokojnik trudno poslujuć na državnom temelju svoje od velikoga napora umrle oči zatvorio, to je pokojnik pred sviestnim i izobraženim ljudima ostao uzvišen, a djakovački biskup kao propala politička ništica ponižen za sva vremena.

Najsmješnijim se izkazuje biskup Strosmajer predbacujuć pokojniku „ozbiljan rad, muku i nauku", nepromišljavajući da cieo hrvatski narod sa cielim otmenim klerom počam od pokojnoga kardinala do najnižjega klerika upravo od biskupova ozbiljna rada, od njegove muke i nauke baš nikakova do danas djela ugledao nije.!

Pita se javno: kakovoj se nauci biskup Strosmajer tečajem svoga 42 godišnjega biskupovanja posvetio i gdje mu je bar jedno djelo na korist klera ugledalo svjetla? Ta niti istog katekizma nebje kadar za djecu sastaviti, kakav je izdao župnik i arcidjakon pokojni Šumanovac iz Bošnjaka, a kamo li onakova djela, kakova drugi znanstveno naobraženi crkveni poglavari na vidik izdaju!

Kad je sav hrvatski narod osvjedočen, da Strosmajer posjeduje kvalifikaciju za izdavati pamflete i to onakove vrsti kakav je u zrelijoj dobi napisao proti pokojnomu Jurju Hauliku i sada u visokoj starosti kad su ga duševne sile ostavile na cjedilu proti pokojniku i njegovim prijateljem, tad doista nepozna ovaj narod baš nikakova Strosmajerova ozbiljnog rada osim blesgavih i smušenih poslanica!

Što se pako njegove „muke" u biskupiji tiče, to valjda i vrebci na krovu vide i znadu, pod kakovom mukom i pod kakovim bremenom obavlja svoje preteške u biskupiji poslove, i kakove muke u svom gradu uz obilje svega ustrpljivo podnaša! Uz onakovu nauku, koja bi predstavljala Strosmajera, da se on u biskupskom zvanju pokraj beriva dohodaka na hiljade hiljadah doista muči i neke strašne muke bez drveta križa na ledjih podnaša, mogu samo smušenjaci i onaj sažaljenja dostojni prosti narod vjerovati, nikada pako onaj, koji je uvjeren o njegovom bezposlenom životu, da baš nikada nikakove muke kao biskup trpio nije!

Ako sv. pismo pohvalno veli: Qui episcopatum desiderat, bonum opus desiderat t. j. kad je biskup želio biskupiju, dobro je djelo poželio, a još bolje kad je poželio nadbiskupiju a nije ju dobio, to je biskup slučajno uslied poznatih okolnosti kao glasonoša izmedju pokojnog Jelačića bana i obstojale bečke kamarile doista polučio dobro djelo, a još bolji imetak, kog je na slavu božju raztepo; al od njegove muke i nauke, od njegova posla ili ikakove radnje, od njegova imena neima pa neima niti spomena za dobe najžešćih borba u Hrvatskoj, niti je on dosada ikakovu radnju dokazao, osim ako se Strosmajera član i proti pokojnom mogu radnjom smatrati, kojom je dokazao da u broj piljaricah spada

Pokojni Miškatović dokazao je svojim javnim i privatnim životom, da u knjizi i nauci stoji spas roda ljudskoga i napredak pojedinoga čovjeka, ali o Strosmajerovoj muci i nauci neima nigdje baš ništa zabilježeno, što bi mu kakvo takvo povjerenje državničke struke ili recimo više znanstvene crkvene naobrazbe izticalo, osim ako se njegove konfusne političke spletkarije i demonstracije, uz sav bezobrazluk inostranih blagoslova i želja mogu kakovom mukom i naukom pred izobraženim svietom smatrati.

Dok takav kršćanski biskup neprojde „per ignem et aquam". kako su na stotine crkvenih velikih svećenika činom dokazali, i dok on po primjeru drugih austro-ugarskih biskupa nepokaže svoju znanstvenu radnju na crkvenom polju, dotle opet neima govora o njegovoj episkopalnoj muci i nauci.

Medjutim, kao što sva Strosmajerova rovanja i spletkarije nisu kadra počam od onoga svečanoga kumovanja nad medenom „jugoslavijom", kao i onog drugog kumovanja blagosovljenog nad „nagodom" i diljem uz čislo fantastičkih ideja, baš nikakova efekta u zemlji imati, tako isto i svi njegovi ostali blagosovi po tudjih zemlja poput pljeve raztepeni, ostat će sa najvećom persiflažom zabilježeni kod naroda da je dobro blagosovio znakom križa, jer su poput raztepenog neprijatelja pred vojskom izčezli i desno i lievo. kako je sam znak križa u blagosovu označio.

Pa kao što se još i danas pripovjeda od nekog biskupa, koji je vojsku polazeću proti Francezom za dobe Napoleona I. blagosovio križajuć desno i lievo, da su vojnici razćerani od Francezah pripovjedali: da je dobro biskup rukom čineć križ blagosovio, jer su nas raztepli na križ, desno i lievo, tako se isto smatraju i dojakošnji blagosovi biskupa Strosmajera od vjetra raztepeni, kao i njegovo iztaknuto „rukopoloženje" nad pokojnim Miškatovićem.

Jer je pred javnošću poznato, da pokojnik nije spadao u nikakav svećenički red, jer je taj sveti red poradi biskupa Strosmajera ostavio, to nije mogao niti onako duboko pasti, kako to brbljavi biskup navadja, još manje na sramotu svećeničkog zvanja i na kakvu obću sablazan, nego se to upravo apodiktički može odvratiti nepozvanom i nenadležnom biskupu, da je on preduboko pao u svom „Glasniku", jer je u istom ne samo na sramotu svoje osobe nego i na ruglo svoga zvanja i sprdnju biskupije ciele napisao gnjusobe a tim obću sablazan prouzrokovao svomu biskupskomu sv. redu.

Na utjehu mu pako budi rečeno, da će pred višjim gospodarom odgovarati za sva neprokuhana i priesna djela, kao i za sve njegove taste, izprazne i bogogrdne izraze po onom sv. pisma. „A ja vam kažem, da će za svaku praznu rieč, koju izreknu ljudi davati odgovornost u dan strašnoga suda". Math. v. 36. — Ako se ovako govori u obće kršćanom, kako tek morao bi licumjerac djakovački pred očima imati ovu nauku sv. vjere!

Pisac nastavlja u „Glasniku" ovako:

„Poznato je, da je pokojnik početkom ljubav, privrženost i pouzdanje svoga starješine uživao, koji gu je svojim troškom čak u inozemstvo u Bonu poslalo, da tamo slavnoga ká-

non istu Valtera i ostale po svemu svietu čuvene povjestničaro i mudroslovce sluša. Učinilo je to starješinstvo svetom namjerom, jer je opazilo da Miškatović dobro pero ima, da liepo i razgovjetno piše, i da bi se tim svojim osobitim darom poslužiti mogao i na obranu svete crkve božje i onih neumrlih evangjeoskih istina, koje su jedinim temeljem, zalogom i izvorom kako obiteljske, tako i javne sreće i napredka naroda".

Tko pozornim okom pogleda diljem na rieči u „Glasniku", da na jednom mjestu biskup o pokojniku veli: da je bio „dost darovit čovjek", na drugom: „da um pokojnoga nikakove oštrine, nikakove izvanredne sile imao nije", a u ovoj alineji tvrdi: da je pokojnik „osobiti dar pera" imao već u dobi prije 30 godina, taj će uslied duboke pomutnje pojmova i uzavrielih moždjana biskupa Strosmajera biti uvjeren, da ga Bog dragi nije obdario stanovitim zdravim razumom za prosudjivati pokojnikove svestrano poznate umne sile.

Zar nije skrajno bezumje Strosmajerovo tim njegovim navodom dokazano, da on kao biskup poznavajući pokojnikovo pero prije 30 godina, sada nakon tolikih godina, kadno je pokojnik priznat po njegovom „Zatočniku", „Pozoru" i današnjem „Obzoru" riedkim pojavom na journalističkom polju i kao takav svoje državničko znanje, sposobnost i vještinu i u javnim listovima i pred hrvatskim saborom dokazao, da on sada poriče pokojniku one talente, koje mu je sam Bog dao, a on se s njimi po nauci božjoj služio.

Tko se takvim nepoštenim oružjem proti talentu iskrnjega služi, bez ikakova bud kritičnoga djela, bud ikakova hermenevtičkoga sabštrata i potrebnih za to logičnih dokazala, takav ostaje pred svietom — prostim ignorantom, jer se odavna reklo: Ars non habet osorem, nisi ignorantem.

Prije nego se iztaknu napadaji Strosmajera, a najpače njegovo vlastito hvalisanje prema pokojniku izaslanom nekoć na njegov trošak, potrebno je sa nazora gornjih upitati toga velikana djakovačkoga: što bi bilo iz posmrtne slave starih Helena prema potomstvu, kad bi se samo poznati hramovi spominjali a nebi se imena: Homera, Platona, Aristotela, Kasandra, Luciana i ostalih u velikoj časti držata?

Zar posmrtna slava starih Helena počiva na Anadyomeni boginji ljubavi, kojoj se mornari klanjahu, kao što „Obzoraši" svomu polubogu Strosmajeru, ili počiva na onih Chariten, Hore i Himeros-u ili Amazonkami onakove vrsti kakova bijaše „Mandica" sestra Strosmajerova, ili na ostalim bogovom, u koje su stari Grci sliepo i čoravo vjerovali onako, kao što današnji „Obzoraši" čoravo vjeruju u svoga „prvoga sina domovine"?!

Ako je istina ono, što je negda Plato zabilježio od starih Grka, da bi samo budala htjela menjati ono, što se u stvarih vjere plastički sagradilo, to neznamo, što bi taj isti Plato danas rekao proti Strosmajeru, koji nemenja nit smije menjati vjere, ali što je mnogo gorje, proti sv. vjeri pokojnika grob uznemiruje, iskrnje napada i tim zakon božji bez ikakova straha pred Bogom i bez čuvstva pred svietom nogama gazi. Veli se u poviesti, da je negda Alcibiad poradi svarih vjera morao iz svoje domovine biegom se spasiti, a što bi bilo sa Strosmajerom da je u ono doba u Grčkoj živio, ili posred današnjih okolnosti u sjevernoj Ameriki, Švickoj, Ruskoj i Pruskoj, već bi ga odavna poradj one jedine „svietske misije" preko granice odpremili, kao što se mnogim biskupom dogodilo.

Što bi danas znali iz posmrtne slave starih Rimljana, da nebijaše onih u klasičnoj dobi umnih muževa, kojih ostavljena potomstvu djela i danas više koristi donašaju za čovječanstvo, nego sva farizejska suhoparna nauka i onaj Strosmajerov na papiru drugim za izgled ostavljeni „abnegatio suimet ipsius"!

Što bi se dogodilo i od ostalih naroda, a najpače hrvatskoga, kad bi svi Hrvati po primjeru onoga farizeja u Djakovu nepromišljeno jedan na drugoga nasrtali kao divji

vepri, nepriznavajući pojedincem zasluženu posmrtnu slavu?! Ako bi se ovakav primjer Strosmajerov imao uvažiti, to bi taj „prvi sin domovine", jer dosada kroz vreme 42. godišnjeg biskupovanja ništa mudrog i pametnog napisao nije, morao iz poviesti svoga naroda izbrisan biti.

Tko sinovom zemlje, zaslužnim na peru i na trudnom polju journalističkoga rada, kao i u obće u javnom životu uzkraćuje isti dar božji, taj se nesmatra gradjanom čovječanskog družtva, nego nekom biesnom furijom, koja nespada u okvir pravovjernoga puka kršćanskoga, stojećega pod zakoni božji.

Ovakav čovjek, koji se još imenom kršćanskoga biskupa ponosi, kad je sav svoj viek slupao utaman bezposlenosti, neka pamti što sv. Augustin o episkopatu piše: „Episcopatus nomen est operis, non honoris", t. j. biskup nosi ime poradi rada, a ne poradi časti; pa kad taj isti biskup nepozna do danas nikakove „Muze" osim one koja ga prehranjuje;. te kad neima niti prostoga koledara kog bi u životu sastavio, ipak napada i nenavidi pokojniku ne samo ono, što si je u životu stekao, nego ga kao grobar okopava u kršćanskom grobu, dokazujuć svoju paklensku zlobu i nenavist, tad je sličan onoj braći, koja su svoga rodjenoga brata Josipa ponudili Izraeličanom na prodaju.

Promatrajmo sada uvod biskupove alineje: .

Da biskup onaj svoj članak u „Glasniku" po običaju njemu prirodjenom u smislu starih farizeja pred blesgama svoje vrsti i političkog kalibra poljepša, on sam opisuje, kako je pokojnik „svoga starješine ljubav uživao", da ga je svojim troškom čak u Bonu poslao! Pitamo javno: imali igdje na svietu primjera od izobražena muža, da bi se ikoji spisatelj sam svojim perom hvalio, osim što je prirodjeno Strosmajeru, o kom sv. pismo iztiče: „Propria laus foetet", t. j vlastito hvalisanje smrdi.

Kad bi biskup u mjesto svoga hvalisanja prema pokojniku odlučio pisati o Cincinatu i Curiusu, kako su se mrkvom i rotkvom hranili, a Taurus hraneć se sa krastavci držao se za uzvišenijega od istoga persijskoga kralja Dariusa, ili kako je negda Plato gostio voćem a Homer pečenom govedinom, ili da je ponavljao ono što je negda dne 25. siečnja 1866. govorio u saboru od one braće, koja se živa dala zakopati na medji svoje domovine — drugim liep savjet! — ili da je ponavljao Marka Curtia, o kom nije u ono doba imao pravoga pojma i povjestnoga znanja, — to bi se rekio: bar je nješto trabunjao, kao što mu se doista dogodilo pod iztaknutim datumom; a sviet bi rekao: „De gustibus non est disputandum. — Ali kad biskup sam o sebi misli a pod imenom „starješinstva djakovačkog" laže kao da je starješinstvo pokojnoga izaslalo u Bonu, a ne biskup Strosmajer, pa kad se to i nedavno dogodilo u listu od 5. studena 1890. upravljenom na sveučilištnog rektora a preštampanom „po običaju" u „Glasniku" i „Obzoru" veleć: „ex abundantia cordis os loquitus, a meni se mislim to i pristoji jer sam ja (Strosmajer) upravo nješto doprinieo da se sveučilište u Zagrebu osnuje", a najpače kad u ovoj alineji iztiče „svojim troškom" da je pokojni poslao, to se i opet veli: da vlastita hvala smrdi, a Apoštol je zabilježio ovakovu ogavnost hvalisanja riečmi: „Ex superabundantia cordis os loquitur.

Zar ovakovo samoga sebe hvalisanje nije odurno i ogavno pred odličnim višjim klerom, poznavajućim duh evangjelja i pred drugim izobraženim svietom, a pred nižjim klerom hrdjav primjer ostavljen, protivan sv. pismu po riečmi: „da što lieva ruka dade, to druga desna da neznade".

Zar se po koncilu tridentinskom nezabranjuje ponajprije biskupom riečmi: Fugiant vanam gloriam", t. j. izbjegavaj taštu slavu, proti kojoj je zagrmila rieč samoga sina božjega na planini, gdje se sakupilo množtvo naroda sa učenici, govoreći: „Kad dielite milostinju, netrubite pred svietom kao što čine licumjerci u sbornicah i po ulicah da ih hvale ljudi". Math. VI. v. 2.

Zar sam Isus Krst nezapovieda u istom evangjelju riečmi: „D a s v a k a m i l o s t i n j a d r u g o m i z k a z a n a, m o r a t a j n a b i t i“, dodajuć: „Otac tvoj, koji vidi tajno, platit će ti javno“. Math. VI. v. 4.

Zar nisu odlikovani na polju crkvenom i moralno naobraženi muževi zapisali proti taštoj i izpraznoj slavi, tim većma ogavnijoj, čim je naperena proti pokojniku, ovimi riečmi: „O m n i s l a b o r, o m n i s c o n t e n t i o e x v a n a g l o r i a, e t a m b i t i o n e s u s c e p t a i n n u t i l i s e s t“ t. j. da svaki rad i posao proizveden radi izprazne i tašte slave ili iz slavohlepja, smatra se griešnim. Sv. Augustim pako takova i tim slična djela nazivlje: M a g n o s p a s s u s, s e d e x t r a v i a m. — Kako se to slaže sa sv. vjerom i životom Strosmajera?!

Neka slobodno biskup Strosmajer kao razjareni u okovih neprijatelj magjarske zemlje, prolista žurnalistiku i neka prstom upre u jednoga biskupa, koji su znamenito većih žrtava za plemenitije čovječanstva inštitute doprinieli: za dobro, korist i napredak svoje domovine, da li je ikoji sam sebe dizao i uzveličivao. Pa ako mu se nedopada susjedna državna zajednica, neka iz obsežne crkvene poviesti navede jednog crkvenog dostojanstvenika, koji bi sam o sebi sastavljao slavospjeve i turao po novinah, kao što čini stari patriarha „Obzoraša“ u Djakovu.

No kad se biskup sam hvali pred svietom u „Glasniku“ da je trošio za pokojnika u Boni — al ne sa novcem kog bi u znoju lica zaslužio poput državnih činovnika, obrtnika ili radjenoga i poslenoga svieta, to nek znade, da su Apoštoli kao višji naučitelji vjere i kao pravi stupovi crkve živjeli radnjom svojih ruku, kako to sv. Pavao iskreno pred efežinskom crkvom očituje. „Z l a t o, s r e b r o i o d j e l o o d n i k o g a n i s a m p o ž e l i o, k a o š t o z n a t e E f e ž a n i; j e r s a m s e z a s v a m e n i p o t r e b n a i z a o n e, k o j i s u s m e n o m, r a d n j o m r u k u h p o b r i n u o“. — Tako osokoljava apoštol svoje pravovjernike, dodajuć: „Sve vam pokazah, da ovako poslujuć primate bolestnike i da se sjetite riečih Isusa: „B e a t u s e s t m a g i s d a r e, q u a m a c c i p e r e, t. j. blaženije je dati više, nego primiti“.

Ali onda bilo, sad se spominjalo! To se dogadjalo negda kad pravi kršćani nisu gledali na razkošja, nego više na svoje uzvišeno zvanje i istinitu nauku ljubavi prema iskrnjemu svomu, bez da bijaše u ono doba bubnjarah, koji bi probubali u sviet, kao što se dogadja sa obćeljubljenim „prvim sinom „Obzoraša“.

Proti ovako hvalisavom biskupu, koji se tuži i jadikuje nakon posmrtne slave pokojnoga Miškatovića poradi učinjenih troškova u Boni, zabilježeno je u sv. pismu od onih koji sjede na Mojsijevoj stolici, riečmi Isusa Krsta: D a n a r o d i i u č e n i c i s v e i s v a d r ž e i o b d r ž a v a j u, k o j a o n i n j i m g o v o r e, a l i d a n e č i n e o n a d j e l a, k o j a j e f a r i s a i z a m o v o g a v i e k a č i n i o“, jer veli Krst: D i c u n t e t n o n f a c i u n t. Mat. XXIII. v. 2—3., t. j. govore, uče, propoviedaju rieč Isusovu, ali ju životom neobdržaju. — U tom leži onaj pravi farizaizam biskupa Strosmajera, vikla čitav koš riečih iz sv. pisma drugim govoriti, ali po sv. pismu živiti, što odgovara pravom i poštenom misniku, to je za njega deveto peći omelo.

Pa kao što evangelista i učenik Krstov svojim apoštolskim autoritetom u bibliji tvrdi, da su stari Farizeji sva svoja djela proizvadjali jedino iz uzroka, da pažnju žudinskoga naroda na se obrate i da jih ljudi vide, tako i djakovački Farizej u svom kukavnom „Glasniku“ sam se tašto hvališe, što je pokojnika svojim troškom poslao u Bonu. U tom leži po nauci Krsta stari farizejizam!

U ostalom, što je sv. Matejo u poglavju XXIII proti Farizejom naveo, nazivajuć ih: G e n i m i n a v i p e r a r u m, t. j. zmijsko leglo, zatim: D e a l b a t a s e p u l h r a, t. j. obieljeni grobovi, i sva ostala u cielom poglavju, to neka javnost pročita, a sve što je napisano, vriedi i za Josipa Jurja Strosmajera time, da je u istom poglavju zaključak stvoren: „Tko se ponizi, bit će uzvišen, tko se uzvisi, ponizit će se.“ — O presveta

poniznosti! kamo si se iz dvorovah djakovačkih preselila. da te pol vieka onde neima!

Da biskup Strosmajer u svom arogantnom zvanju uslied fiksivnih ideja, niti je ikada imao, niti ima, niti će imati prave Isusove poniznosti, kakovu zahtjeva sv. Duh i kakovu bi morao imati kao nadpastir svoje biskupije, to dokazuje svojim hvalisanjem prema pokojniku nemareć za nauku Xta: „Tko se uzvisuje, bude ponižen“, nego za svoju prekorednu taštu slavu pred onakovim svietom polučiti, o kakovom je poznato iz odnošajah Krsta zabilježenih prema Galičanom rečenicom: O vos inzensati Galatae! t. j. o vi neosjetljivi Galačani!

Napokon na napadaj sastojeći u licumjerju, da bi se pokojnik svojim „osobitim darom pera“ mogao poslužiti na obranu crkve i božjih istina, koje su temeljem obiteljske i javne sreće naroda, al kojih se božji istinah u cielom članku nedrži biskup Strosmajer, niti na temelju istinah svoj život provadja, budi dozvoljeno samo neke crtice iztaknuti.

Kad se već vladika djakovački nakostrušio za branitelja crkve izticati, poput još nekog dobro poznatoga kanonika g. Josipa Lehpamera, — zašto nije ustao kao „defensor Ecclesiae“, kad se je javno daleko zanimivija razprava pred ovdašnjim kr. sudbenim stolom u Zagrebu vodila?

Evo primjera. Zagrebćani se dobro sjećaju razprave, povedene pred kr. sudbenim stolom proti gg. Reushe-u i K. Franku g. 1879. poradi nekog feljitona na dan mrtvih, kad je prvi kao suradnik lista obtužen kao „Atheista“ pred porotom sjedio, al u branitbi se ogradio tako, da je njegov govor obrane dostojan bio one sudbene sgrade, kako e to pokojni branitelj Makanec na obranu štićenika progovorio.

Tom sgodom ustao je branitelj Dr. Frank sa poznatom knjigom · Die Ruinen von E. F. Volney, koja se kao nezabranjena nalazi i u ovdašnjoj knjižari i u istoj sveučilištnoj biblioteci, koju bi trebao biskup djakovački oprovrći, da pokaže svoju premudrost proti primjerom navedenim iz knjige istoga mudroga Salamona pred ovdašnjim kr. sudbenim stolom.

U toj razpravi citirala je 2. provovjed Salamona pog. III. v. 19—22 gde se veli: „Denn es geht dem Menschen wie dem Vieh“ pa se javno čitalo na razpravi da kao što živinče umre, tako i čovjek, sve je prah i sve će se u prah preokrenuti, bez da se je pojavio „defensor Ecclesiae“ Strosmajer ili njegov politički drug za odbiti ovakve nasrtaje nalazeće se u sv. pismu.

Zar se ovim citatom iz sv. pisma po mudrom Salamonu nenijeće existencija i neumrlost duše, pa ako se u sv. pismu nalazi takovo nevjerstvo, reklo se u sudnici, zašto se nekonfiscira biblija?

U toj razpravi citirali su poznatoga Fr. Schillera one u drami „Razbojnike“, nanavadjajuć rieči Franje Moora: Der Mensch entsteht aus Morast und watet eine Weile in Morast, bis er zuletzt von den Schuhsolen seines Uhrenkels unflätig anklebt, a konac je pjesme taj: Da onaj na vječnost misli, koji je ostao kratkih rukava; pa kad se je javno čitalo iz istoga djela a novine su ovdašnje doniele rieči: Wenn ich diese Venus zerschlage, so ist's Sympathie und Schönheit gewesen. Siehe da! Das ist Euere unsterbliche Seele.“ . . . Es ist kein Gott . . . ich sage dir: Es ist keiner. — To je rečeno iz djela Schilerova pred kr. sudbenim stolom za dobe pokojnoga bana Ivana Mažuranića pod predsjedničtvom pokojnoga Smidta. sigurno dobra i kriepostnoga kršćanina, ali se nisu pojavili u javnosti „defensores Ecclesiae“ niti biskup Strosmajer, niti njegov intimni „socius doloris“ kanonik Rački, niti glasoviti Joco Lehpamer za onda u nadbiskupskom dvoru!

U toj razpravi naveo je branitelj i profesora sveučilištnog veleučenog g. Franju Markovića njegovog „Zvonimira“, u kom se goropadi pravi Hrvat, a narod bi rekao da je pravi „Obzoraš“ riečmi: „Za to vas vodi vaš kralj tamo, on vas vodi u Paradis. Jaoh! mene neće unj pustiti, al ja mu nejdem u njega“, veleć

„Ja mrzim toga papinskoga Boga, Er hat mir den Kopf gespaltet, er hat meinen Stamm vernichtet"! — Pitamo Strosmajera, zar se u tom djelu sveučilištnog profesora jasno negovori: da onaj Hrvat mrzi papinskoga Boga; pa kad je tome u istinu tako, zašto nije u ono doba ustao Strosmajer i zašto još danas neustaje proti onom „Zvonimiru", kad se već iztiče braniteljem crkve proti pokojnom Miškatoviću?!

Moguće, da je i ovakova vrst pogrde Boga pred licem Strosmajera samo „idejal" a ne zločin proti vjeri i existenciji božjoj. — Ali „idejalah" je Strosmajer prijatelje u — punctum!

U toj razpravi bje po branitelju na obranu svoga branjenika iztaknuto djelo „Naravstvenost" od tadanjega kr. državnog nadodvjetnika a sadašnjega septemvira g. dra. Napoleona Spuna-Strižića' kojim u ruci branitelj je dokazivao proti tamošnjem kr. drž. nadodvjetniku, da je uslied djela „Naravstvenosti" materijalista i privrženik Darvinov!

Ovo je sve javno razpravljeno pred ovdašnjim kr. sudb. stolom, kad je obtuženi Reusche nakon dovršene razprave proglašen nevinim, bez da je ustao branitelj crkve Strosmajer sa svojim drugom Račkim i ostalimi a la Lehpamer na obranu sveobće crkve dokazivati svoju teoložku premudrost.

Sve ovo sa ostalim materijalom može se čitati u „Agr. Zeit." od 1879., a što je navedeno, to je samo primjera radi poradi pokojnoga Miškatovića iztaknuto, da se pred javnost iznese, da pokojnik nikada u svom životu nije proti crkvi pisao; ali ako misli Strosmajer da je mudri Salamon proti Bogu sagriešio, neka podigne parnicu pred priestoljem božjim na račun povriedjene ciele crkve, a što se tiče „Zvonimira" o onom brbljavom „Obzorašu", to preporučujemo biskupu Strosmajeru, Račkiu i patru Lehpameru, neka sa dogmatičke strane što prije kao „defensores Ecclesiae" izprave one zablude o „pravom Hrvatu u Zvonimiru" i neka objelodane putem dra. Banera odpušćenog urednika „Kat. Lista" i putem dra. Frankia odzušćenog profesora bogoslovja i ravnatelja iz sjemeništa unijatskog u svojih kršćanskih glasili.

Recimo da je slučajno pokojni Miškatović napisao poput dra. Markovića sveučilištnog profesora u mjesto onoga „Hrvata" navedenog u „Zvonimiru", nepoznavajućeg „papističkoga Boga" o kakovom „Obzorašu", to bi Strosmajer — koji je vikao pisma svojih političkih neprijatelja ne samo čuvati, nego jih i priobćivati u svom „Obzoru", kako je nedavno proti vrhovnome županu zagrebačkomu na sramotu svoju učinio — to bi velim Strosmajer onakav dokaz proti pokojnom Miškatoviću u svom crkvenom „Glaniku" kao poznati od dobe koncila 1870. osobiti branitelj sv. crkve objelodanio bio!

Što biskup iztiče o pokojniku, da bi mogao braniteljem crkve postati, kad bi u njegovoj biskupiji ostao bio to on „pro forma" piše o pokojniku a na sebe misli; ali svakako bi pokojnik svojim perom većma branio crkvu nego li je stotina Strosmajera kadro baš išta na obranu doprinieti, osim pomućenih pojmova: o prorokovanju sjedinjenja u jednu crkvu, o prorokovanju pada monarkijah i tim nastupu republikah po Evropi, od svakdanjih misija i širom raztepenih blagoslova, te čitavoga koša prenapunjenih blesgavih rečenica i „fiksivnih ideja"!

Medjutim slava crkvi, što ona imade svoga vrhovnoga poglavara u Rimu i svoje prave po Krstovoj nauci faktore upravo onako, kao što i svaka država imade svoga vladara i postojeće državne faktore za utuči rogove onakovim braniteljem crkve, kakav je Strosmajer u Djakovu! Ujedno je crkva osiegurana na nepokolebivom temelju svoga fundatora, koji je za sva vremena rekao: „Ti si Petar, i vrhu tebe sagradit ću crkvu moju i vrata paklena neće ju nadvladati", te se baš ni onda uzdrmali nisu njezini temeljni stupovi, kad je „prvi sin domovine" u Rimu na koncilu proti svome vrhovnome poglavaru na sramotu i ruglo svoga imena i zvanja govorio i tim krivovjernikom za sva vremena ostao.

Pokojni Miškatović nije spadao u nikakav savez sa svećenstvom djakovačke biskupije a najmanie u savez sa biskupom Strosmajerom, te neimajući s ovakovim čovjevom posla, živio je po kršćanskoj vjeri, ovršujuć sjajnije svoje gradjanske krieposti nego li bi ikada pod taštim biskupom kadar bio ovršavati. S toga je veliko bezumje zasvjedočio vladika, kad je o pokojniku govorio, što bi ovaj mogao na obranu sv. crkve božje i neumrlih istina doprinieti, zaboravljajuć, da je sam sebe po nosu udarao, na koliko Hrvati nepoznavaju baš nikakovog biskupovog djela na obranu crkve. Toga radi pita se sada: zašto i s kojih razloga nije ustao biskup Strosmajer proti 29-godišnjem bivšem Isusovcu Karli Benischu preminulom u Budapešti g. 1888., koji je javno izdavao listove: Morgenstern, Stimme, Leuchte i Echo tečajem više godina, o čemu je djakovački branitelj crkve predobro znao, al nije imao smjelosti ustati proti pokojnomu Benischu, jer bi ga ovaj naučio: što je kršćanin dužan vjerovati.

Na obranu pokojnika neka služi ono, što je sv. Ivan u prvoj poslanici pogl. IV. v. 12. zabilježio: „Boga nitko nevidje nikada, ako imamo ljubav medju sobom, Bog u nami prebiva i ljubav njegova u nami je savršena".

Neka slobodno odgovori stari arcijezuita, da ovo očitovanje sv. Ivana nije autentično i da se neslaže s onim sv. pisma: „Deus est spiritus, et qui illum adorant, debent in spiritu veritatis adorare", t. j Bog je duh, a oni koji ga obožavaju, neka ga u duhu istine obožavaju — pa će vidjeti, što će mu živuća crkva, za koju on toliko mlati jezikom iz Rima odgovoriti i na kakovu će žeru nagaziti.

U ostalom neka bude u javnosti na sablazan biskupu odgovoreno, da je pokojnik u svietovnom životu branio većma sv. crkvu božju i njezine evangjeoske nauke sa svojim mučanjem, nego je biskup sa svimi svojimi natražnjačkimi encyklikami i nego li je kadar svojim črčkanjem na učvršćenje sv. crkve doprinieti. Dokaz tomu njegov članak u „Glasniku"; u „korizmenoj poslanici" i u cielom 75 godišnjem životu!

Neka bude prepoštovani biskup Njegova preuzvišenost „von Gottes Gnaden" u Djakovu uvjerena, da kršćansku sv. crkvu božju i pravu rieč božju već od mnogih stoljeća, odkako je nestalo ss. Otacah i naučiteljah stare dobe, većma danas brane onakovi muževi, koje biskup sa svojom farizejskom braćom radi razširenja tobož lažnih filosofičkih nauka proklinje, nego li Strosmajer, koj se tobož smatra, prosti mu Bože najvećim svjetlom sv. crkve u Hrvatskoj. Jer prosvešćeni muževi teže i nastoje upravo duhom nepokvarenoga razuma, smatrajuć sebe uzvišenijim nad carstvom naravi božje, teže upravo uslied nezakopanoga talenta, da se pobjeda održi sa jedinom pravom Isusa Krsta moralnom naukom, od koje strogoga ovršivanja „prius aut posterius" zavisi spas i pojedinoga i svih naroda, dapače istoga hrvatskoga naroda, iz kojega utrobe proizašao je pokojni Miškatović i njegovi prijatelji.

Izvan ovakove nauke, koja se mora obdržavati ne pako drugim pripovjedati à la Strosmajer i drugovi, bio bi porod, život. muka, smrt i uskrsnuće Isusovo puko tkanje od „fabulah", koje bi napredak i kulturu čovječanstva priečilo gorje, nego li nauka Mojsijeva u staro doba pri žudinskom narodu.

Da li primjer biskupa Strosmajera u toj alineji, u kojoj on o obiteljskoj sreći i napredku naroda govori, odgovara pravoj nauci Krsta o ljubavi prema iskrnjemu, odnosno prema pokojnomu Miškatoviću, to neka javnost kršćanskoga svieta prosudjuje po onom: da nije dosta ovčicam pripovjedati nauku Krsta, nego uz teret Krsta i njegovu nauku obdržavati. Dok toga nebude, dotle neima na svietu sreće, a bogme je lje niti u krugu živućih obitelji.

Jaoh si ga svakoj u hrvatskoj obitelji, kad bi imale slušati nauke biskupove, koji u jezuitskom ponašanju i življenju nemože niti je kadar osjećati ono, što se obiteljskom ljubavlju čednih roditeljah prema njihovoj djeci nazivlje, a bez prave naravne samo roditeljem prirodjene ljubavi neima lje ni sreće u obiteljskom krugu. Samo oni

ljudi, koji su pravu čistoću ženitbenoga zvanja okusili i koji se za odgoj svoje djece pravom naravskom ljubavju brinu nose u tielu osjetljivo srdce i za ostalu svoju braću, ali ovo se nepostizava „rukopoloženjem biskupa Strosmajera“ nego plemenitim odgojem i humanitetom, pod kojim vojujući ljudi nastoje i za blagostanje drugih poslovati, jer njihova vjera udara u čovječje i čuvstvene žice, a ne u mukle jezuitske diple.

Zar da stari arcijezuita, koji nikada nije slušao plača i leleka tudje djece i nikada osjećao nije što znači obiteljska sreća, da on nad grobom pokojnika hrvatskomu narodu svoje jezuitsko teoretičke nauke predaje, on, kog nezasitljivo srdce teži za divjim strastima a ne za onim, što je najdragocienijim biserom pravoga ljudskoga srdca, — s toga vidimo kako upada u gnjusno svoje samoljubje i pod nečastiv servilizam na toliko, da je postao i proti pokojniku opakim i nečastivim despotom, dočim u kršćanskom duhu misleći ljudi ponašaju se humanitarno prema svojoj braći.

Zar da stari licumjerac hrvatskomu narodu o blagostanju, sreći i ljubavi domovine govori, kao da sreća naroda zavisi od njegova gradjenja kloštrova i tornjeva! — kad se znade, da on po jezuitskih pravili mora se odreći ljubavi prama otcu materi, rodu i domovini, te kad svojimi „idejami“ i „misijami“ dokazuje da neima domovine, nego mu je domovina na jeziku, kojim bi da može svu Hrvatsku pretvorio u domovinu jezuitama, gluposti i natražnjačtva, na koliko sam svojom naukom najbolje svjedoči. — Dok se pako ona čorava pokornost otrovnoga stabla u Djakovu neupozna i neizkorieni, dotle lje neima govora ni o obiteljskoj sreći ni o sreći naroda — Zar odgojen rob u sjeminištu, da bude slobodan svećenik i gradjanin, koji mora vazda pred svojim vladikom klimati glavom, kao neka životinja kad zavlada žega, sparina i muhavica?

Pod konac ove alineje, podmiće biskup po onom: Svrha djelo krasi, sliedeće svoje prepobožne misli:

„*I zaista Miškatović je početkom toj uzrišenoj svrsi svoj um i pero posvetio; odtale su liepi njegovi članci u prvom početku Bogu, vjeri i istini svetoj i narodnoj poviesti, časti i slobodi posvećeni. Ali žaliboże iza kratkoga vremena, sve se nade u Miškatovića starljene posve izjaloviše; on se poče razvračati i od dana do dana sve više padati, dok dotle nedospije, da mu je sav život, sav rad njegov postao ruglom i sramotom svećeničkom zvanju, a cielom narodu smutnjom, pošasti, otrovom i kugom Kako strast u zanešenosti svojoj osliepi, tako su i glede Miškatovića neki njegovi noviji privrženici sav njegov rad i život odjenuli u svjetlo lice i na oltar postavili, a um njegov u neznam kakovo veleumje pretvorili*“.

Tako kršćanski biskup Josip Juraj Strosmajer piše! Mili Bože! alaj divnih i uzvišenih misli, koje proizviru iz plemenita sa korovom i dračem proniknuta srdca vladike Strosmajera.

Tko razumom obdaren biskupovu cielu alineju od početka do konca pročita i onaj konglomerat sbubanih rieči promotri, taj će uviditi, da je taj crkveni poglavar sastavio iz dubljine svoga veleumja neku vrst periode, koja podpuno odgovara onoj od dobe Cicerona poznatoj: „P u e r i t i a, s o m n u s, i m p r u d e n t i a, v i o l e n t i a, i n s a n i a e j u s g e n e r i s s u n t, e x q u i b u s s a e p i s s i m e v e r u m a u d i a t u r“, Cic. t. j. tražiš li istinu, netraži ju od djeteta, od nerazborna, silovita i bezumnika od tih se veoma riedko istina čuje.

Ako je stari dr. Ante Starčević u knjizi: „Nekolike uspomene“ od g. 1879. pag. 37 zabilježio, „da sudeć iz govora biskupa Strosmajera, on nezna o govorničtvu ni što je negda djak u petom razredu znao“, to po onoj navedenoj cieloj alineji mora se javno istaknuti, da taj djakovački veleum nezna ni proste periode složiti po onoj negda u IV. razredu nauci, jer to biskupov cieli članak dokazuje.

Neka se ona zadnja stavka alineje promotri, kako liepo biskup hvali pokojnika pero da bi mislio čovjek, da to iz prečistog srdca starog arcijezuite proizlazi! Nu ova njegova težkim srdcem učinjena pohvala priliči onoj kasti naroda, koja je dolazećeg spasitelja svieta u Jerusalemu pozdravila sa: „Blagoslovljen, koji dolaziš u imenu gospodnjem“, da nakon toga uzklika „Hosanna fili David“, svoju krvoločnu rieč zavikne sa poznatim: „Propni Krsta Nazarenina!“ To se na d'anu dokazuje!

Tko ono licumjerno priznanje Strosmajera prema pokojnom Miškatoviću prečita, mislio bi gle! taj se jezuita ponešto osviestio od umne bezsviestice i onog strašnog grčevitog položaja, te mu treba s Preradovićevim putnikom uzkliknuti: Tebi opet duša diše — k teni opet sin se kreće!

Već početkom ove njegove stavke pretvarajuć se biskup priznaje, kako je pokojnik u prvom početku Bogu, vjeri i crkvi svoj um i pero posvetio. dodajuć: „ali žalibože iza kaatkoga vremena sve su nade izjalovile“! O presveta licumjerna premudrosti! Gdje je dokaz toga izbrbljanog na papiru „Galimatijaša“?!

Tko je sa pokojnim Miškatovićem mladost sproveo, š njime dopisivao i njega do zadnjega časa prema crkvi i vjeri bratski i prijateljski pratio, mora pred cielim hrvatskim narodom javno priznati, da je Strosmajer i opet zaboravio na dobu, kad je pokojnog Miškatovića ne samo iz početka priznavao njegov um i pero, nego nakon više godina dana, naročito g. 187.. kad ga je kao „bivšeg urednika „Zatočnika“, „Obzora“ i „Pozora“ poput zienice oka trebovao u svoje episkopalne poznate političke manevre sve do vremena pretrgnute „Svete lige“ sa Djakovom to se nigdje od tisuće tisućah pokojnikovih članaka nenalazi, da bi igdje pokojnik s onog po biskupu označenog puta jagao, najmanje ikada proti crkvi i vjeri pisao! Tom nedokazanom izmišljotinom ostaje biskup po sv. pismu „paralažom“.

Dapače, pokojnik je za života dokazao pred daleko uvidjavnijim visokim klerom zagrebačke nadbiskupije, da je dostojan njihova prijateljstva, jer nikada nije ni sa formalne ni sa materijalne strane sagriešio baš ništa proti sv. crkvi i vjeri, kao što Strosmajer dokazuje svojim ogavnim črčkanjem i napadaji na pokojnikov život i grob S toga mu se otvoreno mora reći: da Josip Juraj Strosmajer gazeć zapovjedi božje prema iskrnjemu svomu, „nemože imati niti vjere u Boga, niti se smatrati nasljednikom Krstove nauke“.

Način biskupovog pisanja u svom glasilu „Glasniku“ pred licem subordiniranog mladjeg klera i prostim narodom, da je pokojnikov „sav život i rad“ postao ruglom i sramotom svećeničkoga zvanja, prelazi sve granice čednosti, pristojnosti i počitanja proti vjeri, zakonu i moralu; jer do sada bar nitko pametan nije ružio i grdio mrtve, nego jim kršćanski rekao: Pokoj jim duši! Slava jim! — No čim kršćanski biskup kroz svoja nečista usta uslied razpaljenoga gnjeva progovara proti pokojniku, s kojim je daleko veći i uzvišeniji nadpastir zagrebačke nadbiskupije sa mnogimi po zvanju i dostojanstvu uglednimi svećenici obćio, bez da bi ikakovo obćenje imali sa pokojnikom, kad bi onakav život sprovodio, kako to Strosmajer iz prirodjene zloće i strastvena srdca radi političkih motiva „ex superabundantia cordis“ na sva usta telali, to se iz opakih misli biskupa Strosmajera zaključuje: da se je biskup u pravog po evangjelju opisanog „Antikrsta“ izvrgao.

Pisati o mrtvom čovjeku, da mu je „sav rad postao ruglom i sramotom“ dakle i onaj rad, kad je „prvog sina domovine“ g. 1870. rad pohlepe za nadbiskupskom stolicom, svojim žurnalističkim perom prikazivao kao jedino sposobnoga — prelazi ne samo granice bezobraznosti proti samomu sebi, nego ujedno i granice pojma proti vlastitom poštenju pred licem cieloga izobraženoga klera i pred licem cieloga hrvatskoga naroda!

Po tom nije pokojnik bio „smutnjom“ niti pred licem uglednoga svećenstva, niti pred licem naroda, kog je toliko godina zastupao na saboru i odlično štovanje pred licem visokih dostojanstvenika uživao, nego je biskup Strosmajer postao „s m u t n j o m“ i sramotom svomu episkopalnomu zvanju i cielomu hrvatskomu narodu, pred kog blasfemne i nečiste misli iznaša, nemisleći na onu rieč sv. pisma: V a e T i b i (e p i s c o p e), p e r q u e m s c a n d a l u m p a t r a t u r, t. j. jaoh si ga Jurju Strosmajeru, koji smutnje proizvadja!

Nije pokojnik pred hrvatskim narodom nikakova „pošast“, jer je on svojim skromnim životom, humanitarnim srdcem, prosviešćenim umom, pristojnim ponašanjem; mudrim savjetom i svojimi umnimi djeli u privatnom i javnom životu pred državnim uglednim tielom dokazao, da je perenalne uspomene u analih hrvatske žurnalistike i hrvatskoga sabora dostojan. Ali ako se biskupa Strosmajera privatni i javni život sa gnjusobom njegova članka proti pokojnom Miškatoviću na vagi pravde pretrese i po nauci Krsta na temelju zapovjedih božji o ljubavi iskrnjega prosudi, tad mu se mora doviknuti: d a o p a s n i j e p o l i t i č k e, s o c i j a l n e i m o r a l n e „p o š a s t i“ proti najsvetijim načelom sv. vjere i morala nije naša domovina zapamtila nego što je biskup Strosmajer, koji u mjesto sjemena pšenice božje sije kukolj, sije pošast zlobe, gnjeva, pizme, osvete, licumjerja i onoga najgadnijega razdora na političkom i socijalnom polju.

Nije pokojni Miškatović pred narodom postao nikakovim „otrovom“, jer u cielom njegovom životu nije se nalazila jedna biljka, koja nebi koristnog ploda donašala u državnom smislu, na koliko svak državljanin dužan je štovati postojeće zakone, niti je njegovo čovjekoljubivo srdce u stanju bilo ikakova stvora prekapati, dočim biskup Juraj Strosmajer dokazao je tečajem 42 godišnjeg biskupovanja, da na njegovom vrtu neima ni jedne biljke, koja nebi sa licumjernim otrovom okužena bila, dapače isto mu je dihanje okuženo tako, da se iz njegove trbušne košnice prikazuje gnjevljivo i otrovno srdce, kao onog zmijskog legla, okrštenog po Isusu: Genimina viperarum.

Ovaj pako zmijski skot ili viperino leglo tim je žalostnijim i sramotnijim pojavom, čim se nije usudio svojim otrovnim žalcem zabadati na živoga Miškatovića život, nego se osokolio nakon posmrtne slave okapati mu miran grob i ono nad glavom podignuto znamenje sv. križa!

Nije pokojnik pred licem naroda bio nikakvom „kugom“, jer njegova blaga i krotka narav, k tome njegovo žarom ljubavi i humaniteta plamteće srdce, te njegov doista filozofički život, težeći za znanošću i istinom, prikazivahu ga pravim Samaritčanom u crkvenom, a u državnom smislu revnim i postojanim državnikom, stojećim pod žezlom prejasne krune Apoštolskoga kralja i vladara. Ali drugčije se stvar imade sa biskupom Strosmajerom, koji je za dobe nekog izučenog zidara Strosmajera, kao priznatog pravog rodjaka biskupova, al po svoj prilici brata, kog se je Strosmajer biskup poradi istog prezimena stidio, — koji je kao postavljeni prosti lugar u djakovštini poradi šumskih kvarova i odtud nastalih groznih ovrha, po svom vlastitom narodu od svojih ovčicah smatran „a s i j a t s k o m k u g o m“.

To se sve dogadjalo u dobi, kad je pokojni Miškatović u Djakovu živio i kad je onaj lugar brat ili rodjak biskupov g. lugar Strosmajer — po svom robošu lugarskom procienjivao i upisivao šumske štete, koje su biskupovom otcu al i sinu dobro došle, al rad kojih se zadnji komadić slanine iz dimnjakah skidao. — One odpore naroda gledasmo po okolici Drenja, Slatiniaka, Gašinci, Pridvorju, Preslatinci, Potnjani itd.

Netreba zaboraviti, da se je biskup Strosmajer „p r i t a j i o i s r a m i o p r i z n a t i l u g a r a S t r o s m a j e r a z a s v o g r o d j a k a“, komu kao takovu izkazivali su župnici u okolici neko štovanje, — dočim je svoju „Mandicu“ ukućanku smatrao svojom rodjenom sestrom — drugi rodjakinjom, a treći i ostali sa pokojnim Miškatovićem pravom „sakrilegnom konkubinom“. Meminisse juvabit.

*

Nereci tkogod, da je Strosmajer u ono doba za vrieme lugara Strosmajera poklonio šumske troškove, jer one proizvedene užasne i strašne ovrhe u okolici: Gašinaca, Drenja, Slatinika, Pridvorju, Preslatinci i ostalih mjesti duboko su zarovašene na tielu kukavna naroda; ako je pako kasnije blagodarnim se izkazao „prvi sin domovine", to je učinio tek u dobi, kad već narod ništa posjedovao nije!

Na temelju toga, kao što je biskup Strosmajer „živom kugom" svoga naroda smatran, tako je postao devastiranjem crkvenoga dobra na štetu svojih nasljednika, izkorienivši najplemenitije šume bez da ih je nasadio, zapustivši u najžalostnijem položaju vinograde i sve gospodarstvo tako, da se nije znalo, kad će tome kraj biti, odtud prozvan je i „crkvenom kugom" i to takovom, o kojoj je zabilježeno u kanoničkom pravu al i po Jerolimu označeno riečmi: Amico quidpiam rapere furtum est, ecclesiam fraudare, sacrilegium est Hyer. ad Nept t. j. ukradeš li nešto prijatelju, kradja je; ukradeš li crkvi, bogogrdje je. Pa kao što je Jerolim „bogogrdjem" smatrao, kad kršćanski biskup prorajta crkvena dobra, tako je i sv. Augustin potvrdio time, da se „tatu i izdajici Judi prispodablja", veleć: „Judam furem et sacrilegum esse, dicens: Qui aliquid de ecclesia aufert vel furatur, Judae perdito computatur. St. Augustinus, t. j. koji nešto odnese ili ukrade od crkve smatra se izgubljenim Judom.

Osim toga, ako se za prodaju crkvenoga dobra u osobitih slučajevi zahtjeva po zakonu „justa causa", to je taj biskup nepazeć na propise kanoničkoga prava, al razkošno razsipajuć milijune po tudjih krajevi svieta u svakojake svrhe pred licem crkve zaslužio, da na temelju koncila tridentinskoga kao „crkvenoj kugi" udari Rim crkveni pečat sa „anatemom", a po crkvenom pravu, da mu se zabrani ulaz u onu „stolnu crkvu" u Djakovu.

U ostalom dobro su austrijski ilustrirani listovi donieli karikature o biskupu Strosmajeru, nad kojega slikom bje pospрdno napisano: Du schöner Wald ausgehaut, so hoch da droben! da time predoče svietu, kako se grane od posječenih šuma nedižu u vis, predstavljajuć biskupa u razjarenom farizejskom obličju, kako rukami grabi i krade crkveno blago kao prava „crkvena kuga".

Nije pokojnik ni političkom „kugom" bio, jer je na temelju sankcioniranoga zakona stojao pod onom najsvetijom zastavom, nad kojom je jedini i izključivi vladar prvim gospodarom a uz ovoga njegovo cielokupno državno tielo, spojeno sa visokom vladom u Hrvatskoj. Ali se biskup Strosmajer smatra i „političkom kugom" sve od onoga vremena odkako su ga pravi Hrvati od prve političke uloge do današnjega dana promatrali tako, da rad okuženog i zaraženog tiela, duše, uma i srdca, nesmije ni pristupiti u hrvatski sabor, jer bi ga proglasili okuženim po evangjelju, kog, jer spasitelja svieta nije na svietu da čudesa nad „kužnim" biskupom tvori, to ga nitko nemože — jer je prestar — od kužne političke bolesti izliečiti.

Povrh toga treba znati, da je u djelih Apoštolah neki poglavica svećenički Ananija ustao pred sudcem da utuži sv. Pavla govoreći: „Nadjosmo ovoga čovjeka da je „kuga", da diže bunu proti židovom po cielom svietu i da je kolovodja sliedbe Nazaretske", Apost. XXIV.; ipak je onaj Ananija poštenijeg značaja bio, što je sv. Pavla javno utužio pred nadležnim sudom, nego li je onaj djakovački Ananija, koji tajno i podmuklo nazivlje mrtvoga Josipa Miškatovića kugom! Jer se je uslied one tužbe sv. Pavao obranio pred carem veleć: „Coram Caesare sto, et a Caesare volo judicari" t. j. pred carem stojim i želim po caru odsudu slušati, i ujedno dokazao svoju nevinost, dočim djakovačka „kuga" nesmije doći niti pred sabor da sebe obrani a po tom neznamo, gdje će obraniti ostala svoja ogavna i kužna djela!

Na presvetu utjehu nepogriešiva velikog srca i debele duše „prvoga sina domovine“ budi rečeno, da i „n o v i j i p r i v r ž e n i c i“ pokojnikovi znadu i čvrsto vjeruju, da su razni bolestnici a medju ovima i „kužni“ ticanjem halje Isusa Krsta ozdravili, dočim ako se hrvatski narod povede za poznatim nadripolitičarom i poznatom crkvenom lažitorbom iz Djakova, to neka bude uslied poznatih fakta uvjeren, da će postati pogibeljnije okuženim i zaraženim od onoga u evangjelju sa kugom okuženoga bogalja.

Novi privrženici znadu i to, da onakav iz busija napadaj sa ar ijezuitske stolice djakovačke proti pokojnom Miškatoviću lišenom svake moguće obrane, naperen otrovnim strieljivom iz licumjernog srdca nesmatra se kršćanskim, nego istinito reći: „r a z b o j n i č k i m“ nasrtajem pred licem cieloga hrvatskoga naroda.

Poznato je doduše iz poviesti, da je kužna korupcija cvala u najboljem cvietu u staroj Ateni za dobe Demostena kad je tražio čovjeka, u Rimu za dobe republike, u Englezkoj prije razvoja parlamentarnoga sistema i da se je ova po čovječanstvo otrovna biljka na istih lozah čokota evangjeoskoga manje više pokazivala; ali da se je u pol Djakova na onoj od moralne i političke „philoxere“ do temelja sada uništenoj staroj lozi u otrovnom tielu biskupa Strosmajera tako zarazila, da se usudio pred javnošću kao propala politička ništica uzdići, nazivajuć mrtvoga čovjeka bez ikakove obrane kugom, to prelazi svaki pojam ne samo vjere nego i poštenja.

Tim budi rečeno pred cielim narodom, da je biskup sa svakoga gledišta „okužen“ i da se takav većma izbjegavati mora, nego li onaj u evangjelju riečmi: „K u ž a n j e b j e ž i o d n j e g a.“

Pisac biskup na koncu alineje zaključuje onako, kako mu na presveti jezik pada riečmi:

„Kako strast u zanešenosti svojoj često put poludi i osliepi, tako su i glede Miškatovića njegovi noviji privrženici sav njegov život i rad odjenuli u svjetlo i na oltar postavili a um njegov u neznam kakovo veleumje pretvorili.“

Timi riečmi biskup je sam svoju sposobnost o zanešenosti, sliepoći i umnoj bolesti zasvjedočio iz svog vlastitog izkustva po onom: Crede experto Ruperto!

Na ovaj njegov napadaj kao osobitoga pamfletiste djakovačkoga, odgovorio je negda rimski gradjanin i jedan od prvih govornika one dobe: da se svaka nepravda tvori na dva načina: „b u d s i l o m, b u d l u k a v s t v o m.“ Cice.

Promatrajuć onaj biskupov „skok“, zna se, da je odavna rečeno: „I n n a t u r a n o n d a t u r s a l t u s“, to se prvim pogledom na razbacane misli uvidja, da je biskup kao „s t a r i p r i v r ž e n i k“ pokojnoga Miškatovića, napisao u stanovitom položaju potamnjela uma ili nalazeći se u t. z. „lucida internalla;“ uslied česa opazit je komeša, nje nepromišljenih rieči, izdavajući si sam svjedočanstvo time, da je doista podpuno sazreo za onaj izvan grada Zagreba poznati institut.

Da je isti biskup i na duševnom oku sa svim osliepio kao stari privrženik pokojnoga Miškatovića, to je dokazao tečajem svoga 42. godišnjega biskupovanja, kako je poleg svih žrtva — propter certum quoniam — postao za svoja premudra crkvena i politička djela nagradjen!

Ako bi „noviji privrženici“ sav život i rad pokojnika odjenuli u „s v j e t l o“, ta to je stari privrženik biskup priznao pismeno u istom „Glasniku“, kad je prije 30. godina pokojnika kao najsposobnijega izmed ostaloga mladjega klera poslao na obrazovanje u Bonu. — Ako je dakle pokojnik prije toliko godina zaslužio odlikovanim biti po samom biskupu, i ako je taj isti biskup kasnije za dobe uredjivanja „Zatočnika“ u prirodjenom jezuitskom duhu pokojnoga nazivao „moj dragi Joco“, pa ako je jedini Miškatović kadar bio svojim perom danas nezahvalnoga biskupa u ono doba u biskupovu „leibjournalu“ preko granicah istine uzvisivati i proti tadašnjim napadajem postojano braniti, tad bi-

skup priznavajuć pismeno vrline i svjetlost uma pokojnog Miškatovića sam o sebi izdaje „testimonium paupertatis“, t. j. svjedočbu siromaškog duha. — Po tom pita se sada: kako i kojim obrazom poštenja — ako ga još imade — može novim privrženikom predbaciva i ono, što je sam perom u istom članku priznao da je pokojnik već kao klerik pred 30. godina po istom biskupu u pravo svjetlo preobražen bio!

Pita se po nauci Krsta: kako može kršćanski biskup nakon 30. godina nenaviditi pokojniku „talenat“ i onaj posmrtni vienac slave, kad su i najveći protivnici njegovi priznali u njem čovjeka od riedke uztrajnosti na literarnom, državnom i političkom polju. — Pa kad mu biskup u mjesto vječite blagodarnosti najgrubiju nezahvalnost nakon smrti izkazuje, predbacivajuć „novijim privrženikom“ u prostačkoj gluposti „zanešenost“, tad se bistrim okom uvidja, da je upravo Strosmajer kao vazda tako i sada u svojoj „strastvenoj zanešenosti“ dokazao, da je kao stari pokojnikov privrženik zaslužio od novijih prozvan biti pred javnošću: „pravom zanešenom blesgom“ Tim budi mu odvraćeno s reciprocitetom: Plete kotac. kao što mu bio otac!

Na predbacivanje biskupa proti „novijim privrženikom“, da su sav život i rad pokojnikov na „oltar“ postavili, to neka bude uvjeren Strosmajer, da je pokojnik radi svoga pera, bistrine uma, čistih pojmóvah i neodoljiva državničkog i povjestnog znanja daleko prije zaslužio, da dodje na „veliki oltar“ u istom Djakovu, nego li biskup u najprostije groblje tamo negdje kod Kaniže blizu Broda! Osim toga „noviji privrženici“ predobro poznavaju onu izreku, koja bje negda proti brbljavcem po Ciceronu izgovorena: Mea mihi conscietia pluris est, quam aliorum sermo, t. j. njihova je sviest više ciene vredna, nego li brbljavi jezik Josipa Strosmajera. —

Od ovakove vrsti „brbljavacah“ zabilježili su stari latinci: „Senectus est natura loquacior“, t. j. da starost kadikad brbljavijom postane, pa koje čudo, da biskup trabunja o nekakovu „oltaru“, kad nijedan onakav „veleum“ kao što je biskup Strosmajer — bez ikakvoga dokazanoga temeljnoga znanja i bez ikakovih moralno sastavljenih djela — nebi smio nikada na „oltar“ doći, osim ako se dragi Bog smiluje da danas sutra umnoži broj „Obzoraša“, koji bi ga nosili na ljestvama i položili u kakovoj dubravi na „oltar“ kao onoga šumskoga Pana za plašiti kosoviće u šumi.

Ako već nitko u cieloj Hrvatskoj ni spomena nečini o kakvu „oltaru“ namienjenu pokojniku, to neka na osobitu radost služi biskupu, da je pokojnik svoj „pravi oltar“ odnieo u mrtvom tielu sa sobom u vječiti grob, a njegovi „noviji privrženici“ — koje stari arcijezuita nesmije uprkos sv. pisma i one rečenice: „Veritatem sequi, nil extimescere“ imenovati, — nose i danas svoj „pravi oltar“ izkićen sa sv. vjerom i moralom, dočim biskupa Strosmajera „oltar“ počiva na zvierskom jeziku, nebrineć se za onu svetu po svakoga svećenika opomenu: Domine! pone custodiam ori meo t. j. Gospode! postavi stražara kod ustiju Strosmajera.

Al tko da na biskupa brbljavi jezik postavi onaj evangjeoski „lokot“, kad on sam svaku neznatnu i najsitniju stvar probuba ili probobati dade, nehajeć ni na ista po Krstu proizvedena djela, niti na Krsta nauku, da se dobra djela nerazglašuju?! Zar nije možebiti pisana rieč u evangjelju: „Ustani i nepripojedaj nikomu“? Zar se nenalazi sijaset primjera, da sam početnik vjere izrično zabranjuje svako po tadanjem Israjelu razglašivanje? Ali što Isus zabranjuje, to Strosmajeru ugadja!

No kad već biskup proti „novijim privrženikom“ ustaje, predbacivajuć jim da su pokojnika život i rad postavili na „oltar“, a to sve iz razloga, što mu nikako po jezuitskoj čudi nije povoljan današnji sistem, — to su privrženici uvjereni, da mu je i ova rieč oltara omiljela time, da kad pri oltaru služi, samo tada istinu govori: „Domine! non sum dignus, ut intres sub tectum meum“, t. j. gospode! nisam vredan da unidjes pod krov staroga moga tiela, al ujedno i osvjedočeni o njegovoj brbljavosti jezika po onom: „Lingua, percurrit mentem, sed raro prudentem“ t. j. samo blesgam je gospodar jezik, a tim postao je prijateljem onog Sancho Panze u Donkižotu.

Pita se; tko je postavio Strosmajera za sudca proti „novijim privrženikom“ pokojnika? Nezna li taj kršćanski biskup, koji je proti pokojniku u ovoj alineji izbacio strielu bogogrdne osude, da je sluga božji i brat Jakobljev apoštol Juda u sv. pismu zabilježio da kad se je arkangjel Mihael sa sotonom prepirao za Mojsijevo mrtvo tielo, da nije smio nikakovu klevetanja osudu izgovoriti, nego je rekao; „Gospod neka ti sudi!“ Sv. Apos. Jude poslanica. — To je rieč božja, ali se nje Strosmajer nedrži!

Sve ono, što biskup „novijim privrženikom“ predbacuje iz skroz otrovanog i strastvenog srdca, sve je to slično onim morskim valovom, koji uslied zapienjenih talasa svoju vlastitu sramotu na površinu izbacuju, kao i onim zviezdam repaticam, koje prekrivaju vječnu tamu biskupova zasliepljenog uma, te napokon slično i onim evangjeoskim oblacima, neimajućim vode u sebi ili jesenskoj dobi godine, kad sva liepa i divna narav pripravlja se na počinak i tim izumre. —

Tko se prostimi pogrdami proti svojoj crkvenoj braći služi, kao što biskup dokazuje u iztaknutoj alineji, znajući predobro, da se osim starih prijatelja pokojnoga Miškatovića doista nalazi veliki broj i „novijih prijatelja“ i to iz sredine prečastnoga kaptola, tolikih župnika i kapelana, pa uprkos svemu tomu sa „zlom nakanom“ u obće vredja, k tomu upliće proti drugima proste atribute i sve ono, što se nanj proteže i na njem poludjelom, osliepljenom i zanešenom opaža, tad mu se odgovara s jedne strane sa naukom Krsta: „Bože! oprosti mu, jer nezna što čini“, a s druge sa prorokom: „Da će takav za sva bezbožna djela i za sve gnjusne rieči odgovarati pred sudom božjim“ Enoch.

Takav čovjek, takav kršćanski biskup, nije moguće da može imati „milosti božje“ jer u poslanici Pavla na Tita pog. III. najti će za sebe primjer, da je dosta lišen milosti božje i da se nalazi kako sv. pismo veli: „u stanju ludila“ jaoh! u svojoj visokoj starosti, — te mu u obće neželimo, ali bi se moglo uslied tolikih laska dogoditi, da dovrši život ondje, gdje je negda bivši profesor, a kasnije kao župnik i titularni kanonik djakovački Dr. Franjo Sagovac poradi „fiksivnih ideja“ kod nas u susjedstvu Zagreba dovršio. —

Kad bi imao samo neki trak milosti božje, to bi on sam morao znati, da mu veći gospodar kroz usta sv. Pavla apoštola izrično po zapovjedi Isusa Krsta govori: „Da na nikog nehuli, da se nesvadja, nego da bude miran i da svaku krotkoću pokaže svim ljudem.“ Tit. III. v. 2. — Osim toga i njegovo visoko dostojanstvo zahtjeva: da se krotkim i poniznim svemu svietu izkaže; jer isti apoštol opisuje kakav mora vladika biti, veleć: „Vladika mora bez mahne biti, ne koji se svadja i sebi ugadja, ne gnevljiv nego pošten, pravedan, svet i čist.“ Tit. I. 7.

Ako ove rieči sv. pisma nisu dosta jasne i za učenika nižjih učiona, pa ako se biskup neponaša po naročitoj izjavi Isusa Krsta prema svomu dostojanstvu, nemareć za ovu božansku nauku, tad on doista nije ni vredan dionikom biti baš „nikakove milosti božje.“ To je iskreno rečeno: „Amicus Plato, sed magis amica veritas t. j. istina se većma poštivati mora, nego li osoba Josipa Strosmajera.

Alineja III.

Premudri biskup Strosmajer opisuje ovako:

„Mi“ prama toj pretjeranosti i sliepoći ostajemo poleg svoga mnienja, da je Miškatović dosta darovit čovjek bio, al um njegov nikakove izvanredne oštrine, niti ikakove izvanredne sile nije posjedovao; jer osim što i najveći um ništa nenađi bez onoga svjetla vječi-

toga, koje svakog čovjeka, koji na ovaj sviet dolazi, prosvietliti ima, ako misli sin svjetla biti i pravoj istini i pravdi na ovom svietu služiti; osim velimo ovoga: u provomu veleumu sve sile duhovne u suglasju stoje; veleumu odgovara čvrsta i odlučna volja, nepomičan i odlučan značaj, rad neumoran i dosljedan, cilj života posve izražen, opredieljen; pak ako bi takvoga čovjeka srdce mehko, za gnjevom pohlepno i zavesti htjelo, um toliko sile ima, da mu srdce pod jaram skuči i od svake hudobe sačuva."

Ovdje neka javnost prosudjuje nad onim prvim izrazom „Mi", kojim se služi biskup, kao da on u ime prečastnoga ordinarijata piše, te tim sebe upravo po nosu lupa, jer u blizini njegovoj nalazi se veoma odličnih kanonika, koji nisu vikli onako ogavno razmetavati na čiji grob a kamo li pokojnoga Miškatovića, kog su predobro od mladosti poznavali, te koji su isto tako u Djakovu uvjereni da se svak pošteni kršćanin drži onoga: Pokoj mu vječni, al ujedno i m a i t a k o v i h u D j a k o v u k a n o n i k a, k o j i z a p o k o j n i k a s v o j „M e m e n t o" u s v a k d a n j o j m i s i o b a v l j a j u, — izim jedinoga biskupa Strosmajera, kao prave nagrde kršćanskoga vieka!

Tim se već onaj „Mi" u svojoj lažnoj golotinji odkriva, da nije poanipošto s privolom prečastnoga ordinariata djakovačkoga pisano, dapače nam se čudno vidi, da nebi koji od prečastne gospode kanonički opomenuo biskupa kad bi unapred znao, kakovu je sprdnju i sramotu sebi jedinomu Strosmajer pripravio!

Drage volje priznajemo i „Mi" u Hrvatskoj — osim „Obzoraša" i primamo do ugodnoga znanja, da Josip J. Strosmajer prema svojoj precéranosti i sliepoći ostaje polag svoga mnienja, tim većma, što se od vajkada do danas nije njegovo mnienje niti u Beču, niti Pešti, niti u Zagrebu uvažavalo, niti je on dosada ikakova mnienja imao, do kog bi motritelji i poznavaoci njegove osobe baš išta držali.

Tim mu je odgovoreno na onaj „Mi", ali samo šteta, što nije u toj alineji, gdje govori o veleumju ujedno izlanuo cieli svoj biskupski naslov: „N o s D e i g r a t i a" t. j. mi po milosti božjoj, tim bi pružio opet povoda, da ga zapitamo: u čem ta njegova milost božja počiva, i da li ona može na moralno trulom deblu počivati, na deblu, koje se je osušilo kao ona evangjeoska smokvenica, pod kojim sv. Ivana sjekira u pripravnosti stoji, da se podsječe i u oganj baci na sažganje.

Da li je biskup kao nepoznat u Hrvatskoj literat, sa načelah vjere i sa gledišta javno izrečenog priznanja ovlašten proti pokojnikovu talentu i njegovoj oštrini uma izticati svoje specijalno mnienje, to mu se i opet odvraća: da onaj do čijeg se mnienja baš ništa nedrži i koji do sada nije u javnosti doprinieo svoga mnienja, da do takovog mnienja i opet sviet ništa nedrži — osim „salvo categoriarum ordine" jedino spasonosnih „Slavitelja", starih baka, malih djaka i smušenjaka.

Nu kad je već izčavrljao proti pokojniku koji se je na najtežjem žurnalističkom polju, na polju gdje treba sakupljena materijala, potrebnoga obsežnoga znanja i vještine osobito odlikovao, a nakon toga u državnoj službi polučio obće štovanje pred daleko izobraženijim muževom nego li je ono kukavno stvorenje u Djakovu, kojega cielo znanje koncentrirano sastoji u onom: „Ex omnibus aliquid, ex toto nihil, — to budi za spas uzdrmane duše biskupu rečeno: da pokojniku niti je mogao Bog, jer je pravedan, oduzeti, a još manje kadri su politički neprijatelji po neopranom biskupa jeziku oduzeti onu umnu oštrinu, koju je pokojnik za života pred daleko kompetentnijimi faktori zasvjedočio.

Stara je rieč poznata: „Ora et labora", t. j. moli i radi, pa će ti Bog svako dobro dati, ali je i to poznato, da kad bi slučajno biskup danas ondje, gdje se je uz Dravu u Osieku rodio, bio kakvim težakom, pa kao takav, ako bi neprestano molio, klecao, puzio, plazio i postio a pokraj toga ništa radio nebi, to neznamo: bi li takav radnik mogao po mnienju biskupa živiti? Mi velimo da nebi, jer Bog netvori čudesa poradi lienčina i bezposlica.

Tomu slično je bar „mnienje“ sveobće poznato, da bez knjige i nauke, bez truda i napora, bez razmišljavanja i pokušaja, ostao bi čovjek najvećim ignorantom, jer svjetlost vječna neobičaje ludog razsvietiti, kao što niti nebesko sunce nemože u svako tielo doprieti.

Ako misli biskup, da vječna svjetlost izvanredno djeluje na svakoga čovjeka, kako on to piše po običnom njegovom govoru, dolazećeg na ovaj sviet, to se ciela Hrvatska u velikom čudu nalazi, kako je to moguće, da ta svjetlost vječna, toga kršcanskoga biskupa Strosmajera, koji je laskateljno pisao o svom „rukopoloženju“, kojim on iz ludoga može premudroga kao kakav „Tausendkünstler“ stvoriti, da ga u tečaju 42-godišnjeg biskupovanja nije bar na toliko prosvietila, da bi kadar bio jedared u životu išta pametna i mudra napisati. — Ako su njegove istinite rieči to mi kao zemaljski stvorovi moramo razložno vjerovati, da ga je ista vječna svjetlost u najžalostnijem položaju ostavila, kad ga baš nikakvom **„oštrinom“** a kamo li kakvom **„izvanrednom silom“** nije nadarila!

Danas se nečine nikakova čudesa — niti su potrebna, niti danas vječna svjetlost, koja se smatra samo Isus Krst, nedjeluje po svietu ono, što se u evangjelju nalazi, nego se po istom Krstu svakomu kršćaninu veli: „Estote perfecti, sicut pater Vester, t. j. ne po jezuitskom kalupu da svak može savršen biti kao otac nebeski, nego da svakog dužnost sebe usavršivati, da nestane u visokoj starosti kakovom blesgom ili po sv. pismu: „Nolite fueri sicut asini et equi, quorum non est intellectus, t. j. da nebude kao magare i mulac, koji neimaju razuma.

U tom smislu govori sv. pismo, a po tom se ravnaju ljudi, koji po sv. pismu živu, te koji nastoje umom i razumom približiti se k istome Bogu.

Kad se biskupu prohtjelo čapljuskati proti pokojniku sa jezuitskom formom pisanja od neke „izvanredne oštrine, izvanredne sile“ kakova se samo bogu prepisuje po onom: „Quod nan capis, quot non vides“, t. j. što neshvaća um a oko nevidi, to uči čista i prava vjera Krstova, to neka zaviri svojom „izvanrednom osliepljenošću“ u prastaru dobu poviesti, kad nebijaše poznate vječne svjetlosti biskupu omiljele samo na jeziku, pa će naći prastare aforizme i u filosofičkom i moralnom duhu od Konfucije, Zoroasta, Sokrata i ostalih u tako sjajnom okviru čednosti popisane, da kad bi se njih „izvanredno osljepljeni“ Strosmajer držao, postao bi bez kanonisacije „prvim i izvanrednim moralistom, daleko uzvišenijim od Aeniusa Seneke. —

Osim toga, sama kultura čini čovjeka savršenijim nad drugimi, kao što je pokojnika učinila daleko savršenijim nego li je biskup Strosmajer, koji nezna ni što „jus naturae“ nedopušta, niti isto sv. pismo priznaje kakovu „izvanrednu silu“, jer bi time ljudi postali jednaki Bogu.

Prava kultura duševna mora stanoviti stupanj razvoja, finoće i oplemenjenja imati ako želi čovjek uzdržati neke prednosti ljudske naravi pred drugimi, kao što je pokojnik svojim perom, radom, riečju i djelom zasvjedočio, dočim nekultiviran biskup Strosmajer po nazorih makrobitike Hufenladove smatra se životinjom, neimajući razvijenoga duševnoga organa, koji bi ga bar pred svietom mekljim i nježnijim prikazao, te koji bi ga naučio kako se strasti imaju ravnati po razumu i obrazovanosti moralnoga života.

Takovom biskupu, koji neprestano sad ovu sad onu ulogu, sad u jezuitskom sad u biskupskom raznovrstne figure predstavlja, kojega rieči, ponašanje, govori i čini u vječitom protuslovju stoje, treba već i sa gledišta toga odgovoriti, da nikada nije bio ono, što bi eo svom visokom zvanju imao biti — stoga i živi u vječitoj borbi od pusto lovinah lažih i „izvanrednih“ idejalah, jer ga je milost božja ostavila. —

Neznamo, da li se „sinovi svjetla“ po Strosmajeru nazivlju oni muževi, koji su znanosti, umjetnosti, napredak, prosvietu, obrtnost, industriju, trgovinu i sva divna iznašašća uslied električke struje i parnih strojeva za blagostanje narodah proizveli ili

je njih nadahnuo onaj jezuitski „tinutus diaboli“ ili kakva izvanredna šila? ili sto je najglavnije — izvrstne svjetske učione. —

Sav kršćanski sviet poznaje najbolje, što se razumjeva pod vječnom svjetlošću, bez ikakove tlapnje Strosmajerove, koji se i ovimi riečmi služi samo iz farizejskih obzira, dočim u praktičnom njegovom životu vidimo, kako je od poroda došavši „kao slika i prilika božja“ do danas zaostao daleko za biskupima Magjarske, kojih imena: Samaše, Schlancha, Csaka, Zolkona i ostalih poznata su ne samo na literarnom, znanstvenom, umjetničkom i crkvenom polju, nego kojih je dobrotvornost neizcrpiva, bez da jih na neki nimbus uzdižu, kao što doživismo od „prvog sina domovine!“

Pa kao što je nespretno napadača djakovačkoga predbacivanje od neke „izvanredne oštrine“ i „izvanredne sile“, tako su mu i ostali poremećeni pojmovi skroz nespretno razbacani u „Glasniku“.

Ako su naši stari negda vjerovali u vraga, sotonu, vile, vještice, vukodlake i ostala jezuitska praznovjerja, za plašiti narode; zar da sinovi ovoga vieka u takove fantome vjeruju? i njim neku „izvanrednost“ prepisuju, koja se je morala sa exorcismi izgoniti na sramotu neprosviešćena svieta?

Tko bi pametan danas svoga sina poput Abrahama žrtvovao na zaklanje? Tko bi danas odobravao ono što su Fenićani i Kartažani svomu Molochu prikazivali? Tko bi danas starih Germana i Gala one zarobljeničke žrtve bogu ratovah prikazivane, odobravao? — Pa kao što se ovakovi ogavni dogadjaji nesmatraju predmetom, da se podučava sviet tako se ni Strosmajera „izvanredna sila i izvanredna oštrina“ sa pöljepšanjem jezuitizma, nemože drugčije smatrati nego upravo „praznovjernom obsjenom“ i zlorabom sv vjere.

Njeka njemačka poslovica veli: „kako stari pjevaju, tako mladji cvrkuću“, donekle istinita al i smješna na toliko, da dokle god se po primjeru Strosmajera njegovi poznati „uhode“ u gradu Zagrebu za njim povadjaju, da je slobodno gaziti zakone božje, o ljubavi iskrnjega, potle niti ovi mladji nepostaju nikada bolji nego li su stari bili, Pa ako se biskup praznovjerno, budalasto i poganski nabacuje na svoga iskrnjega, zar da ostali sviet ovakovu bezbožnu i fanatičku zalieplienost prigrli, i tim zabaci svaku čistu iskru razuma svoga!“

Zna li biskup, da čovjek bez pravoga obrazovanja, bez plemenitosti uma i srdca ostaje ili budalastom ovcom ili divljim veprom, pa kad on to sve znade, kako da on u savez spaja svestrano priznane umne proizvode pokojnika sa „vječitim svjetlom“, kao da pokojnik nije stoput bolji kršćanin bio, nego li je njegov najnezahvalniji biskup Strosmajer.

Ali kad se već sam biskup diči sa „svjetlom vječitim,“ to ga treba upitati, kako on u obziru skrbi prema dušam povjerenim i prema onim Nazarencem u jedinoj njegovoj biskupiji postupa na temelju riečih sv. Pavla: „Praedica verbum — in omni patientia et doctrina — vigila — in omnibus labora, opus fac Evangelistae.“ I. Tim IV. v. 2—5.

Zar Isus timi riečmi: propoviedaj rieč božju, nezabranjuje strogo, da biskup štogod neučini i neprogovori zaveden strašću i žestinom srdca riečmi: „Ex affectu privato, aut passione quidquam in sugestu aut agat aut dicat?!

Zar nezabranjuje isti koncil tridentinski svim a najpače biskupu riečmi: Cavendum, ne errores et scandala disseminet, sed purum Dei verbum annuntiet“? Sess. V. v. 2.; t. j. čuvaj se, da bludnje i smutnje — kao propovjednik — nesiješ, nego da čistu rieč božju navješćuješ.

Gdje je ona nauka sv. pisma zaostala, u kojoj se zapovjeda: da sluga božji — Strosmajer — nesmije kavge izazivati, nego mora krotak i ponizan biti prema sva-

komu, osim toga ustrpljiv i čedan? To pako sve zahtjeva ona nauka: de cura animarum, o kojoj se podučava sjeminarska mladež, ali ju biskup kao glava crkve na svoje ruglo neobdržaje.

Kako se slaže „vječna svjetlost“ sa životom biskupa Strosmajera prema dobro zabilježenoj moralnoj nauci od doista uzor-moralistah starije dobe, kad on s jedne strane služi se „vječnom svjetlošću“ u političke svrhe, a s druge kao stari rimski Augur, gledajuć na letenje svraka povrh Djakova, nevidi uslied tolikih „visija“ pravoga talenta u pokojnom Miškatoviću! Nu uprkos svega toga neka znade, da je pokojnik upotrebio svoj „talenat“ onako, kako to sam Krst spas naš u sv. pismu zahtjera te je svojim radom i perom zaslužio doista da je „sin svjetlosti“ bio i tim neumrlu uspomenu i pred crkvom i pred državom stekao, dočim biskup Strosmajer bio je mračnjakom već u istoj zibki, pa kao takav odnieti će kao „sin mračnjačtva“ svoju uspomenu u tamni grob.

Što se predbacivanja pisca dotiče glede „istine i pravde“ na ovom svietu, to bi stari jezuita morao znati, da se istina i pravda ovršuje izvan crkve i kod državnih ureda i to na temelju postojećih zakona, dočim pod Strosmajera upravom vrši se istina i pravda po njegovoj samovolji, po onom arogantnom: „Sic volo, sic jubeo“. Osim toga svagde u svakom družtvu nalazi se više istine i pravde nego li u palači biskupa Strosmajera, o kojem je blažene uspomene neki zagrebački kanonik za dobe izpražnjene stolice rekao, da Strosmajer samo pri oltaru istinu govori, kad izgovara rieči: Gospode! nisam vriedan ni dostojan, da unidješ pod krov tiela moga ili kad pri oltaru moli „Confiteor“ i u tom izpovjedanju govori: Moj grieh, moj grieh, moj preveliki grieh.

Što se tiče „pravde“ iztaknute po biskupu, da je pokojnik mogao njoj služiti, to nek bude uvjeren Strosmajer, da dok god kršćanski biskup neštuje ovaj temeljni zakon: Delige proximum tuum sicut te ipsum, t. j. ljubi brata iskrnjega svoga kao samoga sebe, dotle mjesta neima čapljuskanju njegovom ni glede „istine“ ni glede „pravde“. Jer „pravda i bratinska ljubav“ smatraju se kao dvie nerazdieljive nebeske kćerke, na kojih počiva današnje proročanstvo svieta. To se opaža, čim kraljevi i vladari razsvietljeni pravdom i spojeni s bratskom ljubavju ugovaraju čvrste sveze na temelju pravde; to se opaža i u družtvenom, obiteljskom i crkvenom krugu, kao i kod pojedinacah, izuzam biskupa Strosmajera, pri kom se nenalaze ona dva plemenita gosta: pravda i bratinska ljubav, jer jih nikada prijateljski pod svoj krov primio nije. — Izuzam laskavacah.

Pravda je majkom sviuh gradjanskih kriepostih, do kojih biskup Strosmajer nikada doći nemože, niti će jih prisvojiti, kao što su resile život pokojnoga Miškatovića; jer upravo pravda daje svim kriepostim njihov pravi biljeg, s toga se smatra najvećom neprijateljicom proti svim biskupa Strosmajera pogrdam i ogavnom napadanju, proizlazećem: ex superabundantia cordis t. j. iz zla srdca.

Pravda je ujedno izvorom „ćudorednih nauka“, pa kad biskup proti ćudorednim naucima gazi zakone božje, nepitajuć pravdu za savjet, tad se ona osvećuje nad samim piscem sa nabrušenim mačem, da samovolju tirana djakovačkoga proti iskrnjemu uslied njezine ravnopravnosti nad svimi ljudmi do temelja poruši.

Zna li taj stari vladika da u carstvu „pravde“, na koliko se ona smatra po crkvenom smislu „nebeskom kćerkom“, neima zla, nepostoji mržnje i nenavidnosti, te da u njezinom carstvu samo sirotčad, ucviljeni, ugnjeteni, nevoljnici i ostali bogalji nalaze sigurno utočišće, nikada pako neosjetljiva srdca biskup Strosmajer!

Pravda je pokojniku splela „vienac neumrlosti“ a rieči pohvale i štovanja našle su odjeka po cieloj zemlji kod poštenih kršćana i izobraženih ljudi, tim je njezina pravedna ruka okitila mu grob sa vječnim sjajem slave.

*

Bog bi dao, da Strosmajeru pravda postane učiteljicom prije njegove smrti i da mu njezina baklja razsvieti onaj potamnjeli um, da jednoč, uz pravdu krieposti upozna i pravu istinu.

Kad se diljem one tlapnje biskupa Strosmajera o „v e l e u m u“ promotre, gdje on o suglasju duhovnih sila, o čvrstoj i odlučnoj volji kao u kakvoj bezsvjestici piše, to je željna Hrvatska znati, kako je biskup taj „mixtum compositum u svom žrvnju samljeo i u klupko“ zajedno spojio, kad do današnjega dana niti je na njegov opisani „veleum“ djelovala vječita svjetlost, niti kakove sile duhovne a niti ikakova odlučna volja, jer do danas naša hrvatska zemlja nepozna baš nikakova literarnoga djela Josipa Strosmajera.

Tko je uzrokom, da je vječito svjetlo 42 godišnjeg biskupa ostavilo na cjedilu? Sam biskup, koji svoj „talenat“ nije upotrebio po primjeru drugih biskupa u izdavanje književnoga rada, nego ga upotrebio u političke agitacije i demonštracije, koje su mu i ono preostalog svietlog uma pod konac života pretvorile u guste tmine.

Mi smo u Hrvatskoj znatiželjni u kakav savez biskup spaja vječitu svjetlost sa n e p o m i č n i m i o d l i č n i m z n a č a j e m prema po njem iztaknutom „veleumju“, za kakvoga se nedvojbeno on sam uslied „fiksivnih ideja“ utvara, kad se javno znade, kakove je žalosne uloge počam od Jelačića bana do donašnjega Njegove preuzvišenosti grofa Khuen Hedervárija na sramotu svoga zvanja proigrao, a tim možebiti po njegovoj premudroj nauci o „veleumu“ dokazao svoj nepomičan i odličan značaj?! Moguće, da si biskup Strosmajer uslied vječitog svjetla utvara, da su njegova na političkom, crkvenom socijalnom polju markirana zla i nepromišljena djela nekim uzorom svieta, pa u toj fiksivnoj imaginaciji misli, kada iste zapovjedi božje prema iskrnjemu nogami gazi i kada blagosove širom po tudjih zemlja dieli, da i tada svoju nepomičnu i odličnu značajnost dokazuje!

Kršćanski biskup nazire u „veleumu“ d o s l j e d a n i n e u m o r a n r a d“, nedvojbeno zaveden na svoja vlastita djela, koja je tako sjajno, dosljedno i neumorno proizvadjao, da mu se nigdi na svietu nikakova traga o dosljednosti i kakovu neumornom radu nenalazi! Jedino što mu se rad i posao priznati mora pred javnošću naroda, a to su smutnje, rovarenja, tajna i javna agitiranja, podmukle demonštracije i zavladala korupcija medju istim klerom, koji mu i u Rimu, i u Bosni, i u Zagrebu kao tajni denuncijanti i branitelji služe! Dokaz tomu onaj kat. list zagrebački i ona gospoda doktori bogoslovja, koji su sa biskupom proti pokojnom Miškatoviću u jedan rog duhali, dok sve spletkarije neizidjoše na svietlo. po doista vrednom i poštenom mladom svećeniku g. M. S. Trbojeviću u „Nar. Nov.“ od 10. siečnja 1891. broj 7.

Mi smo željni znati u našoj domovini, u čem je „c i l j ž i v o t a“ Strosmajerovog izražen, kad živi znadu, da nikada ni u dobi najljepše mladosti za vrieme žestoke borbe hrvatskih sinova nigdje ni spomena o Strosmajeru neima, niti je u starosti ikakav državni cilj prema svojoj vlastitoj domovini imao, osim što i sada u predvečerje svoje smrti u neprestanoj vijavici samo smutnje na sramotu svoga zvanja proizvadja. Dokaz tomu „Glasnik“. —

Sve ono pako, što Strosmajer pišuć o „veleumu“ nastavlja opetovano o „mehkom srdcu“ pohlepnom za gnjusom, koje kad bi čujte Hrvati — zavesti htelo „veleum“, da ovaj imade toliko sile da srdce pod jaram skuči! Liep doista primjer i još ljepši pojam, što ga ima biskup o „veleumu“. Moguće što je najvjerojatnije, da biskup sebe smatra takove vrsti „veleumom“, koji je pohlepan za gnjusobom, proti čemu neima prigovora, jer se gnjusoba i bludnost njegova na drugom mjestu navadjaju. Nu recimo „p e r e m i n e n t i a m“ da je biskup „veleum“, to on nije u stanju svoje strastveno i opako srdce, koje je baštinio od svoga pokojnoga otca nikada pod nikakav jaram skučiti, a dok srdce u njegovom kužnom tielu prebiva, dotle on „per consekvencijam“ strastveno i sada neku pohlepu za gnjusobom proizvadja.

Jer si je biskup u ovoj alineji o „veleumu“ podpuno svjedočanstvo izdao, da nije gospodar svojih strasti i žestokoga srdca, tim se prima vlastito priznanje do ugodnoga znanja, da je prestao biti veleumom kod „Obzoraša“, jer crtajuć svoje duboke teoložke misli sa premudrim izrazima, to je pružio oružje, kojim je sam sebi smrtonosnu ranu zadao i sam sebe u ono otrovno srdce pogodio tako, da mu se sa knjigom mudrosti odgovara: Respondentur stulto juxta stultitiam suam, ne sibi sapiens videatur, t. j odgovori ludomu sa njegovom ludošću, da se nediči mudrim.

Pisac biskup nastavlja svoju premudrost ovako:

„I uman čovjek padne, ali nikada tako, da se više nikada podići nemože; uman čovjek ako i padne, brzo se razbistri, pak se opet podigne. Veleuman čovjek i u samomu radu neizgubi barem neke znakove stare svoje sile i veličine; samo slabići tako duboko padnu, da ujedno iz svega bića i života svoga izbrišu svaki znak ne samo višje milosti nego i svih darova naravi.“

Kako se opaža u ovoj navedenoj stavki, prešao je biskup sa „veleuma“ na „umna, čovjeka, a to će reći sa konja na magarca To su obične periode njegove!

Sto se tiče u obće pàda ljudih, to se nezna, da li imade po štatistiki biskupa Strosmajera ikoji čovjek na hrvatskom zemljistu, koji nebi po njegovom bolestnom umu duboko pao, ali naravno s iznimkom Strosmajera, koji se je u presvietlih jasla u Osieku nuz Dravu bez ikakova grieha porodio i do danas poradi poznate svetosti života bez ikakova zemaljskoga grieha nalazi u Djakovu! Ali ako se uzme po sv. pismu: Omnis homo mendax, to je na preveliku žalost ciele naše domovine Strosmajer po sv. evangjelju grdni griešnik i laža, a sam dobri Bog bez ikakve pogrieške, koji najbolje znade kamo stari ježovita nišani i komu je jedinomu poznato, da li je pokojnik kao čovjek pogriešio. No božje oko ujedno vidi i znade a živući su ljudi doživjeli, da pokojnik nikada nije moralno duboko pao tako, kao što je biskup sa svojim „sakrilegnim i notornim konkubinatom“ živeć negda sa poznatom sestrom „Mandicom“ i sa opisasanimi i neopisanimi bludnicami u domovini i izvan nje sgruvao se u najdublji jaz, iz kog se nikada dići i pred nikim oprati nemože.

Ako se uvaži poznata rečenica Terentiusa kartažanina: „Homo sum, humani nihil a me alienum puto“, tad se može pokojniku u grieh upisati, da je najvećma pogriešio, kad je svoje pero i umne duševne sile posvetio grobianu nezahvalnom Strosmajeru, i tim samo jedared u životu pao što je nevredna i neblagodarna kršćanskoga biskupa ljepšim, kriepostnijim i svetijim ga opisao, nego je ikada takvim bio; dočim je biskup gnjusno, bludno i izdajnički padao u tako duboke ponore, da je sreća po njega, što ga nije postigla sudba onakova, kao mnoge po inostranim zemljama njegove crkvene kolege.

Takav neokajani belovarski griešnik, koji se usudio pred Njegovim Veličanstvom lagati: „Mein Gewissen ist rein“, taj veleizdajnik svoje cjelokupne Monarkije, usudjuje se neznamo doista kakovom svieśću i poštenjem napadati pokojnika i njemu zanijekati milost božju i sve talente od naravi i od Boga podieljene, bez da mu ih je itko za života oduzeti mogao. Tim upravo dokazuje stari ježovita, da mu je vjera i sviest i poštenje i značaj samo na jeziku, al u životu toga lje neposjeduje.

Taj bi okorjeli licumjer djakovački morao znati, da je pokojnika doista milost božja pratila na ovom svietu, jer kad se je oslobodio svoga bivšega samosilnika, sebičnjaka i slavohlepnika, ugrijalo ga je sunca milosti božje na protivnoj strani, gdje si je svoju existenciju života osiegureo. Na slavu pokojnika budi rečeno ono, što je o Pliniusu Caeciliusu zabilježeno: Nam nulla fere virtus fuit, qua non explendes-

ceret, adeoque bonus vir erat, ut nunquam melior extiterit,; a naruglo Strosmajeru, koji se neponaša onako, kao što dolikuje njegovom uzvišenom zvanju. Eph. IV.

Zar isti taj sv. Pavao Apoštol, pišuć Efežanom nije izrekao za sve ljude nauku: „Da je Bog otcem sviuh, koji je nad svimi i u svih nas", dakle i u pokojnom Miškatoviću?

Zar nepiše isti veliki Apoštol narodah na iste Efežane, veleć: „Da se svakomu od nas podieluje milost po mjeri dara Isusova"?

Zar biskup nezna, da svi prijatelji i privrženici pokojnika predobro poznavaju nauku Krsta, po kojoj su uvjereni da pokojnik nije izgubio milosti božje; jer se veli Pavlom: da ljudi zrieli nisu više mala djeca, koju zanosi svaki vjetar nauke u laži čovječanskoj, da bi se poput sv. Pavla Apoštola „putem prevare" t. j. putem farizeizma za najvećim licumjercem povadjali i njemu o uskraćenju milosti božje vjerovali?

Nemora li rumen stid u lice Strosmajerovo udariti, da mu se za nauku predstav sv. Pavao Apoštol, koji zabranjuje ne samo Efežanom, nego po ustiu Krsta spasa istomu biskupu, veleć: „Da mu neizilazi nikakova rieč iz ustiu njegovih, nego smo ono, što je za napredak prave vjere, koja uči, da ako itko, to bi se biskup morao blagim, milostivim i onakovim izkazati, kao što je Bog oprostio svima."

Neuvidja li se iz ciele alineje, da je upravo proti nauci Krsta iz ogorčenosti, gnjeva, srdčbe i pakosti srdca proizišao članak u „Glasniku", dokazujuć da je tobož u pokojniku ugasla ista milost božja! Nekaže li sv. Pavao: „da se time ožalošćuje isti sv. Duh?!

Pitamo otvoreno biskupa: po čem su izbrisani svi darovi naravi pokojnika, kako to on predbacuje?

Nezna se doduše, kako preučeni biskup kršćanski uzima „darove naravi" napram onim darovom, koji se nalaze u sv. pismu, naročito u djelih apoštolskih pod imenom „darovi sv. Duha".

Ako uzima prvo, da su izbrisani „darovi naravi" pokojnika, to neka znade licumjerac, da ono što čovjek u životu nauči da mu jedina smrt uništi, tom razlikom: da ako je izobražen bio. to mu nikada dar naravi neumire: ako je kao mračnjak živio i u praznovjerju se valjao, to prelazi s ovoga svieta kao i druga životinja.

Ako je mislio na „darove sv. Duha", to on kao biskup neka znade, da kao što su pokojnika roditelji pošteni bili i krštenje primili, da je tako i pokojnik na temelju riečih sv. Petra apoštola sv. krštenje primio na odpuštenje grieha i time primio darove sv. Duha. Ali ako si biskup već uslied spomenutog njegovog od nečistih ruku „rukopoloženja" utvara, da je on pokojniku podielio darove sv. Duha riečmi: „Accipe spiritum sanctum" t. j. primi Duha svetoga, to neka bude uvjeren, da kad bi danas pokojnik ustao od mrtvih, jamačno bi podučio biskupa što one ceremonijalne rieči znamenuju i da li je on jednak Krstu — Bogu?!

Kad bi biskup ovim laganim načinom kadar bio podieliti darove sv. Duha, kao što je negda Spas naš i Bog naš činio, tad bi Strosmajer mogao čoravim vid, gluhim sluh, hromim hod, kužnim zdravlje povratiti, tad bi mogao ista brda sa jednoga na drugi kraj prenašati i istome suncu zapovjedati da stane poput proroka Jozije riečmi: „Sta sol contra Gabaon et ne moveare" t. j. stani sunce od Gabaona i nemiči se, te i ostala tvoriti djela, koja se nalaze u sv. pismu, tako bi „prvi sin domovine" postao najvećim čudotvorcem ovoga vieka, te bi mogao nova čudesa tvoriti ponajprije kod svojih političkih jednomišljenikah i denuncijantah u Zagrebu, poznatih iz kat. lista, pa onda redom po svojoj biskupiji tamo do sekte Nazarenah i diljem do skrajnjeg pola prostrane Kinezke.

Da li je pokojni izgubio darove sv. Duha ili darove naravi, to prosudjivati nije pozvan biskup, da nakon posmrtne slave sastavlja svoje blasfemne nekrologe.

Ako je pokojnik ostavio vrtoglavog biskupa, to je učinio iz osvjedočenja, tim još nije ostavio crkvu niti se odmetnuo od kršćanske vjere; čim to stoji, to nije mogao niti milosti božje izgubiti, niti naravskih darova, s kojimi se je poslužio od svoje mladosti do zadnjega časa života, dočim neznamo još u Hrvatskoj, kakova „milost božja" vlada sa Strosmajerom, koj si Boga stvara onakova, kakav je on sam, jer po naravi stvari sudeć kako biskup bogogrdno piše proti pokojniku i njegovim prijateljem, mora se sa Göthe-om priznati istinom: „Wie Einer ist, so ist sein Gott — Darum ward Gott so oft zum Spott.

Kad se taj moderni Katilina iz Djakova nuz sve opisane po Ciceronu vlastitosti, staroga Katiline, osim što je stari Katilina bio plemenita a biskup Strosmajer prostoga roda stojećeg na zlu glasu, proti pokojniku uzdiže, da mu i nevinu „milost božju," poradi koje poviest počam od Pelagije do Jansena ilustrira sramotu izpraznih dišputacija, nakon smrti zanijeće i time dolazi u istoj alineji na zaključak „Apostate", — to neka pamti biskup, da je već Cicero za dobe svoje zabilježio: „kako se takav farizejski pietizam sam na istoj crkvi osvećuje."

Gdje se ovakav po čovječanstvo najopasniji otrov „pietizma" ugnjezdi sa ohološću, slavičnošću i licumjerjem crkvenoga poglavara, tu neklija čista pšenica božja, nego „gjubre, gnoj i svrab" kako je to zabilježeno u nekoj knjizi: „In der Vorrede zu seinen kritischen Gängen. Tybingen 1844. — Tim nije čudo, da je i biskup radi njemu nepočudnih političkih odnošaja i postojećega danas državnoga sistema postao „svrabljiv", a njegove misli sakupljene sa moralnoga djubreta postale otrovnim „gnojem".

Prosudjuje li biskup „milost božju" na vagi kao što Grk mjeri robu, da je nju pokojnik izgubio, što se nije mogao po obstojećem gradjanskoj zakonu oženiti, kako je to dopušteno u susjednoj Ugarskoj, pa da je tim proigrao i naravne darove; to budi opetovano na spasonosnu utjehu biskupa odvraćeno, da je pokojnik sa poštenijom gospodjom nego li je ikade sav rod biskupov bio, svoj gradjanski život kao kr. činovnik upravo uzorno proveo, neplašeć se i nesakrivajuć se pred svietom, kao što je činio Strosmajer u svom konkubinatu i premnoga njegova u biskupiji braća.

Ova nevina nakon smrti pokojnika ostavljena poštena obitelj smatra se uzrokom od onih prostih rieči, kakove nebi ni najprostiji „hausknecht" izgovorio a biskup ih je napisao, da nakon smrti pokojnika ugasi žedju sa krvju nevine obitelji. kao onaj stari Katilina, koji je ljudsku krv s vinom pomješanu u posudi nosio, kako to zabilježeno stoji po Ciceronu: „Humani corporis sanguinem vino permixtum in pateris circumtulisse!"

Pisac članka u „Glasniku" nastavlja dalje:

„Evo tomu primjera: Lamennais je bio izvanredan veleum i svojimi se djeli po svem svietu proslavio. Žalibože taj je izvanredni muž pao, pa tako duboko, da se je nekim načinom u sotonu iliti angjela tmine i propasti pretvorio; ali polag svega toga nitko mu ni u padu i propasti njegovoj neki trag sile i izvanredne veličine odreći nemože. Njegovo djelo: „Parole d' un croyant" već je podobro okuženo, ali mu nitko ni u tom djelu veleuma i izvanredne sile poreći nemože: Ovo samo za to navedosmo, ne da Lamennaisa sa Miškatovićem prispodobimo, jer ni hiljade Miškatovića nebi Lamennaisu ni do koljena doprlo, nego za to navedosmo, da dokažemo, da veleum i u svome padu i u svojoj propasti još uviek njeke barem znakove izvanredne sile i veličine uzdržati običaje. Ništa toga u padu i propasti Miškatovićevoj neima."

Na ovaj biskupov primjer o Lamennaisu, neka bude sa: „similia similibus" odgovoreno:

Premda pobližje biskup nerazjasnjuje svoga francezkoga ljubimca Lamennaisa, al na koliko je znamenitim bogoslovom bio, može se biskup ponositi pred svojim klerom,

da je isti ne samo „anatomom“ proklet bio po rimskoj stolici, nego da je i „revolucionarne spise“ sastavljao! Pa kad kršćarski biskup takova čovjeka za uzor svomu kleru i kršćanskom svietu u Hrvatskoj stavlja, to mu čestitamo, što se sa spisi — bože sačuvaj ne „slobodnih zidara“ — nego sa najvećim odpadnikom crkve zanima, koji je sa histo: ičko-filosofičkoga gledišta sve ono obarao, što većinom crkva kršćanska vjeruje i izpovjeda!

Takova čovjeka smatra biskup „izvanrednim veleumom“, kao da nije daleko prije Lamennaisa bilo znamenitijih muževa, profesorah i učenjakah, koji su isto tako proti crkvi i njezinoj nauci pisali, a Lamennais je na pripravljenom gradivu tudje ideje razvijao; ali da kršćanski biskup takova spasitelja, koji je po crkvi „anatemom“ udaren, nazivlje „izvanrednim mužem“ i tim znatiželjnost kod mladjega nepokverenoga klera probudi, to zaudara veoma gadnim duhom, ali se biskupu dopada — višji pako kler neka prosudjuje. — Da sv. otac papa Leo XIII. čita onaj članak u „Glasniku“ o Lamennaisu, to bi morao Strosmajera pozvati „heretikom i odmetnikom crkve.“

Ako se uzme, da je Lamennais u svom „L' Aveniz“ stavio zahtjev, da se crkva od države odciepi i sloboda sviuh sljedbenika prizna, to se takova nauka kršćanskomu biskupu teoretički nedvojbeno dopada, al bi ujedno morao znati, da je uslied načelah iztaknutih u toj kojizi proti crkvi, tadanji papa Gregur XVI. proti takovim idejam udario svoj „anatem“. Tko se pako s izopčenimi i prokletimi po papi spisi zanima, kao što se prosudjuje iz onog citiranog u „Glasniku“: „Paroles d'un croyant“, kao što biskup perom priznaje, takav je „eo ipso“ po kanoničkom pravu i ustanovam crkvenimi postao odpadnikom. —

Ako je istina, što nam biskup doduše nenavodi, da je onaj „Paroles d'un croyant“ u 100. odtisakah svjetlo ugledao i u sve inostrane jezike preveden bio, te da je u tom djelu, što nam opet Strosmajer nepripovjeda, upravo živimi bojami orisao i rešetao dogmata i politiku, crkvu i državu, vjeru i život, a tim postao privrženikom radikalisma, tim još nestoji navod biskupov istinitim da je „duboko pao“. Jer za prosuditi ovakova i ovim slična djela, na koliko biskup uzdiže perom Lamennaisa, sposoban je samo „sin svjetla“ sin prosvjete i napredka čovječanstva, nikada pako stari pietista i natražnjak djakovačke biskupije.

I na ovo djelo posliedio je drugi „anatem“ iz Rima, a to je dokazom. da što vrhovni glavar crkve u sboru svoga kolegija pronadje „odmetničtvom“, to danas nakon sto godina odkako se rodio Lamennais g 1782. smatra biskup Strosmajer „veleumjem“ „izvanrednom silom“ i valjada i blagoslovom božjim, preporućujuć ga mladjemu i neizkusnomu kleru za uzor života! Liep doista primjer, dostojan Strosmajerova imena!

Poznato je iz poviesti, do se malen broj nalazi muževah, koji nebi proti „anatemu“ odgovorili, pa tako se dogodilo i Lamennaisu u djelu „Affaires de Roma“, sbaciv nepodnosljivi jaram i okove, prelomio je svaki savez sa Rimom poradi strastvenosti ljudih onoga vieka — što se obično u životu dogadja, gdje se ljubav, istina i pravda nevrše. postavši najžešćim braniteljem naroda, radi česa ga tadanji kler proglasio odmetnikom a narod „pravim apoštolom“.

U ostalom Lamennais je širio prevratna revolucionarna načela, šireć oganj po zemlji uslied onoga: Bellium omnium contra omnes, a osim toga jer kao racionalista nije držao do autoriteta vlastih, „što se osobito dopada Strosmajeru“ to ga je za osobiti primjer ali na svoje ruglo predstavio!

Kad se djakovački biskup upire na kanoničko pravo proti pokojnom Miškatoviću, da ćak iz Rituala premudri njegovi bogoslovi, poznati iz „Kat. lista“ za dobe smrti Miškatovića dokazuju ustanove crkve, to je potrebno i proti Strosmajeru citirati kanoničko pravo, po kom je zabranjeno isto obćenje s izopčenimi po onom: „Os, orare, vale, communio, mensa negatur“, a koliko većma zabranjeno je čitanje njiho-

vih djela. — Ali biskupu se Strosmajeru sve dopada što njemu godi i strastvenomu srdcu ugadja, pa neka mu i ovakova zabava služi za duševnu hranu i spasenje njegova razvratnoga života. —

Ovo je navedeno, ne da Lamennaisa pispodobimo sa Strosmajerom, jer ni hiljade Strosmajera nisu vredni poradi osvjedočenja, znanja, borbe i izdanih djela Lamennaisu ni kajase od obuče odriešiti, nego ovo navedosmo, da ostali sviet uvidi, kako biskup i u ovako krivovjerne nauke upadne, bez da se je kadar podignuti kao poznati patuljak na književnom i političkom polju.

Da li je pokojni Miškatović upao u kakovu propast, kakovu si fantasta Strosmajer poput starih selskih baka utvara, akoprem ni sam nevjeruje, do sada bar biskup dokazao nije, a hrvatski bi narod želio, da mu posebnom brošurom označi i opiše kako izgledje „propast" gdje će se mrtve duše okretati na ognju kao raci na žeravici, da se bar živi njegovi privrženici mogu prije smrti „prvog sina domovine" od vječnih muka osloboditi. — O premudra i preluda jezuitska nauko, kako si gladka kao jegulja morska a sladka kao onaj napitak, koji je Krstu pružen na drvetu križa!

Ovim sličnu nauku iztiče biskup proti svomu „izvanrednom mužu" Lamennaisu o kom veli, da se je u „sotonu" pretvorio! Tko da živ ovakav nesmisao biskupa Strosmajera, koji priznaje Lamennaisa za „izvanredna muža" al ga udilj u istoj stavci nazivlje „sotonom", neproglasi zaludjelim! Kako može „izvanredan muž" postati sotonom? Tim se najdublja glupost Strosmajerova sama po sebi razpoznaje!

Može li tkogod bezobraznije pisati nego što Strosmajer sam o sebi svjedoči proti Lamennaisu, kog on priznaje „izvanrednim veleumom" i „izvanrednim mužem", al ujedno priznaje ga „sotonom" ili angjelom tmine, kao da „izvanredan muž" može postati mračnjakom i lišen biti stečenoga znanja radi toga, što neće da vjeruje onako, kako drugi zapovjedaju. Beata sancta simplicitas!

Tako piše djakovački biskup, o kom je „Obzor" od 5. rujna 1890 iz lista „L Europe" donieo članak nazivajuć Strosmajera: „Velikim Francezom!" — Što sve neće iz toga biskupa postati!

Ako kršćanski biskup priznaje, da je djelo „Paroles d'um croyant" podobro okuženo, to je valjada i on postao okuženim, čim je takovo djelo čitao. po tom bi ga morala crkva sa poznatim iz rituala exorcismom očistiti, da diljem neokuži svoje prečiste mladice u trsju gospodnjem. —

Iz tog se uvidja prije svega, da što Strosmajer o Lamennaisa djelu priznaje po dobro okuženim, da on takovo djelo smatra nekim „moralnim mirisom"; odtud sliedi: da što je rimske crkve poglavar sv. otac papa Gregur XVI. proglasio „prokletim' i zabranjenim djelom, to Strosmajer navadja za primjer nasledovanja svomu mladjemu kleru; da što sveobća crkva zabacuje i proklinje, to Strosmajer navadjajuć primjer blagoslivlje; da što pred istom crkvom bijaše priznato kao razvratna načela, to je za Strosmajera postala „regula vitae et morum" jednom riečju, što je sveobća crkva zabacila kao krivovjernu nauku, to Strosmajer smatra u Lamennaisa djelih svojim pravovjerjem, kulturom i osvjedočenjem.

Kad kršćanski biskup Lamennaisa kao prokletoga skup sa njegovimi djeli i izključenoga po sveobćoj crkvi za primjer navadja, te izrično veli: „da hiljadu Miškatovića nebi Lamennaisu prokletomu po sv. otcu papi Grguru XVI. ni do koljena doprlo, pa u tom vlastitom svom priznanju neopaža, da je u zasliepljenosti uma sašao sa pravoga puta i da je sam sebe pred crkvom osramotio, to neka još jedanput promisli, što je zanešen i osliepljen napisao. — Jer kad se javno znade da pokojni Miškatović niti je izobčen bio, niti je išta proti crkvi napisao, poradi česa bi odmetničtva žig zaslužio. to već prispodoba jednoga Miškatovića prema navedenomu Lamennaisu služi na slavu

neumrloga duha Miškatoviću a na vječito ruglo i sramotu Strosmajeru, koj je upravo tom prispodobom pokojnika nehotice uzvisio, a sebe kao biskupa osramotio.

Medjutim „factum infectum fieri nequit". Kad je već Strosmajer izrekao da hiljadu Miškatovića nebi Lamennaisu ni do koljena doprlo, to neznamo koliko bi hiljada Strosmajera trebovalo i koliko stotina godina, da bi mogli do koljena pokojnomu Miškatoviću doseći, kad se javno znade, da je pokojnik zaslužvajuć kruh „per laborem ad honorem" na hiljale hiljadah novinarskih umno sastavljenih članaka napisao i u javnosti pred istim zakonodavnim tielom svoje znanje, sposobnost i vještinu dokazao, dočim biskup Strosmajer niti je išta pametna kroz pol vieka napisao, niti ikakova pravoga znanja sposobnosti i vještine zasvjedočio, niti se je onakovim znanjem, kakovo se u sv. pismu za biskupa propisuje, na državnom, moralnom i političkom poljn odlikovao.

U ostalom kad je „Obzor" iz francezkoga lista oglasio Hrvatskoj, da je Strosmajer postao „Velikim Francezom", pa kad je ovaj veliki Francez uslied svoje preduboke kritičke sposobnosti i onoga delikatnoga substrata hermenevtičkoga iz „izvanrednoga veleuma" Lamennaisov-a po svojoj premudrosti stvorio „sotonu", to bi trebalo javiti listu „L. Europe" u kom je biskup Strosmajer prozvan „Velikim Francezom", da čim prije franceskoj akademiji znanosti dojde do znanja, nebi li i u Franceskoj poradi svoje strašne učenosti postao prvim akademikom francezkoga učenoga družtva!

Što se na predbacivanje biskupa proti pokojniku odnosi, da li je pokojnik po nezrielom nazoru biskupa Strosmajera neki znak izvanredne sile i veličine zadržao, to je pokojnik svojim javnim radom pred izobraženim svietom dokazao a to i njegova djela svjedoče; ali što se vladike djakovačkoga tiče, koji i onda kada se smatra mudrim pokazuje se po Pavlu Apoštolu pred svietom ludim, mora se priznati, da on uslied svoje duševne slabosti i visoke starosti neprestano jadaunomi tako, da baš nikakova znaka od duševna i naravna dara nepokazuje. Facta loquntur.

Na koliko je biskup nesretnu prispodobu Lamennaisa upotrebio, na toliko je sa slobodoumnog gledišta sebe samoga prikazao braniteljem mračnjačtva, dopuštajuć da se „izvanredni veleum" pretvara u „sotonu" ili za poliepšanje farizeizma u angjela tmine, pa na koliko nikakav angjeo tmine nemože imati po nauci crkve nikakove milosti božje, to budi i nami dozvoljeno samo neke primjere navesti i upitati biskupa Strosmajera da li su njegova srodna braća stari Isusovci, kad su učili i pisali pogibeljne stvari, imali milost božju?

Evo primjera: Johann Marijana rodom Španjolac reda sv. Isusovaca smatran „veleumom" svoga reda, izdao je knjigu: „De Rege et de Regis institutione", u kojoj on zaključke stvara, da su kraljevi poradi narodah i da naroda sila samo od volje sviuh zavisi. Taj isti jezuita nazivlje Jakoba Clementa ubojicu kraljevog: neumrlim uresom Franceske, veleć: Galliae decus aeternum, te neima gotovo knjige, koja bi žešće na pobunu, odpor i razvraćenost smierala i koja bi po mnienju znamenitoga muža Beyle-a isti život kraljevah u pogibelj od zasjednih razbojnika izpostavljala, kao što je knjiga pomenutog jezuite. Ali mi ovo nenavadjamo, da bi Strosmajera prispodobili sa Johanna Marijanom „veleumom", jer ni hiljade Strosmajera nebi radi učenosti Johannu Marijanu ni do koljena doprli, nego iztičemo radi toga, da kad bi Strosmajer slučajno u onoj dobi živio u Francezkoj, to bi on nedvojbeno „svoj blagoslov" podielio. —

Nebi li nam biskup Strosmajer znao kazati: da li mu je vrhovna crkvena oblast zanijekala „darove naravi i milost božju?" kao što on sramno i pogrdno prama pokojnom Miškatoviću navadja?!

Evo drugog primjera: A. Hajus školski jezuita, koji je kao profesor govorničtva podučavao: „da onaj, koji poglavara zemlje umori, pravac u raj nebeski ulazi bez ikakove pokore i purgatorija; koji je tumačeć nauke

Demostena podučavao mladež, riečmi: „Dass Derjenige, welcher ihn (kralja!) tödten könnte, geraden Weges in das Paradies gehen würde, ohne erst durch das Fegfeuer gehen zu müssen, wenn er über der Vollziehung eines so heiligen Unternehmens sterben sollte! Brizard pag. 397.

Taj je govor slušao J. Chatel ubojica Heinrikov iz ustiuh Hajus-a, prognata iz zemlje al u fanatismu preminuvšeg u današnjem Pragu.

Ali mi nenavodimo da patera Hajusa sa Strosmajerom prispodobimo, jer ni hiljade Strosmajera nebi Hajusu radi učenosti govorničtva Kvintilijavove škole ni do koljena doprlo, nego da dokažemo neku sličnost glede načelah na koliko je Strosmajer sa „svjetovnom misijom“ želio od Boga podielivajuć svoj blagoslov Rusiji, propast svoje monarkije! —

Ovi su primjeri navedeni iz poznatoga francezkoga spisatelja Brizarda, koji je u suglasju sa vjerodostojnimi spisatelji opisao onu užasnu „Bartolovu noć“ i ono silno proliće francezke krvi, koja je tekla ne krivnjom franceskih jezuita, nego krivnjom inostranih i poznatoga jezuitskog iz Italije osoblja —

Da li onakove nauke odgovaraju onom: Auspice Christo, t. j. pod Krstom vodjom našim; to neka pozvani faktori prosudjuju, kao i onu okolnost, što si je Strosmajer izabrao Lamennaisa razvratuih načela čovjeka, da pred nevinim mladjim klerom, svojim otrovnim duhom okuži i nevina srdca sve pod jezuitskom devizom: Auspice Christo!

U ostalom imao il neimao Lamennais milosti božje u životu, polučio ili nepolučio vječnog spasa, bio on veleumom ili vragom, o tom neka se i nadalje pobožni arcijezuita u Djakovu zanima i neka nadalje račun o njegovom spasu vodi, tim će moguće spasiti dušu jednoga Franceza, kad već nije kadar bio za pol vieka u svojoj Hrvatskoj baš nikoga spasiti. —

Ali kad se kršćanski biskup nije usudio pokojnika za života napadati, a nakon smrti napada gu najogavnijim oružjem, da mu iste odnešene u grob naravi znake ne samo prekrije, nego ga ujedno žrtvom klevete o nekakvom padu i propasti poruži, tad nek znade osvetljivac kao raztrubljeni „prvi sin domovine“ da se do danas još nije rodio na hrvatskoj zemlji čovjek, koji bi platonički ljubio svoj narod, da ujedno sviestno iste dužnosti naprama iskrnjemu neizpunjava. —

Pisac biskup Strosmajer piše diljem ovo:

„Njegova se mehka duša brzo pretvorila u taku tromost i razpuzlost, da se do nikakove višje odluke, a da o žrtvi negovorimo, kadra nije bila podići; njegovo se pohlepno srdce brzo svakoga užića i svakoga višjega poleta odreklo tako, da je u pukoj putenosti posve propalo; a u što se je sav cilj života njegovoga razvrgao, svemu je svietu znano, bez da bi itko u svemu tomu na ikakvu izvanrednu silu uma njegova opazio.“

Prije svega biskup kršćanski ponavlja o nekakvoj „mehkoj duši“, a to je znak, da po njegovoj premudrosti postoji čitava farizejska škala od svakojakih duša, bez da je spasitelju svieta, istoj crkvi i psyholožkoj znanosti išta poznato o „mehkoj duši“. Al što Isusu Krstu, cieloj crkvi i anatomičkoj znanosti nije pošlo za rukom, to je pronašao premudri „prvi sin domovine“. Mili bože! visokog li učenjaka! —

Kad bi biskup znao, što se razumjeva pod čovječanskim dostojanstvom i kad bi čistim darom razuma obdaren bio, da se danas samo znanošću i znanstvenim izpitivanjem pojedinih grana postizavaju uspješni resultati, koji istu liepotu naravi nadkriljuju, to nebi iz svoje pustinjačke djakovačke špilje poput kakova dešperatnog pustinjaka niti mislio a kamo li pisao o nekakvoj „mehkoj duši“. Moguće, da biskup u svom tielu nosi kakovu mehku dušu, a moguće da je i „rutave duše“.

*

Jer kao takav sa mehkom dušom nenosi na sebi „sliku i priliku božju“ poput drugih zdravoga razuma kršćana, nastojećih se približiti k Bogu u savršenosti razuma, tim on kao pravi angjeo tmine izbacuje svoju škrupuloznu samosviest, kojom dokazuje, da o dostojanstvu čovječanstva veoma tamne i poremećene pojmove imade; jer kad bi imao čist pojam o čovječanstvu svieta ili recimo o čovječnosti koja se polučuje pravim odgojem, to bi se djakovački pustinjak osvjedočio, da u čovjeku postoje tri vlastitosti, koje svako bezumje Strosmajerovo do temelja ruše, a te su: razum, slobodna volja i samosviest.

„Razum“ čovjeku kao nepogriešiv sudac govori: ovo je biskupe dobro, a ono je zlo; ovo je istinito po nauci crkve da je čovjek sastojina „ex corpore et anima“ t. j. iz tiela i duše, a ono je po nauci Strosmajera iz „mehke duše“ lažno po nauci Krsta i po mnienju i tumačenju otaca obiuh crkava.

Čovjek ima „slobodnu volju“ kojom se odluči ili neodluči za pravedno ili nepravedno, za dobro ili zlo, pametno ili ludo; no da li je biskupova slobodna volja prigrlila „mehku dušu“ sa pametne ili zaludjele strane pred javnost izbaciti onako gnjilu i trulu moralnu nauku o pokojnikovoj duši, odgovoreno je sa sv. pismom: Beati coeci corde, t j. blaženi čoravoga i zasliepljenoga srdca, jer njihovo je carstvo ondje, gdje milijuni natražnjaka mirno počivaju, ali su odnieli sa sobom Krstovu izreku: Dealbata sepulchra — na drugi sviet.

Čovjek nosi u sebi „samosviest“ koja svakog čovjeka goni, da svoju slobodu ne drugčije nego u granica razuma rabi, ali kad predje granice razuma biskup kršćanski i proruje pokojnikov grob, tad mu se odgovara po samosviesti sa pravnikom staroga Rima: „Rusticis rustice respondendum“ t. j. prostaku treba prostački odgovoriti, da se mudrim nepodiči.

U sviesti dakle posjeduje svaki čovjek stanoviti pravac od svog ćudorednog života i u tom nalazi čovjek nagradu ili kazan po onom, što je negda zabilježio plemeniti Aeneus Seneka, nepoznavajući kao nenadkriljen moralista nikakove „mehke duše“, veleć: „Ako su poštena djela, koja činiš, to sav sviet znade; ako li su nepoštena, što ti moj Lukulé koristi, ma da ih nitko nepozna do jedinoga tebe“ uzkliknuv riečmi veoma nuždnimi za biskupa Strosmajera ravnanje: O te miserum, si contemnis hunc testem. (Epist. 43. ad Luc.)

Pa kao što svaki uman i samosvjestan čovjek priznaje, da „samosviest“ dobiva hranu od točnoga znanja i istinite znanosti, nikada pako od tamnih i zasukanih nauka i babskoga praznovjerja, komu je kršćanski biskup izvržen, tad se lagano razabire, da u pomanjkanju pravoga znanstvenoga hraniva i uslied truloga morala došao je na čavrljanje o „mehkoj duši“, koja kad bi obstojala, to bi morala samo u njegovom starom i iznemoglom tielu, uslied njegova izraza „razpuzlosti“ ponešto i u moždjanih počivati. —

Moguće, da biskup misli na prvoga čovjeka Adama stvorena od zemlje, pa da uslied „fiksivnih ideja“ na temelju dubokoga znanja bogoslovnih i moralnih nauka scieni, da se ona zemlja još do danas nije ni na njegovom tielu posušila, jer je on u mladosti biskupovanja čvrsto držao, da ga je Bog stvorio onako kao Adama iz ilovače i da nedolazi od svojih roditelja, pa tim moguće da i vjeruje da se u njem „mehka duša“ od Adamova blata nalazi.

Na prigovor biskupa, da je pokojnika „mehka duša“ pretvorila se u „tromost i razpuzlost“ i da se do nikakve višje odluke nediže, nepotrebuje pokojnik nikakove obrane, jer je on svojim darom duha na toliko uzvišen bio nad Strosmajerom, kao što žarko sunce nad našom zemljom. Ali kad se biskup i ovakovim nemoralnim blatom nabacuje, a njegova se „lienost, tromost i razpuzlost uma“ u zrcalu prikazuje tako, da doista kroz pol vieka nije se podigo ni do prvog stepena običnoga čovjeka, po tom konštatiranim biva, da stari biskup baš nikakova pojma glede funkcioniranja

moždjanah neposjeduje, nego se previsokim ignorantom uzvišene psyholožke znanosti smatra. —

O duši samo ludjak može pisati da je troma i razpuzla, al može se od moždjanah Strosmajera reći, da su tromo razvijeni i da su tromo organizirani, a takovim manjka pravilno razsudjenje od zdravih misli, ma ga svi najglasovitiji psyhiatri branili. — Svaki bo razvitak zdravih misli počiva na čvrstoj poluzi znanosti, do koje nikakav mračnjak nedolazi; jer i ono što je tavno, mora kazati da je sjajno; što je lažno, mora kazati da je istinito; što je nepojmljivo, mora priznati za pojmljivo; što je bedasto, mora priznati za premudro; a što je najžalostnije da mora svoj razum, svoj od Boga podieljeni „talenat" u mračnjačke svrhe upotrebiti.

Tim je odkrivena pomutnja zapletenih pojmova biskupa Strosmajera, koji uslied razpaljene strasti srdca i razklimanih moždjana nezna ni sam što misli i što na papiru piše.

Kad bi istina bilo kao što biskup naklapa; da „mehka duša" pretvorena u tromost nemože nikakova poleta imati niti se požrtvovati, to i ovaj bezumni zaključak neproteže se nikako na pokojnika, jer je u javnosti poznato, da je pokojnik svojim od mladosti perom i umom tako se visoko na polju potrebnoga za izobražena čovjeka znanja uzvisio, da neznamo koliko bi stotina godina morao biskup na velocipedu juriti dok bi ga dostigo. Tim je pokojnik na vječitu slavu svoga neumrloga duha zasvjedočio, i pred javnošću sa doista trudnom i napornom požrtvovnošću dokazao do kakove se visine slabi čovjek podići može, dočim Strosmajer po svoj prilici uslied svoje „crne rutave duše", neimajuć od znanstvenoga perja potrebnih krila, niti je ikada u vis za znanošću poletio, niti može poletiti, a najmanje da može o njegovu požrtvovanju ikakova govora biti u današnjoj Hrvatskoj. —

Naproti onom predbacivanju proti pokojniku, da mu je srdce odreklo se svakoga čistoga užića, mora se biskupu odgovoriti s onom njemačkom: Wie der Schelm ist so denkt er auch von Andern", ali tim svojim prečistim moralom dokazuje, kako je duboko u glib putenih i nečistih misli zaronio, valjajuć se u kalu poput onih u Genezaretskom moru za dobe Krsta utopljenih životinja, nemisleć ni malo na neke estetičke propise, niti na svoje biskupsko zvanje a najmanje na pristojnost i okolnosti, u kojih je on na sramotu svoju črčkario.

Stari su negda rekli, da obično čovjek o onom piše o čem najviše misli i što mu se najvećma dopada, pa zato ako i nije estetična to je ipak istinita rečenica ostala i za Strosmajera: Sus de glandibus t. j. svinče misli samo o žiru, kao što guska o kukuruzi, a biskup Strosmajer o samom „čistom užiću" ovoga na zemlji za njeg nebeskoga carstva! Da li je mislio za dobe mladosti pokojnika o čistom užiću ili se je odrekao čistoga užića kad mu je sestra „Mandica" uzorom života bila, o tom bi morao najprije sam promišljati prije, nego mu drugi ljudi za života predbace njegovo „grdno pohlepno srdce, propalo u putenosti!"

Ako kršćanski biskup sa predbacivanjem „putenosti" upire svoje zlobno oko na grobu pokojnika, koji je svoj viek proživio nuz knjige, rad i umovanje, družtveno sprovadjajuć svoj život uz poznatu poštovanu obitelj, to je činio bez da mu pošten čovjek išta predbaciti može. Ali drugčije biva sa biskupom Strosmajerom, koji je obvezan kao svećenik čist život sprovadjati, pa ga ipak na svoju sablazan u čistoći sprovadjao nije, s toga ne jedno oko nego na hiljade očiuh upire na prijašnji život biskupov, sproveden bludno sa „Mandicom", kao i ovdje u Zagrebu od poznatih vriemena — i po svim zemljama stranoga svieta! Ali šta ćemo: Foris pugnae, intus timores!

Da kršćanski biskup, rigajuć nemoralne misli proti pokojniku, kao da je sav njegov polet uma propao u putenost, nije mislio na onaj pjesnika stih: „Da je sretna duša koja ljubi", nego na onaj smrdljivi sredovječni jezuitski moral, o tom neima dvojbe; jer po onoj pjesnika izreci smatra se ljubav dietinjom i strastvenom ljubavju, kojoj kad

ugadjati nemože stari griešnik, tad mu je sav sviet postao „Vanitas vanitatum!“, t. j. izpraznost sviuh izpraznostih i tad se nabacuje žalostnije od istih starih Farizeja na pokojnikovo tielo i dušu!

Samo „stari obieljeni grob“ u osobi biskupa Strosmajera kadar je onako ogavne i prostačke rieči načrčkati, biskup, koji uslied svih probavljenih faza i putenoga zasičenoga života, kadar je preko sviuh granica čednosti i pristojnosti dosegnuti tja u srdce jednoga pokojnika, jer je vikao za mladosti razuzdan život pod svojim podmuklim plaštem sprovadjati.

Za takova „obieljenog groba“ ostaje zabilježeno kod sv. Jakoba Apoštola III. da je proizašlo iz zla jezika, ali onaj emblema, koji je nad kugljom svieta postavljen riečmi: „Mundus totus in maligno positus est“, predstavlja biskupa medju onom sa zlatom nakićenom živinom, o kojoj stari zavjet prišio je svetu iz sv. pisma rieč: „Pudorem, non aurem gerit“ t. j. nenosi zlato, uego stid i ruglo. —

Pita se javno: ako je pokojnik živio sa poštenom gospodjom i odhranjivao djecu poput ostalih gradjana onako kako je njegova dužnost bila, to je kao kr. činovnik živio otvoreno pred cielim svietom, bez da je pozvan kršćanski biskup Strosmajer uplitat se u njegove družtvene odnošaje; ali se pita javno: da li je biskup kao crkveni poglavar živio propisu svoga sv. reda, kad je toliko godina u notornu konkubinatu sa iztaknutom „Mandicom“ probavio?! Et reliqua ce tractatu, i da li njega nenasleduju u njegovoj biskupiji podčinjena braća u Xtu, uprkos zabranjenoga po koncilu tridentinskom svećeničkoga konkubinata, jer pisano stoji u sv. pismu: Da ni bludnici neće posjedovati carstva nebeskoga?!

Što bi tek bilo i kako bi stvar u ovom škakljivom predmetu izpala, kad bi pisac po primjeru biskupa Strosmajera postupao, da kao što je biskup neistinito pisao proti pokojniku, da pisac okrene istinito opisivati i imenice navadjati ona liepa putena djela, koja se još i danas „Ad majorem Dei gloriam“ obavljaju. O si tacuisset!!

Da se starom arcijezuiti još koja prišije, potrebno je i njemu znati, jer nije vlastan glede toga predmeta o sebi reći: Mundus sum a pecato, da čim više čovjek sebe poznaje, tim većma priznati mora, da nemože bez ljubavi biti. — Ako je pokojnik uslied nedokinute ustanove gradjanskoga zakona živio u družtvu i ljubavi sa poznatom čednom, uglednom i plemenito odhranjenom gospodjom, to mu lje mudri i pametni ljudi prigovarali nisu, a do kojekakvih privilegiranih fantasta i običnih smušenjaka, inteligentan sviet baš ništa nedrži.

Evo liepog primjera za biskupa Strosmajera:

Poznati sa odličnoga pera g. Kozarac bio je svećenik i profesor u Djakovu, pa je kao takav ostavio sv. crkvu, ostavio biskupiju, pravoslavnu vjeru. To se dogodilo za dobe mladosti pokojnoga Miškatovića, a taj isti pošteni i ugledni g. Kozarac nalazi se živ i zdrav u Srbiji na kr. gimnaziji crkveno vjenčan u družtvu zakonite obitelji.

Eto liepe prilike za biskupa Strosmajera kao bivšeg crkvenog poglavara, komu se pruža sgoda, da pokaže pred sv. crkvom, „jeda li je Strosmajer sposoban nasliedovati Isusa Krsta“ kao „pravi pastir“ svoje biskupije, da potraži po primjeru Krsta svoju izgubljenu ovcu i da ju privede u svoju svilnu ovčarnicu. Eto žive sgode, eto liepe prilike, da „otac biskupije djakovačke potraži svoga izgubljenog sina ili da kao pastir dobar potraži izgubljenu ovcu!“

Gdje si božje sveto slovo, gdje si nauko Isusa Krstà po Mateju XVIII. zaspala u Djakovu, da Strosmajer nečini ono, što Isus zapovjeda riečmi: „Da je sin čovječji došao da iznajde i da spasi izgubljeno!“

Česa radi učite pitomce u Djakovu. Ae cura aminarum, kad poglavar crkve djakovačke neostavlja devedeset devet u planini i netraži onu jednu od sto ovacah izgubljenu?!

Što više, isti je biskup nalazeći se u poznatom Rogatcu, onoj za njeg svetoj i političkoj Meki, sastao se nekako pred tri godine sa istim g. Kozarcem, pa ga pitamo: kako da taj provikani „sv. Chrisostom“ nije sa svojim znanjem i vječitim svjetlom preobratio svoga negda svećenika i profesora?!

Pa kad nije kadar, niti je sposoban, niti imade u sebi onoga pravoga božjega duha, da je bar pokušao g. Kozarca obratiti na sv. vjeru Krsta spasa našeg, — to mu se evo najljepša prilika ukazuje, da pokuša biskup Strosmajer na živoga g. Kozarca napasti, pak će vidjeti, kako će mu moralne kajše skidati sa onoga griešnoga tiela i sa one njegove „mehke“ „trome“ i „razpuzle“ duše.

Eto najljepše zgode za biskupa Strosmajera, koji u svom sjemeništu drži za svoju najviše taštinu onaj siromaški „Glasnik“, pa neka pusti svoj glas u „Glasniku“ proti živome g. Kozarcu, tad mu evala pred svietom, jer bi tim svoj heroizam i apoštolsku slobodu, a osim toga i poštenje postigao, ne pako iz busije udarati proti mrtvomu Miškatoviću i tim služiti cieloj crkvi i biskupskomu dostojanstvu na grdno ruglo i sramotu. — Po tom se obistinilà Krstova rieč: „Iz plodovah upoznajte jednoč sinovi hrvatske zemlje velikoga „apostola“ u Djakovu.“

Brbljavi biskup Strosmajer zaključuje u toj stavci proti Miškatoviću da je „svemu svietu“ poznato bez da bi itko u svemu tomu ma ikakvu izvanrednu silu uma pokojnikova opazio!“ Koliko riečih, toliko je lažih napisao Strosmajer, a tim se doista odlikuje i na polju crkvenom kao glava crkve tako, da za njeg pisano stoji u sv. pismu: „Vodjo sliepih! tko da ga naučio tako pobožno o „svemu svietu“ lagati?!

Kad se biskup gorje i žalostnije od svake filjarke sa najprostijom lažju na „sav sviet“ bez ikakovih za pametne ljude temeljnih i nedvojbenih razloga poziva, pa bilo to po sv. pismu pozivom na „dva svjedoka“ ili po civilnom zakonu pozivom na jednoga vjerodostojnoga svjedoka, kao što sam Xtus zapovjeda: Si male locutus, demonstra mihi, tad istini za volju, trebalo bi na tako zamazana biskupska usta ne samo staviti evangjeoski „signaculus certum“, t. j. lokot, da izgledje sličan naslikanomu čovjeku griešniku po evangjelju sa lokotom na ustiuh, nego mu je potrebna i ona konjska uzda, o kojoj sv. Jakob apoštol u svojoj poslanici opisuje.

Ovaj apoštol sv. Jakob opisuje griehe i zloće jezika, navadjajuć u poslanici: „Pogledaj, konjem stavljamo žvale na usta da nam se pokoravaju i tim da njihovim tielom okrećemo.“ Jak. III. v. 3. — Ova se sveta nauka aplicira običnim lažam kao griešnikom, kao što se prostim lažom smatra biskup po smislu svojih vlastitih rieči da je tobož „svemu svietu“ poznato, kao da se pod cielim svietom razumjeva jedini Strosmajer ili moguće, da kad on gleda samoga sebe u zrcalu, da vidi cieo sviet Hrvatske u svojoj osobi. — Tako pako pisati, znači jezuitski lagati. —

Zar isti apoštol nezapovjeda i biskupu Strosmajeru rječmi: „Da se nesmije lagati proti istini“ Jak. III. v. 14., ipak kršćanski biskup za postići u svom slavohlepju kakvi takvi efekt kod običnih svojih štovatelja a osim toga, jer po jezuitskom moralu dopušteno je i biskupu lagati kad nužda i potreba zahtjeva, kao što je poznata i ona laž „Mein Gewissen ist rein“, to on apelira na „sav sviet“ znajuć dobro za onaj izražaj: Mundus vult decipi — ergo: In Nomine Patris, et Filii et Spiritus Sancti decipiatur!

Zar nezapovjeda spasitelj svieta po svom apoštolu: „Da nenapada jedan drugoga“, jer tko napada ili odsudjuje brata, napada zakon i odsudjuje zakon, pa „ako zakon osudjuješ, veli apoštol, nisi tvorac zakona nego sudac“. — Tako sv. pismo kaže, ali biskup vazda laže!

Osim toga zna se predobro, kakovim su negda autoritetom apoštoli vojevali proti ovakovim stvorovom, koji su presumtivno služeć se arizaizmom druge odsudjivali, pod-

mičuć lažna svjedočanstva, kao što i biskup pozivom čak na „sav sviet“ s toga je zabilježeno za ovako lažne drzovitosti riečmi: **Tko si ti (biskupe) koji drugoga odsudjuješ?** Jak. IV. v. 12, a iskustvo veli: **buduća hrana crvih u grobu!**

Kršćanski biskup nastavlja svoje bludne misli u „Glasniku“ ovako:

„Pad njegov, pad je prostoga mehkoputca i bludnika, bez ikakve makar samo sjene snage i sile. Zato nije čudo, što se je Miškatoviću svećeniku na posliedku ono sbilo, što i onomu svećeniku i apoštolu, koji je Isusa Boga i meštra svoga izdao i prodao.“

Proti ovako bezsramnomu pisanju, kakovo nebi niti najveća „stidguba“ izgovorila a kršćanki je biskup napisao, moraju se žestoki hitci sa otrovnim strieljivom izbaciti da se ona stara djakovačka „stidguba“ zavuče u kakav podzemni zakutak, ako još u sebi nosi i osjeća ikakova ljudskoga srama.

S toga otvoreno pita se: Stari bludniče Josipe Jurju Strosmajeru, Tko u onakve diple pune gnjusa, gada, smrada i djubreta zasvira, taj mora pripravan biti, da će nuz bludne svoje diple poigrati prije, nego li ga Saturnus sa kosom pokosi.

Bezsramni vladiko! čim je dokazan pád pokojnoga Miškatovića, kog jedina žurnalistička djela sama su po sebi zaslužila, da mu se vječiti spomenik na hrvatskom grobu podigne, na kome bi kasniji potomci i pravi žurnaliste po zrno tamjana u oganj nad grobom doprinašali, u znak, da trud i napor takovih muževa pri najtežjem svagdanjem poslu zaslužuje personalno štovanje.

Taj ogavni proti mrtvome napadaj, tim je sramotniji, što ga je proizveo perom kršćanski biskup, koji je sav svoj život sproveo u neprestanom padanju, čas na desno, čas na lievo, čas proti crkvi, čas proti državi, te koji da je slučajno onako duboko pao sa „svjetovnom misijom“ u kojoj drugoj državi, već bi mu odavna iztrunile kosti u kakovoj tvrdji, kamo obično zločinci dolaze.

Ovaj biskupov napadaj tim je ogavniji, što se baš ničim nedokazuje, niti se može dokazati proti pokojniku, da je pad njegov prostoga mehkoputca i bludnika bio, jer je svojim životom ne samo pred licem izobraženoga svieta, nego i pred cielim narodom u privatnom i javnom životu zasvjedočio, da nigda nije u kalužinu jezuitizma upao. — Muževi bo, kakav je bio pokojnik, kojega je zanimanje sastojalo u čitanju, mišljenju i poslovanju, neupadaju tako lahko u mehkoputnost i bludnost, kao što se „bezposličaru Strosmajeru“ dogadjalo za vrieme mladosti po Petrovaradinu i Osieku a nakon toga za dobe biskupovanja u bludnoj palači u Djakovu i širom svieta po inštituti, gdje se prave bludnice nalaze, al od kojih je biskup svoju moralnu nauku crpio i na papir stavio.

Ovaj kršćanskoga biskupa napadaj tim je nećudoredniji, što predobro poznaje stari jezuita, da je pokojnik živio u družtvu sa poštenom svojom obitelju, koja i danas zaslužuje veće štovanje pred zrcalom morala, nego li od mehkoputi i bluda osušena kriepostna djakovačka mumija.

Kad bi biskup samo nekoliko drama od čistoga morala imao, to bi se on poput ostalih uzor-biskupa i odličnoga klera ponašao u obće prema svojim bližnjima, kako to propisuje pastoralna nauka, koncil tridentinski i prije svega kako to Isus Krst zahtjeva od dobra, poštena i prava pastira te nebi doživio, da mu se kaže: da je uslied skroz pokvarena srdca stoput gorje i dublje padao, nego li „najprostiji mehkoputac“ i griešnik, po tom izključen postao nebeskoga priestolja kamo se nada doći i zastupati svoje ljude!

Da je biskup sam pravi „mehkoputac i bludnik,“ poznato je od nekog sada već pokojnoga župnika iz Nemaca A. Vladisavljevića. Taj pokojnik živio je u Djakovu u konkubinatu sa nekom praljom, s kojom je kao prebendar i djecu radjao — Po-

stavši župnikom, živio je s Lucom vlastitom kćerju, pa kad se ova udala u Otok, živio je s Mandom drugom kćerju, rodjenom sestrom Luce! Ta je stvar notorno poznata bila: da je isti župnik u djakovačkoj biskupiji sa materom i dvima kćerima u konkubinatu živio! — Utužen župnik za dobe bivšega satnika, a sada u miru postavljenoga pukovnika, poznatoga vrloga i izobraženoga Srbina g. Save D - pred tadanjom satnijom, došla je stvar pred biskupa Strosmajera, bez da se je usudio zametnutu iztragu dovršiti kanoničkom po propisu zakona parnicom! Razlog je jednestavan: jer je pokojni župnik Ante V. bio zubat, pa kad su se u Djakovu prietili, on se u Nemcih bojao nije javno grdeć pred župljani proti svome biskupu riečmi: neka biskup protjera najprije svoju „Mandicu“ iz grada, onda ću ja moju Lucu, pa tako je Luca i nadalje ostala u župnoj kući dok je župnik hteo, a za ovom došla je Manda s kojom je stvar u grob legla! —

To se dogodilo u djakovačkoj biskupiji!

Poznata je i druga smutnja od bivšeg njegovog župnika iz Trnjana nekog Božića, koji je sa konkubinom djecu radjao i u župnom dvoru na sablazan puka prehranjivao, što je dalo povoda raznim tužbam i škandalom, rad kojih povedena bje iztraga po mladom onda Strosmajeru a na zahtjev potraženih dokaza od ljudi, bje mu od nekog starješine Grge iz sela Orbe blizu Broda odgovoreno: Presvietli biskupe! kakove dokaze trebamo, kad je bludnica s djecom u župnoj kući, dodajuć, tko bi meni 25 godinah oženjenomu dokazao, da su od moje žene moja vlastita djeca? Tim je biskupu za onda presvietlomu začepio prosti bivši graničar njegova sveta inkvizitorna usta. To se dogodilo nekako u dobi, kad su iz one okolice žitelji nekom sgodom toga presvietloga popratili sa kamenjem a on se na brzih konjih za vremena spasio.

Na temelju toga netreba pružati pobližjih drugih dokaza niti biskupu, da je sa svojom sestrom „Mandicom“ živio, jer njezina doba godina kad se je udala, prelazi obični djevojački život, a kad se je sramotno konsistorijalno razstala pred licem klera i naroda od plemenita i uzorita supruga sada pokojnoga baruna Unukića, nalazila se je u dobro konserviranom stanju, ali živjela je tako pred udajom kao i poslie sudbene razstave pod jednim istim krovom sa svojim recimo bratom Strosmajerom! Svaki pako ljudih opažanja i točno poznavanje stanovitih okolnosti ostaju dokazom, da je bratac biskup sa sestricom „Mandicom“ sprovadjao „mehkoputan i bludan život.“

Osim toga, biskupov je neki tajnik a kasnije kao župnik bio prisilovan po biskupu resignirati na župi poradi nekog u Djakovu sbivšeg se škandala radi ljubovnih odnošaja sa nekom koralisticom, pa kad nije mogao skloniti biskupa da ga na istoj župi u Drenju ostavi, izbacio je župnik na vidik veoma hvale vriedan dogodjaj i to: da kad je diete od „Mandice“ i otca Strosmajera umiralo i iste noći nalazila se biskupova mater „in agonia mortis,“ da je biskup izvansebe poletio k kretu umirajućeg svog djeteta a „zaboravio se majke na umoru ležeće,“ nesiećajuć se Krsta i onoga sv. križa, pod kojim Isus svoju mater preporučuje sv. Ivanu! Živi ljudi pamte cieo dogadjaj.

Poznata je stara rieč: kakav je koji sam, tako misli o drugim: „dobar uvjek dobro, zločest vazda zlo.“

Po tom pravcu sv. pisma, kad se usudio biskup proti pokojniku nabacivati „pad, mehkoputnost i bludnost“ bez da je ičim dokazao svoju sramotu nemoralnih izraza, to treba o napadaču tudjega groba zabilježiti, da je za dobe pokojnoga onaj biskupski grad u Djakovu izgledao „fabrikom bludničtva!“ U prvom katu biskup je bludno živio sa „Mandicom“ na jednoj, na drugoj strani njegov bivši tajnik R. sa poznatom djakovačkom koralisticom. — Pa kao što su u prvom katu bludna djela pro-

zvadjali biskup sa tajnikom, tako je dolnji kat stojeći pod upravom gospodarstvenom i financijalnom njegovog pokojega čake živio po primjeru svojih gospodara. —

Tko mu je otca pokojnog Strosmajera od davnih vremena poznatoga špekulanta konjah ili bi rekao „gjambasa", poznavao, kao što je nuz pokojnika na stotine osobah njega poznavalo, može si lagano predstaviti njegova sina biskupa Strosmajera. Poslovica veli: Kakva Matka, takva Katka; kakav otac, takav sin, — a narod se poslovice drži, ona nelaže. Po otcu je biskup Strosmajer baštinio „in utero matris": jogunastu ćud, strastveno srdce, samosilničku narav, prosto grobijanstvo i bezdušno čuvstvo — jedine „psovke i strašne božje pogrde" nije smio baštiniti, al da je pakleniјeg srdca proti onima, koji mu se vazda neklanjaju i neprestano nekade s tamjanom, nego li mu pokojni otac bijaše, dokazom je osim ovdje neopisanih njegov vlastiti članak u „Glasniku" proti mrtvome u grobu Miškatoviću.

Da li je biskup po primjeru svoga pokojnoga otca, vikla i u visokoj starosti bar po želji strastvena srdca, sklona za mehkoputnost i bludnost postao pravim nasljednikom i baštinikom bludnih misli, moglo bi se primjeri zasvjedočiti od daleko uzvišenijih osoba iz sv. pisma.

Ovo iztičemo na slavu biskupa Strosmajera, nebi li mudrijim postao prema svakomu čovjeku bratu a najpače prama onima koji mirno u grobovih počivaju.

Za dokaz navedenih, neka služi onaj u starom zakonu „odabrani puk božji", koji je uslied poznatoga žudinskoga sistema postao najraskošnijim, a njihova ćudorednost postala je ono, što biskupa djakovačkoga radi „m e h k o p u t n o s t i i b l u d n o s t i" s a b l a z n i v o š ć u cieloga Izrajela. —

Ako je Abraham stari patriarha po svjedočanstvu Mojsije u 7.. godini sa Sarom od 80 godina ili po Genesi od 175. g. imao sina — i da se je isti sa groznom razstavom od žene Hagar razstavio, zašto da nebi biskup po primjeru praotca žudinskoga u svojoj starosti kadikad promišljavao o „mehkoputnosti i bludnosti"!

Zar se nisu prvi filozofi svieta Plato i Arostotel i isti Plutark najugodnije u starosti zabavljali, kad su o ljubavi razgovarali isto onako, kao što čini biskup, tom ipak razlikom, da su oni filosofi o daleko uzvišenijoj ljubavi mislili, nego li biskup djakovački, kojega je cieo život ne radi kakova literarnoga rada, nego jedino poradi „m e h k o p u t n o s t i i b l u d n i č v a" te rad putenih pohlepa i požuda skroz do temelja osušen i iztrošen.

Ako li je filozof Kant, poznat učenomu svietu poradi svojih filozofičkih proizvoda u svojoj 70. godini nasladjivao oči na nekoj liepoj Englezkinji, to se nedvojbeno može reći i od Strosmajera da si sada uslied odsutnosti „Mandice" u duhu nasladjuje oči na uspomene dostojnoj njezinoj fotografiji, tom ipak razlikom, da je učeni Kant sa višjega gledišta motrio i promatrao, nego li duhom zaludjeli biskup Strosmajer, koji je i duhom zaronio u „m e h k o p u t n o s t i b l u d n o s t". — Spiritus promptus, caro autem infirma! t. j. srdce hoće!

Pitamo: za kog stoji napisano u bibliji: Si te oculus scandalisaverit, erue eum et projice, t. j. ako te oko smućuje, izkopaj ga i odbaci — zar se ne proteže najprije na biskupa Strosmajera kao vrhovnog pastira — pa onda tek na druge po krstu?

Sram budi biskupa, koji je najogavnije nećudoredno oružje pograbio, da vojujuć proti pokojnomu Miškatoviću, odnosno proti mrtvome čovjeku, iztiče najsramotnije o „mehkoputnosti i bludničtvu" izraze, koje upravo njegovom u dobru, osušenom kriepostnom životu na vlas odgovaraju tako, da je već poradi sestre „Mandice" sličan onome poviestno škandaloznom rodbinskom oskvrnuća patriarki Lothu staroga žudinskoga zakona.

Sram i rugoba budi takovog vladiku, koji se zaboravlja historične istine, zabilježene po jezuiti Stögeru u knjizi „Der treue Freund", prikazujuć primjer, kako sam Bog

kroz angjela govori Lothu, kad ga je iz Sodome oslobodio, veleć: „Neoklevaj i spasavaj se“ Gen. XIX v. 12. Ali na to Strosmajer nemisli!

Tako je Bog postupao sa Lothom, koji je zločin oskvrnuća na svojoj djeci počinio, al tako nepostupa onaj roda svoga oskvrnitelj djakovački biskup prema pokojnomu Miškatoviću, niti proti onima koji mu nekade tamjan i mirhu izpod nosa. Hoće li kakav angjeo biskupa poput Lotha osloboditi, ili će ga kakav živi vrag radi uvredah i ogavnih kleveta proti Miškatoviću i na posljednjem času života pritisnuti da bez muka neizdane, o tom neima dvojbe po nauci crkve, jer tko se onako potištenimi i gnjusnimi sredstvi nad drugim osvećuje, kako je biskup proizveo proti pokojniku, mora se nad njim prije ili kasnije osvetiti duh istine vječne!

Tko se gnjusnimi sredstvi služi za obružiti drugoga prostimi izrazi o „bludnosti i dubokom padu bez ikakve snage i sile“, kako to biskup piše, taj bi morao u duhu preselit se k onom gradiću Naiv-u, gdje Krst mr voga mladića, jedinoga sina matere na život privodi, veleć: „Mladiću! ja ti velim, ustani“. Luc. VII. v. 14.

Ta se nauka proteže na djakovačkoga biskupa, koj posred osliepljenog uma i strasvena srdca zaboravlja da je zabilježeno: „Ako tkogod cieloga života služi prijateljem, sotoni i griehu, a neima ljubavi prama Bogu i iskrnjemu, gorji je od kralja žudinskoga Faraona, koji se je zapovjedim božjim protivio riečmi: „Tko je taj gospodin, da ja njegov glas slušam i njemu se poklonim“. Exod.

Ako sv. pismo staroga zakona nazivlje čovjeka bez ljubavi prama iskrnjemu da je gorji od kralja Faraona i ako sv. pismo novoga zakona iztiče biskupa poradi pogažene ljubavi prama pokojniku i živim prijateljem prostim „lažcem“, „ubojicom“ i ostalimi riečmi na svom mjestu, to je pokraj svega toga kralj Farao kao gospodar zemlje posred starog žudinskog neprosvešćena naroda daleko plemenitiji prema kršćanskomu biskupu; jer kad biskup činom gazi nauku Krsta kao zakon božji, kako da drugi ovršavaju nižje stvari?!

Nu pisao i mislio tko što mu volja, to Farao kralj žudinski nije mogao poganijega jezika i strastvenijega srdca biti, nego li je biskup Strosmajer sa svojim perom zasvjedočio, nemisleć, da će se po njem načrčkan proti pokojnomu Miškatoviću onaj duboki pád, mehkoputnost i bludnost“ natovariti na njegova sveta ledja, koja nisu vikla ovakove tovare nositi, te prešiti mu na njegovu vlastitu zamazanu dušu.

Na opetovanje neprestano, mora se opetovano odgovoriti biskupu da ciela zemlja znade da je pokojni Miškatović prije 25 godina okrenuo ledja biskupu i prestao biti svećenikom to se predbacivanje Strosmajerovo sa „Judom Iskariotom“ kao bivšim kolegom biskupovim nemože protezati na pokojnika, nego na jedinoga biskupa Strosmajera, tom ipak razlikom, da je Juda samo jednoč izdao Krsta, dočim Strosmajer ponavlja izdajstvo kadgod službu obavlja pri oltaru i nečistimi rukami lama hostiju na želostnu uspomenu, kad je Krst pri lamanju kruha upoznao svoga budućeg izdajicu!

Kad bi istina bilo sve ono što biskup po svetosti zvanja svoga laže proti pokojniku, to bi ga morali upitati: zašto se za života Miškatovićeva nije osokolio nazvati ga Judom kad se već hvališe nekakovim „braniteljem vjere i crkve“, pa bi doista dobio od pokojnika odgovor onakav, kakav u ovoj brošuri zaslužuje, — ili zašto ga nije uslied svoje biskupske „potestatis judiciariae“ utužio? Sve to nije mogao učiniti, jer je pokojnik plemenitiju vjeru i svetiji oltar u svom tielu nosio nego li biskup Strosmajer, koji umjesto vjere i oltara m sli kako će blago sakupiti, da ponješto nadomjesti, što je u mladjih godina protepo, nemisleć da je i glede toga zabilježio prorok: „Qui mercedes congregavit, misit eas in saccutum pertusum t. j. sve što sakupiš, sve će kroz vrieću procuriti i nestati traga!

Medjutim svake je hvale vriedno napomenuti od biskupa, da si je uslied svoga pakostnoga srdca prema pokojniku izabrao za primjer svoga izdajničkoga života

onoga, koji je Isusa Boga i meštra svoga izdao, nemisleć, da u Hrvatskoj niti je bilo, niti će biti većega Jude izdajice nego li je biskup Strosmajer, koji kao što je „svietovnom misijom“ postao izdajciom sve dotle dok se pred hrvatskim saborom podpuno neopravda, tako je svojim nečistimi rukami, ponavljao izdajstva veća pri oltaru „per fractionem panis“ nego li Juda, kad je meštra svoga prodao.

Bilo je primjerah i zna se veoma dobro, da je i sv. Petar idao Isusa Boga i meštra svoga uzprkos da je zakletvom obrėkao da ga neće izdati — po prilici onako, kako se je i Strosmajer djakovački biskup pred Njegovim Veličanstvom zakleo, ali ona „svietovna misija“ ilustrira najbolje svetost pogažene njegove zakletve, po čem se biskupu Strosmajeru dogodilo ne samo ono, što Judi Iškariotu, koji je Isusa Boga i meštra svoga izdao, nego je gazeć zakletvu vjernosti pred najvišjim gospodarom i vladarom zemlje, izdajstvom počinio zločin prevare. —

Poznajemo mi predobro pȧd Jude apoštola i svećenika, poznajemo pȧd sv. Petra i sv. Pavla, i onoga negda nazvanog „doctor antiquissimus“ Tertnliana, kao i pȧd Arija svećenika crkve Aleksandrinske, Sergiusa negda monaka, Hugonov primasa Njemačke, negda dugo kao svetca obožavanog na zemlji, ali se znade iz zavjeta novoga kao i staroga zakona da su isti patriarke posrnuli i duboko padali, nu nijedan od ovih nije tako duboko u kalužinu upao, kao biskup Strosmajer, koji kad najviše govori i črčkari o Bogu, Krstu, vjeri, crkvi, uskrsnuću i dobru pastiru, onda najmanje vjeruje a najviše laže, jer brbljavci neumiru za vjeru niti imade primjerah, da bi takav ikada mučenikom crkve postao.

Priznajemo, da je Isus Bog sv. Petru i sv. Pavlu oprostio, jer je u ono doba Isus Krst s njimi u družtvu ne samo nauku propovjedao, nego ujedno i životom svoje vlastite krvi zasvjedočio, da su dostojni svoga apoštolskoga zvanja: nu dali će Isus Krst kao jedini sudac ikada i na samrtnoj uri oprostiti nekršćanskomu biskupu poradi potlačenih zakonah božjih, to će samo suditi onaj, koji je i nad izdajicom Judom svoju božansku osudu izrekao. —

Ako je istina ono, što kršćani priznaju, da je sv. Ivan rekao: „Tko neljubi iskrnjega svoga, koga vidi, kako će ljubiti Boga koga nevidi“, tad se u onoj biskupovoj prispodobi sa Judom nazire, da većega Jude nemože biti nego li je biskup Strosmajer, koj Boga i onda izdaje, kada njegovo ime nazivlje, jer gazeć zakon krsta prema iskrnjemu nemože po sv. Ivanu Boga ljubiti — nego ga kao Juda izdaje!

Primjera radi budi rečeno pred hrvatskim narodom, što bi čovjek mislio, n. p. o Strosmajeru, kad bi on rekao pred svojim najvišjim poglavarom Njegovim Veličanstvom da mu je vjeran i lojalan i da njegove zakone štuje, dočim bi iza ledja Njegova Veličanstva proti vjernosti, proti lojalnosti i proti istim vladajućim zakonom mislio, pisao, rovario i govorio, kao što je bar dokazao sa „svietovnom misijom“ u Kiev i svimi dosadanjimi blagosovi, nepriznavanjem sankcionirane nagode kao postojećega zakonitoga ugovora, prorokovanjem o vjeroizpovjesti milijuna Rusa u jednu crkvu proti svojoj državnoj crkvi i državi, prorokovanjem od budućih republika proti svojoj monarkiji i ostalo — to bi i čorav uvidio, da gazenjem zakona državnoga nemože lojalno poštovati ni samoga prejasnoga vladara, kao što neštuje Boga, kad ovoga zapovjedi nogami gazi.

Neka zapamti biskup, da rad himbeno i lažno prišivena pokojniku samo iz političke svrhe onoga izdajstva, kog on sam u svom biskupskom ornatu proizvadja, da mu se mora ako još imade pravoga Boga isti sv. Duh na samrtnoj postelji osvetiti.

Neka biskup, ako imade u svojoj biblioteki djelo znamenitoga V. Gregura pape slobodno prolista njegovu homiliju „In Lucam“, gdje se nauka nalazi za biskupa, kakav bi morao život sprovadjati.

Evo mu u prevodu što taj veliki papa rimske crkve piše: „Ljubezna braćo! Nikakovu veću predmnjevu nepodnaša Bog kao od svećenstva,

koje je Bog postavio za spasenje duša, a u njih nalazi izglede zloća; griešimo sami kad bi imali griehe u nami ugasiti; božje stvari zapostavljamo a svietskim služimo; primismo svetosti mjesto a zemaljskimi se služimo, — netražimo spasa duša, nego za čovječanskom slavom težimo". — Te rieči Gregura pape neka budu Strosmajeru jedinim „Molitvenikom" ili „Časoslovom" ako misli da pred Bogom nenadje ono, što je poželio pokojniku i svim prijateljem njegovim!

Kad bi taj kršćanski biskup samo nešto rose nebeske sakupio, u glavi zadržao i u srdcu nosio, što je veliki Gregur papa napisao na temelju pravoga i živoga izvora Isusove vjere, te kad bi bar ponešto nosio u sebi od onoga svjetla božjega: Sic luceat lui vestra coram hominibus, to bi sam na sebi morao priznati, da je već odavna Isusa Boga i pravoga naučitelja ne samo izdao nego ga poput stare izrajelske braće onih „velikih svećenika" nebrojeno putah propinjao i tim ne božje — kako biskup piše — nego svoje vlastito lice popljuvao.

Pita se otvoreno: kojim pravom i poštenjem usudio se biskup proti pokojnomu Miškatoviću, koji nije spadao u broj svećenstva, niti u svećenički red pred licem naroda opisivati pokojnoga da je kao svećenik umro i kao takav iškariotsko djelo počinio?! Za izdati i prodati Isusa Boga i meštra svoga, jedino je sposoban svećenik, a tim gorje, kad je takav svećenik ujedno i kršćanski biskup, koji nečistimi rukami lamajuć hostiju „post consecrationem" pri oltaru, predstavlja onoga Judu, kojega je Isus Krst pri lamanju kruha prepozuao, nikada pako neizdaje i neprodaje Boga nikakav svietovnjak, kao što primjeri crkvene poviesti u najvjernijoj slici svjedoče. Pročitajte sve zbrorove crkvene sa uključivo koncilom od g. 1870. na kom je Strosmajer zasvjedočio i zapečatio!

Zar je pokojnik za blagom i bogatstvom hlepdio, kao što pohlepno i nezasitno srdce biskupovo za onim protepenim crkvenim dobrom i devastiranim šumami, koje crkva u sedam glavnih grieha označuje zločinom „lakomstva", pokojnik, koji je sve svoje zasluge stečene trudom na plemenitije svrhe upotrebio, nego li biskup Strosmajer, koj da nije slučajno biskupom postao, nebi radi svoga kvakastoga pisma niti si kruha privriedio a kamo li druge potrebe namirio. Tko je dakle izdajica i sa ovog gledišta, da li pokojnik, koji je „per laborem ad honorem" zasluživao kruh i nikada se za tudjim imetkom mašao nije, ili je prava i živa slika „Oberjude" onaj licumjerni biskup, komu nebijaše niti silan dohodak od dobara biskupije dovoljan, nego se poput zločinca okoristio sa ostalim crkvenim dobrom, spadajućim, na svoje nasljednike? Figura docet!

Hrvatski narode! Juda Iskariot kao svećenik, apoštol al ujedno — što je izpustio biskup u „Glasniku" — i kao biskup smatra se poštenijim, nego li je Njegova preuzvišenost u Djakovu, jer je Juda prodao svoga meštra za 30 srebrnjaka, dočim biskup kad mu nebi dopušteno bilo mastno uživanje dohodakah, prodao bi ga za „zdjelu leće" kao što je Jakob svoga brata Ezau-a razbojničkim načinom prvorodjenstva — zločinom prevare lišio.

Pravnici znadu, da je Jakob ovim načinom prevare dočepao se „prvorodjenstva" i da je ovaj čin protupravan i nevaljan, te skroz ništetan, ali u ono doba postao je Jakob autoritetom otca „svetim čovjekom i patriarkom", bez da je Ezau-u koristila apelacija na svoju sviest, poštenje i bratinsko srdce. —

Kao što se Jakob poslužio nepoštenim sredstvom, tako se i biskup služi podlom lažju, varkom i prevarom proti pokojniku, za obsjeniti i zasliepiti hrvatski narod; služi se lažju poput onih svjedoka predvedenih od velikih svećenika proti Isukrstu, da pred sjajnim obrazom svojih jedno-spasonosnih „Slavitelja" prikaže pokojnika tobož u slici onakovoj, kakvu biskup na sramotu svoga zvanja pod imenom Jude djakovačkoga nosi,

nemisleć, da je ponizivanjem pokojnika, sam sebe podigao do visine križa onog drugog razbojnika, koji se je sa križa rugao Isusu Krstu!

Da je biskupu pred očima treptio onaj politički cilj, za kojim su se njegovi jednomišljenici od vajkada borili, pretvarajuć najsjajnije državne istine u najprostije laži, osliepljivajući narod. dok su svoj cilj polučili, ter da je u tu svrhu izabrao si pokojnika da sa gledišta farizejske nauke ocrni pred istim narodom, to se razabire iz svinh njegovih napadaja, a tim dokazano biva, da jedno govori drugo misli, — jedno piše a drugo mu je pred očima, ali se ujedno razkrinkuje karakter „Jude Iškariota".

Nezna li biskup al neka znade vaskolik hrvatski narod, da njegovo nabacivanje proti pokojniku uslied pogaženih zakonah božji ljubavi Boga i iskrnjega te uslied pomućenih pojmova igra ulogu izdajice. „Jude" pri istom oltaru, kadgod ponavlja molitvu: „Lavabo inter inocentes manus meas", t. j. perem ruke od krvi pravednika i kad mu se nečisti prsti peru čistom vodom.

Zna li stari biskup, gdje leži pojam „bratinske ljubavi" nego li u riečma Krsta: Dilige proximum tum, t. j. ljubi iskrnjega svoga, ali ovakav pojam leži samo u čistom srdcu pravih kršćana, nikada pako u strastvenu srdcu biskupa, koj po iskrnjem razumjeva samoga sebe i svoju političku poznatu braću, kojih je zviezda predhodnica malo ne ugasla!

Ljubav iskrnjega nije od jučer postala, ona je stara kao prva ljudska obitelj; ona je od Boga samo u poštena i osjetljiva ljudska srdca presadjena, da se poput ostalih osjećaja nošena u stanovito gibanje postavi. Ali kad se kršćanski biskup zaboravlja i ovoga dragocienjena bisera ljubavi prema pokojniku, tad se mora nehotice pomisliti, da se je obljubljeni idejal „Jude Iškariote" na mjesto onoga božanstvenoga „Ecce homo" udomio u taštom srdcu biskupa Strosmajera!

Njegova je tašta slava uzrokom, da je taj biskup svoj zamazani farizeizam s opakošću srdca spojio, da svoj licumjerni jaram naprti pokojniku kao svome bližnjemu, ter da sve, što njegovu „taštinu i slavičnost" prieči, nesmiljeno progoni i pogrdjuje, al u okorielosti srdca tobož u slici pobožnosti neku dopadnost pred „Slavitelji izazove!

Ali proti ovakvom strašilu sa licem čovjeka a sa slikom pravoga vraga, oruža se „bratinska ljubav" i obara takvu neman sa mačem pravde: Fiat justitia, pereat Judas Strosmajer"! t. j. nek bude pravica, propala izdajica — Strosmajer.

Za upoznati točno napadača proti pokojnom Miškatoviću, predjimo u duhu preko potoka Cedrona u onaj vrt, gdje Juda negdašnji apoštol Xtov dolazi sa oružanom vojskom po svoj prilici onakovom, kakova je u Hrvatskoj poznata pod imenom „Vojske Strosmajerovaca" u družtvu poglavicah svećeničkih sa svetiljkami i oružjem, pa ćemo se po sv. Ivanu osvjedočiti, da je na pitanje Krsta' koga traže, sam Krst odgovori: „Da je on Nazarenin", a onaj stari Juda sa strane — poput Strosmajera iz Djakova — izdavao je pogledom i ponašanjem Krsta. — Sapienti sat!

Što bi razum odgovorio i što bi pravda nad ovim rekla? Razum bi odgovorio, da se je Krst po sv. Ivanu priznao „Nazareninom" i tim upao u ruke poglavicah svećeničkih, koji nepokazaše nikakove ljubavi i milosrdja prama Isusu uprav onako, kao što i poglavica djakovačke biskupije neima ljubavi i milosrdja prema pokojniku! U tom leži vjera, u tom značaj Iškariota iz Djakova!

Nisu li osim Jude svi ostali sukrivci i dionici od onih poglavicah svećeničkih, koji su i bez Jude „kriva svjedočanstva" tražili? Pa ako su po jednom evangelisti dvojicu lažnih svjedokah tražili, kojih su svjedočanstva bila protuslovna i lažna, Marc. XXVI,; ako su po drugom evangelisti Mateji doista našli dva lažna svjedoka, i ako po sv. Luki evangeliste neima traga o kakvom svjedoku, kad se sam Krst priznaje za sina božjega, Luc. XXIII.; napokon ako sv. Ivan evangelista nespominje sjvedoka, kad sam Krst sebe priznaje na pitanje da je on Nazarenin, — to pravi Kršćanin čitajuć

prispodobu iz biblije sa prispodobom biskupa Strosmajera veoma žali, da se nije u ono doba rodio, jer bi poradi lažnog jezika nedvojbeno lažnim svjedokom proti Xtu svjedočio, kao što lažno piše proti pokojnomu Miškatoviću.

Jer je pokojni Miškatović u privatnom i javnom životu pred licem visokoga klera zagrebačke biskupije, pred licem izobraženoga svieta i visokih dostojanstvenika iz svietovnog striša, te pred cielom javnošću dokazao, da se nikada svojim perom, riečju i činom služio nije proti vjeri i crkvi, što najbolje svjedočanstvo na njegovom grobu pruža onaj sjajni kondukt od najotmenije klase državnikah, crkvenjakah i gradjanah, to odtud proizilazi, da ona Strosmajerova prispodoba upravo kao izpljuvan tipus „Judi djakovačkom“ dolikuje, koji je poput biesnih onih velikih svećenika za dobe Xtove iz svoga zakutka povikao pokojniku: Crucifige!

Toliko glede „lažnih izjava“ biskupa Strosmajera, koji bez ikakova dokaza svojim nepromišljenim načinom pisanja prikazuje se čovjekom, u kog se preselio onaj sotona iz Jude i našao sebi ugodan stan u biskupovoj duši.

Podjimo duhom dalje pred Pilata i Herodesa. — Oba ova državnika nenaziru nikakova zločina u životu Krsta, dapače Pilat pita: kako je zlo počinio? Nemora li isto tako i hrvatski narod pitati biskupa Strosmajera: kako je zlo počinio pokojni Miškatović, kad ga nesaslušana gorje nego se postupalo sa Krstom, nakon smrti bez obrane odsudjuje?!

Nesmatra li se biskup radi biesnih napadaja stoput gorjim i bezčuvstvenijim nego li bijaše Pilat i Herodes, koji su Xta preslušali, a onaj divjak „Obzoraški“ iz Djakova mrtvoga čovjeka na sramotu svoju i svoga zvanja osudjuje?!

Stari djakovački griešniče! Ova dva državna rimska činovnika traže i izpitivaju razloge, pa nenašavši razlogah, nehtjedoše niti osude nad Krstom izreći, dočim biskup netraži razlogah, neizpituje stvarno okolnosti, negledje na autentična svjedočanstva poštenoga svieta, nego grabi pero i piše onako, kako je njegova samovolja i kako je mislio onaj poznati „politički patuljak“ na kaptolu kanonik Rački sa poznatimi licumjeri iz „katol. lista“, kojih su imena u Nar. Nov. od 7. siečnja 1891. razkrinkana.

Pilat je oprao svoje ruke od krvi pravednoga Krsta pred narodom, ali ona rulja divjih poglavica svećeničkoga reda, prisilovala ga vičuć: Crucifige! da osudu podpiše, dočim neznamo, kad će biskup Strosmajer kao prava slika od one biesne rulje žudinske, oprati svoje tolikoput zamazane ruke proti pokojniku i njegovim prijateljem, kao i za sva njegova do sada počinjena crna djela pred hrvatskim narodom!

Pogledajmo duhom evangjelja u onaj dvor Kajfiu poglavice svećeničkog, koji je svjetovao starim žudijam i onom čoporu biesnih Levita: da je bolje ako jedan čovjek umre, nego da narod propadne, pa sravnimo staroga Kajfu s onim 19. vieka u Djakovu, to ćemo iz sadržaja uviditi neku sličnost kako i Strosmajer direktno napada samo pokojnika, da u smislu staroga Kajfe sebe još sto put gorjim pred narodom izkaže. Kajfa je predlog učinio proti Krstu, dočim onaj licumjerac u Djakovu stavio je predlog proti mrtvome čovjeku, nenadajuć se, da je naperenom strielom sam sebe u svoje strastveno srdce pogodio.

Ovdi pamtiti valja, da sve što se prije nastupa smrti Isusa Krsta dogadjalo, to se sve danas poradi pokojnika na biskupu Strosmajeru opaža i nad njim samim osvećuje.

Od svih evangelistah jedini sv. Luka navadja, da je u Judu Iškariota unišao „sotona“ tek onda, kad je izdao meštra i naučitelja svoga, a na hiljade hiljadah pravih kršćana vele, da ako bi obstojao danas sotona, to se je udilj preselio u tielo, dušu i srdce biskupovo onoga časa, kad je prispodobu Jude pisao.

Po sv. Luki evangjelisti pripravan je sv. Petar za Isusa u tamnicu i na susret smrti ići; po sv. Ivanu obećaje svoju dušu položiti; po sv. Marku pripravan je i umrieti prije, nego li izdati svoga naučitelja, — ali se ipak dogodilo, da prije nego je pietao

zapjevao, tri puta je sv. Petar izdao Xta. — Sve ovo, što je sv. Petar riečju i zakletvom obećao Krstu, sve je ovo hrvatski narode negda biskup Strosmajer pokojnomu Miškatoviću obećavao jezikom poradi izpražnjene nadbiskupske stolice u Zagrebu u dobi, kad je pokojnik g. 1870. toga taštoga biskupa opisivao i prikazao sjajnijim nego li je ikada bio. — I dogodilo se nakon smrti pokojnika da možebiti nije ni pietao zapjevao, a taj nezahvalni biskup osvećuje se „izdajstvom“ svoje najvjernije duše nad grobom pokojnoga Miškatovića!! Je li to uči kršćanska vjera i kršćanska crkva?!

Veli se u bibliji, da se je sv. Petar trgao iz svoga uljuljanoga sanka i da je okajan sprovodio svet život u strahu božjem, dočim tvrdoglavi jezuita iz Djakova niti se je iz dubokog natražnjačkog sna probudio, niti se je ikada po primjeru sv. Petra pokajao, niti mu je igda suza sa oka kapnula — osim ako se nije dogadjalo za mladosti u Osieku, — niti je ikada pokušao onakav život sprovoditi, niti ikada po primjeru sv. Petra u pravom strahu božjem živiti, jer kad bi osim iztaknutih samo nešto straha božjega imao kao što bar svaka najprostija njegova ovca u biskupiji imade, to se nebi poput biesna vuka zaletio proti pokojniku i prijateljem njegovim: da onomu grob rije, a ove svojim poganim jezikom pogrdjuje.

Poznato je iz onog historičkog sadržaja da se je sv. Petar prije smrti i najgroznije drame u životu spasitelja svieta podučio; kako treba po primjeru Xta pasti stado svoje i polagati dušu svoju za ovce svoje, dočim biskup naučio je sakupljati i razbacivati milijune nebrineć se za ovce a najmanje polagati dušu — koje nikada ni imao nije proti svojim protivnikom. — Nu, kako paso ovce i kako polaže dušu svoju, dokazuje člankom u cielom „Glasniku“, ovde pako u iztaknutoj alineji: da je zasvjedočio „svoju propast“ uprav onako, kao Juda Iškariot u poznatom vrtu.

Nezna li taj biskup, koji poput mitologičkih furija biesni nad grobom pokojnika, da je sv. Ivan evangelista proti sv. Petru, koji je na obranu Xta mačem u ruci ustao i nekom slugi Malthusu odsjekao uho, zabilježio, a sam Krst zapovjedio riečmi: Petre! turaj mač u korice, pisano bo stoji: Tko se mačem služi, od mača će i poginuti. — To se dogadjalo prije stratišta na Kalvariji.

Da je biskup mislio na ovu nauku Krsta prije, nego li je onaj cieo ogavni članak sa predbacivanjem proti nevinomu pokojniku napisao, nazivajuć ga lažno „svećenikom“ i tim izdajicom Krsta, nebi dočekao, da mu se konštatirano izdajstvo na tolikoput okaljano lice prišije na uspomenu, kad je Krst prije stratišta progovorio: Turi mač u korice, te nebi postao „Judom“ pokojnikovih mrtvih ostanaka.

Zabilježeno stoji, da je prije razpinjanja Krstovog došla zavedena rulja židovah sa vodjami velikih svećenika i sa oružjem proti Krstu kao proti kakovom razbojniku; ali se opaža iz ogavnih napadaja biskupovih, da je on kao ćoravi vodja digao još gadnije oružje na račun one rulje svojih ćoravih slavitelja nemisleći, da će se istim oružjem pogubiti, kao što je Krst naviestio.

Pa kao što je Krst prije dovršene svoje nauke na drvetu križa sam sebe branio bez ikakova branitelja, veleć: „Zar izadjoste kao na razbojnika s noževi i s koljem da me uhvatite“, želeć jih podučiti, da su ga mogli i u hramu i na drugih mjestih uloviti bez ikakove hajdučke i razbojničke rulje. Taj primjer Krstov morao je biskup sliediti prema pokojniku, dok se je u životu nalazio, ne pako „po primjeru onih razbojnika proti Krstu“, ustati ogavnim oružjem proti mrtvome čovjeku koji se nemože mrtav iz groba braniti, po tom je sebe većega izdajstva dionikom učinio, nego li su bili stari žudije sa svećenstvom proti živom Krstu!

Kad kršćanski biskup napada bez razloga i bez dokaza sa najodurnijim oružjem poganoga svoga jezika, da je pokojni Miškatović izdao „Boga i meštra svoga“, a ciela zemlja znade, da pokojni nije preminuo kao svećenik, tim nije mogao Boga i meštra

izdati i prodati, nego je to djelom zasvjedočio Strosmajer, da je izpljuniti „Juda prodìtor“ ne samo po nauci božjoj nego i po zakonih države.

Zar ga: nemora stid biti, da on kao biskup drugim govori rieči Isusove: „Mir ostavljam vami“, a sam nemir u crkvi, državi i politici radja?!

Drugim govori rieči na Maslinskoj gori izrečene po Krstu, nedostojne njegovih ustnica: „Molite se Bogu učenici moji, da neupadnete u napast“, a sam sakuplja oko sebe lažne licumjerce, zavadjajuć i druge u sva moguća zla i slieparije proti crkvi, državi i svojoj domovini. —

Drugim govori rieči sv. Ivana: „Ljubite jedan drugoga, kao što vas ja ljubim, po tom ćete se poznavati, da ste moji učenici“, a sam primjerom dokazuje kako se gadno ponaša i na istom grobu pokojnika, kako umjesto ljubavi božje sije mržnju po cielom narodu zaboravljajuć, da kako u obće sije, onakova će mu i žetva biti.

Zar je zato postavljen biskup da drugim govori prispodobe iz evangjelja, a sam nevodi svoga života po nauci Krsta, ili da uči ono što mala djeca znadu: ljubi iskrnjega svoga kao samoga sebe — nereci krivo svjedočanstvo proti iskrnjemu svomu, dočim sàm svojim najsramotnijim primjerom proti pokojniku dokazuje, da gaženjem zapovjedi božje, koju djeca znadu, doista gorji život od istoga Jude sprovadja. —

Zar se napastnik smatra biskupom, kad se zaboravlja onog dogodjaja u Jordanskoj okolici, gdje je neki pitao Krsta: Meštre! što je potrebno, da steknem život vječni? a Isus odgovara: „Serva mea mandata“, t. j. obdržavaj zapovjedi moje, dočim biskup činom proti pokojniku, činom proti svim novijim prijateljem pokojnika, medju kojima se nalazi visokoga klera svjedoči, da je neobdržavajuć propisane zakone božje, postao gorjim od Jude, jer je izdao svoga Boga; Juda novcem od 30 srebrenjaka, a Strosmajer poganim jezikom, sa raztepenimi milijuni i gaženjem zakonah božji. —

Nezna li biskup, da je sin božji prije svoje smrti peruć noge učenikom, neznajućim na kog se od njih proteżu Krstove rieči: „Jedan, koji jede s menom, taj će me izdati“, da je tom sgodom izpričavajućim se učenikom jasno odgovorio: „Da nisu ni svi učenici čisti“, jer se medju njima nalazio Juda izdajica onakav, kakav se medju čistim klerom nalazi nečisti djakovački Juda koji je nauku svoga meštra i naučitelja o ljubavi iskrnjega proti pokojniku najsramotnije pogazio i tim postao bratom onoga staroga Jude u sv. pismu

Za nauku biskupu Strosmajeru neka služi, da je prije smrti Isusa Krsta onaj biskupov ljubimac i u zvanju kojega stari apoštol i „episcop Juda“, opaziv kako bogogrdno Isusa odsudjuje onaj poznati: „Vox populi“, pod kolovodstvom poglavica svećeničkih, skrušeno priznao svoje grdne opačine i razkajan povratio onih 30 srebrnjaka, rekav: „Sagriešio sam, što izdadoh krv pravednoga Krsta“, te kako iztiče sv pismo: dokončao je svoj život zamkom oko vrata!

Ovdje zapinje svakog poštenog kršćanina i pravog rodoljuba u ruci pero, kako da se odgovori dostojno i zaslužno biskupu Strosmajeru u ime pokojnoga Josipa Miškatovića!

Ako se pravi kršćanin prenese duhom u onaj pravednoga Pontije Pilata državni dvor, to će opaziti, kako se je Juda pokajao, što je pravednoga krv izdao, ali hoće li biskup Strosmajer imati sgode „in articulo mortis“ onako okajan i skrušen umirati, kao što je proti sv. pismu zasvjedočio i to ne samo za onaj bogogrdni i iškariotski napadaj proti nevinom pokojniku, nego za sve one svoje u životu opačine, griehe i bludnosti po moralnost a zločine izdajničtva prema svojoj monarkiji i Hrvatskoj po državnom smislu, proizvedene na sramotu sv. crkve, na ruglo svoga visokoga crkvenoga dostojanstva i na javnu sablazan cieloga hrvatskoga naroda?!

Ali kakovu pokoru da obavi kršćanski biskup, koji je sa protepenimi milijuni više vragu nego li Bogu, više taštini, trbuhu i mehkoputnosti nego li nauci Krsta i njegovoj

crkvi služio, te koji već radi predbačenog bogogrdja proti pokojniku kao neokajan Juda nezaslužuje drugo, nego da obavi onakovu pokoru, kakva se je 17. vieka po Francezkoj pod imenom „Fromme Maskeraden“ proizvadjala.

Takova vrst pokore odgovarala bi velikom pastiru stada božjega Strosmajeru, koji je u svom svetom crkvenom odielu najžalostnije komedijaške uloge na političkom, crkvenom i socijalnom polju odigrao, a svoju osobu ogavnimi izrazi proti pokojniku osramotio.

Rečeno je, da se je Juda nakon odbačenih 30 srebrnjaka poslie svoga skrušenoga okajanja zamkom oko vrata objesio: ali nedao Bog, što dogadjaji svieta svjedoče, da nebi jednoga liepoga dana osvanulo prečisto i neoskvrnjeno tielo biskupa Strosmajera mjesto na mrtvoj postelji na kakvoj kvaki u njegovoj griešnoj i bludnoj palači u Djakovu, odkle je nevinoga i zaslužnoga muža prozvao onakovim, kakav je sam Strosmajer pravi pravcati „Juda hrvatske zemlje“, državnih zakona, božjih zapovjedi i izdajničkih misli.

Tko bo danas u tom vieku misli i vjeruje u „sotonu“ — ako prem je članak vjere za mračnjake, — kao što biskup misli i vjeruje samo proti drugima, to bi se njegov „genius“ onaj isti, koji se je uvukao u Judu apoštola i biskupa, lagano mogao i u njegovo „djevičansko“ tielo preseliti, te ga kao poremećena na umu nekom čarobnom silom dovesti do smrti onakove, kakvom je Juda njegov pravi kolega dokončao. — Omnia sunt possibilia!

Pisac biskup Strosmajer nastavlja u „Glasniku“ ovo:

„Odvrgao se naime Bogu i vjeri svojoj, odrekao se svetoga neumrloga stanja i zvanja, na koje se je svečanim načinom i dragovoljno pred Bogom crkvom i narodom obvezao, a sve to za cienu bludnoga života, koji je sve njegovo biće i sav njegov rad u javnu smutnju i ukor, u živu smrt i propast pretvorio, dočim bi po zvanju svomu izvor života i uskrsnuća biti mogao. Juda novcem, a ovaj nesretnik bludom izdao i zamienio Boga i Isusa svoga; bludom koji bez novca i hiljada biti nemože.“

Na ovakav bogogrdni napadaj poput razbojnika iz busijah proti pokojnomu Miškatoviću, mora se prije svega odgovoriti napadaču biskupu Strosmajeru pred licem naroda, da neznamo danas bi li kakav iz sv. pisma Ananija kadar bio sa čorava biskupa, lišenoga nebeske svjetlosti, odstraniti onu mrienu sa očiuh vida njegova, kako se dogodilo za dobe Isusa Krsta. Taj bo kršćanski biskup smatra se tako čoravim, zaludjelim i neosjetljivim bićem ljudskoga roda, bratske ljubavi i pravde božje, da se prije njegova groba izpunila rieč Xtova: Oculos habet, et non videt, t j. oči ima, al je čorav i nevidi.

Da li taj kršćarski biskup posjeduje pravi pojam o Bogu, kojim se imenom on nabacuje kao djeca loptom, te koji uslied svojih fenomenalnih inšpiracija nevidi dalje nego li najprostija ovca kršćanske vjere, o tom mora pravi kršćanin sa razlozi neoborive sumnje dvojiti. Jer bar po načelih vjere moli svaki ako se u kakovoj bludnji nalazi, da mu Bog razsvietli oči uma, za da pripozna pravi put u životu, dočim kad bi biskup u ovakovom duhu Boga molio, nebi doista Boga proti deset zapovjedi u izpraznost svojih zamazanih ustiu uzimao.

Kad bi slučajno pokojnik živio i kad bi mu najneblagodarniji biskup poradi njemu u životu učinjenih nenaplativih usluga ovako pismeno predbacio, da se je odvrgao Boga i vjere, to bi ga pokojnik uslied prirodjene blage naravi morao okljaštriti kao najprostiju remundu s onakovim oružjem, kakovim se služi biskup, te ga pred sudijom svega naroda upitati: Biskupe i Farizeo! tko te opunovlastio da meni podmičuć odvrgnuće Boga i vjere, prikazuješ me kao „Apostatu“ bez ikakovih dokazala?! Zar nezapovjeda spasitelj svieta po svojimi apoštoli: Si malo locutus, demonstra mihi, si bene locutus, cur me percutis, t. j. ako sam zlo govorio, dokaži bezobrazniče bi-

skupe, ako li sam dobro govorio, zašto me stari bludniče u grobu udaraš. Vide s. Joan. XVIII. v. 23.

Čim sin božji zapovjedu, kako se ima prema iskrnjemu postupati, a kršćanski biskup nemari za najvišju zapovjed Isusa Krsta kuo vrhovnoga stožera i poglavara crkve, niti njegovu najsvetiju volju izpunjava, tad je evidentno za svakoga seljana, da sam biskup ostaje ne samo bogogrditeljem Krstove nauke, nego i pravim odmetnikom vjere kršćanske i crkvenih nauka.

Na koliko je poznato, da je kolovodji „Obzoraškom" najmiliji sistem lažih, a laž obično radja laž i nikada istinu, to se priznati mora, da kad je biskup proti pokojniku predbacivao odmetnuće od Boga da je neka poslovica postala za njeg istinom. „kad on od Boga govori, tad samo od materijalnih interesa misli", i od onog tajnog političkog rovarenja, prekrivena plaštem crkvenim poradi straha pred kaznenimi ustanovimi!

Kad bi taj kršćanski biskup posjedovao nešto više od danas pripoznatoga morala, koji počiva na istini ćudoredno sagradjenoj, došao bi do osvjedoćenja, da je stari jezuitski moral dobio udarac, od kog se nemože uslied pozušene tancedentalne filosofije nikada podignuti, te kada bi znao, da niti prava Krstova nauka, niti moderna država nestavlja slobodnomu izpitivanju granicah, kako to bijaše negda u barbarskoj kulturi Egipćana, to nebi on doista ni sa polja čistoga morala nasrtao proti pokojniku, kog je moralni pojam o Bogu bio savršeniji nego li je Josipa Jurja Strosmajera.

Kad se kršćanski biskup zaboravlja riečih Krsta: Regnum meum non est de hoc mundo, t. j. Moje kraljestvo nije od svieta ovoga, te kad se većim čini nego je Krst, koji jedino skroz u ljudsko srdce gledje i kao Bog sudi, koje čudo, da biskup kao usurpator carstva nebeskoga predbacuje pokojniku tobož odmetnuće od Boga i vjere, kad je on svojim perom u „Glasniku" zasvjedočio da i onda kada ime Boga spominje na „račun sv. crkve laže".

Ako se je pokojnik odrekao svetoga i neumrloga zvanja svoga, kako to biskup u jezuitskoj formi navadja, to je da opetujemo, biskup prije 25 godina znao, ipak je sve do g. 1873. zlorabio kao „tajni agitator" pokojnikovo pero u svoju tašta i izpraznu jur sada proigranu slavu. — Osim toga, ako je pokojnik ostavio „sveto i neumrlo zvanje" pa prešao u svietovno isto tako po svjetovnjake sveto i neumrlo zvanje to je učinio uslied svoga dubokoga uvjerenja i uslied zadate rieči na „ordinaciji" do stanovitih granica pokornost izkazivati, preko kojih nijedan od svećenikah niti je dužan, niti je obsežan „coecam obedientiam", t. j. ćoravu i sliepu pokornost samosilniku djakovačkomu izkazivati. Sve bo što prelazi granice u obće glede sviuh nauka vjere Xtove, smatra se po sv. pismu opačinom i zločinom po onom: Ex superabundantia cordis, na što pokojnik obvezan bio nije.

Ako misli katolički biskup po svojih nazorih, da je samo svećenički stališ i zvanje neumrlo, to bi morao hrvatski narod pitati: kakovo je zvanje našeg premilostivog vladara, ciele dinastije habsburške kuće i ostalih na kormilu države postavljenih državnika, diljem do zadnje ovce u njegovoj biskupiji. — Tim biskup pismeno dokazuje, da nije dorasao za čistu vjeru, koja bar iztiče u obće: „Vos estis Dii", niti za moralne nauke, niti za načela zdravoga razuma. — Pa ako si u svojoj premudrosti utvara, da je on neumrloga zvanja, a ostali sviet da je uslied kontrakta ženidbenog, uzvišena na čast sakramenta, izključen pred njegovim biskupskim bićem, tad si je stekao i u tom pogledu vrednu i dostojnu uspomenu: „hircus Ecclesiae!"

Čim se je pokojnik odrekao svoga zvanja, udilj prestao je biti svećenikom onoga ne crkvenoga nego nadri-političkoga „Rabbi-a", komu nebijaše ležeće da je pokojnik ostavio njegovu biskupiju, niti mu bijaše ležeće do takvoga zvanja kad je onaj članak

pisao, nego sa svim druga politička motiva, ipak bi morao znati, da su iztupom prestale sve pokojnikove dužnosti al ujedno i sva prava biskupa Strosmajera.

Pisati poslje smrti, da je pokojnik sve one svete dužnosti popljuvao i pod noge stavio, na koje se svečano i dragovoljno obvezao, prelazi sve granice pristojnosti i čednosti tako, da se najprostija laž i potvora, zloba i pakost nazrievaju u njegovom nekršćanskom srdcu, kakovo nije niti Juda Iškariot imao.

Gdje leže dokazi za njegovu nepoštenu tezu? gdje su biskupu fakta? a u pomanjkanju ovih, smatra se biskup ne samo najgavnije struke prostim klevetnikom, nego i onakovim, koji radi farizejskih laži pljuje u obraz Isusa Krsta, kojega je uzvišenom naukom postao nedostojnim vrhovnim glavarom biskupije u Djakovu.

Ako se je, kako biskup piše, pokojnik pred Bogom, crkvom i tja pred narodom dragovoljno obvezao, to je učinio u dobi, kad ga je nevredan biskup zapopio kao mlada i neizkusna klerika; ali ako je nakon dugoga promišljavanja i svestranog poznavanja biskupa odlučio, da s njim zajedno neblaguje, bojeći se „izdaje njegove pri lamanju kruha“, tim pokojnik činio je svoju dužnost da ne služi gorjeg od sebe gospodara. Repetita placet.

Nu pitamo otvoreno biskupa, pred kim se je on obvezao, kad je zakletvu vjernosti „juramentum fidelitatis“ pred Njegovim Veličanstvom položio i kad se je ne samo pred Bogom, crkvom i narodom, nego i pred prejasnim vladarom zavjerio, pa ipak uslied poznatih data niti je ostao Bogu, niti crkvi, niti narodu, niti „premilostivomu vladaru vjeran“, iz kojega je prejasnih ruku nedostojan i nevriedan polučio biskupiju i sa biskupijom svoga najmilijega Boga — novac!

Ako se je pokojnik obvezao pred Bogom, kako to piše biskup, to se je dogadjalo kad je svoj čisti zavjet u nečiste ruke biskupove položio, tim je pako on samo u svojoj čistoj sviesti pod uvjetom stanovitih granica poštenja, dostojanstva svoje osobe i nastupa zvanja, pod pravom i pravnom blagodati višjega zakona pravde i „kraljevske slobode“, prozvane po apoštolu sv. Jakobu: „pravim zakonom kršćanina“, učinio onako, kao što je glasoviti propovjednik francezke zemlje Pater Hyacint izstupom iz crkve kršćanske g. 1869. i rimskoj kuriji do znanja stavio u oči onoga „infalibiliteta“. Nu, kad je biskup svoju zakletvu „juramentum fidelitatis“ polagao, to bi ju morao po primjeru svojih predšastnika biskupa: Krtice, Mandića, Rafajela, Sučića i Kukovića najsvetije položiti te svoju vjernost, poslušnost, lojalnost i odanast doživotno izkazivati, ne pako suhoparne, slavične i neproduktivne i razvratne „blagoslove“ dieliti po inostranom svietu kao što je bezposlen blagoslivao Rusiju, Francezku, Poljsku i ostale zemlje. — Takav biskup kadar je blagosloviti sutra Tursku a prekosutra isto neprijateljah oružje, ne samo proti cielokupnoj monarkiji nego i proti vlastitoj domovini. — To su fakta, koja dokazuju, da se je biskup odrekao Boga, božje nauke, crkve, svoga s. episkopalnoga zvanja i tim ne Boga, kako on prostački piše proti pokojniku, jer ga dosegnuti nemože, nego je samoga sebe popljuvao.

Tko se tako razvratnimi sredstvi proti crkvi i državi služi, kao što su svi dojakošnji njegovi telegrami dokazali, takav se pred licem najvišjega poglavara crkve svetoga otca pape Lava XIII. i pred najvećim poglavarom zemlje Njegovim apoštolskim Veličanstvom punim pravom smatra podmuklim izdajicom na hrvatskoj zemlji, zavadjajuć svojim primjerom prosti narod na onakova djela, kakova su negda obavljena po žudinskom zavedenom narodu proti Krstu, al kršeć položenu prisegu svomu vladaru, ostaje već uslied podieljenih blagoslova vazda kriminalnim zločincem.

Ravnanja radi neka služi i onima, koji nepoznavaju zakletve, koju biskup po smislu konkordata od 25. rujna 1855. polaže pred vladarom riečmi:

„Ja (biskup Strosmajer) zaklinjem se i zavjetujem na božje sveto evangjelje, kao što se dolikuje biskupu, da ću Njegovom Cesaro kraljevskom Apo-

štolskom Veličanstvu i previšnjim nasljednikom vazda pokornost i vjernost izkazivati; ujedno se zaklinjem i zavjetujem, da neću nikakvoga občenja imati, niti se ikakovim savjetom služiti, što bi javni mir i poredak uznemirivalo. niti unutar niti izvana granicah carevine ikakova sumnjiva druženja uzdržavati; naprotiv ako bi saznao, da državi prieti kakova pogibelj, neću ništa propustiti za odklon iste".

Ovakvu je zakletvu biskup položio u ruke Njegovoga Veličanstva polaganjem ruke na sv. evangjelje, zaklinjuć se i zavjetujuć „per coelum et terram", ali koliko put je od Alpha do Omega svetost zakletve pogazio, to svjedoče pred javnost doneseni učini, a tim je postao i ostao pred Bogom i vladarom, pred crkvom i narodom radi zločina prevare gorji od Jude!

Na onaj ogavni prigovor smutljivoga biskupa proti pokojniku: „da je sav rad u javnu smutnju i ukor, u živu smrt i propast pretvoren", smatra javnost biskupa kao patentiranoga umobolnoga čovjeka, ožigosana u Belovaru preoštrom i nečuvenom riečju Njegova Veličanstva „Sie sind Geisteskrank" skroz nesposobnim za ocienjivati i kritisirati rad i djela pokojnoga Miškatovića. Jer ono, što je pokojnik počam od svoje mladosti kao negdašnje djače do poslednjega časa života svoga na literarnom polju, svojim od Boga nadarenim „talentom" uz neprestano čitanje, učenje i razmišljavanje napisao; a osim toga javno u saboru „ad salvandam rempublicam" svojimi nesavijenimi i mudro promišljenimi govori pred strukovno naobraženimi zastupnici „pro aris et focis" zasvjedočio, o tom nemože biskup od „fiksivne ideje" i tašte slavičnosti baš nikakove presude izricati, jer on spada u broj, od kojih je pisano: „Beati pauperes spiritu!"

Ako je slobodno biskupu napadati pokojnika sa najgadnijimi izmetinami u iztaknutoj alineji, kao da je on za ono nekoliko hiljada uloženih za grad Zagreb prekupio monopol za sebe jedinoga, da može poput bajoslovnoga boga Vulkana na svom jezuitskom nakovanju sa batom u ruci lupati svakoga na zemljištu hrvatske zemlje, to treba proti takovom napadaču okrenuti bat, te mu doviknuti sa glasom pokojnoga Eugena Kvaternika, koji je grozomorno za kasnije potomstvo zagrmio: „Zar smo mi Hrvati radi nekolicine sliepićah-fanatikah il izdajicah domovine već dotle spali, da nebudu pojedinci smjeli na ustavnoj našoj hrvatskoj zemlji imati posebnih osvjedočenjah političkih?

Zar se ove rieči nisu ticale Strosmajera i njegovih današnjih političkih leptirića, koji obično na sve predmete padaju a najdulje se zadrže na stanovitoj stvari?!

Pita se javno: tko je taj biskup Strosmajer, koj se diže poput nekog politički proigranog „komedijaša" proti posebnomu osvjedočenju političkom pokojnoga Miškatovića, kad se javno znade, da do sada kroz svog poi vieka nikakvog posebnog osvjedočenja u onalih hrvatske zemlje dakazao nije! To je najgrdnija rakrana na njegovoj duši.!

Zar će „bezposlen biskup", navikav na pune jasle po onom: „Nos numero sumus consumere fruges nati" prosudjivati rad pokojnikov, kad se u javnosti znade, da uslied bezposlenosti, nerada i nehajstva, a osim toga valjada i uslied nesposobnosti nebijaše kadar u tečaju svoga poluvieka sjedeći na biskupskoj stolici niti jedne knjižice napisati, al sposoban bijaše crkvenim dobrom: kavge, svadje, nemir, zadjevice i ostale nepodobštine tajno uzpirivati.

Zar se je zaboravilo ono, što je još g. 1870. napisano ostalo na slavu biskupa Strosmajera i one divje hajke riečmi: „danas prijanjaste i raztrubiste da želite narodnu crkvu" sa vrhovnim Rabbiom na čelu, a kad dodjoste u škripac, odkriste da vam je znanost i umjetnost i narodna politika vazda samo sredstvom služila u arcijezuitsku svrhu, dostojnu Patera Arbueza i crnoga pape. Tako je pisano g. 1870. a onaj koji je pisao, njegova se rieč izpunila.

Što sve nebijaše veleizdajnički pisano o Slavoniji po nalogu istoga Strosmajera uz novac, kao da je htela ova zemlja odtrgnuti se od Hrvatske! Pa zar to nebijaše pokušaj, nebi li tim prije Strosmajer zasjeo nadbiskupsku stolicu, s koje bi on kadar bio — prosti mu Bože! — neku jaku političku kopču posred vladara i naroda sačinjavati! O sancta simplicitas!

Zar ovakav patuljak da prosudjuje rad i posao pokojnoga Miškatovića, patuljak, o kom je neki dobro zabilježio g. 1870. riečmi: Vaša sva izdajstva doći će za koji dan na vidjelo starijim i iskusnijim muževom nego li sam ja", pa zar se izpunila nisu?!

Zar se uslied toga u proročanskom duhu napisanoga članka u tadanjih novina nisu manifestrirala i na državnom i na crkvenom polju Strosmajerova izdajstva i sav njegov najgadniji politički nezreo posao? Tamo u Rusiji sa „svietovnom misijom", onamo u Rimu proti pokojnomu papi Pii IX., i u vlastitoj hrvatskoj domovini!

Zar se je zaboravilo, kad je pokojni odvjetnik Pavišić nazvao Strosmajera na „izdajstvu znanim delijom", jer se je ved god. 1870. javno pisalo od današnjih nasliednikah „Obzoraša" u ovom smislu: „danas htjedoste sa poklati za virtualna prava trojedne kraljevine proti Srbom, sutra dan vam postala Hrvatska zrelom jabukom, koja će Rusiji sa jadranskim morem u njedra pasti; danas pozivaste Srbiju neka bude „Jugoslavenskim pijemontom", neka skoči na oružje i neka si osvoji zemlje kraljevine Hrvatske, sutra ste već drugčije kabanicu okretali, kako je vjetar duvao", dok doista nepostadoste ono, što je „cum grano salis" u saboru hrvatskom god. 1890. neizbrisivo u analih sabora govorio odvažno, smjelo i istinito blagorodni gosp. Nikola pl. Czernković odvjetnik i zastupnik: „da su fakciosivno politička djeca, a biskup Strosmajer: fakciosno političko diete". — O tom nespominje biskup u poslanici korizmenoj god. 1891. jer je hametom potučen neoborivu istinu slušao!

Zar ovakovo sa persiflažom i ironijom ožigosano „patuljče" kadro je prosudjivati pokojnikov umni rad i nenadkriljeno pero rad milinja i poznavanja jezika, kad se javno znade, da biskupov sav rad sastoji u ono „nekoliko misa" na slavu božju, sa dvie tri propovjedi" i ako mu je volja obavljanje sv. krizme, pa smo gotovi sa biskupa Strosmajera radom, al zato „tuta conscientia" sposoban je sabirati blago, nemisleć ni danas u predvečerje smrti na one sv. Pavla rieči; Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes t. j. dok je još vremena, čini dobro svakome. Rom. VI. v. 10. — Ali ovo je pisao Apoštol, koji je u tom poglavju sa „kršćanske trpeze" progovarao u duhu Krsta, te koji je u tom poglavju preobilna materijala ostavio za razmišljanje Strosmajeru, kako bi morao postupati proti pokojnom Miškatoviću i njegovim prijateljem, dočim biskup sa „nekršćanske trpeze" svojim po sv. Jakobu opisanim paklenskim jezikom baca goruću žeru na grob pokojnikov, nenadajuć se, da će sa vlastitom žerom i gorućim ugljenom za sva vremena ožeći i opaliti.

Al kad već napada pokojnikov svestrano priznat rad, to moramo biskupu na slavu pred vidik iznieti neke ustanove, koje se na njega protežu.

Eno koncil tridentinski nalaže „diligentissime", da je upravo i biskup dužan poput sažaljenja vrednih starih i slomljenih župnika kao i njihovih pomoćnika sa poznatom sramotnom plaćom u biskupiji djakovačkoj, da je velim biskup dužan „in conscientia" sam propovjedati evangjelje, osim ako nije legalno zaprienćen — n. pr. ako se prodaju šume u biskupovom gradu na svetac a biskup u mjesto da je kod službe crkvene, prisustvuje osobno kao licitant, o čemu je drugdje zabilježeno — i da je dužan ovčice hranom nebeskom pasti! Koncil nalaže, da „često" kroz godinu navješćuje evangjelje puku, sa pretnjom, ako nebude navješćivao! — Kako danas biva, izkustvo dokazuje, kako je crkva djakovačka postala je evangjeoskom udovom!

Kako se pase stado u biskupiji djakovačkoj i kakav uspjeh donaša navješćivanje rieči božje, ma da su tamo obavljane bile one „jezuitske misije" g. 1890. proti volji mnogoga poštenoga župnika, koji netreba nikakovih „misionara" niti onih „jezuitskih legenda", dokazuju najbolje „Nazarenci", koji su se u jedinoj biskupiji djakovačkoj na cielom teritoriju hrvatske zemlje na diku i ponos „prvoga sina domovine" nastanili kako to bar „Glasnik" od 15. studena 1890. br. 21 priznaje.

Taj list navadja, da se u djakovačkoj biskupiji u Tisza Kalmanfalva, u Berku i Banovci nalazi i kalvinah, a nuz ove poznati su i „Nazareni", bez da se biskup drži propisa koncilskog i bez da on po primjeru zlatnoga kršćanskoga vieka bar pokuša kao provikani „Chrisostomos" zabludjele ovce u svoje crkve krilo privesti, koje su mu pod nosom i koje nisu udaljene kao oni „milijoni Rusah s kojih se vjeroispovješću' hvasta za prevariti sv. otca u Rimu!

Na temelju toga, pita se javno, može li se biskupova — bezposlenost prispodobiti ikakovu radu i poslu pokojnoga Miškatovića, koji je danju i noćju mislio, danju i noćju pisao, danju i noćju težke državne i političke poslove svom revnošću i točnošću obavljao?!

Koncil tridentinski osim iztaknutih dužnosti, nalaže biskupu, da i svojim vladanjem i ponašanjem dokaže se dostojnim nauke božje, Sess. 25. —

Ovde nehotice ali radi visokoga ugleda prema riedkom gostu, desivšem se u gradu Zagrebu budi sjajnog primjera navedeno ono, što je Njegova svetost patriarh Georgije Branković prigodom došašća u Zagreb dne 5. prosinca 1890. svomu svećenstvu kao pravi nadpastir progovorio, al neka ostaje naukom biskupu Strosmajeru.

Njegova je svetost progovorila čistim i uzvišenim duhom Xta svomu svećenstvu riečmi: „Sveštenik mora uviek biti na svakom mjestu i u svakom poslu, mora se ponašati onako, kako dolikuje slugi božjega oltara i dobru pastiru svoga stada; osim toga sveštenik se nemora stiditi svoje haljine, mora i u vanjskom poslu držati se crkvenih propisa". To je jezgra govora Njegove svetosti.

Ovaj iz čistog srdca i prave ljubavi prama Bogu, oltaru i svome omiljenom stadu razlieveni žarki odsjev Njegove svetosti patriarha Georgije Brankovića, podpuno u suglasju stoji s onom ustanovom rimske crkve iztaknutoga koncila tridentinskoga, koga se biskup nedrži, al bi ipak želio da drugi mladji uvažavaju!

Na temelju one visoke nauke Njegove svetosti patriarke pita se: kako se ponaša kršćanski biskup, da bi onako „kako se dolikuje slugi božjega oltara i dobru pastiru stada svoga", kad proti pokojnomu Miškatoviću najogavnije i najprostije rieči u javnom glasilu navadja, sa zlom nakanom, da nevinoga pokojnika u grobu poganim svojim jezikom pogrdi, nemisleć da je upravo svoj bludni, sramotni i razvratni život u javnu sablazan pretvorio. —

Ova je sablazan kršćanskoga biskupa tim ogavnija pred cielim narodom, što naredba koncila tridentinskoga osim navedenih nabraja: „kakova je življenja" i da se glede iste kuće čuva i pazi da se štogod nedogodi, kakono se doista dogodio onaj njegov bludni, sramotni i razvratni konkukinat; pa kad koncil zabranjuje: da se štogod nedogodi, što se neslaže sa svetim biskupskim inštitutom, jer time se ne samo gubi „Dei zelus", nego se tim uslied kala, bluda i griešnih diela dokazuje najdublja nećudoredna „propast" u koju se je odavna Strosmajer sgruvao.

Pita se nadalje: kako se slaže ona ustanova koncila, koja zabranjuje: da biskup nesmije iz dohodakah crkvenih niti svoje rodjake i familijarne osobe obogaćivati, ali se javno znade, što je biskup svojoj tobož sestri „Mandici" žrtvovao a koliko su druge „Mandice, Barice i Milice primile od raztepenih milijuna, spadajućih na crkveno dobro, o tom neka mu Bog sudi kad bude umirao. To se zove bludan, sramotan i razvratan život!

Na temelju koncila dokazanim biva, kakovog je ponašanja biskup proti pokojnomu Miškatoviću, a tim upravo sebe izpostavlja na javnu smutnju pred narodom, da ovaj prosudi, kako se biskup „kao sluga božjega oltara“ prama iskrnjemu pokojniku i živućim prijateljem ponaša

Ono što je Njegova svetost patriarh Georgije Branković rekao svomu kleru u Zagrebu: „da se nestide svoje halje,“ to nemože danas biskup svomu kleru kazati, jer toga danas staroga biskupa gledasmo po kupkah u Rogatcu i drugdje da se „stidi svoje halje“ i s toga sa svim u svietovnom odielu izpostavlja se ruglu na temelju gornjih iz ustiuh najvišjega poglavara pravoslavne vjere progovorenih rieči.

Netreba zaboraviti pred javnošću, da je isti biskup prije 20 godina u onom smislu govorio, dapače podučavao mladji kler, o čemu bi ga mogao njegov sada od veoma uglednih kanonika sjetiti, — al sada se pod starost stidi „svoje episkopalne halje“, te kad ni ovu neštuje u ovom životu na temelju koncila: „De vita et honestate cleri“ — tad se samo njemu može s njegovimi riečmi odprto pred javnošću reći: da se je njegovo cielo biće — ne u živu smrt, kako on to veli, a mi takove životinje nepoznajemo — nego u pravoga „Antikrsta“ pretvorilo.

Tko bo se „svoje svećeničke halje“ stidi, kao što je biskup klatareć se po kupkah i po inostranom svietu zasvjedočio da tim valjada laglje proizvadja stanovite njemu prirodjene uloge — za da ga sviet neprepozna, mora se zaključiti, da takav neobavlja niti svojih drugih dužnosti, kao što je recitiranje breviara i onih kanoničkih hora. Jer kad bi recitirao ovakav za svećenike propisani „časoslov“, to bi u njem sijaset psalmah i pobožnih opomena nalazio, koje bi ga morale od bludna, sramotna i razvratna života odvratiti, te mu nedopustiti da iz strastvena srdca i pogana jezika čovjeka mrtvoga u grobu uznemiruje! Tko to čini, taj nemože misliti baš na nikakvo uskrsnuće, osim ako misli biskup da će po proroku Ezechijelu njegove „osušene kosti“ jednoč uskrsnuće slaviti, ali u takove fantasije nevjeruje danas hrvatska zemlja, jer bi time mogućnost nastala da se iz „osušenih kostiu“ biskupa opet jednoč uskrisi njegova farizejska nauka i kužne fiksivne ideje sa drugom „nebeskom misijom.!“ U takove nagrdne nauke može sam biskup vjerovati bez da ih aplicira pokojniku; dočim prosviešćeni narod smatra uskrsnuće biskupa kao kakav „Noctium phantasma.“

Znamo mi svi predobro, kako je lagano biskupu kazati: „Ego sum pastor bonus“ t. j. ja sam dobar pastir; Ego sum lux mundi, t. j. ja sam svjetlost svieta; Ego sum sal terrae, t. j. sol zemlje; Ego sum successor Apostolorum, t. j. ja sam nasljednik apoštolah; Ego sum episcopus, t. j. ja sam biskup; — al to sve treba primjerom Isusa i apoštolah pred svietom riečju i djelom dokazati, premda se to tim laglje obavlja, što danas biskup nemora pješke putovati, sa pogibelju života podučavati i u nikakav naručaj smrti padati, a najmanje u siromaštvu, bjedi, nevolji i progonstvu živiti, kao što bijaše apoštolom i učenikom Krsta naloženo.

Nu kad se je taj „dobri pastir“ pretvorio u grabežljiva vuka; kad se ta njegova svjetlost svieta preokrenula u mračnjačku nauku; kad se njegova osobna svjetlost prikazala u slici sotone transfigurirana u angjela svjetla; kad se taj nasljednik apoštolah svojom ogavnom nekršćanskom naukom i gaženjem največih zapovjedih božjih preobratio u stoput gorjega Judu nego li onaj bijaše, koji je Krsta izdao; napokon kada taj, koji od sebe veli „ja sam biskup“ a sam svojim barbarskim i farizejskim načinom odkriva svoju licumjernu masku, nemareć, da bar u svojoj biskupiji izkorieni opačine po onom moraliste: „ut gliscentium in plebe flagitiorum semina in herba supprimatur,“ tad se mora pred javnošću proti njemu zabilježiti: da je on odvrgao se od Boga, vjere, svoga zvanja, i da je popljuvao sve svoje i svoga dostojanstva dužnosti. Tim po njega stoput gorje, što je ne samo pred crkvom se svečano zavjetovao, nego i pred Njegovim Veličanstvom položio zakletvu vjernosti, te kao nedostojan „kraljevski tajni savjetnik“ pred javnošću svojimi bludnjami, svojimi sramotnimi i veleiz-

dajnički-razvratnimi čini dokazao, da je sam na sablazan cielomu narodu i crkvi i državi postao — gorjim od Jude.

Tim je sam biskup o sebi zasvjedočio, da se je on sam po njegovom izrazu: u živu smrt i propast svoje duše pretvorio, nikada pako pokojni Josip Miškatović

Da li bi pokojnik, kad bi ostao bio u biskupiji, postao „izvorom života i uskrsnuća“, kako to biskup lijačkim načinom piše, o tom netreba nikakova svjedočanstva od Strosmajera, jer o tom nitko nedvoji; ali ujedno neka znade biskup i cieo sviet, da je pokojnik u svom državnom civilnom životu pred Bogom i poštenimi ljudmi polučio dostojan biti „izvorom života i uskrsnuća;“ nu, da li bi pod biskupom uslied poznate taštine i slavičnosti mogao onakovo „uskrsnuće“, kakovo je ovde u gradu pred Bogom i svietom zaslužio, slaviti, to poznavaoci biskupove strastvene ćudi veoma dvoje.

Što biskup do svoje špecifične nauke o „svom uskrsnuću i izvoru života“ misli, o tom pravi Hrvati nisu znatiželjni, a pobližje nije nam opisao; nu sav izobražen sviet znade, da samo uman, prosviešćen i naobražen čovjek, sa svojimi djeli neprestano uskrsnuće slavi, dočim licumjerac, fantasta i mračnjak, osobito ako je biskup, neslavi baš nikakova uskrsnuća. Jer sv. pismo uči a razum ljudih svjedoči da bez ljubavi iskrnjega, bez koje absolute neima niti ljubavi božje, i bez najtežje bar po nauci Xta ljubavi neprijatelja, neima, pa neima pravoga Boga Krsta niti na nebu, niti na zemlji, a bez toga neima lje niti ikakova „uskrsnuća“. To je prava nauka vjere, a drugo sve što Strosmajer sa jezikom melje, to je samo samljeveno brašno za obsjeniti proste ljude. — Odavno je poznata zlatna izrieka: Charitas et bona opera faciund sacerdotem, t. j. ljubav i dobra djela — prama iskrnjemu — čine svećenika.

Tko je opunovlastio biskupa, da se usudio u ime svoga prečastnoga ordinarijata lažno izticati za nekakvoga kukavnoga sudca nad životom pokojnoga Miškatovića i njegovom uskrsnuću?! Taj kukavni biskup bolje bi učinio, da ni o ovom predmetu izticao nije; jer kakovom je vjerom disao pokojnik u životu i kakovu je vjeru sa sobom odnieo na vječni počinak, o tom nesudi nikada moderni fantasta, nego samo jedini Bog. — Stoga ćemo navesti svjetovnih primjera, kojimi se dokazuje na dvie hiljade godinah, da veliki muževi neumiraju, nego da neprestano slave svoje uskrsnuće.

Cicero piše, a biskup neka se zastidi, da je negda Aleksander nad Sigaeom planinom u Frigiji ugledavši grob najhrabrijega Grka junaka Achilesa roneć suze zaplakao i rekao zabilježene rieči: O fortunate adolescens, qui tuae virtutis Homerum praeconem inveneris. Homerus vero poetarum princeps Iliade et Odissea clarissimus!

Taj primjer svjedoči, da Aleksander nebijaše kršćanske vjere, ali imajući plemenito srdce nad grobom mladića Achilesa, spušta najtopliju suzu, kakovu biskup nebi spustio nikada na grobu hrvatske zemlje, ne samo na grobu pokojnika da opere suzami svoja neoprana usta i zamusano srdce, nego niti onda, kad bi vidio da sva „Hrvatska pokopana leži“, osim njega i njegovih privrženikah, nad kojima se izpunila satirička izreka: Bože! učini neprijatelje Hrvatske smješnimi stvorovi ovoga vieka. —

Onaj primjer dokazuje još i danas, da se uskrsnuće iztaknutoga Aleksandra i Achilesa kao i na stotine drugih neprestano ponavlja al samo od izobraženih, nikada pako od ludjakah ovaga vieka; no hoće li u kasnom potomstvu pokazati se kakav drugi Cicero, koji bi „osušene kosti“ iz groba biskupa Strosmajera perom „uskrisio“, o tom se tako unapried može reći — da nebude ni spomena.

Što da o uskrsnuću pokojnika biskup Strosmajer piše, kad on kao nadpastir svoga stada nesluša nadpastira cieloga krščanskoga svieta, nemareć za najveće zapovjedi božje, bez kojih se nemože spasiti, ma ga stotine hiljada neprestano kadile sa posvećenim tamjanom, dok svoj bludni i razkošni život nepromjeni u kakovom zabitnom kloštru. —

U tu svrhu eno mu nauke Xtove, po kojoj može svoje stare griehe oplakati i bar nešto savršenim postati, da kakvo takvo uskrsnuće za života postigne, kad ga je za vječnost prokgrao. Veli bo se u sv. pismu: „Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quae possides, et da pauperibus“, ali ovo je trpka nauka za biskupa, jer kako bi on po sv. pisma hteo poći u kloštar da proda sve što posjeduje i da podieli siromakom, kad njemu nije ležeće ni do mnogo laglje nauke, kakova je izkazivanje ljubavi prema iskrnjemu i braći svojoj!. — Ovo je nauka božja, ali i ova nauka biskupu veoma smrdi. osim ako dodje vrieme, da ga državni zakoni strpaju u kloštar, gdje bi se naučio o pravom „uskrsnuću“ misliti.

Sličan donekle primjer zabilježio je Cicero u Epist. XII. l. 5. o nekom mladiću, koji je život Ksenofanov i poviest pisao, da je kolebajuć se izmed dva pravca, izmed „volje i kriepsti“, otišao u samoću razmišljavati, što bi za biskupa veoma koristno i spasonosno bilo, da po ovom primjeru izabere si u životu „kriepost“ a volju si zauzda, jer to je još jedini njemu put, da mu Bog oprosti ono, što drugi ljudi mole u „Otčenašu“ i što mala djeca uče, tim bi on bar „nekakvo uskrsnuće“ slavio na zemlji.

Na konačni napadaj biskupa. koji nas je podučio, da ima više vrsti „Juda“ i da je on „nad svimi kao zviezda danica uživišen“, to ćemo njemu glede predbacivanja proti pokojniku odgovoriti sa naukom crkve.

Navod biskupa: „da je Juda novcem, a ovaj nesretnik bludom izdao i zamienio Boga i Isusa svoga; bludom, koji bez novca i hiljada biti nemože“, kako to Josip Strosmajer piše, smatra se navodom upravo proti njemu, koji je uz protepene milijune imao sgodu bludom izdavati i zamienivati svoga Boga.

To je opet neka nova bogoslovna nauka glasovitoga govornika i propovjednika „Obzoraškog“, o kojoj sva četiri evangeliste skup sa cielim kodexom sv. pisma nigde ni spomena nesadržaju.

Za takav iz tamnih moždjana skovani absurditet, nije ni jedan od crkvenih otaca baš ničim zabilježio, koji su bar poradi osobite svetosti, pobožnosti i učenosti foliante neizcrpivih djela napisali, ali što stotine pametnih ljudi nepronadje, to jedan nesretni bludnik u svojih — lucida intervalla — na vidik izbaci, — pa stoga držimo za mogućnost, da je biskup u tom položaju sam na sabe mislio i „bludom“ zamienio Judu.

Još, još, kad bi kakav s. Alojsija ili sv. Augustin ili koji od one trojice iz poznate okružnice biskupove od 15. studena godine 1890. na ovako liepu i moralnu ideju došao, da se „bludom“ izdaje i zamienjuje Bog i Isus, to bi kršćanski sviet vjerovao, jer bi držao da su svetoga života ljudi napisali. Ali kad biskup Strosmajer proti pokojniku piše, biskup, koji je sam bludan život u mladosti sprovadjao po Ritvali u Osieku, kod svoga bivšega kanonika a latare poznatoga grobijana Adama Sukića a negda župnika u brodskoj bivšoj pukovniji, te kasnije po Novomsadu i Varadinu, zatim kao biskup u svojoj palači i klatareć se po svietu nije odsjedo kod braće svećenikah nego obično u raznih gostiona — tad hrvatski narod mora zaključiti, da je stari Dr. Ante Starčević satiričku neoborivu rečenicu o Strosmajeru izrekao, da mu uslied svega dobra uživanja neda „kriepostno življenje“ udebljati, naša pako rieč na obranu pokojnoga Miškatovića ostaje: da je biskupa bludno življenje s protepenimi u tu svrhu milijuni pretvorilo ga bludnoga u Judu. —

Zna se po Krstovoj nauci da se svaki čovjek griešnikom smatra, koji proti zapovjedim božjim grieši, ali se i to znade, da je bilo griešnikah i da će jih biti, al se griešnikom moraju griesi i oprostiti.

Po nauci vjere svaki čovjek i na času smrti prije polući oproštenje pred Bogom, nego li će u kriepostnu životu osušeni biskup Strosmajer polučiti kad bude umirao; jer ovakov zemaljski boljar i crkveni poglavar morao bi razmišljati, kako će polagati račun pred Bogom tako vrhu raztepenih milijuna na štetu svojih nasljednika, kano i od onih

do 100.000 duša i tolikih svećenika — dapače od svake vrsti ovčica i potepenih crkvenih novčića! Ah! to je strašna odgovornost za praktičnog jezuitu Strosmajera, koj se za tu odgovornost uprav toliko brine kao stare babe za lanjski snieg. —

Kad bi taj biskup imao straha pred Bogom i poštenja pred svietom, kad bi se on bojao suda božjega, kako on drugim pripovjeda i laže, pa kad bi on ljubio Boga i iskrnjega i k tomu imao samo neki atom čovječje sviesti, to nebi se proti pokojniku nabacivao „bludom izdajstva“ u kakovo može samo luda vjerovati.

Stara je rieč: kako tko o drugom misli, takav je sam, pa stoga kad biskup piše iz praktičnoga svoga izkustva i života, da „blud“ treba hiljada, to bi želili znati da nam pobliže dokaže biskup nejasne svoje proti pokojniku pojmove. jer narod ciele zemlje prepobro poznaje odnošaj biskupa i da ako je tkogod sposoban, to je biskup imajuć na razpolaganje milijune, sposobnost bluda zasvjedočio i u svojoj zemlji i na praktičnih putovanjih po tudjih krajevi, s toga moraju hrvatski sinovi biti uvjerenja toga, da kroz njegovo 42. godišnje biskupovanje i u tom tečaju kroz razkošno i bludno življenje, jedini je Strosmajer bludom zamjenio Boga, — bludom, koji je jedino kadar raztepsti milijune po Parizu, Rimu, Italiji, Njemačkoj, Českoj — i to sve „radi odmora“ uslied težke radnje — svim Hrvatom predobro poznate! — Vide „Vienac“ od god. 1874 broj 1.

Alineja IV.

Nastavljajuć svoj akademički članak, piše biskup u „Glasniku“ ovo:

„Da u tomu položaju o značajnosti i postojanosti ni govora biti nemože, lahko je razumljivo.“

Kad biskup sa predmeta bludnog izdajstva, koji se po smislu crkve smatra u obće samo položajem griešnim, prelazi na pokojnikov značaj i postojanost, da mu i ove vlastitosti razbojnički podkopa, kao da bi Strosmajer jedini sa svojom ruljom „slaviteljah“ imao značaj i postojanost dočim ostali sinovi hrvatske domovine nebi imali svoga osvjedočenja a tim niti značaja i postojanosti, to se namiće pitanje: „kakove vrsti značaj“ počiva u tom biskupu djakovačkom — i „kakovu je on postojanost“ sa svojim životom i radom na crkvenom, državnom i političkom polju zasvjedočio?!

Što kršćanski biskup u obće misli o „značajnosti“ nije nam svojom mudrom definicijom označio, a tim se nezna: da li on sa gledišta do sada nedifinirane „neporočnosti“ ili sa gledišta svoga praktičnoga življenja, ili poradi prirodjene „Obzorske“ „brbljavosti“ govori?

Ovde treba u interesu javnosti pitati: da li je biskup svoj značaj s kojim se on tako u životu ponosi i kog je on u jedno klupko zamotao, sa u k da dokazanom postojanošću ikada kao vrhovna glava crkve djakovačke pred državnim legistativnim tielom ili inače u javnom životu poput ostalih uzor biskupah ikada sa znanstveno državnimi govori dokazao? Čim o tome traga neima, nemože niti govora biti o njegovom „značaju“.

Evo mu primjera pred licem klera i naroda od njegovog osobnog značaja: Nije li za dobe pokojnoga kardinala Jurja Haulika, pri kom je negda kao gost imao stan, prehranu i poslugu zasvjedočio svoj značaj time, da se je proti svome starješini i metropoliti, proti njegovoj gostoljubivosti najnevrednijim izkazao, kritizirajuć sve što se nalazilo „intra arcem et moenia“ kao i izvana u obseg cieloga pohvalnoga gospodarstva, vodjenog u onom liepo negda uredjenom Maksimiru, nepraštajuć niti za onda otvorenom nadbiskupskom po zagrebčane nezaboravnom vrtu i ostala ovde nezabilježena?!

Ta najprostija sirota kaže svomu dobročinitelju: hvala ti prijatelju, Bog ti naplatio, a onaj biskup uživajući u nadbiskupskom gradu iskrenu gostoljubivost svoga metro-

*

polite, rovario je potajno u Zagrebu, agitirajuć za života svoga metropolite, obećavajuć sva moguća gradjanom, ako bi se dočepao nadbiskupske stolice.

Pitamo javno: zove li se ovakav istiniti dogodjaj biskupov njegovom riečju „značajnost“ ili se nazivlje obično najsramotnijom podlošću, po zakonu grubom neblagodarnošću, a pred živom crkvom i narodom „infamnom bezznačajnošću“ prema pokojnom Jurju Hauliku?!

Evo primjera krupnije njegove podlosti glede „značaja“. Kad je g. 1870. sazvao poznati koncil o nepogriešivosti pape Pia IX. u Rim, al prije nego se čula ona za Strosmajera grozna poput striele sjevajuća izreka: Roma locuta est, raznašali se glasovi od starih „Obzoraša“, kako on vatrenim govorom braneć i zastupajuć prava Hrvatske, želi si osvjetlati lice pred Europom, zaboravljajuć sliepci, da o takvom pitanju nebijaše mjesta na koncilu.

To bijaše grozna blamaža za njegove u Rimu tajne spletkare, i za ondášnje črčkare u njegovih novina! Je li u toj imfamnoj podlosti prema najvišjem poglavaru crkve leži „značaj“ Josipa Strosmajera?!

Čim se začulo, da je biskup telalio proti papinomu „infalibilitetu“, to je već svojom nepromišljenom i neobrubljenom brbljavošću proti svetosti prvoga i vrhovnoga poglavara crkve ztbrazlio u krivovjerstvo t. z. odpadnikah i upao u bludnju, poradi koje kao biskup nije dostojan niti svoga visokoga zvanja, a tim je odavna proigrao „biskupski značaj“.

Ako je oponirao tobož sa gledišta t. z. „Freidenkerah“, kojih umna djela težko da je čitao i promatrao ili sa gledišta crkvenoga, upao je u krivu nauku i tim svoj značaj pečatom prokletstva zasvjedočio.

Danas i svietovnjaci znadu i bez biskupa, što se zahtjeva za dogmu crkve, pa ako se je on pozvao i u toj točki na očitovanje Xta, predavanje apoštolah i na vjerovanu nauku kršćanah — to je i po takovom nadrimudrovanju upao u neoprostivu bludnju proti onomu: „Prima sedes a nemine judicatur“, a time se opet njegov značaj smatra kužnim ventilom crkve

Proti moralno suzbijenom biskupu, i odkrivenoj golotinji značaja, najbolje je zasvjedočio pokojni sv. otac Pio IX. kad je njemu i ostalim škrupulistom rekao: Ego sum solus traditio, a ostali kardinali vatikana, nadbiskupi i biskupi iz Španjolske i Talijanske sa cielim rimskim klerom jednodušno potvrdili; tim je biskup ne samo poznati rimski „absterges“ ili kako kod nas vele „pakrački dekret“ dobio, nego je pokazao svoju šarenu „značajnost.“!

Bilo da je biskup Strosmajer na kakav mu drago način vojevao proti Piu IX., ovaj poznavajući svoje ptiče, prozvao je i njega: da je bezbožnik i herelik, koji se protivi autoritetu sv. stolice i autoritetu sv. Duha, te koji razkol i razdor u crkvi uzpiruje, prigovarajuć proti čistim dokazom vjere i crkve“. Neleži li i u tom poslu biskupova „zamazana značajnost“?

Za dokaz toga, donieo je „Fremdenblatt“ istodobno dopis: da je iz Rima dopisnik „Vaterlanda“ pisao, kako se biskup odvažno protivi nepogriešivosti pape, podlažuć se jedino zaključkom koncila, al da je sv. otac Pio IX. odpustio ga bez blagoslova, rekav mu: „Monsignor, Sie sind nicht mehr katholisch, Sie werden nicht als Katholik sterben“.

Da je ovo istinito, dokazuje neka biskupova načrčkana bez ikakove soli mudrosti u sviet razturena sablažnjiva „brošurica“ od nekoliko listića proti nepogriešivosti pape, al je morao na slavu svoga poganoga jezika opozvati i tim dokazao svoju „značajnost i postojanost.“!

Nu treba per traditionem zapamtiti, da što je sv. otac Pio IX. naviestio i prorokovao, bio bi Strosmajer dušom i srdcem iz svih krieposti proizveo, da mu nebijaše na

duši „dohodak biskupije“, koji se za njeg smatra spasom njegove duše i rad koga je zasvjedočio svoju „značajnost i postojanost“.

Ovim se dokazuje na dlanu, da glasoviti „prvi sin Obzoraša“ nije imao niti pred sv. otcem Piom IX. niti pred crkvom ikakove „značajnosti i postojanosti;“ pa jer je takav, to u svom farizeizmu i svojoj podmukloj duši prišiva pokojniku ono, što on na svojoj crnoj duši i neopranu obrazu nosi.

Kad bi takav djakovački „junak na divanu“ imao samo kakovu sjenu od postojanosti, to bi on morao kao dosljedan i sviestan pred „Obzoraši“ sa istim požitvovanjem vremenitih dobora dokazati onako, kako su drugi iskusni i dubokom znanošću obdareni muževi pred autoritetom svieta dokazali, ili se pokoriti u preponiznosti zaključkom koncila.

Eno mu za uzor pokojnoga Döllingera, koji je kao kršćanin, kao bogoslov, kao povjestničar i gradjanin al ujedno kao izvrstan akademik premnogo znanstvenoga sadržaja knjigah napisao „za spas znanosti i prosvjete“ svoga njemačkoga naroda, te koji je dokazao svoj značaj i postojanost tako, da bi morao prvi Strosmajer iz njegovih djela crpiti potrebno znanje prije, nego li stupi na arenu oponiranja proti onim, kojim nije u Rimu dorasao. —

Ovom sgodom neka zapamti Strosmajer sa svojimi „političkimi šišmiši“, da kad je veliki i slavni muž Döllinger 10. siečnja 1890. preminuo, koji je g. 1861. prognosticirao sekulisiranje papinske svietovne vlasti i koji je od nekog kukavnog nadbiskupa Schera g. 1871. izopćen bio, ipak je isti katolički „Vaterland“ priznao njegovu duboku učenost, koju je do 90. godine života služeć se razumom uma uzdržao. —

Ali ovaj veliki učenjak imao je svoje osvjedočenje, svoj značaj i postojanost, a to sve priznato je telegramom carice njemačkoga cara Fridrika, priznato po belgijskom kralju Ludvigu i sa istim viencem izaslanim po carskoj obitelji; dočim biskup Strosmajer niti je imao ikada kakova osvjedočenja, niti značajnosti i postojanosti, niti se znade za njegov program i načela, niti će ponieti u grob, niti će ga ikoja od prejasne obitelji vladareve osoba sa austrijskog dvora počastiti s onim visoko iskrenim sažaljenjem, a najmanje sa viencem iz dvora današnje prejasne habsburgske kuće.

Naravno, da je pokojni Döllinger poradi znanstveno napisanih i potomkom ostavljenih biser knjiga stekao si monumenat, koji će potomstvu predstavljati Döllingera kao svećenika, državnika i filosofa, a što će biti sa „monumentom‘ „prvog sina domovine“, pokraj svih njegovih iskrenih i neiskrenih naslova, vredjajućih svakog drugog znamenitog muža, o tom će sinovi hrvatske zemlje doživiti. —

Ovo je navedeno s razloga, da se otvoreno pred licem naroda odgovori Strosmajeru da pomenuti učenjak Döllinger svojimi je spisi dokazao, da nije vjerovao u ono, na što se je po smislu Strosmajera zavjetovao sv. crkvi, svećeničkom zvanju, sv. redu i rukopoloženju, pa ga nemogu niti najžešći neprijatelji rimokatolicizma napasti, da nije imao značajnosti i postojanosti.

Zar se po tom neuvidja neugladjenost Strosmajerova, da on pokojnomu Miškatoviću nakon smrti poriče „značaj i postojanost“ kad se znade po cieloj zemlji a najpače pod upravom našega premilostivoga vladara, da su na vrhuncu ministarstva u Ugarskoj poput Tisze sjedili na kormilu najžešći opozicionalci, kao što bijaše Miškatović proti Strosmajeru, bez da pametan čovjek može predbaciti. Tiszi beznačajnost i nepostojanost Tako se dogadjalo i u Hrvatskoj poput pokojnoga Vončine, koji je takodjer negda s pokojnim Miškatovićem borbu uzajamno vodio, ali samo ludjak mogao bi pisati, da pokojni Vončina nebijaše značajan i postojan radi toga, što je ostavio „Obzoraše“, pa tako skupa sa Miškatovićem i ostalimi prešao pod stalnji sistem, kog štiti i brani kraljevska desnica sa državnim žezlom u ruci.

Predbacivanje pako biskupa Strosmajera proti pokojnika značajnosti, tim žalostniju sliku pokazuje pred hrvatskim narodom, što se još i danas spominjaju muževi, kako je negda pokojnik sa požrtvovnošću svoga života i svoga značaja branio onu „neblagodarnu neman“ djakovačku, koja se zaboravlja u svojoj poganoj duši njemu od pokojnika učinjenih usluga sve od g. 1873.!

Jer je ovo religiosno biskupovo licumjerje već u istom Rimu kroz sito i rešeto prošlo upravo onako, kao i nekih zagrebačkih profesora, koji su prije tri godine brzojavkom sa sveučilišta zastupali kongres katolika u Beču, to se nije čuditi, kad iz takova logora bacaju striele proti svakom onomu koji u njihov članak političkog vjerovanja nevjeruje. Pietas ad omnia utilis!

Netreba zaboraviti, da je biskup uslied svoje „značajnosti“ pod predsjednikom Pergenom, poslao svoja dva kanonika na katolički sastanak, dočim „na sprovod pokojnoga kraljevića Rudolfa“ nije smatrao dužnim pietetom osobno prisustvovati, niti sebe zastupati dati, po kojega je „prejasnom otcu Njegovu Veličanstvu“ polučio onaj nezasluženi biskupat. — U svakoj drugoj državi poradi pogaženog dubokog pieteta prama pokojnom Rudolfu sjedio bi ne u Djakovu, nego u podzemnoj tamnici.

Ovom sgodom za upoznati značaj Strosmajerov neka zapamti potomstvo, da pisac imade data, kojimi se svjedoči, da je biskup Josip Juraj Strosmajer za dobe koncila u Rimu g. 1870. svojim podpisom izsmjehavao i rugao se sv. otcu Pii IX. satirički podmičuć proti svom najvišjem crkvenom poglavaru: „Da papa Pio IX. hoće silom veći biti od Boga!“ Tako je biskup djakovački iz Rima pisao! Može li grozniju povredu biskup počiniti od one, kad se svome najvišjem poglavaru crkve ostentativno ruga i tim ga ponizuje?!

Ovim je pismom biskup pred cielim svietom rimo-katoličke vjere zasvjedočio, da je ne samo „značajnost“ pred crkvom i poštenim klerom izgubio, nego i svako poštenje proigrao.

Bilo uzrokom njegovu pisanju prirodjeno mu slavohlepje, koje nije moglo u ono doba gledati u Rimu sjajnost visokih dostojanstvenika od raznih striša, ili njegova „fiksivna ideja“ da je on „prvi sin Obzoraša“, pa kao takav nije mogao okom podnašati sjajno sa zlatom nakićenoga Piu IX ili da je on upravo sebe utvarao većim od sv. otca, to u svakom slučaju odkrivena je Strosmajerova slika pravoga Janusa, motrećeg s jednim okom sjaj tadanjega Rima, a s drugim pogrdjujuć sv. otca Piu IX. — Takav „značaj“ može imati samo „Obzoraški“ biskup.

Kad se već biskup osokolio poricati proti pokojniku „značajnost i postojanost“, bez da se može ovakovim muževom, koji su si perom, umom i radom kruh zasluživali, predbaciti; jer stara je rieč od dobe Rimljana poznata: da nikoga žig beznačajnosti zahvatiti nemože, koji se je za obću državnu ideju borio, a bogme niti je bilo, niti ima, niti će biti dobe, da Hrvat na svom ognjištu mora samo neku vrst „Obzoraša“ representirati i njihova čorava mnienja sliediti. Ali kad biskup drugim farizejski podmiče klevete i poriče ono, što je pokojnik pred javnošću zasvjedočio, to treba otvoreno i proti njemu neke crtice bilježititi.

Na koliko je biskup preko 70 godina pregazio, to se u njegovu javnom životu nenalazi nigde nikakova traga o značajnosti, niti za dobe njegove mladosti, kad su sinovi grada Zagreba i širom domovine žestoke borbe za spas svoje narodnosti vodili, niti na žalost njegovu do danas 1892.! Moguće da biskupova „značajnost“ nije od ovoga svieta, s toga mu nitko nenavidi, ako ju rad svojih plemenitih djela proti pokojniku — na drugom svietu polući, da tamo brani državna prava Hrvatske, kad jih na zemlji branio nije

Čim čovjek neima svoga pravoga osvjedočenja kao što ga neima biskup, koji misli uslied svoga religioznoga fanatizma da je svaki čovjek „živa slika i prilika božja“ a

nerazmišljava da n. pr. ludjaci u Stenjevcu nesačinjavaju sliku i priliku božju, niti onakovi, koji proti pokojniku najogavnije pišu iz Djakova, gazeć time ne samo zapovjedi božje nego i onaj od Boga podieljeni mu „talenat“, tad doista u takovom nemože počivati ni „z n a č a j n o s t“.

Može li čovjek bez osvjedočenja imati „značajnost“, to dokazuje „prvi sin Obzoraša“ svojim primjerom tečajem svoga biskupovanja, da premda je od 1851. do danas proteklo sijaset primjera i situacija, to ipak nigdje nenalazimo pravoga osvjedočenja Strosmajerovog, nego opažamo ga kao pravoga crkvenoga glumca, koji je svojimi teatralnimi ulogami tako daleko dotjerao, da u Hrvatskoj samo pred „Obzoraši“, njegova „z n a č a j n o s t“ vriedi!

Javno je poznato, da je pokojni Miškatović braneć i zastupajuć u hrvatskom saboru interese zemlje, pokazav svoju „značajnost“ kao pravi državljanin, stojeći nepomičan na sankcioniranih zakoni, pokoravao se svietloj kruni i zemaljskoj upravi; ali je poznata i stara rieč državljana: „d a p o m a n j k a n j e p o n o s a z a p a r l a m e n t o m“, umanja ujedno i ponos u zemlji biskupa, a gdje toga ponosa neima, tu lje neima govora o kakovoj njegovoj „značajnosti“, ma njega okrstili „prvim sinom Evrope!“

Sve bo njegove potajne smutnje i rovarenje za dobe daleko iza nas, kad se toga Strosmajera njegova fantastička sjena ukazivala u Zagrebu i u saborniici, opisana su u kratko al jezgrovito od staroga dra. Ante Starčevića na toliko, da bi vriedno bilo onaj opis u mjesto molitvenika da pravi Hrvat sa sobom nosi, sjećajuć se jezuitskoga lica i hrvatskih njemu sličnih izdajica!

Kakav „značaj“ da posjeduje Strosmajer, koj negda uslied poremećenih umnih sila i nepoznavanja državnih stvari zasiecajućih u autonomne i zajedničke državne poslove, nije se znao u Zagrebu odlučiti: bi li, nebi li u Peštu? bi li, nebi li u Beč, ili ujedno u Peštu i Beč pošao?! O tempora! o mores!

Ovakav bispup neodvisan, bogat, pa k tome „nepostojan“ bez ikakova po primjeru drugih biskupa uzvišena idejala i bez ikakova srednjemu čovjeku prirodjena poleta u državnom smislu, zar nespada u broj onih životinja, koje su po sv. pismu poznale jasle gospodara svoga? I ovakav se usudjuje pokojniku poricati ono, što on sam nikada pred Hrvatskom dokazao nije.

Kad bi taj biskup uslied tolikih insulta, opravdanih u javnosti, imao samo nešto „značajnosti“, to bi on slušajuć grmljavinu u istom hrvatskom saboru god. 1890. već odavna pograbio pero i sebe oprao pred licem naroda, pred kojim je pravedno i zasluženo očešljan ili bi već odavna sjedio u hrvatskom saboru, gdje mu je reservirano mjesto. Ali jer on kao poznata kukavica neima u sebi prirodjenoga drugim ljudem osjetljivoga čuvstva prema svojoj osobi i zvanju, s toga se tajno upušta u najogavnije pamflete, da se po nečistom, gnjusnom, bludnom, sramotnom i razvratnom načinu pisanja proti pokojnom Miškatoviću, razpozna po cieloj hrvatskoj zemlji divno domorodno hrvatsko ime učenoga Strosmajera!

Zar nije i pred prostim svietom sramota, da se biskup nazivlje „p r v i s i n d o m o v i n e“, a njegova žalostna domovina upire već toliko godina na onu izpražnjenu u hrvatskom saboru stolicu, sa koje bi imao „pravo i dužnost“ taj provikani „prvi sin domovine“ govoriti kad bi mu samo nešto do domovine stalo i kad bi bar ikakovu ljubav prema svojoj domovini osjećao, te tim bar nekakovu „z n a č a j n o s t“ dokazao pred licem ciele zemlje.

Kakova je nadalje „z n a č a j n o s t“ biskupa Strosmajera, razabire se iz njegove vlastite biskupije, gdje se od vajkada sa župami radi političkog mnienja razpolaže, pa ako se nezadovoljan narod podigne tužbom, da rad temeljitih i neoborivih razloga neželi niti Živka u Kukujevci, niti Paje u Mitrovici, to ih Strosmajer, odpućuje: da je svaki čovjek s mahnom! Vide Nar. Nov. od 8. travnja 1872.

Tko više nazdravlja „prvom sinu domovine“ i za njegovo presveto „Njemačko“ ime diže čaše u visinu sa svetim tamjanom, taj poluči prije od daleko sposobnijega i savršenijega brata po Krstu bolje i masnije jasle, dočim sposobniji moraju u kakovom zabitnom kutu protepsti svoj život dostojan čovječanskog sažaljenja! U istom se pravcu podieljuju „crveni pojasi“ tako, da gotovo neima na svietu biskupije, gdje bi više bilo konsistorijalnih asesora, nego li ih imade u djakovštini pod Josipom Jurjom Strosmajerom! Slava mu i dika budi na drugom svietu, ali ovdje na zemlji neima o njem „značajnosti“.

Tko se nesjeća dopisa g. Rogulića sudca od g. 1872. br. 165 u Nar. Nov. kao bivšeg zastupnika, koji je proti nekom župniku, sad pokojnomu, s toga mu neiztičemo imena, napisao, da je onaj župnik „moralni razbojnik“ bez karaktera, časti i poštenja; da je sbog više zločinstvenih slučajeva javnoga nasilja pod kaznenom iztragom; da karte više nego oltar štuje; da otimlje tudje žene i u dalnji sviet odpravlja, pri kom bje ruska srećka po oružnicima uhvaćena i kog su u Vukovaru u nekom inštitutu — dobro natukli — sve izpod dostojanstva jednoga župnika! — Sve je ovo javno u novinah donešeno za dobe obdržavana sabora, u kom su negda prijatelji Strosmajera sjedili i njega izviestili. Ali, kako da biskup udari proti onom župniku, koji je imao strica kanonika veoma poštena muža, od kog je sve tajne biskupove saznao Stvar je bila zabašurena, ali tim se ilustrira „značajnost“ biskupa Strosmajera, koji ovakovu vrst ljudih pod svojim plaštem štiti! a to sve s razloga, jer je počinitelj biskupov „politički jednomišljenik“, povrh toga dopisnik „Obzoraškog“ lista“ bio

Kad biskup kao „ordinarius judex“ svoje biskupije, nesmije povesti uslied obstojećih propisa kanoničkog prava niti iztrage proti tako škandaloznom svećeniku, nego ga pod svoja sramotna krila prekriva i svojim biskupskim plaštem zabašuruje, tad se činom dokazuje, kakovu on pred ostalim klerom i narodom „značajnost posjeduje!

Za ilustrirati biskupovu „značajnost“, kojom se on pred svojimi „Slavitelji“ i danas ponosi, kako je on pokojnoga Miškatovića prorešetao, potrebno je samo neke činjenice tamo od godine 1882. do danas navesti.

Evo primjera:

Kad se je započeto djelo stolne crkve djakovačke prije više godina primaklo kraju, to je svak bio uvjeren, da je to monumentalno mnogo truda i još više novca stojalo na onom poznatom djakovačkom žabnjaku, umjesto da je kao rodjeni Osječanin sagradio u svom rodnom gradu Osieku. — Već ovaj prkos proti domorodnom gradu i njegovim sinovom, morao bi svakog poštena Osječana odvratiti pogled od onoga u Djakovu „prvog sina Obzoraša“.

U isto doba izašao je članak u listu „Slobodi“ od 27. rujna 1882., u kom veli pisac iz Trsta; „posljedice toga bojim se budu opaziti, ako ne odmah a to na desetke godinah. Hrvatsko primorje proklinje danas mletačkoga lava i švabske haračlije, koji su ga ogolili do kože, nebilo tako i onomu plemenitom djelu u Djakovu“.

Tko je te godine 1882. pozorno pratio, kako se je od strane „Slaviteljah“ čržkalo i trubilo na sve strane i kako su se „deputacije“ na polazak posvećenja crkve na dan 1. listopada 1882. skupljale, mislio si je, neka slobodno idu kojim je stalo pregledati crkvu. Ali kad se promotri ono službeno „ex officio“ čržkanje iz Djakova i ono, kako je „Sloboda“ označila anakromičko izticanje „prvoga sina domovine“ sa onim nepotrebnim taktom njegova lista, tad se pričinja, da se je sveti crkveni obred posvećenja crkve nekim načinom u „demonstrativno političko djelo“ u korist onih, koji rado u mutnom love, pretvorilo!

Leži li u takovu taktu i takovu poslu ikakova „značajnost“?

Tko se nesjeća govorah od naših zagrebčana, kojih imena netreba izticati, al ona prispodoba bivšega načelnika dra. Hofmana, pokrštena židova pri obilatom stolu, kad

je zdravicu rekao domaćini, prispodabljajuć ga sa „S. Chrisostomom“, što je biskupu godilo, al sv. Chrysostoma vredjalo u grebu, bi aše po svakoga kršćanina i crkvenjaka prava „sablazan“.

Tko se živ nesjeća kneza Sapicha, koji je prigodom banketa u biskupovom dvoru nazdravio: „velikoj misli slavenskog jedinstva“ da se svi Slaveni slože, nemisleć da bi time nastao: „bellum omnium contra omnes“, nemisleć na posljedice naše monarkije i postojeći ugarsko-hrvatski savez, nemisleć da je takova sveobća sloga svuh Slavena nemoguća i neizvediva osobito po našu Hrvatsku, u kojoj se dva bližnja srodnija plemena nemogu radi „kiseloga kvasca“ sjediniti. —

To bje laskateljno nazdravljeno u slavu kršćanskoga biskupa, ali onaj govor nosi biljeg politički na sebi, dokle god i knez Sapigha i biskup Strosmajer stoje pod žezlom Habsburške monarkije i pod neposrednom upravom Njegova Apoštolskoga Veličanstva. Je li u tom govoru i popraćenoj zdravici u biskupovu dvoru počiva „značajnost“ prema kruui, monarhiji i postojećemu sistemu?

Tko se nesjeća českog Riegera, koji je zdravicu počeo sa Isusa riečmi: Idite i učite sve narode, iztičuć Ćirila i Methoda zaključio staročeski: da je Strossmajer shvatio poslanstvo Xtovo u duhu njegovom, kao da je Krst gradio crkve. Tim je biskup po Riegeru postao „continuator“ sv. Cyrila i Methoda onako, kao Rieger u Českoj!

Tko se nesjeća kanonika Trolla iz Pečuha, koji je biskupa nazdravio sa „pater patriae“, kao da je zbilja svoju domovinu sa kakovimi govori ili heroizmom spasio i tim ga novim predikatom počastio!

Tko se nesjeća presvietloga g Posilovića senjskoga biskupa, njegovog političkog druga i prijatelja, koji je kao izvan sebe u nekoj zanešenosti ili bi rekao osliepljenosti nazdravio svomu kolegi i domaćinu. iztičuć mu pokojnu mater sa riečma iz molitve kršćanske: „blagoslovljen plod utrobe tvoje!“ kojimi je negda Angjeo Gabrijel pozdravio mater božju. Dakle mater Strosmajera i majka božja, smatra se po načinu mišljenja biskupa Posilovića u rangu jednake! Doista zdravica ne samo škandalozna, nego i blasfemna, koja je iz ustiuh jednoga biskupa proizašla a drugi ju biskup sa radošću primio, umjesto da bi se do dna duše zasramio! To je sve udaralo po crkvenom tamjanu, ali takav tamjan nesačinjava „značajnosti“.

To je donieo „Pozor“ od 3. listopada 1882.!

Kad se iz onih na banketu govora promotri, da je neki učitelj iz Zagreba pozdravio biskupa; ugodnikom božjim, uzor rodoljubom, velikim rodoljubom i prvim i velikim sinom hrvatskoga naroda; kad se uzme, da u gradu Zagrebu imade još neki trgovac, koji je takodjer prozvan „otcem bosanskoga naroda“, to nosi Hrvatska u svom krilu dva zaslužna muža — „dva otca domovine“, kakovih niti stari Rim poznavao nije!

Kad se napokon sve zdravice „političkog značaja“ pretresu i oni svi telegrami uvaže, u kojih su ga nazivali: dikom roda našega, veleumnim stvoriteljem veličanstvenoga djela, bezprimjernim dobrotvorom, dičnim pokroviteljem, otcem naroda, dičnim sinom, i kad se uvaži iz „Pozora“ od 12. prosinca 1882. telegram poznatoga u gradu Ilije „otca domovine bosanske“, koji je iz tudjega dobra dielio bieguncem na Markovom trgu mrvoljice od kruha — da je brzojavio riečmi: kako bi umirio dva ne svojom krivnjom zavadjena brata Srba i Hrvata, da ga je taj isti trgovac kasnije prezvo „živim vragom“ na kor. kasti, nalazećoj se u ruci pisca, — tad nije čudo, da je pokojni Miškatović svoju rieč u svoje vrieme javno progovorio i napisao.

Kad su od g. 1882. diljem neobični pojavi od strane laskatelja biskupa Strosmajera u javnost izneŝeni bili, dizajuć ga višjim i većim nego li je kadar duševno podnositi, tad je nadošla ona grozna katastrofa u Belovaru, kad ga je Njegovo Veličanstvo proglasilo „bolestnim“ i do zemlje pokunjena na sramotu svoga zvanja oborilo!

Ova je katastrofa uzrokom, da se je biskup osvetio s jedne strane pokojnomu Miškatoviću, a s druge tangirao i njegove prijatelje.

Uzrok ovaj leži na dlanu:

Poznato je, da su sve novine austro-ugarske poradi onog telegrama Kievskog, rad kog je Strosmajer slušao nečuven ukor iz ustiuh prejasnoga vladara, smatrale njegov blagoslov sa „svietovnom misijom“ u pravom smislu rieči „veleizdajstvom“ upravo onako, kao što se je u hrvatskom saboru god. 1890. slušalo iz ustiuh zastupnika, pa je onom sgodom i pokojni Miškatović napisao u Nar. Nov. od 14. rujna 1888. svoj članak.

U tom članku pisao je pokojnik izmed ostalih, da je Strosmajer „bolestan“ u ovom smislu: „jer sve novije izjave, svi noviji čini biskupa dovode do misli, da boluje bol, koja je jedna od najtežjih i najopasnijih. Bezprestane, i iskreno i sebično mišljene laske poštovatelja i prijatelja biskupovih, čini se, da su njegov inače svietli um obćinile „fiksivnimi idejami“. On si utvara „velikanstvo“, do kojega ni jedan muževa današnjega vieka ni knez Bismark, ni sv. otac papa nedosiže. On, koji je prije 30 godina držao, da je „pravoslavje“ suha, obamrla grana na stablu kršćanske vjere, poduzeo je „da pravoslavnu crkvu“ izmiri sa crkvom katoličkom, „umišljavajući si“, da za to neima pozvanijega posrednika medju rimskom kurijom i Rusijom do njega. U toj tlapnji rodila se ona depeša „kievski telegram“. To su rieči pokojnoga Miškatovića.

Tumačila se ona po kanoniku dr. Račkom, kao njegovom prijatelju prozvana „ideja Strosmajerova“ ili suludasta fraza o „svietskoj misiji“ Rusije kako mu drago, njoj se nemože oduzeti politički značaj, već s toga ne, što katoličkog biskupa crkva imade svoj obseg teritorijalni, preko kog nije slobodno prelaziti i mješati se u poslove crkvene inostrane carevine, i tim zavadjati podanike naše domovine.

Po svoj prilici pisao je pokojnik proti Strosmajeru, koji je sa sramotom i ruglom ostavio Belovar, gdje je njegova uloga doigrana i ovo: „kao negda kod Rimljana, ako nije došao krivac u hram, tad se vjerovalo, da je u griehu i da nesmije doći, tako se dogodilo i sa Strosmajerom glede odlazka iz Belovara, gdje nehtjede objedovati pri carskom ručku!

Moguće je i to, da je pokojnik proti „Obzoru“ kao branitelju biskupa napisao u Nar. Nov. od 26. rujna 1888. pod šifrom: „Kako „Obzor“ brani biskupa“, te na koliko se je izticao onaj banket u Rusiji, gdje se najmanje govorilo o kršćanstvu i vjeri ali se zato udaralo na „našu monarkiju“, radi česa bje general Ignatijev oštro ukoren, na toliko se onaj blagoslov biskupa Strosmajera izaslan družbi prokuratora sinode Pobjedonosceva, doista smatra ne samo „zabludom“, kako je to pokojnik blagim tonom napisao, nego u istinu „veleizdajom“.

Kad se je iz Belovara g. 1888. čula ona silna poput groma grmljavina iz ustiuh premilostivoga vladara Franje Josipa I., da je biskup Strosmajer „bolestan“ i „nesposoban“, te od kog se kao crkvenog visokog dostojanstvenika „sa prezrienjem odvratilo Njegovo Veličanstvo i pokojni prestolonasljednik prejasni nadvojvoda Rudolf“, pita se javno: što se smatra „izvanrednim aktom“, kakav se u našoj monarkiji nikada proti kršćanskom biskupu dogodio nije, i da li ovakav biskup ožigosan i kruto satrven po najvećem poglavaru i vladaru zemlje, može počam od svietle krune do zadnjega podanika imati ikakovu pred narodom „značajnost“?

Da li se takav biskup apostrofiran „bolestnim“ po najvišjem vladaocu zemaljskom može još danas smatrati čisto izliečenim od one duševne bolesti, o kojoj je pokojni Josip Miškatović svoju rieč napisao, to se preobilno dokazuje vlastitim člankom u „Glasniku“, u kom se kao u zrcalu prikazuje Strosmajera „značajnost“.

Pita se javno: da li biskupa „značajnost“ leži u njegovu pismu, upravljenom na

sv. otca papu na dan sv. Matije 1888. kako je to njegov list „Obzor“ od 5. listopada 1888. raztrubio ili je to napisao u stanovitom političkom ludilu?

Evo što laže „debelom“ dušom biskup u tom „Obzoru“ črčkareć: „Zaista se bavim već od više godinah s vjeroizpovješću milijuna Rusa — dobro pamtite Srbi i Hrvati — nekatoličke slavenske braće, ali radostnim ponosom to danas priznajem, (sic!) samo u tu svrhu, da jih privedem u naručaj naše svete katoličke crkve!“

Već taj natiskani list biskupa u „Obzoru“ smatra se neizrecivim ruglom i sramotom prema onoj monarkiji, od koje nije dobio nikakova „mandata“ da neovlašten smije nakon doigrane uloge u Belovaru, iznovice lagati pred licem ciele Hrvatske: da se ovakova sinja kukavica bavi „sa vjeroizpovješću milijuna Rusa“ u svrhu, da jih privede u naručaj katoličke crkve! — Zar u lažima pred hrvatskim narodom počiva njegova arcijezuitska „značajnost“?

Već ovim svojim objelodanjenim listom na hrvatskom zemljištu, morao bi ga svaki pošten i ugledan Srbin pravoslavne vjere na javnoj cesti popljuvati onako, kako je svojim bezobrazlukom prama velikoj državi Rusiji i pravoslavnoj crkvi zaslužio. Pozor „Srbi“ na kršćanskoga izdajicu, koji se još time laska, da posjeduje nekakovu „značajnost“.

Kad se je taj kršćanski vladika usudio lagati kroz svoj organ „Obzoraški“ pred licem ciele hrvatske zemlje, to se positivnošću zaključuje, da je pošiljkom prepisa lista u Rim varao i sv. otca Lava XIII. pa upravo jer se iztiče o „vjeroizpovjesti milijuna“ Rusa, to se uspomene radi opetuje, što je neki ruski list g. 1890. ob odnošajih rimske, crkve prema pravoslavnoj donieo, da se pobližje jednoč svim Hrvatom otvore oči o „značajnosti“ Strosmajera

Što je ruski list „Južni Karj“ napisao?

Taj list osvrće se na poznatoga crkvenoga švindlera biskupa Strosmajera i pita ga javno: „da li se mogu u sklad dovesti idejali njegovi s njegovim religiosnim uvjerenjem? Svim poznate činjenice, da je na to pitanje niječan odgovor sliedio.

Taj isti ruski list, kojega suradnici nisu crpili nauke iz farisejskih knjiga, nego iz svete njihove i njihovoga naroda poviesti, nadovezuje, da poviest slovenskih narodah u obće dokazuje, da oni mogu postići narodni, politički i duševni preporod samo u vjeri pravoslavja, i da jih je rimski katolicizam uviek lišavao pravoga narodnoga ponosa i historičkog obilježja.‘

Taj isti list izbacio je na vidik, da Strosmajer nesluša savjete prošlosti i da radi po onom jesuitskom: „omnia ad majorem Dei gloriam“ u prilog svoje vjerske nauke, koja je po svojoj bitnosti protivna svakomu ujedinenju Slavena u duhu bratstva i ljubavi; on da zaboravlja da je rimski katolicizam bio i bude zapriekom sbliženja zapadnih Slavena s Rusijom, dotle neima pomirenja, a to je izražaj u cieloj Rusiji. — Tako je napisao ruski list, iz kog se uvidja, kakovo je mnienje u Rusiji, a tim se odkriva golotinja i „značajnost“ Strosmajera.

Iz ovih se uvidja, da biskup lažno i himbeno varajuć sv. otca Lava XIII. o nekakovoj „velikoj misiji“ o vjeroizpovjesti milijuna Rusah, dokazuje pred hrvatskim narodom, da najveću šarlataneriju tjera sa svojom vlastitom vjerom, kojom se himbeno i nepošteno želi opravdati od one „svietske misije“ i odaslanog blagosova! Da li u tom počiva biskupova „značajnost“

Time je i po ruskom listu odkriven biskupov „šarlatanerizam“ i tim je njegova po kanoniku Račkom ali tudjim perom zastupana u ono doba u bečkom listu „N. W. Tagblatt“ uslied onih pobožnih reklama — „Strosmajerova ideja“ postala „pobožnom ludošću“ ovoga vieka bez ikakove „značajnosti“.

*

Čujte sinovi hrvatske zemlje, kako dalje biskup u onom istom listu objelodanjenu u „Obzoru“ na sva usta, najprostije laže, pišuć ovo:

„Pokatoličenje Rusah“ svakako je hvala inteligenciji i kulturi toga najmoćnijega naroda Europe, laglje nego li pokatoličenje Bugara i Srba“, zatim dodaje: ‚ako bi taj uzvišeni idejal postigao, tada će najskromniji sin Tvoje svetosti svoju umornu glavu (sic!) na počinak leći.“ To su rieči Strosmajera.

Tko tako lažljivo piše o „pokatoličenju milijuna Rusa“ bez da je ikada mogao ma samo jednoga Nazarena u svojoj biskupiji obratiti, niti je kadar pravoga čavjeka iz druge vjere u svoju ovčarnicu privesti, da tim varajuć i nadalje hrvatski narod ujedno vara i sv. otca papu, kroz svoje tamo tajno postavljene kreature, takav doista pokazuje, da je znamenito šenuo umom i time u ludilu nestalo mu i „značajnosti“.

Promotrimo dalje, što njegov list „Obzor“ u istom pismu na sv. otca konačno veli:

„Ja — Strosmajer — s današnjim političkim sustavom u mojoj domovini nisan zadovoljan, jer s njim zadovoljan nemogu biti, jer je to sustav potlačenja velikoga slobodnoga naroda na njegovom vlastitom meni ljubljenom (sic!) vjerno čuvanom zemljištu, (sic!) koje je toliko stotina puta nakvasilo svojom krvi, nu ja zatomljujem svoju bol u stienah moje kapelice!“

Nesretnoga li Strosmajera na hrvatskoj zemlji! Kad u svakoj drugoj državi već rad nepromišljeno izrešćenih rieči proti njem nepovoljnom sistemu, odsjedio bi onde, gdje se obično uče ljudi proštimavati državni sistem.

Nesretna li Strosmajera u Hrvatskoj, gdje se blagošću postupa prema takovom bunitelju naroda, nepoznavajućem niti okvira zakona, izvan kojega nebi smio da je pametan i mudar pisati; ali jer mu se odbija na njegovu starost i djetinarsku ćud, i jer u obće državnikom nije stalo do njegovih bedastih misli, s toga je nesretni „prvi sin domovine“ veoma sretno prošao.

Nesretna biskupa Strosmajera u Hrvatskoj! koji da je slučajno podanik Svidske, Prusije ili Rusije, to bi rad javne uvrede proti obstojećem sistemu promišljavao u kakovoj mračnoj sobi, gdje bi ga naučili, kako se imade živiti pod obstojećimi zakoni, ili bi ga stavili pod psyhiatrički nadzor, ili bi mu se dogodilo ono, što se dogodilo Bieganovskom, koji je rad rimskog i poljačkog mnienja degrediran i iz biskupije Chelm dekretom prognat 1872., ili bi morao dobrovoljno biegom se spasiti da mu se nedogodi kao negda Ledohovskomu i inim njegovim kolegam, koje su preko granicah državne zemlje izagnali.

Zar taj biskup nepoznaje onoga izraza u sv. pismu, kog je rabio u svojoj poslanici korizmenoj 1891. godine: Date Caesari, quae sunt Caesaris, et Deo, quae sunt Dei“ da je već ovim izrazom sam Krst prije ime Cesara spomenuo za primjer, da se nauče njegovi nasljednici štovati carske i kraljevske zakone, naredbe i ustanove, kojih se nije držao biskup ni u pismu na sv. otca u dobi, kad mu je Damoklesov mač nad glavom treptio i kad su već njegovi svećenici mislili, da će dobiti drugoga biskupa a on kao nekakav „mučenik“ odputovati u Rim. Zar i za njega nije pisano: „Omnis potestas a Deo“ t. j. svaka je vlast od Boga, pa dok i on pod vlašću države stoji, dotle je dužan proštimavati zemaljski sistem, nad kojim prvi zemaljski gospodar stoji! Smatra li se ovakav postupak kršćanskoga biskupa ‚mudrim“ ili po nazorih drugoga svieta „ludim“ i tim ludjim, što je potekao iz pera biskupa, koji valjada zahtjeva i od svojih robova kapelana i ostaloga klera pokornost prema crkvenoj njegovoj oblasti, koja dok je biskupa i crkve, imati će isto takovih nezadovoljnikah proti samomu sebi, kao što je i on siromak — nezadovoljan sa državnim sistemom. — Leži li u takovom biskupu „značajnost“, kad on u svojoj biskupiji poput tirana zapovjeda: Sic volo, sic jubeo, i tim želi svoju sebičnu svrhu postići, dočim država ravna se po zakonih, koji bdiju nad takovimi ljudmi nezadovoljna duha!

Akoprem se dobro znade, da se sv. otac papa najmanje brine sa sistemom hrvatske zemlje, niti mu je ležeće do poznavanja „političkih stranaka“ u Hrvatskoj, to je Strosmajer i ovim svojim pismom pred obćinstvom tobož da ga je pred sv. stolicu iznese, zasvjedočio, da se nije pokajao radi onog belovarskog „carskog ukora“ niti je ikakove „značajnosti i postojanosti“ do danas zasvjedočio!

Iz njegova se pisma uvidja povorka „lažih“, osnovanih na himbenoj obsjeni, kojimi je nastojao zavarati hrvatski i srbski narod; hrvatski: da pokaže sebe nekim braniteljem njegovoga i njegove političke braće jur poznatoga naroda sramotnoga i egoističnoga „sistema“; srbski: da jim predoči kako bi dobro bilo, kad bi Srbi u Hrvatskoj poprimili njegovu vjeru, da bude jedan Krst, jedna crkva, jedna ovčarnica i jedan veliki patriarha hrvatsko-srbskoga naroda Josip Juraj Strosmajer! Tim je on svojim vlastitim pismom proigrao svaku moguću „značajnost“.

Tko živ nepamti, da se biskup već mnogo godina bavi al ne s vjeroispovješću milijunah Rusa, nego sa devastiranjem šumah i ostaloga crkvenoga dobra u skroz diametralno protivne svrhe njegovomu zvanju i onoj nauci, koju bi on morao obdržavati prije, nego li svoje poslanice napiše, jer je evidentno, da su s njime grupirali se takovi elementi, koji se sa nijednim vladajućim sistemom neslažu, niti sa ustavnim položajem zemlje prema Ugarskoj kruni i domaćoj upravi.

Tko da se nesjeća, da upravo taj biskup, koji bi morao po smislu nauke Isusove i crkvene nastojati, da sve, što se protivi družtvenom, gradjanskom, državnom miru i poredku, odstrani, i po njegovim kreaturama neproizvadja, on ipak nastoji i u zemlji i izvan Hrvatske, da se dualistički sistem ocrni i ako je moguće razori, da može sa svojom ruljom „Obzoraša“ jednoč na kormilo doći i kao „diktatori“ vladati. — Ali na pretežku njegovu žalost, toga niti on, niti njegova braća u Hrvatskoj doživili nebudu, jer proigraua „značajnost i nepostojanost“ nebude nikada uskrsnuća na hrvatskoj zemlji obavila.

Kad bi taj biskup, koji se nabacuje na „značaj i postojanost“ pokojnoga Miškatovića imao iole „značaja i postojanosti“ za dobe, kad mu je vladar zemlje uz ukor prišio „da je bolestan“, te kad se je ova rieč poput munje širila po čitavom svietu, to bi on morao poradi nečuvene sramote udilj svoje biskupsko odielo skinuti i ničice padši na koljena pred Njegovim Veličanstvom zavapiti: „Abba Pater, non sum dignus amplius vocari filius tuns“, t. j. Otče i kralju! nisam dostojan zvati se tvojim sinom. Pa kad bi iole poštenja imao, to bi morao kao nevredan onoga naslova „pravog tajnog savjetnika“, udilj iz sveze kraljevskih državnika iztupiti, čineć pokoru za griešna svoja djela u kakovom zabitnom kloštru, gdje bi mogao razmišljavati o svojoj propaloj „značajnosti i nepostojanosti!“

Zar da proti pokojnomu Miškatoviću poriče značaj i postojanost kršćanski biskup Strosmajer, koji je lagao pred prejasnim vladarom u Belovaru, rekavši „Mein Gevissen ist rein“, a ciela povorka sjajnih osoba okružavajućih Njegovo veličanstvo uvidila je, da mu njegova sviest nije niti znala što je počinila, dok ga nije sam prejasni vladar moralno kao „bezsviestnoga“ porinuo u broj onih, za koje neima mjesta u javnosti, pred kojom samo pozvani muževi o dobru svoga naroda odlučuju.

Što vriedi sviest jednoga idiote, koji jednom žigicom na hiljade obitelji uništi i upropasti? Što fanatisiranoga biskupa, koji svojim pod staru glavu raztrešenim duhom teži za oblačnim fantomom, da vidi u krvi Isusa pomješanu krv iskrnjega svoga teći poput divjih potoka? Što koristi sviest Strosmajera, koji je već prije one grozne smutnje belovarske premnogo zla počinio, a belovarskim škandalom zapečatio uz asistenciju dvojice biskupah: jednoga pokojnoga, a drugoga živa u Senju presvietloga biskupa Posilovića!

Što vredi tobož „čista sviest“ biskupa, koji je tečajem malo ne pol vieka sa svimi mogućimi političkimi spletkari u savezu stojao i sve moguće uloge doigrao; koji za svoju pravu vjeru, današnju monarkiju i vlastitu domovinu nikada pravoga čuvstva pokazao nije, pošto on sam vlastoručnim pismom priznaje, da se već više godinah „s vjeroispoviešću milijuna Rusah“ zanima; koj kao poglavar biskupije predobro znade, da se u njegovoj jedinoj biskupiji nalaze „Nazareni“, bez da je i jednoga po dužnosti zvanja obratio u katoličku crkvu. — Pa takav da nosi nadpastirsku „čistu sviest“, značaj i postojanost?!

Što vredi tobož „čista sviest“ Strosmajerova, pod kojega je upravom od vajkada derutirana disciplina i moral — paucis exeptis, — nemareć za ono žalostno stanje u vlastitoj biskupiji, nego se osvrće u svojoj korizmenoj poslanici od g. 1891. na grad Zagreb poradi nekatoličke učione, predbacujuć, da stoji pol samom višjom zaštitom, a negleda na svoju sramotu i ruglo što naokolo po njegovoj kršćanskoj biskupiji biva i u krajevih gdje se Nazareni i Kalvini nalaze, koji stoje pod blagosovom i svetom zaštitom biskupa Strosmajera! Da u gradu Zagrebu katolička djeca polaze luteransku učionu, to zavisi i od roditeljah, koji su osvjedočeni, da luteranske, odnosno protestanske učione napred za prosvjetom ovoga stoljeća koracaju.

Eno primjera od bosanske djece, koja su se u protestantskih škola za tri godine ne samo izobrazila u znanju više stručnih obrta, nego ujedno uz proučeno poslovodstvo naučila korektno govoriti i pisati u Njemačkom i Francezkom jeziku, dočim kod nas uči se u višjih škola grčki i latinski i premnogo nepotrebnih nauka za život, a koliko nakon kratkoga vremena grčki i latinski znadu — iskustvo dokazuje. —

Zar se nesjećaju koreniti Hrvati toga od „čiste sviesti“ biskupa, kad je figurirao kao pravi politički pajaco kod svih sgoda, neznajuć da li je mužko ili žensko?!

Zar ga stariji muževi nepoznavaju kao lutku okretaljku centralisma i kao kakovog nakostrušenog dualistu; čas ljubiteljem do crne zemlje magjarskoga naroda za dobe izpražnjene stolice nadbiskupa u Zagrebu, čas opet više nego li je magjar biti mogao pravim „magjarofagom“. Njega gledasmo isto tako, kako je sa knjazom Mihajlom Obrenovićem vodio veliku „srbsku politiku“ za obsjeniti knjaza i srbski narod, kao da on tobož iz osvjedočenja u korist crkve progovara, ali ga upoznasmo kako je prianjao i za „veliku Hrvatsku“ ideju, držeć se kruto privrženikah stranke prava, koja je jedina u njem nazrievala pravoga „političkoga lakrdijaša“, opisana znamenitim perom dr. Ante Starčevića. Može li u takovom biskupu prebivati „čista sviest, značaj i postojanost“?!

Njega tobož u „čistoj sviesti“ gledasmo, kako je preko slogova za nekakovu slogu izmed „Srba i Hrvata“ poput divjega mačka skakao, savjetovao i tajno nastojao, al ga pratismo ujedno kako je za ledjima želio katolicisirati Srbe i po njegovom lažnom očitovanju čak i „milijune Rusa!“

Njega u poznatoj „čistoj sviesti“ vidjasmo i ultramontancem i katolikom i partikularistom i sve što je moguće pomisliti, da se može u teatralnom svietu predstavljati; pa kao što je u mladjih godina grdio i ružio Srbe, tako je u starijih opet počeo onu „stare lije“ ulogu igrati: „o sjedinjenju jedne u drugu crkvu“.

Pozor Srbi! Novi prorok iz Djakova kršćanski biskup Strosmajer piše u duhu po svoj prilici onog u evangjelju „Antikrista“, da će koncem ovoga stoljeća biti sjedinjenje jedne u drugu crkvu i to: rimokatoličku, jer je tako njegov poznati „genius“ u slici angjela svjetlosti diktirao mu u pero, da i još jednu grdnu ludost iznese pred lice hrvatske zemlje, ali tim se priznati mora, da je poslje dugotrajnog mudrovanja „prvi sin domovine“ postao „novim fantomnim prorokom“. Da li takav nosi čistu sviest, značaj i postojanosti prema svojoj i tudjoj crkvi, prema svojoj i tudjoj monarkiji?!

Njega uslied poznate belovarske „čiste sviesti“ poznavasmo od dobe, kad je žešći neprijatelj Rusa i ruskoga naroda bio, nego li što je danas magjarskoga, a to sve

radi toga, jer niti je jednih niti drugih poviest poznavao, niti je imao kakove značajnosti i postojanosti, ali doživismo pod njegovu starost, da je kroz svoje dvolično Janusovo lice postao „začastnim gradjanom“ u nekom zakutku Rusije, akoprem danas se može reći, da ciela ogromna Rusija upravo onoliko do tog „začastnog gradjanina“ drži koliko i današnja Ugarska i sva Hrvatska zemlja — osim poznatih „junaka na divanu“.

Jednom riečju o tom „novom proroku“ djakovačkom može se kazati, da neima nikakove oprieke i protuslovja, koje se nebi u njegovom životu dogodilo; sve pako štogod je govorio, čr̄ckao i činio, sačinjava neki fantastički pravac, a svako njegovo ponašanje i neprekidno nepostojan život, izgledje još i danas pravim teatralnim pojavom u životu tako, da kad bi — dato non concesso — baš i istinu pisao proti pokojnomu Miškatoviću, morao bi ga iskreni sin domovine radi pogažene vjere, morala i pristojnosti prezirati. —

Sudeć samo po iztaknutim crticama, izvadjenim iz njegova pustolovnoga života, došao bi pravi poznavaoc ljudih do zaključka: da ovakove na sramotu njegova zvanja doigrane uloge, u savezu sa njegovom dobro promišljenom „Kievskom svietovnom misijom“, graniče na „veleizdajnička djela“, njega držati po Horacijevom: Integer vitae, scelerisque purus, znači ne samo zanijekati Boga, vjeru i moral, nego postati odmetnikom svoje domovine.

Što pako biskup na sebi nije opazio, to je svalio na pokojnoga Miškatovića kojega je „z n a č a j i p o s t o j a n o s t“ dok je trebao njegovoga Ciceronskog pera, dotle ga je nosio pod onom neblagodarnom svilenom haljom, dotle je vriedio srebra i zlata, dotle je pravim, bogoljubnim i kriepostnim kršćaninom bio, dok je god mahao svojom umrlom rukom al neumrlim duhom. — Ali odkako je pokojnik opazio, da se domovina u pogibelji nalazi, ako bi došla opet u ruke onakovih, kakovi su jur jednoč na kormilu usrećili Hrvatsku! pa odkako je uvidio, da blagostanje Magjarske smatra se prvim uvjetom od svih uvjeta za blagostanje i svoje domovine Hrvatske i ukupne monarkije, prionuv uz svoje političko osvjedočenje dokazivati pred javnošću i pred saborom Hrvatske svoju „značajnost i postojanost“, od onoga doba uzavriela je strast biskupova do bjesnila tako, da u svom očajanom života momentu nije niti opazio, da će ga predbačena proti pokojniku „značajnost“ poput škorpiona samoga njega umoriti. —

Tim se izpunilo: tko pod drugim jamu kopa, sam se u nju sruši.

Pisac biskup nastavlja svoje ogavne misli dalje i to: On piše:

„Nevjera i Apostasija Miškatovićeva prama vjeri, crkvi i svećeničkomu zvanju; njegov neuredni, bludni i sramotni život, komu se oteti nikako nije znao, sve ostalo u duši i životu njegovom, dovoljno to razjasnjuje“

Proti tako blasfemnim i nemoralnim pogrdam biskupa, koji je vikao prostimi „pamfleti“ bez podpisa imena svoga napadati pokojnika — dokazao je pokojnik svojim životom, stojeć u neposrednom odnošaju posred inteligentnoga klera i otmenih državnika, da vjerom nije zakrenuo, niti se je s vjerom poput lutke igrao, kao što je zakrenuo onaj negda svietli um biskupov pod stare dane, pretvarajuć se u pravoga licumjerca, koji je vikao vjeru braniti ne radi Isusa i crkve, nego radi „m a s n i h d o h o d a k a i z v l a s t e l i n s t v a“. — Ovakovu vrst ljudih prozvali su reformatori protestantisma sa izrazom: „J e s u w i d e r“, a stari su latinci zabilježili, što vriedi i za Strosmajera: N o n e s t i s p r o p t e r J e s u m, s e d e s t i s p r o p t e r e s u m, al takovih Bog vazda samo trbuh ostaje.

Pokojnik u svom skromnom životu, nehvaleć se poput staroga farizeja djakovačkoga: hvala ti Bože, što nisam kao ostali ljudi, većim žarom ljubavi štovao je svoje iskrnje a tim po sv. Ivanu i Boga, koga nitko vidio nije, nego da biskup na tovare napiše

i načrčka kojekakvih encyklika, poslanica, placeta, pamfleta i dekreta „urbi et orbi", jer sve što biskup djakovački napiše, napiše tobož za nauku drugima, a sam ništa nevjeruje. — Dokazom su njegove uloge na crkvenom polju!

Tko se onako ogavnim jezikom služi, kao biskup Strosmajer, takav nesliedi nauku vjere, niti nauke crkve, kojih zadaća nije uznemirivati mrtve u grobu, nego jim se po kršćanski kaže: Repuiescant in pace! Al kad se već latio biskup mača, to se istim mačem mora i po njem udarati, da mu se bar donekle dugački jezik odsječe. U tu svrhu eno mu parabole, Salamonove iz staroga zavjeta, gdje se divno opisuje: De oris custodia. Cap. XIII., u istom se čita i ovo: „qui custodit os suum, custodit animam suam: qui autem inconsideratus est ad loquendum, sentiet mala," t. j. tko čuva svoja usta, čuva si dušu svoju, a tko nepromišljeno govori kao Strosmajer — osjetit će udarac božji.

Po onoj prvoj stavci živio je pokojnik, jer čuvajuć usta svoja, nije proti vjeri pisao i govorio, niti je vjeru u izpraznost ustiu svojih po primjeru Strosmajera uzimao, tim je pokojnik spasio „dušu svoju", dočim napadač biskup, koji je i po prvoj i po drugoj stavci „nepromišljeno" ne samo govorio nego i pisao proti pokojniku, zasvjedočio je pred poštenim klerom poznavajućim duh sv. pisma, da je biskup postao i ostao „nevjernikom", kojega je Salamonovo zlo postiglo ovde na zemlji. —

Neka biskup oprosti, da se navede iz sv. pisma ono, što se od ustiuh ludoga piše: „De ore stulti", jer i opet mudri Salamon piše: „Os stulti contritio ejus, et labia ipsius, ruina animae ejus", a to u prvom smislu znači, da kad ludjak govori, misli da pokoru obavlja, a kad mu usta sa jezikom melju, nemisli da mu je već propala i duša. — Pokojnik nije valjada kriv, da je onako mudri Salamon po načelu ravnopravnosti vjere i proti biskupu napisao, pa kad je biskup kroz svoja bez „lokota evangjeoskog" doista neoprana usta — mislio pred svojim klerom i kod svojih privrženika postići kakovo priznanje, to je sv. pismo okrstilo priznanjem „ustiuh ludoga"; ono pako što je iz strastvenog njegovog srdca kroz usta pružilo se poput otrovne zmije, to je po sv. pismu odsudjeno propašću biskupove duše t. j. „Ruina animae ejus!"

Jer si je biskup sa političkog gledišta uzeo za zadaću prozvati pokojnika „nevjernikom i apostatom", bez da je pred svietom dokazao, tim je opet zasvjedočio, kakav mu pridjevak mudri Salamon posvećuje riečmi: Qui cogitat mala facere, stultus vocabitur, t. j. tko samo pomisli zlo počiniti, smatran je ludjakom. Parab. cap XXIV. v. 8.; nu biskup je nesamo nakanio, nego je pismeno djelotvorno svoju nakanu „cum dolo malo" proizveo, po tom neznamo, kako bi mudri Salamon ovakav hotomični čin prozvao, ali znademo da sv. pismo takovog krsti „ludjakom". Sv. Pavao.

Ako se Njegova Preuzvišenost uvriedjenom smatra rad onih bibličkih citata, to neka nastoji, da se ono cielo poglavje iz sv. pisma: De cogitatione stulti, čim prije izbriše, jer bi se moglo i opet dogoditi, da mu tkogod sa istim sv. pismom drugom kojom sgodom odgovori.

Ako sv. Duh savjetuje, da se sviet čuva „od licumjernih, lažah, žigosanih na saviesti I. Tim. II, pa kad je biskupa Joze saviest tečajem pol vieka preobilno na rabošu ožigosana, najpače kod prejasnoga dvora austrijskoga uslied jur iztaknutog njegova ponašanja, kao i pred istim vladarom dobila najsramotniji „žig slaboumja", to se nevjerstvo nikada nemože predbaciti pokojniku, koji nije bio u svećeničkom zvanju da bi poput Strosmajera svoju vjeru branio licumjerstvom lažih, nego se to „nevjerstvo" i apostasija u otvorenom zrcalu srdca Strosmajera nalazi. — Facta loquuntur!

Kamo bi sviet došao, kad bi svak po primjeru Strosmajera jedan drugog proklinjao, to bi Bog morao osobito veselje od takovih slika i prilika božjih imati! Zar nije zabilježio sv. Pavao Apoštol: Svako je stvorenje božje dobro, i ništa nije za odbacit. I. Tim. IV. v. 4.

Zar isti apoštol neveli od biskupah, kakovi moraju biti, riečmi: „Vladika mora biti bez mahne kao kućni gospodar, ne drzovit, ne gnevljiv, ne kavgadjija, ne lakom na pogani dobitak — blag, pravedan, svet i čist". Tit. I. v. 7.

Žaliboże! da se ni jedna Pavlova rieč nije obistinila u biskupovu životu, niti je dokazao nad istom posmrtnom slavom pokojnoga Miškatovića ono, što Bog i Isusova nauka zapovjeđa: „Tko neima ljubavi, nepozna Boga, jer je Bog ljubav".

Nije li sramota po biskupa Strosmajera, da on, koji je pokojnika za mladosti poznavao, štovao i obožavao, te koji je imao sgodu kroz više decenijah ako nigde a to bar u svojih „poslanica korizmenih" proglasiti pokojnika kao „nevjernika", ne pako poslje smrti, kad se svakomu čovjeku a najpače kršćanskomu biskupu pristoji da mrtvomu želi „vječni pokoj". Tim je biskup pred cielim svietom dokazao, da niti Boga štuje, niti iskrnjega ljubi i da je njegova ljubav samo na jeziku kao i neke životinje, koja višeput brani svoga gospodara bez ikakove koristi. Zar sv. Ivan nepiše u sv. evangjelju: „Ako tko kaže, da ljubi Boga a mrzi brata svoga, da je laža", iztičuć ujedno: „Jer kad neljubi brata kog vidi, kako će ljubiti Boga, kog nikada vidio nije!" — Zar isti taj evangjelista nepiše: „Da tko mrzi na brata i iskrnjega svoga, da je on krvnik" (Mörder)?

Medjutim, pokojnik je više u sebi čiste Isusove vjere osjećao i kao pravi Kršćanin prema iskrnjima više ljubavi izkazivao, nego li stotine Strosmajera; jer je pokojnik ovršavajuć zapovjed božju o bratskoj ljubavi, stekao time ljubav i prema Bogu, kako se to čita u poslanici I. Ivana V. v. 3., dočim proti biskupu kod istoga sv. Ivana zabilježeno stoji: Po tom se poznavaju djeca božja i vražja: „tko netvori pravde i neljubi brata svoga, nije od Boga". Takav je pako „nevjernik Josip Juraj biskup!

Da li je uslied predbacivanja Strosmajerovog bio pokojnik „apostata" ili je sám biskup Strosmajer, to treba pred očima imati neka promatranja od činjenicah o „apostasiji" obzirom na bibliju:

Tko onaj biskupov izraz „apostazije" prispodobi sa cielim njegovím člankom ovdje iz „Glasnika" preštampanim od rieči do rieči, kako je od početka do svršetka pomazani biskup najogavnije izraze sa svog moralnog smetišta pokupio i najprostije klevete upotrebio proti pokojniku, morao bi pomisliti, da je pokojnik groznije zločine proti javnomu smetanju vjerozakona počinio, nego li kaznene ustanove u §. 122. i 123. zadržaju, te da je strašnija nevjerstva proti vjeri i crkvi počinio, nego li svi pomazani i nepomazani al u poviesti, poznati iz tolikih obdržavanih koncila sve do onoga u Rimu god. 1870. gdje se je pomazani Strosmajer odlikovao proti „nepogriešivosti" i tim svoje nevjerstvo proti najvišjem svom poglavaru Pii IX. na vječitu sramotu svoga imena zapečatio.

Ovde treba u smislu štovanja zakona ravnopravnosti iztaknuti, da pokojnik niti je šta pisao proti vjeri Isusovoj, akoprem bi mogao premnogo pisati proti Strosmajerovim fantomom, niti je vodio kakove razgovore o takovom predmetu, neudarajućem u njegov krug; osim toga, kad bi istina bilo ono, što biskup laže, da je kokojnik „apostasiae crimen" proizveo i tim buniteljem javnoga vjerozakona bio, na koliko se povredom vredja država i prefino čuvstvo Jože biskupa, to bi prvi Strosmajer po svom zvanju i dužnosti — kad se otvoreno pozivlje u „Glasniku" na neka svoja traljava prava i dužnosti — morao proti pokojniku podnieti nadležnoj oblasti „kaznenu prijavu" radi zločina smetanja vjerozakona.

Jer se biskup za života pokojnoga Miškatovića nije poslužio svojim tobož „pravom i dužnošću" i to sve radi toga, što nebi kadar bio pokojniku dokazati, niti je dokazao u svom ogavnom crkvenom glasilu, tim je prije svega „propustom prijave" sada nakon smrti pokojnika predbacivanjem lažih zaslužio, da se „propter delictum omissionis" pred cielim hrvatskim narodom prozove pravom crkvenom „kukavicom"; pred crkvom po opisu

sv. Ivana u iztaknutoj poslanici pravim lažom, ubojicom i razbojnikom, a pred državnim kaznenim zakonom najprostijim potvornikom mrtvoga života!

Jer pokojnik uslied svoje u obće poznate blage i krotke naravi najmanje je mislio od onakovih predmeta, kakovimi se licumjerni biskup pred svietom zanima, a kamo li da bi Boga pogrdjivao, ružio i psovao, kao što je recimo iskreno običavao pokojni otac biskupa Strosmajera činiti, otac, koji je u razjarenosti i svome sinu, kršćanskomu biskupu psovao „Sveti križ, kog na prsiuh nosi" i ostale psovke, kakove nebi ni najprvostiji biroš izgovarao!

Ova prispodoba od pokojnog biskupova otca zato se navadja, da kad bi slučajno pokojni Miškatović bio onakav bogogrditelj i psovač, kao što bijaše napastnikov otac, tad još po obćem mnienju radi poznatih psovka kod našega naroda, nebi zaslužio nikakova naslova „apostate". Jer izkustvo svjedoči, ne na obranu biskupova otca, nego na obranu prostoga naroda i istih radnika, da u težkom položaju krupne psovke kod težkogu rada i posla izlete iz ustiuh, ali koliko je hiljada ovakovih, koji većma u Boga i iskrnjega vjeruju, nego li je stari biskup Strosmajer. To svjedoče javne „izpovjedaonice", u kojih se slušaju psovke i kletve i ostala, te kojim se opraštaju griesi po nauci Krsta i običaju crkve. —

Ovako ogavno podmetanje „Apostarije" a nedokazano po smislu sv. pisma bar sa dvojicom poštenih ljudi, znači po smislu vjere neku licumjernu podmuklost, kojom se iz lažnih ustiu i nečistoga srdca dokazuje „apostatizam" Josipa Jurja Strosmajera.

Tko god je poznavao mirnu narav i ono filosofičko življenje pokojnoga Miškatovića, borećeg se za obstanak svoga života, i tkogod je pobližje — izim političkih licumjeraca — po primjeru staroga Dra. Antuna Starčevića promatrao biskupa Strosmajera i njegovu strastvenu, nemirnu i uzburkanu ćud i ono njegovo bezčuvstveno srdce, taj neka svoju osudu izrekne ob onom, što biblija kao sveta knjiga i zdrav razum kao bezpristran sudija o „Apostaziji" dokazuju.

Za prosuditi biskupov ogavni članak u „Glasniku" i na temelju toga za dokazati „apostaziju" proti istomu biskupu, potrebno je navesti neke primjere iz sv. pisma, iz kojih će se biskup upoznati, da je on sam „crimen apostasiae" na mrtvom pokojniku proizveo i time sam postao „crkvenim apostatom" na hrvatskoj zemlji.

Što propisuje sv. pismo u Prov. VI. v. 12—19 za dokazati, da je biskup Strosmajer postao „apostatom"?

Po sv. pismu prije svega kod onoga, koji naginje na „Apostaziju," motri se na njegova „usta", da li iz njih curi med ili otrov, ljubav ili mržnja, kriepost ili zloća, jednom riečju: da li iz njih sipa u slici lažih živ oganj proti pokojnom Miškatoviću, kao što je sažaljenja dostojni biskup s nedozrielosti političke svojim perom dokazao, a sv. pismo potvrdjuje riečmi: „Homo apostata, vir inutilis, graditur ore perverso". Tim se svaka ptica po perju, a biskup po jeziku „ore perverso" razpoznaje za apostatu. Prov. VI.

Da osim poganoga jezika i zamazanih ustiu mora „apostata" imati i „srdce" pripravljeno za napadati i svako zlo govoriti proti iskrnjemu, svakom sgodom kavge i svadje sijati, o tom je biskup izim ostalih nebrojenih sgoda zasvjedočio svojim vlastitim svjedočanstvom u „Glasniku", a sv. pismo o takovu čovjeku svjedoči: Pravo corde machinatur malum, et omni tempore jurgia seminat" Prov. VI. v. 14. t. j. opakim srdcem proizvadja zlo, sijuć neprestano kavge i smutnje.

Osim toga potrebno je paziti na „Apostatu", da li on samo jezikom nehvali Boga kao što krava ili koza kamenitu sol, ili kao što po sv. pismu „konj i mulac" jasle gospodara svoga, dočim srdcem nevjeruje uprav onako, kao što nisu vjerovali oni stari po sv. Pavlu opisani Kretčani, koje je okrstio: „Da su zla zvierad i bezposleni trbusi. Tit. I. v. 13. — Nedokazuje li biskup po smislu sv. pisma, da je on neobo-

rivo poganim svojim jezikom proti pokojnom Miškatoviću, gazeć prvu i drugu najveću zapovjed u sv. kodeksu, prikazao sebe pred crkvom i cielim narodom za pravoga „Apostatu“?!

Ako se k tomu u pretres uzme sve ono, što je mudri Salamon Prov. VI. v. 18, napisao: „da Bog na šest stvari mrzi, a sedma do mu je odurna duši“. pa kad isti premudri Salamon apostrofira izrično, da Bog mrzi na oholost očiu, na jezik lažljiv na ruke pripravne proliti krv nevinih, na srdce snujuće najžalostnija mišljenja, na iste brze noge pripravne skočiti u zlo i na čovjeka lažljiva svjedoka; pa ako se sve ovo prispodobi sa cielim životom i ogavnim napadajem biskupa Strosmajera, tad i „njegovo oko“ i „njegov lažljiv jezik“ i „ruka“ i „srdce“ i „brza njegova stara noga“, kojom je poput vukodlaka skočio na grob mrtvoga čovjeka, da mu se proti kršćanskoj vjeri iz zasjedah sramotno osveti, prikazuje ga pred licem crkve, države i naroda pravim „apostatom“ i „nevjernikom“.

Po onoj sedmoj točki, što je odurno „duši“, smatra Bog biskupa poradi povredjena na grobu pokojnika, kao i rad provociranoga odpora uslied ogavnih zadjevica u „Glasniku“ veoma odurnim činom riečmi: „Eum, qui seminat inter fratres discordias“, da takovog Bog ne samo mrzi, nego mu je odurno duši!

Osim toga, ona jur opisana od sedam glavnih grieha stožerna opačina „arogancije“, kojom se taj biskup uslied silnih laska, nepodnosljivih za mudra i pametna čovjeka, smatra nad ostalim svietom uslied poznate „fiksivne ideje“ nešto uzvišenijim, dapače većim od istoga sv. otca pape pokojnoga Pie XI., kako je to dobro pokojnik primjetio, — dokazuje na temelju sv. pisma, da je biskup i sa toga gledišta postao „Apostatom“ po onom: „Initium superbiae hominis apostatare a Deo.“ Sap. IX. v. 14. t. j. početak oholosti učini ga odmetnikom od Boga i božje zapovjedi.

Čim je pako biskup pograbio jezične vile, da ubada u pokojnikov grob i razmeće mrtvo tielo ležećega u grobu čovjeka, tim je kako sv. pismo veli: Recessit cor. ejus, t. j. odstupilo je srdce napastnika biskupa od onoga, koji ga je stvorio glasom istoga sv. pisma: „Quoniam ab eo, qui fecit illum, recessit cor ejus, quoniam initium omnis peccati est superbia. Tim je i opet dokazano biskupu na temelju gradiva božjeg: da je on pred Bogom i ljudmi i sa ovoga gledišta postao „Apostatom“.

Na što Bog izmed ostalih u knjigi mudrosti zabilježenih triuh opačina mrzi, pisano je u knjizi mudrosti: Senem fatuum et insensatum, Sap. XXV. v. 4., pa ako ikomu, to doista biskupu odgovaraju ove rieči mudroga Salamona, biskupu, koji je u predvečerje svoje predstojeće smrti postao „fatuus et insensatus“ t. j. smušen i neosjetljiva srca, komu je nad grobom pokojnika nestalo „bratske ljubavi“ utemeljene na nauci Krstovoj, a tim nestalo i obamrlo svako čuvstvo prave vjere, poradi česa postao je „faktičnim Apostatom“. Pisano stoji: quod est, est!

Na onaj dalnji brutalni biskupov napadaj, neodgovarajući nimalo pristojnosti njegova visokoga zvanja, te baš ničim nedokazan: da je pokojnik „neuredan i bludan život“ sproveo i da mu je u duši ostao, odvratilo se je jur na svojem mjestu, da si je biskup glede toga moralnoga cvieća, sabranoga iz nečistog vrta, napravio samomu sebi vienac i ovjenčao si život pod stare dane sa nadpisom na viencu: Olim meminisse juvabit!

Ovdje je potrebno na vidik svakomu kršćaninu iznieti one rieči, koje se u sv. pismu nalaze, da i ostali sviet osim veleštovanoga klera nadje primjera ob onom, što se samomu Bogu medju pokojnim Miškatovićem i živućim biskupom Strosmajerom na visinah dopada. To bijaše pokojnikova „bratska ljubav“ ona prava kćerka božje pravde na zemlji, tako posred otmenoga klera kao i visoko stojećih svietovnjaka, a ta „bratska ljubav“ nije ugasla ni posred njegove poštene i odlične obitelji po onom: tria placent Domino; concordia fratrum, et amor proximarum, et vir et mulier bene sibi consentien-

tes. Sap. XXV. v. 2. — To je rečeno svim fanatikom na uztuk u dobi Salamona mudroga kralja, kad se je živilo po božjem zakonu i zavladalom običaju.

Sve je ovo pokojnik, što se samomu Bogu dopada, odnieo sa sobom u grob vječnoga prebivališta; ali ako se biskupu nedopada, kao što mu se od vajkada baš ništa nedopada, što drugi pametniji i inteligentniji muževi sagrade na državnom, crkvenom i političkom polju, za uzdržati mir, red i sigurnost u zemlji, to neka bude uvjeren, da se niti istome Bogu nedopada, jer je njegovo slavohlepje preotelo mah preko svakoga okvira pristojnosti, a tim ga ostavila i milost božja po onom: „Sapiens in verbis seipsum amabilem facit, gratiae autem fatuorum effundentur". Sap. XX. v. 8 — Na koliko misli biskup, da je sebe ogavnim načinom pisanja prikazao pred svietom „amabilem", to ga nemože kršćanski sviet pohvaliti, što je barbarski dizao zemlju poput grobara izpod mrtvog pokojnika, dosljedno po nauci mudroga Salamona izgubio je istu milost božju, ako je takovu ikada imao?!

Još kad bi se reklo, što se reči absolutno nemože, da pokojnik nebijaše onako mudar kao biskup Strosmajer, koji je svoju izvanrednu premudrost okitio samim smrdljivim cviećem u dotičnom članku, to pokojnik ostaje za sva vremena daleko plemenitijim i boljim kršćaninom od istoga biskupa već poradi njegova načina življenja u državnom družtvu po onom: Melior est homo, qui minuitur sapientia, et deficiens sensu in timore, quam qui abundat sensu, et transgreditur legem altisimi. Sap. XIX. v. 21. t. j. čovjek je bolji i sa malo mudrosti osjećajući straha božjega, nego li preobilno strastven, koji zakon sevevišnjega gazi. —

Dobro se negda učilo u psyhologiji, da se iz „lubanje" poznaje čovjek, što odgovara riečma sv. pisma: Ex visu cognoscitur vir, t. j. čovjek se iz pogleda rasaznaje, kao što je stari Dr. Ante Starčević negda iz pogleda i onog „skoka biskupova u saboru" razabirao blejanje njegovo, kad mu je za navieke nataknuo „brnicu" sa maskom preko licumjernih očiu. — Ali je ujedno mogao svaki čovjek, dapače isti osobni neprijatelj osvjedočiti se iz pogleda pokojnoga Miškatovića o svemu onomu, što je po sv. Duhu zabilježeno, — dočim „ex visu episcopi" t. j. iz pogleda istog biskupa i onoga u sv. pismu iztaknutoga: „Occursus faciei" zaključio je sv. Duh na strastveno i maliciosno veselje nad mirnim pokojnika grobom, s kojega odvaljena po biskupu zemlja, pretisla je živoga u životu „apostatu" Strosmajera.

Navadja biskup u glasniku ovo:

„*Posvema je pako naravno, ter sto i sto puta primjeri dokazano, da onaj, koj Bogu, vječitoj istini, koj svećeničkomu zvanju, najvećemu daru odkupljenja našega, nevieran postane, da taj nikomu na svietu vieran ostati nemože. Zato se nimalo čuditi nije, da je Miškatović u publicističkom i javnom radu svom svu škalu živih i inače nedokučivih promjena prošao, pak danas ono bezumjem i ludosti žigosao, što je još jučer svetom istinom i neobhodnom narodnom nuždom proglasivao bio.*"

Ovo naglašivanje i opetovanje kršćanskoga biskupa o nevierstvu prema Bogu, vječnoj istini i svećeničkomu zvanju, služi za obsjeniti prostotu, kao da svaki čovjek nenosi u svom zvanju iste biljege kao i biskup Strosmajer prema svomu zvanju, s kojim on jedino poradi masnih dohodaka hvali Boga gospodara svoga; jer kad bi poput ostaloga klera štovao Boga, kog po sv. Ivanu nevidi, to bi morao nedvojbeno ljubiti i svoga iskrnjega a najpače proti mrtvome pokojniku izkazati ono, što sv. Duh po crkvi zapovjeda: Requiescant in pace! — Bez ljubavi iskrnjega, neima štovanja Boga.

Kad nebi taj biskup imao mastne dohodke i kad bi on samo nekoliko dana morao slučajno živiti o težkom zalogaju kruha po primjeru milijunah ljudi, borećih se za svoj

i svoje obitelji obstanak, to se nebi igrao sa Bogom, vjerom i svećeničkim zvanjem, nego bi po primjeru sirotah dobro želio svojoj braći a tim i Boga štovao. —

Sviet bo inteligentan štuje dobra i kriepostna svećenika uprav onako kao i sviestna i pravedna svietovnaka; ali ujedno prezire svećenika, koji samo o Bogu, vjeri i svećeničkom zvanju tavrlja, a nikada po sv. pismu, u kom se sva nauka vjere sadržaje, neživi. —

Sva ona biskupova predbacivanja proti pokojniku, nevrede ni pišiva boba; jer pokojnik svojim iztupom iz biskupije prestao je biti svećenik, a tim nespada na njeg svećeničko zvanje i ostale djakovačke fabule, on bo je u kr. državnoj službi živio i preminuo, po tom prestaje svako gaktanje „djakovačkoga političkog gusaka" kojega gaktanje nikakova spasa baš nikomu, a najmanje Hrvatskoj nedonaša. Veli bo se, da je negda gaktanje Kapitolinskih gusaka spasilo stari Rim, a u Hrvatskoj ista djeca znadu da sa djakovačkim gusakom sve uzpored stojeće političke guske pripravne su podrovati Hrvatsku, kad nebi bdila ona državna rieč: Videant Consules!

Ali kad se biskup nabacuje sa Bogom, vjerom i svećeničkim zvanjem proti pokojniku, to on timi riečmi najprije sebe pogadja, koj bi morao znati: da kao što se u staro doba nije pitalo da li je tko i koliko puta bibliju čitao i druge iz nje podučavao, nego: da li je po bibliji živio kako to negde sv. Ivan spominje, tako se lje i u ovom stoljeću pita: koliko je put Strosmajer po bibliji živio? Dokaz tomu izmed ostalih nebrojenih primjera, pruža isti njegov članak u „Glasniku."

Ako kršćanska crkva priznaje, da se je nalazilo u pravom smislu svetaca, koji nisu nikada biblije ni vidili a kamo li ju ikada čitali, ali su po stanovitoj normi razumnoga morala živili, to neka bude biskup sa svimi licumjeri uvjeren, da akoprem pokojnik nije obvezan bio po svih normah biblije onako živiti, kao što je dužan i obvezan za izbjeći smutnje svieta kršćanski biskup Njegova Preuzvišenost biskup Strosmajer, to je pokojnik sa prirodjenim načinom življenja udovoljio zakonom božjim i tim opravdan pred Bogom i svietom, dovršio trkalište svoga života.

Uzalud bi biskup predbacio svietovnjakom ono negda jezuitski izmišljeno: da čitanje biblije nije za svakoga, jer da tobož od hiljade popriečno jedva jedan razumije, ali ovomu na uztuk drugčije svjedoče nasljedovanja dostojni crkveni otci poput sv. Jerolima, Augustina, Bernarda i ostalih, a isto tako i pape poput Gregura V., Pie IV. Pia IX. i drugih, koji su upravo preporučivali da se sv. pismo marljivo čita i po njem da ljubezni naš hrvatski „prvi sin domovine" živi. — Čitanje bo sv. pisma, i sve propoviedi iz njega nevriede baš ni lule duhana ako po njem djakovački biskup neživi.

Ono opetovanje kaludjera djakovačkoga o nevierstvu proti pokojniku, smatra se po staroj nauci „tautologijom" t. j. ponavljanjem istih suhoparnostih po onom: Ibant qua poterant, qua non poterant non ibant, a to se negda smatralo pogrieškom „contra figuras gramatices", koje je slučajno kaludjer biskup zaboravio. Nu sve njegove primjetbe prama Bogu, vječnoj istini i svećeničkomu redu s jedne strane, a s druge sve njegove bludne misli odbijene su na drugom mjestu sa groba pokojnoga Miškatovića tako, da je biskup sa svojom kukavnom makrologijom zasvjedočio sam o sebi „kruto nevierstvo" proti Bogu, vjeri i svećeničkomu svomu zvanju.

Okolnost, da je pokojnik pustolovnim čavrljanjem djakovačkoga biskupa ostavio svećenički stališ, kako on nesgrapno ponavlja, to mu se i opet podvikuje, da se je sbilo poradi jedinoga biskupa, uvjeren, na koju je stranu od vajkada inkliniraо vladika i koje su njegove slabosti na temelju sv. pisma: „Sapienitiae et stultitiae variae sunt conditiones". Prov. XIV. t. j. ima raznih klasa od mudrosti i ludosti.

Pokojnik je predobro znao, što sv. pismo uči i to: Da mudar nosi oči u glavi, a luda potminah tumara, Prov. II. 14., pa kad je ostavio biskupiju i biskupa, hraneć se svojim trudom, to je učinio Bogu ugodno djelo, koje milijuni „laži-

svetaca" nemogu i nesmiju oboriti da ujedno nepodkopaju sv. pismo, kako su podkopali mnoga zla na zemlji! — Pismo veli: „Nonne melius est comedere et bibere et ostendere animae suae bona de laboribus suis. Prov. II. 24. — I ovakav način življenja nazivlje mudri Salamon, da je iz božje ruke, riečmi: Et hoc de manu Dei est, a po tom živio je i pokojnik i svi pametni ljudi.

Tim je i opet odgovoreno biskupu glede izstupa pokojnikovog, koji je poznavao parabolu Salamonovu o „izpraznosti svieta", a najpače za onu stavku bibličku istoga mudroga: Si unus et stulti et meus occasus erit, t. j. ako je moj izlaz isto onakav kao onoga sumušenoga kaludjera, česa radi da pod infuliranim tajnim rovarom i spletkarom služim. Valeas!

Na dalnji biskupov napadaj proti pokojniku: „da koj nije Bogu vieran, da nije nikomu na ovome svietu vieran" morali bi umjesto pokojnika zapitati biskupa Strosmajera: u čem njegova viernost prema Bogu sastoji i koliko put je on tu viernost od dobe položene prisege u ruke Njegova Veličanstva do danas tečajem 42. godišnjeg biskapovanja pod noge stavio?! Sve se to i ostala razabiru na drugom mjestu. Ipak moglo bi se u nekoj sličnosti sa reciprocitetom odgovoriti biskupu sa sv. pismom: „Nemo potest duobus Dominis servire" t. j. nitko nemože dvojici gospodarah služiti, naročito nemože biskup služiti istodobno Beču i Rimu, Rusiji i Austriji, Srbiji i Hrvatskoj, Čehom i Jugoslavenom, Slovencem i mladim Ilirom, a najmanje crkvi i ujedno državnome sistemu, nego onako, kako kada vjetar zaduha i njegovim slabim srcem pokrene, utvarajuć si da mu Bog, crkva, svećenički red i moguće njegova poznata iz Belovara od god. 1888. „čista sviest" nalažu po onom: Est modus in recus, sunt certi denique fines!

Da se predbačena pokojniku neviernost još većma razpozna u Strosmajeru, potrebno je samo nešto zabilježiti iz njegovog života i političkog pada u pogibelj i to: ako je uvriedio vladara Njegovo Veličanstvo sa „svojom misijom", odmah se je sve u gibanje stavilo u Vatikanu: ako li je sv. otca papu, kao što mu se dogodilo za dobe Pie IX., onda opet klecaj, moli, opozivlji sve što je pogriešio, a to sve s razloga, da neizgubi svoje provente i onaj dohodak u kog se je većma zaljubio nego li u Boga, komu je vieran radi dohodaka. — Pisano bo stoji: Populis iste me solum labiis honorat t. j. puk me ovakav samo ustima hvali.

Pokojnik nije nevieran bio Bogu i vječnoj istini, ali je biskup svojimi čini pred Bogom, crkvom i državom zasvjedočio, da nije nikada svome narodu vieran bio; jer kad njemu nije ležeće do one stolice u saboru, gdje su negda gd. 1848. i kasnije obično biskupi Haulik, Ožegović i Smičiklas sjedili, da brani interese svoga naroda kao „prvi sin domovine" a on izmiče — putuje — bodkari — zabavlja se po kupkah — i preživa u onom kaludjerskom gradu, tad o viernosti prema svomu narodu neima o njem govora u Hrvatskoj.

Pokojnik je žalibože dugo vremena i preveć vjeran bio biskupu, kad ga je više godina s požrtvovanjem umnih sila i života branio, te kamo sreće, da nikada nije pera zamočio u taštu i izpraznu slavu bezčuvstvenoga biskupa. Nu ako se biskupu nedopada i ako mu nakon tolikih godina nije po volji, što njemu nije ostao vieran, to neizključuje faktum da nije pokojnik tečajem više godina ostao vieran Bogu, crkvi i državnom sistemu, na kojega ruinam niti će prorok Strosmajer, niti njegova sva izabrana kita cvieća ikada pobjedu slaviti, dokle god obstoji „žezlo i kaciga" u priestolnici monarkije i dok god bude po imenu i krvi pravih Hrvata na hrvatskom zomljištu.

Medjutim pokojnikova viernost, odanost, privrženost i lojalnost prama državnom sistemu i postojećim nuždnim odnošajima, ostati će u analih parlamenta i u docnijoj poviesti, kao i kod sviuh na hiljade njegovih prijatelja zabilježena; on bo nije stekao viernost, privrženost i poštovanje — sa „milijuni i gostbami," kao što razkalašena života biskup, nego je stekao svojim trudom, naporom, radom i neprestanim motrenjem i

učenjem dogadjajah svieta i svoje vlastite domovine. On jednom riečju spada u broj onih, od kojih je pisano po crkvenom smislu: Beati quorum remissae sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata. Psal. XXXII. v. 1, t. j. blago si ga njemu komu je krivnja pred Bogom oproštena, i kojega je grieh kao čovjeka pokriven, al ujedno spada u broj onih, od kojih je rimski pravnik i zakonodavac zabilježio: „Neminem sequitur infamia ob defensa publica negotia patriae suae."

Na predbacivanje biskupovo: „da je pokojnik u publicističkom radu svu škalu živih i inače nedokučivih promjena prošao, to se doduše nemože biskupu predbaciti; jer ciela hrvatska zemlja znade, da se on tečajem svoga života do danas baš nikakovom žurnalistikom bavio nije, osim što je za mladjih dana biskupovanja jedini „pamflet" u svom političkom listu objelodanio proti pokojnom kardinalu Hauliku sa jur opisanim dogodjajem onih nezaboravnih moralnih batina od pokojnoga Haulika, te što je sada u previsokoj starosti načrčkario drugi „pamflet" proti pokojnom Miškatoviću bez podpisa svoga imena, pamflet, kojim je zapečatio svoj žurnalistički rad na svietovnom glasu probubani „prvi sin domovine!" Ali šta ćemo, kad sv. pismo veli: Quod est, est! a to znači, da je biskup kroz „škalu" svakojakih „pamfleta" po Hrvate korjenjake doista dokučivih prošao. — Figurae docent!

Ali što se tiče pokojnikovog stručnoga znanja i najtahnanije rutine sa neizcrpivim poznavanjem jezikah i onih vrlinah o načinu pisanja na žurnalističkom polju, o tom nije niti sposoban biskup prosudjivati. Jer što je pokojnik na tom polju, na polju najtežjem za pravo izobražene novinare, kojim je ležeće do svietovna glasa, obćega javnoga mnienja, napredka i čiste prosvjete, te pretežke u životu zadaće a još težjih potežkoća napisao, da svestrano svim pravednim željam po neoborivu programu zadovolji, to nebi stotine Strosmajera kadro bilo napisati sve do one dobe, dok se po njegovu svjedočanstvu nesjedine dvie stare crkve u jednu, al u koju — to nije iskreno u svojoj korizmenoj poslanici god. 1891. naglasio, ili dok se neizpuni drugi njegov „fantom" o proročkovanju budućih republika u Evropi!

Sa žurnalističkog gledišta mora se priznati, da je pokojnik samo onda pogriešio, kad je u prilog biskupu za dobe izpražnjene stolice nadbiskupske nazirao svetom istinom ono, što je bezumje i ludost biskupovu sačinjavalo. — Nu kasnijega vremena, kad je predomišljeno i mudro odvratio se po primjeru drugih jednomišljenika od družtva današnjih „Obzoraša", imajuć sgodu proučavati njihova stara izdajstva i novije zaražene političke bolesti, te prešao u krug vladajućeg sistema, to je samo po dužnosti domorodca i po dužnosti pravoga podložnika prema svietloj kruni i obstojećem jedino potrebnom i nuždnom savezu svoje domovine sa Ugarskom zemljom, „Auspice Christo et Viribus unitis" proizvadjao. Tim je učinio potreban i nuždan korak po svojoj saviesti i osvjedočenju, kao što Strosmajerove vrsti poznata čeljad čine po svojoj tobož saviesti i tobožnjem osvjedočenju — bez ikakova stalnoga do danas njihovoga programa. — Neka pitaju „stranku prava." —

Što je pako pokojnik po svojoj saviesti i po svom osvjedočenju u parlamentu govorio i perom pisao, o tom nitko nije dužan svoje griehe izpovjedati kaludjeru biskupu, osim ako bi ikakav politički grieh bio kažnjiv pred Bogom, to bi bio grieh kad bi ga pokojnik izpovjedio u izpovjedaonici: da je privrženikom biskupa Strosmajera bio.

Da si je biskup radje veliko zrcalo pred ogled stavio i svoju prežalostnu sliku promatrao, sliku, koja se je verala po svih mogućih i nemogućih, doseživih i nedoseživih, al nikada do poštenih domorodnoga srdca onih državnih škala, do kojih se svi ostali zakleti biskupi uzdižu, to nebi doživio pod svoju starost onu sramotnu po njegovo zvanje i istu crkvu onako užasnu katastrofu u Belovaru, da mu je za života odpjevana „mrtvačka pjesma".

Već ova grozna katastrofa morala bi ga opomenuti, da se okani predbacivanja sa „škalami“ proti pokojniku, kad ciela Hrvatska znade, kroz kakove je „škale“ biskup prolazio na moralnom, crkvenom, državnom i političkom polju, da bi doista čudnovat „kvodlibet“ sačinjavale, kad bi se potanko opisale, — rad kojih mogla bi ga donekle još jedina skrušena molitva Davida kralja spasiti, kad bi crkveno okajan rad nedokučivih svojih „škala“ zavapio: „Iniquitates meae supergressae sunt caput meum, et sicut onus grave, gravatae sunt super me“ t. j. Bože! bezakonja moja uzdigoše se nad glavom mojom i kao težko breme pritisnuše mene — Josipa Strosmajera! — Tim bi osjetio težinu svojih grieha na vlastitih ledji, a po tom nebi naprasito i odmetnički proti pokojnika žurnalističkoj, državnoj i političkoj škali u vjetar lupao a sebe jedinoga grozno osramotio!

Kad bi se biskup radje zanimao sa Isaijom prorokom, to bi se od njeg proizišavšeg iz plemenite loze naučio, kako se u pisanju služiti i kako se ponašati mora, da mu se nepredbaci ona prorokova „rusticitas“, t. j. prostačtvo, kojim se u članku „Glasnika“ služi, tad bi ga prorok Isaija podučio: Da je vol poznavao gospodara svoga i magare jasle gospodina svoga, Israjel pako nije svoga Boga poznao, niti ga je puk razumio. Isai. pogl. I. v. 3. — Istim načinom bi ga prorok Isaija prozvan po sv. Jerolimu „evangelistom“ podučio: „Kako zle misli mora izbjegavati pred Bogom i kako se mirno ponašati prama iskrnjemu“; pa kad bi biskup ovu nauku sliedio, tad nebi nikada upao u „škalu“, izpod koje će uzalud vapijati: „De profundis clamavi ad te Domine“, t. j. iz dubine vapijem k tebi gospode — izbavi me Josipa Strosmajera!

Osim toga, kad bi strašću zabludjeli biskup promatrao po primjeru mudroga Salamona, da je pokojnoga potvorio, i kad bi pomislio, da suze nevinih pod suncem neimaju branitelja, kako je to Salamon zabilježio, tad bi mnogo pametnije učinio, da je po primjeru knjige mudrosti i po izgledu Salamona većma mrtve nego li žive hvalio. Nu, jer se je proti ovoj staroga zakona nauci potepo, to se je strmoglavio u „škalu“ civilno mrtvih, na kog kad je jednoč bačena grudva zemlje iz rukuh vladara ciele monarkije, tad se takav nediže više iz ponora propasti svoje.

Na koliko pokojnik nije spadao po izstupu svom u broj baš nikakvoga svećenstva, niti je imao ikakova saveza po duhovnom smislu sa neblagodarnim biskupom, to po samoj naravi sudeć, nije mogao niti spadati u broj farizejah, koji su jedino kadri „svu škalu živih i inače nedokučivih promjena“ proći, kako je to divno biskup sam proti sebi naveo!

Za upoznati farizeizam djakovačkoga biskupa, potrebno je predočiti si sliku starih farizeja od dobe Krsta, farizejan, koji se smatrahu osobitim življem i snagom žudinskoga naroda, kojih je u obće držanje i izvanjsko ponašanje veoma smješno izgledalo upravo onako kao i današnjih političkih pitomaca iz škole Strosmajerove, poradi česa izgubili su svaki kredit proštimavanja i pred onima, koji su do njih nešto držali i tako su nastala razna posprdna imena, jer su provlačeć se kroz razne „škale‘ ostavili primjer nasljedovanja djakovačkomu biskupu i njegovomu intimnomu prijatelju al ujedno istomišljeniku i referentu pokojnikova života kanoniku Rački-u.

Osim toga historički poznato je, da su stari farizeji pod raznimi imeni sačinjavali po kriminalnom smislu „komplot“ proti Krstu i njegovoj nauci uz poznate „krvoločne škale“ onako, kao što doživismo u Hrvatskoj proti starom prijatelju biskupovom, proti pokojnom Miškatoviću, da se je kolovodja djakovački surotio sa poznatim „komplotom“ od mladih farizeja, da se ogavno osveti nad grobom, nepromišljavajući, da je time upravo „kolovodja“ sa svojim „pamfletom“ u „Glasniku“ za jednu „škalu“ slavnijim postao“!

Ona žalostna slika starih farizeja, za kojimi se u duhu poveo biskup, da svojim izvanjskim ponašanjem dokaže pred hrvatskom zemljom, kako je samo „farizejski“ zasliepljen čovjek u svom biskupskom talaru kadar proizvadjati, svu škalu živih i inače nedokučivih promjena, najjasnije ilustrira slavohlepna čovjeka, koji vazda Bogu hvali, da nije kao ostali ljudi u Hrvatskoj!

Pa kao što su stari fariseji od raznovrstnih „šarenih boja“ u životu najvećega naučitelja svieta nalazili čitavu „škalu nedokučivih laži i neistina“, tako je i nasljednik njihov izumio „svu škalu živih laži“ kroz svoja još u životu živa lažna usta proti pokojniku, al vazda na vlastitu sramotu svoju, zaboravljajuć na nauku crkve i na izreku Isusa Krsta; „Serve nequam! ex ore tuo te judico“ t. j. nevaljavi slugo, odsudjen si rad jezika svoga.

U istoj alineji zaključuje biskup svojimi riečmi ovo:

„Ovo je oštar sud, ali što ćemo, što jest, jest! a što nije, nije! Ovoliko o životu pokojnika.“ Na ovo se odgovara:

Kad je biskup svoj „oštar sud“ izricao sa riečmi sv. pisma: što jest, jest; što nije, nije; zaboravio je u žestini srdca pomisliti, da je onomu izčupanomu citatu iz pogl. V. v. 37 sv. Matej apoštol dodao i ovo: „a što je više od ovoga, to je zlo, a to se veli: ex superabundantia cordis! Tim se na dlanu uvidja, da kaludjer biskup čupa pojedine rieči iz sv. pisma i to takove, koje njemu za njegovu maliciosnu svrhu služe, dočim ostale u kaozalnom savezu stojeće rieči, koje proti njemu udaraju svojevoljno izpušća. —

Ovakovom postupku odavna je po njem citirani francezki negda biskup a kasnije odreknuv se zvanja svoga, kao državnik glasoviti Talleyrand odgovorio, veleć: dajte mi dozvolu, da iz otčenaša izčupam dvie rieči, pa će treći pogubljen biti.

No, kad je već biskup jezuitskim načinom citirao rieči, koje su se negda čule na gori Sionskoj, za izreći svoj „oštar sud“. to bi mu trebalo da pojde duhom na svetu goru, sa koje je Isus učenikom svojim govorio, da ne samo „ljubi prijatelje, nego i iste neprijatelje“. Math. V. v. 44.

Ako je biskup uslied svoje zanešenosti mislio proti pokojnom stvoriti kakav „oštar sud“, to je trebovao za dobe živoga Miškatovića pokušati kao poznati „junak na divanu“, tim bi sačuvao recimo kao „crkveni sudac“ svoj ugled i poštenje pred svietom ali kad on ustaje proti mrtvome čovjeku sa svojim „oštrim sudom“ bez da je ikakova autentična dokazala u javnosti doprineo, osim najprostijega nabacivanja, kad se mora nehotice na gospodina „crkvenoga sudca“ zaključiti: da on nije pri čistoj pameti podpisao osudu. — Ali šta ćemo, kad se i izvan Djakova veli. što jest, jest!

Kad bi veoma osjetljivoga srdca djakovački biskup kao „judex ordinarius“ pomislio, da se niti živim njegovim kapelanom nesmije na temelju svetoga pisma bez preslušanja i obrane niti ukor podieliti, a to sve sa gledišta vjere i bratske ljubavi, te da se nesmije nikakova osuda izricati bez saslušanja stranke, jer proti takovom crkvenom sudcu prieti se Bog nenadanom propašću, to bi valjada došao do osvjedočenja toga, da je svojim „oštrim sudom“ proti pokojniku dokazao i zapečatio svoje političko slaboumje.

Kad bi „crkvenj sudac“ iz Djakova osjećao samo nješto od straha božjeg, kako on pripovjeda drugima, to nebi podpisivao „oštra suda“, do kog nitko u Hrvatskoj baš ništa nedrži, al na koliko se njegovim člankom pogrdjuju napose načela vjere i morala mora se pred javnošću radi povrede pokojnika pitati: da li sastavitelja od „oštra suda“ veže rieč Boga, kojega se rieč najprije mora po njem kao biskupu ovršivati, ako nemisli na zadnjem času života daleko „oštriju osudu“ od glasa božjeg slušati.

Dokaz tomu pruža sv. pismo riečmi: Viro, qui corripientem dura cervice contemnit, repentinus ei superveniens interitus: et eum sanitas non sequetur. Prov. XXIX v. 1. t. j. već mrki pogled korećega prema živom bratu udara Bog sa prietnjom propasti i poremećenjem zdravlja, pa ako ovo uzdrži, može dočekati ono, što se mnogim pred smrt dogadja: Diu vivere, diu torgueri, t. j. čim bude dulje živio, tim većma bude patio.

Proti tako „oštroj osudi", izrečenoj samosilnički iz zlobe i pakosti, protivi se duh mudroga Salamona sa riečmi: Non quarenda vindicta, sed oiensa remittenda Sap. VIII. v. 1. t. j. netraži biskupe osvete, nego opraštaj uvrede onako, kako se mala djeca uče u „Otčenašu" i kako je Xtus sa drveta križa moleć progovarao: Otče! oprosti jim!

Dokaz tomu proti „oštroj osudi" izušćenoj od „prvoga sina obzoraškog" pruža sam Xtus riečmi: „Pazi vladiko na sebe i na nauku, i budi postojan u tom, jer ovo čineč, spasit ćeš i samoga sebe i one, koji te slušaju!" I. Tim. IV. v. 16.

Takovom nekršćanskom vladiki, koji je svoj „oštar sud" nejneiskrenitije proti svakomu razboru izrekao bez ikakove obrane od strane pokojnoga Miškatovića, odgovorio je odavna sv. Augustin upućujć takvog zasukanoga osvetnika na drvo križa, ističuć: Vindicare vis? Aspice pendentem, et audi clamantem: Pater ignosce illis", t. j. želiš se biskupe osvetiti? Pogledaj visećeg i čuj vapijućeg Xta: Otče oprosti jim!

Ako je biskup scienio po svom mudrovanju, kako on pismeno tvrdi, da mu pripada nekakovo pravo i dužnost svoj „oštar sud" izreći po kanoničkom pravu „potestate judiciaria" proti pokojnom Miškatoviću, pa on toga otvoreno u javnosti uslied prirodjenoga mu straha pred daleko „oštrim perom" pokojnikovim nije smio za života njegova izricati, — to je biskup tim sramotnim po svoje visoko zvanje propustom zanemario svoje dužnosti, a tim radi svoje kukavštine samoga sebe ožigosao zločincem radi nerabljenoga kanoničkoga propisa. Ako li nije imao prava, kao što doista imao nije, na koliko je pokojnik prije tolikih godina odvratio svoje pošteno lice od poznate „furije djakovačke", to bi pametnije učinio, da nikad svoga „oštra suda" donašao nije. Tim je sam dokazao, da je za smutnje i rovarenja rodjen, ma on hiljade korizmenih poslanica pisao, bedastoće navadjao i sebe tobož izgovarao.

Medjutim, „factum infectum fieri nequit", s toga potrebno je taj kaludjerski „oštar sud" sa drugoga gledišta prorešetati.

Biskup je predobro znao, da pokojni Miškatović mnoge i premnoge žrtve svojim perom doprinieo njenu kao neblagodarnom „prvom sinu Obzoraša", da je svojim riedkim talentom i neobraženjem tečajem više godina na žurnalističkom težkom al i koristnom po život polju stekao svestrano uvažavanje svojih sposobnostih i kod starih i kod novih i najnovijih privrženika, dapače kod istih političkih neprijatelja. — Ali jer je pokojnik po primjeru ostale žurnalistike poradi škandala belovarskog g. 1888. svoge mnienje jur na svom mjestu navedeno, iztaknuo proti Strosmajeru, da je njegov inače svietli um pretvorio se u „fiksivne ideje" i da se time u najstrašnijoj bolesti nalazi, misleć i utvarajuć si, da je većji od poznatoga Bismarka i istoga sv. otca Lava XIII., odtud je pukao onaj njegov kaludjerski „oštar sud" na sramotu biskupa Strosmajera!

Tim svojim „oštrim sudom" proti životu pokojnoga Miškatovića zaključio je biskup prvu stranu svoje nekršćanske propovjedi, poradi česa upućuje se i biskup na nauku sv. Pavla apoštola, koji takve vrsti ljude u životu smatra za mrtve, riečmi: Da se — kao biskup — još u životu smatra mrtvim za prestupak i griehe svoje i da je Isus za bezbožne umro, Rom. V. v. 6.; da je spasitelj svim mrtvim u griehu poklonio griehe. Col. II. v. 13.; te neka uzme i sv. Mateja pogl. VIII. v. 12, kako je

neki hteo ukopati svoga otca prije, nego li Isusa sliedio, ali mu bje po Nazaraninu odgovoreno: N e k a m r t v i u k a p a j u s v o j e m r t v e ! To vriedi za Strosmajera!

Toliko budi rečeno biskupu Strosmajeru glede života pokojnoga Miškatovića, koji je kao gradjanin svoje dužnosti vršio i kao državnik i žurnalista u svakom obziru dostojan neumrle na zemljištu svoje domovine zaslužene slave, koja ga je u životu do groba pratila a preko groba sagradila najljepši Pantheon u srdcu starih i novijih prijatelja. — Toliko budi rečeno glede života pokojnog Miškatovića.

Alineja V.

Motto: Post mortem decus, vel dedecus!

Kršćanski biskup piše: Ovoliko o životu pokojnika, a sad da vidimo kakva mu je smrt?!

U ovoj alineji počimlje druga strana propovjedi glasovitog biskupa Strosmajera ovimi riečmi:

„Bog sam zna, koliko bi mi željeli, da o smrti Miškatovićevoj ono reći možemo, što je Bog naš o razbojniku na desnoj strani rekao; nego i opet: što jest, jest; što nije, nije,“

Kad bi izreka starog arcijezuite: „Bog sam zna“ istinita bila posred poznatih odnošaja njegova života u domovini, u kojoj se njemu kao i prije tako i sada nedopada sistem, situacija i faktori morao bi sviestan muž razložno posumnjati, da li može Virtenberžke pasmine potomak „Strosmajer“ poželiti pokojniku ono, što Bog sam znade i ono što je razbojniku na desnoj strani nuz propetoga Bogo-čovjeka rečeno: ‚hodie meam eris in paradiso“, t. j. danas ćeš biti s menom u raju! Ali Bog znade, a kršćanski sviet poznaje iz sv. pisma, da je onaj razbojnik priznao svoju po državnom sudu izrečenu osudu i ujedno priznao na drvetu križa, da Isus nikakova zla počinio nije, — dočim bog sam znade a pravi Hrvati vjeruju, da biskup nepriznaje ni onda svoje osude kada mu objese njegove opačine na nos, niti priznaje, da pokojni Miškatović nije počinio nikakova zla, s toga Bog sam znade, kakova nagrada čeka biskupa od utemeljitelja kršćanske vjere!

No, kad kršćanski biskup spominje jednog razbojnika s desne strane, to ćemo spomenuti i drugoga s lieve strane nuz Krsta propetoga, da se i biskupu odgovori: što jest, jest; što nije, nije. — Fiat lux!

Načelo je vjere, da nitko nezna, da li Petar ili Pavao zaslužuje ljubav ili mržnju Boga, jer pisano stoji: Nemo seit, an Dei odio, vel amore dignus sit. Eccl. pog. IX.

Po naravi stvari vidimo i gledamo primjere, da se nakon posmrtne slave nitko nepenje na nebesa, nego silazi u pripravljen za čovjeka kršćanski grob, ali na koliko se ptice po perju a ljudi po jeziku, to je moguće, da stari biskup u svojoj „religiosnoj fiksivnoj ideji“ misli unapred, kako će dobri Bog poslati angjele, da ga na čas smrti odnesu u onaj paradiz, gdje ga čeka razbojnik na desnoj o kom je zabilježeno: hodie eris mecum in paradiso. I to je liepa ideja: što jest, jest; što nije, nije.

Poznato je predobro, da ljubav i mržja kao brat i sestra stanuju pod krovovi svieta, al kad se ljubav i mržnja nastane pod biskupovim krovom, to neznamo, kako se tad ovršuje najsvetiji zakon božji: Dilige proximum tuum?!

Priznajemo, da je biskupu ljubav prirodjena prema onim, koji mu se kao kakvom onitologičkom idolu klanjaju i sveto zrnce mirisavog tamjana pale, ali isto tako sa još većom žestinom usadjena mu je mržnja proti svim njegovim uvrediteljem a najpače proti političkim protivnikom tako, da se zaboravlja i Boga, Isusa Krsta i svekolike nauke božje, gazeć i preziruć sve, što mu na jezik sa srdca padne. S toga tko bi živ u Hrvatskoj vjerovao, da biskup može samo pomisliti a kamo li pokojniku želiti ono, što je Isus sa Križa progovorio razbojniku na desnoj strani: Danas ćeš s menom biti u raju!

Ali ovdje treba zapamtiti. da je na lievoj strani razapet razbojnik rugao se posprdno sa križa prikovanom Krstu veleć: Ako si ti Krst, pomozi sebi i nama. Luc. XXIII., s toga gledišta, svak onaj a najpače biskup, koji zlobno, pakostno, ogavno i bogogrdno okapa mrtvoga pokojnika grob, sličan je onomu razbojniku na lievoj strani, koji se je rugao Isusu Krstu, jer je pogazio dvie prve i najveće zapovjedi, koje mala djeca uče, a veliki ljudi prosudjuju.

Ako li biskup iskreno želi pokojnomu ono, što se dogodilo s onim razbojnikom u raju, to nedvojbeno i biskupu ciela biskupija želi; ali hoće li tu želju izpuniti Bog, to je posao providnosti božje, ili će mu se dogoditi ono, što se sbilo drugome razbojniku, o tom i opet samo Bog a nitko drugi nesudi.

Bilo kako mu drago, onome drugom razbojniku nemože se toliko zamjeriti, da je slabôvjeran bio prije toliko stotina godina, kad se dobro znade, kako su se negdašnji kolege biskupa kao „starešine svećenički“ ponašali uprav razbojnički proti Isukrstu, tim manje, što nisu ni isti apoštoli uviek shvatili nauku Isusovu.

Govori li biskup „reservatione mentali“ po starom jezuitskom moralu proti pokojniku u nekom prenešenom smislu, po smislu jezuitizma — ob onom razbojniku na desnoj strani, da bi on uslied razpaljene bukteće strasti za osvetom želío bio živoga pokojnika gledati na križu probijena poput onog razbojnika, koji je sa drveta križa slušao glas sina božjega, o tom skoro neima dvojbe a to bi i njegov drug kanonik Rački nedvojbeno potvrdio sa podpisom X, tad kršćanin i neokršten mora zaključiti, da je biskup et Consortes nešto gorji od drugog razbojnika na lievoj strani, čim razbojnički iz busijah napada na mrtvoga čovjeka grob, iz kog se braniti nemože.

Ako biskup možebiti i nemisli da se njemu može dogoditi ono, što se je već dogadjalo i daleko većim dobročiniteljem i pokroviteljem naroda, to neka pročita rieči biblije: Et sunt, quorum non est memoria, perierunt quasi non fuerint, Eccl. XLIV. v. 9., i neka bude uvjeren, ma on sagradio hiljadu hramova i sva hrvatska museja napunio i sve svoje i crkveno dobro — uložio u gradjenje kloštrovah, ako neima ljubavi i milosrdja prema svakomu iskrnjemu mora se izpuniti ona sveta rieč božja: Perierunt, quasi non fuerint, t. j. nestalo ih, kao da ih bilo nije! Na koliko biskup iztiče tobož svoju želju prema pokojniku, ali sve pod njemu prirodjenim oblikom jezuitizma, to se već iz sadržaja razpoznaje kakova je raztrešena uma postao. Poleg svega toga, nedao Bog nikom na svietu dočekati ono, što biskup želi svojim političkim protivnikom i onima, koji do njegovih rieči baš ništa nedrže, dočim za mrtvogá Miškatovića netreba brigu voditi, niti njegovo mrtvo tielo potrebuje ikakove neiskrene želje Strosmajera biskupa.

Miškatović je dovršio svoj život, no hoće li Strosmajer slušati onakav sa križa glas: „Hodie eris mecum in paradiso“, o tom će on nakon smrti poslati poslanicu svojim političkim ovčicam, koje nedvojbeno žele mnogo liepše, da „prvi sin domovine“ poput Henocha prenešen bude u raj. Pisano bo stoji: „Translatus est in paradisum“. Gen. V. v. 23. — Hebr. XI. v. 5., pa kad nadodje sretni čas da ga angjeli odnesu na nebesa, nastat će po nekoj izjavi strašno do sada nevidjeno pomrčanje sunca i mjeseca u Djakovu.

Al na preveliku žalost da su prestala vremena, kad se je u starom žudinskom svietu čula ona rieč o Henochu: Translatus est in paradisum, kao i ona na gori Xtova: Hodie eris mecum in paradiso, te da danas negledaju narodi kao negda što su Rimljani gledali, kako se je uzdizala duša Juliusa Caesara, Oktavijana i drugih rimskih careva, nego danas se motri na grob, a pravi kršćanin ga blagoslivajuć želi: Mir i pokoj vječni!

Biskup Strosmajer nastavlja u toj alineji sliedeće:

„Pokojnik je kao svećenik znao što jest „smrt“ i što nas poslie smrti čeka. On je mogao znati, što Isus i sv. crkva božja svakomu i najvećemu grješniku na čas smrti u ime spasa i uskrsnuća nudi“.

Na ovo odgovara se Strosmajeru sa poznatom pjesnika rečenicom o promatranju smrti: Mors quid sit, cogitas? Si scirem mortuus essem — Ad me, dum fuero mortuus, ergo veni,“ t. j. pitaš li, što je smrt? ah kad bih znao, mrtav bi bio — ipak kad umrem, dodji k meni i pitaj me Strosmajeru?

Što je smrt? to djeca uče, akoprem o tom najmanje misle; ali je poznato iz izkustva, da se najmanje promišljavanjem „smrti“ bave onakovi ljudi, koji druge podučavaju kao što n. p. biskup, za kog je osobito nuždno misliti i promišljavati o smrti, koja će učiniti kraj sjajnom i raskošnom njegovu življenju i svim izpraznostim ovoga svieta!

Kad bi biskup pomislio, kakav se kemički razsap poslje smrti u mrtvom tielu radja i kako će njegovo jednoč mrtvo tielo raztakati milijuni crvih u grobu, to bi ga ovakovo razmišljavanje odvratilo od one njegove gnjusne osvete proti pokojniku i tim bi uvidio: što je smrt i što je ljudski život!

Kad bi biskup Strosmajer sa gledišta prave kršćanske vjere i bratinske ljubavi pisao o smrti pokojnoga Miškatovića, kako se to pristoji njegovu visokomu zvanju, to bi se još donekle podnosila stara ultramontanska nauka o smrti; ali kad on ni sa gledišta vjere Isusove, ni sa gledišta bratinske ljubavi, ni sa gledišta čistoga morala i zdravoga razuma, nego sa gledišta političkoga upliče fingirajuć pokojnika za sveštenika za kakova ga ciela zemlja od njegova iztupa priznavala nije, tad je potrebno javno zapitati: da li on znade što je smrt? i da li on znade: kako i kojim načinom i po kojih pravili prirodnoga zakona biva ono u katekizmu: razdielenje duše od tiela?

Kad bi pokojnik živio, naučio bi on djakovačkog kandidata za buduće raztakanje njegova tiela i buduću hranu crvih, što se pod „smrću“ i onom okostnicom egiptonskom, naslikanom sa sabljom za plašiti djecu i stare babe, razumjeva, tobož na temelju Hroba rekavšeg: Svako tielo je trava, a starost pravo sieno“, koje višeput nevredi da se pokosi.

Da se biskup rado zabavlja prama drugima i ovom naukom o „smrti“, potrebno ga je sjetiti na onu njegovu od mladih godina biskupovanja proturenu u javnost „paškviladu“ proti pokojnomu kardinalu i nadbiskupu Jurju Hauliku, proti komu je posprdno pisao: Pater Gregori! memento mori, s toga neka mu bude poradi i ove paškvilade proti pokojnomu Miškatoviću odvraćeno po njegovom krizmenom imenu Pater Gregori, memento mori!

Osim toga, neka sa skrušenim srdcem otvori bibliju staroga zavjeta, pa će naći primjerah poradi svoga vlastitoga života, kad mu je već života svieća dogorila, da pisano stoji: „Da je svakom čovjeku smrt gorka, i da se nitko neplaši smrti, jer sve je od zemlje, mora u zemlju putovati“. Eccl. pog. XLI.

Pa kad isti sv. Duh pita: Memoria mortis cui est amara, et cui non? t. j. „komu je uspomena smrti gorka a komu nije gorka“, i kad se ujedno u sv. pismu čitaju ove rieči: „Omnia, que de terra sunt, in terram convertentur“ to se udilj po nadahnuću samoga Boga najprije nalaže biskupu, da se brine za pošten glas u Hrvatskoj, ne pako da okapa kao grobar mrtvoga čovjeka grob, veli bo se: Curam habe de bono nomine.

Kad se već biskup uzinatio proti pokojniku, veleć: „pokojnik je znao što je smrt i što nas poslje smrti čeka“, — to je potrebno i proti biskupu navesti gradivo iz biblije staroga zakona, gradivo, koje nesmije niti ista sveobća crkva a kamo li njezin patuljak djakovački oprovrgavati.

Evo primjera proti onim biskupovim tlapnjam, crpljenih iz preživjete dobe kad se o smrti ovako mislilo.

Čita se u bibliji: Si unus et stulti, et meus occsus erit, quid mihi prodest, quod majorem sapientiae dedi operam, t. j. ako je jedan isti izlaz kao ludoga tako i mudroga, što mi koristi, da sam se većma trudio za mudrošću. Eccl. II. v. 15. — Zar ova mudroga Salamona rieč neodgovara onomu izrazu Krsta: Sic transit gloria mundi, t. j. tako prolazi slava svieta!

Biskupe! Nepiše „stranka prava" nego sv. pismo: Non enim erit memoria sapientis similiter, ut stulti in perpetuum et futura tempora, oblivione cuncta pariter operient, moritur doctus similiter, ut indoctus. Eccl. II. v. 16., a to će reći: zar ostaje uspomena mudroga kao i u·pomeni ludoga do vieka i kroz sva vremena: zaboravnost sve pokrije; umire učen jednako kao i neučen - pred mudrim sv. pisma Salamonom. — To je predmet razmišljavanja za pustolovnoga kaludjera biskupa, koji u javnosti pita pokojnika: što je smrt i što nas poslje smrti čeka?!

Kad je već biskup upro sve svoje sile, da pred narodom hrvatske zemlje proti pokojniku javno pita: što je smrt i što nas poslje smrti čeka? to neka mu bude odgovoreno sa biblijom u ruci.

Čita se: „Idcireo unus interitus est hominis, et jumentorum, et aeque utriusque condrtio: similiter spirant omnia, et nihil habet homo jumentis ampluis: cuncta subjacent vanitati". Eccl. III. v. 19. t. j. opisujuć da su sva na svietu prolazna, da čovjeka jednako nestaje kao živinčeta uez ikakove razlike! slično dišu, a čovjek neima ništa više na sebi od živinčeta, sve podleži izpraznosti. — Ovo se ipak sve temelji na neoborivom temelju sv. pisma, pa s toga preporuča se biskupu, neka on svojim dubokim mudrovanjem obori rieči mudroga Salamona, iz kojih će se bolje naučiti: što je smrt i što njega poslie smrti čeka?!

Kad biskup proti mrtvome Miškatoviću pred licem naroda pita: što je smrt i što ga nakon smrti čeka, to neka mu služi za odgovor ono, što je zabilježeno u sv. pismu staroga zakona. U tom se navadja doslovno ovo: „Quis novit, si spiritus filiorum Adam ascendat sursum, et si spiritus jumentorum descendat deorsum". Eccl. III. v. 21., t. j. tko je ikada spoznao, da duh Adamovih sinova uzilazi na nebesa, a duh životinja silazi doli?!

Ako se ovi primjeri mudroga Salamona kao odgovor nedopadaju biskupu, to neka on danas oli sutra, kad bude dospjeo u ono mjesto, u kom se razbojnik sa desne strane propetoga Krsta nalazi, podigne svoj glas „vapijućeg u pustinji"!

Nakon svega toga zaključio je mudri Salamon o nestalnosti svieta ovimi riečmi: „da je najbolje, ako se čovjek svomu poslu raduje, jer to je njegov diel: tko da ga uvjeri, da on vidi, što će poslje njega biti?

Na temelju toga, kad mudri Salamon u sv. pismu svjedoči, da je „smrt" čovjeka jednaka sa smrću životinjah, a javno se znade, da pokojnik ovakove misli nikada gojio nije — to se preporučuje biskupu djakovačkomu, neka u družtvu sa kanonikom Račkim promišljava izreke mudroga Sblamona glede smrti i što poslje smrti nastaje, nebi li u dojdućoj korizmenoj poslanici za g. 1893. opet nešto novoga iz sv. pisma objavio. —

Nitko doduše neželi, da kršćanski biskup umire kao onaj mudroga Salamona „jumentum", niti je želja hrvatskoga naroda da ga angjeli na krilih odnesu u neka „izvanredna prebivališta", ali ako mu Bog za nagradu napadajah proti pokojnomu Miškatoviću u račun potegne sve njegove gnjusobe nemoralnih i nekršćanskih misli, to bi mogao još težjom i gorčijom smrti umirati nego li umire kakavna životinja. — Kod

Boga su sva moguća, a što je mudri Salamon napisao, moglo bi se i dogoditi na pretežku žalost jedinih njemu privrženih „Obzoraša!“

Izim mudroga Salamona, nalazi se tragova i kod prastare dobe spisateljah a najpače kod poznatih na glasu satirikera, koji u stanovitih okolnosti nisu niti bogovom niti ljudem prašćali sa nakanom, da sviet i stvar poprave. Tako je izmed ostalih Juvenal odgovorio: Mors sola fatetur — quantula sint hominum corpuscula“, tako u istom smislu Ovid zabilježio: Serius aut citius metam properamus ad unam; tako isto Virgil o sudbini nacrtao: Venit summa dies et ineluctabile fatum, i tako su ostali umni muževi pisali a danas pametni po stanovitih norma sprovadjaju život, bez onoga: Pater Gregori! memento mori.

Ovo je samo primjera radi navedeno, što su znameniti klasične dobe muževi o „smrti“ i kratkoći života zabilježili, kojih imena ostaju neumrla dok je svieta i vieka, bez da se za njih tkogod brinuo i za ono što nakon smrti biva, ipak oni vječno carstvo neumrlosti na svih sveučilištih uživaju. —

Obzirom na sv. pismo novoga zakona, koje špartanski biskupu odgovara: „hodie mihi, cras tibi“ t. j. ono što se dogodilo pokojniku danas, to će sutra biskupu, morao bi promisliti, da neima ogavnijega pred Bogom i pred svietom posla, nego se natezati nad grobom mrtvoga čovjeka i nad neizbježivim udesom po svakoga, nad kojim ista ljudska narav drhće, kad ledeni znoj teče po tielu izdisajućega čovjeka! — Ovakav posao tim je ogavniji i odurniji pred narodom, kad se još sa paklenskimi strahotami o „smrti“ povadja ljudska fantazija za mračnjačkom naukom, koja nikoga u ovom vieku popraviti nemože.

Vječna šteta! da biskup Strosmajer nije živio u dobi, kad je Lazar od mrtvih uskrsnuo i kad su se oni po evangjelju grobovi otvorili, jer bi on kao poznati „veleum‘ pripovjedao, kako s onu stranu groba izgledje, a mi bi danas znali; što je smrt i što biskupa poslje smrti čeka!

Na biskupov napadaj: „da je pokojnik znao, što ga poslie smrti čeka, evo mu odgovora:

Jest doista znao i sav izobražen sviet znade, da poslje smrti sliedi „vječnost“; ako je kao slika i prilika božja težio za savršenošću po nauci Xta: „Estote perfecti“. dočim ako je živio kao mračnjak, ludjak i smušenjak, to niti je bio slika i prilika božja, niti imade ikakove vječnosti. — Ovde se ističe slika i prilika božja zato, jer biskup misli i piše, da je svaki čovjek prava slika i prilika božja, što se neslaže ni sa onim „Estote perfecti“, niti se slaže sa razumom; jer pametan čovjek nemože n. pr. ludjake u Stenjevcu u jednu klasu — sit venia verbis — staviti sa veleumom biskupom Strosmajerom, kog mi smatramo slikom i prilikom božjom, ali ludjake iz ludnicah baš nikada. — Qui bene distinguit, bene docet.

Pokojnik je predobro znao, da ga kao sliku i priliku božju uslied njegova duševnoga rada poslje smrti sliedom sliedi „vječnost“, ali ne onakova, kakovu si utvara biskup, niti onakovu kako opisuje mudri Salamon sa jur navedenimi citati, niti onakova, kakovu si stvara poznati Darvinizam, niti kako su izumili špekulativni školastici, pretjerani fantaste i ostala čeljad, — nego onakovu vječnost, kakova se razumjeva iz riečih samoga Isukrsta kao utemeljitelja vjere riečmi: „Sjeme mora u zemlju pasti, mora se razpasti i ujedno uništiti, da tim veće plodove donaša“.

Po smislu ovih rieči Krsta, pokojnik je kao zrnce pšenice božje pokopan, kao sjeme sa tielom se u zemlju razpao i kao božje sjeme u zemlji izrunuo, ali po nauci Xta donielo je veće plodove, jer su mu priznana djela njegova pera, uma i zaslugah pribavila vječnost, koju je kao izobražen i prosvješćen muž „ob defensa publica negotia patriae suae“ polučio na ovome svietu, dočim ju nikada nikakovi mrač-

njaci, fantaste, fariseji, nepravednici, bludnici i osvetnici postići nemogu. Za budale neima „vječnosti" na globusu svieta, niti u Hrvatskoj. —

Kad je biskup zabrinut pisao pred javnošću: što je smrt i što poslje smrti čeka pokojnika, to je on pomislio na onu dječju nauku i poznata školska pitanja: zašto su na svietu?

No ovakova nauka nespada niti na pokojnika niti na svietovnjake, nego na kaludjera, koji je po svom zvanju obvezan bogoljubno živiti, a hoće li nakon smrti doći on u „ono nebo" — kako se samo djeca podučavaju — to će nam s drugoga svieta u kakovoj politički sastavljenoj „korizmenoj poslanici" objaviti, kad bude zastupao u nebu Hrvate i Srbe i ostale narode. —

Pokraj svega toga, moguće da je biskup pomislio, da bi pokojnik i svi njegovi zemljaci i domorodci morali po mnienju njegovom samo bogoljuban život sprovadjati i neprestano na smrt misliti, a tim u vječnom strahu živiti na zemlji. — Nu takovu nauku treba da biskup sam nastavlja u svom „čalarnom životu", mi ćemo se ostali dok smo na obali domovine naše tješiti time, da za svakoga čovjeka prava „vječnost" traje već na ovom svietu, kao što je doista i pokojnog Miškatovića trajala. — On bo je živio za svoju domovinu, radio i poslovao na korist države i naroda ovde na zemlji, pa je njegova vječnost trajala dok je živio, a nakon smrti ostaje kao svakog čovjeka, koji živi prosviešćen, pravedan, dobar, plemenit i kriepostan — a to je ona prava „vječnost", koja svakoga čovjeka, koji si je zaslugah stekao, nakon smrti čeka. —

Ako biskup misli, da „vječnost" postoji negde nad plavim nebom, gdje će on u družtvu svojih jednomišljenika nastavljati političke i korizmene članke, ili gdje će neprestano zievati gledajući slike svojih pokojnih Amazonka, ili gdje će Jupiter mitologičke striele bacati, Vulkan sa kladivom udarati, ili gdje će on kao „kolovodja Obzoraški" s njimi zajedno licem u lice Boga gledati, — to neka mu takova „vječnost" slobodno na duševnu utjehu služi, jer mu pametni i razboriti ljudi nenavide, niti mu zamjeraju, jer i to je „njegova ideja" — on po njoj znade: što ga poslie smrti čeka!

Abstrahirajuć Salamonovu nauku i sve liepe misli biskupa, što nakon smrti pokojnika i druge ljude čeka, mora se priznati, da na ovom svietu postoji sve ono, što biskup po svom kalupu prenaša na drugi sviet. Ovde bo vidimo da biskup uživa carstvo nebesko a siromaci bez kruha čame u paklu; ovde na zemlji obstoji raj, paradis i kraljestvo božje za dobrostojećega biskupa, a purgatorij, pakao i muke vječne za biednu sirotinju; ovde na zemlji obstoji vječnost, neumrlost i pakao, a to sve obično se nakon smrti pretrese od bezbožnikah, bezposlicah i podmuklog ljudskog roda. To je dokazao biskup proti pokojniku, pretresivajuć što je smrt i što pokojnika nakon smrti čeka!

Ali ako se uvaži pravi pobožni običaj crkve, koja po svom službeniku nalaže, da nad grobom pokojnika izkaže mu zadnju počast riečmi: Requiescat in pace, ili ona poznata rečenica: De mortuis nonnisi bene, s jedne strane, a s druge ono biskupa diametralno protivno blebetanje proti istoj crkvi, upličuć preživjeli ritual i ono na umoru postojeće kanoničko pravo, tad neka sudi javnost: u kakvom se protuslovju nalaze izbačeni nazori biskupa proti onom blagom duhu od vajkada poprimljenom: pokoj vječni daruj mu gospode!

Kad se kiskup u toj alineji pozivlje proti pokojniku na crkvu, to se pita javno: zašto se taj isti biskup negda mnogo mladji za dobe boravljenja pokojnikovog u sjemeništu kao pitomca, nije držao propisah svete njemu crkve, kad je neki u Djakovu mesar P. počinio samoubojstvo, bez da je ikakav znak skrušenja izkazao i bez da je propisane sakramente umirajućih primio, ipak je sjajno uz sve obrede crkvene sahranjen bio! —

Zar nisu postojali za onda „casus reservati episcopo" i isto današnje crkveno kanoničko pravo, isti današnji ritual i ista istovjetna crkva, koja nije u ono tamno doba

dopuštala da se samoubojica na skupnom groblju pokapa, pa ipak nije se biskup osvrtao na „smrt“ i što nakon smrti svakoga čeka, kao što čini u stranoj zagrebačkoj biskupiji nakon smrti pokojnoga Miškatovića!

Iztaknuto je, da je pokojnika i poslie smrti sliedila „vječnost“ na ovome svietu, jer je nju stekao trudom i naporom svojih duševnih sila, vječnost, koju mu Bog kao pravedan oduzeti neće a patuljak ju djakovački vjetrom nošeni na ovoj zemlji oduzeti nemože.

Za steći neumrlost nepita se danas „koje si vjere“ i da li nosiš „infulu“ na glavi, nego se ona polučuje po zaslugah, znanju i savršenosti čovjeka na ovome svietu, kako je koji pred svietom zasvjedočio i zaslužio. To svjedoče primjeri historički zabilježeni tako od jednoga Humbolta i Schillera, kao i Lutera i Kalvina i na stotine izumrlih, kojih imena nestati neće, dok je svieta i vieka u nepromienljivoj neumrlosti i uspomeni kod najpoznatijih naroda.

Na onaj prigovor, koj doista absolutno nespada na pokojnoga Miškatovića kao bivšeg kr. zemaljskog činovnika, ali kad ga biskup navadja riečmi: da je mogao znati što Isus i crkva božja svakomu na čas smrti u ime spasa nudi, neka mu služi sliedeći odgovor:

Neoboriva je istina, da sudac nestoji nad sankcioniranim zakonom kao što niti Strosmajer nad naukom Krsta i iste crkve. —

Stara je rieč potekla od pravih naučitelja kao priznatih svetih otaca, koji su bistrim okom uma dalje doprli, nego li može biskupovo oko doseći, da bez pravoga poznavanja i obdržavanja sv. pisma, neima govora o poznavanju Boga Isusa krsta po onom: Ignoratio scripturae, est ignoratio Christi. — Ali stari crkveni otci nisu pitali, koliko je puta tkogod sv. pismo pročitao i proučio, nego su motrili, „kako je tko po sv. pismu živio“; jer najlaglje je pozivati se na Isusa i svetu crkvu, kako to biskup čini proti pokojniku, al najtežje je po nauci Isusa i crkve živiti, kako to opet dokazuje biskup činom proti pokojniku.

Čim je pokojnik u svom životu kao kršćanin — nikada kao svećenik — zasvjedočio, da je po načelih žive vjere Nazaranina svoj život i dane života svoga dovršio, to udilj ona suhoparna asketička nauka kaludjerovova smatra se ne samo smješnom nego i sramotnom pred onim, koji je rekao: Blago onim, kojim su oproštena bezakonja, i kojim se griesi prekriže. Rom. IV. v. 7. Psalm. 31. —

Čim je pokojnik u životu pred autentičnimi i uglednimi dostojanstvenici tako u privatnom kao i u javnom životu dokazao i na zadnjem života času potvrdio pred crkvenom oblasti u Zagrebu da nije nikada niti pera umočio proti crkvenoj nauci, to odpada s njega svaka odgovornost pred crkvom, kojom se kaludjer biskup i sa gledišta toga poigrava kao glumac na kakovom pozorištu. —

Zašto nije biskup kao representant crkve na temelju evangeliste sv. Luke ovršavao svoju dužnost prema pokojniku onako, kako to Kristus zapovjeda Luc. XVII. v. 3.?! Nije li tim propustom najsvetije dužnosti za svakoga svećenika proizveo u javnosti „smutnje“ takove, rad kojih je isti evangelista zabilježio: Bolje bi mu bilo da mu se mlinski kamen objesi na vrat, i da se baci u more, nego da smuti jednoga od svoje braće Luc. XVII. v. 2. —

Poznaju stariji a donekle i mladji sinovi Hrvatske, da kad jezuitisam nemože, nad svojim protivnikom za života slavoluke radosti dizati, tad nastoji nakon groba prokljinati ga i na križ prebijati, nemareć što nauka Krsta nalaže, nego što prija njegovoj političkoj svrhi. Tako se nazire i u toj alineji, da biskup neposjedujući apoštolske slobode, kojom bi na živoga Miškatovića napao, ponizio se u pritvorni jezuitizam, da veselim srdcem slavi pobjedu na račun crkve tobož o griešnom položaju pokojnika! Ali i proti tomu odgovara knjiga mudrosti: „Da Bog nije smrt načinio, niti se veseli nad propašću živih.“ Lib. Sap., dočim moglo bi se sijaset primjerah navesti, kako

se biskup Strosmajer iz dna duše nad propašću svojih protivnika raduje — i to sve na račun Boga pod firmom: „Auspice Christo“ i na račun crkve! Dokaz tomu članak njegov u „Glasniku“, i poznata njegova tajna i javna djela.

Da se biskup nije upuštao u crkvenu nauku prema pokojniku i da nije črčkao o griešnom stanju svieta i onoj ponudi crkve, ostao bi mudrim po onom: O si tacuisset!

Na temelju znanstvenih nauka ovoga vieka, kakovi se samo na slobodnih sveučilištih predavaju, gdje nesjede na stolica praznovjerci i skutonoše podivljalog uma, crpio je pokojnik svoje strukovno obsežno znanje i tim postigao na zemlji svoje domovine svoj spas i svoje uskrsnuće, bez da treba od biskupa ikakove na svietu nauke, najmanje poslie smrti. —

Nu vredno bi bilo znati, na kakav spas i uskrsnuće misli biskup glede svoje osobe, da li na spas i uskrsnuće kakovo i danas slave stare dobe: Cicero, Livij, Plato, Demosten, Homer, Isokrat, Luter, Kalvin i ovim slični, ili onakovo, kakovo slave njegovi ljubimci negda iz poznatoga reda Isusovacah kao: Ignatij Loyola, Alojsij, Stanislav, Gury, Berchmann i ovim spodobni, ili kao po njem citirani Lamennais, Talleyrand i ostali starije i novije dobe premudri njegovi politički i osobni prijatelji? — Tko da pogodi izbor?!

Sudeć po ovoj prispodobi i po njegovoj nauci, nezna se, koliko bi se domaćih sinova našlo, koji bi želili svoj spas onde imati, gdje će Strosmajer sa svojom ruljom sve slasti i radosti, uživati, ali se toliko znade, da svi učenjaci svieta i svi izobraženi narodi žele samo ovde na zemlji uživati liepotu naravi božje, ostavljajuć biskupu Strosmajeru na volju, neka teži jezikom za priestoljem božjim i istom Pavlovom krunom, ali jih lje polučiti neće

Obzirom na predbačeno uskrsnuće prema pokojniku, rečeno je, da ga pokojnik još i danas slavi po nauci krsta, veli bo se: Kraljestvo božje nedolazi pod vidljivim znakom, neće se kazati: evo ga biskupe, ovde je ili onde, jer gle, kraljestvo božje unutar je u nami. Suc. XVII. 20. 21.; ali se nezna, na kakovo misli biskup nakon svoga sjajnoga života, kad ga sveta trulež raztoči i u obični mrtvi prah saspe!

Da je pokojnik u pravo uskrsnuće vjerovao i to u duhu Isusovom te u onom duhu, kakovim danas sav izobražen kršćanski sviet daje srdcu odziva, to se temelji na izrazu Pavla apoštola, koji je pisao svojim Efežanom sliedeće: „I nas, koji bijasmo mrtvi od grieha, oživi nas s Krstom, kojega milošću ste spašeni“ Eph. II. v. 5—6.

Ova rieč Pavla Apoštola legla je sa pokojnikom zajedno u njemu pripravljen grob, a iz groba njegov duh progovara kaludjeru biskupu: Perditio tua ex te Israel!

Pisac biskup nastavlja u toj alineji ovo:

„Njemu — pokojniku — je mogao u dugotrajnoj bolesti pred očima lebditi primjer razsipnoga sina i očitnika evangjeoskoga“.

Ovaj primjer biskupov od razsipnoga sina dokazuje opet, kako je on proti pokojniku sebi u prilog izčupao iz sv. pisma „sina razsipnoga“, pred kojim se kod sv. Luke u poglavju XV. ponajprije opisuje o „izgubljenoj ovci“, tim on dokazuje, kakav švindel ili bi rekao pobožnu trgovinu sa sv. pismom proizvadja.

Dokaz tomu pruža sv. Luka evangelista u gornjem poglavju.

U tom poglavju čita se, da su nekom sgodom svi carinari i griešnici došli slušati Isusovu nauku, a sa strane farizeji motrili su onako, kao što biskup Strosmajer sa strane tja iz svoje biskupije farizejski škilji i motri život i smrt pokojnika i ostalih njegovih prijatelja. Znajuć Isus s kakovimi ljudmi ima posla, reče farizejom priču ovu;

*

„Koji čovjek od nas imajući sto ovacah, al izgubivši jednu ovcu, neostavi devetdeset i devet u pustinji i neide za izgubljenom dok ju nenajde?". Luc. XV. v. 4.

Tako je Bog Krst naložio svim u obće svećenikom a najvećma biskupom, koji se svog visokog zvanja drže i svoje dužnosti pastirske savjestno obavljaju.

Pita se javno: je li ovu dužnost Strosmajer pred očima imao, kad je negledajuć na evangjelje izpuknuo za primjer proti pokojniku onoga sina razsipnoga?

Je li svoju najsvetiju dužnost ikada po primjeru pobožnoga Joba, o kom je pisano: „Oculus fui coeco, et pes claudo" izpunjavao i onakovom brigom na svoja ledja izgubljenu ovcu stavljao, kao što je Job hroma čovjeka nosio i čoravog ujedno vodio?!

Je li tu svoju dužnost po primjeru i strogoj zapovjedi prvoga početnika vjere ikada u svom životu ovršavao kao pravi pastir, da bi svoje griešno tielo i zasukanu dušu ma samo za jednu ovčicu žrtvovao, biskup, koji se brine u „poslanici" ćak i radi nekatoličke učione u Zagrebu, zabadajuć u oblasti, a nemari kako je sekta suludastih „Nazarena" na njegovu sramotu u jedinoj djakovačkoj biskupiji ukorienjena, bez da je do danas bar jednoga u svoju djakovačku ovčarnicu priveo! — Medice! cura te ipsum.

Na predbacivanje proti pokojniku sa „razsipnim sinom", može se javno odgovoriti, da bi bsiskup mnogo pametnijim ostao, kad nebi toga primjera ni navadjao; jer prispodoba „razsipnoga sina" predstavlja u najsjajnijem svjetlu biskupa Strosmajera, koji je baštineći crkveni imetak od milijuna, po stranom svietu zaveden i nošen na krilih Amora razsuo i protepo tako, da prispodoba evangjeoskog sina razsipnika izčezava prema protepenom crkvenom dobru na slavu Josipa Strosmajera i njegovih mladjih godina!

Osim toga, onaj razsipni sin u evangjelju povrativ se pravomu otcu, postao je skrušen te iz moralno mrtvoga postao živim udom crkve, dočim biskup kao „razsipni sin" svete majke crkve poradi devastiranih najplemenitijih šuma i uništenoga cieloga crkvenoga imetka za dobe mladjega života u praktične svrhe, niti je skrušen oplakao svoje zločine i griehe pred sv. otcem papom, niti pred vladarom zemlje, niti je svoju skrušenost igda pred licem naroda javno onako, kako je zaslužio, oplakao, niti se igda k pravomu Bogu otcu povratio, dokgod njegov zakon bratske ljubavi neštuje, s tog ostaje živom slikom onoga „drugoga sina u evangjelju", koji nije bratske ljubavi osjećao prama bratu svomu, radi česa od Boga ostaje proklet kroz sva vremena.

Na onaj biskupov farizejski izražaj, da bi pokojnik trebovao sliediti primjer „sina razsipnoga", potrebno je zapitati javno: da li se ovaj primjer neproteže na samoga biskupa Strosmajera, koji je daleko više milijuna spiskao tečajem svoga biskupovanja, nego li su svi razsipni sinovi cieloga Israjela negda za dobe Krsta posjedovali, dočim pokojnik niti je od siromašnih roditelja išta baštinio, niti je otčevo dobro razsuo, niti mu je potrebno bilo radi opisanoga života vraćati se k otcu i padati na koljena sa riečmi: Otče! sagriešio sam, nisam dostojan tvojim sinom biti. — Ali drugčije se stvar imade sa biskupom, koji ni onda, kada ga je prejasni vladar Franjo Josip I. u Belovaru god. 1888. grozomorno i nečuveno ukorio, nije pao na koljena pred svojim vladarom i najvećim dobročiniteljem, da se poput evangjeoskog razsipnog sina skrušen rad svojih veleizdajničkih čina okaje riečmi: Otče! nisam dostojan dalje ostati djakovačkim biskupom.

Što se tiče biskupova drugoga primjera, da bi pokojnik trebovao pred očima imati „očitnika evangjeoskoga" i u tom je izboru sam nasjeo.

Pita se javno: zar nepiše evangjelje proti samomu biskupu, koji se ubraja po „fiksivnoj ideji" u nekakav broj pravednikah ali onakovih, koji ugnjetavaju bratsku ljubav kao jedinu svetu i nepogriešivu „kćerku neba i zemlje", poradi česa zabilježena je priča u evangjelju riečmi: „Dva su čovjeka unišla u crkvu da se Boga

mole", jedan recimo pokojni Miškatović, živa slika „očitnika", drugi recimo Josip Juraj Strosmajer, pravi tipus onoga kod sv. Luke farizeja. Luc. XVIII. v. 10. —

Predstavimo ove dvie slike! Farizejo moli: Bože hvalim ti što nisam kao ostali ljudi: razbojnici, nepravednici, preljubnici ili kao onaj očitnik evangjeoski. Luc. XVIII. v. 18.; dočim očitnik nediže ni oka svoga na nebesa, nego skrušen udara u prsa govoreći: Bože! milostiv budi meni griešniku.

Reci narode svoju osudu, koji je od obojice opravdan pred licem Boga, crkve i naroda: da li onaj farizej, u osobi biskupa Strosmajera, koji možebiti dvaput u nedelji dana obavlja častni post onakav, kakav se kod siromakah nevidi niti na vazam, te koji desetinu daje i ostalo opisano u evangjelju, ili je opravdan onaj skrušeni očitnik i griešnik pokojni Miškatović koji čiste misli iz svoga srdca kroz usta Bogu na slavu prikazuje?

Kad se biskup poslužio navadjati primjere proti pokojniku, to neka bude dozvoljeno navesti jih proti Strosmajeru iz sv. pisma, u kom je zabilježen primjer za biskupa glede evangjeoskog „bogataša" želećeg znati, što bi morao za postignuće vječnoga života učiniti, pa kad se isti nehtjede razstati sa bogatstvom, da po Xtovoj nauci sva svoja dobra i imetak proda i medju siromake razdieli, odgovori mu Krst sin boga živoga: „Laglje će kamila proći kroz ušice iglene, nego li bogataš unići u kraljestvo božje. Luc. XVIII.

Pita se javno: zašto biskup, koji znade za ovu svetu nauku božju, te koji drugim pripovjeda iz evangjelja ono što najprije na njega spada, zašto on za posjedovati carstvo božje nesliedi nauku Isusa i neostavlja sva svoja dobra i vaskolik imetak te zašto ga nerazdieli medju siromake Hrvatske, pa neodilazi u kakav zabitni kloštar na gori Athosu, gdje bi imao živu sgodu uz strogo obdržavanje prave kaludjerske discipline jednoč pripoznati svoje griehe i opačine, da bar ponešto pravom pokorom i skrušenošću opere, što je kao farizejo svojom pritvornošću pred papom, vladarom i pred narodom okaljao?!

U istom tom poglavju zabilježen je „primjer" za biskupa kaludjera i o nekom „sliepcu", koji je opetovano vapio: „Isuse sinu Davidov, smiluj se meni" pa daj Bože, da kao što je onaj evangjeoski sliepac na svoje tielesno oko pogledao, da tako jednoč i djakovački biskup na svoje duševno oko progleda, da mu se Bog čim prije smiluje, kad se već nestidi ljudih uslied izgubljena osjećaja, da proti pokojniku ležećem u grobu navadja primjere, kojimi je sebe u najliepšem zrcalu kao najvećega „razsipnoga sina" pred licem ciele Hrvatske prikazao!

Pisac biskup nastavlja u toj alineji ovo:

„On (pokojnik) je mogao na koncu života svoga oćutjeti u duši, srdcu i tielu slast i utjehu onih ćuvstva, koja je David u duši i srdcu svom oćutio i u svojih pokorničkih pjesmah, osobito pako u svojoj predivnoj „Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam", tako krasno izustio i svakomu pokorniku u svako vrieme osobito u čas smrti na srdc i usta stavio".

Na ove raztrešene misli biskupa Strosmajera prema pokojniku, da bi mogao u bolesti i na koncu života osjećati u duši, srdcu i tielu neku „slast" koja se obično nenalazi kod bolestnikah, morali bi gg. liečnici i psyhiatri podučiti dotičnoga biskupa, da se takova „slast" neopaža niti u bolesti, niti u borbi života, odnosno bolesti sa smrću. Navod pako da je kralj David osjećao „slast" u duši, srdcu i tielu, proteže se na zdravoga a ne na bolestnoga Davida kralja i to tek onda, kad je poslje sviuh počinjenih opačina priznao sebe za griešnika i veselim srdcem sastavljao psalme; no moguće je ipak, da će biskup uslied „fiksivnih ideja" osjetiti u bolesti i na koncu života onakovu „slast", kakovu nije niti David kralj, niti pokojni Miškatović, niti je do danas baš ika-

kav stvor na svietu osjetio. — Ali što nije cielomu svietu, svim znamenitim liečnikom i istoj znanosti poznato, to biskupov jezik izbaci na vidik!

Moguće, da je biskup sada pod starost uslied prirodjena njemu praznovjerja i farizejske nauke, oslonjen na svoje „m i s i j e" došao do osvjedočenja, kako će njegova duša, srdce i tielo u bolesti osjećati „slast" a možebiti i veselo poigrati onako, kako je David pred arkom mira zasvjedočio, kad je zavapio historički poznate rieči. Ali šta ćemo u Hrvatskoj reći o njem, kad sv. pismo veli: „Što jest, jest; što nije, nije!"

Da li je pokojnik odnieo sa sobom „utjehu" u grob, o tom prosudjuje samo jedini izključivi Bog, nikada pako Strosmajer, Rački i ostala njihova politička braća. — Nu kakovu će „utjehu" osjećati Strosmajer u bolesti i na koncu života, i o tom sam Bog znade a živi bi mu savjetovali, da bi za vremena prije nego se svali u kakovu bolest, promišljavao pokorne piesni Davidove i po njima život svoj upravljao.

Jer su „slasti" u obće najmilijim predmetom postale za Strosmajera, koji je u svakojakima slastima plivao, kotrljao se i valjao, a tim premnogo milijuna protepo, to će ju nedvojbeno veliku ulogu u njegovoj bolesti na koncu života predstavljati! Hoće li moći piesan Davidovu: „Miserere mei Domine" izgovoriti, o tom će nadoći vrieme. — Hodie mihi, cras tibi.

Znade li biskup, da na milijune ljudih, umire, — bez da je i najplemenitijem kršćaninu moguće na kakovu piesan pomisliti, osobito otcem, muževom, ženam i majkam pokraj njihove tužne nuz samrtnu postelju trepetajuće obitelji, kad s jedne strane bolestnik uslied patnjah u studenom znoju života gleda svoje najmilije na svietu, a s druge strane obkoljena obitelj moli za zadnji smrtni udarac borećeg se bolestnika!

Onaj za svećenstvo psalm Davidov, kog biskup osim pokojnoga Miškatovića i ostalim sinovom Hrvatske preporučuje, nepotrebujućim nikakovih duhovnih vježba od Strosmajera, neka ga slobodno za spas svoje duše ponavlja svaki dan u krevetu svoje palače kad ide na počinak, da ga dosada neskrušena, kakova moderna influenca naglom smrću nepokosi. —

Znade li biskup, da one iste rieči, koje svećenik iz istoga psaltira Davidovog nad mrtvim čovjekom pjeva: D o l o r e s. i n f e r n i c i r c u m d e d e r u n t m e, t. j. da kad paklenske muke njega budu obkolile, da se ovim bar slične — al nikada paklenske — patnje i muke dogadjaju više manje pri svakom bolestniku, i da obično samo onakove ljude kao što je kaludjer biskup za života već zaokruživaju, čim nemože sve ono nad grobom pokojnika proizvadjati, što bi on uslied svoje pobožnosti kršćanske želio proizvesti, naime uzkratiti pogreb Miškatoviću, kao što piše u Glasniku, — tad ga još u zadnjem trenutku grčevita života tješi na račun drugih pjesma Davidova: Miserere mei Domine!

Kad se biskup nakon smrti pokojnikove brine za ono, što bi pokojni trebovao činiti, nemisleć da su psalmi Davidovi jedino za svećenički stališ naredjeni, kojih je dužnost moliti u i izvan crkve, to smo znatiželjni, ne bi li nam statistička data pružio biskup, kojimi bi on dokazao, k o l i k o i m a u d j a k o v š t i n i s v e ć e n i k a h, koji umiru sa onim: „U ruke tvoje gospode preporučujem dušu svoju" ili sa starim Simunom: „Sada pusti gospode slugu tvoga u miru" ili sa onim „Miserere" ili umiraju po Salamonu?

O presveti kaludjere! koliko je milijuna do danas odputovalo vojakah, koliko uslied ostalih nesreća na kopnu i vodi, koliko za dobe priliepčivih i kontagiosnih bolesti, koliko u naravnom položaju od nagle i nenadane smrti, koliko ludjaka i budala i ostaloga roda ljudskoga, kog su kaludjera biskupa njegova po srdcu, duši i tielu ljubezna braća za dobe španjolske inkvizicije, sicilijanske večernice i bartolove noći utamanila, koliko je onakovih kao što je kaludjer biskup nestalo s ovoga svieta, bez da im je palo na pamet misliti na pjesmu Davidovu „Miserere mei Domine"!

Nu taj isti biskup, kao što nije ovlašten odsudjivati milijune milijunah ljudi, koji su nestali sa pozorišta svieta, bez da su pobožne pjesme Davidove pjevali, tako nije ovlašten ni proti pokojniku da o njegovom srdcu, duši i tielu rovari i sudi, niti da mu nakon smrti savjetuje ono, što je obvezan bio činiti za života pokojnikova, te što on sam obavljati mora. — Ali kad se već nabacuje onim potrebnim za svakoga pokornika, kao što je on sam, to neka zapamti, da je isti kralj David, koji je piesan „Miserere mei domine" pjevao u psalmu 59., da je taj isti i njemu neovršavajućem zakone i zapovjedi Boga zagrmilo na drugom mjestu: Discedite a me omnes, qui operamini iniquitatem t. j. nosite se izpred mene bezbožnici svieta. Mat. VII. v. 23., ali je poznata i ona: „Ite maledicti in ignem aeternum" t j. torljajte se prokleti u oganj viečni, pripravljen sotoni i andjelom njegovim. Mat.

Pokojnik nije trebovao niti za života nauke od biskupa, najmanje pako onoga „Miserere mei Domine", jer je stoput bolji i kriepostniji kršćanin bio, nego li biskup, koji tamjan Bogu prikazuje jedino iz uzroka, što mu je tamjan donašao raztepene milijune, te što mu još i danas na hiljade donaša, kad naokolo njega odjevena u svili, tužna sirotinja cvili!

Ako pokojnik nije kao Sokrat umirao filosofirajuć na zadnjem času sa svojimi prijatelji; niti kao glasoviti državnik englezki Pitt, razgovarajuć se o ustrojstvu države i otačbine, o kom je historički zabilježeno, što je na zadnjem času rekao prijatelju: Nezaboravni Cambdenu! spasi moju domovinu, — to je doista pokojnik sa znakom suze u istom duhu zatvorio svoje od naukah trudne i umrle oči!

Medjutim, kad se je biskup postavio za sveobćega sudca nad pokojnikovim životom i smrću, njušeć i na grobu poput prostoga grobara u tielo, dušu i srdce, pa kad već i isti psalam Davidov citira, to neka pred javnošću hrvatskoga naroda na slavu pokojnika bude odvraćeno biskupu sa Davidom, da su mnogi psi njegov grob obkolili po onom: Quoniam circum dederunt me canes multi. Psal. XXI. v. 17., te je jedina sreća i za pokojnika, da obično lajanje pasah i štektanje onakovih, kakove je David opisao, neoduzima mrtvome poštenja i slave, nego svaki sam sebi svojim po Davidu lajavim jezikom u životu poštenje i slavu podkapa. —

Da je biskup onu piesan: „Miserere mei Domine" malo dublje po primjeru svjestnoga i kriepostnoga svećenstva promatrao, to bi ga ona podučila, da je po nesreću ili na žalost njegovu upravo kralj David najprije prosio od Boga čisto srdce riečmi: „Cor mundum crea in me Deus", Psal. LIX. pa onda zapjevao: Miserere mei Deus, — to nebi taj „prvi sin" štono rieč sa konja padao na magarca, nego bi proseć od Boga čisto srdce po primjeru kralja Davida živio. — Osim toga neka i ostali sviet znade, da kad svaki svećenik pri istoj sv. misi govori i moli: „Stvori Bože čisto srdce u meni" da pošten i kriepostan svećenik vazda ono što govori, ne samo razumije nego skrušeno od Boga prosi; ali na ovu se molitvu nesjeća biskup, čim on „nečistim srdcem" navaljuje na grob mrtvoga čovjeka, al na sprdnju svoga sv. zvanja.

Kad biskupu ugadja piesan Davidova: „Miserere mei Deus" to neznamo kako ju on osjeća u svom „tielu, duši i srdcu" i kakovu ‚slast i utjehu' nalazi, kad on poradi neoprostivo pogrdjenoga pokojnikova života i smrti pri sv. oltaru peruć ruke govori: „Lavabo inter inocentes manus meas" Psal. XXV., i da li se on u pravom duhu Krsta nalazi, kad pere svoje ruke kod oltara onako, kao što je Pilat oprao svoje ruke rad nevinoga Krsta, to najbolje svjedoči njegov „pamflet" proti pokojniku, a pravo svećenstvo neka o tom prosudi: da li u napastniku može sv. Duh počivati?!

Kamo sreće po biskupa, da nije kralja Davida ni citirao, jer ovaj isti, koji je izpjevao; Smiluj se meni gospodine, zabilježio je proti licumjernoj ljubavi Strosmajerovoj prema pokojniku neoborivo riečmi: Loquntur pacem cum proximo suo, mala

autem in cordibus eorum. Psalm. XXVII. v. 3., t. j. o miru govoriš sa braćom, a zlo u srdcu nosiš. — Može li takove vısti ljude nagraditi Bog?

Kad bi biskup živio po psaltiru Davida kralja, kojega rieči izgovara kod oltara prije, nego li misal otvori: „Et introibo ad altare Dei", i one poznate svećenstvu „Bože usliši molitvu moju", to bi se on ponašao po primjeru ostaloga visokoga svećenstva, da ga neosramoti ona pjesma Davida kralja: „Laudate Dominum de coelis', u kojoj raznovrstna životinja hvali i priznaje svoga stvoritelja.

Konačno netreba hrvatski narod od biskupa nikakova savjeta, što imadu na čas smrti moliti i govoriti, nego želi da se biskup sjeti onog psalma, kad pri sv. oltaru govori: „Postavi mu Bože stražu nad jezikom i čuvaj mu zjalo ustiuh njegovih", da on jednoč sam osjeti „slast i utjehu" stožerne ljubavi prama svakom stvoru, bez koje nepomažu mu nikakova djela na svietu, ma gradio piramide i obeliske do nebesa i na stotine hramova božji.

Prije pako smrti svoje, neka nezaboravi izmoliti od Boga „čistoću srdca", kakovu je David imao poslie sviuh počinjenih grozota, poznatih u sačuvanoj poviesti, kadno je sastavljajuć piesni pokorne za umiriti svoju uznemirenu sviest pred škrinjom mira, poražen progovorio: „Gospodine Bože, ja sam sagriešio!" U istom smislu neka ovaj zadnji uzdisaj Davida kralja služi za primjer Strosmajeru na čas njegove smrti, da on pokut pokornika Davida prizna sebe griešnikom pred Bogom, i tako da se okani krokodilskih uzdisaja i pobožnih preporuka prema sinovom hrvatske zemlje.

Pisac djakovački biskup navadja u toj alineji sliedeće:

„Rieč u jednu, pokojnik je znao, da od prave pokore ne samo vječiti udes njegove duše, nego i to zavisi: da barem ponješto uspomenom svoje poslednje pokore popravi ono, što je na ovome svietu sablaznim životom svojim pokvario".

Na ovaj sjajni navod iz one nove „masilinske špilje" djakovačkog pokornika, odkle preduboki uzdisaji širom svieta razlievaju se upravo onako, kao kad se mutna voda našom riekom Savom salieva u dunavsko korito, nije potrebno osvrtati se na onu farizejsku stolicu, sa koje sjajni griešnik, sjajnoga ovoga vieka progovara o „pravoj pokori"; niti je potrebno one rieči kod Mateja XVIII., i kod Ivana XXIII.: kojim odpustite griehe, odpušteni su, tumačiti; jer kad bi se na pojedini citat osvrtalo a nebi prosudjivale sve one pogrde, koje s ovim u tiesnom savezu stoje, nebismo nikad na pravi čistac došli. Tim načinom moglo bi se iz najsvetije molitve „Otčenaša" izvadili dvie rieči, po kojih bi treći došao na galge.

Ali ovdje nastaje pitanje, kad biskup govori o „pravoj pokori", zašto on istoga Mateja i Ivana apoštola necitira, kao i one u istom poglavju XVIII. kod Mateja v. 15. navedene rieči ove: Ako sagrieši brat tvoj, ukori ga medju tobom i njim; ako sasluša, tad si brata predobio; nesasluša li, uzmi još dva svjedoka; ako li njih neposluša ni crkve, tad neka bude kao očitnik i griešnik". Zašto ove rieči necitira biskup pred narodom i pred uredovnom crkvom? zato ne, jer se ovimi riečmi njemu kao biskupu nalaže po Krstu dužnost i propis, kako je morao za života pokojnikova s njim postupati. — Jer biskup kao posmrtni usurpator nad pokojnikom nije ove dužnosti božje ovršavao, tim je on zanemario svoju dužnost i ujedno pogazio nauku Krsta, rad koje bi samo on morao „pravu pokoru", od koje njegov spas duše zavisi, obaviti. Obzirom na spomenuta dva apoštola mora se javno pitati:

Kako se onaj postupak pred dvojicom svjedoka za dobe Isusa Nazarenanina naziva, o tom težko da je biskup promišljavao u pomanjkanju prave poniznosti apoštolah; ali kad bi bar sličan postupak pokušao za vremena, kad se već nakostrušio kao svoje-

voljni sudac nad pokojnikom, tad bi mu kršćanski sviet rekao: biskup je svoju dužnost „in nomine Domini“ kako tako obavljao.

Nu kad biskup nakon smrti pokojnikove metaniše o „pravoj pokori“, to nam se svidja upravo onako, kao kad čovjek, kog kuća u plamenu gori, traži osjegurateljno družtvo, ter neznamo: kako on klasificira obično družtvo čovječanstva i naroda svoga hrvatskoga prema onakovim, koji spadaju u njegovu kategoriju. Jer da pošten i kriepostan, k tomu ugledan čovjek za kojekakve trice i kućinje obavlja po mnienju biskupa kaludjera „pravu pokoru“, to neznamo, kakovu bi morao djakovački biskup obaviti, koji je devastiranjem šuma, dakle kradjom i pronevjerenjem, a k tomu i prevarom počinio užasnu vrst grieha, niti znamo, kakovu bi morali ostali zločinci, kojih obilježja označuje kazneni zakon, obavljati.

Pokojnik je umro sa željom, a to je pohvalno i premnogo rečeno, drugi umiraju bez želje; a hoće li Strosmajer sa željom umrieti, i pjevati Davidov „Miserere“ ili onako kako se dogodilo mnogim — to će se naskoro dokazati. —

Prispodobimo u primjeru: da Strosmajer, koji se poslužio proti pokojniku sa razbojnikom na drvetu križa, slučajno postane razbojnikom pred Bogom, to ga pitamo otvoreno: da li bi pravedni Bog hteo njega kao pred licem božjim držanoga razbojnika, pomilovati? Nikada; jer kad bi sve ono obstojalo, što kaludjer misli na drugom svietu, to već sama pravda božja nebi dopustila, da pred Bogom odkriven razbojnik i napadač pokojnoga Miškatovića, napadač njegova poštenja, njegova života i njegove smrti, zajedno sa težko uvredjenim Miškatovićem pred prestoljem božjim jednako presudjeni budu. Pravda božja izključuje ravnopravnost.

Tko bi biskupov nesmisao prema pravdi božjoj, naperen proti pokojniku, pravednošću nazvao, taj bi morao i na ovom svietu priznati, da su lopovi, ništarije, razbojnici, palikuće, rodoskvrnici i ostali zločinci jednaki sa kaludjerom biskupom, ali toga mi nedopuštamo na zemlji, a Bog nedopušta na nebu. Tko bi takav jednakosti akt nazvao pravednošću, taj bi pred licem Boga počinio blasfemiju, a nad Bogom niti je crkva niti njezin na jeziku ljubimac biskup sudija.

Zdrav razum veli: da se svaki zločin osim redovitoga sudca, sam po sebi kazni i da svak, dakle i biskup mora svako svoje zlo okajati; jer poremećenje srdca, sramota i ruglo, tamnice i galge ostaju vazda za svakoga zločinca sudijom i pravom pokorom.

Iz ovih proizilazi, da je pokojnik u svom privatnom i javnom životu, kao gradjanin, državnik i znamenit žurnalista vazda se boljim, kriepostnijim i uzvišenijim kršćaninom iskazivao radi uvažavane nebeske „bratske ljubavi“ negi je igda bio i nego će biti biskup Strosmajer, koji Boga i iskrnjega samo na jeziku nosi. — Dokaz tomu njegov članak!

Iz ovih proizlazi, da pokojniku kao kr. državnom činovniku i odličnom članu obijuh sabora nije potrebovala onakova „prava pokora“, kakovu bi morao biskup i njegova farizejska braća obavljati; jer pokojnik je činom zasvjedočio, kako je bio dužan živiti po onom svetoga pisma: daj caru carevo, a Bogu božje.

Pokojnik je prianjajuć uz državno stablo ovršavao lojalno dužnosti svoje gradjanske prema najvišjem gospodaru zemlje, a pokraj toga izvršivajuć nepromenljiv zakon „bratske ljubavi“ dokazao je pred svietom, da mu nije trebovala „prava pokora“ onakova, kakova se pod tim izrazom razumjeva i kakova je najvećma potrebna kaludjeru biskupu i njegovoj političkoj braći za mudra, plemenita i uzvišena poznata djela!

Onaj pako vječni zakon „bratske ljubavi“ i od tud štovanje Boga, manifestirao se pri pokojniku sa njegovom riečju i tvorom, jer nije vikao u životu nikoga progoniti, niti najvećega neprijatelja, kao što protivno radeć biskup najogavnije i najkukavnije progoni pokojnikov grob i ujedno na njegove prijatelje kao biesna zvier nasrče, te po

običaju iza ledja ruje, rovari i ogovara! Dokaz tomu njegov članak i korizmena poslanica.

Pita se javno: što je potrebnije za kršćanina, da li točno ovršavanje zapovjedi božje: „Ljubi Boga i iskrnjega svoga“, ili iztaknuta kaludjerova tobož „prava pokora“ Evo mu odgovora:

Prava i iskrena bez ikakova atoma licumjerja gojena ljubav prema iskrnjemu smatra se po nauci Krsta veoma riedkim pojavom na zemlji, pa stoga je ona pred svietlim razumom nebeski poklon, koji je mogao u pokojnom Miškatoviću a nikada u biskupu Strosmajeru prebivati; ona je blaženo života stablo, pod kojega sjenatim i košnatim granam samo plemenite duše bez obzira na vjeru, nalaze svoje utješljivo na ovom svietu zaklonište; ona je stvoriteljica bogovah, roditeljica sreće i napredka tako kod pojedinih obitelji kao i kod postojećih carevina i kraljevina svieta; ona je čudom naravi prenapunjena svjetlošću života, — pa čim je ovu božju ljubav pokojnik ne samo poznavao, nego ju i do konca života svoga ovršavao, to je on moj dragi i premili biskupe Strosmajeru opravdan pred Bogom i poštenim svietom, bez da je trebovao podmuklom doskočicom kakovu „pravu pokoru“ obavljati.

Znamo mi dobro, da biskup jaši na starom jezuitskom vrancu i da on „ljubav bratsku“ smatra nekim vrhunaravnim darom, prirodjenim njegovomu jeziku, ali oslobodi Bože narod i pojedinoga od svakog vrhunaravnog dara, jer sv. Ivan svjedoči riečmi: „da onaj koji neljubi iskrnjega, kog vidi, kako može ljubiti Boga, kog nevidi?“ — Tko bo po prirodjenoj naravi i čovječanskom čuvstvu neljubi brata iskrnjega svoga, kako takav kukavac može vrhunaravno Boga ljubiti, te na račun Boga i crkve vredjati grob mrtvoga čovjeka sa nekakvom jezuitskom „pravom pokorom?!“ Ta valjada se „prava pokora“ nedaje niti u ispovjedaonici jednako, nego se po razliki i veličini grieha podieljuje. —

Neka biskup otvori svoje oči i neka pogleda u duhu sve što je do sada razum i um ljudih na zemlji proizveo i to na svakom znanstvenom, tehničkom, umjetnom, industrialnom, trgovačkom, obrtnom i kulturnom polju, pa će doći do resultata, da su ljudi na temelju znanstvenih nauka i experimentalnih pokusa stvorili danas na kopnu, moru i na visinah neba — nenadkriljena naravna čudesa, dočim svega toga nebi danas bilo, da su se ljudi po nauci kaludjera biskupa zavukli u pustinjačke špilje i u njih neprestano ma bilo neznam kakovu „pokoru“ obavljali.

Pravo reći, nije stalo poznatom starom farizejskih načela biskupu do nikakove „prave pokore“ i spasa duše pokojnoga Miškatovića, nego je on izumio uslied „fiksivnih ideja“ neki modus, kako da on pokojnika kao zaslužna muža po državu i svoju domovinu, poradi danas vladajućeg sistema, svojim poganim jezikom okalja na račun crkve!

Kad bi biskup težio za naprednom kulturom ovoga vieka, ili recimo otvoreno, kad bi se on natrag bacio na 2000 godina ili na dobu Krsta i Apoštolah i na čistu njihovu nauku i moral, on bi se udvornim, pristojnim, poštenim i pravednim prema svakomu, tako prema prijatelju kao i neprijatelju vazda onako ponašao, kako to Bog zapovjeda, obćenita bratska ljubav nalaže i njegovo visoko dostojanstvo radi ugleda crkve iziskuje. — Stojeć na tom temelju, nebi trebovao u vjetar lupati, predbacivajuć proti pokojniku „pravu pokoru“, kad imade premnogo zemljišta u biskupiji, gdje bi trebao poput sv. Ivana u pustinji podučavati: činite pokoru na odpuštenje grieha! To se njemu nedopada.

Dopušta se, da biskup može velikodušan, milostiv, milosrdan, ustrpljiv, popustljiv, sućutljiv i kadšto zahvalan biti, ali uviek kako to stanoviti politički odnošaji, prepredene agitacije, stanovite adrese, pripravljeni slavospjevi i stanoviti ljudi i stanovite okolnosti i stanovita svrha zahtjevaju; — ali od njega zahtjevati kao krštjanskoga biskupa

kakovu „bratsku ljubav“ na temelju vjere Xtove proti njegovim političkim neprijateljem, značilo bi rešetom Savu grabiti.

Neimajuć prave bratske ljubavi niti zakona Xtovog pred očima, pita se javno pred narodom: kako i kojim obrazom može biskup propovjedati svome narodu, da ovaj uslied slaboga odhranienja svoje neprijatelje ljubi po primjeru Isukrsta, kad taj isti biskup proti pokojniku dokazuje činom, da ni u grobu mrtvome čovjeku nepruža mirnoga pokoja! Kad osim toga biskupu nije ležeće ni do Xtovih rieči izgovorenih na križu: „Otče! oprosti jim“, a drugim u zemlji savjetuje kao okorjeli griešnik tobož pravu pokoru, tad mu sam Xtos sa križa odgovara: Bože! Oprosti mu, jer nezna što čini!

Ako biskup drži, da je pokojnik dužan bio „pravu pokoru“ činiti radi toga, što valjano tobož nije zadovoljio župskom uredu u Zagrebu ili što nije bio vienčan i to jedino poradi obstojeće ustanove gradjanskoga zakona §. 63, koj u Magjarskoj neobstoji za izstupivše svećenike, tomu nije pokojnik kriv, kao što naprotiv nije kriv niti biskup Strosmajer, što je po sv. Pavlu apoštolu napisano: „da biskup bude jedne žene muž“, a crkva je pod Hildebrandom Gregorom VII. uvela coelibat, dakle inštituciju proti Isusovoj nauci i nauci istoga Boga: Crescite et multiplicamini, po tom ostao je Josip Juraj Strosmajer neoženjen. Tko je tomu kriv?

Dao Bog, da biskup umjesto pokojnika, dok je vremena, da bar nešto popravi što je svojim negda mladim u jednoj struci, — a sada starim životom u drugoj političkoj struci, svojim sablaznivim životom sagriešio!

Pisac biskup zaključuje u ovoj alineji svoje preduboke uzdisaje sa krokodilskom suzom ovako:

„On (pokojnik) je sve to znao, a mogao je i to opaziti, da mu Bog osobitu milost tim izkazuje, da ga nije naglom i nenadanom smrti s ovoga svieta pozvao, nego da ga je dugom i težkom boletti pohodio, a tim otčinski nukao i na pravu pokoru pozivao. Sve je to pokojnik znati morao, pak ipak se nije pokajao, nije pokoru činio, barem se u javnosti o tom ništa nezna, a kako je sablazan, koju je pokojnik životom svojim dao bila javna i svemu svietu poznata, tako bi to i pokora i pokajanje pokojnikovo imalo biti javno i obće poznato“.

Da li je pokojnik imao milost božju poradi toga, što nije naglom i naprasitom smrću umro, o tom sudi samo jedini izključivi Bog a nikada prorok djakovački, koji umije pronaći i za naglu smrt i za dugotrajnu bolest stanovita iz jezuitske škole poznata medikamenta. Nu, toliko se znade, da kad bi pokojnik i naglo preminuo bio, da bi nedvojbeno prije milost božju u grob odnieo, nego što bi ju Strosmajer uz svu svoju „pravu pokoru“ i nuz sve pokorne psalme ikada u životu od Boga stekao.

Mi svi poznajemo iz iskustva kratkoću života ljudih, ali na koliko sv. pismo prispodablja život čovjeka sa listom na drvetu, na toliko pravedni Job iztiće i proti Strosmajeru riečmi: „Zar proti listiću tjeranom od vjetra pokazuješ svoju snagu? Job XIII. v. 25. — Pa ako je pokojnik kao listić sa ogromnoga čovječanskoga stabla pokošen, to se je on uviek smatrao u životu onakovim, kako je odavna Kartažanin Terentius zapisao: „Homo sum, humani nihil a me alienum put“, a tim vazda slavniji umom bio od živoga danas Strosmajera.

Kad nebi bilo riečih sv. pisma, da je svaki čovjek griešan: „Omnis homo mendax“ i ujedno po ovom izrazu kad nebi bilo lažah na svietu, — moglo bi se iz „fiksivnih ideja“ novoga proroka zaključiti, da on sebe jedinoga na zemljištu Hrvatske smatra dostojna svake milosti božje, jer na koliko se razabire iz njegove poslanice u obće, zavladala je doista s njime „fiksivna ideja“, koja je u stanju sva moguća sebi utvarati, a drugim jednostavno poreći i zanijekati! Tako se dogodilo i sa milošću božjom, o kojoj

*

on znade više pripovjedati, nego li su kadre stare babe uz preslicu pomisliti. — De internis non judicat praetor!

Ta je „fiksivna ideja“ i glede milosti božje i glede nabadanja bolesti pokojnikove djelovala u strastvenom srdcu biskupa, da on i glede iste pokojnikove smrti nije dopro ni do mirnoga ljudem u kršćanskoj vjeri prirodjenoga običnoga uvidjavnosti duha. Tim se opaža, da biskup nenosi u sebi onu sretnu zakladu, kojom si ljudi pribave o svemu čiste kršćanske pojmove, nego on nosi u sebi ili po Seneki „in visceribus suis“ nesretnoga geniusa mračnjačtva na ovome svietu.

Pokojnik je miran, veseo i zadovoljan život sprovadjao osvjedočen, da ove vlastitosti sačinjavaju temelj ljudske sreće, nemisleć kako će on u preranoj dobi: da li naglom ili trajnom bolešću umirati, jer o takvoj sudbini nitko na svietu nemože unapried znati, osim moguće jedinoga biskupa, koji već unapried prorokuje „sjedinjenje iztočne crkve sa zapadnom!“ Tko takovu ludost iznaša pred zreo hrvatski narod, taj vadjada može i o samomu sebi prorokovati, kakovom će smrću umrieti u onom preblaženom Djakovu, a to bi veoma zanimalo pobožne sljedbenike iz njegovog političkog okruga po svih strana svieta!

Medjutim, sudio biskup po svom osvjedočenju ili po „raztrešenosti“ kako on svojim perom priznaje u korizmenoj poslanici od 18. siečnja 1891. na strani 54., to na temelju njegova vlastitoga priznanja, mora se javno pohvaliti poradi načina pisanja proti pokojniku ob onoj tobož „pravoj i javnoj pokori“, da do takovih preživjelih nauka ovoga vieka nitko pametan baš ništa nedrži. Jer što je jednoč reservirano samo providnosti božjoj, o tom nije vlastan suditi zemaljski crv djakovački, kog bi morao prosti poljodjelac uputiti da se prinese u duhu tamo do stare rieke Jordana, gdje je Kristus Marti sestri bolestnoga Lazara progovarao: „Ja sam uskrsnuće i život: tko vjeruje u mene, ako i umre, živiti će“. Joan. XI. v. 25.

Zar isti ljubimac Isusov nepiše: „da tko u Krsta vjeruje, nesudi mu se, koji pako nevjeruje, već je odsudjen, jer nije vjerovao u sina jedinorodjenoga božjega?“ Ivan III. 18.; cap. V. v. 24.; cap. VI. v. 40. 47.

Zar isti sv. Ivan nepiše istinitije od onoga djakovačkoga zasukanoga jezuite, i to riečmi: „Zaista vam govorim, da tko moju rieč sluša i vjeruje u onoga, koji je mene poslao, ima život vječni i nedolazi na sud, nego je prenešen iz smrti na život?“ Ivan III. 18 36.; VI.

Zar to isto neponavlja sv. Pavao sa Davidom kraljem, pišuć Rimljanom: „da blago nnima, kojim su odpuštena (pred Bogom Strosmajeru) bezakonja?“ Rom. IV. 7. — Psalm. XXXII.

Zar to isto sv. Luka nenavadja prema onom Simunu iz Jeruzolima riečmi: „Sada odpuštaš slugu svoga gospode po rieči tvojoj?“ Luc. II. 29, — pa zar to nestoji u savezu s onom rečenicom Mojsije? I. Mos. 46. v. 50.

To je sve jasno rečeno i za seljaka i učenjaka; a to je rieč božja, u koju milijuni vjeruju i koja bijaše svetinjom pokojnom Miškatoviću.

Na tom temelju vjere neka zapamti stari biskup, da ne samo pokojnik nego i svak živući čovjek, koji god vjeruje u Krista i njegovu nauku, nemože nikada umrieti, nego mora slaviti ono poznato širom kršćanskoga svieta Lazarevo uskrsnuće. Naprotiv neka i to zapamti stari biskup, da bez prave vjere u Krista i njegova dva najveća zakona o ljubavi, nehasne sve njegove babske pripovjedi sa svimi korizmenim poslanicami baš ni pušljiva boba, niti su sredstvom ikakova na svietu okajanja. — Pisano bo stoji: Puk taj me hvali sa ustima, a srdce mu je daleko od mene.

Da li Bog svakoga ili pojedinoga čovjeka pohadja težkom i dugom bolešću, kako to biskup proti pokojniku fantasira, o tom netreba biskup polagati računa pred svietom, jer je ovo pitanje veoma grdno bezumje od kršćanskoga poglavara, da se mješa u po-

slove po vjeri božje, kao da Bog uzkraćuje milost danas jednim, što jih naglo pozove; dočim sutra drugim podieljuje, što ih nakon patnja i muka primi! — Mi u obće poznajemo jezuitske utjehe prema bogatim i siromakom, prema prijateljem i neprijateljem, prema poznatim i nepoznatim, dapače prema svim razredima čovječanskog družtva!

Neka biskup, koji se tako radostno sa pokojnikom i ostalim svietom Hrvatske zanima, radje jednoč na samoga sebe pomisli i na onoga starješinu carinskog Zaheja, da kao što se ovaj poradi maloga uzrasta uzpeo po katoličkoj bibliji na smokvenicu (ficus religiosa), ili po luteranskoj na dudovo stablo (Morus), nebi li spasitelja svieta ugledao, tako neka i taj zemaljski crv poleti duhom k onom starom Jerichu, gdje je Zaheju rečeno po Krstu: Danas je donešen spas kući tvojoj. Luc. XIX. v. 10.

Pokojnik nije trebovao primjer Zaheja sliediti, da svoje poštenim načinom stečeno dobro dieli siromakom, niti da komu četverostruko povraća, jer niti je bio svećenik niti biskup, niti je ikoga prevario, s toga pokojnikova vjera u Krsta spasila je dušu njegovu bez da mu treba nakon groba suhoparnih rieči o kakovoj pokori; dočim neznamo kako će izgledati jednoć duša kaludjera biskupa, ako nebude po primjeru Zaheja podielio polovicu sirotam u biskupiji i ako nebude četverostruko povratio sv. materi crkvi milijune, koje je u svom životu po inostranstvu protepo. Dok toga po nauci sv. Luke neučini, a učiniti kadar nije uslied propaloga gospodarstva, ma on kakomu drago pod starost i pred smrt gospodario, dotle nemože se nadati, da će spas njegovoj rutavoj duši donešen biti, doklegod on jedini „pravu i javnu pokoru“ u prahu i pepelu neobavi. —

Mi doduše u Hrvatskoj nismo do sada niti čuli, niti čitali, da bi ikada žalostni „prvi sin domovine“ po primjeru Zaheja sirotam i ubogim ikakovu milostinju dielio a najmanje onakovu, kakovu je dužan činiti po svom visokom zvanju i kako to ostali pravi nasljednici Krsta sjajnim činom velikodušja prema svojim nastradalim sinovom domovine kao iskrnjima ukazuju. Dok toga plemenitoga čina prema sirotam i prema onom narodu, na kog se on svakom sgodom sa sladkimi govori pozivlje, nedokaže činom bud u svojoj biskupiji, ili najbližjoj u Hrvatskoj domovini, dotle lje njemu samomu potrebna je ona „prava kaludjerska pokora“, na koju ga Bog pol vieka neprestano nuka, da mu se nedogodi ono, što nekom na smrtnoj okostnici, kojega je starost previsoka bila, a Pavao apoštol zabilježio: Nesretna čovjeka, tko da ga izbavi od smrti tiela svoga!

Bude li biskup na svom zadnjem času života obavljao onakovu pokoru, kao što je javno sa raztepenim novcem preko 20 milijuna po tudjih krajevih svieta u razkošju i mehkoputnosti dokazao, nemisleći niti na svoju domovinu — in illo tempore — niti na sirotinju svoga naroda, to bi mogao steći uspomenu u svojoj biskupiji onakovu, kakovu su stekli njegovi kolege za dobe propetoga Krsta na gori Kalvariji.

Tko pročita početak ove alineje, gdje biskup govori o vječnosti raja a na koncu tavrlja ponovno o pravoj pokori, uvidit će da je „filius ante patrem natus“, t. j. da se je sin prije otca rodio, i da njegovo črčkanje odgovara nekoj poslanici: „trla baba lan, da joj projde dan“, po tom se razpoznaje onaj djakovački „veleum“, da doista poradi bukteće strasti, kako sam priznaje u korizmenoj poslanici, raztrešeno piše. —

Tko živ nezna u Zagrebu, da je pokojnik umro na dvie nedelje dana prije, nego li je ona biskupova „paškvilada“ u „Glasniku“ otiskana, ipak se usudjuje pred javnošću lagati, da se ništa u javnosti znalo nije, dočim je pravodobno ovdašnji župnik na Markovu trgu Dr. Stjepan Boroša objelodanio, što je po saviesti i zvanju dužan bio učiniti. Nu i onda, kada je isti župnik u novinah od 27. listopada 1890. očitovao, da je pokojnik podpunoma udovoljio kršćanskoj vjeri, nahrupila je ona stara hijena djakovačka u svom drugom „Glasniku“ od 15. studena 1890. mnogo ogavnijim načinom pisati tako, da mu se javno kao nekompetentnom biskupu i kao rovaru druge nadbiskupije, na kog nespada prosudjivati zagrebačkoga župnika, stojećeg pod jurisdikcijom svoga visokoga

ordinarijata, pred cielim narodom kazati mora sa sv. pismom: **Confundimini et erubescite super viis vestris**, t. j. sram budi takova biskupa, koji nije kadar drugčije pred pukom govoriti, osim da po običaju lažmi, himbom, lukavstvom, podmuklovću i smutnjom sije razdor medju svojom po Isusu srodnom braćom!

Tim je župnikov postupak opravdan pred Bogom, pred njegovim visokim ordinarijatom zagrebačkim, pred njegovom vlastitom savie̊šću i dužnošću kao i pred cielim narodom, bez ikakova natezanja kanoničkoga prava i onoga staroga preživjeloga rituala, na kog se stari arcijesuita oslonio, nemisleć da ono što je negda silom uvedeno bilo, a današnjemu duhu vremena i okolnostim podnipošto neodgovara.

Kad zvanični župnik u javnom listu svoje očitovanje izdaje, da je pokojnik opomenut od prijateljah prije smrti svoju želju izrekao: „ja mislim na to“, pa kad je u nesviesticu pao, zar tim svojim očitovanjem nije zaslužio, da mu se od strane poštenoga misnika zadnje funkcije ovrše? Protivno tomu zanijekati može samo barbarskoga i neosjetljivoga srdca samo djakovački „Torkvemado“, komu je trebovao ovdašnji visoki ordinariat rad nanešene uvrede onakav absterges dati, kakav je od pokojnoga kardinala Jurja Haulika dobio poradi pamfleta pisanog proti istomu kardinalu.

U ostalom niti je trebovao ugledni župnik sv. Marka tražiti iz Djakova, da mu se strogo znanstveni i solidni razlozi navedu s kojih bi se mogla ili morala pokojniku uskratiti zadnja počast, dapače i isti crkveni pogreb, niti je trebovao djakovački orakulum u osobi Strosmajera poput mitologičke Pythije u vrtoglavoj zanešenosti odgovarati. Jer u oba slučaja znači: „De lana caprina rixari“, osobito ako se uvaži, da od strane biskupove do sada nepozna Hrvatska nikakova znanstvena i solidna djela, osim njemu prirodjene — sit venia verbis — neizcrpive brbljavosti i poznatih „paškvilada“.

U ovakovih slučajevih netreba se pozivati na znanost, jer prava Krstova vjera nepotrebuje školastičkog nadrimudrovanja, niti farizejskih dosjetljača, nego traži ljude čistoga srdca i života, krotke, ponizne, milostive i onakove, kakovi se nalaze u sv. pismu i kako je uzorno dotični župnik zasvjedočio.

Pozivati se na znanost i ovu tražiti od biskupa, gdje se radi o predmetu, kakav se u nižih učiona predaje maloj djeci glede dobrih djela „milosrdja tjelesnoga“ i kakav prosti puk obdržaje prema mrtvima, odgovoreno je odavna: Iz plodova biskupa Strosmajera, upoznati će te njega!

Na ono pako, što je „Kat. list“ zagrebački u br. 44. g. 1890. u svom duševnom deliriju proti pokojniku navadjao za dobe dra. Bauera iz starog rituala, po kom se nesmije „očitim i javnim griešnikom“ osobito ubojicam umrvšim bez pokore dozvoliti pogreb, to spada u istu ropotarnicu biskupa djakovačkog. Nu taj bi list katolički dobro učinio bio, kad bi umjesto starog i preživjelog rituala i onih exorcisma, sliedio svetiju nauku sv. pisma: Noli de mortuo inimico tuo gaudere. Eccl. VIII. v. 8. t. j. neraduj se nad mrtvim neprijateljem tvojim! — Hodie mihi, cras tibi!

Nezna se, da li je drzovitost veća biskupa djakovačkoga mješati se u poslove tudje biskupije ili onoga „Kat. lista“ zagrebačkoga, koji se usudio pred licem za onda živoga svoga kardinala i nadbiskupa, pred visokim ordinarijatom ove nadbiskupije i pred licem mladjega klera, te javno pred cielim narodom, duvajuć u jedan politički rog sa onim u saboru g. 1890. prozvanim „fakciosno političkim djetetom“, bez ikakova stida i srama pisati: „da je pokojnik preminuo bez ikakova znaka pokore“.

Tko da sudi, što je pokojnik u zadnji čas pomislio i da li jedna rieč „Isuse“! nije više vredna, nego da biskup izmrmlja svega svieta pobrane iz jezuitskih knjiga molitvice?

Znade li biskup et consortes, što je rimski pretor rekao: De internis non judicat

praetor, i da oni kao ljudi i buduća hrana crvi, nisu baš nikakvim patentom carstva božjega ovlašćeni prosudjivati tajne božje

Takovim moralnim piljaricam odavna je zatrubljeno: „Confundimini et erubescite“ t. j. sramite se politički drugovi, koji se zaboravljate sv. pisma crtajućeg: Nesudite da vam se nesudi, Mat. VII.; koji nemarite, da je Krst zapovjedio sv. Petru neka svoj mač turi u korice; koji neznate ili nepriznajete da li je pokojnik pred jedinim Bogom ljubavi dostojan bio; koji se posred smušenosti nesiećate riečih: Qui vindicari vult, a Domino inveniet vindictam t j. tko se želi osvetiti, najti će osvetnika Boga; koji nepriznajete isti autoritet sv. crkve govorećeg sv. Augustina: Vindicari vis! vide pendentem, audi clamantem Christum: Pater ignosce illis. t. j. Želiš se osvetiti! gledaj visećeg, slušaj vapijućeg Krsta: Otče, oprosti jim!

To su sve razlozi, koji iztaknutu alineju od samih laži do temelja obaraju na sramotu sastavitelja „paškvilade“ proti pokojnom Miškatoviću.

Jer se biskupa strastveno srdce neprestano vrti naokolo groba pokojnoga Miškatovića, nastavljajuć svoje bezumje od tobožne javne sablazni i javne pokore, to mu budi ovim u kratko rečeno pred cielim narodom: da je pokojnik na obzorju zemaljskom u svom privatnom i javnom životu kao odličan gradjanin, uzoran državnik i nenadkriljenoga pera žurnalista živio, te kao svietla danica pred Bogom opravdan u mirau i vječiti grob sišao, dočim biskup u svom privatnom i javnom životu kao „nepoznat literat al poznat kao kolovodja smutnjah i kao od negda iztrošeni bludnik“ izgubio je i ono malo svjetlosti od milosti božje nad grobom pokojnoga, što je negda posjedovao.

Nije li grdna sramota za kršćanskoga biskupa, da javno laže pred svietom o pokojniku riečmi: „da je sablazan „svemu svietu“ poznata bila?!“ nije li to skrajno bezumje i zloća pisati o „svemu svietu“, kao da je čitav globus zemlje representiran po dvojici trojici smušenjaka i onom nekolicinom političkih fantasta. Gdje je taj cieo sviet? Da li se pod tim razumjeva kolovodja biskup, a nuz njega kanonik Rački sa onom dvojicom odpuštenih doktora bogoslovja dr. Bauerom i dr. Frankiom et consortes? Sačinjavaju li njih nekolicina cieo sviet i da li su oni „autentici testes“ u koje bi ostali narod Hrvatski morao vjerovati?!

Već sama zadnja počast na grobu pokojnoga Miškatovića, od strane najuglednijih muževa i dostojanstvenika tako crkvenih kao i državnih, da nespominjemo imena njegovih „starih prijatelja“ akoprem iz logora današnjih „Obzoraša“; osim toga i ono u saboru hrvatskom obdržavanom god. 1890. izraženo sa dubokim pietetom sažaljenje nad smrću prerano pokošenoga muža, utuklo je hametom i biskupa i sav „njegov sviet“ sastojeći od nekoliko osoba poznatoga zagrebačkog družtva!

Kad se sjaj života pokojnikova nikako nemože sa farizejskim utvaranjem pretvoriti u nikakovu javnu sablazan, niti je biskup — po mnienju sv. Ivana evangeliste — ičim dokazao onako, kako je sam Krst zapovjedio riečmi: „Ako je zlo govorio — pokojnik, dokaži biskupe, ako je dobro, zašto ga biješ u grobu po primjeru ostalih smutljivaca, a dotle nije bio pokojnik obvezan nikakove „javne pokore“ obavljati.

Nu, da bi napastniku biskupu radi njegova još od mladih godina biskupovanja potrebna bila „javna pokora“, o tom sinovi hrvatske zemlje nedvoje. Ali ovakovu pokoru nebi smijo biskup obavljati u Rimu, gdje se dobro jede, pije i po volji živi po primjeru ukroćenog po državnih zakoni nadbiskupa Ledohovskog, nego u kakovoj pustinji po primjeru starih Anachoreta ili poput evangjeoske bludnice Magdalene u kakovoj novoj špilji Mašlinskoj, gdje bi on, da se poslužimo s njegovimi riečmi, one svoje „sumorne oči“ ali od silnih političkih smutnja i osobito kriepostnoga života — nakon dovršene javne pokore za spas svoje duše zaklopio.

Alineja VI.

Kršćanski biskup piše u „Glasniku“ doslovce:

„Reklo se je doduše, da je pokojnik poslednji čas života ljutim plačem i u obilnim suzama probavio: ali je taj plač, ali su i te suze bez prave pokore, samo i opet znak slaboga uma, mehke i razpuzle duše, koja se ni pošto nije znala uzvisiti do znamenitosti i važnosti onoga časa, koji u sebi tajnu ili smrti viečite ili uskrsnuća vječitoga nosi i pokojniku nudi.“

Početkom ove alineje priznaje biskup, da su svjedoci govorili kako je pokojnik zadnji čas života svoga ljutim plačem i obilnim suzama probavio, ipak on kao kakav „diabolus Rotae“ premda na njeg kao usurpatora ove zagrebačke nadbiskupije nespada o tom prosudjivati, ipak nemože vjerovati tomu glasu kao što sv. Toma nije vjerovao Krstu, po tom sudeć neznamo, kako bi toga skeptikera u biskupskoj halji prozvali, nego onim poznatim imenom „infamije“.

Kad ovakav crkveni poglavar izrično navodi: reklo se doduše da je pokojnik sa groznim plačem probavio poslednji čas, tad bi on morao drugim ljudem i u javnosti po župniku zvaničniku doprinešenoj smrtovnici vjerovati, nego li tobož sobstvenomu osvjedočenju. — Nezna se doduše, da li on tako slabu vjeru imade i o onoj nauci Krsta, utemeljenoj na Apoštolih kao svjedocima života i smrti njegove, ali ako nevjeruje niti svjedokom, to se nezna na kakovom temelju počiva Strosmajerova vjera!

Kad se pred licem grada Zagreba uslied ovdašnjih novina javno priznaje zadnji čas života pokojnog Miškatovića i to na temelju saviestno izdanoga svjedočanstva po zvaničniku župniku, to netreba oprovrgavanja po reguli prava: Notorium non eget probatione. — Ali kad biskup nešto tvrdi, to bi morao i dokazati po onom: „Affirmanti incumbit probatio“; čim on sve u sumnju dovodi a nije kadar baš ničim ni dokazati, tim on sebe ne samo pred izobraženom klasom svieta, nego i pred prostim narodom najsramotnije blamira, i javnim lažom ostaje. —

Sumnjiv način dokazivanja, kakovim se služi biskup, zove se po nauci logike sofismom t. j. prevarnim dokazom, a onaj koji se njim služi, nazivlje se po narodu varalicom, po tom njegova se ciela nauka prikazuje bez ikakove „soli mudrosti“, slična onoj u evangjelju životinji, o kojoj se veli: Altiora ne quaesieris, sed quae praecepit tibi Deus, illa cogita semper. — Koji može shvatit neka shvati.

Kad nebi taj biskup zaboravio nauku logike i kad nebi prestar bio za proučiti još jednoč, što znamenuje „petitio principi“, t. j. načelo u logici, jer se kaže: Einen alten Bären kann man nicht mehr tanzen lehren“, to nebi upadao u poznate circulos vitiosos.

Prošla su vremena, kad su stari sofiste svojom naukom nastojali neuku svjetinu zastiditi, ali baš ni ovaj viek nije stvoren, da sofista djakovački svojimi bludnjami zamaže oči prostomu narodu, na kog se on svakom sgodom umiljato obraća upravo onako kao što u basni poznatoj vuk sa ovcom postupa.

Poznata je stara rieč: Quod gratis asseritur, gratis negatur, pa na tom temelju morao bi biskup, kad se je već latio nepotrebna posla, cielu stvar pomno razabrati i dobro izpitati prije, nego li se usudio javno objediti pokojnika bez ikakove obrane!

Pita se javno pred licem naroda: gdje je biskup učio, gdje li sabrao mudrost ili ludost, da on u „pokojnikovu dušu gleda i njegovo suzno oko kritizira!“ Nezna li on, što je glede mudrosti i proti njemu napisao sv. Ivan: „Sapientia ubi invenitur? Abscondita est ab oculis omnium viventium, volucres quoque coeli latet. Abyssus dicit: non est in me; et mare loquitur: non est mecum. Perditio et mors dixerunt: auribus nostris audivi

mus famam ejus, t. j. Mudrosti! gdje se nahodiš? Ti se skrivaš pred očima živih, ti si bržja od nebeskih ptica; propast veli: nije u meni; morje veli: nije s menom; propast i smrt izjaviše; do našeg je uha dopro tvoj glas.

Što sliedi iz oviuh rieči sv. pisma, što drugo, nego da biskup trguje sa mudrošću Boga, pretvarajuć zasvjedočenu istinu o zadnjem času pokojnika u najprostiju laž, želeć pred prostim svietom uslied črčkanja u „Glasniku" mudrijim biti od samoga Boga, dosljedno gornjoj izreci sv. pisma, biskup je jedne misli i sudrug: „propasti i smrti!"

Jer biskup opetovano iztiče, da su suze pokojnika bile bez prave pokore, na koje ćemo dole odvratiti, to ovim otvoreno pitamo pred narodom: kakovu pokoru čini biskup, i da li je ikada suzu pustio sa oka radi svoga naroda, kog na jeziku nosi a srdce mu od vajkada oledilo?!

Da li je prava pokora, ako biskup sv. misu nekoliko puta na godinu služi i ako mu breviar na stolu leži?!

Da li pokoru obavlja, ako posti u petak uz obilje hraniva; čudnog li posta, čudna li srdca!

Da li pokoru čini, ako dvie tri propovjedi na godinu govori i onu sv. krizmu obavi ili kakovu fabulosnu „korizmenu poslanicu" napiše?

Da li pokoru obavlja, kad punim trbuhom vapije: Sveti Bože! što sve podnaša Strosmajer za Krsta, dočim svome narodu i svojim ovcam u smrtni grieh upisuje, ako je slučajno u post prismočeno varivo uživao!

Da li pokoru čini, kad preko mastnih dohodaka devastira šume, protepe ostali „fundus instructus" a cielo gospodarstvo ostavi na klinu viseće neka šnjim upravlja milost božja, kako je to bivalo preko 30 godina?!

Već ova napomenuta i na stotine drugih, morala bi odavna izprešati iz biskupova oka „potok suzah" dok se još u životu nalazi, da opere svoje preduboke griehe al ujedno sve njegove suze bez prave pokore, nisu kadre uslied njegovih teoložkih izraza njegovoj „mehkoj i razpuzloj" duši baš nikakova mu uskrsnuća pred Bogom izvojevati. -

Na koliko su pravi otačbenici Hrvatske već odavna osvjedočeni, da biskupova duša počiva u jedinom uživanju dobara ovoga svieta i da su ova dobra u najtjesnijem savezu sa njegovom dušom dotle, dok se jednoč za navieke nerazdiele, te na koliko do njegove duše pametniji ljudi baš ništa nedrže, na toliko niti do njegovih izpirina, niti da se poslužimo sa riečmi istoga biskupa, navedenimi u korizmenoj poslanici od g. 1891 pag. 15 do „otrovnih pljuvotina" glede pokojnikove suze, s toga mu se odvraća s njegovimi izrazi u istoj poslanici, da je Joso Strosmajer svoj ogavni materijal sabrao iz poznatoga smetišta „prežvakanog" onako, kako se on timi izrazi nabacio u svojoj poslanici. — Nu jer on bar misli, da po nauci vjere govori, to mu se mora odvratiti ono, što je pokojni stari car Njemačke Wilhelm pokojnomu sv. otcu Piu IX. poradi protjeranih iz Njemačke jezuita odgovorio: „da vjera Isusa Krsta neima nikakova posla sa takovimi spletkami", — istim načinom ni sa „mehkom i razpuzlom dušom" biskupa djakovačkoga, niti s njegovimi tlapnjami od suzah, koje on kao otvrdnuti kaludjer bez žene i djece neosjeća pod svojom debelom kožom.

Da li duša pokojnikova uživa uskrsnuće o tom netreba biskup račune voditi, jer on je svoje uskrsnuće slavio u životu a slavi ga i nakon smrti kod potomstva, ali što se tiče smrti vječne, za tu neka se za vremena pobrine biskup, jer moglo bi za njeg nastati na drugom svietu strašno „škripanje zubi!", pa jaoh si ga njemu, ako bude morao i on škripati!

Nastavlja biskup u „Glasniku“ dalje:

„Taj plač i te suze samo bi tada bile muževne, osbiljne, svećeničke i spasonosne, da su bile slične plaču sv. Petra poslie trojnoga zatajanja, inače nisu vriedile ništa. Žalibože o pokojniku se može reći: Qualis vita, mors est ita! U tom se obziru svakomu još jedna opazka i nehotice nameće. Pokojnik je za života svoga za vrieme tobožnje slave, kojom ga je stranačka strast obsipavala, imao tušta i to vrlo visoko stojećih prijatelja, koji su mu rado kadili i koji su ga u poslovanju njegovom podticali, koji su ga na svečane ručke i objede pozivali, koji su se s njim u familiarnih sastancih kano sa osobitim prijateljem i pouzdanikom služili, koji su mu Bog sam zna, kakve kule gradili“.

Na ovo rovarsko ocienjivanje plača i suze pokojnikove, moraju se biskupu pred oči staviti njegove vlastite rieči iz „korizmene poslanice“ g. 1891. On sam piše: „**d a j e r o v a r e n j e r u ž n a s t v a r, k o j a s e u z v i š e n o m u z v a n j u i z n a č a j u n j e g o v o m n e p r i s t o j i**“, pa akoprem on sebe i svoje uzvišeno zvanje sam tamjanom kadi, to se njegovo uzvišeno zvanje još u daleko žalostnijem položaju nalazi, kad znajući za Krstovu rieč: charitas non suspicatur t. j. da prava ljubav nesumnjiči nikoga, ipak prema pokojniku rovari tako, da svaki čovjek mora posumnjati, da li se u tom biskupu nalazi ikakova duša?

Na koliko ga pravi sinovi Hrvatske poznavaju, mora se priznati, da on proti suzam pokojnika po sviesti i svojem osvjedočenju nepiše, jer uslied „fiksivne ideje“ misli da u tom poslu sam Duh sveti iz njega progovara onako, kako on obično svomu pravovjernomu narodu govori; al njegovi napadaji proti pokojniku činom dokazuju, da je u prehvaljenom biskupu odavna nestalo sviesti, nestalo osvjedočenja a od Duha svetoga neima ni govora! — Tko bo nešto posjeduje kršćanske sviesti i tko se prijateljem smatra tudjega osvjedočenja, utemeljenog na kršćanskoj vjeri, taj neupada u najogavnije rovarenje proti „**s u z i i p l a č u**“ mrtvoga čovjeka, nad kojim se sgraža svaki najprostiji stvor ovoga svieta!

U navedenoj stavci biskup navadja od plača i suza i to: „muževnih, ozbiljnih, svećeničkih i spasonosnih“ samo šteta što još nije naveo i „Obzoraških“, tim bi čitav ričet postao.

Moguće, da je ovakovu vrst nauke crpio u moralu Gury-a, koji sadržaje po njeg veoma spasonosnih opomena u poglavju VI.: **n e s a g r i e š i b l u d n o**, i u poglavlju IX.: **n e r e c i k r i v o s v j e d o č a n s t v o p r o t i i s k r n j e m u s v o m u**; ali neka bude uvjeren, da onaj pokojni veliki katolik dr. Ludwig Windhorst, komu je isti sv. otac papa čestitao iz Rima njegovu 80. godišnjicu, te o kom je donieo poznati katolički list „Vaterland“ od 18. siečnja 1891. onu radostnu viest iz Rima s uzklikom „**A d m u l t o s a n n o s**“, da bi taj isti zastupnik pruskoga centruma, ovakovu nauku od opisanih suza i plača zabacio. Jer kao što je o Windhorstu poznato, da je vazda imao pred očima slavu božju, uzvišenje svoje crkve, spas dušah i pravo blagostanje naroda i domovine svoje, ipak se poleg svega toga dogodilo, da kad se je osvjedočio od ona dva poglavja Guryjeva morala o VI. i IX. progovorio je stenografički zabilježene rieči u njemačkom parlamentu sliedeće: „Mit zitternder Hand und tieffer Entrüstung habe ich (Dr. Windhorst) das scheussliche Buch zur Erde geschleudert“, te napokon sa kraljem Philipom uzkliknuo: „Toledo! ihr seid ein Mann, schützt mich vor diesem Priester. — Vide Allgem. Geschichte in Einzeldarstellungen von Wilhelm Quecken. Band 184. pag. 468.

Ovo je samo primjera radi navedeno o dr. Ludvigu Windhorstu o kom su katolički listovi pisali: **E r i s t K a t h o l i k d u r c h u n d d u r c h, e r h ö r t a u c h a l s P o l i t i k e r n i e a u f**, ali ne za prispodobiti njemu biskupa Strosmajera, jer ni hiljadu Strosmajera nedosiže njemu glede prave vjere katoličke i osvjedočenja političkog ni do koljena, nego da se otvoreno kaže, da bi isti onaj 80. godišnji izkusan i znan-

stven muž sa ogorčenjem onu Strosmajerovu nauku o plaču i suzi, kao i istu „paškviladu“ biskupovu nogami pogazio upravo onako, kao što ju svaki pošten Hrvat do temelja prezire, naziruć u njoj jedini izpljuniti preživjeli jezuitizam, kojim bi „junak na divanu“ (Maulmacher) da može, najprije okužio isto hrvatsko sveučilište.

Mi poznajemo iz biblije da je sv. Petar nakon trojnoga zatajenja svoga meštra i naučitelja „gorko proplakao“, ali do danas neznadosmo da imade muževnog, ozbiljnog, svećeničkog i spasonosnog plača, kako je to u jedno klupko spleo znameniti biskup djakovački!

Moguće, da je biskup svoju novu moralnu nauku proizveo iz svoje sviesti, osvjedočenja i svietloga uma ili ju je crpio doista iz morala Gury-a i njemu sličnih moralista, koji plač i suze ljudih razdjeljuju po novoj decimalnoj mjeri, ali ovakova kaosa neima u sv. pismu, a najmanje o plaču sv. Petra. Naravno, u ono čisto doba prave vjere Xtove nebijaše doktorah filozofije i bogoslovja, kakovi se prikazuje na hrvatskom zemljištu Strosmajer, Dr. Bauer, Dr. Franki i recimo Dr. Rački, nego se nalažahu mirni, čedni, poslušni i pravi apoštoli svieta, koji nebijahu u stanju onako poremećene pojmove razširivati, kao što ih biskup o sv. vjeri i crkvi, pater Gury o moralu a jezovite iz knjige: La chiesa o lo stato, podučavaju svoja državna načela, prorešetana u pruskom parlamentu.

Kao kršćani nismo nikada čuli, da li je sv. Petar: muževno, ozbiljno, svećenički i spasonosno proplakao, jer iz onih svjedočanstvah apoštola proizlazi, da je sv. Petar „gorko plakao“, a kako je došao biskup do „ljutog plača“ neodgovarajućeg duhu našega jezika, i kako do muževnog, ozbiljnog, svećeničkog i spasonosnog plača i suze — o tom neka filologi jugoslavenske akademiji razpravljaju. O takovom razdieljenju nije znao Krst, nisu poznavali apoštoli, nije do sada učila crkva; pa što početnik vjere i apoštoli nisu popisali, to djakovački biskup kao „crkveni prorok“ o sjedinjenju jedne u drugu crkvu i ujedno kao „prorok budućih republika“, opisan u bečkom listu „N. Fr. Presse“ od 23. kolovoza 1891. pod naslovom: Die Politik des Narrenhauses“ od svog genijusa tminah znade!

Osim toga, ako je jedini mudri Salamon u starom zavjetu na poglavju III. medju prolazna ovoga svieta ubrojio — i vrieme plača i smjeha, smatrajuć plač i smjeh čovjeka onakovim, kakav je čovjek po prirodi rodjen n. pr. mnogim se u Hrvatskoj nedopada smjeh biskupa djakovačkoga, a hoće li se njegov plač prije smrti ikomu dopasti u Hrvatskoj i hoće li kad umirao bude proplakati i kojim od pomenutih vrsti plačom, to će doskora zasvjedočiti sjekira sv. Ivana ili Saturnusova kosa.

Da je biskup u miru ostavio sv. Petra, mnogo bi pametnijim ostao, nego što je pukim brbljavcem postao. Zašto?

Ta sav kršćanski sviet i onako znade, da je sv. Petar triput zatajao Krsta, pa je dužan bio oplakati „gorkim plačem“ svoga meštra, dočim pokojnik nije nikada zatajio Krsta, s toga mu nebijaše potreban i onaj plač i ona suza, koju je spustio sa svoga umrloga oka, nego jedina prava vjera u Krsta.

Osim toga poznato je, da se je Petar zaklinjao, da neće izdati svoga meštra upravo onako, kao i biskup što se je zakleo Njegovu Veličanstvu Franji Josipu I., pa kao što je sv. Petar zakletvu pogazio, tako je i biskup Strosmajer svojoj zakletvi vjernosti postao nevjeran sa svojom „misijom svjetskom“ i sa „blagoslovljenom nagodom“ o kojoj je nakon 18 godina bacio krivnju na pokojnoga „bana Ivana Mažuranića“, — dočim o pokojniku nitko pošten nemože kazati, da je svoju zakletvu pogazio.

Pokojnik nije trebovao ni proplakati, al kad je već proplakao, to je njegov plač pred Bogom, crkvom i istim narodom opravdan. — Opravdan pred Bogom, što je u pravoga Boga vjerovao i svoju bratinsku ljubav ovršavao na svietu, te što je svoju domovinu uzvišenijim žarom ljubavi obožavao, nego je ikada kadar biskup

kup Strosmajer, komu je domovina Djakovo: Ubi bene, ibi patria; opravdan pred crkvom, jer je zvanična crkva svoju svjedočbu o njegovoj smrti izdala, opravdan pred narodom, jer mu je i riečju i savjetom i slovom i tvorom pomagao svakom sgodom, gdje je samo mogućnost bratinske ljubavi zahtjevala.

Osim toga, ako je proplakao kao što su „Nar. Novine" u broju 248. od g. 1890. pisale poradi neobskrbljenih, koji su mu na ovom svietu najdraži i najmiliji bili, tim je učinio kao umrli čovjek najplemenitiju dužnost glede družtva na zemaljskom okrugu, dočim neznamo za kojim će djavlom proplakati stari kaludjer biskup, osim nad blagom i imetkom, rad kog je odavna prodao svoje tielo, dušu i svoju saviest!

Kad se biskupu uslied silne riečitosti — dopada ponavljanje „centies repetita", to na njegovo opetovanje proti pokojniku: „Qualis vita, mors est ita", potrebno je pred javnošću iztaknuti, da kao što pokojnikov život bijaše u svakom pogledu uzoran i sjajan, tako mu i smrt bijaše u pravom smislu veličanstvena; s toga se mora brbljavomu napadaću života i smrti pokojnoga Miškatovića umjesto onog: „Qualis vita" drugim glasom doviknuti: „Confundimini et erubescite super viis vestris," t. j. srami se biskupe, jer nisi kadar drugim načinom pred narodom pokazati se, nego sa podlim i nepristojnim oružjem na poznatoj stranputici političke tajne agitacije!

Confundimini et erubescite super viis vestris, t. j. zastidi se biskupe rad strastvenog srdca, nestale prave bratske ljubavi i nedostatka prave pastirske poniznosti, poradi česa na takovu biskupsku glavu nikada nesilazi Duh sveti niti u slici goluba, niti u slici plamtećih jezika, kao što je sišao nad glavom apoštolah i ostalih po prostranom svietu uzvišenih i uzornih biskupa.

Zar biskup nepokazuje svoje skrajno bezumje, kad on na čovjeka mrtvoga grob proti svim načelom prave vjere, morala i zdravoga ljudskoga uma poput biesne zvieri nasiće, da pod onim „Qualis vita" sa nazorah političkoga rovarenja sgadja sa nećudorednim strjelivom u život pokojnika, u život i suzu domorodnog njegovog srdca i svih njegovih trudom i naporom stečenih kvalifikacija?!

Zar nije ne samo bezumje nego i najprostije rovarenje dokazano pred javnošću u novinah i u njegovoj „korizmenoj poslanici" u kojoj se nakon 18 godina brani i svu krivnju na negdašnjeg svoga najboljeg prijatelja pokojnoga bana Ivana Mažuranića baca, da tobož on Strosmajer nije nagodu blagosovio! — Je li to pošten čin u životu, služi li ovakovo ogavno opravdanje biskupu Strosmajeru na čast i poštenje? Nemora li se već radi ovakovog infamnog nabacivanja proti Ivanu Mažuraniću, otvoreno zapitati biskup Strosmajer: gdje je poštenje, gdje značaj gdje ugled i proštimavanje uzvišenoga zvanja?

Kad biskup znade, da već više godina ovdašnji list „Hrvatska" njemu poradi sklopljene nagode predbacuje, da je njoj doista kumovao i da ju je blagosovio, bez da je on sa one uzvišene stolice ikada pokušao proti njemu žestoko naperene napadaje u javnosti odbiti ili oprovrći, ili kako bi se pristojalo pred saborom odbiti osvadu, tim je on mučeć priznao svoje ono djelo po onom: qui tacet cum loqui deberet, consentire videtur — poradi česa potrebno je njemu predbaciti: kakav život provodi, takva smrt se dogodi. —

Kad nakon dugoga vremena sa iste banske stolice u saboru g. 1890. čula se grozna istina od hrvatskoga bana grofa Khuen-Hederwary-a, a on u svojoj „korizmenoj poslanici" od g. 1891. ponavlja iste rieči bez da se usudjuje poimence spomenuti ime prvoga dostojanstvenika zemlje, nego u svom farizejizmu piše da mu se predbacuje, za da se njegov značaj u smutnju dovede!

Pa kad je isti odvjetnik i zastupnik Nikola pl. Crnković prije dvie godine u saboru poradi one poznate brzojavke o „svjetovnoj misiji", koju je biskup sa blagosovom poslao u Rusiju, prozvao ju djelom „fakciosnoga političkoga djeteta", tim je on živ po-

stavljen na odar, na kog je bačena grudva političke zemlje po premilostivom vladaru i time mu je za života odpjevan politički: Requiescat in pace! Ali mi nečitamo u njegovoj „korizmenoj poslanici“ o onom „faktiosno političkom djetetu“, jer ga je stid navadjati, što kadar nije nikakovim dokazom oboriti, znajući predobro, kako na drvenoj političkoj štaki slabo stoji, da nesmije tečajem tolikih godina niti u sabornicu doći! Tu se pita: „Qualis vita?“

Žaliboże da se o biskupu Strosmajeru može reći: Qualis vita, talis futura mors! kad on o svojoj časti i poštenju piše u „korizmenoj poslanici“, da „više vreće nego i sam život“, te se sam hvali da se njegova biskupska čast i poštenje sudara sa poštenjem i časti apoštolah, zaboravljajuć, da su apoštoli životom svojim muke trpili i najgrozniju smrt podnieli, dočim neznamo kakove muke trpi taj biskup u Djakovu i kako bi on za vjeru položio život onako, kako to blesasto podučava sviet?! —

Zar se brani čast i poštenje u „korizmenoj poslanici“ ili pred kompetentnim sudom ili inače kako bi se dolikovalo njemu u hrvatskom saboru?!

Zar se brani čast i poštenje u njegovom „Glasniku“, kog on jedino šalje u svojoj biskupiji i medju onakove, kakav je i sam da pred svojimi jednomišljenici sebe tobož opravda, dočim kad su ga austro-ugarski svjetovni listovi najgroznije napadali, on se kukavac stisnuo „u svom kutu, da pregori ranu ljutu“. Nepita li se javno: kakav je to život, kakav značaj i kakovo poštenje djakovačkoga biskupa? — On pita mrtvoga Miškatovića, drugi pitaju živoga biskupa: Qualis vita?!

Ovo je samo primjera radi navedeno, da nekaže da se je ovim na njeg napalo onako, kako bi mu se podpuno odvratiti moralo i kako će se jur tkogod naći, da i na ostale njegove korizmene nauke posebnom brošurom odgovori. Mi se u Hrvatskoj tješimo, što o njemu možemo za života na uspomenu kao veleumu Jugoslavije i kao veleumu bogoslovja zabilježiti: „In sacris scripturis, comparo vos cum brutis — Ideo creamini doctores, O tempora, o mores!

Uzalud biskup opetuje proti pokojnom Miškatoviću: „Qualis vita, mors est ita“, kad se i opet znade — repetita bis placent — da je pokojnik kao pravi kršćanin živio i kao pravi kršćanin preminuo, dočim biskup niti kao pravi kršćanin živi, niti će kao pravi kršćanin umrieti, nego onakav, za kakvoga je proglasio pokojni papa Pio IX. za dobe obdržavanog koncila. Jer ako on neprestano govori o nauci vjere da druge tobož poduči a sám neživi po nauci vjere, dapače proti najsvetijim zakonom ljubavi božje javno postupa proti pokojniku i svim njegovim prijateljem, kako se to dokazuje njegovim „pamfletom“, tad njega treba kao kršćanskoga biskupa upitati: kakav život on sprovodi? Qualis vita!

Ako se na vagu razuma postave one poznate svećenstvu rieči: tinitus diaboli' t. j. sotonski sluga, kao što se prikazuje biskup poradi svoga vlastitoga „ogavnoga pamfleta“ u Glasniku i donekle u istoj njegovoj „korizmenoj poslanici“, to se na dlanu opaža, da u njem nepočiva Duh sveti, kao kod ostalih nasljednikah apoštola, nego da se u njegovoj (vlastite rieči biskupove) „mehkoj i razpuzloj“ duši nastanio gnjev, srdčba, pizma, nenavidnost, neznanstvo, mržnja, ogorčenost, ogovaranje, odricanje, laž, prevara, tvrdoća, pakost, samoljubje, oholost, bahatost, samohlepje, bezbožtvo, sebičnost, samoživstvo, ludorije, licumjerje, nestalnost i na koncu za mladjih godina „tielesna požuda“ na svako mehkoputno užiće, sada pako u oči smrti ćak i „nadriproročanstva“, o sojedinjenju jedne u drugu crkvu i „uskrsnuće republikah po Evropi“ na ruševinah monarkia, što graniči u oba slučaja na veleizdaju svoje crkve i vlastite monarkije, akoprem bečki iztaknuti list označio je, da takovo proročanstvo Strosmajerovo spada u tako zvanu: Politik des Narrenhauses. Pa kad taj isti biskup, koj neiskreno govori proti svojoj po Krstu braći, koja su posljednju počast ukazali pokojniku i kad

on mrtvoga čovjeka grob odkapa svojim jezikom, to neznamo kako da Hrvati i Srbi okrste pod takovim kolovodjom stojeće političke sljedbenike, koji danas na papiru pišu o slogi i o sv. vjeri, kad je taj isti biskup i njegova braća služio se onom poganom i bezbožnom, al od otaca crkve uvedenom: „G r a e c a f i d e s, n u l l a f i d e s“, t. j. grčka vjera, nikakova vjera Ovo neka zapamte Srbi, stojeći uz svoj patriarkat, uz svoju staru i nepoorušivu crkvu, da svako licumjerje dolazi od tužnih jezuitskih gusala prvoga „h r v a t s k o g a c r k v e n o g a i d r ž a v n o g a p r o r o k a“ biskupa Strosmajera, kojega plaćeni dnevničari pjevaju njemu uz gusle svoje političke psalme. Tu se pita biskup: Q u a l i s v i t a, t. j. kakav život provodi, tako mu se dogodi.

Tko njegov ogavni članak proti pokojniku pročita sa prirodjenim opetovanjem pitajuć: Qualis vita, mors est ita, neplašeć se niti istoga Boga kao ni onaj u evangjelju sudac, da akoprem danas nepada gorući sumpor kako je negda po bibliji padao nad sažganim gradovima Sodomi i Gomori, ili za dobe Alojsije u Indiji — to ipak osveta božja postizava, a poznavaoc stvarih pita: Q u i d S a u l i n t e r p r o p h e t a s, i nehotice zaključuje, da je u biskupovu vjeru unišao onaj duh, koji je negda onome Saulu pamet oduzeo.

Kršćanski biskup piše proti pokojniku: Q u a l i s v i t a, m o r s e s t i t a, a sv. pismo proti biskupu sa glasom Isusa Krsta udara riečmi: A k o t e j e d n o t i e l a u d o s a b l a z n j i v a, o d s j e c i g a: b o l j e d a u n i d j e š u r a j b e z j e d n o g a u d a, n e g o š n j i m e p u t o v a t i u p a k a o“, — velim u pakao, o kom biskup znade da je članak vjere i da se radi toga veoma ugodno zabavlja proti blesgam, a sám u njega nevjeruje; jer kad bi vjerovao i kad bi se bojao toga pakla i onih paklenskih muka Davida kralja, to bi on odavna morao i ostalu gnjiloću griešnih uda odrezati i tim bi sasvim osakaćenoga tiela došao pred lice Boga! — Oh! kako je sitome trbuhu lagano pripovjedati da drugi ljudi svoja srdca obrežu i novoga čovjeka navuku; da kad jedno udo smućuje da ga odrežu i odbace, ali kako težko gledamo na to „obrezovanje“ biskupa, kog jedina sjekira sv. Jovana u pripravnosti stojeća kadra je do koriena obrezovati, te ga po njegovom napadaju upitati: „Qualis vita? t. j. kakav život sprovodi, takva smrt se dogodi.

Kad isti biskup uslied jur navedenih data bezprimjerno u poviesti apostrofiran po pokojnom papi Piu IX. riečju „odmetnikom“, a po najvišjem vladaru Franji Josipu I. ožigosan nečuvenim žigom „slaboumja“, usudjuje se uslied poslovice „izpod mukla dva vuka“ pitati pokojnoga Miškatovića: Qualis vita? koje čudo, da je profesor sveučilištni Dr. Franjo Spevec u saboru g. 1890. poput sveučilištnog bečkog na glasu stojećeg profesora Dr. Suesa, kao ovaj što je u carevinskom vieću proti bečkim škandaloznim svećenikom uličnjakom na obranu časti i dostojanstva države i crkve ustao, tako je onaj proti „političkom uličnjaku“ Strosmajeru, ožigosanom veleizdajstvom u hrvatskom saboru zagrmio.

Zar je Dr. Spevec služeć se gorućom bakljom razuma ili onim „talentom“ od Boga mu danim povredio sv. vjeru i crkvu, kad je ustao proti biskupu kao vodji natražnjačtva, koji bi od vajkada a osobito sada pod starost, kad se je sjega poput Salamona kralja naužívao i tjelom i dušom i srdcam i mehkom i razpuzlom dušom, kako se on timi izrazi služi, želio iz istog hrvatskog sveučilišta stvoriti kakav jezuitski inštitut, dokazujuć svojom doista mračnjačkom i ultramontanskom naukom, da spada u broj onih proti kojim je i sam Krst ustao, nazivajuć ih: D u c e s c o e c o r u m tj j. vodjami čoravoga svieta. —

Zar je isti profesor neistinu citirao u saboru iz ruskih novina „Vjedomosti“, koje su pisale: r e c i b i s k u p u g e n i j, o n ć e p o s t a t i S l a v j a n o m, A u s t r i j a n c e m i M a g j a r o m, kad se znade i bez njegovoga veoma mršavoga tobož opravdanja u „korizmenoj poslanici“ po cieloj Hrvatskoj, da mnogo manji pridjevak kadar je iz biskupa

oklevaii sve što je moguće pomisliti, jer on radostno prima od svojih slavitelja slavospjeve, ma smierali na povredu iste osobe, kao što mu se predbacilo da je veći od istoga sv. otca pape Leona XIII., bez da je taj slavospjev do danas kao „poniženje sv. otca“ u svom listu odbio!

Eno „Obzora“ od 6. rujna g. 1890. izišavšeg u „crvenom okviru“ poradi 40 godišnjeg biskupovanja, navadjajuć: „Leo XIII., Gladstone i Strosmajer“ danas su najidealnija trojka u Europi! Zar to nije poniženje svega kršćanskoga svieta na cieloj zemlji, da ovakovo „patuljče“ uzpored stoji sa sv. otcem Leonom XIII. i sa Gladstonom?! Na koga pada ruglo i sramota, nego li na živog Strosmajera i njegove črčkare, s toga se on pita: Qualis est vita? t. j. kakav život živi, takav značaj iz njug viri!

Ako je g. Dr. Spevec prozvao biskupa poradi „Kijevskog telegrama“ veleizdajnikom, to su godine 1888. sve Austro-Ugarske novine, tim ga zločinom ožigosale, koje su daleko bolje upućene bile nego li inostranih država, bez da je svoj „javno počinjen škandal“ kakovom „javnom pokorom“ bar nešto popravio ,i bez da je po dužnosti svog uzvišenog zvanja, pred na to pozvanim legislativnim tielom u saboru obranio se ili proti austro-ugarskoj svjetovnoga glasa žurnalistici, kako bi pristojalo biskupu, ustao! Kakav je to život biskupov, koji tolko do svog poštenja i časti više drži nego do života?! Vide poslanicu 1891.

Naravno, da se grozna istina nedopada zastupniku i privrženiku političke struje gradonačelniku Dru. Amrušu, koji je u saboru godine 1890. na obranu ustao izvinjavajuć, da se veliki muž nemože odsutan braniti, ali je zaboravio, da je taj veliki muž živ i da su negda ovako „veliki muževi“ sjedili u saboru na rezerviranih mjesti, pa kao takav imade pravo i dužnost doći u sabor i onde se obraniti, — dočim pokojni Miškatović počiva u grobu, a onaj „veliki muž“, napada najogavnijim oružjem mrtvoga čovjeka tako, da ovako gadan čin nemože stotina gradonačelnika oprati. I tu se biskup pita: Qualis est vita? t. j. kakav život provodi, tako mu se u saboru dogodi.

Ako se je biskup u svojoj „korizmenoj poslanici“ zahvalio svomu političkomu branitelju, kao da je branio sv. vjeru u saboru, kad je rekao da je napadnuto vjersko osvjedočenje, a on kao gorljiv kršćanin katolik, da je spreman, gdje bi državna zapovjed došla u sukob sa zapovjedju vjere i crkve, ne sliediti državnu nego sliediti zapovjed božju, to je rečeno bez zamirke „Obzoraški“, na koliko biskup njim prednjači. Ali onaj citat sv. pisma: „Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor et ego eum coram patre meo“, Mat. X., t. j. tko me pred ljudmi ispovjedi, toga ću izpovjediti pred mojim otcem nebeskim, neproteže se na osobno prijateljstvo, niti na stranačku politiku, niti na nikakovu uvredu osobe Strosmajerove, nego na one svete apoštole, i ostale prave nasljednike, koji su prošli „per ignem et aquam“ te Krsta ne samo pripovjedali nego i krv svoju prolili za njegovu nauku, a toga niti bi biskup Strosmajer, niti njegov branitelj na žrtvenik sv. vjere položio. Jer ako je negda Horac glede domovine zapisao: Dulce et decorum est pro patria mori, t. j. da je sladko i slavno umrieti za domovinu, to je on u bitki bacio za plot oružje i pobjegao upravo onako, kao što bi učinio biskup, koji piše da bi za domovinu i vjeru položio život, a prvi bi kao „prvi sin domovine“ pobjegao. Osim toga ostaje istinom ona Ovenova proti Horacu: Adhiu dulcius pro patria vivere, t. j, još je sladje za domovinu živiti, osobito, kad ljudi uživaju mastne dohodke i nuz pune jasle svega dosti do sitosti imadu. — O tempora, o mores! Tu se opet pita biskup: Qualis est vita? t. j. kakav život sprovadja, tako mu se dogadja!

Ako je biskupu kao poznatom „pamfletisti“ slobodno napisati „paškviladu“ u „Glasniku“ proti pokojnom Miškatoviću, koji mrtav leži u grobu bez ikakove obrane, to je tim prije slobodno istim oružjem vojevati proti živome biskupu; pa ako je sveučilištni profesor dr. Spevec svoje misli na temelju istinitih dogodjaja, razglašenih po svih

novinah naše monarkije proti istome biskupu ustao, to čine i na drugih sveučilištih profesori, kao što je prije dvie godine na glasu poznati zastupnik i profesor dr. Sues slobodoumno u Beču proti razkalašenom kleru govorio, bez da je time vjera, crkva i drugi svakoga ugleda dostojan kler napadnut. Ali kad se biskup sa vjerodostojnošću faktah napadne, tad se on jezuitiski previja a njegovi dnevničari u poznati rog dušu, kao da je rad njegovih škandaloznih činjenica ista vjera, ista crkva i sam Bog napadnut! — Tko je kriv, da je Strosmajer postao političkim uličnjakom od dobe 1870. radi izpražnjene stolice nadbiskupske? Na to mu se veli: „Kakav život provodi, onako se dogodi.

Zar je biskup bolji od onih starih farizeja i onoga otrovnih nauka jezuitskog roda, poznatoga od prijašnjih stoljeća, a najpače za dobe pokojnoga slobodoumnoga Josipa II., da proti njegovom tolikoput izbačenom na vidik bezumju i povredam državnoga zakona nebi umjestno bilo sveučilištnom profesoru dr. Spevcu javno pred licem sabora zagrmiti, kad tolika fakta jasno dokazuju, da je upravo dužnost pred licem sabora progovoriti. Tu se pita: Qualis est vita? t. j. kakav život vodi, onako u sabor hodi!

Ovde se iztiče iz sačuvanoga pisma nezaboravnoga i slobodoumnoga austrijskoga cara Josipa II. svim Hrvatom na živu uspomenu, koji je svojom rukom zabilježio, „da će potomstvo Clemensu XIV. papi i ministrom bourbonskoga dvora markgofu Pombalu, njihov trud naplatiti i u hramu slave sagraditi oltare poradi izgona jezuitah, veleć: „ako bi igda on koga zamrzio, to mora onu vrst ljudih, koja je Fenelona progonila!“ Tako je blažene uspomene Josip II. mislio i pisao proti okuženom jezuitismu, kojega se nauka prilieplia biskupa tako, da bi on svojim ponašanjem, šaranjem i fiksivnimi idejami, kad bi imao vlast u rukuh, našu cielu Hrvatsku sa sveučilištem njemu nepovoljnim preobratio u onaj preživjeli otrovnoga duha i pogubnih načela jezuitisam, kojega skroz okužene nauke i pod svoju starost štiti: Finis sanctificat media! Ali: kakav on život vodi, onako po zraku brodi!

Ako se je biskup pred sv. otcem papom Lavom XIII. kroz svoje u Rimu kreature u milost ušuljao i ako on „prostimi lažmi o „vjeroispovjesti milijuna Rusa“ obsjenjiva rimsku stolicu i neke čorave ljude u Hrvatskoj, to on čini po onoj svetoj jezuitskoj državnih načela štetonosnoj nauci i njihovom ponašanju. Primjera radi neka se poviest u ruke prime i prolista, kako su negda jezuite najveći neprijatelji poznatog Rakoczi-a, dolazećeg u Sedmogradsku sa svom sjajnošću priredivši mu slavoluke dočekali, al drugčije kao poznata negda rimska „janitčarska vojska“ mislili po onom: Pietas ad omnia utilis. Taj primjer, koji je nedavno g. 1890. poradi školskih odnošaja u zastupničkoj bečkoj kući progovoren, živa je slika biskupa Strosmajera, koji kad u glib propasti upadne, upotrebi onaj jezuitski postupak, da se predstojećeg zla oslobodi. — Dokaz tomu njegova „korizmena poslanica“ od g. 1891. u kojoj govoreć o nepogriešivosti pape da je članak vjere, kog ni jedan katolik u ime spasa duše svoje odbiti nemože!

Po ovoj nauci, u koju on kao žalostni biskup crkve vjerovao nije god. 1870. na koncilu rimskom, a sada nakon 20 godina piše „da se nijedan katolik u vlastitoj Hrvatskoj spasiti nemože“, koji u nju nevjeruje, kao da biskupska dužnost uzpored stoji sa dužnošću svakoga katolika; po ovoj nauci propale su malo ne sve duše Hrvatah pred licem „crkvenoga proroka“ Strosmajera! O tempora, o mores! — Iz ove se nauke biskupa na dlanu uvidja, da on negovori iz osvjedočenja, nego jedino da se farizejski pred papom, crkvom i pred svietom pobožnim ukaže, ravnajuć svoj život po jezuitskom od Ignaca Lojole ustanovljenom načelu: „tko se višjem starješini čoravo podvrgne, Bogu se samome pokorava, nalazeć spas duši svojoj u ježovitskom redu“!

Na ovakovu izjavu biskupa, koji u Hrvatskoj brigu nosi za spas Hrvata, nebrineć se za svoju domovinu i narod hrvatski a najmanje za uboge i siromake, niti je njemu

ležeće do sabora, gdje se interesi naroda brane, mora mu se odgovoriti: da kao što je on do g. 1870. vjerovao, da će tako svaki katolik svjetovnjak i nadalje vjerovati, bez da će izgubiti dušu svoju, kao što ju nisu ni oni Hrvati izgubili, koji su prije koncila mirno u Krstu bez vjerovanja u nepogrešivost preminuli.

Kad se biskup brine za jedini spas dušah u Hrvatskoj i kad on u korizmenoj poslanici izrično veli, da se ni jedan katolik spasiti nemože, koji nevjeruje u nepogriešivost papinsku, to ga pitamo: kako će on spasiti svoju dušu radi pogaženih zakona božjih, on, koji proti pokojniku iztiče: „Qualis vita, mors est ita", nemisleć da se njemu nalaže po Krstu mirnoća, krotkoća, milosrdje, ljubav iskrnjega, zatajanje samoga sebe, poniznost, ustrpljivost i druga kriepostna djela, da po primjeru ostalih biskupa duh i srdce naroda popravi al i svoj narod ne samo pred saborom zastupa i za njegov obstanak i blagostanje radi, nego da ga podpomaže. — Gdje su fakta? S toga se biskup pita: Qualis est vita? t. j. kakav život provodi, onakav mu plod rodi!

Ovom se sgodom biskupu na ono proti pokojnom Miškatoviću napereno pitanje: Qualis vita, mors est ita, odgovara zdravim razumom: dokle biskup sebe u pravoj ćudorednosti i političkom ponašanju nepopravi i dok on poradi javnih smutnja i zlorabe istoga sv. pisma neobavi „javnu pokoru" u kakovom zabitnom kloštru poput Marije Magdalene, da bar ponešto ublaži srdčbu božju, te dokle on javno poradi „njegove misije" i onih izaslanih laži na sv. otca papu Lava XIII. o mnogodišnjem njegovom bavljenju sa „vjeroispovjesti milijuna Rusa" pred zastupstvom naroda neopravda, dotle mu nepomaže ona „s v e t a m o l i t v a I s u s a", „das Gebet Jesu" koju je u „korizmenoj poslanici" pretvorio sebi na sramotu u nekakovu „I s u s a o p o r u k u", Joan. XVII., niti ona druga molitva u „Glasniku", što ju je sv. Pavao napisao u drugoj poslanici Korinćanom cap. VII., niti mu pomaže molitva svetoga Luke: da mu se umnoži vjera, Luc. XVIII., niti mu pomaže ona utjeha sv. Pavla I. Hor. IV. v. 3. 5. 8. „p o k o j o j o n s a m o g a s e b e p r o s u d j u j e", kao da je kršćansko patuljče dostojno sebe prispodobiti sa onako uzvišenimi apoštoli svieta! Ali se sa duhom Miškatovića pita biskup: Qualis est vita? t. j. kakav život sprovadja, tako ga sv. pismo pogadja!

Nije li skrajno bezumje pomisliti, da uslied iztaknutih činjenica može saviestno biskup rukovoditi svoje sljedbenike vjere, kad sam ima potrebu rukovodjen biti od drugih? Zar neveli sv. pismo: Si coecus coecum duxerit, ambo in foveam cadent, t. j. kad sliepac sliepca vodi, oba se sgruvaju u propast? — Zar neuči sv. Pavao i biskupa, kako se ponašati imade, riečmi: „M o l i m o v a s i s v j e t u j e m o u K r s t u k a o š t o n a u č i s t e o d n a s, k a k o t r e b a ž i v i t i i u g a d j a t i B o g u? I. Thes. IV. v. 1. s toga se pita javno; kad je biskup služio se ovim savjetom u svom nemirnom a k tome strastvenom životu? Kako njegov život odgovara nauci sv. Pavla: „O p e r a m d e t i s, u t q u i e t i s i t i s, e t u t v e s t r u m n e g o t i u m a g a t i s", t. j. starajte se da budete mirni i da obavljate svoj posao rukami, kao što vam ja zapovjedam; kad se znade, da on u starosti nekani mirnoga života sprovadjati, a to se najbolje opaža kad ne samo u žive zabada, nego u isti grob pokojnika! Protivno radeć sv. pismu i nauci Boga pita se biskup: Q u a l i s e s t e j u s v i t a? t. j. kakav život sprovadja, tako ga i Bog sgadja!

Iz ovih je zaključiti, da one po kršćanskom biskupu proti pokojniku iztaknute rieči: „Qualis vita, mors es ita", dolaze iz one njegove „fiksivne ideje", kojom se on utvara za većega nego li je bio Aleksander V., Napoleon I., Bismark i sv. otac papa Lav XIII., kao što je dobro pokojnik za života primjetio. Ali se nemože tajiti, da nepotiću „fiksivne ideje" kadikad iz „l u c i d a i n t e r v a l l a", jer bilo je primjera, da i najveći ludjaci kadikad čistije pojmove imadu o vjeri i politici svieta, nego li onaj od novijega doba „c r k v e n i p r o r o k", i ujedno „prorok republikah po Evropi" proti vlastitoj monarkiji — kojega će proročanstvo izpuniti se onako kao i Napoleona I.,

time, da je Napoleon I. slavan ostao u neumrloj uspomeni poradi svojih vojničkih operacija i silnoga poduzetnoga duha i junačkoga srdca, kojega slava sa istoga otoka Helene nije u poviesti prestala, dočim Strosmajera kao biskupa njegove crkvene i političke operacije bez ikakova duha i srdca, budu š njim u onaj djakovački grob pokopane bez glasa i traga. — Ali onda će se reći: Qualis vita, mors est ita, t. j. kakav život proveo, onakav spomen u grob odneo!

Konačno, neka nemisli biskup, da mu tkogod želi u životu da posred svojih ostalim ljudem neprirodjenih „visija" postane „slaboumnim" i da se time istinito izgovorene rieči premilostivoga vladara rekavšeg „Sie sind krank" u proročanskom duhu izpune. — Ali moglo bi se dogoditi, pa tad neznamo zapanjeni, kako bi se on mogao nakon svoga života u olimpu nebeskom braniti, jer bi mu manjkao „svietli um", kog je na zemlji izgubio! Tim bi se njemu na preveliku žalost dogodila strašna katastrofa na drugom svietu, da nebi mogao gospodu Bogu lagati, kao što je lagao pred prejasnim vladarom Franjom Josipom I. u Belovaru riečmi: „Mein Gevissen ist rein", kao što je nakon 18. godina lagao poslje smrti bana Mažuranića da nije „nagode" kao sankcioniranoga zakona blagoslovio i tim zavarao mnoge Hrvate, kao što je i proti pokojnom Miškatoviću i drugima lagao i zavadjao ostale ljude, tako sa dosada nepoznatom kršćanskom naukom, kao i poznatom veoma mršavom politikom; jer onaj njegov izraz: Qualis vita, najti će odgovora i pred Bogom!

Na ostale napadaje potrebno je pamtiti da sve ono, što biskup priznaje perom od visoko stojećih prijatelja pokojnoga Miškatovića, sačinjava za njeg najtežju političku ranu na srdcu, iz kog preko jezika nesmije niti imenovati dostojanstvenike. bojeći se da mu se nebi dogodilo pred smrt ono, što negda u mladosti od kardinala Jurja Haulika, proti kom je poznatu starijim ljudem sramornu „pasquiladu" napisao, al još sramotnije kroz moralne šibe svoga predpostavljenoga kardinala i nadbiskupa zagrebačkoga prošao!

Ono vlastito priznanje biskupovo, da je pokojnik imao „tušta" vrlo visokih prijatelja, služi pokojniku na slavu imena njegova, tim većma, kad mu i glede istih ono nenavidno srdce iz Djakova nekim načinom predbacuje, kao da su mu „rado kadili!"

Ta ciela Hrvatska znade, da nesamo u našoj zemlji, nego na čitavom prostranom svietu s ovu i s onu stranu Oceana neima čovjeka, koji bi podnašao „kadenje" od doista najbezumnijih laska, kao što „prvi sin domovine", te da neima na svietu čovjeka a kamo li biskupa, koji se nebi grozno uvredjenim smatrao, kad bi mu novinarska čeljad i inače družba kod čaša i flaša onakova imena davala, kojimi se upravo poštenje čovjeku oduzimlje.

Nismo znatiželjni da li je biskupu poznata definicija prijateljstva, kao što su mu poznate njegove druge nauke, s kojimi se on služi proti pokojniku, al toliko se znade da pokojnika nitko nije kadio od njegovih prijatelja, dočim biskup samo onakove za prijatelje imade, koji ga nesamo neprestano kade, nego mu neprestano svakojaka imena, prelazeća okvir čednosti i pristojnosti nadjevaju tako, da su mu doista onaj negda svietli um po opisu pokojnog Miškatovića, pretvorili u slaboumje. —

Ako se pod pravim prijateljstvom po opisu Cicerona smatra i danas svako suglasje, i sudaranje svih državnih i čovječanskih stvari, spojeno s dobrohotnošću i ljubavju, to bi želili znati, da li su ikada bogovi osim jedine prave mudrosti išta plemenitijega i uzvišenijega za čovječanstvo stvorili. Pa ako je pokojnik na temelju toga u prijateljskim odnošajima stojao sa visoko stojećimi dostojanstvenici, kao što sam biskup priznaje, to je doista sramota za biskupa, da isti visoki dostojanstvenici baš ništa nedrže do Josipa Strosmajera, niti ga smatraju vrednim njihova prijateljstva. —

Da je biskup u svom predbacivanju mislio i na pokojnog kardinala i nadbiskupa Mihalovića, o tom neima dvojbe; jer on dok živio bude, nemože zaboraviti na negda izpražnjenu stolicu nadbiskupsku i na njezine dohodke! Ali neka pamti, da je pokojni

kardinal ne samo uslied sv. Pavla apoštola svoje sjajno trkalište na ovom svietu dovršio, sv. vjeru uzčuvao i krunom pravde božje ovjenčan, ovaj zemaljski život izmienio, nego je na istom njegovom pokopu Njegovo Veličanstvo zastupano bilo po preuzvišenom maršalu grofu Paar-u uz najsjajniji kondukt sviuh dostojanstvenika zemlje i silnu množinu sviuh razreda družtva, kako se čitalo u javnih listovi.

Tom sgodom budi rečeno, da počam od nadbiskupa bečkog sa sviuh strana dolazile su kondolencije a osobito od kršćanskih biskupa Ugarske i Hrvatske „bez da je na vječitu sramotu i ruglo kondolirao kršćanski biskup Josip Juraj Strosmajer", onaj nezahvalni sin premilostivog vladara i sv. matere crkve! Tim je i opet dokazao svoje zlobno, pakostno strastveno, razjareno i svakim mogućim gnjusom okaljano srdce proti svome metropoliti, nadbiskupu i starješini, da pred sv. crkvom nezaslužuje da mu pravi svećenik i pravi kršćanin spomene njegova imena, a prepoštovani ordinarijat da takvog ireligiosnog biskupa u svoje konsistorijalne listine zabilježi na perenalnu sramotu biskupa Strosmajera!

Kad takav biskup nepokazuje ljubavi, štovanja i pristojnosti prema svomu metropoliti i nadbiskupu niti na istom pokopu, to neka si ostali sviet misli, što je tek za živoga rovario g. 1870. diljem do groba i da li nije ona poznata afera od sastavljenja tužbe proti pokojnomu kardinalu i nadbiskupu njegovom inicijativom postala! Takav je biskup u stanju svako zlo učiniti, samo ništa poštena proti svojim političkim protivnikom proizvesti. Figura docet.

Na biskupovo predbacivanje, da je pokojni Miškatović imao prijateljah medju svjetovnjaci visokoga dostojanstva, to je vredno svake pohvale, jer su u njem nazirali kriepostnijega kršćanina kad je mučao, nego li kad biskup na stotine suhoparnih i blesgavih poslanica napiše. —

Ako su pokojnika visoki njegovi prijatelji podticali, to je opet dokazom proti biskupu, da je pokojnik bio nadaren sa osobitimi kvalifikacijami uma i zdravoga razuma, dočim neznamo tko bi od visokih dostojanstvenika bud crkvenih bud državnih mogao biskupa podticati na onakove poslove, kakove je pokojnik obavljao, kad se javno u cieloj zemlji znade — paucis exceptis — da onakovih sposobnosti nikada imao nije, poradi česa nesmije i pred sabor doći.

Ako je pokojnik pozivan na svečane ručke i objede, kako to nenavidno oko i pakostno srdce predbacuje, to je opet okolnost takova, da su bez razlike svi visoki dostojanstvenici u pokojniku nazirali muža, koji je rad svog osobitog ponašanja, poštenja, solidnosti, plemenitosti duha i vesela srdca dostojan bio iskrenih poziva; to je pako za sva vremena više hvale vriedno, nego što si je biskup kroz poharanu i pokradjenu šumu sa svojimi svečanimi i nesvečanimi, sa pobožnimi i političkimi objedi pribavio laskateljah, koji su na one njegove mrvice na stolu motrili. To se pako dogadjalo biskupu po onom: Donec eris felix, multos numerabis amicos. Ovid., t. j. dok je u biskupa hiljada i banki, bit će prijatelja kao slamki.

Divno je glede toga zabilježio stari dr. Ante Starčević po onom: „Numus honoratur, sine numo nullus amatur" t. j. dok je novac, bit će i slaviteljah, rekav: „ako biskup neda novaca praktičnim narodnjakom današnjim „Obzorašem", oni će do njega držati koliko su držali do god. 1861, pače upravo oni će ga zvat: „prokletom smrdljivom popesinom". — Vide pisma Magjarolacah od g. 1879. sub XV. Kad biskup proti pokojnika prijateljem zazire iste objede, na koje je pozivan bio na temelju savjestnoga referenta kanonika Račkog, to je potrebno zapitati pred licem hrvatskoga naroda: zar je zaboravio Strosmajer kao regnikolarac, kad je u Pešti svoje dnevnice od 10 for. pobirao, da su ga Magjari pozvali na objed i on se gostio, bez da je kao imućan biskup odvratio uslied pristojnosti gostbu! Kako se to slaže sa njegovim predbacivanjem? kako sa značajem i poštenjem? kako sa dosljednošću i postojanošću?

Osim toga stvar je istinita, da kad bi pokojnik živio, to bi ga njegovi visoko stojeći prijatelji bez razlike stališa nepomično u savezu prijateljstva imali i nikada nebi ga na cjedilu ostavili, kao što se biskupu i „Obzorašom" dogadjalo i još danas na preveliku žalost širom Hrvatske dogadja, da su mu pravi i iskreni prijatelji u Hrvatskoj na prste izbrojeni, al od visokih dostojanstvenika baš ni spomena u Zagrebu; osim ako misli na svoga političkoga druga na kaptolu i prazne stolice u saboru — ali na žalost: Una hirundo non facit ver, t. j. jedna lasta nečini proljeća!

Pa kad mu se i visokih dostojanstvenika prijateljstvo prema pokojniku nedopada, prijateljstvo, nad kojim neima uzvišenijega i svetijega imena u državnom, crkvenom, družtvenom i socijalnom životu, te nad kojim prijateljstvom mora se sam Bog radovati, to se jasno uvidja, na kakovom temelju počiva biskupova vjera, koja je diametralno protivna čistim načelom države, religije i istim zakonom božjim, koje nernše slavičnici svieta.

I ova plemenita kćerka istoga neba, ova nedužna al preznamenita rieč pred svakim državnikom, kao biser smatrana „prijateljstvo", nemilo se kosnula biskupova srdca, tim većma, što on neimajući više godina sgode živiti posred visokih krugova u kakovih se pokojnik nalazio, to je sasvim naravno da u onom zabitnom mjestu Djakovu, niti je proučio narav prijateljstva štovati, niti je okusio slasti višjih krugova.

Tko je dulje vremena sa biskupom zajedno živio, njega motrio i proučio kao negda pokojni Franjo Kurelac, taj može njega i prosudjivati. Dosta budi rečeno od pokojnoga Kurelca, koji je na poziv djakovačkoga biskupa dulje vremena stanovao u biskupovu dvoru, da je nekom sgodom uslied nastale prepirke pri objedu udaljio se riečmi: „da on s ludama zajedno neobjeduje! Tako se „per traditionem" pripovjedalo u sjemeništu od tadanjih profesora, i tim doprlo do znanja sjemeništne mladeži. Pa kako je pokojni Kurelac rekao, tako je i biskupa ostavio i diljem do svoje smrti pripovjedao, da s onakovom bagrom ljudih neželi nikakova prijateljstva imati.

Kad bi biskup u mjesto preživjelih načela patera Gury-a, Alphonsa Ligouri-a, Ignatije Loyole i Fr. Žaverija, rađje zagledao u klasična djela staroga vieka, nebi se u svojoj uzrujanosti prekipjeloga gnjeva obarao proti prijateljstvu pokojnoga, jer što su stare dobe učenjaci pisali, iznieo je na vidik učeni kanonik zagrebački pokojni Veber, veleć: „S u n c e b o, č i n i m i s e, d a s k i d a j u s a s v i e t a, k o j i p r i j a t e l j s t v o u ž i v o t u u k i d a j u, j e r o d n j e g a n e i m a m o n i š t a o d b o g o v a h n e u m r l i h b o l j e g a, n i š t a u g o d n i j e g a!"

Osim toga, kad već nabada biskup, da su se visoki dostojanstvenici družili sa pokojnikom u familiarnih sastanci kano sa osobitim prijateljem i pouzdanikom, to je opet dobar i hvale vredan znak, da su oni poznavali bolje stanovite zakone prijateljstva po kojih su mogli samo ono od pokojnika tražiti, što prije svega poštenje zahtjeva. —

I ovo su dokazi, koji samoga biskupa sramote; jer koji bi od visokih dostojanstvenika u Zagrebu počam od pokojnoga kardinala, kanonikah — iznzam Račkog — redom do župnikah, kao i od svietovnoga stališa, pozivao pokojnika na objede i šnjim se familiarno družio, kad bi pokojnik onakav bio, kao što ga djakovačka lažibaba opisuje?! Moguće je vjerovati, da se biskup često sa krivovjercima i apostatami zabavlja onako, kako se zanima u istom „pamfletu" proti pokojnom Miškatoviću sa odmetnicima i prokletimi od rimske stolice: Lamennaissom, Talleyrandom et consortibus, te onakovim svečane i nesvečane objede pripravlja, šnjimi familiarnost sklapa, politička prediva prede i kule po oblaku gradi, jer stara je rieč poznana: „Vie der Schelm ist, so denkt er von einem Anderen."

Nu ako se promotri, da samo medjusobno štovanje i prava ljubav radja prijateljstvo i da posvuda gdje čovjek čovjeka štuje, svećenik svećenika ljubi, bez razlike narodnosti i vjere, bez razlike dostojanstva i stališa, te gdje se sviet izobraženim

smatra, poznavajući dostojanstvo čovječanstva i čovječnosti, — da samo kod takovih može pravomu prijateljstvu mjesta biti. —

Ako ljubav samo ljubav, a prijateljstvo samo prijateljstvo radja to neznamo, što bi po načelih biskupa postalo iz iste naše države i monarkije, što iz ostalih evropejskih carevina, kraljevina i republika, kad bi pojedinac onako „reservirano" mislio proti savezu prijateljstva bud pojedinoga bud u družtvu države, kao što strašću zaveden biskup črčkari proti pokojnoga Miškatovića prijateljem?!

Zar se prijateljstvo od vajkada a najpače od novijega vremena nesmatra jedinim sredstvom izmedju postojećih država, da se mir, red, sigurnost i blagostanje uzdrži?

Poviest uči, da je sretan svaki narod, kog politički odnošaji čuvaju, posred kojih kulturno napreduje a blagostanje mu se diže, s toga narod uživajući prijateljstvo susjednih naroda i ujedno mir i sigurnost u zemlji, koraca napred za bujicom sveobće civilizacije, prosvjete, napredka, industrije i ostalih grana poznatih u razvoju ljudskih umnih sila, dočim naprotiv narod i pojedinac, koji se upusti u ljenčarenje kao što uzvišeni biskup malo ne polak vieka ljenčari u svojoj palači, te koji uz svoju farizejsku, izpraznu i taštu nauku prijanja bez realnoga rada i stanovitoga pravca u životu, može postati fanatisiranom lutkom praznovjeraca onakovih, kakav se u zrcalu prikazuje djadovački vladika u Hrvatskoj!

Kad bi biskup poznavao gradjansko prijateljstvo, koje radja medjusobno pouzdanje u javnom životu a tim sigurniji uspjeh u svakom podhvatu, nebi on svoje bezumje glede prijateljstva izkazivanog prema pokojniku izticao, da se svojom farizejskom maskom izpostavlja ruglu pred gradjanstvom onakovim koje zaslužuje nadpis: „čednosti i pristojnosti" Cicero

Pa kad je pokojnik ovakovo prijateljstvo stekao, tim je javno priznato, da je on u viencu ljudskih krieposti prijateljstvo kao najljepši i najplemenitiji cviet sa sobom tja u vječni grob odnieo. — Da li ovakav cviet prijateljstva raste na osušenom srdcu i onoj truloj duši kaludjera biskupa i da li ga može poput ostalih kršćana sa ljubavi rosom zalievati, to dokazuje onaj smrdljivi drač u njegovom „Glasniku", kojim neka se on i njegovoga kova političari kite umjesto njim pristojnoga lovor vienca.

Na onaj napadaj biskupov proti pokojniku, da su mu prijatelji, kako on piše, Bog sam zna kakve „kule gradili", opaziti je, da nije pogodio u nišan, nego upravo u samoga sebe. Jer čim je pokojnik bio kr. arkivarom, članom sabora hrvatskoga i državnoga ugarsko-hrvatskoga, osim toga svojim trudom zaslužívao kruh poštenim načinom, „per laborem ad honorem," te za kog je predobro znalo isto Njegovo Veličanstvo sa cielom ugarsko-državnom kućom, poradi česa stekao je od ozgor dole veće proštimavanje od poznatoga političkog laskavca iz Djakova po cieloj zemlji i pred istim prejasnim vladarom zemlje, — to prestaju sve nabačene proti pokojniku „biskupove kule" i njegove tlapnje.

Dopuštamo i čvrsto vjerujemo, da je biskup vikao „kule po oblaku graditi" i da je preobilno sagradio na pjeskovitom temelju i u oblaku „svakojakih kula", preko kojih u životu koraca kao i onaj bezumnik u evangjelju, koji je po vrhuncih crkvenih tornjeva koracao, dok nije zaglavio. Tako je kule po oblaku gradio, kad su se negda „tajne adrese" sastavljale; tako kad je „nagodu blagoslovio" a nakon 18 godina na sramotu svoju i svoga zvanja, te na prokletstvo svoga imena svalio na pokojnog bana Ivana Mažuranića kao intimnoga svoga prijatelja; tako je kule gradio od godine 1850. diljem do 1870. klatareć se izvan domovine po inostranstvu uslied praktičnih redovitih putovanja; tako za dobe živoga kardinala Gjure Haulika, kad je osnove pravio sa poznatom družbom, kako bi on nasljedovao nadbiskupsku stolicu u Zagrebu; tako je kule gradio g. 1870. za dobe izpražnjene stolice nadbiskupske sve do popunjenja imenovanjem pokojnoga kardinala Mihalovića, tako je gradio kule g. 1870. na koncilu u

Rimu, kad je proti papi Piu IX. proti nepogriešivosti bio „junak na divanu“ dok ga nepostiže prokletstvo pape; tako je počeo graditi kule o nestanku monarkijah u Europi — proti vlastitoj monarkiji — a uskrsnuću republikah, koje će zajedno nastati za 60 godina sa sjedinjenjem proročanstva o Ruskoj i Rimskoj crkvi; tako je kule gradio na političkom polju glede „Jugoslavenah“ a u najnovije vrieme glede nestalih „Ilira“, kojega duh odsjevao u „Krapini“ prigodom proslave Ljudevita Gaja; tako je napokon kule gradio prigodom „izložbe hrvatske“, kad su najslavnije svečanosti obavljene bez poziva „prvoga sina domovine“ na izložbu, osim što su na koncu skrparili „adresu“ i pozvali ga, kad je ova nezaboravna proslava minula.

Ako okorjela srdca djakovački biskup neko veselje osjeća, da se je pokojnik prije reda preselio u grob i tim se razstao od svojih visokih prijatelja i dostojanstvenika, to neka zapamti, da ona stečena pokojnikova krieposť, o kojoj je prije dvie hiljade godina zabilježio Cicero riečmi: „Pectus est, quod disertum facit“ počiva i danas kod svih prosvešćenih muževa samo u košnici tiela, nikada pako u novo skovanoj po Strosmajeru nekakvoj mehkoj i razpuzloj duši, poradi koje kriepošti zabilježena ostaje po moralu Seneke i za pokojnoga Miškatovića rečenica: „Non qui diu, sed qui utiliter vixit, is bene vixisse dicendus est“, t. j. nepita se, da li tko dugo živi kao kaludjer biskup, nego tko je koristno za domovinu i narod živio, o takovom se veli da je dobro živio. — Kakovu je biskup narodu korist doprinieo, svjedoči sabor, u kom ga već nepamtimo, da je na onom svetom po narod mjestu sjedio.

Ako si biskup utvara da njega samo milost božja na ovome svietu uzdržava, to bi mi mogli protivno tomu reći sa sv. pismom, da ga Bog trpi na ovome svietu, neka bi bar zasluženu nagradu pred svietom primio i tim kad ništa na imetku netrpi, da dugo živi, a Bog sam znade, neće li se prije smrti namučiti? Pisano bo stoji: Diu vivere, diu torqueri, a nama se ovaj emblema pričinja tako, kao da već smrt pripravna u njega upire oči, a hoće li se nad njim izpuniti ona sv. pisma rečenica, da će prije smrti progovoriti: Ah nesretna mene čovjeka, tko da me izbavi od tiela smrti moje?! Rom. VII. v. 24.

I u ovom trenutku, kad se čini kao da se smrt nadgleda kroz prozore biskupove palače i kad Saturnusova kosa stoji pripravna za pokositi ga s ovoga svieta, neka mu od živih prijatelja pokojnoga Miškatovića ostavljen njemu zapis bude opomenom na onoga Tezeja, koji je kao zločest sudac odsudjen na vječite muke pakla, na koju kazan ima se nadati i samovoljni sudac biskup, komu je na opomenu zabilježeno: „Sedet aeterumque sedebit — Infelix Theseus, t. j. nesretni Tezejo sjedi trajno debelim čavlom prikovan.

Pisac biskup zaključuje u „Glasniku“ sliedeće:

„Pita se sada, gdje su sada ti prijatelji i privrženici za vrieme bolesti i poslednjih časova, koje je pokojnik na ovome svietu sproveo, bili? Ako igda, tada je bilo prilike, da svomu miljeniku pravu ljubav ukažu, da mu oči otvore, da ga na ozbiljnost smrti i suda božjeg upozore, da ga na javnu pokoru sklonu“. To bi zahtjevala od njih prava ljubav i vječita ciena duše, ne samo svetim krstom posvećene, nego i osobitim darom božjim na čast svećeničku uzvišene, to bi zahtjevao obzir na javnu sablazan i na one kužne posljedice, koje je trebalo javnom pokorom ponješto barem popraviti“.

Na ovo prije svega namiče se pitanje: gdje je taj biskup Strosmajer, taj stari prijatelj i privrženik al ujedno i najnezahvalniji stvor ovoga svieta „bio“, kad se za života pokojnikovog tečajem tolikih godina nikada brinuo nije, da bi bar svojoj najsvetijoj dužnosti „pravoga pastira“ zadovoljio, kad već u svom dopisu pokojnika smatra tobož svećenikom u svoje nepoštene jezuitske svrhe?!

Pita se javno: što je taj biskup „radio“, da nije pravodobno obvezan po sv. pismu i po načelih pastiroslovja i po nauci crkve, kao najveći dušobrižnik biskupije ovršavao one propise, koji se po najprije samoga njega tiču, da tobož izgubljenu ovcu privede u svoju ovčarnicu? Malitia horae, oblivionem facit luxuriae magnae! Syr, XI.

Pita se javno: gdje je taj biskup za života pokojnikovog „stanovao“, da li u sv. gori Athosu medju kaludjeri ili u onoj svetoj i za njeg bezbrižnoj Meki u Djakovu, da nije niti pokušaja kroz 30 i više godina za spas duše pokojnika učinio a najpače u dobi g. 1870. kad je često sa pokojnikom obćio i njega kao ozebao sunca trebovao, i kad je svojim perom toga neblagodarnoga biskupa do poznatih visina uslied agitacija, kortešacija i odtud nastale korupcije po cieloj zemlji poradi izpražnjene nadbiskupske stolice podigao?! Zar tomu biskupu ne bijaše najljepša sgoda spasiti dušu, nad kojom se Bog većma raduje, nego li na 90 pravednika?

Tko živ nenazrieva u tom aktu propusta bezbožan učin izopačena bezbožzika, proti komu se pravi kršćanin ogradjuje sa psalmom Davida: Od bezbožnikah, koji me vrebaju i napadaju — čuvaj me Bože kao zjenicu oka, sjenom krilah tvojih zakloni me.

Na biskupovo farizejsko pitanje, gdje su sada prijatelji i privrženici pokojnikovi za vrieme bolesti njegove, željna je hrvatska zemlja od njega saznati, neka poimence ako imade poštenja i značaja nazove prijatelje, jer u obće pitati, to je tako blesasto pitanje na koje se nije vriedno ni osvrtati, jer narod veli: „dobar je strah komu ga je Bog dao!“ — Ta biedna kukavica, u svojoj „korizmenoj poslanici“ od g. 1891. citira Matiju VI.; citira Actorum V. v. 29; citira sv. Pavla II. Tim. I. bodreć javno neuki prosti narod i svoje podčinjeno svećenstvo, da se neplaše ljudih nego li Boga, da neimadu straha kao što ga nije imao sv. Petar i Pavao, kad su čudesa bila u modi i kad je „angjeo“ iz tavnicah oslobadjao apoštole, a sam nesmije niti u „Glasniku niti u „korizmenoj poslanici“ s pravom imenom osobah na vidik izaći! Zar to nije „kukavac“ u pravom smislu rieči pred cielim narodom prostrane naše domovine?! Tu se ne izpričava s onim jezuitskim: Amicus personae, inimicus causae, t. j. prijatelj osobe, neprijatel stvari, jer ako je biskup nasljednik apoštolah, pa kao takav podučava svoje neuko stado, koje bi se lagano na stranputice zavesti moglo, a on neima smjelosti „niti priznati se piscem“ svoga „pamfleta“, tad on ostaje lažom pred ljudmi a bezbožnikom pred Bogom, kojega se naukom igra za obsjeniti hrvatske sinove! Ali je takovomu biskupu odgovoreno sa sv. Pavlom: „Da takav nesluži Isusu krstu, nego svojemu trbuhu, a blagimi riečmi i blagoslovi zavadja srdca nevinih. Rom. XIX. v. 16. 18. — Ovo je Pavao proročanski rekao, al pravi Hrvati neka pamte.

Stalno je i istinito, da su pokojnikovi prijatelji za dobe njegove bolesti izkazivali mu prijateljski posjet i pravu kršćansku ljubav, kakova lje neće izkazivana biti biskupu u Djakovu kad se bude nalazio na pripravnoj postelji za grob, jer neima tamo onako visokih dostojanstvenika, kakovi se u gradu Zagrebu nalaze; još je stalnije pako, da prijatelji nisu trebali oči Miškatoviću otvarati, koji je u snu vidio okom razuma dalie, nego li je biskupa staro oko kadro po svodu nebeskom pregledati. —

Zna dobro biskup za onu priču o bogatašu al neka i ostali znadu, da je i za njeg rečeno: „Bezumniče! ovu noć uzet ću dušu od tebe; što si pripravio, čije će biti?“ Luc. XII. v. 20. Po tom pita se: koji će prijatelji biskupu njegove oči otvoriti i dali mu neće težja smrt nastupiti, kad bude morao svoju biskupiju i njezine dohodke ostavljati po onom Cicerona: Diu collecta uno tempore perdidisti, t. j. što si pred smrt sakupio, moraš u čas ostaviti, a to odgovara onoj rečenici: Male parta, male dilabuntur, t. j. kako došlo onako i prošlo ili kako narod krsti: s vragom došlo, s vragom prošlo. —

Na ono babsko zanovetanje i opetovanje biskupovo, da su prijatelji dužni bili pokojniku ozbiljnost smrti predstaviti, to spada na druge ljude, koji su u tom predmetu odgovorili, ali ovaj zahtjev tako je smješan za nenadležna biskupa, kao kad bi tkogod zapitao njega: da li Bog zahtjeva muziku kad on misu u Djakovu čita?!

Nu, ako je ikomu potrebno „ozbiljnost smrti" razmišljavati, to je po starosti najpotrebnije biskupu, al da on ni toga posla neobavlja onako, kako to crkva zahtjeva, to je tako sveto. da bi čovjek kršćanin mogao pred sv. sakramentom priseći. Jer kad on uzvišenije nauke gazi, to on najmanje po duhu crkve razmišljava, nego onako, kako i ostali na zemlji ljudi: mlad nemisli, a star se breca! Jedan umre laglje, drugi težje; jedan umire kako mu sv. red propisuje, a drugi proti sv. redu, po običaju ostaloga svieta; jedan umire u vodi, drugi se spali na ognju; jednog grom udari, a drugog puška ubije: jedan pravedan težko umire, drugi lupež lahko izdahne. — To je fatum i to je ona sudbina svieta; a tko misli da će ga angjeli obkoliti, kako će mo još i to slušati od biskupa ako duže poživi, taj spada u poznati sanatorium blizu grada Zagreba.

Obzirom na prigovor biskupov, da su prijatelji morali pokojnike upozoriti na „sud božji" koji će po vjerovanju apoštolskom nastati na skončanju svieta, o čem se i mala djeca podučavaju, to bi veoma nuždno bilo, da novi „crkveni prorok" iz Djakova pobližje opiše i vrieme kad će dragi Bog suditi pokolenja svieta i ujedno pokojnoga Miškatovića. Jer kad on u svojem bezumju prorokuje u „korizmenoj poslanici" od g. 1891 da će se toliko stoljeća razciepljene dvie crkve i to pravoslavna i rimokatolička koncem ovoga ili polovicom dojdućega a najkašnje koncem dojdućega stoljeća stopiti i složiti u jednu crkvu, to bi on mogao lagano prorokovati i vrieme „suda božjega" i ujedno skončanje svieta i svoje mile domovine! Takovom proroku pako, davno je odgovorio sv. Pavao u poslanici Rimljanom: kad se je gradio mudrim, onda je poludio. Rom. I. v. 22.

Svi mi znamo, da se i djeca podučavaju od četiri posliednje stvari: smrti, suda, pakla i kraljestva nebeskog. ali i to znamo, da upravo djeca najmanje o tom razumiju i najmanje misle; nu kad bi odrasla mladež samo ove predmete razmišljala, to bi spodobna bila onim starim pustinjakom, koji su u pustinji cvilili, bez da je od njih čovječanstvo ikakovu korist u životu imalo. — Po ovakovoj nauci nebi niti po svjedočanstvu početnika vjere: Estote perfecti, t. j. budite savršeni, niti po svjedočanstvu ostalih apoštola a najpače po poslanici sv. Pavla Efežanom nikada čovjek savršenim stvorom postao, koji je izrično rekao: „Da nebudemo mala djeca, koja bi imala slušati nauku onakovu — kakovu biskup iz Djakova tura u sviet — jer to biva u čovječjoj laži putem prevare. Tako sv. Pavao Efez. IA. v. 13. 14.

Nu, na koliko je Isus Krst veliki naučitelj iz Nazareta učio, da se pod „sudom" razumjeva „sud čovječanskoga duha", to je taj duh prodro po cielom izobraženom svietu, gdje se prava stara i istinita nauka Hristusa u njegovom duhu bez licumjerja i farizeizma predaje, te se tim duhom razlučuje istina od laži, vjera od praznovjerja, pravda od nepravde, bratska ljubav od putifarskog bezsramnog pritvaranja i to sve na temelju riečih Kristusa: „Sad sud" hodi po svietu, sad će se izćerati poglavica ovoga svieta napolje" Ivan XII. v. 31. — Tko je taj poglavica ili knez ovoga svieta? nego li praznovjerje, nego li praznovjera biskupa Strosmajera, kojom vojuje medju smušenjaci i prostotom, koji lagano zavedeni takovomu poglavaru crkve čoravo vjeruju. —

Isti sv. Ivan navodi Nikodema poglavara žudinskoga, komu je Kristus rekao: „Da se nitko nije popeo na nebo osim koji je snišao s neba, sin čovječji koji je na nebu". Sv. Ivan III. v. 13., po tom doista neznamo da li se neće pri skončanju svieta dogoditi kakvo „vrhunaravno čudo", da se „prvi sin domovine" popne

na nebesa, gdje bi morao račune polagati za ovce i one protepene crkvene novce, dočim duša pokojnikova kao i svih ostalih prosviešćenih ljudi slavi ovde na zemlji pred sudom pravde i čovječanstva pobjedu svojega duha.

Ako sam spasitelj svieta kroz usta svoga ljubimca sv. Ivana progovara: „Da nitko, tko vjeruje u sina božjega, nepogine, nego da imade život vječni.“ Sv. Ivan III. v. 15. to smo željni znatl, da kad utemeljitelj vjere veli „da nitko“ nemože poginuti tko u njega vjeruje, pred kakovim drugim Bogom morao bi pokojnik pred sudom odgovarati!? Jer, ili je istinito ono, što je Kristus naučao a sv. Ivan napisao, ili je istinito ono, što biskup poput stare brbljave babe trabunja — o tom neka drugi ljudi i isti narod sudi.

Isti sv. Ivan opisuje onako, kako je čuo iz ustiuh svoga naučitelja: Da Bog nije poslao svoga sina na sviet, da sudi svietu, nego da spasi sviet, to se na temelju ove nauke nezna, poradi česa je biskup Strosmajer postavljen: da li za to, da on bude sudcem i grobarom nad grobom pokojnika ili da spašava žive duše?

Ako isti sv. Ivan piše: „Da tko u Isusa vjeruje, tomu se nesudi, a tko nevjeruje, jur je odsudjen, jer nije vjerovao u jedinorodjenoga sina božjega“, to se napastnik biskup javno pita: nije li to jasna nauka sina božjega, proti kojoj kad on pozivlje prijatelje pokojnikove da ga sjete na sud božji, to je on svetogrdnikom postao proti čistoj nauci Krsta!

Konačno isti sv. Ivan na poglavju III. v. 19. piše: „To je pako „sud“, da je svjetlost došla na sviet, ali je ljudem omilila većma tmina — mračnjačtvo — nego li svjetlost, jer njihova djela bijahu zločesta“.

Pita se javno: Nije li po ovoj nauci Kristusa precizno i božanstveno izrečeno proti svakoj školastičkoj sofistiki, da svak, dosljedno i biskup, koji zlo tvori da mrzi na svjetlost i da su kažnjiva njegova djela; dočim tko svetu istinu ljubi, svojim se razumom po nauci sv. Pavla služi: „Probate omnia, et quod bonum retinete“, dolazi na svjetlo, da se vide i upoznaju njegova djela, jer su Bogu ugodna i njemu na slavu učinjena. Tako sv. pismo uči, a tako je Bog Isukrst zapovjedio.

No, kada bi danas Isus živio i vidio, kako biskup sve na račun njegove najsvetije nauke, na račun muke, smrti i odkupljenja zastupa nauke tminah; kako on iz svoga zakutka tajne i farizejske osnove stvara proti „svjetlosti istine“; kako se on tajnimi i podmuklimi potvorami proti najčistijem moralu najogavnijimi izrazi služi, pak poleg svega toga sebe tobož za prosviešćena, humanitarna i Bog sam znao za kako odličnoga i uzvišenoga drži to bi zaista sam Isus Krst pod tutnjavom blieska i strielovitog govora zagrmio: Pred svjetlost mračnjaci i farizeji, pred svjetlost razuma i nauke! — Jer samo onaj, koji zlo čini, mrzi na svjetlost; a onaj koji istinu govori, dolazi na svjetlost, da mu djela odkrivena budu.

Da taj biskup misli na „sud božji“ kako on piše i govori prema drugima; da se on Boga plaši onako, kako on izprazno melje svojim jezikom; da se on boji vječnih muka, kako on to drugim „plenis buccis“ t. j. na sva usta laže i maže, to on nebi nikada u svom životu kao kršćanski biskup onakova proizvadjao djela, kakova je već višeput počinio, proti pokojniku pako na sramotu svoga uzvišenoga zvanja, na ruglo sv. crke i porugu iste sv. vjere i nauka Krsta sina božjega proizveo.

Medjutim, nisu ni oni prijatelji pokojnikovi izvan svećeničkoga zvanja dužni bili njega borećeg se sa smrću savjetovati na „sud božji“, jer u sv. pismu nigdje nestoji, da se je Isus postavio za onakova sudca, kakav se iztiče slavohlepni biskup. Pisano bo stoji: Da nije Bog poslao svoga sina na sviet, da on sviet sudi; tim je rečeno, da tko u njega vjeruje, nebude odsudjen, po tom su odsudjena sva ljubezna

braća biskupa Strosmajera, na čelu kojih sám on većma je tmine i mračnjačku nauku, nego li nauku svjetlosti, obljubio.

To je ona prava jezgra od one božanstvene Isusa Krsta nauke, koja je prva tri stoljeća kao danica svjetlosti božje sjala i čudesa proizvadjala, a tko se njoj protivi i nju izvraća u sebične svrhe kao što onaj kaludjer biskup, koji je vikao nju sebi u prilog čupati iz sv. pisma i nju preokretati po svojoj volji, taj nije kroz vrata unišao u ovčarnicu, nego drugim putem, pa s toga takovog nazivlje sv. Ivan „lupežom i razbojnikom". Sv. Ivan X. v. 1. — Isus je položio svoju dušu za ovce, a Strosmajer je prodao dušu za novce: — to je njegov Bog, njegova duša i to je njegov „sud božji". Virtus in nummis!

Pitamo biskupa: što misli Njegova Preuzvišenost, da li se slaže sa naukom Isusa da danas sutra poslie smrti njegove, on zajedno u grobu trune sa najvećimi zločinci svieta, stojeć pod neprestanom iztragom dok god nedodje dan „strašnoga suda?" — Što onda, ako nebude razorenja svieta, tad će biskup — truniti, a duša? ona će — čekati.

Da stvar jasnijom bude, glede predbacivanja sa „sudom božjim" neka bude odgóvor: Kad bi biskup svoju doista uzor katedralnu crkvu u Djakovu, koju je toliko godina graditi dao, iznenada hteo do temelja porušiti, to se pita, tko bi u takvom slučaju biskupa za pametna i pravedna čovjeka smatrao? Svak bi rekao, lud čovjek, ono što je sagradio, ono ruši. —

Što pako da se rekne o Bogu, komu se prepisuje stvaranje svieta, da je iz ništa sviet stvorio, kad bi isti Bog kao najsavršenije i najpravednije biće, jednoga liepoga dana po njem stvoren sviet iz nebuha razorio?! Može li se ovakovo razorenje smatrati mogućim i opravdanim po onoj božanstvenoj nauci Isusa krsta i može li razum ljudski dopustiti, da se u ovakav predmet upušća biskup, kad je isti sv. Pavao upućivao na uporabu razuma: Probate omnia, et quod bonum retinete t, j. izpitujte razumom, pa što je dobro, to predržite. — Je li Strosmajer veći od Pavla Apoštola?!

Uprie li se biskup proti pokojniku na sud božji, — prije kojega svakako bi imalo razorenje svieta nastati, — na ono poglavje XXIV. kod sv. Mateja, to neka čitalac pročita cielo poglavje, pa će opaziti, kako se je Isus pobrinuo za svoje učenike kad nastupi katastrofa o razorenju Jeruzolima obrekav im, da će ga doživiti.

To je Isus Krst pokraj svoje duboke moralne nauke i poznavanja svieta mogao iz sadašnjosti na budućnost zaključiti, jer je motrio fanatičko gospodstvo stare vjerolomne sinagoge, poznavajuć ogorčenost starih Rimljana, koji su svu žudinsku zemlju podjarmili te je ujedno uvidio tadanji svećenički fanatizam, kako se to nalazi u Jos. Antig. XX. 8.; Bell. Ind. II. 13.; Sued. Claud. XXB ; Tacit. hist. V. 5.; Cicero pro Flaeco XXVIII. Sve je to oglašivalo najbližju propast Jeruzolima u stanovitom štadiu teokratisma, s toga cielo poglavje XXIV. sv. Mateja nije drugo, nego bibličko opisivanje o razorenju Jerusolima. —

Tim budi odgovoreno biskupu, koji predbacuje prijateljem i privrženikom pokojnoga Miškatovića, da ga nisu sjetili na „sud božji", sa najtoplijom željom, da biskup nakon smrti putuje u grob i u grobu neka balsamiran očekuje sudnji dan i ujedno „sud božji." —

Ostavimo svaki „sud božji" u miru — te pogledajmo na ostale napadaje Strosmajerove proti visokom kleru u Zagrebu, naravno **izključujuć kanonika Račkoga kao „sufleura" na svakom političkom, vjerozakonskom i teatralnom pozorištu.**

Kad bi biskuup imao neki dram prave ljubavi bratske i one svete ljubavi, koja je Krst usadio u srdca svojih apoštola i učenika, to nebi on izbacivao sumnjive i nedostojne pojmove proti visokom kleru u Zagrebu glede prijateljstva i ljubavi, koja je ovde

na kaptolskom trgu dublje korienje iz čistoga sjemena Isusovog zahvatila, nego njegova izvanjska ljubav, koju svaki i najlaglji politički vjetrić skup sa pretrulim korjenom izčupa i raztepe.

Što se tiče biskupovog podmuklog u obće proti višjem kleru u Zagrebu napadaja, koj se u njegovoj duši porodio iz političkih motiva, jer predobro znade, da je većina privržena postojećemu sistemu, potvrdjenom previšnjom voljom i sankcijom premilostivoga vladara; to neka on slobodno mirno spava i neka se nebrine „za one krstom posvećene darom božjim na čast svećeničku uzvišene kanonike zagrebačke i njihove duše, nego neka se „za se i svoje kljuse“ i za istoga Račkoga brine, koji ga je već višeput na mnoga po njeg neugodna djela zavadjao a stari ga biskup slušao, s toga za njih stoji za vječita vremena pisano ono, što je sv. Pavao Korinćanom rekao: da se lažni apoštoli i prevarljivi poslanici pretvaraju u apoštole Isusa Krsta. II. Cor. XI. v. 13. — Kamo sreće po njega i njegovo stado, kad bi on svoj mladji kler u pravoj nauci Krsta podučavao umjesto što se utvarnimi „fiksivni idejali“, kojekavimi vizijami i još k tomu tajnim rovarenjem proti svojoj u Isusu braći na sramotu uzvišenoga zvanja, sv. crkve i svoga biskupskoga reda do ogavnosti služi.

Neka nezaboravi biskup i dalnja generacija, kako je tajno rovario pod nepoznatim imenom proti pokojnom kardinalu Jurju Hauliku, koji saznavši za pisca da je biskup Strosmajer, oklaštrio ga je, da će se sjećati i on i svi oni, koji su onaj strašan poraz u Djakovu gledali; — pa neka pazi, da mu se pod siede dane štogod slična nedogodi od kog člana prečastnog ordinarijata prije, nego li sjekira sv. Jovana podsječe stablo njegovog trulog života.

Neka biskup peckajuć prijatelje pokojnoga Miškatovića nezaboravi, da ono što je Kristus učenikom rekao: Quod autem vobis dico, omnibus dico, vigitate, Mat. XIII. v. 37., da se osobito proteže na njega kao biskupa; neka zapamti tom sgodom i to, da čim je pietao zapjevao, da je sv. Petar pripoznao svoju pogriešku i proplakao, al njemu biskupu pjevaju razne vrsti pietli i pjevali su mu kad je svoj „pamflet“ u „Glasniku“ pisao: Galus cantat quoque; ali biskup ipak ostaje isti te isti, nit se kaje niti oplakuje; što više, on se neprestano upliće u onakove predmete, koje samo prosudjuje Bog po sv. pismu u knjigi mudrosti: „Difficile aestimamus quae in terris sunt, quae autem in coelis sunt, quis investigabit?! t. j. kad nisi kadar prosuditi ona koja su na zemlji, kako da izpituješ koja su na nebesi?!

Dobro je neki rekao o Strosmajeru, da on nosi veoma debelu jezuitsku kožu, kroz koju nemože blaga nauka prodrieti, niti se u njegovom srdcu nastaniti, pa s toga nije čudo, da kad njegov puk i narod plače, onda se on smije; ali se i prijatelji pokojnika nad bezumjem njegova života smiju i njegovoj ludosti dopuštaju oduška, uvjereni, da proti njemu pisano stoji: „Ego autem in interitu vestro ridebo et subsanabo, t. j. da će Bog smijati se nad propašću njegovom i njegovih zloglasnih djela.

Na biskupovu izjavu o nekakovoj „javnoj sablazni“ i kužnim posljedicam, bez da je dokazao u svom članku i bez da je kadar u svojoj zanešenosti i precéranosti dokazati, mora mu se javno, reći: da ostaje najprostiji klevetnik i prosta lažitorba, dok on u javnosti nedokaže svoje na sramotu biskupskoga zvanja izbačene izmetine.

Opisati mrtvoga čovjeka nevjernikom i apostatom, pa onda pred javnošću izticati da bar „ponješto“ javnom pokorom popravi, znači, da taj biskup neima soli u glavi a najmanje evangjeoske „soli mudrosti“. Jer za ovakove zločine kao što je „apostatizam“ može samo poremetenih moždjana biskup pred crkvom pisati, da se „ponješto“ pravom pokorom popravi, jer to izgledje onako, kao kad kakav šoštar na poderanu cipelu stavi zakrpu. Al što crkva nepoznaje, to od najnovijega vremena biskup skrpari!

Obće je poznato, da se nitko pošten neslužі lažmi u kojih su kraće noge nego li kozji rep, tim manje je slobodno i pristojno za kršćanskoga biskupa, da on na račun Boga, crkve, sv. reda, svećeničkoga zvanja i proti svomu uzvišenomu zvanju iztiče ne samo najprostijega kalibra laži nego i najogavnije bogogrdje proti mrtvome čovjeku i svojoj braći u Kristu, zaboravljajuć, da ono što je Kristus na Sionskoj gori proslovio, da je zapisano i za njega: Licumjere! izvadi najprije brvno iz oka tvoga, pa onda tek ćeš viditi trn da ga vadiš iz oka brata i iskrnjega svoga Mat. VII. v. 5.

Da je biskup umjesto predbacivanja „sablazni" proti pokojniku radje promišljavao prošlost svoga života i brinuo se za dobar glas, kako je napisano u sv. pismu, bez kog neima govora o nikakvoj blesgavoj duši, to se nebi iztaknulo mnienje Augustina, koji je napisao glede najsvetijih osoba na vječitu uspomenu biskupu, da se on na temelju velikoga crkvenoga otca nemože izpričati poradi svoje sestre „Mandice", ma ona najsvetijega života i vječnom djevicom bila. — Taj bo otac sv. Augustin veli: „Nec quia sanctiores ideo minus cavendae; quae enim sanctiores sunt, eo magis alliciunt, et sub praetextu blandi sermonis immiscent se vitiis impiissime libidinis, t. j. niti što su svetije, netreba ih se manje čuvati; jer čim su svetije, tim većma privlače (i biskupa), te pod izgovorom laskava govora, zapletu se u griehe najodurnije putenosti! — Tako je sv. Augustin biskup u Isusu govorio riečmi: „Crede mihi, episcopus sum, in Christo loquor non mentior t. j. vjeruj mi i ti biskupe Strosmajeru, Augustin biskup govori u Kristu, koji nije vikao lagati! Zašto je pako sv. Augustin kao opomenu drugim svojim kolegam episkopom ostavio? Zato biskupe Strosmajeru, jer je znao, da višeput isti cedri Libana t. j. najdubljega razmišljavanja ljudi i najsvetiji stvorovi padaju, radi kojih je svoj nepogriešivi sud izrekao, a kako da se izpriča negda zasukani i tašti kaludjer biskup, koji je milijune raztepao u inostranstvu po razne vrsti gostionama, čineć po svietu reklame za svoje teatralne uloge!

Kako se težkom smatrala borba čistoće krštanskoga svieta, svjedoči sv. Antonius par. II. tit. IV. cap. V. riečmi: „Enim vero inter omnia christianorum certamina sola dura sunt proelia castitatis, ubi quotidiana est pugna, et rara victoria" t. j. da posred sviuh kršćanskih borba, najtežja je ona čistoće života, proti kojoj se neprestano vojuje, ali riedko kada pobjeda održi. — To je zapisano u dobi, kad su se biskupi služili sa „drvenim kaležom" al svetijega života bili, nego li onaj na crkvenom polju poput crkvenoga leptira živući Strosmajer, komu na slavu i uspomenu neka služe iztaknute rieči za promatranje njegove čistoće života i njegove „javne sablazni!"

Kad biskup iz svoje djakovačke ropotarnice i iz one kužne špilje perom svojim pokreće proti pokojniku, izbacujuć i rigajuć iz svojih nezamazanih usta „tušta" neistina i laži, to mu se preporučuje, da umjesto prokletih po rimskoi stolici i po njem navedenih Lamennaisa i Talleyranda — uzme u svoje posvećene i neposvećene, darežljive i nedarežljive ruke svetoga Jeronima poslanicu LII. na Nepotiana, pa neka ju, ako mu još srdce sasvim okorjelo níje, sa skrušenim srdcem pročita, a ova će ga pod stare dane podučiti: da niti je on od Davida svetiji, niti od Salamona mudriji.

Ovakovoj vrsti ljudih, koii sav sviet smatraju griešnim, a svoje sablazni griešnoga života prekrivaju, odgovorilo je pismo: „Vos ex patre diaboli estis, et desideria patris vestri vultis facere. Joan. VIII. v. 44., t. j. takovi dolaze od otca sotone i žele volju angjela tminah ovršavati!

Tim je po primjeru Kristusa prema onim starim židovom od strane pokojnikove kršćanskomu biskupu izgovoreno kroz usta sv. Ivana: „Da u njemu neima istine

kad govori laž, govori što mu je prirodjeno, jer je laža i otac laži bio. Sv. Ivan VIII. v. 44.

Bilo biskupu milo il nemilo, bilo mu po volji ili ne, istinom ostaje za njeg ono, što je Horac negda zabilježio a stara garda zapamtila: Quo semel est imbtuta recens, servabit odorem — Testa diu, t. j. kako se je biskup naučio u mladosti, tako proizvadja u starosti — plete kotac, kao što mu bio otac. —

Alineja VII.

Ovu alineju započimlje biskup u svom „Glasniku" ovako:

„Jedno nam ovom prigodom na pamet pada, što navadjamo, ne zato, što bi medju jednim i drugim pokojnikom sličnosti bilo, nego zato, da u živom primjeru predočimo što bi sveta dužnost prijatelja i privrženika pokojnoga Miškatovića u vrieme njegove bolesti i na času smrti bila. Obolio i do posljednjega časa života svoga dospio u Parizu čuveni Talleyrand negdašnji biskup Antuanski, koga sav sviet u svih njegovih fazah i promjenah dobro poznaje. Tadanji nadbiskup parižki Quecken uloži svu svoju brigu u to, da se Talleyrand obrati, što je opozvati da opozove i da se s Bogom i sa crkvom svetom po pravoj i javnoj pokori izmiri. Našao biskup mudra i revna suradnika, slavnoga pokojnoga biskupa orleanskoga Dupanloupa, a Bog sam Talleyrandu dao nećakinju, djevojku divnu i pobožnu, koji ga je posluživala, te dan i noć za obraćenje svoga ujaka Boga molila i suze proljevala. Nadbiskup bi si dao svaki dan izvješćivati, što i kako stvar stoji, a kada je pobožnoj njegovoj i njegovih suradnika brizi i uspjeh odgovorio, tada nitko sretniji od nadbiskupa Dupanloupa i divne nećakinje Talleyrandove".

Na koliko se iz života biskupova uvidja, da on uslied težke duševne slabosti samoga sebe smatra za najpametnijeg, najmudrijeg i najsvetijeg, na toliko nedopušta on nikakove sličnosti a najmanje prema pokojnom Miškatoviću, koji je pozorno prateć čitav njegov život a najpače zadnjih godina na one laske i osobne štovatelje, svojim perom zabilježio: da je biskup pao u strašnu bolest, utvarajuć se za većega od Bismarka i sv. otca pape Leona XIII.

Bilo kako mu drago, da je biskup mislio samo na jednoga prijatelja i privrženika, ali u kojega ime neusudjuje se dirati, niti ga poimence izticati, to je time dokazao, da sve ono što je do sada kroz 42 godine biskupovanja na lažna svoja usta slupao i izgovorio, kao i sve ono što je u svojoj korizmenoj poslanici od g. 1891. pred svietom i narodom lagao, da poput sv. Petra i Pavla neima straha nego samo pred Bogom, da sve ovo proti njemu vojuje na toliko, da se pred javnošću mora nazvati „kukavicom i strašivicom", viklim tajno rovariti i u mutnoj vodi ribe loviti.

U ostalom mislio biskup ma na kog prijatelja i privrženika pokojnikovog, to niti je on kao „najamnik" druge biskupije ovlašten prosudjivati a najmanje ikoga sjećati na kakove dužnosti prema pokojniku za vrieme bolesti i na času smrti, jer smo uvjereni, da neima ni jednoga u nadbiskupiji zagrebačkoj niti kapelana a kamoli župnika, koji nebi iz teoretičnih nauka i praktičnog izkustva „in cura animarum" nuz administraciju i obavljanje svojih duhovnih posala, savršenije poznavao i višeput gorko osjećao dužnosti pravoga pastira, nego li biskup, koji niti je igda nosio, niti osjećao breme i teret poput seoskih dušobrižnika, postavljenih po zabitnim gudurami!

Odavna je zabilježio sv, Pavao: „Da nismo više djeca, koja se od vjetra ljuljuškaju, vodjena lažju i prevarom.

Nije li skrajno bezumje od biskupa, da on, koji bi morao brigu nositi nad cielim teritoritoriju svoje biskupije, upire oči na zagrebačku nadbiskupiju, upuštajuć se svojim poznatim rovarenjem i sumnjičenjem prema svojoj u Krstu braći, zaboravljajuć na nauku

i zakone božje, da bi morao po sv. Pavlu nastojati mirnoga života biti i u miru zanimati se s onakovimi poslovi, koji su Bogu dopadni, crkvi koristni a sebi — ako još ima duše — spasonosni.

.Kad biskup iz tudje ovčarnice upliče se u dužnosti nekog neimenovanog pred strahom „visokog prijatelja“ — komu nije dostojan niti kajase od obuće odriešiti — znajuć, da je župnik sv. Marka svoju pastirsku dužnost savjestno i pošteno obavio, te kad se uslied bezposlenosti mješa u poslove tudje nadbiskupije, to bi ga upozorili na neku vrst životinje poznate u sv. pismu u oba zavjeta, životinje, koja pod sjenatim deblom počiva i o kojoj se reklo: „Vade ad formicam o piger, et considera vias ejus, et disce sapientiam“. Prov. VI. v. 6. t. j. lienčino! diži se i hodi do mravinjaka, te proučavaj mu narav i uči se od mravih mudrosti.

Nezna li taj kršćanski biskup, koji nakon groba zvoca zubmi o dužnosti prijatelja pokojnikovog, da mu istoga sada mrtvoga prijatelja duh „iz groba“ šapče: da dokle god on kao 42. godišnji biskup baš ništa na svietu za Krsta trpio nije, niti je ikakove muke i patnje u životu podnašao, da dotle nemože baš nikakove mudrosti dokazivati o Bogu, jer se i opet veli: Disce pati, et disces stante Deo, sapere, t. j. nauči se trpiti, pak ćeš onda tek nami mudrovati o Bogu Krstu, spasu svieta. — Dok toga gorkoga u životu kaleža nepokuša djakovački „novi prorok“ izpiti, dotle se on nemože tješiti s Davidom kraljem: „Uslied umnoženih briga u mojem srdcu, tvoje utjehe o Bože uzradovaše dušu moju“. Psalm. 94.

Sada, kada je tomu biskupu dogorjela svieća života i kad bi mu trebalo da se po primjeru pokojnoga kardinala i nadbiskupa zagrebačkoga Josipa Mihalovića onako u životu ponaša, kako se i njegovomu zvanju i visokoj starosti pristoji, da si nezamaže i ono malo sjaja i ugleda pred licem Boga velikoga, koji nemotri na njegove slavitelje, — on se upušća u neprestana rovarenja, rad kojih neka mu za osobitu dužnost služe staroga zavjeta rieči: Ne dederis maculam in gloriam tuam, in die consumptionis dierum vitae tuae, et in die exitus divide haereditatem tuam, Syrach. XXXIII. v. 23., t. j. neoskvrnuj si poštenja još za ovo malo vremena u životu, a na času smrti podieli svoju baštinu sirotam, al za koju se brine biskup, kao i za lańjski snieg!

U istoj se alineji pozivlje biskup na „čitav sviet“, a tim se na dlanu dokazuje, da kako misli, onako i piše. — On iztiče obćenito da „sav sviet“ u svih faza i promjena poznaje Talleyranda, tim pako samoga sebe smješnim i brbljavim prikazuje na toliko, da i ostali sviet u Hrvatskoj vidi, kakav pojam o „cielom svietu“ i kakove vrtoglave misli kotrljaju se u njegovoj glavi. — Moguće, da si on utvara, da kad on kao biskup mjesto sv. pisma i znanstvenog predavanja odabire anatemom žigosana bivšeg francezkog biskupa Talleyranda, da kroz njegova „presveta usta“ udilj ciela obćenita crkva progovara; kad pako na svoju „taštu“ osobu pomisli u družtvu svojih ljubimaca, da tad s njimi cieo sviet se predstavlja! Po tom on sam kao biskup bolje svjedoči o samome sebi, nego da ga znamenit biograf njegova života stari Dr. Ante Starčević na svom rabošu zabilježi.

Kad je biskupu omiljelo, da se posluži sa biskupom Antuanskim Talleyrandom i to ne toliko radi sličnosti prema Miškatoviću, koliko radi „nekog prijatelja“ i pobočnika pokojnikovog, to je nuždno pobližje promotriti veliku razliku izmed Strosmajera i Talleyranda.

I nama u Hrvatskoj pada na pamet, da prije nego li biskup smrtno oboli i pravu pokoru obavi, da se bar u našoj zemlji, pa onda i po drugih krajevi svieta raznese glas, kako si on nesretne primjere izabire upravo proti samomu sebi.

O biskupu Talleyrandu zna se, da je za dobe vodjenih ratova u Francezkoj zavladalo najžalostnije financijalno stanje, poradi česa ustao je prvi Talleyrand s predlogom, da se po primjeru njegovom od sviuh francezke zemlje biskupa njihova crkvena

dobra oduzmu i stanovita kongrua biskupom opredieli, kakova bi jur trebala odavna da je za Strosmajera i Račkog uvedena. Njegov predlog bje po konventu primljen a proglašenjem francezkog ustava, morao je svaki vladika ili odreći se dobara i živiti konvencioniranom plaćom ili si tražiti kruha preko granicah Francezke.

Tim je predlogom Talleyrand priskočio svojoj francezkoj domovini u pomoć, dočim djakovački biskup kad bi mogao, on bi državnu svezu podrovao a tim i svoju vlastitu upropastio domovinu, koju on tako žarko ljubi jezikom, kao koza sol.

O Talleyrandu zna se, da je živeć u dobi razvratnoga duha kao biskup služio misu na „Marsovom polju“ za pobjedu svoje domovine, — dočim Strosmajer, kojega „brzojavka u Kiev“ sa ostalimi blagoslovi i proročanstvom dokazuje, služio bi misu i na liešinah mrtvih Hrvata, samo kad bi mogao doživiti da onakovi ljudi kakav je on, državnom ladjom hrvatske zemlje upravljaju.

Talleyrand je prije osnovanog carstva u Francezkoj doprinieo, da se je „konkordat‘ sa papinskom stolicom sklopio, poradi česa usljed uzpirenog duha po cieloj Francezkoj bje Talleyranda „razpopa ili razbiskupa“ sklopljena ženitba sa poznatom u poviesti englezkinjom Grant po istoj crkvi valjanom i legalnom priznata pred strahom silnoga Napoleona I., koji je više žena imao bez ikakove dispensacije — dočim djakovački biskup Strosmajer pokazao je činom, kako je namjeravao papinsku vlast sv. otca pape Pie IX. za dobe koncila g. 1870. podkopati; okolnost pako da Strosmajer nije mogao vjenčanim suprugom biti svoje sestre „Mandice“, kao što bijaše Talleyrand zaručnikom englezkinje Grant, prepisuje se normalnomu i mirnomu stanju, — ali ništa nemenja faktično stanje prispodobe. Onaj francezki bivši biskup živio je vjenčan, a Strosmajer „in sacrilego concubinatu“. Similia similibus!

Talleyrand je u dobi revolucije na novi ustav po primjeru ostaloga rodo- i domoljubnoga klera nesamo privolio, nego ga kao rodjeni francez podpisao, pripravan za njega umirati i to u dobi, kad je uzplamtio proti papinskoj buli „Breve“, rad česa je sliedio poznati „anatem“, — dočim Strosmajer od vajkada do danas nezna na što bi privolio, što bi podpisao i kad podpiše i blagoslovi kao što se dogodilo s nagodom, tad opet nakon dva decenija baca krivnju na svog najmilijeg i najiskrenijeg prijatelja pokojnoga Ivana Mažuranića, iztičuć laži u svojoj „korizmenoj poslanici“ proti Mažuraniću u grobu! — Pa ako biskupa nije postigao „anatem“ od današnjega sv. otca Leona XIII. komu on lažmi o „sojedinjenju obiuh crkava“ i o „vjeroizpovjesti milijuna Rusa“ obsjenjuje oči pod izlikom, da kad je izgubio sav kredit pred Njegovim Veličanstvom i pred državnom vlasti, da se kao utopljenik slame, tako on prihvati za njeg spasonosnog Rima.

Talleyrand je u svoje vrieme, kad je plamen revolucionalnog duha prekrižao uzduž i poprieko cielu Francezku, više dobra i koristna dopinieo državi, nego li bi Strosmajer da još nekoliko stotina godina živi; no i to treba pamtiti, da je slučajno „prvi sin domovine“ umjesto Talleyranda živio u razvratnoj Francezkoj, to bi on više zla počinio svojom „fiksivnom idejom“ nego li onaj triumvirat: Robespiera, Marata i Dantona.

Talleyrand, za dobe revolucije bijaše poslanikom u Londonu, odkle je stojeć u tajnom savezu sa kraljem Ludvigom zatečen, morao ostaviti Francezku, — dočim Strosmajer za mladjih godina bijaše „uhodom“ kamarile proti svomu narodu, samo viečna šteta, što nebijaše poput Talleyranda prognat iz svoje domovine!

Talleyrand uslied nepostojanosti i nemirna duha nije se mogao održati ni u Englezkoj, nego se morao biegom spasiti u Ameriku, nadajuć se da će ga amnestija privesti natrag u krilo svoje domovine, — dočim Strosmajer radi stoput gorje nepostojanosti i nemirnoga svoga duha, nedolikujućeg njegovomu zvanju, neka blagodari Bogu i prejasnom vladaru, što ga radi one „škandalozne afere belovarske“ i onoga demonstrativnoga odlazka sa dvojicom biskupa njegovih drugova, „nehtijućih pri

carskom objedu" objedovati, nije zatekla kakova tvrdjava, u kojoj bi poput Talleyranda izčekivao na „amnestiju".

Talleyrand je kao francezki gradjanin prije svršetka revolucije kroz historički poznatu madamu Stäel vratio se skup sa svojom suprugom u Pariz, a nakon toga kad se carevina podigla, postao je vrhovnim komornikom i kao takav pri paktiranju mira izmed Francezke i Austrije udioničtvovao i istoga Napoleona I. pratio u Njemačku. — To su sve odlikovanja, koja su Talleyranda znamenitim državnikom učinila a njegovo se ime u povjesti zrcali tako, da bi svaka njegova prispodoba kao državnika sa biskupom Strosmajerom, služila na porugu francezkoga naroda.

Čita se o životu Talleyranda, da je razsipno živio, ali ako se promotre okolnosti onoga vremena, to je svaka njegova razsipnost izpričana, te je čudo, da biskup Strosmajer nije u svom „Glasniku" naveo da je „trebovao hiljada" za bludna djela, — dočim razsipnost djakovačkoga biskupa u mirno doba, a k tomu protepeni milijuni crkvenoga dobra napravili su od njega pravoga Judu, koji je uslied svojih izraza „bludom" izdao svoga meštra.

Ako biskup Talleyrandu nepredbacuje bezbožnost, ali je historički poznato, da je uzrokom bila zavladala ideja slobodnoga mnienja, koje nije moglo vjerovati u sva praznovjerja i maglovite nauke, koje su ljudi skovali; osim toga uzdignjen onaj „narodni vjerozakon" otvorio je nakon toga uslied razširenja encyklopediske znanosti po svoj Evropi ćoravom svietu oči. — Ali i ovaj bezbožni njegov život daleko je sjajniji od onih nauka, koje stari arcijezuita po svom kalupu, sa svojimi sanjarijami i visijami", sa svojom „fiksivnom idejom", sve na račun Boga, crkve i spasa — do ogavnosti govori i piše a za vremenita dobra svoga naroda nemari.

Osim toga, Talleyrand je odrekavši se svoga biskupskog zvanja, kao gradjanin i državljanin izpovjedao svoju političko vjerozakonsku nauku: da su svi ljudi prava braća i da se skup gradjanskih dužnosti odnosi na onu rečenicu: „što neželiš sebi, nečini drugomu", osvjedočen, da je sloboda potrebna kao zrak ljudskome životu. — S toga je on zakon i pravo smatrao suncem, koje svietlost i toplinu pruža; da je čovjek dužan od onoga, što je pod obranom zakona stekao, na uzdržavanje države u odlučnom času i žrtvovati. Ali gdje su načela Strosmajera ostala prema Talleyrandu, kojega su načela osnovana na zdravom razumu, a biskupa Strosmajera negdje se na nebesih nalaze.

Isti ovaj Talleyrand, proniknut dubokim osvjedočenjem priznavao je, da je samo znanost izvorom državnoga blagostanja i da se poljodjelstvo, obrt, trgovina, industrija i sve umjetnosti samo iz jedinoga izvora znanosti natapaju i obilna ploda radjaju, — dočim Strosmajer i danas svaku struku znanosti pripisuje „vrhunaravnim silam", pa zato ga vidimo, kako je Talleyrand izpovjedao otvoreno svoju političku vjeroizpoviest, da je jedna od najplemenitijih dužnostih gradjanina francezkoga da se biednom i nevoljnom narodu priskoči u pomoć, dočim o Strosmajeru nečitasmo, da je prosipajuć milijune po stranom svietu ikada hrvatskomu siromašnomu narodu pomagao u ljutoj nevolji, niti mu je ležeće do obrane naroda u saboru pred kompetentnim faktorima, niti bi ikada po primjeru Talleyranda odrekao se svojih mastnih dohodaka na korist naroda svoga a najmanje ikakovu suzu nad Hrvatskom spustio kao Krst nad domorodnim starim gradom Jeruzolimom!

Tužna li biskupa, kad se pozivajuć na žalostna prava i dužnosti hrusti nad grobom mrtvoga Miškatovića bez obrane, dočim se zaboravlja najsvetijih prava i dužnosti, koje bi morao pred licem sabora braniti, al ujedno štovati i obdržavati onako, kao što je po crkvi prokleti Talleyrand pred francezkim zakonodavnim tielom dokazao.

To je sve crpljeno iz Talleyranda političkog osvjedočenja, dočim pravi Hrvati nepoznadu baš „nikakova osvjedočenja", koje bi Strosmajer imao; ono pako, što izlandra na usta od vjere, smatra se porugom, jer jedno govori, drugo radi, a što dobra

„ex abundantia cordis" pronadje, to opet „ex superabundantia" pokvari i tako iz jedne u drugu ludost upada.

Ovo je samo primjera radi navedeno, da se saznadu načela, kojih se je držao Talleyrand i da se izbaci na vidik nauka, koju Strosmajer uslied svoje vrtoglavice sliedi te da se tim laglje ne pred „cielim svietom", kako to biskup u „Glasniku" bezumno ponavlja, nego najprije pred hrvatskim narodom, pa ako je moguće i pred drugim narodima odkrije njegova političko-reakcionarska golotinja.

Za razjašnjenje onim, koji nebi znali definicije o „reakciji", neka zapamte, da se i danas pod tim imenom razumjeva stanovita bagra ljudih, nastojećih, da se nevoljničtvo robstvo i glupost uzdrži, kao što svietla nauka biskupova u tom vieku sviedoči! ali neka bude uvjeren, da on kao kolovodja polutanskog političkog lista „Obzoraškog" nije kadar pravoga i domorodnoga sina ove svete naše zemlje u svoju starovječnu kolotečinu privesti.

Da li će reakcionarskom biskupu i njegovoj družbi ugadjati iztaknuta razlika pred licem javnosti, koja nek si dalnje zaključke stvara, o tom nikoga glava zaboliti neće; jer je odavna poznato, što je sve o reakcionarskom sistemu zabilježeno, da je po ovom već onaj buntovnički čopor u arapskoj pustinji nakanio uništiti legislaciju Mojsije, kao što bi i puntarski čopor pod svojim kolovodjom „svietlim biskupom" želio uništiti današnji državni sistem u Hrvatskoj; po istom reakcionarskom sistemu morao je Sokrat svoj otrovni vrč izpiti; po istomu sistemu pala je glava sa sv. Ivana Apoštola; po istom sistemu prolio je Isus Krst svoju krv na Golgoti a apoštoli postadoše mučenici radi novoga nad čovječanstvom izlievenoga svjetla; po istom sistemu pod vodstvom Strosmajera postala bi današnja Hrvatska pravom slikom onoga staroga fanatiziranoga pustinjačkoga života, jer bi umjesto prave prosvjete širili sredovječnu glupost; umjesto slobodnih sinova zemlje, stvarali bi stare rimske robove; umjesto prosvietljenja uma, uvadjali bi bajoslovne nauke i tim podkopali svaki dalnji kulturni napredak. — Sve ovo i ovim slično razabire se iz biskupove prispodobe i onih pobožnih laži za obsjeniti Hrvate u tom 19. vieku!

Po istom reakcionarskom sistemu, padale su hiljade hiljadah ljudi za dobe progonstva kršćana u starom Rimu, a kasnije mač progonstva kosio je razne sekte, što nehtjedoše onako vjerovati, kako su ljudi hteli, dok redom uslied izbrojenih u poviesti mrcvarenjah napokon pade žrtvom na gorućem plamenu živ Hus i Hyeronimus sa ostalom svojom braćom: Ad Dei majorem gloriam! Ali Češka diže jim spomenik u tom 19. vieku.

Po istom sistemu Španjolska si je ruke krvju natapala, a po raznih krajevi svieta od polovice 16. vieka poznati red zasukanih mračnjaka ostavio je svoje ime najcrnijimi slovi zabilježeno! Kao žrtve toga sistema, svjedokom su mrtve poljane od 30 godišnjega rata!

Obzirom na biskupovo izticanje fabulozne prispodobe, odvraća se time, da nami u Hrvatskoj nije potrebno vjerovati u kojekakve legende, jer poznajemo ih više vrsti kako su pisane, popravljene, brisane, dodavane, jednom riečju krparene bile onako, kako se piscem legendah dopalo, kao što n. pr. biva i sa piscem Strosmajerom, koji iz sv. pisma vuče izreke proti drugim, a one koje su proti njemu, onih nespominje. — Nam nije potrebno vjerovati u legende francezkih jezuita, jer dobro znamo, bez da uzroke navadjamo, što je srušilo Napoleona I., Karla X., Ludviga XVI., Napoleona III., Maksimilijana u Meksiki i recimo kraljicu Isabelu, da nespominjemo drugih na stotine.

Nami je u Hrvatskoj istina svetija, nego sve legende ovoga svieta, pa zato napominjemo, da je Talleyrand, vrativši se iz Englezke još g. 1835. nakon kratkog bolovanja g. 1838. preminuo, kad je slučajno Strosmajer bivši kapelanom u Petrovaradinu poznavao predobro onaj preko Dunava poznati „Novisad", — gdje je od piljaricah na

glasu stojećih svoju riečitost u onoj novoj kvintilianskoj školi crpio — te slučajno iste g. 1838. bio redjen po biskupu Kukoviću za presbitera.

Za dobe povratka Talleyranda u Francezku, neima tu govora o nikakvom nadbiskupu parižkom Kvekenu, a još manje o kakvoj „javnoj pokori". To su dvie najdrzovitije laži skovane onako, kako je n. pr. Strosmajer lagao sv. otcu, da se bavi s „vjeroizpovješću milijuna Rusa" ili kako je nakon 18 godina lagao, da „nagode" blagoslovio nije!

Tko poznaje historičke odnošaje, u kojih se je za dobe francezke revolucije i nakon ove nalazio pronicava duha Talleyrand kao osobiti državnik i slobodouman muž, stojeći na najvišjem stepenu dostojanstva; pa tko iz poviesti znade da su prenosom iz Amerike proglašena bila t. zv. „Menschenrechte" u Francezkoj, koja su temeljem ustava francezkoga, taj će i iz ovih razabrati, da je bezumje i pomisliti o kakovoj Talleyranda pravoj pokori. To je patentirana laž biskupa, koji bi iz Talleyranda napravio svetca, kad bi ga samo Rim potvrdio.

Posred onih proglašenih „čovječanskih prava" od kojih su se tečajem razvoja i naši temeljni zakoni ustanovili, te posred onoga sveobće probudjenog dubokog sna, kad je luč prosvjete izagnala mračnjake i natražnjake i usljed onog probudjenog duha, kojim je odsievao cieo život Francezke i istoga Talleyranda, tja preko one srpanjske revolucije g 1830., — tko bi mogao i pomisliti o kakovom nadbiskupu, koji bi za Talleyranda brigu imao i još k tomu da bi Talleyrand nekakovu „pravu pokoru" ovršio!

Tko bi na ovakove fabule o Talleyrandu kao visoko naobraženom državniku vjerovao, taj bi prije morao u one mitologičke bajke vjerovati i to: da je Kastor i Polux donieo viest e pobjedi nad Perseusom u isti čas u Rim, kad se je bitka izvojevala!

Tko bi u Hrvatskoj vjerovao Strosmajeru, da je Talleyrand „javnu pokoru" ili „pravu pokoru" činio, taj bi morao prije dopustiti, da su Kastor i Polux vojujući proti Kalidonskoj svinji na bielimi konji sa zviezdom na glavi, predstavljali bratinsku ljubav!

Poznavaoc francezke revolucije i onoga razvijenoga poleta za slobodom, prije bi vjerovao o negdašnjem čarobniku Aetiusu Näviusu, da je britvom kamen razrezao, ili o nekoj djevojci Vestfalniki da je vodu sa rešetom grabila, ili caru Vespasianu, da je čoravomu povratio vid, kad ga slinkom po oku povukao, nego li da je Talleyrand ikakovu „javnu pokoru" obavio.

Ovako fabulozne pripoviesti biskupa Strosmajera spadaju u carstvo bajoslovja, gdje se čita o božici Paladi kako je s neba njezin monumenat pao u hram Veste boginje, znak, da kao zaštitnica božica nad Rimljani vlada.

Tom sgodom kad se biskup sa izmišljotinami bavi, to bi dobro učinio, da nam raztumači i ona, koja su napisana al tko da u njih vjeruje, n. pr. kako je Valerius Maximus zabilježio; da je štatua „Fortune" suze ronila; kako Lucian piše: da se je štatua Pelichusa znojila; kako Epifanij črčka: da su Egipćani visoko cienili grob nekog proroka, jer ih je taj prorok branio od „krokodilah i viperah"!

To su primjeri iz poganske dobe, a koliko ih imade iz dobe kršćanstva i koliko ih nosi biskup pod svojim plaštem, bojeći se s njimi kao avantgardom naprvo izlaziti, jer bi ga danas razum svakoga kršćanina utukao onako, kako je sv. Pavao svim ljudem na uspomenu preporučio: Probate omnia, et quod bonum retinete, t. j. da se ljudi razumom služe i što pronadju istinom, ono neka drže.

Iz kakvog je „šalabahtera" izvadio onoga arcibiskupa Kvetena, to njemu neka služi na čast; a zašto se je naslužio nadbiskupom francezkim — to će pametan iz okolnostih pritvaranja — shvatiti, na kog je on svojom sramotnom strielom nišanio, — al koji danas mirno u grobu počiva! De mortuis nit nil bene. —

Da nije u ono doba živio niti orleanski biskup Dupanloup, nego obični „Abbé" Dupanloup, svjedoči Conversations Lexikon od Blockhausera od g. 1886. —

Iz svjetovne se poviesti znade da nije istina, da je kakav nadbiskup Kneken igrao kod toga plesa; nije istina da je biskup orleanski nastojao obratiti Talleyranda; nije istina da je Talleyrand ikakova javnu pokoru činio. To su „tri patentirane laži", za koje sv. Augustin nije znao, jer bi ih u stanoviti razred stavio.

Četvrtu je laž skovao o „nekakvoj divnoj i pobožnoj" nećakinji, veleć: da se je uviek dragom Bogu molila za obraćenje — a to je za biskupa Strosmajera najmilija uloga, koju si je u tom poslu izabrao!

Kad biskup u 19. vieku izilazi pobožnimi lažmi na vidik, da je umjesto žene Talleyrandove tobož „divna i pobožna djevojka" molitvom i suzami pokrenula Boga! bez da spominje ime djevojke, to bi on danas najveće dobroćinstvo izkazao državi, kad bi on svojom valjada svetijom molitvom i svojimi biskupskimi suzami molio Boga pred sv. oltarom, da nebude lopovah, ubojicah i razbojnikah i ostalih zloglasnih ljudi na svietu, kao što je on i njegov savjetnik Dr. Rački kanonik u Zagrebu. Valjada njegova molitva i njegove suze nuz molitvu i suze istoga kanonika Dr. Račkoga više vriede, nego li one fingirane djevojke?!

Nebi sgorjega bilo, kad bi biskup djakovački ako ne u svojoj biskupiji a ono uslied poznavanja Francezke našao u Parizu kakovu drugu „divnu i pobožnu" djevojku, koja bi „mjesto njega Boga molila i suze polievala, da se oni nesretni u njegovoj biskupiji „Nazareni" što prije obrate i u njegovu ovčarnicu privedu. Eto gotova veselja! Tko bi radostniji bio od Strosmajera, Račkog, Dr. Frankia sada u Rimu i iste „divne i pobožne djevojke"!

Mi se u Hrvatskoj čudom čudimo, da 75 godišnji biskup Strosmajer, kojega je bar dužnost pri oltaru moliti, da nikada nikoga sa svojom molitvom i svojimi poslanicama obratio nije! Jer kolika bi radost bila, „da samo jednu dušu" imenuje, koju je on kroz pol vieka obratio svojom molitvom i suzami! Eto opet nitko sretniji od Strosmajera, dr. Frankia, dr. Bauera i dr. Račkia! Al kakova će tek radost nastati, ako opisana „divna nećakinja" Strosmajerova svoga brata prije smrti molitvom i suzami spasila bude?!

Pisac biskup uslied inšpiracije nadahnjen po svom premilom tajnom izvjestitelja Dr. Račkom, nasrće proti crkvenoj oblasti u Zagrebu poradi pokojnog Miškatovića zaključujuć istu alineju ovako:

„Ovo se ovdje spominje, da se vidi, koja je u slučaju o kojem govorimo, bila sveta dužnost i oblasti crkvene u Zagrebu (sic), i onih prijatelja pokojnikovih, koji su ga za života častili i za vrieme bolesti pohadjali. Ako oni toga učinili nisu, težko su svoju dušu ogriešili i počinili grdniju stvar, nego oni levite, koji su mimo sirote ranjenika izmedju Jerika i Jeruzolima bez svake brige nehajno prošli; velimo navlaš „grdniju strar" jer se u nazočnom slučaju radi od grdnih rana ne tiela, nego duše i jerbo su prijatelji pokojnikovi upravo zvanjem svojim pozvani bili, (da li i kanonik Rački?) da siroti zapušteniku na posljednjem času božjim Samaritčanom budu. Još jedanput: nisu li stari prijatelji i znanci pokojnikovi to u podpunoj mjeri uradili, učinili su veliki grieh".

Navedena objeda djakovačkoga biskupa, proti crkvenoj oblasti u Zagrebu, stojećoj izvan njegova teritorija, proti kojoj svom prostačkom drzovitošću napada i opominje na dužnost, znajući predobro, da stoji pod jurisdikcijom pokojnoga kardinala, okružena sa cielim kaptolom visokih dostojanstvenika, s toga takova nepoštena objeda smatra se kao nižjega prema pokojnom kardinalu i visokom ordinariatu „političkom infamijom".

Čim je ovdašnji župnik kod sv. Marka Dr. Boroša izjavio, da je njegov kapelan u zadnjoj bezsvjestici pokojnomu podielio sakramente umirajućih onako, kako se nesamo podieliti može i kako se kršćaninu podieliti mora, nego kako to na hiljade poštenih svećenika ovršuje, tim je stvar kršćanskim putem na temelju Kristove nauke izcrpljenom postala.

Kad je isti župnik izazvan po „Kat. listu“ zagrebačkom i onom „pamfletu“ djakovačkom, o kom i proti komu se piše, očitovao, da je pokojnik opomenut od prijateljah izjavio: „ja mislim na to“, a nakon toga padši u bezsvjesticu bio absolviran na čas smrti kako je nužda zahtjevala, tad prestaje svaka polenika nad grobom mrtvoga čovjeka.

Za ovaj je slučaj znao i pokojni kardinal i sva prečastna gospoda zagrebačkoga kaptola, pa nikomu nepade ni na kraj pameti da svoju dotičnu crkvenu oblast opominje na dužnost, nego jedinomu a vučjoj koži najamniku tudje crkve i tudje jurisdikcije biskupu Strosmajeru, koji nedvojbeno i oviput zaveden po svom političkom drugu Dr. Račkom — nežaca se proti svakom načelu prave vjere nesamo političke spletkarije, nego i crkvene slieparije proizvadjati na ruglo svoga uzvišenoga zvanja.

Sve ono što je biskup u prvom „Glasniku“ a kasnije i u drugom broju proti župniku zagrebačkom odgovorio, sve to u zrcalu odkriva, kakove je crne duše onaj veliki griešnik na onoj stolici Mojsijevoj u Djakovu i kakovo otrovno srdce nosi u svom starom i ledenom tielu!

Kako takav biskup može po primjeru sv. Pavla na Rimljane opominjati svoje vlastite ovce na kršćanske misli i življenje? kako i kojim obrazom može svojim ovcam reći: „Spe gaudentes, in tribulatione patientes“ t. j. budite veseli u nadi, a ustrpljivi u nevolji, kako može drugim govoriti Krista rieči: Nedaj se od zla nadvladati, nego nadvladaj zlo dobrim. Rom. XII. v. 21., kad on kao biskup nije u stanju sebe nadvladati i ono zlo, s kojim će napokon pasti u tavan grob! —

Od takvoga biskupa netreba crkvena oblast zagrebačka, netrebaju pokojnika prijatelji, niti isti privrženici baš nikakove nauke, jer je onakovim stvorovom kao što je biskup sa poznatim zloglasnim dr. Račkom prije 300 godina odgovorio bivši monak Martin Luter riečmi sv. pisma: „Farizeji! čistite smet izpred svojih vrata, pa onda izmetajte pred tudjimi vrati“.

Za takove vrsti ljude, kao što je biskup i njegova braća politička, koji su ustali nemoralnim oružjem vojevati proti pokojniku, izazivajuć njegove prijatelje na nekakovu dužnost, koju on kao biskup nikada obavljao nije, napisao je pokojni Pavao Štoos, župnik knjižicu: „O poboljšanju ćudorednosti svećenstva“ g. 1848.

Na objedu djakovačkoga biskupa proti prijateljem Miškatovića neka bude rečeno: ako su prijatelji pohadjali pokojnika, tim su i oni uslied vlastitoga biskupova priznanja više ljubavi kršćanske izkazali prema pokojniku, nego li on, kad istu sv. službu božju pri oltaru uz podpunu asistenciju obavlja; jer i onda, kada pod misom govori: „Pax vobiscum“ t. j. mir s vami, vazda pred Bogom, crkvom i narodom laže. Dokaz tomu život i smrt pokojnoga Miškatovića i njegovih prijatelja, kao i njegov cieo život na državnom, crkvenom i političkom polju.

Da se svietli biskup brine za svoje svećenstvo i za onaj siromašni narod u njegovoj biskupiji, kog je on poradi poznatih šumskih kvarova za dobe poznatih šumara Malina, Borkovića, šumara Strosmajera bivšeg zidara, tečajem tolikih godina upropastio i da je onim sirotam u pomoć priticao, bolje bi učinio, nego što se osvrće na tudju biskupiju i na prijatelje pokojnikove, od kojih su nekoji bili negda prijatelji istoga biskupa, nebi mu se reklo: Ad secreta poli, curas extendere noli t. j. nenosi brige s nami, kad se nebrineš sa narodom hrvatske domovine! nego se brini za svoje stado i one siromake u biskupiji.

Kakav je to nadpastir djakovački, koji primjer „pravoga pastira“ Krsta nesliedi i koji zapovjed Krsta o izgubljenoj ovci ovršavao nije, dok je imao sgode, dok je imao vremena i dok mu je dužnost nalagala, nego sada odkako je pokojnik preminuo, upliće se u crkvenu oblast druge biskupije, koja bi ga morala podučiti da se „propustom“ dužnostih, nesamo „grdni grieh“ nego upravo najsramotniji zločin pred Kristom tvori, daleko gadniji, nego onih starih levita za dobe prvoga navjestitelja vjere.

Ovaj je crkveni ured u Zagrebu obavio svoju dužnost kao pravi Samaritčanin, znajuć, da kao što je onaj čovjek u evangjelju silazeć iz Jeruzolima u Jeriko upao u ruke hajdukah, tako na utjehu prijateljem pokojnikovim budi rečeno, da je istim načinom i mnogo gadnije pokojnik nakon smrti upao u ruke „hajdučke političke braće" na čelu kolovodje, koji se zaboravlja istoga evangjelja, gdje se govori o Samaritčanu, da za „vječni život" postići, treba ljubavi prama Bogu i iskrnjemu imati. Luc. X. v. 27.

Takovim kreaturam žalibože sa slikom i prilikom božjom, koje se visoko dižu poput onog u sv. pismu Kafernauma, i danas bi Krst da na zemlji prebiva, zagrmio: „Jaoh tebi Korozaime, jaoh tebi Betsaido", skup sa onim neznatnim Djakovom u kom „prvi sin" mudruje!

Sviet znade, da su Samaritanci u Zagrebu učinili ono, što Krstova nauka za spas duše i vječni život zahtjeva. Luc. X. v. 27., nemareć niti za prolazeće grozne crkvene us anove i preživjeli „ritual", niti za mladih bogoslova dr. Bauera i dr. Franki-a, ćurlikanje koji bi morali na gori Atosu živiti dok bi pametnije počeli misliti, niti za najamnika biskupa, koji se je ušuljao u tudju ovčarnicu da poput evangjeoskoga vuka muti čist i bistar izvor tudjih ovaca.

Zar nestoji pisano kod sv. Pavla: da koji se vladaju po duhu božjem, oni su sinovi božji, jer po duhu duhovno misle, te ih ništa nemože odvratiti od ljubavi Krsta i njegovog sv. križa po onom sv. Pavla: Certus sum, quia neque mors, neque angeli, neque principatus, neque creatura alia poterit nos separare a charitate Dei, quae est in C. J. D. N., t. j. znadu sigurno Samaritanci u Zagrebu, da ih nemože niti smrt, niti angjeli, niti vlasti, niti ikakav stvor razdvojiti od ljubavi Isusa Krsta.

Alineja VIII.

Pisac biskup Strosmajer u ovoj alineji piše, a narod Hrvatske neka prosudjuje: u koju klasu mračnjakah ovoga vieka spada? On piše ovako:

„Budi medjutim tomu kako mu drago, izvjestno je iz svega toga, što smo o bolesti i posljednjih časovih pokojnikovih čuli: da se on nije obratio; da dovoljne pokore nije učinio, da se nije vriednim pokazao, da se svetom popunitbom u obćenje sa sv. majkom crkvom povrati i tako zalogom uskrsnuća i svete neumrlosti obskrbi. Odavle pako po naravi same stvari, po positivnih zakonih crkvenih, po nedvojbenoj stezi i običaju sv. matere crkve sliedi, da se tielo pokojnikovo nije imalo svetim uljem pomazati, da sv. crkva božja nikako nije pri pogrebu sudjelovati imala. Ovo se nepristoji mrtvacu (u 19. vieku!), koji se nije živ u sveto obćenje sa Isusom *i sv. majkom crkvom povratio, ovo se nepristoji onomu, koji je umro preziruć crkvu i neumrlo svećeničko zvanje. Štogod se je dakle u tom obziru učinilo, učinilo se je očevidno proti zakonu, na rnglo* Isusa, *svetoj crkvi i svetomu svećeničkomu zvanju. U nazočnom slučaju nije drugo preostalo, nego pogreb ostaviti svjetskomu življu i onima, koji način života i smrti pokojnikove odobravaju. Oni pako svećenici i to „odlični" svećenici, koji su scienili, da mogu pogrebu pokojnikovu prisustvovati, neka znaju, da su se grdno ogriešili i da su zao izgled svemu svietu, osobito pako mladjemu svećenstvu dali".*

Iz ove se stavke uvidja, kakovo u obće ima „subjektivno mnienje" fanatisirani zelota biskup prema pokojniku, kad se uslied svoje duševne slabosti i staroga tiela pozivlje na ono, što je o bolesti i posljednjem času pokojnikovom čuo.

Zna li taj biskup, da ono, što je on čuo od drugoga pripoviedati, po svoj prilici od onoga „intimnoga sekretara" Račkog, s kojim zajedno u svetu pastirsku frulu svira, a obojica nikad nisu po propisu božjem dobro niti pomislili o Miškatoviću, da se sve

ono po nikakvom zakonu nesmatra valjanim svjedočanstvom prema izjavi dotičnoga pastira i župnika sv. Marka dra. Boroše!

Ako sv. pismo zahtjeva bar dvojicu svjedoka i to poštenih i nesumnjičivih, koji bi pri činu bili i čuli ono, što je pokojnik na samrtnoj postelji izgovorio: „ja na to mislim", to se mora prije župniku sv. Marka i njegovom kapelanu kao i nekom prijatelju vjerovati, nego li djakovačkoj brbljavoj babi i njegovom političkom skakavcu dr. Račkom, koji bi pokojnika živa i propeli uslied one njihove strašne ljubavi i poznatoga izvanjskog blagog pogleda!

Kad se znade da je pokojnik prije svoje smrti izrekao želju s riečmi: „ja na to mislim", akoprem toga učiniti nije morao, niti bi izgubljen pred Bogom bio; kad se znade, da je pokojnik još na posljednjem času proplakao nad svojom njemu milom domovinom, te nad onom njemu omiljenom poštenom porodicom; kad se znade, da je pokojnik dvaput u nesvjesticu pao i da mu nebijaše moguće ikakovo razlaganje činiti, najmanje pako kakovu „ceremonialnu" pokoru ovršavati, kako to nalazeći se u životu farizejski piše kaludjer biskup; kad se znade, da „smrt" pokojnog Miškatovića doista uzorom služi živućim kršćanom to se iz ovih bjelodano uvidja, da je biskup kao politički „rovar i grobar" ostentativno s nakanom povredio zvanične crkvene oblasti radi smrti Miškatovićeve o nekakvoj „poputbini i obćenju sv. matere crkve!" —

Odovud se pitanje radja: kako može biskup presudu izricati ob onom, što je reservirano prije svega volji božjoj i onoga, koji sjedi na desnoj božjoj Isusa Krsta?! Tko je njega ovlastio, da se u sliepoći svoje nauke ističe mudrijim i učenijim čuvarom sv. vjere, crkve i morala, nego li je prečastni ordinarijat zagrebački te da on kroz svoja mirisava usta i poznate političke bubnjare stvar izvraća i na svoju jezuitsku kolotečinu upravlja?!

Ovo se farizejsko ruglo tim većma pred javnost iznaša, što će svak pošten svećenik i ugledan svjetovnak razabrati, da što je pokojni kardinal sa svojim prečastnim sborom kanonikah valjanim i legalnim priznao, da to nemože i nesmije Strosmajer kao najamnik bez poruge svoga dostojanstva obarati. — Gdje leži „posluh" prema višjoj metropolitanskoj stolici? Gdje je ostalo ono: pokoravajte se predpostavljenim vašim? Gdje je biskupska „čednost, pristojnost, isto poštenje i čast izostala?! Gdje se tu „mudrost" u tako sjajnom bezposličaru nazire, mudrost, o kojoj se mladež u sjemeništu podučava riečmi: „Estote prudentes, sicut serpentes, et simplices sicut columbae?!"

Proti daljnim objedam neka bude cieo narod hrvatske zemlje osvjedočen, da biskupu neleži na srdcu onaj u alineji „zalog uskrsnuća i svete neumrlosti" pokojnikove, kao što mu nije ležalo niti ono uskrsnuće vjere, kojim su ga fantaste branili, kad je sa „svjetovnom misijom" podielio blagoslov Rusiji. — To je jedno i drugo obsjena, varka i himbeno pretvaranje. Ali poleg svega toga neka bude i farizejski pisac i cieo narod osvjedočen, da je pokojnik slavio u životu, al slavi i nakon smrti svoje „pravo uskrsnuće i svoju neumrlost".

Okolnost pako, da bi nekršćanskim opisom biskupovim bila crkva u opasnosti, što je pokojnik po redovitom svećeniku primio sakramente umirućih, neizključuje faktum, da je črčkanje kaludjera biskupa smieralo na obranu svete crkve, koliko za njegovu izpraznu slavu, prirodjenu taštinu i politički kapital. Ali ovakovim stvorovom svieta odvraća se s riečmi sv. pisma: „Vae prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum suum et nihil vident, t. j. jaoh si ga prorokom bezumnikom, koji sliedeć svoja lažna zadahnjivanja rade čoravo. —

Obzirom na pozivanje biskupovo glede positivnih crkvenih zakona, to su oni sastavljeni od ljudih koji nestoje nad Krstom i zakonom božjim, te koji nimalo neodgovaraju 19. vieku, okolnostim vremena i ravnopravnosti priznatih sljedbenika, da se

umirajućem Miškatoviću nepodieli „zadnje pomazanje“ sa blagoslovljenim uljem i da mu se tja i pokop po crkvi uzkrati! Takovu ludost mogao je samo Strosmajer napisati a Rački ju potvrditi, jer oba spadaju u ropotarnicu farizaisma i poznatu mračnjačku dobu srednjega vieka. —

Ovde se namiče pitanje, tko je te pozitivne crkvene zakone složio? Zar nisu Grci, Latini i Armeni sastavili ona crkvena prava, na koja se „prvi sin“ pozivlje?! Zar se nezna, da su kroz iste ljude nastala najžalostnija krivovjerstva, bezakonja, sablazni i anatemata, rad kojih je poviest krvavimi slovi njihova djela zabilježila, kao i ono silno krviproliće i do danas nikad izvedivo sjedinjenje medju dva po imenu, rodu krvi i vjeri srodna naroda, izmedju Srba i Hrvata, ma stotine prorokah poput Strosmajera izticalo svoje „fantome“ o sjedinjenju pod jednim vrhovnim pastirom a na hiljade Račkij-a potvrdjivalo takovu smušenost „fantastičkih ideja“. —

Već tim jednim pozivom na stare mračnjačke i barbarske zakone proti umirućem i proti istomu pokopu, dokazao je Strosmajer kao proglašeno u saboru doista „fakciosno političko diete“, da neodgovara ovomu stoljeću, utemeljenom na humanitetu, al bogme lje niti nauci prave Isusove vjere, koja i danas milnijem zvuči: Fiat lux t. j. pred svjetlost mračnjaci ovoga vieka!

Što se tiče stege crkvene, na koju se biskup pozivlje, to bi njega morala odavna kurija rimska poradi neobdržavane discipline izključiti iz reda ostalih kršćanskih biskupa, jer svojim primjerom dokazuje, da drugim propisuje disciplinu, a sam ju nikada u životu ovršavao nije.

Za dokaz toga neka bude samo jedan primjer od Gregura VII., koji je „celibat“ uveo, imajući pred očima, da svaki koji pri oltaru služi, mora svet život sprovadjati. To bijaše „disciplina“ onoga vieka, a ta je ostala i danas onakova, kakova se znade iz pozitivnih crkvenih zakona; ali mi nevidimo, da se je biskup ove discipline crkvene za dobe pokojnikove držao, a izkustvo i poznavanje njegove biskupije svjedoči, da se podčinjeni ravnaju po onom: „Regis ad exemplum totus componitur orbis,“ t. j. kako je glavar crkve živio bludno proti celibatu, tako i nižji njega sliede.

Pozivati se na crkvene pozitivne zakone, na mrtve ljude, koji su još čudnovatije naravi bili nego li je svietli biskup, jer su živili u tavnoj dobi, kad je crkva supremaciju imala nad državom, morao bi da je iole iskren prama svomu narodu pomisliti, da su pozitivni zakoni crkve isto tako promjenljivi kao i pozitivni zakoni države, koji se prema okolnostim, potrebam, duhu, osobam i inim odnošajima prilagodjuju. Ako li toga biskup nevjeruje, neka pokuša uvesti crkvene torture, inkvizitorni postupak španjolske inkvizicije i sve ono, što su njegove krvi i srdca negda krvoloci ljudskoga plemena na sramotu čovječanstva proizvadjali pod imenom žalibože: Auspice Christo!

Ako crkva nije promienila svoiih pozitivnih zakona, nego je zadržala starovječne preživjele inštitucije, na temelju kojih bi želio biskup pokojnom Miškatoviću uzkratiti isti „pogreb“, to neizključuje faktum, da bi hrvatska vrhovna crkvena i državna oblast dopustile, da se takav protukršćanski čin proizvadja proti pokojniku. On bo je svojim životom i smrću daleko zaslužniji i po državu i narod bio, nego li stotine pustolovnih Strosmajera, komu je trbuh Bog, vjera, crkva i svećenički red — a narod hrvatski: deveto peći omelo!

Pozivajuć se biskup na pozitivne crkvene zakone, pitamo ga otvoreno pred licem naroda: kakovi su crkveni zakoni vladali u dobi, kad su nemirne ćudi, nemirnoga duha i poganoga srdca, njegova nekad braća u Isusu i po sv. redu počam od prepiranja o postavi „vazma“ ostavili sramotan plod nesloge?

Je li je kod njih Duh sv. vladao, kad su rad krštenja krivovjernikah smutili iztočnu i zapadnu crkvu u osobi sv. Stjepana i biskupa Cyniana, na kog se taj biskup u korizmenoj poslanici pozivlje; kad su rad izpraznih bogoslovnih prepiranja izmed dva

svećenika Novata iz Kartage i Novatiana iz Rima prouzrokovali razkol crkve za dva stoljeća; kad su rad „političkog biskupa“ Pavla iz Sirije, želećeg udariti stazom po primjeru kraljice Zenobije narušili nauku Isusa, kao što ju Strosmajer ruši, pozivajuć se na „zakone crkvene“; kad se rad narušenog crkvenog poredka izmed Montanistah i Maraona svećenikah iz Frigije crkva drmala;, kad se sve dogadjalo u dobi, kad je poganstvo biskupe Strosmajeru strah i trepet zadavalo crkvi, dok nije napokon. pamtite ultramontanski političari Djakova: „hrabra desnica cara Konstantina“ podigla zastavu slobode i tim „država“ doprinjela k pobjedi. — Ovaj historički primjer neka služi biskupu pred licem naroda za dokaz, da je i danas u našoj državi najmjerodavnija volja Njegova Apoštolskoga Veličanstva i najvišja vlast u državi, koja se pruža i preko živuće crkve i njezinih zakona, koji ako se protive državnim inštitucijam i zakonom, neimaju valjanosti. To je članak vjere pravih kršćana, a tako biva u Njemačkoj „cujus regio, illius religio,“ a tako obstoji i u prostranoj Rusiji i kod sviuh ostalih slobodnih država.

Pozivajući se biskup na crkvene propise proti pokojniku, na propise od ljudih kao što je on, morao bi i to znati, da je biskup Aleksander i Arija župnik stvorio „Arijansko krivovjerje“, koje je poput potresa uzdrmalo crkvu preko pol vieka tako, da je sijaset crkvenih sabora obdržavano, po tom nastale pobune i nemiri, palež mnogobrojnih hramovah božjih, užasna krviprolića a medju narodom surovost i razvratnost bez kraja i konca! Pa zar nebijaše biskupe Strosmajeru i u toj dobi crkvenih zakona, discipline i crkvenih običaiah?!

Kad se upire biskup na „crkvene ustanove“, to ga pitamo: da li su u ono doba bile krive „Nar. Novine“ „Agramer Zeitung“ „Hrvatska“ ili biskupu nepočudna bečka i ugarska žurnalistika, ili su uzrokom svega zla bili ponajprije buntovni biskupi, medju kojimi se nalazi: Atanasija biskup Aleksandrinski, Eusebij biskup Nikomedejski, Macedonij i Euseb cesarejski, Akacio biskup carigradski, Fotin biskup sriemski, od kojega zadnjega ničim se radi silovite i jogunaste naravi nerazlikuje današnji bosansko-sriemski Strosmajer.

Neka slobodno svietli biskup i „prvi sine carstva nebeskoga“ odgovori: nisu li oni isti danas izticali jednu dogmu, koju su sutra rušili, podkopavali i vjerovali nisu upravo onako kako je svietli biskup g. 1870. na koncilu proti dogmi nepogriešivosti govorio i črčkao, a nakon 20 godina 1891. u svojoj „korizmenoj poslanici“ smatra ju člankom vjere, podučavajuć čoravo stado, da se „nitko u Hrvatskoj nemože spasiti, ako u nepogriešivost dogme nevjeruje!“ Tako je negda blagosovio dogmu državnu o „nagodi“, a sada kad neima u životu bana Mažuranića njegova prijatelja, nakon 18. godina javno poriče i laže pred licem naroda! To je sramota, ruglo i najogavnija kleveta proti pokojnom banu Mažuraniću, rad česa nezaslužuje u Hrvatskoj drugo, nego da se privilegiranim lažljivcem pred cielim narodom smatra —

Da je pokojnik umro onako, kao što Strosmajer piše, prezirući crkvu i svećeničko zvanje, koje na njeg nije ništa spadalo, niti se je on sa svećeničkim zvanjem bavio, to je tako prosta kleveta i laž, da bi se već radi ovih bezsramnih misli morao onaj svietli biskup javno nazvati pred licem grada ovoga i pred licem cieloga naroda „najprostijom lažom“, kakova se dosada na svietu rodila nije!

Dokaz tomu pružaju svjedoci počam od pokojnoga kardinala svi ostali visoki crkveni dostojanstvenici na kaptolu i izvan kaptola u Hrvatskoj živući župnici, osim tih na hiljade izobraženoga svieta u gradu Zagrebu, koji klasično svjedočanstvo sačinjavaju, kojim se one proste laži biskupa Strosmajera do temelja ruše al ujedno njemu na vječito ruglo služe:

Proti iztaknutim lažima evo što sveto pismo, koje služi poštenim kršćanom a najpače pozvanim svećenikom za polugu u životu, odgovara bezbožnom svietlom biskupu: Nisi o čovječe ma koji bio baš ničim izpričan, kad drugoga sudiš, jer kojim sudom drugog sudiš, sebe odsudjuješ. Rom. II. v. 1.

Proti takvom svietlom bezdušniku, koji se u navedenoj stavci obćenito kao kakova „politička remunda" nabacuje, zabilježio je sv. Pavao apoštol, opisujuć pokvarenost židinskoga koljena i kažnjivosti istoga poradi izprazne oholosti onoga naroda riečmi: „Nevolja i tuga na dušu svakog čovjeka, koji čini zlo, a najprije na Židova i Grka", dodajuć udilj rieči, koje se tiču onog bezdušnog svietlog biskupa: „Učeć drugoga, sebe neučiš; hvališ se zakonom, a prestupkom zakona sramotiš Boga; govoriš nečinite ljudi preljube, a sam činiš preljub." Rom. II —

Pa kao što po istom evangjelju nije Židov, koji je izvana Židov, niti je Grk koji je izvana Grk, „niti je biskup koji je izvana biskup", kao što Strosmajera farizejska djela svjedoče; niti je obrezovanje koje je izvana na tielu, nego je onaj Židov i onaj biskup, koji je iznutra obrezovanog srdca po duhu a ne slovu, i to se nazivlje „pravim obrezovanjem", koje hvalu pred Bogom imade. — Takovo pako obrezovanje nije do sada opaženo na „prvom sinu" iz Djakova.

Neobrezanog svietlog biskupa nabacivanje proti crkvenoj oblasti i ostalima — da je proti zakonu „na ruglo Isusa" učinjeno, dokazao je sam svoju moralnu propast, nebrineć se, da se je kao kršćanski biskup zaboravio onoga, kojega je učenik zahvaljivao Bogu, što se je vjera Krsta širila po cielom svietu, a on s infulom na glavi ovu kršćansku vjeru nogami gazi. Dokaz tomu cieli članak.

Što bi drugo crkvena oblast u Zagrebu pomisliti mogla, nego da na ovakovo bogogrdje proti infuliranom biskupu odvrati sa sv. Pavlom na Rimljane: „Da je doista zaludio u svojih mislih i potamnulo mu nerazumno srdce; kad se gradio mudrim, on je postao ludim." Rom. I. v. 22.

Kad se infuliranom biskupu jednoč od crkvene oblasti iz Zagreba dokazala istina, akoprem nije trebalo mu ni dokazivati nego ga maknuti po onom: Percute stultum per caput ut scutiat, t. j. opali ludoga po glavi da se otriezni; — kad je već dokazano, da je pokojnik valjano primio sakramente umirajućih, a patentirani laža iz Djakova nastoji istinu u laž pretvoriti, nabacujuć se nepromišljeno proti crkvenoj oblasti, kao da je tobož ova „na ruglo Isusa" i crkve obavila funkciju, tim je za svakoga jasno, da infuliranom biskupu nije treptila pred okom nauka Krstova o ljubavi Boga i iskrnjega, niti je mislio na onaj psalm Davidov: Deus meus respice in me, t. j. moj Bože pogledji toga biskupa, nego je mislio na onog živog sotonu, koji u njegovom tielu prebiva i s kojim će zajedno jednoć odputovati.

Kad bi se infulirani biskup po dužnosti i po siedoj starosti sjećao onih posljednjih stvari, na koje njega crkva opominje, nebi iz jednoga zla u drugo veće zlo upadao, niti bi crkvenoj oblasti predbacivao i „svetu crkvu"; jer ma koliko služile crkvene zapovjedi za duševno dobro pravovjernikah, to crkva upravo onako kao i država bdije nad izvanjskim obdržavanjem, dočim „unutarnji predmet" kao što su sakramenti umirajućih podnipošto nespada pod infuliranog biskupa njegovu crkvu, ma on u svojoj sliepoj zanešenosti i opet nju prispodabljao „vrhunaravnom" i istovietnom Mariji majki božjoj! Tako piše on u korizmenoj poslanici! a to je poniženje Matere Božje!

Pa kao što su mu svi napadaji veoma prosti, neslani i nepristojni, bez ikakove „soli mudrosti", tako je i onaj glede „svećeničkog zvanja".

Neznamo, da li isti „infulaš biskup", koji nosi brigu rad tudje duše izvan njegove biskupije i svećeničkoga zvanja, da li je on ikada pomislio na one „zlatne plodove" milosti božje, koji se na njegovom osušenom stablu života neopažaju, da za

postignuće istih treba se izkazati sa nanizanim čislom: osobite ljubavi, radosti, ustrpljivosti, prijateljstva, dobrote, blagosti, žive vjere, umjerenosti i čistoće života?!

Proti bezbožnom i protupravnom napadaju Strosmajerovu, da je trebalo „pogreb“ ostaviti svjetskomu življu i onima, koji način života i smrti pokojnikove odobravaju; -- moglo bi se prije svega reći, da kako je „taj svietli biskup odhranjen i kakovu je ćud i narav od pokojnoga svoga otca“ nasliedio, da onako prostački misli, piše i u tomu će ga smrt naći. Ali kad on obćenito piše i podmuklo misli, koga on pod onim: „svima onima“ razumjeva, to mu svi oni preporučuju, neka si sv. Pavla poslanicu II. na Timotea poglavje III. pročita, pa će ga uputiti apoštol riečmi: „da imade obličje pobožnosti, ali se je njezine snage odrekao, njega se uklanjaj II. Tim. III. 11.

Divnog nam kršćanskoga biskupa, koj svoju želju iztiče, da bi se pogreb pokojnikov obavio po svjetskoj oblasti, po čem neka ga javnost prosudjuje, da li u njem kršćanska ljubav prema drugim prebivati može! Još liepša nauka za ostali sviet, da ga tim bolje upoznade, kakovo veselje osjeća, kad vidi svoga političkoga neprijatelja da je prerano s ovog svieta odputovao! Je li to odgovara nauci Krsta: ljubi iskrnjega svoga?!

Predbacivati onima, koji način života i smrti pokojnika odobravaju, znači ostentativno nabacivati se na visoko svećenstvo grada Zagreba, koje toga biskupa nedvojbeno radi njegovog trkališta političkog i crkvenog života, smatra po sv. Pavlu: „nepomirljiva, neuzdržljiva, biesna, neprijatelja dobra, hulnika, nezahvalnika, neljubovna, izdajnika, opadača, nagla, naduvena, — više odana strastim nego li Bogu,“ te ga sigurno duboko sažaljiva, da je u visokoj starosti tako duboko pao!

Ovaj visoki kler u Zagrebu dobro znade, da nemože govora biti po nauci crkve o pokoju duše, dok se sigurno oproštenje grieha nepostigne; ali taj kler poznaje i to, da milijuni putuju s ovoga svieta i višeput najkriepostniji kršćani, bez da jim moguće bijaše oproštenje steći absolucijom — ipak se pogreb neuzkraćuje od poštenih i pravih svećenika.

Ovaj kler dobro znade, da je jedan od najvećih govornika ovoga vieka Mac Carthy zabilježio: ako je tko svezan od duha tminah — kao što je djakovački biskup Strosmajer, — da takav nosi težke okove, koje pokora razkida a griešnik polučuje slobodu sinovah božjih; ali taj kler znade i to, da neizreciv broj nosi još težje okove, bez da je kadar stalnim znakom obaviti ikakovu u životu pokoru — ipak mu se pogreb neuzkraćuje.

Ovaj kler razumije, da se u obće griešnik — tim „većim neprijateljem“ pred Bogom smatra, čim je veći dostojanstvenik crkveni kao n. p. djakovački biskup, dok po pravoj i javnoj pokori nepostane iz griešnoga biskupa božjim prijateljem; ali se i to razumije, da neki ljudi poput infuliranog biskupa u drugom čovjeku kao političkom neprijatelju naziru „najvećeg neprijatelja božjeg, a tim ostaju sa biskupom najgadniji stvorovi pred Bogom, ali se zato neuskraćuje pogreb.

Ovaj visoki kler je osvjedočen da je svaki griešnik duševno mrtav i da mu je duša duhovno zakopana vječitom smrću, kao što „figura docet“ o biskupu Strosmajeru, ali da se pokorom na život budi i smrt postaje životom, nu tih plodova nevidimo u trkalištu života djakovačkoga biskupa: pa i to se znade, da i takova vrst griešnikah ostavlja ovaj sviet iz navedenih uzroka bez obavljene javne pokore — ipak se mrtvim neuzkraćuje pogreb.

Ovaj kler dobro znade, „da pokora daje duši natovarenoj sa griesi njezinu nevinost natrag“, Ezech. cap. XXXVI., i da se čistom vodom pokore čisti griešna duša onako, kao što naravna voda čisti bielo zamazano odielo, nu neznamo, kakovom bi vodom pokore mogao Strosmajer oprati svoju dušu!

Pokraj ove nauke neka i biskup zapamti, da niti njemu nije dovoljno pokajanje i obećanje više negriešiti, niti se smatra pokajanjem njugov opoziv pred sv. stolicom poradi nepogriešivosti proti pokojnomu Pii IX. opravdanim pred Bogon; jer praksa govori: ako se tko sgruva u kakovu duboku jamu i u kakav gnjusni kal, pa ako svoju nesmotrenost pokaje i odluči da neće drugi put upasti ili se u duboki kal sgruvati, to s ovim kajanjem, obećanjem i opozivom još lje neizlazi iz duboke jame, dok se ljestve ili konopac nespusti i tim načinom spasi. Hoće li Strosmajer biti tako sretan, da će ga spasiti ljestve svetih sakramenata bez prave i javne pokore, kakovu je negda crkva ustanovila. Želimo od njega nakon smrti čuti, kad bude sa nebesa telegrafirao svojim političkim ovcam i Mojsijevim sinovom.

Ovde mu pako, dok je još na zemlji, želimo, da sa gore Siona nastoji u buduće „mir srdca“ njegovati, a taj mu je veoma potreban, da se prije smrti neslupa na tvrdoj pećini, kao što mu se dogodilo u Rimu a sa blagosovi, vredjajuć i ponizujuć svoju crkvu, vredjajuć i ponizujuć svoju državu i u državi prvoga gospodara i vladara.

Na ono predbacivanje proti višjem kleru u Zagrebu, koji su prisustvovali na pokopu Miškatovića, odvraća se biskupu sa sv. pismom.

Čim je onaj sv. obred dovršen bio po crkvenoj oblasti onako, kako to sv. Jakob apoštol u poglavju V. opisuje i kako to prava vjera kršćanska o ljubavi i iskrnjega zahtjeva, to sva farizejska napadanja Strosmajerova kao u saboru proglašenog „fakciosno političkog djeteta“ nesamo po sebi odpadaju, nego ga čine pred visokim klerom grada Zagreba i pred ostalim svietom veoma „smješnim starčićem“ po onom: Bis pueri senes t j. da je u starosti dvostruko dietinjast postao!

Visoko svećenstvo izkazalo je pohvalno kršćansko djelo prisustvovanjem svojim pri pogrebu pokojnoga Miškatovića, dočim se Strosmajer izvrgao u najprostijega klevetnika, dokazujuć pred svietom i Bogom, da neima onih uzvišenih krieposti, s kojimi se ostali biskupi u životu odlikuju. On bo je sličan onomu Absolonu u sv. pismu, o kom je napisano: „Sollicitabat corda virorum Israel“ t. j. da je huškao i dražio srdca ljudih Izrajelskih, sličan Absolonu poradi nemirnog i revolucionarnog duha, kog svi nasljednici Absolona nose pod nekim osobitim znakom: „dvojezičnosti, tajnoga rovarenja, nevjerstva, izdajnitva“ i napokon ako dodje do sgode blagoslivanja tudjega oružja i — bodeža. Poviest svjedoči!

Ovakove misli o Absolonu sadržaje knjiga od nekog Isusovca „Franco S. J. Populäre Antworten. Wien 1870. II. svez. §. 21.“, preporučujuć ju biskupu, neka se sa „glavnim buntovnikom“ Absolonom poznatim iz sv. pisma zabavlja, pošto si je u životu pribavio onih kvalifikacija o dvojezičnosti, tajnom rovarenju, nevjerstvu i izdajničtvu, jer ovakova po njeg kriepostna djela — pripravljaju mu put za vječnost njegova života!

Alineja IX.

Pisac biskup piše, a ostali sviet neka prosudjuje prostačke izraze čovjeka, koji sjedi na biskupskoj stolici u Djakovu i koji se nazivlje žalostnim „prvim sinom domovine“. On piše ovako:

„Pokojnik je očevidno umro neokajan, on je dakle i u poslednji čas života svoga prezirao Isusa, crkvu i sv. svećeničko zvanje; on je smrću svojom ovo isto prenieo u vječnost i na sud božji. Jeli se dakle pristojalo, da se takvomu čovjeku poslednja čast izkaže? Takovoga čovjeka častiti, znači očevidno Isusa, crkvu i svećeničko zvanje ne samo nečastiti, nego upravo prezirati. Nesamo svećenik nego i prosto diete, koje svoj katekizam znade, zna, da Isus sam sa svetim bićem svojim, sa moći svojom i sa svetim svećeničtvom svojim u svećeniku prebiva, otajstvo svetoga križa ponavlja i darove svoga odkupljenja dieli.

Tko dar svećeničtva ukopa i nerabi, sličan je slugı, koga gospodin na tmine vanjske odsudjuje, gdje će biti plač i škripanje zubi, što će tekar biti nesretniku, koji svećeničku moć prezre i ono u izvor smrti i propasti pretvara, što Bog izvorom uskrsnuća i života vječnoga opredieli. Takovomu čovjeku čast izkazivati, znači Isusa, crkvu i svećeničtva prezirati."

Na ovako nemoralan i bogogrdan napadaj, pita se javno biskup: da li on smatra svoj okuženi materijal, napisan sa svojom od strasti vodjenom rukom za dokaz istine, da je pokojnik očevidno umro nepokajan, ili misli li on da ono njegovo sa poganoga jezika napisano gradivo proti pokojnomu Miškatoviću može pred licem pravoga kršćanina imati ikakova ploda, kad svak čitajući ovaj cieo članak, mora nehotice zaključiti, da je pisao u nekom „deliriju“ i da je doista pomješane kotače na vidik iznieo.

Njegovo „nabacivanje“ proti pokojniku sa „Isusom, crkvom i svećeničkim zvanjem“, predstavlja ga upravo kao duševno mahnita ili zaludjela čovjeka, jer staro je pravilo poznato: Dummköpfe werden in der Regel nie Narren, s toga izmed ludjaka i genija nisu točno granice označene. Poznato bo je i to, da budale uživaju postojano zadovoljsrvo, držeć svoje nesavršenosti za vrhunaravne savršeaosti, a svoje „fixe ideje“ čini jih sretnimi tako, da ono što je tudje, smatraju za svoje vlastito dobro tako glede tjelesnih kao i duševnih stvari!

Čita se negde u bibliji, da su stari Žudije poradi svoga nevjerstva izgubili blagoslov božji, jer su se revni ukazivali prama Jehovi, ali ne po načelih zdravoga razuma, — pa tako se dogadja i djakovačkomu biskupu, koji ne iz vjerozakonskog osvjedočenja, ne iz želje prema božjoj ljubavi, ne iz onoga zelusa prema Isusovoj nauci, nego iz sasvim destruktivnih i skroz perfidnih političkih motiva prikazuje se tobož gorljivim prema Bogu, ali ne po načelih zdravoga razuma, s toga je i on poput starih žudija izgubio blagoslov božji i postao pobožnim lažcem.

Nuz dokazane crkvene oblasti svjedočanstvo, nuz dokazanu javno poslednju počast pokojnomu Miškatoviću od strane najuglednijih dostojanstvenika iz svjetovnog i crkvenog stališa, poznavajućih predobro život i smrt Miškatovića, usudjuje se bezposleni biskup djakovački preko granicah drzovitosti lažno tvrditi, da pokojnik nije po smislu nauke Isusove okajan!

Zar nije Isus po ustiu Pavla apoštola govorio i učio: „Ako priznaš ustima, da je Isus gospod, i vjeruješ u svom srdcu, da te Bog podiže iz mrtvih, bit ćeš spašen?“ Po toj nauci Krsta, ako se srdcem vjeruje u pravdu božju a ustima se priznaje spas; pa ako je pokojnik svoju vjeru do poslednjega časa života zadržao i svoj duh po primjeru tolikih milijuna kršćana izpustio, zar predbacivanjem nije biskup postao najvećim huliteljem Boga Krsta, kad pokojniku navlaš prišiva ono, što je samo jedinomu Bogu reservirano?!

Čim biskup u svojoj zaludjeloj sanjariji nepriznaje pravde božje, nastojeć svoje izmišljotine i himbeno pretvaranje svojom ludom maštu utvrditi, tim se po Pavlu apoštolu nepokorava niti pravdi božjoj, a tim je pred Bogom i pred ljudmi odsudjen.

Ako tvrdoglavi biskup uslied svoga baštinstvom stečenoga jogunastog srdca nepriznaje, da je pokojnik svoj život i smrt dovršio po smislu nauke legistatora vjere, to ga veći gospodar od njega prorok Isaija odprto i za svakoga kršćanina razumljivo podučava riečmi: „Mene — Boga — nalaze oni, koji me netraže, a poznat bijah onim, koji za me nepitaju.“ Jes. cap. 65.; tako kod sv. Pavla Rom. IX i X. —

Kad se ova iztaknuta svjedočanstva od visokoga ugleda dostojanstvenika u pretres uzmu prema ogavnim izjavam biskupa, to se lažnomu apoštolu djakovačke crkve odgovara: da prvi apoštoli uče „da se niti Angjelom nevjeruje, koji bi drugčije govorili, nego li je Isus učio“, tim manje praznovjernom mračnjaku djakovačkom, koji se naukom Krsta služi u svoje nečiste političke svrhe.

Na ona opetovana predbacivanja biskupova, da je „neokajani" pokojnik na poslednjem času života zanijekao Isusa i crkvu, odvraća se biskupu, da njegovo odurno umovanje prelazi sve granice čednosti i pristojnosti, koja se uzalud traže iz njegova opoganjenog jezika i skroz okorjelog srdca. —

Odtud se lagano zaključuje, kakova mu je vjera, kakovo moralno i političnо ponašanje i kakove je značajnosti „prvi sin" Djakova!

Posred tako paklenskih načela i najogavnijih objeda proti pokojniku, pita se otvoreno u javnosti: kojim obrazom i poštenjem može biskup pred sv. oltarom navješćivati prostomu narodu zapovjedi božje o ljubavi iskrnjega, kad jih on sam neobdržaje niti jih štuje onako, kako je Kristus zapovjedio; kad on sám sebe nepoznaje po onom nadpisu orakula Delfikanskoga: „Nosce te ipsum", t. j. poznaj samoga sebe, niti poznaje i štuje Kristov svetiji nadpis: Dilige proximum tuum sicut te ipsum, t. j. ljubi iskrnjega svoga, kao samoga sebe.

Ako se istinom smatra, da su negda poganski naučitelji podučavali o spoznavanju samoga sebe, to su i kršćanski otci učili, da se zapovjedi božje nesamo sa sobom kod svake sgode nose, nego da se i nad vrati napiše: „Ljubi iskrnjega svoga", to bi savjetovali velikomu biskupu u „malom Djakovu", da na mjesto onog rimskog cara sa vučicom naslikana i negda za dobe pokojnikove obješena na vratima svoje palače, prebije nadpis kršćanskoga smisla: Dilige proximum tuum, sicut te ipsum!

Da li je pokojni Miškatović sjajnom smrću svojom prenio bezbožne izmišljotine i blasfemne laži Strosmajerove u vječnost i na sud božji, o tom nesude blesge ovoga svieta, niti spada na zasukanog biskupa prosudjivati, jer niti je on kao najnoviji „crkveni prorok", kako se je izdao u korizmenoj poslanici, niti su sva njegova politička braća kadri proračunati a kamo li znati: u čem volja božja sastoji i da li je volja božja podigla njega na onu nezasluženu stolicu, s koje on „po milosti božjoj" gadnije piše proti iskrnjemu, nego li je najprostiji čovjek kadar izgovoriti.

Ako se poslednja čast izkazana na pokopu Miškatovića kao čin pravoga kršćanskoga pieteta nedopada budućem kandidatu smrti Strosmajeru, pa on uslied neobične trzavice iz svoga staroga i iztrošenoga tiela kao mrčak mrči i kao izgubljen na političkom polju trza se iz one nesretne po njeg političke vrućice, buncajuć da je time nepočast izkazana Isusu, crkvi i svećeničkomu redu, to je opet znak, da su mu kotači u glavi poremećeni. Jer u kakovom savezu stoji počast prema pokojniku sa Isusom, crkvom i svećeničkim zvanjem, kad se znade, da je mnogo više svietovnjakah pratilo pokojnoga do groba, nego li svećenikah. — O presveta ludosti ovoga vieka!

I takav biskup smatra sebe da ga je Bog odabrao, da on bude Hrvatom ono, što drugim svećenikom pripada: Vos estis lux mundi, t. j. vi ste svjetlost svieta, ako sliedite pravu svjetlost nauke Krsta i svoj „talenat" upotriebite na savršenost umnih sila. I takav biskup, smatra se po nekim blesam nekakovom zviezdom, koja bi kadra bila na uzburkanom morju drugim sinovom Hrvatske svietiti, te uslied brodolomja pokazati pravi put svim grješnikom! I takovo patuljče crkveno, smatra sebe „lampašom svjetlosti", neznajuć, da njegov lampaš nesastoji iz onoga evangjeoskoga voska, kog daleko plemenitije pčele pripravljaju svim prijateljem pokojnika, dočim njegov „lampaš svjetlosti" pripravljen je od prostoga smrdljivoga loja, da svieti njemu omiljelim fantastom na političkom, crkvenom i družtvenom polju.

Da je biskup poznavao zakon prirode, kako on njega nepoznaje, da svaka pčela prije si očisti žalac nego li sakuplja med sa voskom za lampaš svjetlosti, to bi ga pčelinjak naučio, kako bi on morao očistiti jezik prije, nego li je svoje blasfemne rieči napisao; osim toga naučio bi ga pčelinjak, da kao što pčela čuva svoj žalac, tako je on dužan svoj jezik čuvati i svoje tielo u čistoći uzdržati, da mu ponašanje odgovara življenju Danijela proroka, o kom je zabilježeno: Nulla morum deformitate

compaginatum fuisse, — jer on nesluži dvori starog Babilona nego dvoru neoskvrnjenog jaganjca božjeg Isusu Krstu.

Dok ovakove čistoće tiela neposjeduje biskup po primjeru male al mudrije pčele, od njega, kako to vjera, nauka Kristova i ista crkva od Gregura VII. dobe zahtjeva, propisuje i nalaže, te dok on čistoću tiela nedokaže po onom: „Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coinquinati, Virgines enim sunt, et sequuntur agnum, quocunque ierit“, t. j. da je neokaljan djevičanski život sprovodio, dostojan sliediti jaganjca božjeg Krsta na stazi njegovoj, dotle on kao vladika ni po istom vlastitom tielu nije dostojan obnašati svoga svećeničko-biskupskoga zvanja. Tako je stara crkva učila, a kako „vrhunaravna majka“ uči, to vidimo iz plodovah biskupa djakovačkoga. Onaj pako izraz: „Si non caste, caute,“ t. j. ako neživiš čisto, živi oprezno, nije nikada ljudem zamazao oči, kao što nije niti pokojnom Miškatoviću i drugima, koji su gledali i doživili onaj škandalozni konkubinat svetogrdja u biskupovu gradu uz jur iztaknutu sestru „Mandicu“. Repetitio placet. To je zao izgled, ali ne svemu svietu, kako biskup blesasto piše, nego onim, koji su u Djakovu gledali i onomu mladjemu kleru, koji je starijega nasliedio, a puk motri posljedice neizliečive bludne rakrane po njegovoj biskupiji.

Kako može djakovački biskup predbacivati odličnim svećenikom zagrebačke nadbiskupije njihovo kršćansko prisustvovanje pri pogrebu pokojnoga Miškatovića, biskup koji je odavna izgubio „čistoću sviesti“, na koju se je uzalud farizejski pozivao u Belovaru g. 1888. pred Njegovim Apoštolskim Veličanstvom riečmi „Mein Gewissen ist rein“, kad i ovaj gadni primjer iz cieloga „Glasnika“ dokazuje, u kakovom se žalostnom stanju nalazi njegova „okužena sviest“. — Jer se nezanima sa važnijimi predmeti, to u svojoj bezposlenosti tvori nesamo griehe nego i zločine po smislu sv. pisma riečmi: Innumera mala docuit otiositas t. j. nebrojena zla proizlaze iz bezposlenosti, a po sv. Jeronimu pruža mu se donekle savjet: da vazda nešto čini da ga djavo zabavljena najde“. S. Hyer.

Što se tiče istoga predbacivanja proti visokomu kleru grada Zagreba, to se pred cielom Hrvatskom s reciprociteiom odgovara: „nitko većma neprezire Isusa Krsta, crkvu i svećeničko zvanje“, nego najpoganijega jezika biskup Strosmajer“, koji po sv. Jakobu apoštolu svojim jezikom blagoslivlje Boga al ujedno i proklinje ljude; jer iz istih ustiu iz kojih blagoslove dieli, izlaze i kletve i njegova razuzdanost tako, da je poradi jezika stoput gorji od onih po sv. Jakobu opisanih „zvierih i bubinah“, te stoput gorji od one živine, na koju se po istom apoštolu stavljaju uzde i žvale! Sva bo opisana u životinjskom carstvu mogu se zauzdati, al kad se kršćanski biskup svojimi riečmi nabacuje na visoko svećenstvo, kako se to razabire izrično u navedenoj stavki, tad takovomu razuzdanomu biskupu odgovara višji kler sa Psalmistom: Diorumpamus vincula eorum, et projiciamus a nobis jugum ipsorum, t. j. razkidajmo svezu toga čovjeka i sbacimo sa sebe jaram njegov, — nedostojan bo je onoga svetoga zvanja i ljubavi ovoga ordinarijata u Zagrebu.

Ona prispodoba predbacivanja sa malom djecom, koja svoj katekizam znadu, za njih je pohvalno što su se naučili, ali sramotno za biskupa i njegovu političku braću, da oni toga katekizma neznadu, niti se po njem ravnaju, niti po njem žive! Tim se strielivom sam biskup u srdce pogodio, a mi žalimo u Hrvatskoj, da je moralno samoubojstvo počinio!

Predobro se znade, da mala djeca nepojme, kako se Isus u biskupu nalazi i kako Duh sv, u njem počiva, niti pojme kako se i u drugoj njegovoj politički izkvarenoj braći nalaze; ali se znade od zrelih ljudi: da u Strosmajeru niti može Duh sveti, niti Isus počivati, dočim od vrhovnoga poglavara zemlje redom do zadnjega podložnika kršćanina

nastanio se je Duh sveti i u njih prebiva Isus! Tvrdi li farizej protivno, neka „izadje farbom" u javnosti pred lice naroda.

Uslied bezbožnih napadaja neznamo doista u kojem duhu moli biskup: Pater noster kad govori: Otče naš! koji jesi na nebesi, kad se on proti mrtvome čovjeku iztiče za nekakova sudca višjeg od onoga, kog i mala djeca poradi pravde božje priznaju u „Otčenašu?" U kojem duhu moli svietli biskup: Bože! odpusti nam griehe naše kako i mi odpuštamo drugima? kakovim poštovanjem izgovara rieči u molitvi: Nereci krivo svjedočanstvo proti iskrnjemu tvomu? Kako stojimo u računu sa biskupom poradi one stavke iz 10 zapovjedih božji: Nesagrieši bludno — i nepoželi tudjeg druga" što se mala djeca uče — doista hvale vredno, — ako ista mala djeca razumiju i ove rieči, kao one kako Isus i Duh sv. prebiva u Strosmajeru!

Na ove i ovim slične nauke, koje se predaju maloj djeci, nepozivlje se biskup, jer dobro znade, da su proti njemu i da su za njega „veoma škakljive" te da se njega prije sviuh tiču, stoga je pograbio za primjer „nauku otajstvenu", koju ona djeca mehanički nauče bez da ju razumiju, a da li razumije biskup otajstvo Kristusa — to bi trebovao kalvinom i luteranom dokazati ili javnim govorom u gradu Zagrebu.

Na objedu, i nabacivanje „o ponavljanju otajstva na sv. Križu", evo biskupu primjera od „Bogo-čovjeka", koji podućen kroz proroke oglasio je kriepošću božjeg očitovanja „Novi sviet i novu dobu", a prije svega kroz usta sv. Ivana krstitelja „jednoga Boga i jedan zakon", neka poduči Strosmajera, kako se prema svojoj u Krstu braći i svojim iskrnjima ponašati mora.

Onaj Xtov „novi sviet i nova doba" neoznačuje čopore razuzdanih ljudi, koji bi nad tudjom slobodnom voljom proizvadjali samosilje za polučiti neku politički nepostizivu svrhu, niti gospodstvo nad sebi ravnom braćom, nego naprotiv označuje, da se okrutna samovolja infuliranog biskupa svlada, njegov odurni jaram svrgne, zemlja od takovih u poviesti zabilježenih rovara oslobodi, narod od sužanjstva mračnjačke njegove nauke odvrati i svim ljudem bez razlike otvori put „k bratinskoj ljubavi". To je pravi zakon božji, to je „nova doba i novi sviet."

Pod ovom zastavom „bratske ljubavi" nalaže i zapovjeda Isus, da se braća medjusobno štuju, iskrnji po zakonu ljubi, a svim dobro iz ljubavi ukazuje; ali ova se nauka neprima biskupova okorjela srdca, kad mu je tendencija pisanja sasvim drugim putem i drugim pravcem pokrenula tako, da se u svojoj zanešenosti upušta tja u predbacivanja sa „otajstvom sv. križa i darovi odkupljenja" — nemisleć, da od njega takovu nauku primati, koji protivno toj nauci postupa, značilo bi pred licem Boga, universalne crkve i pred licem cieloga naroda zanijećkati pravu i živu vjeru Krsta.

Na biskupov napadaj: tko dar svećeničtva ukopa i nerabi, sličan je slugi, koga gospod na tmine vanjske odsudjuje, gdje će biti „plač i škripanje" zubi, opazit je prije svega, da biskup sám proti sebi piše; jer mi u Hrvatskoj znademo da je prevalio 75 godina, al neznamo o njegovom „svećeničkom daru" na polju literarnom baš nikakovog djela, osim iztaknutih proti Hauliku i Miškatoviću „pamfleta", na koje se niti podpisati nesmije. — Ujedno je opaziti, da on kao biskup poleg svega svoga naklapanja o „svećeničkom daru" u nekom stadiju političkog ludila piše proti pokojnomu Miškatoviću, koji, kad je prestao biti prije 20 i više godina svećenikom, to on nije dara svećeničkog, koi se baš ničim nerazlikuje od dara poštenih ljudi, ukopao, nego je svoj po sv. pismu „talenat" upotrebio za plemenitije svrhe u državi i domovini, nego li što biskup Strosmajer svoj svećeničko-biskupski dar zlorabi na sramotu crkve i države na toliko, da poput starog farizeja rad svog doista ukopanog svećeničkog reda kao ljuta guja cvili sa „plačem i škripanjem" zubi!

Divnoga nam biskupa Strosmajera, a još divnije njegove prispodobe od — nekih tmina, gdje će biti „plač i škripanje" zubi! Samo neznamo, kako će on

sirota stari, ako dulje proživi, na onom mjestu „škripati“ kad su mu zubi na ovom svietu popadali!

Kad bi biskup pisao o „plaču i škripanju zubi“ u dobi prije gotovo dvie hiljade godina, dok još nije Kristus obilazio zemlje i gradove, kad posred mitologičkih hramova nebijaše straha božjega, niti „bratske ljubavi“ na zemlji, u dobi, kad je bilo starodrevnih hramova ali nikakove svetosti u njima, to bi njegov „plač i škripanje zubi“ imao mjesta! Ali kad se on jezikom kotura u 19. vieku i čapljušće „ni u kolo ni u sone“ iztičuć strahotu od škripanja zubi, to bi on takovom naukom zavladalom iz mračnjačkoga vieka, mogao u Rusiju, Prusku ili Svicku putovati, gdje bi ga naučili o „škripanju zubi“.

Neznamo doduše uslied premudre nauke „svietloga biskupa“, da li postoji još danas ono mjesto, gdje će on sa dr. Račkim i drugovi jednoč strašno škripati zubmi i da li neće nastati na onom mjestu kod Jeruzolima, u koje su po svjedočanstvu Josipa Flavija svakojaki gad i smrad, krepane zvieri i pogibeljne zlotvore trpali, gdje je poradi okužena zraka neprestano oganj gorio, odkud postalo ime za biskupa slavno „Gehenna“.

Proti ovako zaludjelim idejam odgovara Kristus po svom apoštolu i evangjelisti: „Sin čovječji nedodje da ljudske duše pokvari nego da ih uzdrži i spasi“. Luc. IX., s toga je biskupova nauka skroz protivna nauci Krsta, jer blesgotinami zavadja narod u glupost, ludost i praznovjerje, predstavljajuć mu neka neobična i nemoguća strašila, za obsjenjivati prostotu i ubijati u njoj svaku klicu prirodjenoga čovječanskoga čuvstva! Tim se čupa pravi korien vjere iz srdca prostoga puka, čineć ga nesposobnim za ovršivanje pravih kriepostí i tim se širom otvaraju vrata raznim opačinam. — U ostalom da biskup vjeruje u onaj „plač i škripanje zubi,“ kako on pred svietom laže, nebi doista onako ogavna djela proizvadjao niti proti pokojniku, niti proti drugim ljudma, koji ga od dvoličnosti — preziru.

Moguće, da si biskup uslied njemu prirodjenih „fantastičkih visija“ utvara, da će on nakon smrti, ako po nesreći svoje nauke odsudjen bude u pakao i one tmine, od kojih on piše, moguće velim, da će poput mitologičke Proserpine ustati iz groba ili se izbaviti iz pakla, da vidi nekoč liepu Hrvatsku, ali on neka svoje tajnosti pod svojim plaštem sačuva. jer sviet ih danas nepotrebuje.

Gdje bi čovjek zdravih moždjana mogao i pomisliti, da ovakav barbarski postupak prepiše vlastitostim božjim, označenim i izbrojenim u bogoslovnoj nauci i u istom katekizmu za malu djecu?!

Nevredjamo vjeru, ali neka farizejski biskup prolista crkvenu poviest, pa će naići na imena papah: Stephana VII., Sergija III.; Ivana X. XI., XII.; Benedikta IX., Tixta V., Innocenta VIII., Aleksandra VI., Gregura VII., pa nek pročita i onaj „Sylabus“, kako se s čovječanstvom sve napredne znanosti svieta proklinjale i sve što nije mislilo onako, kako su živi ljudi zapovjedali, odsudjivali ih u onu „Gehennu“, ali nitko od prokletih niti je vidio pakla niti je plakao i škripao zubmi. —

Osim žive vjere, pošten i plemenit čovjek tvori dobro na ovom svietu; nečini li toga, kao što biskup dokazuje svojim člankom, onda mu ie na zemlji pakao, gdje opet neima mjesta škripnja zubmi, ali mjesta ima pravdi na zemlji.

Tko živi razborno, pošteno, savjestno. taj čini dobro, nestideć se nikoga; tko vjeruje u Boga, u tog tielu Bog počiva upravo onako kao u svakom pravom i poštenom svećeniku; tko ljubi iskrnjega svoga i dobro želi svakome čovjeku, kao što je pokojni Miškatović zasvjedočio svojim životom, taj se neplaši nikakovih biskupovih „tminah“, niti ikakova „plača i škripanja zubi.“

Proti biskupovom napadaju, koji bezsramno predbacuje istoj braći u Krstu riečmi: „takovomu čovjeku čast izkazivati, znači Isusa, crkvu i svećenstvo prezirati,“ opazit je, da njegovo blesasto opetovanje i blasfemno izticanje njega u

pravoj nagrdi prikazuje onakova, o kakovom je Horac iztaknuo, da je tekar bez razuma al pred crkvom se smatra odmetnikom.

Kad bi se biskup postarao onako, kako Pavo apoštol piše Timotiji: Da se pokaže poštenim pred Bogom, pa kad bi se po istom apoštolu okanio praznih razgovora, nebi radi svojih škandaloznih prizora i blasfemnoga načina pisanja upao po nauci Pavla u „zamke svoga prijatelja sotone, koj ga živa ulovio za svoju volju". Tim II. v. 26. —

Nevidi li se skrajno bezumje biskupa Strosmajera, da on kao nepovlašćeni biskup i nenadležan sudac uslied svojih perfidnih izmišljotina, naperenih proti „životu i smrti" pokojnika, uprkos službeno dokazanom po crkvenoj oblasti zagrebačkoj neslomivom svjedočanstvu, zaključuje svoju alineju proti svim, koji su zadnju počast izkazali pokojniku dakle i proti odlikovanoj prečastnoj gospodi kanonikom nadbiskupije zagrebačke i istim svjetovnim dostojanstvenikom u formi najogavnije blasfemije i najprostijega klevetanja, sa oštentativnim gaženjem ljubavi Boga i iskrnjega, jedino u svrhu, da „svojim nečistim, nepoštenim, nedostojnim, opakim i tajnim" bez ikakova poštenja, časti i ugleda, „političkim spletkam i podmuklom rovarenju" udovolji?!

Takav bezbožnik sličan je nekoj životinji, koja je okolo vrata zlatom ukrašena na gubcu nosila zlatnu kariku, o kojoj stoji pisano: „Circulus aureus in naribus suis, t. j. na gubcu nosila je zlatnu kariku, te zaslužuje, da mu se po onoj prispodobi glede posvećenog zlatnog lanca i sv. križa javno iztakne: „Pudorem non aurum gerat", to će reći: neka ruglo i sramotu umjesto zlata na sebi nosi!

Alineja X.

Pisac biskup Strosmajer izbacuje — da se služim njegovimi izrazi iz korizmene poslanice od god. 1891. — svoje „prežvakane pluvotine" nesamo proti pokojnom Miškatoviću nego obćenito proti njem nepovoljnom visokom kleru zagrebačke nadbiskupe, u svom bezsramnom crkvenom glasilu ovimi riećmi:

„Kad je Isus, Bog naš i spas naš otajstvom sv. muke i smrti svoje sviet prepovadjao i vječitomu njegovomu opredieljenju povraćao, onda se je našlo i levita i svećenika, koji su mu se rugali, koji su ga pljuskali i bičevali. Nek nam Bog oprosti, ali javno štovati čovjeka, koji je u vlastitom svom svećenstvu Isusa prezirao i na križ na novo prebijao, znači nekim načinom ponavljati grieh starih žudinskih levita i svećenika. Ima hudih i grdnih vremena, kad ovake stvari na preporuku služe; ali su još hudja i gadnija vremena, kada se nalazi svećenikah, koji tim načinom do viših časti i odlikovanja teže. Ovo je oštro, ali što jest, jest; što nije, nije. Javna sablazan već sama po sebi zahtjeva, da se javnom i odlučnom ispovjedi vječitih istina božjih, u koliko je bar moguće, popravi".

Prije nego popratimo „velikog svećenika" iz Djakova na Golgotu u ovoj alineji, gdje on u svom jezuitizmu predstavlja stare „levite i svećenike", mimoilazeć važnu okolnost, da su najveću ulogu igrali „poglavice svećenički" onakovi, kao što je svietli biskup poglavica svećenički svoje biskupije iztičuć kako su se nižji rugali, pljuskali i bičevali Isusa, ali nenavodi da su višji njegovi kolege upravo „poglavice svećenički" pljuvali u lice Isusa, kao što mu i danas pljuje, kad se presvetim imenom u bezbožne i političke svrhe nabacuje!

Što su oni „poglavice svećenički" hteli, to su stari „levite i svećenici" kao nižji izpunjavali onako, kako to biva u obće po biskupiji djakovačkoj, da što biskup kao „poglavica svećenički" progovori i napiše, to njegovi nižje stojeći politički hrvatske zemlje mladi „levite i svećenici" hvale, odobravaju i djelom proizvadjaju, tom razlikom da danas nemože „poglavica svećenički" iz Djakova fizički zadavati udarce Krstu, ali

ga on moralno nesamo pljuska i bičuje, nego se presvetomu njegovomu imenu javno ruga i u presveti obraz pljuje!

Što je pohvale vriedno za biskupa, da se pred univerzalnom crkvom zabilježi od onih starih „poglavica svećeničkih“, treba pamtiti: da kao što su oni proti Isusu javno huškali i dražili stare levite i svećenike te onaj žudinski narod, tako isto nastoji biskup „javno i tajno“ huškati i dražiti, kako se to nesamo iz njegova članka, nego i iz njegove „korizmene poslanice“ od god 1891. uvidja na toliko, da bi u drugoj državi već odavno pod obtužbom kr. državnoga odvjetničtva stojao, dočim u Hrvatskoj njega žalibože preziru i ignoriraju kao političku mumiju ovoga vieka!

U istoj alineji nespominje biskup, da su upravo „poglavice svećenički“ pljuvali u lice Isusu, kako to sv. Matejo XXV. navadja, ali se spominje poradi ostalih, koji se nebave sa sv. pismom, da jim se istina predoči, kako su biskupova stara braća po zvanju „poglavice svećenički“ ponašali se proti Krstu, da tako ništa bolje nepostupa niti poglavica svećenički djakovačke biskupije. Jer ako i nemože „pljuniti“ u lice Isusa Krsta, to ga moralno „pljuje“, gazeć njegove najsvetije zakone o ljubavi Boga i iskrnjega, zakone, koje doista mala djeca uče, prosti narod obdržaje, a kršćanski biskup prezire! Dokaz tomu pruža cieli članak u „Glasniku“.

Osim toga, kad se biskup trajno u svojoj „paškviladi“ s ogavnimi izrazi nabacuje proti pokojniku, to mu se ponovno pred cielom Hrvatskom piše, da je pokojnik nepripadajući nikakovom svećenstvu djakovačke biskupije, svojim privatnim i javnim životom dokazao, da je svietloga i inače brbljavoga biskupa daleko nadkrilio glede najsvetije nauke Kristove i njegovih sjajnih zakona.

Poznato je doduše, da su stari „poglavice svećenički“ svoje halje derali sa svoga okaljanoga života u znak, da pristaju i odobravaju muku i smrt Krstovu, pa akoprem svietli biskup nedere svoju svilenu halju, ipak činom mnogo žalostnije dokazuje, da pod istom haljom lamajuć hostiju kod žrtvenika, nanovo lama, razapinje i na križ prebija Isusa, jer su mu i usta i oko i jezik i srdce i duša i iste ruke okaljane od krvi i smrti pokojnoga Miškatovića i od nebratskoga čuvstva prema svojoj crkvenoj braći u Krstu i ostalim po vjeri iskrnjima.

Ako nevjeruje biskup, koliko je hiljada puta pristupio nedostojnim načinom k oltaru, eno mu odgovora sv. Pavla apoštola, koji izrično veli: „Da oni odsudu božju pojedu, koji nedostojno pristupljuju k stolu božjem“, dočim sveti otci kao naučitelji vjere tvrde, da je isti Juda poradi „nedostojnog blagovanja“ pri zadnjoj večeri veći i težji grieh počinio, nego li svojim paklenskim izdajstvom. — Tu nepomaže nečista života čovjeku a najpače biskupu da prije sv. mise govori: „perem si ruke od krvi nevinoga“, jer bi time svaki „razbojnik“ tudjega poštenja mogao na sličan način oprati svoje ruke, pa onda udarati po volji proti bližnjjma svojima; al tamo pri oltaru prosudjuje Bog, ovde na zemlji kazneni zakon državne vlasti, a višeput ista batina satisfakciju pruža.

Zašto je biskup u toj alineji izabrao „levite i svećenike“, dakle nižju klasu, a izostavio „poglavice svećeničke“ kao višju klasu, koja se širom evangjelja napominje, to neka prosudjuje u obće kler, dočim ostali poznavaju onaj „jezuitski skok“ i izbor gradiva. — Nu istini za volju treba iztaknuti, da su „levite“ kod starih žudija smatrani bili „die kriegerische Priester der Juden“, kako je to poznati član francezke akademije Renan opisao, te kao takovi branili su nakon razorenja Jeruzolima onaj hram, kao što su negda kršćanski biskupi mačem u ruci branili svoju domovinu i vjeru, dočim stari „poglavice svećenički“ bili su smutljivci, huškari i bunitelji, koji su prvi vikali: „Crucifige! Crucifige! t. j. propni Krsta! dok nije zaveden onaj „vox populi“ svoje krvoločtvo proizveo!

Kad se biskup iztičuć stare „levite i svećenike“ poradi pokojnika, nabacuje na višji kler zagrebački u navedenoj stavci, to bi se on morao upitati: gdje je učio i

kako shvaća pravi duh Kristov, duha ljubavi? Neka prije svega pogleda hrpimično spojenje nebeskih tielesa i zemaljskih životinja i istih biljka, pa će ga zakoni prirode naučiti — ako nije sasvim okuknjavio — u kakvom neposrednom doticaju jedno s drugim po naravi prirodnoga zakona poznaje stvoritelja svoga. U tom duhu Krst je govorio: „pogledajte ptice nebeske", znajuć, da niti grupiranje svieta nemože bez ljubavi ostati. To bijaše uzrok, da je Krst stvorio najglavniji zakon ljubavi, rekav: „Da neima drugoga većega zakona nego je ljubav. Marc. XII. v. 31.; na drugom mjestu: „Novi vam zakon dajem, da se medjusobno ljubite kao što sam ja vas ljubio, „po tom će svak razpoznati", da ste moji učenici, ako se medjusobno ljubite. Ivan XIII. 34—35., — Toga je radi veliki apoštol sveti Pavao prozvao ljubav: „sadržajem vjere Krstove", učeći, da se svi zakoni u „jednoj rieči" ispunjavaju: „Ljubi svoga iskrnjega kao samoga sebe"; Gal. V. VI. 14.

Ako je Kristova ljubav dobrostiva i iskrena, ako nikog nije sumnjičila i proklinjala osim onih pisaca, farizeja i poglavica svećeničkih, stojećih u srodstvu sa svietlim biskupom, te se pita javno, kako njegov život odgovara duhu i nauci Krista o najuzvišenijem zakonu božjem? Zar od takova „poglavice svećeničkog" mogu drugi narodi od „njegova blagoslova" išta Bugu povoljnoga očekivati? Zar njemu može kršćanin vjerovati, koj kroz svoja biskupska usta s jedne strane govori o Bogu, a kroz ista usta s druge strane gazi najveći zakon Boga?!

Zar takav da duše Hrvatah preporučuje Bogu; zar takav može blagosov od Boga izprositi ili pravi blagoslov podieliti? Zar takav da bude posrednik izmed Boga i čovjeka kršćanskomu narodu?!

Kako svietloga biskupa ogavne pogrde odgovaraju Isusovoj nauci „o providnosti božjoj"? koja sve elemente svieta u fizičnom i moralnom smislu uslied nepromenljivih zakona uzdržaje, da su „iste vlasi na glavi njegovoj izbrojene" bile dok nisu popadale, kao što ni „vrabac nepada s krova" dok zdrave kreljuti imade ili dok ga puška neobori. Ipak čim veći razvoj, prosvjeta i napredak zavlada, tim slobodnije carstvo božje, carstvo istine, slobode i ljubavi nastaje; tim su sretniji narodi, s toga je Krst zavapio: Budite savršeni, kao što je vaš otac nebeski. Gdje, po čemu je izpunio biskup duha providnosti božje?! Može li nešto savršen čovjek, onakove pogrde i hulenja izbacivati na svoja usta?

Kako odgovaraju njegova hulenja „pravdi božjoj", koja od njega kao poglavara crkve zahtjeva riečmi Krsta: „Neka svjetlost vaša svieti pred ljudma, da vam vide djela vaša", jer se svako deblo po plodu poznaje?!

Kako njegovo hulenje odgovara „moralu" Isusovom kod sv. Math. XIX, obrazloženom u šest točaka prema stavci zakona božjeg: „Nereci krivo svjedočanstvo proti iskrnjemu tvomu" i onoj: „Ljubi iskrnjega svoga, kao samoga sebe?!" Tu leži pravi moral za svakoga kršćanina, moral, kog je Isus učio, apoštoli pripovjedali, pošteni i ugledni kler obdržaje, dočim svietloga biskupa moral sastoji, da se služim njegovimi riečmi iz poslanice, iz „prežvakanih pljuvotina!"

Pita se javno: zar takav biskup, koji „sv. muku i smrt Isusa Krsta" upliče navlaš u svoje nečiste tendencije, zaslužuje pred svietom ono počitanje, koje uzoritim pastirom pripada?! Ta Israjel je izgubio svoju „škrinju mira" pod sramotnim velikim svećenikom Helliom i njegovom zločestom djecom, a biskup Strosmajer izgubio je pred visokim klerom, visokimi dostojanstvenici i narodom Hrvatske svoju „škrinju poštenja!"

Na dalnje predbacivanje nije u Hrvatskoj poznato, da je ikoji svećenik zagrebačke nadbiskupije preporuku stekao, koji bi se po biskupovoj blesgavoj misli usudio Krsta prezirati i na križ prebijati, njemu se rugati, pljuskati ga i bičevati, nego je moguće

vjerovati, da se takove preporuke postizavaju kod Strosmajera, koji porad svoje „taštine“ i „slavohlepja“ neopaža, da se huljenjem, spletkarenjem i ponizivanjem imena božjega nedolazi baš do nikakova odlikovanja ni pred najprostijim piljaricam ovoga vieka!

Tko pozorno pročita njegovu stavku, taj će opaziti, da je „poglavica svećenički“ iz Djakova sám proti sebi osudu izrekao; jer ako su „huda i grdna“ vremena bila za dobe izpražnjene stolice nadbiskupske g. 1870., na koju je Strosmajer nogami i rukami novcem i čašćenjem nastojao zasjesti; na koju je dušom i tielom vrebao kao „mačka na miša“, — to je pokojnog Miškatovića pero služilo njemu nesamo na „p r e p o r u k u“, nego i za sva onda polučena „izvanjska odlikovanja!“

Pa kad je „poglavica svećenički“ iz Djakova u ono doba znao, da je pokojnik daleko prije toga ostavio njegovu biskupiju, posvetivši se drugomu zvanju, bez da je Jozo Strosmajer do g. 1890 do dana njegove smrti nastojao po kanoničkom pravu uslied svoje dužnosti degradirati po njem blasfemno prozvanog „apostatu“, to bi se morao biskup „p r o p t e r d e l i c t u m o m i s s i o n i s“, t. j. poradi propusta zločina lišiti svoje biskupske službe i časti, kako je to dobro naveo ovdašnji župnik Dr. Boroša u listu „Hrvatskoj“ od 31. prosinca 1890. po smislu koncila tridentinskog. — Na ovaj Dr. Boroše komplimenat, biskup je zamučao! —

Ako bi na kakova „huda i grdna“ vremena pomisliti mogli, to su upravo ona g. 1870., kad je biskupu ugadjalo pokojnikovo pero, da se dočepa nadbiskupske stolice i kardinalskog šešira. Ali šta ćemo, kad je grożdje visoko stojalo, a lisica je rekla da je kiselo!

Sve što biskup u svojoj stavci navadja, sve je to jasnim dokazom proti „crkvenom proroku iz Djakova. —

Evo drugog primjera proti Strosmajeru od „hudih i grdnih“ vremena:

Po nauci vjere za rasaznati crkvenu dogmu, potrebno je znati: da je svak, dosljedno i biskup dužan pod „gubitkom vječnoga spasa“ vjerovati u sve, što crkva kao vjerovanje zapovjeda. Samo oni ljudi i samo onaj biskup, koji sve i sva bez ikakove sumnje i reservacije vjeruje, nalazi se u milosti božjoj, ako k tomu na sve inštitucije crkve vjeruje; dočim tko najmanje dvoji o kakovoj „dogmi crkve“, kao što je biskup Strosmajer u rimskom koncilu pod sv. otcem Piom IX., nesamo dvojio nego i oponirao radi tobož „v i š j e č a s t i i o d l i k o v a n j a“, to neima one po propisih prave vjere i nemože spašenim biti, dok „javnom pokorom“ „ex tintegro“ neopere svoju odsudu i izgubljenje. — Ono, što biskup navadja, „u koliko je moguće“ da se popravi, nepozna crkva „krparijah“, kao što „kršćanski biskup“ uči, nego bi morao on u „Hrvatskoj“ gdje je črčkao „proti nepogriešivosti pape, na hrvatskoj zemlji podpunu pokoru okajati. Navod, da mu je sv. otac oprostio, izgledje upravo onako, kao kad bi zločinac došao pred sudca, koji ima po zakonu zločinca odsuditi, pa bi mu rekao: putuj u ime božje, za te §§i zločinstva nepostoje, ti si počinio prekršaj. —

Nebijahu li to „huda i grdna“ vremena, kad je heretičko oponiranje biskupa Strosmajera služilo pred onom starom političkom, poznatom „Obzoraškom“ mamelučkom hajkom njemu na preporuku?!

Pa kad je po Piu IX. ožigosan heretikom, morao pred licem istoga revocirati ono svoje gadno ponašanje u Rimu skup sa onom sablažnjivom brošuricom od nekoliko listića, nije li tim sam biskup počinio grdnu „javnu sablazan“ pred licem ciele crkve, pred licem svojih starih janitčara i pred istim hrvatskim narodom?!

Nisu li to još „hudja i grdnija“ vremena za djakovačkoga biskupa, kad je mjesto slavohlepnoga čeznuća za čašću i odlikovanjem, morao neslomljiv glas vrhovnoga nadpastira Pie IX. slušati: Roma locuta est, t. j. tako Rim zapovjeda.

Ta od dobe koncila g. 1870. bludi biskup preko 20 godina, bez da bi ikada pomislio radi javne sablazni proti sv. otcu Pii IX., „d a n a m p r i m j e r o m u H r v a t-

sko. pokaže", kako se „prava pokora" obavlja; jer lagano je njemu u dobro dotiranoj biskupiji pisati u „korizmenoj poslanici" svojim gladnim i siromaškim ovcam pod slamnjatim krovom: „Čini*te* pokoru", al kako da se on kao glavar crkve neodluči na onakova djela, kakova on drugim preporučuje?!

Jer su „huda i grda" vremena za Strosmajera radi njegovih pogrda nastala, to je potrebno proti njemu navesti iz „Budapester Tagblatta" od 11. kolovoza 1888., da potomkom na uspomenu a biskupu na „preporuku" služi, sliedeću opazku: „neka biskup pita zadnjeg „hausknechta" u Hrvatskoj ili najsiromašnijeg nadničara u Bosni, da li bi svoja prava sa onimi ruskih podanika izmienili, pa će od njih čuti odgovor, koji ga neće podticati, da onakove želje i dapeše u ime Slavenah Austrije i Magjarske šalje u Kiev!"

U is*to* doba raznieo se glas i od njegovoga klera iz djakovačke biskupije, da su nastala „huda i grdna" vremena, jer se je vrhovni pastir proglasio za nekakvog smušenog „mučenika", kao da je on prošao po nauci crkve „per aquam et ignem", i kao da „mučeničtvo" sastoji u tom, ako bi on odputovao u Rim i tamo bolje i sjajnije živio, nego li u onom blatnom Djakovu.

Medju ostala mnogobrojna za biskupa „huda vremena" ubraja se i njegov „oštar sud", do kog se ništa nedrži, ali radi njegovih napadaja potrebno je sa gledišta crkvenoga odapeti mu „oštrijom osudom" i to „osudom Krsta", govorećeg: „Da tko proklinje, taj će biti proklet — tko osudjuje, bit će sam osudjen". S toga se javno pita: zar je Krst ili apoštoli ikada nad griešnici sasuo onakovu hrpu grupiranog bezumja, kao što čini djakovački biskup iz zlobe i pakosti proti mrtvome čovjeku i svojoj po Isusu braći, kojim sa gledišta čiste religije nije dostojan ni kajase od čižama odriešiti.

Proti biskupovom tobož „oštrom sudu", neka mu bude na uspomenu i ovo zabilježeno: recimo da je pokojnik slučajno prešao na drugu vjeru luteransku, kalvinsku ili na onu s kojom biskup vara ovdašnje Srbe u Hrvatskoj, a Lava XIII. u Rimu, to nebi smijo on proti pokojniku onako nepristojne izraze, crpljene iz svoga odhranjenja i prakse života rabiti, jer bi u tom slučaju pokojnik podpadao pod državne zakone, stojeće pod upravom Njegova apoštolskoga Veličanstva, koje štiti sve priznane sljedbenike u cieloj monarkiji. Evo mu primjera od magjarskoga biskupa:

Poznato je, da je biskup Mihael Horvat uslied katoličkog lista „Szabad Egyhaz-a" postavljen na čelu komite-a predsjednikom, sliedeća glede države progovorio:

„Pravna i bezkonfesionalna država, nije država bez Boga, nije ateistička država; — bezvjerje i bezbožtvo nisu identični i srodni pojmovi; pa ako država svakomu sljedbeniku osigurava ravnopravnost slobodnoga vjeroizpovjedanja, to država slobodu sviesti gradjana svojih uvažava; — ali tim nije država ateistička", kao što lje ni pokojnik nebi pred licem države ateistom bio, niti je država grobarom javne ćudorednosti, kao što je biskup Strosmajer postao u svom cielom „famosnom" članku.

Po mnienju toga glasovitoga sa učenosti biskupa M. Horvata, pravna država nepripada jednoj konfesiji, nego vjerskim sljedbenikom, na koliko ona njih brani da mogu po svom načinu Boga hvaliti. Po tom, ako pravna država slobodu sviesti i odtud izvirajuću konfesionalnu ravnopravnost promatra svojim temeljnim načelom, to nemože država drugčije misleće kao pripadnike od raznih vjerozakonskih sljedba niti progoniti, kao što nebi lje ni Ugarska svoje sinove, tako ni Hrvatska nebi mogla progoniti pokojnika, da je slučajno „kalvinom ili luteranom postao.

Ovo su zdrave misli čuvenoga na glasu ugarskoga biskupa Mihaela Horvata, koji je svojom obsežnom učenošću i sa literarnimi djeli stekao svjetovni glas, dočim „Obzoraški" prvi sin postao je slavan, kako je list „Hrvatska" od 31. prosinca 1890. obje-

lodanila: „da je biskup Strosmajer novcem plaćao reklame, pa je poznat po čitavom svietu kao i Barnum, vlastnik „menagerije“ u Americi“.

Alineja XI.

Piscu „paškvilade“ biskupu Strosmajeru nedopadaju se niti vienci na grobu Miškatovića, a osobito ga bode vienac sa latinskim nadpisom, kog on nije vidio, ali mu je tajni referent sa kaptolskoga trga kanonik Rački kao poznat „politički skakavac“ priobćio, o čem neka javnost sudi. On piše:

„Još samo jednu rieč. Liep je i pobožan običaj„ da prijatelji, rodjaci i znanci lies pokojnikov viencima uresuju; liep je i pobožan taj običaj, ali samo tada, kada se viencima slavi uspomena ljudi čistih i neporočnih, kaji su u obitelji i u družtvu a napose u zvanju svojem dužnost svoju sviestno vršili. Gdje pako toga nije, gdje svima još u živoj pameti stoji javna rana i javna sablazan čovjeka na odru ležećega, tuj ni svi vienci ovoga svieta grdnih rana i sramota, koje svemu svietu pred očima stoje, pokriti nemogu, Vienci na liesu samo tada čast i slavu znače, kad se u životu i smrti mrtvaca nadati možemo, da su oni znak onoga vječitoga vienca, koji im je Bog u vječnosti namienio i koji sv. Pavao Apoštol krunom pravednosti i neumrlosti zove, koju je Bog onima pripravio, koji ga iskreno ljube i koji se došašću njegovomu raduju. Bilo tomu medjutim kako mu drago, nama je izmedj svih vienaca na lies posojnoga Miškatovića stavljenih jedan u oči pao, a taj je onaj davnoga prijatelja sa nadpisom „sapere faterique auso“. Ovo nesamo da nije po duhu i slovu morala kršćanskoga i svetoga evangjelja, već je gorje i gadnije, nego što bi u sličnom slučaju i sam moral poganski na vidik iznieti i izreći mogao. Po moralu kršćanskom zadaća je svakoga čovjeka na ovome svietu, da pogledom na sveti križ strasti svoje, pohote i požude svoje obuzdati, i pod jaram svoga uma, svjetlom svete vjere prosvećenoga, skuči. Tko to do one izvrstnosti proizvede, da je pripravan samoga sebe i sve svoje za istinu, pravdu. čast i čistoću, za slobodu, prosvjetu i budućnost svoga naroda žrtvovati, taj se do vrhunca kriepostì dovinuo i život svoj u živu sliku i priliku vječitoga uzora našega Isusa Krsta pretvorio.“

Nećemo se upuštati u razmatranje biskupovo, da li je „liep i pobožan“ običaj viencima uresivati u obće liesove pokojnikah, uvjereni, da bi mnogo liepši i pobožniji običaj bio, kad bi se u obće onaj izbaćeni novac za vience u mnogo plemenitije svrhe obraćao bud siromakom potrebnim kruha, bud za pokapanje sirotah po primjeru naših Izrajelitah, bud u svrhu potrebnih institutah za čovječanstvo u vlastitoj domovini.

Taj se liep i pobožan običaj biskupu dopada, što će na skoro na njegovom kadaveru od slaviteljah obavljen biti, a da li je liep običaj, da Luka Botić, koji je kao vlastelinski činovnik preminuo od. 18‹3- do danas neima ni križa na onom tužnom i žalostnom groblju u Djakovu, muž, koji se volio odreći službe, nego li u ruke bahavom husaru Strosmajeru položiti prisegu viernosti do smrti, nad kojega grobom nije se osušila suza starog Frana Kurelca, niti se izgubile njegove pjesme pred narodom, al će potomstvo s prezirom spominjati nezahvalna Strosmajera nad grobom slavnoga pjesnika i riedkoga otačbenika, koji je doista gorku čašu izpio i za Strosmajera!

Medjutim, kao što je biskup u svih alineja blesasto pisao, tako i u ovoj nije ništa pametnoga rekao; jer ako bi se vienci polagali samo „čistim i neporočnim“, to bi po njegovoj „korizmenoj poslanici“ od g. 1891. samo onakova čeljad dobivala, koja se jedino bavi sa sv. vjerom i spasom neumrle svoje duše!

Kad bi se po običnom načinu mišljenja biskupovog polagali vienci samo „čistim“, to bi morali svi Hrvati izgledati čistoga života kao što je na papiru sveti Alojsija ili sv. Stanislav, ili bi morali svi u slici čistih izmaljanih angjela odsievati, ili poput boginje Veste imajućoj dozvolu od Jupitra da djevičanski život sprovodi, odkle bje nazvana

„štićenicom čistoće“, živiti, ili život sprovadjati poput boginje Minerve, neimajućoj na sebi ništa zemaljskoga, ili bi morali poput one iz drva izrezane i sa neba padše na zemlju Pallade sprovoditi život, ili bi poput onih triuh Gracia opjevanih po Pindaru morali čistoga života biti ili napokon svi u kloštru živiti, gdje bi morao biskup Strosmajer kao „gvardian“ strožijega reda „debelom kordom“ opasan biti, te ujedno svojim primjerom zasvjedočiti „čistoću“ života!

Ako je njega kao biskupa stid pred narodom javno reći, da je on „čistoga života“ ili ako bar misli sada u previsokoj starosti da je „čist“ kao pomrčanje mjeseca, to on kao „prvi sin domovine“ nebi smio nikada na temelju svojih rieči u toj alineji dobiti vienca na budući njegov odar; jer dok on „nije kadar svoje strasti nadvladati‘ i njih kroz „neprestano usmrćenje podjarmiti“, kako to jezuitska knjiga: „Sendbote od g. 1865“ potvrdjuje, dotle lje nemože razumjeti tumačenje riečih sv. pisma: ‚Tko ljubi dušu svoju na ovom svietu, sačuvat će ju za život vječni. Ivan XII. v. 25.

. Ako se biskupu i njegovoj smutljivoj političkoj braći nedopada „Der Sendbote“ kao jezuitska poznata knjiga, a ono neka proti njemu govore pravila crkve, od kojih je takodjer jezuita Franco S. J. u knjizi „Populäre Antworten, Wien 1870.“ napisao: „da samo oni Kristu pripadaju, koji su svoje tielo sa svimi opačinami i strastmi trapili i na križ pribijali“. — Dok toga biskup primjerom svoga života u smislu iztaknute jezuitičke za njega najsvetije nauke pred licem naroda nedokaže, dotle neima govora o nikakvoj njegovoj „čistoći života“, niti mu treba po smislu njegovih vlastitih rieči u toj alineji pripravljati vience za budući njegov kadaver.

Ako se biskupu nedopada ni nauka crkve, to neka pogleda u sv. pismo, gdje se zabranjuje poželenje, nagnuće srdca i zla volja; veli bo se: „Ja vam kažem, da svaki koji pogleda na ženu sa željom, već je učinio preljub u srdcu svom“. Mat. V. v. 28. — Mili Bože! koliko milijuna puta dogodilo se biskupu kroz 75 godina njegova života, da je i ovu zapovjed Krstovu u biskupskom gradu, izvan grada po svojoj zemlji i inostranim državama uz prijašnje klatarenje — pogazio! — Foris pugnae, intus timores! Sv. Pavao piše.

Pod kakovom zastavom „čistoće“ vojuje Strosmajer proti pokojniku radi „nevinih vienaca,“ položenih mu na odar, to neka se prosudjuje po duhu sv. pisma, da li je on dostojan pred crkvom reći: čisto je moje srdce, čist sam od svakoga grieha, i da li je on bez ikakove mahne i pogrješke, kako je negda stari „otac rimske domovine“ Cicero , novomu otcu „Obzoraškom“ zabilježio riečmi: „Carere debet omni vitio, qui in alterum paratus est dicere“ t. j. da bi morao (biskup) bez pogrieške biti prije, nego li počme drugim prigovarati.

Znade li nečistoga života Strosmajer što je sv. Pavao pisao Efežanom proti nečistoći ljudih, dosljedno i proti biskupu napisao riečmi: „Videte, ne quis vos seducat inanibus verbis,“ to će reći: Otvorite oči Hrvati, da vas stari farizejo nezavede izpraznimi riečmi. — Osim toga zna se, da je u knjigi Mojsijevoj i pri Ezechijelu kroz usta proroka Nahuma progovoreno proti istomu biskupu riečmi: „Jaoh, jaoh si ga onim, koji su sa požudom tiela okaljani,“ jer po sv. Pavlu Apoštolu nemogu posjedovati kraljestva božjeg. I. Cor. VI. v. 8. —

Poleg svega toga zaboravlja biskup na sv. pismo, u kom se čita: „Nenapadajte jedan drugoga braćo, jer tko opada brata ili osudjuje brata svoga, koga vidi, kako može ljubiti Boga, kog nevidi I. Joan. IV. v. 20. — U istom smislu stoji napisano: Po tom se poznaju djeca božja i djeca vražja: tkogod nečini pravde, i tko neljubi brata svoga, nije od Boga. I. Joan. III. v. 10.

Jer je biskup proti mrtvome [pokojniku najogavnijim oružjem ustao, nenavideć mu položene na odru vience, to neznamo, kako bi sv. Ivan takovo neznabožko djelo okrstio,

kad je proti živim radi mržnje brata svoga biskupu na slavu zagrmio: „da su krvnici ljudski". I. Joan. III. v. 15.

Može li takav biskup, koji je sam proti sebi napisao gornju stavku, nakon smrti nadati se, da će „krunom pravednosti" nadaren biti poput sv. Pavla, kog kao najvećeg apoštola vredja i onda, kada se na njegov primjer poziVlje; jer što nije kadar izvršiti i pretrpiti poput sv. Pavla, kako se to u njegovih poslanica nalazi, to lje nije niti dostojan onakovog trkališta doživiti, da polući „coronam justitiae" t. j. krunu pravde, osim moguće kakvoga „vječnog vienca" kog će mu sinovi Belzebuba splesti.

Naprotiv položeni vienci na liesu pokojnoga Miškatovića, znak su prije svega kršćanske ljubavi, koju su apoštoli učili a danas svaki pošteni kršćanin štuje; znak su obćega veleštovanja, izkazana od prvih i najuglednijih dostojanstvenika, po tom nije trebalo biskupu kao neznatnom zrncu pšenice božje dizati svoje rogove, na koje bi mu se mogao druge vrsti vienac položiti, niti je trebao svoga farizejskoga mnienja u formi osude izricati, jer mu se s biblijom odgovara: Jedan je zakonodavac i sudac, koji može spasiti; a ti tko si, što drugoga odsudjuješ? Jac. IV.

Sv. Pavao apoštol nepoznaje u sv pismu nikakovih vienaca, jer ona njegova izreka, da je trkalište dovršio, proteže se na „krunu pravde", kao što se veli o znanstvenom poznavaocu prirodne znanosti, da je „krunom naravi"; ali sv. Pavao apoštol zahtjeva najpre od biskupa: Postaraj se da se pokažeš pred Bogom pošten, poslen, koji se neima što stidjeti II. Tim. II. v. 15.; osim toga nalaže biskupu: Da tih i miran život sprovadja u svakoj pobožnosti i poštenju. I. Tim. I.; — da je bez mahne, (jedne žene muž) triezan, pametan, pošten, vriedan i dostojan da uči. I. Tim. III. v. 2

Osim toga, kad bi isti taj biskup sliedio nauku sv. Pavla, to bi liepši i pobožniji običaj ovršio, kad bi se za sve „žive i mrtve ljude" molio, kako to isto apoštol savjetuje i nalaže svomu učeniku nego što se upliče kao onaj po Pavlu na zlu glasu opisani „Aleksander kovač" II. Tim. III. v., 14., nabacivajuć se i na iste „vience", položene na mrtvo tielo pokojnoga Miškatovića!

Medjutim, kad sv. Pavao preporučuje čitanje sv. pisma, to se biskupu odvraća da onaj Pavlov izraz: „Corona justitiae" kog mi držimo „krunom pravde božje" a biskup sa nekim prevodiocem pisma smatra „viencem Pavlovim," da ta kruna pravde najprije pripada onim, koji su zakone božje štovali, a vienac ide najprije radniku poljodjelcu na temelju sv. pisma: Da poslujućem poljodjelcu, koj se trudi — a ne lienčari u bezposlenosti — najprije pripada dio od toga ploda. II. Tim II. Ali nije tim ni otac obitelji, niti državnik, niti ikoji kršćanin izključen, koji prvu i drugu zapovjed božju ovršuje, al po nauci i praksi dokazanoj u „Glasniku" izključuje se Njegova premudra Preuzvišenost u Djakovu po sv. Pavlu. —

Kako može biskup proslaviti Boga, kad je s nakanom promišljeno sve moguće ogavnosti načrčkao proti svojim iskrnjima, dapače zamrzio i na „nevine vience" položene na pokojnikov lies! Zar mu se nemora javno sa sv. Pavlom apoštolom reći: Da je zaludio u svojih mislih i potamnio u neosjetljivu srdcu. Rom. I. v. 21—22., kao i ono što je Pavao apoštol prije, nego je sva žrtvovao, sve nevolje podnieo i opazio da mu se kraj života primiče, napisao Rimljanom a i nami Hrvatom na „prvog sina Strosmajera": Da će biti ljudih, koji će istinu pretvarati u laž, kako je to Strosmajer na dlanu dokazao u svojoj savjetom dr. Račkoga sastavljenoj „paškviladi" u „Glasniku".

Nami se u Hrvatskoj glede Strosmajera i njegove političke sekte prikazuje svetom istinom ono, što je sv. Pavao negda starim žudijam i poganom u poslanici Rimljanom rekao: Da neima ni jednoga razumna, da su svi ne-

valjali postati, da je njihovo grlo postalo grobom, da svojimi jezici varaju i da je zmijski jed pod njihovimi usnama. Rom. III., te se ni malo nevaramo, ako u tom Pavlovom „viencu" medju onim starim žudijama i poganima gledamo političkoga patuljka iz Djakova, koji je onako razuman, voljan, ježičav sa zmijskim otrovom, te kojega je „grlo" doista postalo grobom!

Promatrajuć napastnika biskupa njegovu stavku glede „vienaca" opazit je, da on krivi nauk proti Pavlu Apoštolu, odnosno proti Isusu Krstu razprostire, jer sa jedne strane upire na „ljubav Boga" a s druge gazi zakon ljubavi iskrnjega svoga. Tim pako radi nevjere prema zapovjedi Kristovoj, gubi spasenje po istom Apoštolu. Rom. X. Njegovom pako izpričavanju kao biskupa, koji je pozvan vjeru čisto i savjestno podučavati, neima ovde mjesta, da je on slučajno zaboravio. Poslovica veli: ljudi se za jezik, a neka životinja za rogove veže.

Jer je biskup vikao kao „dnevničar politički" izazivati javne sablazni, kao što je dokazao i sa „viencima" položenim na pokojnikov odar, nemareć za ruglo i sramotu, to se biskupu savjetuje da istoga Pavla Apoštola napisane rieči u poslanici prije svoje na pragu mu stojeće smrti razmišljava, velećeg: Tako mi života, veli gospod, poklonit će mi se svako čovječansko koljeno i svaki će od nas davati Bogu račun za sebe. Rom. Osim toga, kad se opaža iz njegova pera ono odurno pred Bogom samoljublje i ona farizejska nenavidnost proti pokojniku radi stećenih zasluga na ovom svietu, morao bi se takav kršćanski biskup mjesto nepotrebne brige sa „viencima", baviti sa onom za njeg propisanom naukom: „Morao bi paziti na sebe i na nauku." Tim. I. 16.

Kad već i prosti narod mora iz njegova postupka uviditi, da njemu nije ležeće do onog Pavlovog tihog i mirnog života, niti do one Pavlove pobožnosti i poštenja Tim. II. niti on mari za nauku vjere, da je miran i pobožan život prijatan pred Bogom spasiteljem svieta, to njemu nije ležeće ni do onih riečih evangjelja, koje se ipak radi javnosti na vidik iznašaju i to govorećeg Krista kroz usta sv. Pavla: „O Timoteje! čuvaj što ti je predano, kani se „poganih i praznih razgovova i prepiranja" jer ova radjaju svadje i pomažu u bezposlenosti". Tim. II.

Jer bi već skrajno vrieme bilo za biskupa, da se on umjesto „vienaca" i one Pavlove „krune pravde", jednoč odluči razmišljavati cielu poslanicu k Solunjanom, u kojoj Pavao svim svećenikom preporučuje riečmi: Zaklinjem vas gospodom Bogom, da pročitate svu moju poslanicu pred svom braćom svetom. Tes. I. v. 5.

U toj poslanici naučio bi se biskup, kako mu se je pripraviti na došašće Krsta i to sve u najljepšem i najpobožnijem za njeg poučnom „viencu", sastavljenom od nebeskog cvieća Isusovih rieči. — Vidi sv. pismo Solunjanom pogl. I. r. 5.

Na koliko biskup nateže svoje pero, da drugim pripovjeda o Pavlovom „vječitom viencu", a mi držimo i opet da se razumjeva „kruna pravde" božje, to se pita javno: po čemu je biskup Strosmajer ravan sv. Pavlu i gdje leže njegove zasluge, patnje, muke i nevolje, da bi on mogao pred svoju smrt sebe prispodabljati sa sv. Pavlom?! Vide II. Rom. XXIII.

Mili Bože! što sve nepada u oči starom biskupu u cielom ogavnom članku, a što opet u ovoj njegovoj stavci?!

Moguće, da stari biskup za mladosti svoje nije se bavio sa klasicitetom starih Grka i Rimljana, to u starosti nemože znati, da su se svi umni muževi počam od starih naroda diljem služili svjetlošću „zdravoga razuma" na toliko, da njihova djela i danas se predaju po svih sveučilištih svieta, jer ostaju uzorom čovječanskoga duha i napredka. Osim toga u starom

negda Rimu svaki je pravi gradjanin poradi svojih sposobnosti i svoga zdravoga razuma dostojan bio onoga naslova: „sapere faterique auso“, kao što je i pokojnik zaslužio, da mu je stari prijatelj slobodan izraz nad grobom slobodno mislećega muža sa ponosom stavio. Naravno da mračnjaci poput biskupa, dra. Račkog et consortes takovog naslova nezaslužuju; jer koji se zdravim razumom neslużi u ovom vieku, sličan je onoj životinji nuz jasle, koja treba hrane.

Kad nebi sviet iz poviesti znao, da je „odium theologicum“ t. j. onaj prokleti jal bogoslovah stvorio najveće kavgadjije, boreće se za stvari koje nisu razumjeli ili nisu hteli iz napržitosti razumjeti; kad sviet nebi znao da se u tom družtvu nalazila neka u pravom smislu „magarečja tvrdoglavost“ vjerozakonskih sekta i mističnih fanatika, — to bi već nešto misleći čovjek iz nadrimudrovanja biskupa djakovačkog prema rečenici: „Sapere, faterique auso“ morao zaključiti: da on sam pripada u ono družtvo starih spletkara. Dokaz poviest crkvena i mnogobrojna koncila.

Mi u Hrvatskoj sa positivnošću tvrdimo, da biskup glede onog nadpisa: sapere, faterique auso“, „najprostije laže“ kad kaže, da se protivi sv. evangjelju; jer tim dokazuje perom, da sv. Pavla apoštola, koji je krez usta Isusa Krsta pisao, neshvaća, ili što je mnogo žalostnije po njega, ako shvaća a drugačije piše — tad je gorji od starih farizeja i veći griešnik od običnoga laže i paralaže.

Dokaz tomu pruža sv. Pavao u poslanici Solunjanom, veleć: „Probate omnia, et quod bonum retinete, t. j. Prüfet Alles, das Gute behaltet, a hrvatski se veli: izkušavajte razumom sve, a što je dobro, zadržite. I. Thes. V. v. 21.

Na temelju toga i u obće pita se javno pred narodom, komu se pripovjeda evangjelje? Zar nebijaše duh Isusov duhom slobode, kojim je oslobodio narode od despotisma stare crkvene sinagoge, od jarma starih „poglavicah svećeničkih“, od praznovjernih okova, od svih djetinarskih plašila, utvara i istoga nasilja sviesti? Zar Pavla apoštola rieči: „Probate omnia, et quod bonum retinete. nepočivaju na zdravom razumu upravo onako, kao i starih muževa klasične dobe „sapere, faterique auso?!

Zar se Pavao apoštol nesluži razumom, kad piše: Dico vobis in spiritu ambulate, t. j. govorim vami da po duhu — razuma — hodite, Gal. V. v. 16.; ili kad veli: „Duh sve izpituje i dubine božje. I. Cor. II 10.

Zar se nesluži razumom Pavao apoštol, pišuć Korintjanom ovo: Ut quid enim libertas mea judicatur ab aliena conscientia, t. j. zar da moju — Pavlovu — slobodu prosudjuje saviest drugoga? I. Cor. I. v. 29.

Zar nerabi Pavao apoštol svoj razum, kad istim Korintjanom stavlja na srdce: „Svaki čovjek ima svoj dar (talenat) od Boga, ovaj dakle ovako, onaj onako? I. Cor. VII, v. 7. — Neudara li ovaj Pavlov izraz s onim gori po nosu patuljka“ biskupa Strosmajera?!

Još i onom sgodom, kad se je Pavao apoštol u ovršivanju svoje službe poslužio slobodom, pitajući Korintjane: „Nisam li ja slobodan?“ „Nisam li ja apoštol?“ pa nije li time jasni primjer svoje sviesti i svoga slobodnoga razuma ostavio, ističuć dalje: „Neimamo li vlasti sestru ženu voditi, kao i ostali apoštoli i braća gospodnja i Kefas? ili zar ja — Pavao i Barnaba nemamo vlasti ovo čuvati? I. Cor. IX. v. 5 –6. Tako piše sv. pismo Strosmajeru!

Pita se otvoreno biskup: zar nisu ovo dovoljni razlozi, koje je sv. Pavao apoštol na obranu ljudskoga razuma zabilježio time, da je svaki kršćanin dužan po nauci njegovoj i po poslaniei sv. Ivana I. Joan. IV. izpitivati razumom i talentom svojim: da li je sve istina ili prosta laž, što biskup Strosmajer u svojoj duševnoj nesvjestici i političkom bezumju piše od naslova: „sapere, faterique auso“?

U tom duhu slobode po „zdravom razumu“ djelovali su apoštoli, kad su opazili, da su se neki pritvorice ušuljali za rasaznati njihovu apostolsku slobodu u Kristu, kao

što je biskup sa svojim uhodom i svojim adjutantom „a latere“ kanonikom Račkim ušuljao se tobož radi potrebnoga znanja prema pokojniku i njegovim prijateljem, nemisleć, da je sam sebe s onim: sapere, faterique auso“ osramotio, jer ga dragi Bog nije stvorio za prosudjivati klasičnu dobu od poznatih „clasicae aetatis“ muževa.

Ako igde, to ovde valja prispodoba staroga Dr. Ante Starčevića, donešena u „Hrvatskoj“ od 2. siečnja, a preštampana u „Obzoru“ od 5. siečnja 1891. kao „Mirisavo cvieće“ riečmi: „A da će se Nemca ili — poznate pasmine Strosmajerove — isto primiti iz klasičkoga knjižtva, mi ćemo verovati kada vidimo, da je tko iz krmčeta uzgojio konja.“

Na onaj kršćanski moral biskupov, kojim on samoga sebe debelom toljagom morala lupa, morao bi spasitelj svieta, kad bi se na svietu nalazio, zavapiti još jednoč: „Otče! oprosti mu, nezna što čini“!

Ta njegov privatni i javni život skup sa poganim njegovim člankom, napisanim u najžešćoj strasti dokazuje pred narodom Hrvatske, da bi upravo on morao navadjanje: „strastih, pohota i požuda“ na jur iztrošenom tielu ukrotiti, kad ga državne vlasti poradi razuzdanih strasti i zloporabe crkvenoga morala i nauke Kristove, nisu odpremile onamo, gdje je i drugim „strastvenim, pohotnim i požudnim“ zločincem mjesta. — Dokaz tomu njegova brzojavka sa „svjetovnom misijom“ u Rusiju, razni blagoslovi po tudjih zemljah i ista njegova „korizmena poslanica“ od god. 1891., rad koje bi u Pruskoj, Ruskoj, Svickoj i Americi odavna pokoru u mraku obavljao. — U Hrvatskoj ga preziru, ali to nije pravi trumf za takvoga čovjeka.

Obzirom na biskupovu stavku, pita se javno pred cielom Hrvatskom, kad je taj veliki asketa, — taj čudotvorni pustinjak djakovački — u svom životu pogledom na nabacivanje njegovo sa „svetim križem nastojao po primjeru Krsta, apoštolah, mučenikah, svetaca, djevica, pustinjaka i ostalih naučitelja stare dobe i novijega vremena, svoje strastveno, opako, okrutno, barbarsko, bludno, krvoločno, odurno, pakostno, osvetljivo, nestalno i smutljivo srdce pod „jaram uma skučiti?“

Da nije državnih i kriminalnih zakona, koji strastvene zločince trpaju u kaznione, to bi po biskupovom moralu već odavno nastao: „Bellum omnium contra omnes‘, te nebi ni on u miru božjem sjedio i bezposlen uživao dobra ovoga svieta. Neka Bogu hvali, da ga nije od strane države zahvatila ona težka sudbina poradi „blesastih ideja“, kako je izvan naše monarkije njegovu braću biskupe — nepitajuć Rima i svetu stolicu — zakonom u ruci ukrotili. Evo nekoliko primjera:

Poznato je, da je Svicka republika biskupa Mermiloda iz Genfa poradi strastvenih napadaja na inštitucije slobodne zemlje Svajcarske, putem državnoga vieća degradirala i kao takova sa švajcarskimi lovci preko granice zemlje proćerala.

Poznato je, da je državno vieće g. 1873. u Baselu proti biskupu Lachetu naložilo, da prizna državne naredbe, pa kad je nastala borba izmed vlade i svećenstva, došla su tri bataljuna iz kantona Bernskog, a biskup Lachet — koji je dobro gospodario poput biskupa djakovačkoga, upao je u svjetovnu stupicu.

Poznato je i to, da Svajcarski kanton St. Gallen imade zakon, po kom ako svećenik a osobito biskup usudi se u svom crkvenom govoru uplitati u političke svrhe, odsudjuje se do 1 godine tamnicom.

Isto tako znade se iz Njemačke, da su državni faktori na čelu Bismarka strastvene biskupe: kneza biskupa iz Breslave g. 1872., Kremenza biskupa iz Ermenlanda, Kettlera biskupa, Ledohovskoga nadbiskupa i ostale na temelju postojećih državnih zakona ukrotili, dobra oduzeli i nepokorne preko granicah Njemačke odpravili.

Ona pako biskupova izjava: „da koji svoje strasti, pohote i požude pod jaram uma skuči i do nekakove — Bog mu oprostio griehe — smušene „izvrstnosti“ proizvede, te da se tja do vrhunca krieposti kršćanske dovine i napokon u živu sliku Isusa

Krsta pretvori" — smatra se pred crkvom „najgadnijom blasfemijom", koju on kao kršćanski biskup perom dokazuje, a pred ostalim svietom „najvećim ludilom" proti samomu Isusu Krstu.

Takovomu biskupu, koji nakon tolikih godina brani neka „pustinjačka načela", želeć ih presaditi u 19. vieku u srdce hrvatskoga naroda; takovomu „pustinjaku" u biskupskoj haljj odgovoreno je u digestah sa Salvianom: „Licet de conversorum venerabili choro videaris, licet religionem vestibus simules, licet fidem cingulo episcopali adseras, licet sanctitate pallio episcopali mentiaris, non credis, t. j. premda se biskupe pričinjaš obraćenikom prečasnoga reda, premda vjerozakon pretvaraš odielom, premda vjeru biskupskim pojasom zastrieš, premda svetošću biskupskoga plašta lažeš, ipak nevjeruješ. Salv. IV. ad Eccl.

Odavna je crkveni otac Tertulijan „De corona militis" zabilježio: „Čemu se trsite zakon božji iztraživati? Zar neimate zakona, koji je na tablicah naravi označen? — To je istinito i iskreno rečeno za svjetovnjaka, a kamo li ne za biskupa Strosmajera!

Ako stari biskup sa svojom farizejskom sektom nezna, da je prije njegovog „trulog morala" postojao daleko uzvišeniji, čistiji i plemenitiji moral pred kršćanskom dobom, to neka potraži filozofička prieriečja i aforizme života u knjigi „Wahrheit aus Ruinen" od K. Scholla, pa će naići na izvorna mudra pririečja iz najstarijih djela od Kineza, Indah, Persah, Grkah, Rimljanah i starih Germana. U tih aforizmi udariti će ga po nosu imena Konfutcije, Solona, Aristotela, Pythagore, Sophoklesa, Euripedesa, Aeschylesa, Thalesa i drugih, kojih svaka rieč vriedi bisera tako, da i danas njihova moralna načela smatraju se „aureae regulae morum" t. j. zlatna pravila ćudorednoga života

Tko misli, da je jezuitski moral plemenitiji od naravnoga morala, neka prispodobi „jezuitsku nauku" koja uči i danas: „da svak na sebe mrzi, sebe zaniječe svega se odreče", al samo da njim dobro ide; koj uči: „da svak svoj razum kao kakav divlji oganj promatra", svako izpitivanje razuma odbaci, sebe pred svietom zataji i zaniječe, kao što biskup djakovački po kalupu starih farizeja čini, ali ga Bog vidi a sviet čorav nije; koj uči: da se strasti ljudske pod jaram skuče kao biskup što piše a iz nozdrvah mu pjena od strastih riga, al taj isti jezuitski moral uči „da se sljedbenici jezuitisma moraju dobro izlemati poput „starih flagelanta", a nakon svega toga svakomu zločincu — obećaje oproštenje! Conducat sanitati.

Svega toga nepriznaje naravni moral, jer odavna je zabilježio rimski neumrli Cicero: „Moral je isti u Ateni, kao onaj u Rimu", a ta istovjetnost ostaje po zdravom razumu nepromjenljiva dok je svieta i vieka.

Pisac biskup Strosmajer osvrče se čak i na poganski moral, al s izrazima, kojimi on proti samomu sebi piše, u kakovom se blatu od strastih nalazi, navadjajuć ovako:

„A kad se čovjek pita, što naprama tomu od čovjeka zahtjeva bolji i čišći poganski moral, moral n. pr. Stoika? On zadaću moralnu čovjeka svadja na ono: abstine, sustine. On po ustih Cicerona veli: da je onaj daleko jači, odličniji i slavniji, koji samo samoga sebe, nego onaj, koji i najveće gradone predobiva. I Plato i Cicero u svojoj republici izvrstnoga i prave slave čovjeka netraže u grimizu i na prestolju, a još manje u slasti i lasti, u blatu i gnjusu. nego ga traže u čovjeku, koji je samoga sebe i ove svoje strasti i pohote svladao i koji za istinu i pravdu svako progonstvo i svaku muku podnaša a na posljedku i sam svoj život rado žrtvuje. Što dakle gornji nadpis napram svemu tomu znači? Znači, da su samo oni doista mudri i pametni, da su jaki i značajni, koji se bludu u naručaj bace

i koji rieč i vjeru Bogu i svetoj crkvi zadanu pogaze; koji se ni Boga ni ljudi nestide, a sramotu svoju svemu svietu na vidik iznašaju. Ob ovakovim sv. pismo govori: Quorum Deus venter est, gloria autem in confusione. — To pako označuje ljude, koji se hvale, da im je Bog trbuh i da im je slava blud. Dakle sva mudrost neznanoga toga delije u trbuhu i sva značajnost u bezsmrtnosti sastoji."

Tko živ na zemljištu Hrvatske poznaje znamenita djela muževah stoičke dobe, taj mora na onaj „abstine i sustine" doviknuti biskupu djakovačkomu, da je u svakom stoljeću bilo ludah, koji su svoja načela ludosti sliedili, kao što mi znamo i sa gledišta crkvenog da je bilo „židovsko obrezovanje", koje je zakonom „Lege Cornelia" po Modestinu bilo dozvoljeno židovom, a Rimljanom strogo zabranjeno; da je bilo „uškopljenikah" pod imenom „Spadones", prozvanih od sela „Spado" u Perziji, gdje su počeli taj posao obavljati glasom digestah: „in quo pago primi homines castrari coeperunt", a kako je Mojses zapovjedio, neka čita kog zanima Mojsijeve knjige; — da je bilo „ludih pustinjaka", al zato se nemože tvrditi, da je u obće kod Stoikah zavladalo načelo „abstine i sustine", kao što ni danas nebiva po svietu, da ako neke blezge nesmiju govoriti drugo, nego: „Pater Gregori, memento mori" da i drugi sviet takove zvekane nasliedu je.

Prava poviest uči, da niti je početnik stoičke škole Zeno, niti Chrispos, Panatios i Posidon, niti je stoičke škole Cicero kao pravi spasitelj republike, niti su u ono doba stoički odhranjeni rimski carevi, niti zlatnoga pera stoički spisatelji poput Anneusa Seneke, ikada prianjali uz onaj „abstine et sustine", nego su živili po uzvišenom ideјalu zdravoga razuma, rabeć umne svoje sile u sjajna djela ovjekovječenu njihovu uspomenu. Tko živi po onom: „abstine et sustine", taj se smatra za blesana upravo onako, kao i svaki, koji bi poput ludoga Diogena gladovao i žedjao, gol i bos obletao gradove i u buretu stanovao ili bi po primjeru nekog reda neprestano šutio i govorio: Memento mori!

Njemu se kao biskupu dopalo, da on nepoznavajući znanosti dialektičke, svraća pozornost na dvie rieči: „abstine et sustine", neobzirajuć se na druga načela moralnoga i javnoga života Stoikah, niti na njihova znamenita djela, tim njegov navod po načelu dialektike izgledje kao n. pr. kad njegov pristaša dr. Rački vidi sijaset crkvenih dostojanstvenika u Zagrebu, ali se on zagleda u Strosmajera biskupa kao tele u nova vrata, te se njemu dopada, dočim na druge zaboravlja. To je ono: „abstine i sustine".

Ovde treba zapamtiti, što je stoičke škole sljedbenik Seneko napisao Luciliju: „Tu quidem ita vive, ut nihil comittas, nisi quod comittere etiam inimicis possis". Epis. III. ad Lucilium, t. j. živi mi tako, da ništa neučiniš, što nebi želio neprijateljem učiniti. — Zar ova Seneke nauka neodgovara onoj Krsta: ljubite iste neprijatelje?!

Na onu biskupovu izjavu o Ciceronu, kao da je Cicero napisao: „da je onaj daleko jači, odličniji i slavniji, koji samoga ,sebe, nego onaj, koji i najveće gradove preuobiva", mora se priznati, da u latinskoj Ciceronovoj izreci: „fortior est qui se, quam qui fortissima vincit moenia", neima nikakova spomena od „odličnih i slavnijih' nego je to biskupova krparija, koju je moguće zapamtio iz staroga beletrističkoga lista „Nevena" iz neke anekdote, — ipak nije mislio, da se je i ovim nesretnim izborom po nosu opalio, jer se nije kadar nadvladati ili zauzdati poradi — jezika! Da li je Cicero mogao nadvladati sebe, o tom neka Strosmajer upita danas male djake.

Već i ovaj nesretni citat biskupov iz Cicerona ilustrira, da se je malo il nimalo bavio sa djeli Cicerona; jer kad bi zagledao u epistolu X. knjige 10. kako Ciceron hvali nekog Planca sjajnu volju i odvažnost u prilog rimske republike, to bi se bar u starosti naučio u čemu „prava čast i domovine ljubav sastoji", te da samo onaj, koji pravu i istinsku čast nosi u svojoj grudnoj košnici, kao što je pokojni Miškatović nosio, zaslužuje po Ciceronu naslov: sapere, fateriqne auso. —

Posve je naravno, da nadpis „sapere faterique auso“ nepripada ni živome Strosmajeru, a kamo li da mu se nakon smrti stavi; jer njegove sredovječne nauke o praznovjerju, plašili i utvarami, nisu osnovane na čistom razumu, na razumu, kojim se je služio Isus Krst, apostoli i kojim se danas svi oni, koji iz starih ropotarnica nepoдučavaju sviet, služe. Za postići slavu umna muža, morao bi on djelom zasvjedočiti i svojim razumom dokazati onako, kako je negda po njem citirani Cicero kao poznat oslobodītelj republike, kao poznat otac domovine i kao drugi utemeljitelj staroga Rima, u perenalnih djeli potomstvu ostavio najslavnije primjere. Ali se ovakova vrst gradjanskih odlikovanja i veličine slave Ciceronove nikada nije postigla po onom smušenom „abstine i sustine“ nego sa produktom čistoga razuma i sa positivnim znanjem svega onoga, što čovjeka zaokružuje i glasovitog stvara.

Kad već biskupu pao na jezik Cicero, koji je pripadao stoičkoj školi, to neka zapamti da je i veliki Kato bio stoičkim sljedbenikom, braneć stavku: da je svaki slobodan čovjek prost, svaki zločest pako rob, i da u volji čovjeka leži sebe od robstva osloboditi, kao što se je pokojni Miškatović oslobodio nesnosnoga jarma djakovačkoga biskupa. Tim se nije Kato držao one smušene stavke „abstine et sustine“ kao niti je Cicero, niti ikoji od znanstveno prosvešćenih muževa staroga vieka, kojih imena poviest spominje: Pompeja, Cesara, Katu, Mitridata, Mariusa, Sompronia, Gracha, Horaca, Coclesa, Coriolana, Cincinata, Porsena i na stotine hiljada do današnjega vieka.

Na onu izjavu biskupovu o Platonu i Ciceronu, da „oni u svojoj republici netraže izvrstnoga i prave slave čovjeka u grimizu i na priestolju“, p r i z n a j e c i e l a H r v a t s k a, da je biskup tom izjavom najsvetiju istinu proti samomu sebi na račun Platona i Cicerona napisao, a sinovom Hrvatske na uspomenu ostavio!

Na onu izjavu biskupa djakovačkoga „da su Plato i Cicero tražili čovjeka, koji bi za „istinu i pravdu“ svaku muku i progonstvo podnašao a na posljedku i sam život žrtvovao“, mora se reći, da na ovakove misli može samo „krščanski zvekan“ misliti, al ih lje Plato i Cicero nikada i nigde izgovorili nisu.

Na izjavu biskupa djakovačkoga glede „bluda, slasti i lasti, blata i ostalih u alineji“, moglo bi se starom njemačkom rečenicom odgovoriti: o č e m s a n j a g u s k a? o k u k u r u z u, ili latinskom: s u s d e g l a n d i b u s, ali za neuvriediti Njegovu preuzvišenost odgovara sv. pismo: „d a s e i z p l o d o v a h p o z n a j e b i s k u p“, kojega je predbačena „m u d r o s t i p a m e t“, „j a k o s t i z n a č a j n o s t“ u jedinom „bludu“ za mladjih godina sastojala, a sada u starosti zavrtio mu je Bog pameću tako, da je nesamo „gradeć se mudrim po Pavlu upoštolu postao ludim“, Rom. I. v. 22., nego je gorji postao od onih u djelih apoštolskih na ostrvu Mileti opisanih divjaka, Actus Apost. Cap. XXVIII., jer svojim ogavnim „pamfletom“ dokazuje, da se Boga neboji a hrvatskih svećenika nestidi, niti istoga prostoga naroda.

U tu svrhu za dokaz neoborive istine na vječita vremena Hrvatom plemenito je zabilježio stari dr. Ante Starčević g. 1879. u knjizi: „Pisma Madjarolacah“ riečmi: „z a h v a l n o s t, s t i d, p a m e t o d v a s S t r o s m a j e r o v a c a i s k a t i, mogao bi samo bezumnik“. To je u obće rekao, kao i one rieči: „d a k a d t a k a v i z u s t i r i e č: „n a r o d i l i d o m o v i n u, i l i k o j u d r u g u d o b r u r i e č, i l i j e n a r o d u v e ć n a š k o d i o i l i u p r a v o n a s t o j i n a š k o d i t i“. Tim je najsjajnije pogodjen napadač djakovački biskup, kog nebi žalostnije ni sv. Pavao apoštol opisao.

Medjutim, kad se kršćanski biskup nabacuje „bludom“ kao njemu omiljelim predmetom, to neka zapamti, da se „blud“ po zdravom shvaćanju nevaže jednako kod svih ljudi, nego da se razlikuje po različitosti tielesne gradje, po razliki razkošnih jela, hraniva, pića i po istom neoženjenom stanju, uz prosipanje milijuna, jer samo luda bi mogla uztvrditi da bolestan čovjek, prosjak i siromah može osjećati ga onako, kao negda biskup u mladjih godina nuz opisana svojstva i protepene milijune po svietu.

Ipak polag sve njegove starosti nije mogućnost izključena, da ga već sama misao na „bludnost“ goropadi u starosti tim žešće, što mu je glede ove delikatne moralne nauke postao u 76. godini sviet: V a n i t a s v a n i t a t u m, t. j. sve mu je izprazno, kad se više uživati neda!

Ali ako je sv. Pavao osjećao udarce od putenoga nagona, ako su isti pustinjaci u staro doba cvilili kao pomamna zvierad, lupajuć i bijuć se po tielu kao današnje budale po ludnica, zašto nebi i stari Strosmajer osjećao ono — što je u mladosti za spas duše svoje počinio!

Nije li biskup, citirajuć Cicerona i Platona: „da su tražili u republiki čovjeka, koji je sve svoje strasti i pohote svladao“, nesretni ignorant, kad se on zaboravlja, kako je upravo Cicero radi svojih strastvenih napadaja sa „filipikami“ proti Antoniju caru, kao prognanik pod stare dane sa svog dobra Tuskulanuma, odnešen po robovih izgubio glavu, skup sa desnom rukom, koja je strastveno pisala! — To znadu sitni djaci, a stari biskup nesieća se, jer mu je „strast“ zavrtila moždjane.

Još bi mu se oprostilo, da je mjesto Cicerona i Platona stavio za primjer Sokrata, jer su ovoga smatrali bez ikakova grieha kao najzaslužnijega muža, koji je nauku mudrosti stvorio popularnom i praktičnom, zabaciv nekoristne tlapnje i sanjarije, uvadjajuć mudrost u život Grkah. Tim bi ga nauka Sokratova naučila, da se božanstvo najvećma štuje, ako čovjek svoje dužnosti prama sebi i drugima najstrožije izpuni, smatrajuć „pravdu i kriepost“ najodličnijom polugom života.

Kad bi biskup nešto straha pred Bogom imao i kad bi se ljudih u Hrvatskoj stidio, nebi se onako poganimi izrazi nabacivao i u debelo blato bludnih misli upadao; kad bi taj biskup poznavao običaje starih Rimljana, koji su pri svakoj svečanosti javno govorili: „S v e č a n j e d a n n a s t u p i o, p a z i t e R i m l j a n i n a v a š e m i s l i i r i e č i, i z g o v a r a j t e i h d o s t o j a n s t v e n o n a t a j d a n, d a n i k a k a v g n j e v n e v r e d j a u h o, i d a s e k a k o v e s t r a s t v e n e p r e p i r k e n e d o g a d j a j u,“ to nebi iz bolestnih moždjana proizvadjao nedostojne misli i rieči o „bludu“, nego bi ih izgovarao poput starih Rimljana; kad bi taj biskup premišljavao psalmistu, koji je o strahu božjem progovorio: „P r o h i b e l i n g u a m t u a m a m a l o, e t l a b i a t u a n o n l o q u e n t u r d o l u m“ t. j. zaustavi jezik da nečini zlo i usta svoja — biskupska — da negovore laži. Psalm. XXXIV., to bi on po psalmisti uživao „dobre dane“ u Hrvatskoj.

Dokle pako po psalmisti nezaustavi svoj jezik i svoja lažljiva i zlobna usta, dotle nemože po smislu poslanice sv. Jakoba apoštola ni zauzdati svoje tielo i strasti, koje iz srdca izviru; jer divno se u sv. pismu veli proti njemu: „D a s e k o n j e m ž v a l e m e ć u n a u s t a“ Jac. III. U obće, dok biskup cielu poslanicu Jakoba apoštola poglavje III. glaseću o „griesih jezika“ sebi za pobožna promišljavanja neodabere, da bar ponešto popravi svoju sramotu i izgubljen stid pred crkvom i ljudmi, dotle nemože niti onako mudrim i pemetnim biti, kao što su prosti čobani u njegovoj biskupiji. — Nedokaže li javno pred svietom da je svoj zlobni jezik popravio javnom pokorom, jezik, kroz kog su kao po otrovnom kanalu rigale „paklenske strasti“ proti pokojniku i svim privrženikom njegovim, dotle ostaje pred crkvom odmetnik, a pred ostalim svietom klevetnik najprostijega kova.

Nezadovoljan biskup s onim na odru pokojnikovu položenom naslovu, ogorčen i nenavidan po onom: I n v i d i a g l o r i a e c o m e s. Cor. Nepos, nezna u svom jogunastom srdcu, što bi već od silnoga gnjeva predbacio, govoreć: „da je drugim (svećenikom) Bog trbuh i slava blud,“ što je po svom ćefu preveo iz latinskoga: Quorum Deus venter est, gloria autem in confusione, nemisleć, da mu je Bog od vajkada trbuhom bio a sva njegova slava sastoji „in confusione t. j.: smetenosti moždjana za blagom i taštimi naslovi!

Jer sv. pismo izrično veli: Quorum Deus renter est, gloria autem in confusione, t. j. kojim je Bog trbuh a slava u zabuni ili smetenosti, to je biskup za rieč „confusio“ pograbio „blud“ i tim zaslužuje, da ga radi istoga prevoda uvrsti akademija u broj ostalih veleuma filoložke znanosti!

Kad se iz biskupova članka nerazabire, koga on misli, da mu je „Bog trbuh a slava „blud“, jer se neusudjuje pred strahom imenovati svećeničke osobe — to onaj citat odgovara biskupu kao poznatom smetenjaku poremećenih moždjana, jer njemu je Bog bio trbuhom od početka biskupovanja, pak će mu i do smrti života ostati.

Nezna li taj biskup, da je sv. Pavao apoštol pišuć Filipljanom doista rekao u obće kojim je svršetak života pogibeljan — samo biskupe — pred Bogom: Quorum Deus venter est, et gloria illorum in confusione, da je taj isti apostol u svojoj poslanici Filipljanom III. opomenuo njih od „čoravih zelota“, spremnih na izvanjske zakonite običaje, opomenuv njih, da po primjeru njegovom teže za naukom Krsta, rekav: „Ugledajte se na mene braćo, i gledajte na one, koji tako žive — kao što je živio Pavao apoštol — i ostala njegova braća“. — Pa kad biskup nije sliedio putem Pavla, nego u mladosti putem djavla „bludno“, a u starosti putem svoje smetenosti sliedio Savla, zar nezaslužuje sám, da mu se Pavlov citat prišije: da je njemu Bog trbuh — slava u mladosti blud — a u starosti postao je lud!

Sram ga budi pred licem ciele Hrvatske, da mu se kao takovom, kojemu je doista postao „Bog trbuhom“ mora u javnosti predbaciti: kad je gladne i žedne nahranio, kad im je vrata biskupske palače otvorio; kad su goli i bosi našli kod njega odziva; kad su sirote udovice i sirotčad nalazila u njem svoga duhovnoga otca; kad su ubogi i kljasti našli u njegovom dvoru sjenke pobožnoga Joba, o kom je pisano: čoravom sam bio oko, a kljastom noga; kad su kužni kod njega odziva našli; kad su gluhi stekli ulaz u njegovo gluho uho; kad su čoravi progledali od njegovih farizejskih nauka; kad je na stotine talentiranih mladića našlo u njem potražene utjehe i pomoći; kad su jednom riečju: njegove siromašne ovce iz prostrane biskupije dobile ikakovu pomoć, kao što drugi biskupi širom Magjarske zemlje preobilna djela milosrdja izkazuju, — kao što je nedavno umrli primas magjarski Simor iz preobilna vriela neizreciva širom Magjarske milosrdja izkazao. O tom i tim sličnim djelima kršćanske ljubavi i milosrdja nigde ni spomena o biskupu Strosmajeru, osim što je častio i gostio onakove ljude, koji su vikli sve moguće naslove preko svakog okvira pristojnosti pri razkošnom stolu izmišljati, naslove, koji bi drugoga biskupa vriedjali, al se taštom biskupu dopadaju! Tim se on sám prikazuje pred cielim narodom: da je njemu Bog trbuh, jer nesliedi savjete i zapovjedi sv. Pavla, a njegova je taština i slava u mladosti „bludna“ a u starosti „smetena“. Tim je on postao griešnim pred licem Boga, kao što se dokazuje iz sv. pisma Pavlovom poslanicom na Filipljane. Philip. III.

U toj poslanici opominje sv. Pavao apoštol Filipljane, a kroz njih i nas sve u Hrvatskoj proti napastniku djakovačkom, veleć: „Čuvajte se od pasah, čuvajte se od zlih poslanika, čuvajte se od paranja srdca“. Filip. III. v. 2. — To su jasno izrečene rieči po Pavlu apoštolu, koji se odnašaju proti biskupu, koji je činom gazeć božji zakon prama iskrnjemu, dokazao, da Bogu nesluži, nego „da mu je Bog trbuh“.

Onaj isti Pavao apoštol nazivlje Filipljane „svojom braćom“, nazivlje ih „radošću i krunom svojom“, a kako se ponaša onaj djakovački kršćanski biskup u cielom svom članku i navedenoj njegovoj stavki?! Onaj isti apoštol piše: „Znam se i poniziti i izobilovati; u svemu i svakojako navikao i sit biti i gla-

dovati i izobilovati i neimati. Filip IV. v. 12., ali je sve to činio moćju i duhom Isusa, koji je u njemu prebivao, dočim neznamo u kakovom bi se položaju nalazila njegova preuzvišenost iz Djakova, kad bi poput Pavla samo njekoliko dana „gladovala" ili kad bi se nalazila u stanju onakovom, u kakovom se na hiljade sirotah njegovih ovaca nalazi bez kruha, a sirotčad cvili od nevolje!

Kad na temelju ovih dokazalah morala Isusovog i apoštolah, nije se biskup ponašao prema iskrnjem pokojniku i njegovim prijateljem, tim on „ne nosi u sebi Boga niti je Bog u njemu", kako to bar samo evangjelje potvrdjuje, nego je tomu biskupu: Bog njegov trbuh.

Čim je pokojnik svojim trudom, patnjom, razmišljavanjem, borbom, izkustvom i vlastitim osvjedočenjem stekao si riedkoga usposobljenja, da je preko državnoga mosta dospije do vrhunca časti, dostojanstva i odlikovanja pred licem zakonodavnoga tiela, to je zaslužio punim pravom onaj naslov „sapere, faterique auso", a svojim privatnim i javnim životom u družtvu svojih prijateljah zasvjedočio, da u njem duh božji prebiva, kao što i danas kod živućih njegovih prijatelja. Ali, da bi se sa gledišta napredne znanosti moglo biskupu Strosmajeru, ma budi jedinim atomom kazati: da u njemu prebiva Bog i da mu Bog nije trbuh, to bi prelazilo granice ljudskoga razuma, to bi bilo čudovištem ovoga vieka!

Isti praktični život družtveni dokazuje, ma stotine brbljavih Rački-a jezikom klopotalo, da akoprem Strosmajer nije častio svoje jednomišljenike po primjeru Lukulusa i po običaju starih Rimljana za dobe republike, niti su prijatelji njegovi imali želudac apokaliptičkog pjetla, koji je u svom vrhunaravnom nojevom želudcu progutao 7 svečnjaka, antikrista, babilonsku damu i aždaju . . ., to se ipak po njegovom načinu življenja zaključuje, da i sa praktičnog gledišta po najprije Strosmajeru pripada evangelički emblom: da je njemu Bog trbuh.

Pravi izbor njegove „konfuzne slave" započimlje od dobe mladjih dana biskupovanja, nok se još ni po imenu poznavao nije, akoprem je kao biskup od godine 1849. čvrsto sjedio na stolici Mojsijevoj u Djakovu i na gotovom pripravljenom blagu, nemisleći, da će mu iznenada doviknuti sv. Luka: „bezumniče! ovu ću noć uzet dušu tvoju od tebe".

Sva moralna razmišljavanja, da je biskup čovjek od zemlje i da će se u zemlju srušiti; da nije ništa donieo na sviet niti će išta sa sobom u grob odnieti; da je gol unišao u globus svieta s jedne strane a da kroz globus s druge strane opet gol izilazi; da su bezakonja izašla vrh njegove glave i kao težko breme noseć ih na ledji pretisnula; da bi križ Isusov imao nositi po onom: „quem colis hunc sequere", jer tko neuzme svoj križ i nepodje za Isusom, nije dostojan sina božjega Mat. 10.; da bi morao sakupljati ovce svoje kao ona kvočka evangjeoska piliče pod okrilja svoja; da se nebi smio prozvati niti „Rabiom," jer je jedan „Rabi" sam Isus Krst a ostali su braća, i sluge božji, a sva ova i ovim slična moralna razmišljavanja prestala su u biskupu Strosmajeru odkako je on počeo jedino misliti o „svjetovnoj slavi", koja ga je evo pod siede dane konfuznim učinila po onom: Quorum Deus venter est, gloria autem in confusione.

Primjera radi dosta je, da je stari dr. Ante Starčević u brošuri „Pisma Magjarolacah" od g. 1879. zabilježio, „da je Joza Strosmajer prvih desetak najizdatnijih godina sav prihod potrošio na svoje osobne praktične svrhe . . . . onda je dobivao premnogo za prekupiti privrženika što više. Sad počeli su kesu zavezivat — eto zašto se nedaju tisuće za narodne svrhe ni zavode. — Nastadoše zle godine, iz šumah je dobio samo kojih dvadeset milionah, ako postane nadbiskupom, nebi mogao ni petdesetom narodnjaku dati ni desetine onoga što je obećao!"

U tom djelu napisao je stari dr. Ante Starčević još i krupnijih stvari, sa oštrom satirom i još oštrijim podsmjehom u pjesmi po „Homeru“, bez da je napadnuti biskup po zvanju i dostojanstvu ikada napadaje odbio, a tim mučeć dokazanim biva, da je istina napisana bila. — Ovo djelo treba pretiskati, da pošten Hrvat u njem čita politički katekizam svojih izdajica i zlotvora, na čelu kojih Strosmajer glavnu ulogu igra!

Osim ovoga svjedočanstva, nalazi se još živih muževa u Hrvatskoj, koji se dobro sjećaju dana 2.. kolovoza 1876., kad je biskup na dan svečani sv. Stjepana kralja Magjarskoga, nemareć za ovršivanje službe božje u katedralnoj crkvi prisustvovao pri ličbi kod prodaje šumah od 30.000 jutarah, prodanih po 1000 for. na jutro.

Ovakav čin nepobožnosti oštentativno proizveo je biskup poradi toga, što on predobro znade, da je sv. Stjepan kralj Magjarski prozvan „apoštolom“, koji je nebrojeno mnogo hramovah božjih iz temelja sagradio i najobilnije dotirao, da narode u kršćanskoj vjeri što čvršćimi uzdrži; osim toga pisano stoji sa neizbrisivimi slovi o sv. Stjepanu: nulli petenti opem denegavit unquam, t. j. da prositeljem nikada nije uzkraćivao podpore, rad kojih veoma riedkih krieposti ostala je njegova desna konservirana s obožavanjem na zemlji tako, da su o njem moraliste zabilježili: „In memoria aeterna erit justus“. Tako sinod zagrebački od g. 1805. p. 119. bilježi.

Ovaj oštentativni učin kršćanskoga biskupa Strosmajera prikazuje se javnom porugom i groznim škandalom kao poznatoga tajnoga rovara i neprijatelja Ugarske i obće sv. crkve, te ga prikazuje pred licem cieloga kršćanskoga svieta u slici: da je njemu Bog trbuh, a milijuni protepeni: njegova vjera, crkva, spas duše i njegov sv. svećenički red! Ali se takav učin ujedno smatra činom bogogrdnoga ponašanja prema proglašenom svetcu i prema kraljevskoj sa zlatom i dragocienim biserom okrunjenoj glavi, kojega je uspomena od osobite svetosti, slave i obožavanja tolika, da je patronom cieloga magjarskoga kraljevstva proglašen, pa kao takav i slavom naše domovine postao, jer njemu na slavu uzdignjeni oltari podpuno svjedočanstvo izdaju.

Ovaj najsramotniji učin, proizveden po biskupu Strosmajeru na dan pomenute ličbe proti poznatomu svetcu sv. Stjepanu, smatra se proti biskupu zločinom takovim, da mu je Bog trbuh a slava božja u novcu i imutku.

Da se još bolje spoznade da je „biskupu Bog trbuh a slava njegova još konfuznijom i bezsramnijom“, netreba zaboraviti ni na provedenu po zakonu segregaciju, kadno je taj slavni „Mecenat“ najbolja stabla, nalazeća se pod segregiranjem samovoljno izabrao i prodao, a najlošija ostavio svomu narodu na uživanje! Kakovom se riečju ovakav ilegalni čin nazivlje, to je zabilježeno u kriminalnom pravu. Moguće, da je po konfuznoj glavi biskupa Strosmajera i ovakav prevare učin smatran za „bratinsku ljubav“; ali iz ovakovog učina na svoju korist a naroda svoga štetu, proizlazi: da je doista biskupu Bog trbuh, a njegova „gloria in confusione“ postala ruglom života i zvanja njegovog!

Pisac biskup u „Glasniku“ uzdiše poput novog Jeremije nad Hrvatskom, zaključujuć alineju ovako:

„Kud smo u Hrvatskoj dospjeli! Liep zaista nauk kršćanskomu narodu i puku javno dan, i to po čovjeku, koji dočim mudrost i značajnost naopako hvali, nesmije ni sa svojim vlastitim imenom na vidik izići! Čudnovata vremena danas u Hrvatskoj živimo! Bilo u staroj Grčkoj negda veleslavnih i veleumnih ljudi; ali njihovi nasljednici, patuljci i kukavci pod svakim vidom, da se do starih imena i do starih muževa uzdignu, počeli se u duševnoj nemoći svojoj, umom svojim i umovanjem svojim igrati i sebe same sofistama nazivati. Kad su se pako ti patuljci u preuzetnosti i nadutosti svojoj starim Grkom prispodabljali, onda je to

upravo tako, kao da bi se sjenice i kukavice prispodobiti htjele orlovima i ždralovima. Žalibože i kod nas, osobito od nekoga vremena, zavladala sofistika, pak i o tom neznanom deliji, koji tako grdnim, nerazboritim i mahnitim načinom zlorabi staru latinsku izreku, valja ono isto, što smo i o sofista grčkih rekli".

Na ovu izjavu biskupa Strosmajera, da položitelj vienca nesmije ni sa svojim imenom na vidik izaći, netreba nikakova odgovora, jer je onaj naslov jur razbistren, a onaj koji mu je položio na lies, dostojan je svake mudrosti i značaja; ali ovde se otvoreno pita: Zašto se nije taj slavni „Obzoraški" biskup podpisao u svojoj „paškviladi" u „Glasniku"? Zašto se nije za mladjih dana podpisao u „paškviladi" proti pokojnom kardinalu Jurju Hauliku? „Zašto se taj heroičkog Obzoraškog duha biskup Strosmajer izazvan u „Nar. Nov." od 6. prosinca 1890. i po treći put od 10. siečnja 1891. nije osokolio priznati sebe piscem svoga „pamfleta"?

Već ovo trokratno u javnosti izazivanje, moralo bi biskupa Strosmajera, kad bi iole imao apoštolskog duha slobode, značaja i poštenja pokrenuti pred cielim hrvatskim narodom: pisao je Josip Juraj Strosmajer!

Žalibože, da biskupu uzvratno priznajemo, „kud smo u Hrvatskoj dospjeli!" da se taj razbubani „prvi sin domovine" neusudjuje na trokratne izazive na vidik izaći! Neznači li to strah i bojazan pred javnošću, siećajuć se moralnih batina od kardinala Haulika, zaboravljajuć u svojoj zanešenosti, da neka poslovica veli: „Netraži prepirke, ali kad tražiš, ponašaj se onako, da se pred tobom protivnik čuva".

Kud smo u Hrvatskoj dospjeli! kad jedan biskup, kog je „Obzor" od 6. rujna 1890. u svojoj zanešenosti prispodabljao papi Lavu XIII. i Gladstonu, pišuć: Leo XIII, Gladstone i Strosmajer danas su najidealnija trojka u Europi", nemisleć da je premudra „Obzoraška" luda grozno povredila i sv. otca papu Leona XIII. i istog ministra Gladstona, pružajuć nam sgodu, da ga zapitamo: zašto se taj „politički šišmiš" neusudjuje svojim imenom na vidik izaći, kad već u „paškviladi" predbacuje položitelju vienca da nesmije svojim imenom na vidik. Čudna li „Obzoraškog" junaka na divanu Jurja Strosmajera!

Ako su „Obzoraši" u istom broju Strosmajera prispodobili: „Periklesu Ludvigu XIV., Leonu X.", veleć: „da i te prispodobe nisu u redu, jer je Strosmajer za Hrvatsku učinio, što ni jedan od tih velikanah, jer je on zatočnik one velike misli — koja bi imala osvježiti i preporoditi Europu ujedinjenja"! Kad tako blesaste prispodobe tura u javnost „Obzor" po svoj prilici iz premudre glave „političkog skakavca" dra. Račkog kanonika zagrebačkog, a biskup ovakove prispodobe sebi na sramotu prima od nepromišljenih črčkara, tad pitamo Strosmajera, zašto se nije poput povjestnički poznatog junaka Periklesa ili duhom jednoga Lava X. osmjelio s podpisom svoga imena na vidik izaći?

Kud smo u Hrvatskoj dospjeli! da o „belovarskom mučeniku" i razbubanom „prvom sinu domovine" nuz one obzoraške laske s poniženjem papinoga imena, za dobe izpražnjene stolice nadbiskupske u Zagrebu, niti bijaše god. 1870. ikakova spomena, niti sada g. 1892. o tom raztrubljenom „velikanu", niti ga prejasni vladar smatra dostojna da mu ime dodje medju kandidate za ovu odličnu stolicu kršćanskoga svieta! To je gorka pilula za črčkare, a još gorčija za Strosmajera, da je kao „prvi sin domovine" tako daleko u Hrvatskoj dospjeo!

Kad je biskup Strosmajer iz Rohića poslao onaj brzojav sa čestitkom u Kiev o poznatoj „svjetskoj misiji", nezadovoljan sa nazorima svoje crkve, proseć blagoslov od Boga Rusiji, priznavajuć se javno učestnikom „šišmatičke svečanosti, čega radi se breca i plaši svoga imena, da nesmije radi svoga vlastitoga članka u Glasniku izaći svojim imenom na vidik?! Kud smo u Hrvatskoj dospjeli?!

*

Ako se već znade, kako Rusija postupa u obće sa Poljacima, kojim je biskup pismeno svoje želje u Lavov izaslao, iztičuć se štovateljem poljačke braće, nazivajuć ih: najsposobnije, najzasluženije i najznamenitije zastupnike mnogobrojne slavenske obitelji, želeć vitežkim Poljakom oživotvorenje njihovih mnogih još do sada neizpunjenih želja, kao i uspjeh njihova svetog i pravednog nastojanja", — pa kad se ovo sve usporedi sa onom „svjetovnom misijom" Rusah, tad pitamo: je li iz toga biskupa progovara mudrost i značajnost i kojemu od ova dva naroda: da li Poljakom ili Rusom želi pravi blagoslov? Pa kad je mogao poput licumjerca sebe podpisom izdavati i pred ruskim i pred poljačkim narodom, zašto taji svoje ime i zašto se nije usudio podpisati u svom „Glasniku" na Hrvatskoj zemlji?

Liepa nam blagoslova od podpisa Strosmajerovog na poznatom telegramu u Rusiju, gdje je Ignatijev pobližje označio svrhu ruske misije riečmi: „Oesterreich ist Null in der europäischen Gleichung", dočim Pobjedonoszev toastirao je dvie zdravice: jednu Kijevskoj akademiji kao tvornici, u kojoj se priredjuje oružje za rusku crkvu i ruske državne misli, drugu ministrom i absolutnoj monarhiji, koja pribavlja Slavenom ugled. Sve je ovo znao biskup i „političko pritucalo" dr. Rački kao i onu okolnost, da je Ignatijev predsjednikom panslavističkog družtva i da su stanovita individua kao Mihailo mitropolita beogradski provikan tobožnjim mučenikom, mnogi bugarski emigranti iz Odese, kao i neki iz Česke zanešenjaci žrtvujuć svoj katolicizam prisustvovali, samo je vječna šteta, što nije i „belovarski mučenik" sa kanonikom Račkim kao poznatim „političkim skakavcem" u družtvu novijih „Ilira" udioničtvovao! — Ali za dati „narodu liepu nauku", za pokazati „mudrost i značajnost", podpisao je Strosmajer depešu i tim ostavio potomkom svoje rieči u alineju! Kud smo u Hrvatskoj dospjeli! da biskup nesmije vlastitim podpisom priznati sebe za pisca „paškvilade".

Kad je po tom čestitao na uspomenu velikoga poljaka Bogdana Chmelnickia, koji je premnogo krvi katolika prolio, to nije njemu stalo da se sa crkvenog i političkog gledišta osramoti; jer kad je taj isti biskup tražio simpatije kod Slovenacah, koji su papu Leona XIII. u Rimu sa blatnim pogrdam počastiti kao što se po novina čitalo, bez da je Strosmajer ustao na obranu svoga vrhovnoga poglavara crkve, osim jedinoga pobožnoga Vojnovića, tad se nedvojbeno ona u alineji navedena ali njemu aplicirana „njegova mudrost i značajnost" na sramotu crkvenoga zvanja na dlanu dokazuje: Kud smo u Hrvatskoj sa Strosmajerom dospjeli?!

Zar se jurisdikcija vladike Strosmajera, komu je po pravu kanoničnom označen teritorij, preko kojega granica nesmije samovoljno niti u svojoj domovini prelaziti, proteže tja u Rusku carevinu? Zar se prebačenom depešom o „svjetovnoj misiji" može po smislu nauke crkvene smatrati kakova „vjerska misija", kao što je Strosmajer „lažno i perfidno" u svom pismu na dan sv. Matije 1888. donešenom u „Obzoru" od 5. listopada 1888. sv. otca papu Leona XIII. zavarao?!

Nije li tom depešom proti svakoj nauci katoličke crkve dokazao javno obožavanje pravoslavne Rusije, a tim prekoračivši granice crkvene, umjesto sliediti mnienje ostaloga svieta biskupah, on se jedini od tolikih biskupa monarkije ušuljao na pravoslavnu svečanost a tim zasvjedočio sam o sebi, kakova ga mudrost i kakav značaj vodio, bez da ga je zaslužena kazan postigla u ovoj zemlji, o kojoj on veli: „kud smo u Hrvatskoj dospjeli?"

Moguće da si fiksivno utvara, da njegov postupak o „svjetskoj misiji" nosi onaj biljeg sa liesa pokojnog Miškatovića „sapere faterique auso", kad on imajući na teritoriju sv. Stjepana krune svoju preobilnu dotaciju, spaja svoj katolicizam sa pravoslavjem Rusije, dapače ostentativno želi uspjeh i izpunjenje „svjetovne misije" sa političkoga gledišta?!

Zar se ovakav „švindel“ proti vjeri a blasfemija proti Bogu, može smatrati Strosmajerovom „mudrošću i značajem“ ili liepom naukom za svoju političku braću?!

Kud smo u Hrvatskoj došli! da jedan jedini katolički biskup izmed tolikih vladika u prostranoj monarkiji zaboravlja se prejasnog vladara Franje Josipa I. riečih, izušćenih u Požegi g. 1885., da su smierale proti političkim agitacijam, zavladalim inšpiracijom djakovačkoga vladike po Hrvatskoj, pa nakon kratkoga vremena upada u nečuvenu izdaju prema monarkiji i u krivovjerje prema cieloj kršćanskoj crkvi s onom poznatom „svjetovnom misijom“ Je li to liepa nauka za narod i za njem povjereno stado?!

Kad je taj biskup sve ovo proizveo, tad je sám svojim perom izkrivio i lažju se pred sv. otcem služio, a njegova čeljad nastojala su u oblik jezuitizma pretvoriti tobož da je s onom misijom kanio — pamtite Hrvati — Austriju u dogovore sa Rusijom svesti i tim želio obim pobjedu, proti komu, ako ne proti Francezkoj, s kojom ista sv. stolica u savezu stoji. Kud smo u Hrvatskoj došli, da se ovako pobožno pred licem naroda laže?

Ono cielo blebetanje o staroj Grčkoj od nekakvih „veleslavnih i veleumnih“ ljudih, prikazuje ga u vlastitom zrcalu: kud je u Hrvatskoj dospjeo!

Stara Grčka poznavala je mudraca Sokrata, filozofe Platona i Aristotela, mudroga i vitežkoga Milciada, slavohlepna i energična Temistokla, pravoga patriotu Aristida, junačkoga Leonidu i izdajstvo Epialtesa, učenjake Anaksagoru, Damona i Phidiona, najsjajniju zviezdu Periklesa i suprugu mu glasovitu rad govorničtva Aspasiju, mudroga i okretnoga vojskovodju Lesandra i ostale u poviesti zabilježene muževe, ali od nekakvih „veleslavnih i veleumnih ljudi“, nisu stari Grci baš ništa znali. No stalno je, da kad bi se našao bio u staroj Grčkoj kakav čovjek, koji bi prepustio da mu laskatelji onakova epiteta davaju, kao što ih biskup Strosmajer sa veseljem proti izričnoj nauci Isusa prima, to bi stara Grčka takova čovjeka smatrala Indjakom, ili bi ga imajući znamenite satirikere, duhom ujedljivog porugalca Archilochusa ili Hyponaxa posprdno do groba i preko groba počastila.

Da je taj biskup radje ostao pri prispodobi nauke Isusove, nego što je brbljavim jezikom, pozivajuć se na gola imena Platona i Cicerona, koji nisu tražili izvrstnoga i prave slave čovjeka u grimizu, to bi ga Isus istinitije podučio, da nije niti Xtus takove ljude u grimizu kao što je Strosmajer tražio. nego si proste ljude za apoštole i učenike izabrao.

Kad bi biskup Strosmajer poznavao poviest stare Grčke, to bi se u kulturi grčkoga naroda naučio, da ovaj narod posred podnebja prikladnog za kulturu, posried plastički oklesanih bogova, polubogova, junaka i mnogovrstnih mitologičkih štatua, služećih za radostne pojave pjesnikom i plastičkim umjetnikom, niti je poznavao taštih naslova, niti je trpio laske od ljudih, niti su bogovi i slavni pjesnici Grčke zahtjevali: da se stari Grci odreknu zemaljskih dobara, najmanje zdravoga razuma.

Ona od starih i novih Grka prispodoba, koju Strosmajer tobož alegorički upliče sa „sjenicama i kukavicama“, sa „orlovima i ždralovima“, nije mu za rukom izpala, jer se je time on sam u alegoričkom smislu pred cielim narodom predstavio kao doista po njem navedena „ sjenica i kukavica“, osim toga kao pravi alegorički simbol „himbenosti“ potrebovao bi oklesanu „lisicu“, a uz ovu „škorpiona“ kako iza kamena proviruje, motreć oboružana Strosmajera sa sakrivenim mačem iza ledja! To je alegorička slika Jurja Strosmajera i ta slika odgovara onim stare Grčke oklesanim štatuam i opisu od alegoričkih slika, naslikanih sa životinjami.

Mi neznamo u Zagrebu za nikakove patuljke i kukavce kao nasljednike starih Grkah, još manje za kakove „sjenice i kukavice“, ali toliko znamo, da kad kršćanski biskup umjesto poslužiti se sa primjerom samo jednoga muža od ciele Grčke, upušća se na iste ptice, tad se iz njegovih rieči zaključuje, da je upravo po njem navedena ptica

„kukavica“ pravi tipus njegovog crkvenog i političkoga života, kao i ostale braće novih „Iliraca“ u Zagrebu.

Za onu u alineji poradi stare Grčke prispodobu sa „orlovima i ždralovima“ zaslužuje biskup poradi svoga „veleumja i veleslavja“ da mu akademija jugoslavenska prije smiti narnči plastički izklesanog Ganymedesa sa mitrom na glavi, a „orlom ili ždralom“ uz podnožje, jer je zaslužio biti službenikom Olimpa, kao što su stari Grci priznavali na orlušini „Zeusa“.

Jer biskup drugim predbacuje a sam se služi praznimi riečmi, da tobož u alegoriji govori i piše, to za njegovo alegoričko čvrčkanje izmed sjenice i kukavice, orla i ždrala zaslužuje da se kao „Momus“ sin mračnjačtva poput mitologije grčke sa žezlom t. z. Narenscepter i sa kapom t. z. Schellenkappe naslika, tim bi se u najsjajnijoj slici prikazao narodu: da je on patuljak i kukavac, jednom riečju u pravom smislu „literarna kukavica“, koja vredja ime starih Helena, čim ga spomene.

Kad biskup piše, da su čudnovata vremena u Hrvatskoj i kad on blebeće od „veleslavnih Grka“ bez da je jednoga naveo i njihova načela, to budi dopušteno i drugima u Hrvatskoj navesti proti biskupu sjajnije primjere iz pisma.

Bilo je za dobe Isusove mudrih, trieznih, pobožnih, svetih, ustrpljivih, skrušenih, slobodnih i pravih apoštola i učenika, o kojih se nije znalo: „Mundus titulis titilatur, to će reći: nisu poznavali blesaste laske, kakove danas biskupu ugadjaju, niti su bili „veleslavni“ kao Strosmajerovi stari Grci, ali njihov nasljednik Josip Juraj Strosmajer, patuljak i kukavac pod svakim vidom, hoće silom da nuz svoje tašte naslove, izpraznu slavu i slabo svoje umovanje bude jednak velikim i svetim apoštolom i mučenikom vjere!

Neka zapamti pisac „paškvilade“, da su apoštoli i učenici opominjali narode na kršćansku mudrost u govoru i činu veleć: „Što od mene naučiste, i primiste, i čuste, i vidjeste, ono činite, i Bog mira biti će svami, Phil. IV.; dočim kršćanski biskup sanja od nekakvih u staroj Grčkoj „veleslavnih i veleumnih“ ljudi i tim pokazuje svoju mudrost u govoru i činu.

Apoštoli i učenici opominjali su na ljubav, poštenje i mirni rad a k tomu čistoću života i saviesti; ali što je biskupu ležeće do apoštolske nauke o ljubavi prema iskrnjemu i svojoj braći, kad ni jedna jedina riečica u cielom članku nepokazuje niti sienke od nauke apoštolske, služeć se radje sa prispodobami od stare Grčke i primjeri od „sjenice i kukavice, orlova i ždralova“ zaboravljajuć što je pisano o blagosti: Braćo! ako i upadne čovjek u kavav grieh, vi duhovni izpravljajte duhom blagosti, čuvajuć sebe, da nepostanete izkušani. Gal. VI.

Medjutim biskupu na bolnu utjehu neka služi, da oni muževi, na koje on sa Račkim misli, a nesmije ih poimence navesti, nepotrebuju pomoć u sofistici tražiti, nego ju upravo traži biskup Strosmajer, tom razlikom, da nije u stanju po primjeru starih sofista nikoga u Hrvatskoj zastiditi svojom naukom, ali je u stanju svojimi njemu prirodjenimi sofizmi zavarati sv. otca papu Leona XIII. kao što je dokazao svojim pismom o vjeroizpovjesti milionah Rusa!

Za njeg je napisano u sv. pismu: „I pretvorio slavu vječnoga Boga u obličje smrtnoga čovjeka, i pticah i četveronožnih životinja i plazućih gadova“. Rom. I. 23.

Osim toga imade sijaset primjera u sv. pismu, gdje se iztiče ukroćenje požudah i strastih; ali kad bi tkogod rekao, da je načelo sv. pisma: „abstine i sustine“ a ne obdržavanje zakona Isusova: „ljubiti Boga i ljubiti iskrnjega“, to bi narod takovog čovjeka proglasio pustinjačkom ludom, a sv. Pavao apoštol odvratio bi mu riečmi: „držeći se za mudra“, nazire ga sv. Pavao za luda. Rom. I. 21.

Mi poznajemo predobro „crne ptice“ iz poviesti, koje su već za dobe Donatista one poznate sekte episkopa Donata iz Afrike i Ariusa iz Aleksandrije u koncilsku frulu zasvirale: „što treba čovjek da vjeruje“, al poznajemo i glavnu nauku sv. pisma, koja je daleko uzvišenijom nego li onih u poviesti zabilježenih crnih ptica kukavica.

Liepo je svietu pripovjedati, da se sviet odreče svega zemaljskoga, a onaj kog se tiče, a to je biskap Strosmajer da se uživa svega zemaljskoga poput najbogatijega negda kralja premudroga Salamona!

Da je ono kolastično i duhu bedastoga vieka „zanijekanje samoga sebe“ i „usmrćenje svoga tiela“, mnoge budalami napravilo, to se znade iz mnogih legenda, al se čita i u povjesti Helda i Korvina str. 711. „Da se posred ovako fantastičke nauke nije pazilo toliko na kriepostan život, koliko na mučenje, šibanje i onu pustinjačku pokoru u „prahu i pepelu“, proti čemu je svjedočanstvo ostavio biskup Zeno iz Verone rekavši: „Najveća je slava kršćanske krieposti, narav nogami pogaziti.“

Osim pustinjah u Siriji i Egiptu, poznato je da su Anakorete t. j. pustinjaci cvilili i urlikali u gorskih pustinja poput ričućih lavova ili poput životinje, koja ovce gnjavi, bez da ih je sviet progonio, a to sve uslied biskupa Strosmajera njegovog tobož stoičkog naslova: „abstine et sustine“! Nu tko pametan nenazire u tom negdašnjem cvilenju pustinjakah poznatu duševnu slabost i bolest duše, koju je milosrdje svieta kriepilo i u zarazne rane razjedalo!

Pa kao što su braća po duhu Strosmajera onoga vieka nazirali utjehu u ovoj duševnoj bolesti, a narodi su dugo vremena očekivali, dok im nepojde za rukom kroz prosvjetitelje svieta, koji su sliedili onu latinsku izreku: „sapere faterique auso“, onu bezsramnu i prećeranu bolest pustinjakah živim slovom smiehu izpostaviti tako, da su se od ovako pogibeljne za čovječanstvo bolesti do korjena izliečili.

Dopuštamo, da je još nešto kao „ostanci ostanaka“ preostalo od pustinjačkog života, i to se opaža u ovoj cieloj alineji Strosmajerovoj, koji si je po nesretnoj taktici izazivanja odabrao juzuitički „extract“ veoma nesretno izabranog materijala: „abstine i sustine“, da time u ovom vieku prosvjete na sramotu svoga visokoga zvanja tobož dokaže, na čemu počiva onaj nadpis na liesu pokojnoga Miškatovića „sapere faterique anso“.

Ovim neka zapamti biskup, da je upravo „sofistika“ njegove po zvanju braće, zabilježene u poviesti, počam od prvih smutnja sve do današnjega dana, grdne i nezacieljene rane naniela kršćanskoj crkvi, od koje su bez mnogobrojnih sekta, milijuni današnjega slavenskoga i njemačkoga plemena odciepljeni od rimske stolice!

Zar nije radi „sofistike“ onakove, kakovom se biskup Strosmajer služi, velik broj kršćanskoga svieta pao u svojevoljnu posebnost onog Izmaila, o kom sv. pismo govori: „da će on svoj puk dignuti proti svima, a ruke svuh da će se podignuti proti njemu?!

Zar „sofistika“ brbljavaca i izprazna taština ljudih, kakav je Strosmajer, nije prouzrokovala razkol ili poznati „kamen smutnje“ medju grčkom i latinskom crkvom, medju dva srodna plemena, koja se uslied onog „kiselog kvasca“ starih jogunastih otaca, nikada pomiriti nemogu dok je svieta i vieka?!

Zar „sofistika“ nebijaše vodjena za dobe reformacije od napržicah i tvrdoglavacah, onakovih kakav se danas Strosmajer u svojoj „ad absurdum“ nauci prikazuje, da su se za dobe historičko poznatih karaktera Zwingla, Melanktona, Lutera i Kalvina, milijuni osvešćenog naroda od katoličke vjere odciepili?!

Netreba tražiti krivnje drugde, nego u vlastitoj kući, — te upitati otvoreno Strosmajera: da li je „sofistika“ u dvorovih rimskih careva uzrokom bila, kad su najvrstniji carevi staroga Rima: Trajan, Hadrijan, Marko Aurel, Septimus Severus, Decius i Dioklecian kao revni progonitelji kršćanah postupali po zakonu u ime interesa državnog

— ili je kriva bila ona fantastička nauka pustinjakah, lienčinah i bezposlicah, koji su iz objesti napadali inštitucije rimske države?!

Na slavu ovde budi rečeno onom mužu, koji je sliedio „sapere fatarique auso", da je negda Demosten u drugom govoru Atinjanom rekao: da su Philipa Macedonskog lukavi čini velikim napravili, kao god i Strosmajera za dobe izpražnjene stolice nadbiskupske g. 1870. kad je bacio na žrtvenik mrvoljice od protepenih milijuna za mladosti biskupovanja, nemisieć u mladosti za nikakovu Hrvatsku i hrvatski narod, kao što nemari niti u starosti da ga pred saborom zastupa, brani i njegove interese promiče! Pa kakogod je onaj Macedonac upotrebio neznanje drugih ljudi, koji ga nepoznavahu, tako je i biskup Strosmajer upotrebio poznate ljude ala Mate Mrazović et consortes, a kroz ove i onakove, koji njega nepoznavahu, tom ipak po Demostenu navedenom razlikom, da su u ono staro doba svi skloni bili na robstvo, osim jedine Atene, koja je za slobodu vojevala, dočim bi nauka patuljka Strosmajera bacila cielu Hrvatsku sa gledišta crkvenog nesamo u dobu mračnjačtva nego u nekakvu sa svim drugčije adjustiranu sektu, koje bi on bio „Summus Pontifex in partibus infidelium!

Alineja XII.

Pisac biskup nastavlja iz prijašnje alineje u istom smislu ogorčen proti nadpisu na viencu pokojnoga Miškatovića, te izbacuje gradivo takovo, kakovim je sam sebe do temelja utukao. On piše i zaključuje:

„Ako se dobro spominjemo, mislimo, da Tacit o propalosti umnih sila svoje dobe govoreć, veli: da kadšto duševni patuljci, kad svaku pravu misao, svaki pravi pojam izgube, tada se samo izpraznima riečima, bez ikakvoga pravoga smisla, i to naopako služe. Tako n. pr. licumjerstvo i prevaru mudrošću i dubokom politikom nazivaju. To je to isto, što: sapere faterique auso, uporavljeno na pokojnika Miškatovića. Taj naš najnoviji sofista, nabacivajuć se tako tudjom rečenicom, misli doduše da je pametna i mudra glava ; a ono za njega vriedi i na njem se izpunjuje ona sv. na Rim. 1. 21. „dicentes enim se esse sapintes, stulti facti sunt. Kad čovjek na ovu sofističku struju u našem narodu promisli, kao i na to, da mi nekim načinom našu prosvjetu tamo i sa onim počimamo, gde i čim su stari Grci i Rimljani svoju svršili, onda bi sdvojio, da nezna, da se u iznimnom i časovitom vremenu naluzimo, i da je narod, koji se vječitoga slova božjega i njegovoga svietla i zakona drži, nepredobiv. Ovoliko se je odavle istini i časti u prilog reči moralo. Diximus et salvavimus animas nostras.

Da je Strosmajer svoju sramotu i golotinju u toj alineji kakovim plaštem prekrio bio, bolje bi učinio, nego što je blesasto citirao Tacita koji nikada onako suludastih izraza napisao nije; pa kad bi slučajno drugde zabilježeno bilo, to se tim citiranjem biskup udara po nosu, jer nesamo u ovoj alineji, nego u cieloj „paškviladi" u „Glasniku" dokazuje, da je on izgubio pravi pojam i da se on poput piljarice jedino „izpraznima riečma" doista bez ikakvoga pravoga smisla služi, te se iz sluge božjega pretvorio u licumjerca, tvrdoglavca, silovita, samovoljna i preko granica okorjela starog griešnika. U ostalom da nije sve bolje, što je negda bivalo i u državi i u istoj crkvi i u istom družtvu ljudskom, zabilježio je Tacit na uspomenu brbljavomu biskupu riečmi: „Non omnia apud priores meliora, sed nostra quoque aetas multa laudis immitanda posteris tulit' Anal. III. Tacit. — Tako misle svi pošteni Hrvati s Tacitom zajedno, osvjedočeni, da na temelju Tacitove izreke nemože biskup ništa pohvalnoga svojim perom potomstvu ostaviti. — To je jasno rečeno.

Kad bi taj biskup znao, da je upravo Tacit opisao, da su stari kršćani kroz svoje zloće pred Rimljani zamraženi, da su oni prastari Rim zapalili da je sve ovo pred rimskim senatom dokazano i da je, ona veoma pogibeljna i za Rimljane okužena praznovjera (exitiabilis superstitio) već onda po istom Tacitu zabilježena bila. Tac. Annal. XV. 44., to nebi jamačno poznatog drugim ljudem Tacita navadjao; jer ona ista zloća starih kršćanah u Rimu, pretopila se je u krv njegovu tako, da bi i on danas da imade vlasti, koliko dokazuje spremne volje, popalio nesamo cielu nedužuu Ugarsku, nego i svoju domovinu, skup sa onim prijateljem pokojnika, koj je dostojan naslov na viencu mrtvomu Miškatoviću položio!

Tko poznaje umnoga Tacita djela i njegovo pero, kojim je ou sebi vječiti Panteon sagradio za sva vremena, taj će iz onih biskupa Strosmajera nesgrapnih, bez ikakova saveza iz zapljuskanih rieči razabrati, da je proti njegovoj taštiui zabilježio Gundulić: da što više krila stere, tim on dublje pada, a sv. pismo: „iz plodovah njegovih poznajte biskupa Strosmajera!

Kad bi se „patuljci" kao što doista „politički patuljak" biskup piše, redomice navadjali iz njegovoga okruga, koji su s njim zajedno pravi pojam o pravnoj i dobro uredjenoj državi odavna izgubili, to bi se folianti napisali od samih patuljaka, kojih je borba i želja doći do kurulskih stolica, do više istodobnih služba, a tim i pomnoženih dohodaka, kao što je poznato od negdašnjega vodje Mate Mrazovića, koji je nuz advokatsku pisarnu težio za plaćom gradonačelnika i nju više godina na korist domovine uživao i tako redom poznati u gradu Zagrebu, kojim je po mnienju dra. Ante Starčevića ležeće do punih jasala.

Na ono što biskup navadja o „licumjerstvu i prevari", da se mudrošću nazivaju i ostala, tu je potrebno zapamtiti, da je on od svake stare licumjerske sekte: Farizeja, Saduceja i Esena baštinio nauku, naročito od Farizejah: da tumači pismo, kako se njim svidjalo, držeć se više izvanjskih obreda sa hvalisanjem, da je bolji od ostalih ljudi u Hrvatskoj i ostala koja su opisana u sv. pismu.

Ona po biskupu drugim predbačena „tvrdoglavost i okorjelost" prema postojanošću i značajnošću, nalazi se samo kod stanovite vrsti fantastah i smušenjakah, fanatikah i zelotah i to tim većega stupnja, čim je čovjek višji dostojanstvenik crkveni!

Što se tiče „postojanosti" navedene, to ciela Hrvatska znade, da nebijaše na političkom i crkvenom pozorištu uloge, koju nebi Strosmajer kao kolovodja preduzeo al sramotno i odigrao, a sada od veselja ni sam nezna, gdje se nalazi, kao što je pisano: „Prae gaudio ubi sim, nescio!" Terent.

Da je Strosmajerov izraz „okorjelost", kojim se on bahato nabacuje proti njemu nepovoljnim muževom, njemu kao „starom griešniku" duboko u krvi uvrežena, o tom mora i sam da je osvjedočen, čim ga pravi Hrvati odavna poznavaju da je poradi izostatka od sabora preko 20 godina, izgubio svako plemenito čuvstvo pravoga otačbenika prema Hrvatom i to poradi straha tako, da će se potomstvo spominjati njemu posvećena naslova „glede okorjelosti i nehajstva" riečmi: A Croatis tubac eecinerunt! —

Osim toga, kad bi Strosmajer značaj posjedovao, to bi on svoj hrvatski narod zastupao pred saborom, ne pako svakom sgodom pred prestoljem božjim, te bi objedjen veleizdajom odavna pred istim sebe oprao ili obranio onako, kao što je sv. Pavao apoštol, koji je na upit Festov: da li želi da mu u Jerusolimu sudi, odvratio: „Ja stojim pred sudom carevim, ovdje treba da mi se sudi: židovom nisam ništa skrivio, kao što najbolje znadeš." Apošt. XXV. 9—10. Dok toga koraka neučini Stros

majer pred saborom kao legislativnim tielom, pred kojim je zadnjega zasjedanja godine 1890. oštra zagrmila rieč, koja se čula po svoj zemlji u Hrvatskoj i preko granicah iste, dotle neima govora o njegovoj značajnosti, nego je tu govor o nehajstvu i izgubljenom čuvstvu otačbeničtva ili budi mu rečeno s njegovimi riečmi, tu je govor o tvrdoglavosti i okorjelosti.

U kakovom savezu spaja biskup onaj naslov „sapere faterique auso“ sa „silovitošću i samovoljom prama pravdi i pravici?“

Pravnički sviet poznaje predobro što znači pravo i pravica, pa ako se u Hrvatskoj po svetoj volji Strosmajera nedopušta bahato i silovito pisati proti državnim zakonima onako, kako bi on u družtvu kanonika Račkog želio, to je opet sreća po Hrvatsku, jer bi takovi fanatizirani mameluci podrovali državnu sgradu i državni sistem, i to na račun pravde i pravice onako, kao što na račun vjere, religije i morala gaze najveće zapovjedi božje o ljubavi iskrnjega svoga.

Neuvidja li se iz ovih, da se biskup predbacivajuć rieči u obće proti svojim iskrnjima, napose proti visokim dostojanstvenikom u nekom jezuitskom ludilu prikazuje sa svim sličan onim bibličkim licumjercima, koji su rekli, da kad bi živili u dobi svojih otaca, nebi pristali uz prolievenu krv prorokah, ali im bje odgovoreno: „Tim samo svjedočanstvo izdajete o sebi, da ste sinovi onih, koji su umorili proroke!“ Mat. 23. 31. — U tom leži pravi duh licumjerstva starih farizeja, u tom se prikazuje Strosmajer kao u zrcalu.

Nezadovoljan biskup sa svojim jezuitskim produktom od nagomilanog bezumja, osvrče se opetovano na onu latinsku rečenicu: „sapere, faterique auso“, jer njegovo strastno, osvetljivo i neosjetljivo srdce, nemože nikako pregorieti, da se je pokojnom Miškatoviću takav klasički izraz na odru položio, kakovog Strosmajer lje dobiti nemože, kojega ciela farizejska i smušena nauka nesmiera za prosvjetom današnjega vieka. —

Bio prijatelj pokojnikov koji mu je na lies staru klasičku izreku stavio mudra ili nemudra glava pred licem Strosmajera i Račkog kao referenta, svakako je zasvjedočio da je polažuć premudri naslov na lies, visinom duha nadkrilio „političke sjenice“, kao što orao sa visine nadkriljuje doista i ostale srodne „kukavice!“

Naprotiv onoj izreci sv. pisma, kojom se biskup poslužio iz sv. Pavla proti drugima, pogodio je sebe u sred čela tako, da mu se poradi smušene paškvilade ponoviti mora: da kad se je gradio u „paškviladi“ mudrim, postao je pred cielim svietom doista ludim. Rom. I. 21.

Kad se pročita sve ono, što biskup Strosmajer o „sofističkoj struji“ piše i što on misli tim kazati, to bi za njeg potrebno bilo da pogleda Juvenala satire, u kojih opisuje više vrsti licumjeraca upravo iz stojičke škole, to nam nehotice pada na pamet onaj u djelih apoštolskih „coprijaš“ po imenu Šimun, koji je kao nekakav sljepar po okolici Samarije svoje čarobije proizvadjao a narod mislio, da je copriaš zbilja nekakav „čudotvorac“. Apost. VIII. — Pa kao što se u istom djelu apoštolskom čita, da su sv. Pavao i Barnaba našli nekakvog čovjeka vračara kao lažna proroka po imenu Barisus-a, tako nam se pričinja i biskup Strosmajer sa svojom „sofističkom strujom“ da je on sličan coprijašu Šimunu i vračaru Barisu u lažnom tielu proroku, jer su njegove političke, crkvene i državne sljeparije kao lažnog proroka već odavna kao fantomi na vidik izbačene. —

Nu razlika i tu postoji, da je coprijaš Simun kasnije vjerovao u nauku Isukrsta, dočim sljepar djakovački pod konac svoga života u tvrdoglavosti i okorjelosti gazi i prezire nauku Isukrsta prema Bogu i iskrnjemu, pa mu s toga prema „sofističkoj struji“ odgovara sv. Pavao riečmi: „Sine vražji! neprijetelju svake pravde, zar nećeš prestati od kvarenja pravih putova gospodnjih? Apost. XIII. v. 10.

Što biskup sramotno piše po cielu hrvatsku zemlju i cieo narod o „našoj prosvjeti", to bi on morao najprije razjasniti, što on pod našom hrvatskom prosvjetom razumieva, i da li je moguće, da mračnjak može o prosvjeti govoriti i pisati i onda, kada mu netko vjeruje?

Zna li biskup što prosvjeta znači u prirodoslovnom smislu, da ono što je tamno i mračno, mora se po razumu i po stanovitih pravili prirodoslovne znanosti raztumačiti, razjasniti i razbistriti tako, da iz tame postaje svjetlost. Sve ono pako, što mi okom vidimo za mrak i tminu u prirodoslovnom obsegu, to sve se nalazi i u duševnom smislu kao: glupo neznanje, tamni i poremećeni pojmovi, svakojake predsude, sofističke dvojbe i biskupa Strosmajera grdne zablude negda sviela a sada potamjela uma!

Dok se ova sva i ovim slična praznovjerja, koja su biskupa Strosmajera zarazila um, sa stolicah slobodnih sveučilišta po primjeru slobodne Svicke i slobodnih država preko Oceana, nebudu sistematičnim načinom razbistrila, i dok se nebudu jasnim, temeljitim i pravim znanjem raztjerala, dotle o pravoj prosvjeti neima govora. Jer po naravi sudeć, znanost je u obće neprijateljicom proti gluposti, praznovjerju i neznanju, a bistrina pojmova i znanja ljudskoga, protivna je za sva vremena natražnjačkim sljeparijam tako, kao što temeljito znanje protivno ostaje proti predsudam, a upoznana istina proti svim maglovitim dvojbam. — Razum mora prije ili poslje pobjedu održati po onom: sapere faterique auso.

Za prosvešćena muža neima ništa novoga na svietu, jer on svojim umom prodire pod zemlju, a nad zemljom čudesa tvori sa novimi izumi: parom ili električnom strujom. Prosviešćenom čovjeku netreba nadpisa „nosce te ipsum", jer on sám sebe poznaje, al natražnjaku Strosmajeru koji o nekakvoj „našoj prosvjeti" blebeće, treba uzkliknuti: „Fiat lux" t. j. pred svjetlost mračnjaci hrvatske zemlje!

Dok god biskup i ostale nesgrapne nauke po svom ćefu bira, da obsjeni svojom „sofističkom strujom" izpraznih riečih prostu svjetinu, dotle nek znade, da nije se ni približio k onoj ovoga vieka poznatoj u kulturnih zemlja prosvjeti, a kamo li da on kao politički licumjerac o našoj hrvatskoj prosvjeti govori i piše!

Poznata je pako stvar, da čovjek bez prave prosvjete uma i oplemenjenja srdca ostaje za vazda zaludjela ovca, s koje se ne samo vuna šiša, nego i koža guli — bez da je kadra sebi pomoći!

Na prigovor biskupov, da mi našu prosvjetu počimljemo tamo, gdje i čim su stari Grci i Rimljani svoju svršili — morala bi ga ciela zemlja na sred ulice kao „barbara" u našoj domovini popljuvati; — osim toga budi mu rečeno, da se je on sa puta današnjega vieka — prosvjete, postojeće kod svih kulturnih naroda, veoma daleko udaljio tako, da on nezna ni o svojoj domaćoj prosvjeti ništa pametnoga o razvoju od početka do danas pisati, a kamo li od starih Helena kao naučiteljah svieta i od Rimljanah njihovih nasljednika.

Jer kad bi taj biskup poznavao poviest starih Grka i Rimljana, i kad bi on znao za pravu prosvjetu prvih prosvjetitelja svieta do današnjega dana, on bi to svojim perom napisao, obrazložio i svoj narod podučio; ali jer on kulturnu poviest starih naroda nepoznaje, a načela starih spisatelja od slavne Sparte i Atene ni čitao nije, to naravno nezna ni ona momenta iztaknuti, gdje je i kakovom je sgodom prestala Grčka živiti i kako se nakon toga Rim dizao. — Za nagradu blesgavih mislih o hrvatskoj prosvjeti budi mu odvraćeno s onim: što je „Obzor" od 5. siečnja 1891. broj 3. preštampao iz lista „Hrvatske" pod „Mirisavim cviećem", gdje je stari Dr. Ante Starčević zabilježio: „A da će se Nemca ili „Obzoraša" išto primiti iz klasičkoga rimskoga knjižtva, mi čemo verovati kada vidimo, da je tko iz krmčeta uzgojio konja"!

*

Ele biskupa jači u njegovoj „razpuzloj duši“ da pod stare dane, kakono on sam piše, nesdvoji, što se Hrvatska nalazi po njegovom prepobožnom osvjedočenju u „iznimnom i časovitom“ vremenu; ali velika opet nesreća po njega, što on nemože toga iznimnoga stanja nikako doživiti, da po njegovoj želji Hrvatskom upravljaju ljudi onakovi, kakav je on, njegov plačidrug dr. Rački i ostala pobožna braća.

Ako bi biskup, kako on piše, konačno sdvojio da nezna da je narod — uz vječito slovo božje, njegovo svjetlo i zakon božji — nepredobiv, to je opet neka farizejska misao, dostojna visokog crkvenog poglavara u Djakovu!

Za dokaz, kako je biskup u vjerski farizejizam zalutao, netreba navadjati dogodjaje iz davne prošlosti, nego treba navesti mu g. 1866. za vrieme prusko-austrijskoga rata. U tom ratu Pruska se držala vječnog slova božjega, al i Austrija nije zaboravila na svoju vjeru, pa se ipak dogodilo, da je Pruska protestanska crkva nad izvojštenom pobjedom proslavila svoj: „Te Deum laudamus“!

Tako isto dogodilo se i god 1870. u francezko-pruskom ratu, u kom su Francezi od vajkada poznati kao „christianissima natio“ uzdali se u vječno slovo božje, vječno svjetlo, zakon i pravdu, ali ni Pruska nije prestala uzdati se od Boga za izprositi pobjedu, što potvrdjuju silni brzojavi pokojnoga cara Wilhelma i njemačkih princeva sa stratišta bojnoga; ipak se dogodilo, da je Pruska kao protestanska zemlja hametom potukla kršćanski francezki narod i opet pjevala svoj: Te Deum laudamus!

Što je pako odlučne bitke učinilo, to neka pisac Strosmajer uči iz opisane poviesti, koja će ga naučiti, da su daleko jače carevine, koje bi se prije mogle nazvati „nepredobivim narodom“ nego li malena Hrvatska, izgubile rat porazom svoje vojske. —

Danas slovo božje neće fanatizirati narode a najmanje Hrvate, kojim je predobro poznato kako je zaglavio kralj Zvonimir za dobe križarskih ratova, kad je stare Hrvate nagovarao, da svoju domovinu ostave i za vjeru vojuju, niti ima danas naroda u Europi koji bi se mrcvario poradi vjere; jer države na čelu štite sve vjerozakone, a kao takovi nemogu doživiti fanatičko religiosnih ratova, kakove bi prepobožni biskup želio od svoga naroda na račun vječitoga slova božjega!

Kad pisac biskup poput starog političkog lijača laskajuć u toj alineji prema hrvatskomu narodu, izrično navadja da bi zdvojio, kad nebi znao da je „narod nepredobiv“, to mu treba nekoja historička data navesti, da prije reda sa svim nesdvoji o pretjeranosti lažih prema nepredobivom narodu hrvatske zemlje

Pitamo ga javno: nije li oganj popalio Sodomu i Gomoru; tvrdokorni Egipat grozno proplakao, prolievajuć krv pod deseterostrukim težkim bičem? Nije li nevjerni Izrajel stenjao pod težkim babilonskim i asirskim jarmom, dočim Babel negda sjajan i veličanstven grad, danas mu ni traga neima?!

Nečita li se u poviesti: Ninive grad obsežan, danas kao Syrska pustara; Memphis negda proslavljen, danas zaboravljen; Kartago negda preobilno bogata, danas prazna gudura; Rim nekoč svjetovno strašan i veličanstven, danas zarušena grobnica stare veličine!

Nisu li stari pjesnici ovjenčanom slavom Spartu, Atenu i Korint opjevali poradi proslavljenih muževa radi njihova heroičkog duha, blagostanja, ukusa, liepote i umjetnosti, a danas izgledju oni slavni gradovi groznim pozorištem od samih razvaljenih ruina?!

Zar poviest nesvjedoči, da je moć kaldejsku progutala Perzija; veličinu perzijsku strmoglavila Macedonija; smjelost macedonsku nadvladao Rimljanin; oholost rimsku ponizili skitajući narodi Goti, Arapi; Vandali i Slaveni?

Zar se u poviesti nečita, da su Sesostis strah i trepet zadavali Indom, Ciro Asircem, Aleksander Perzom, Hanibal Rimljanom, Pompej Jermenom, Cesar Galom. Na jednoj strani vojevao Haled, na drugoj Atila; na jednoj Belizar, na drugoj Narzen; a

jednoj Musa. na drugoj Batu-kan; za čas Žižka, za čas Prokop; na jednoj strani biskupe Strosmajeru pod **krstom**, na drugoj pod „**polumjesecom**".

Zar isti Gundulić nije dovoljno opjevao slavnu Troju, koja u pržinah pusta žala leži ukopana?!

Već ovi iz poviesti navedeni primjeri dokazuju proti piscu Strosmajeru, da kad su navedeni nekoč najslavniji gradovi skup sa daleko ratobornijimi narodi od modernih Hrvatske naše „Ilira i Jugoslavena" spremnih svakom sgodom na marcijalni bieg, prestati existirati tako, da im se samo ime spominje; jer jedna jačja sila vazda je slabiju po zakonu naravi do temelja oborila, srušila i uništila, tad se doista nepojmi, kako pisac kao vrhovni poglavar biskupije upravo laskateljno poput licumjeracah govori o nepredobivom narodu naše neznatne zemlje. Risum teneatis!

Napokon biskup zaključuje svoju „paškviladu" u višebrojniku: Diximus et salvavimus animas nostras, t. j. rekosmo i spasismo duše naše, i to u ime „časti i istine"! O tempora o mores!

Ta već ogavni i bogogrdni izrazi, pretiskani od rieči do rieči dokazuju jasno, da ono što je Strosmajer poganim jezikom iz strastvenoga srdca proti mrtvome Miškatoviću i ostalim živim prijateljem, dapače proti istim višjim svećenikom tudje biskupije izbrbljao, prikazuju samo njega u najboljem svietlu, kakovu čast, istinu i poštenje u svojoj košnici tiela nosi. — Virtus in pectore jacet. Cic.

Ako je u ime ordinarijata djakovačkoga izrekao gornju rečenicu, to je zaključio najprostijom lažju, jer tamo u Djakovu u njegovoj blizini nalazi se daleko plemenitijega i uzvišenijega religiosnog duha visoki svećenik. koji i danas za pokojnoga Miškatovića svoj svagdanji „memento" pri misi kao pravi svećenik i kao uzor „vojnika crkvenog" (miles Ecclesiae) obavlja. Čast mu i poštenje.

Ako je izrekao u ime svoje i poznatog svog „političkog pritueala" Račkog kanonika zagrebačkog, kojega je premudrim savjetom višeput grozno nastradao, te kojega je uputom kao „krvnoga neprijatelja" pokojnikovog nedvojbeno informacije primao, to neka obim služi na osobitu čast, sve ono, što je Strosmajer perom načrčkao u izbačenoj „paskviladi", želeć jim od srdca, da nakon dovršene „pravde božje ovde na zemlji", svoju obranu postignu na drugom svietu — bar kako misle — pred prestoljem božjim ili na kakovih elizejskih mjesti, gdje se nadaju svjetlost sunca, mjeseca i zviezda uživati! —

Da je taj biskup otvorio knjige Teofrasta, koji je brbljavce staroga vieka opisao, ili da je sliedio nauku Pitagore o mučanju kao temeljnom kamenu hrama filosofičke škole, ili da je sliedio ono, što je proti drugima u bjesnoći napisao „abstine i sustine", ili da je sliedio nauku i primjer Krsta, koji je u evangjelju na više mjesta spašavajuć razne bolestnike svojom plemenitom naukom rekao: idi u miru i nekazuj nikomu, što je doista izrečeno proti brbljavcem onoga vieka, to nebi sebe samoga u ime „časti i istine" osramotio, niti bi na pogrdu imena Kristovog zaključio bahato! Rekosmo i spasismo duše naše.

Poznato je iz izkustva naravopisaca, da uš pod hrastom obično svoju zadnjicu u vis digne, pa ako po primjeru toga gadnoga stvora misli Strosmajer, da je njemu slobodno u pretiskanoj „paškviladi" jezikom u vis najprostije i najogavnije rieči izbacivati proti mrtvome Miškatoviću, nad kojim je crkva izrekla svoj: neka počiva u miru, te proti istim pokojnikovim prijateljem i dostojanstvenikom grada Zagreba, to mu se odvraća sa carem Justinianom: „da nikoga nesliedi prekor — niti na hrvatskom zemljištu — koj brani zakonom priznata prava domovine svoje, ali postiže infamija i pravda božja ovde na zemlji Strosmajera, koji je na račun vjere, crkve, Boga, Krsta, svećeničkoga reda, dapače iste svoje časti i istine na vječitu sramotu sam proti sebi svjedočanstvo u svojoj vlastitoj „paškviladi" izdao, potvrdio i zapečatio.

Tim se ujedno odvraća vladiki u Djakovu sa riečmi sv. Pavla: kojom mjerom je mjerio, onom mu se odmjeriti mora — osim toga pisano stoji: „Dominus judex noster, D. legifer noster, D. rex noster ipse salvabit nos“, to će reći: nije Strosmajer iz Djakova, nego je gospod Bog sudcem, zakonodavcem i kraljem našim, koj nas sve spašava. Isai. XXXIII. 21. Zaključujuć u ime povredjenog groba pokojnog Miškatovića, da mu se rad onih „prežvakanih pljuvotina“ kako on iste rieči navadja u svojoj korizmenoj poslanici od god. 1891. sa riečmi sv. Augustina zapečati: „Vis vindicari?“ t. j. želiš se osvetiti vladiko, pogledaj, veli sv. Augustin na križu razpetog Krsta, koj sa križa progovara biskupu Strosmajeru: „Otče oprosti mu, jer nije znao što je pisao!“

Izpravci tiskarskih pogriešaka.

Strana:	redak:	stoji:	izpravi:
14	34	luminum	hominum
19 izpusti	8	redak sasma, te ga uvrsti	medju 16. i 17. redkom.
20	8	proveroiorum	proverbiorum
26	23	neprovocira	neprovociran
36	40	pokojni	pokojnika
37	16	beatus	beatius
39	26	odruženog	odpušćenog
41	17	jezuitama	jezuitizam
52	32	Miškatović	Mihalović kardinal
64	18	personalno	perenalno
65	19	Orbe	Vrbe
72	6	najvjernije	najcrnije
106	36	neobraženjem	naobraženjem
186	9	od	od preostalih
186	9	po 1000 for.	400□ rali

